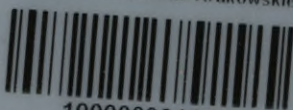
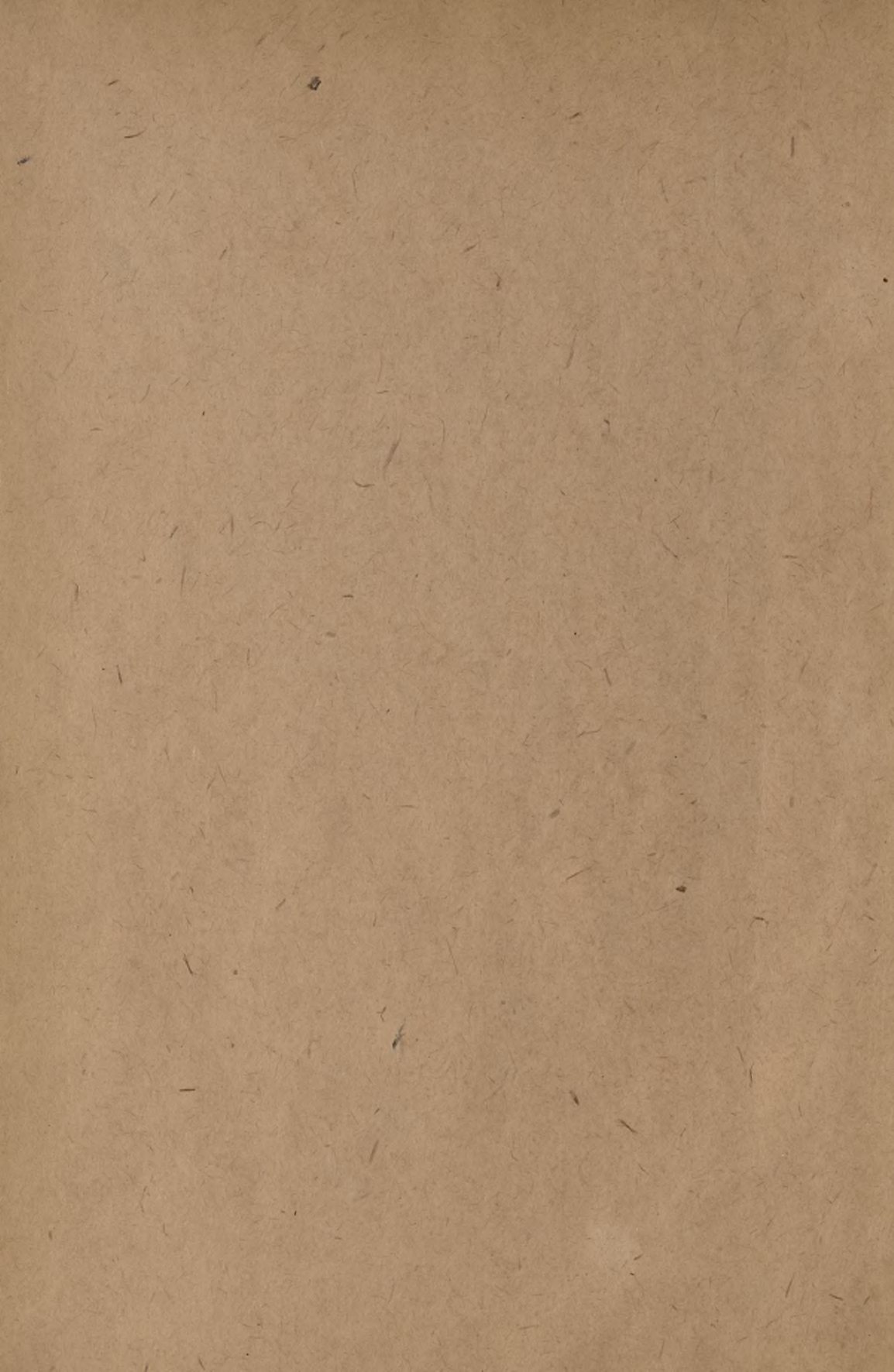


50

Biblioteka Politechniki Krakowskiej



10000301124



SOUPIS
PAMÁTEK HISTORICKÝCH A UMĚLECKÝCH
V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

OD PRAVĚKU DO POČÁTKU XIX. STOLETÍ.

VYDÁVA

ARCHAEOLOGICKÁ KOMMISSE
PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

PODNĚTEM SVÉHO PRVÉHO PŘEDSEDY

† JOSEFA HLÁVKY.

XXXIII.

POLITICKÝ OKRES PÍSECKÝ.

NAPSAL

PROF. JOSEF SOUKUP.

V PRAZE 1910

NÁKLADEM ARCHAEOLOGICKÉ KOMMISSE PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

Výňatek z proslovu

k Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém.

Království Českému pro polohu a přirozené bohatství jeho připadla v dějinách střední Evropy od pravěku vynikající úloha po stránce nejen politické ale i kulturní. Již od časů prvního osídlení nalézáme v Čechách stopy zámožnosti a vkusu, stopy cizích vlivů, které přes přirozené ohraničení země přece tam vnikaly a pak přechasto samostatně se vytvářely. Nebylo motivu v politickém, duševním a uměleckém životě střední Evropy, který by nebyl nalezl v Čechách ozvěny neb i samostatného rozvoje, a jako letopisy hlásají obšírně doby slávy a úpadku politického i duševního, tak i památky umění na všech stranách země živě svědčí o kulturním rozvoji tohoto království i občasném jeho poklesnutí.

Dějiny politické i literární od doby Kosmovy měly své pěstitele i čtenáře; než i to, co umělo rukou, domácí či cizí, bylo vytvořeno, nezůstalo bez povšimnutí. Teprve naší době náleží však zásluha, že soustavněji bádala v oboru historicko-uměleckém; zejména sluší tu věnovati vzpomínku Hebrovi, který se svými soudruhy soustavně popsal stavitelské památky historické, dále Mikovcovi a Zapovi, kteří pozornost obrátili na památky umělecké, konečně Wocelovi, který se prohloubil v minulost předhistorickou. R. 1854 založen při *Museu království Českého Archaeologický Sbor*, později i časopis »Method« a staly se orgánem pro historii umění výtvarného v Čechách.

Když pak zahájila svou činnost *Česká Akademie pro vědy, slovesnost a umění*, zřízena při ní na základě § 2. lit. e) stanov, pak §§ 18. a 50. jednacího řádu *Archaeologická kommise* k vědeckému zkoumání v oboru památek uměleckých, historických, písemných i slovesných, jakož i k ochraně těchto památek. Tím založena organizace aktivní s určitým účelem, probádání království České v příčině památek umění výtvarného, stanovití, které památky stavitelské, sochařské, malířské, zlatnické, konvářské a j. dotud se

SOUPIS
PAMÁTEK HISTORICKÝCH A UMĚLECKÝCH
V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

OD PRAVĚKU DO POČÁTKU XIX. STOLETÍ.

VYDÁVÁ

ARCHAEOLOGICKÁ KOMMISSE
PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

PODNĚTEM SVĚHO PRVÉHO PŘEDSEDY

† JOSEFA HLÁVKY.

XXXIII.

POLITICKÝ OKRES PÍSECKÝ.

NAPSAL

PROF. JOSEF SOUKUP.

V PRAZE 1910.

NÁKLADEM ARCHAEOLOGICKÉ KOMMISSE PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SOUPIS
PAMÁTEK HISTORICKÝCH A UMĚLECKÝCH

V POLITICKÉM OKRESU

PÍSECKÉM.

NAPSAL

PROF. JOSEF SOUKUP.

(SE 468 VYOBRAZENÍMI V TEXTU A 1 TABULKOU.)

V PRAZE 1910.

NÁKLADEM ARCHAEOLOGICKE KOMMISSÉ PŘI ČESKE AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

307302

WYDZIAŁ HISTORII I ETNOLOGII

WYDZIAŁ HISTORII I ETNOLOGII



111-307302



~~11118806~~

PROF. JOSEF SOUKUP

WYDZIAŁ HISTORII I ETNOLOGII

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY,
SLOVESNOST A UMĚNÍ A C. K. ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ.

BPU-B-266/2018
Ak. Nr. ~~4584~~ / 52

PŘEDMLUVA.

Tuto knihu posvěcuji památce svého otce († 1882), druhdy ředitele měst. školy dívčí v Písku. Jeho návodem byl jsem již v studentských letech prakticky školen v archaeologii, nabádán ke čtení zejména Památek arch. a ke kreslení historických objektů. Otec byl dobrým kreslířem a zanechal mnohé litografované pohledy na města i hrady i mnohé aquarelly. (Úvádím zejména pohledy na Písek od záp., jihu a severu, Budějovskou bránu z r. 1867, Smrkovickou z r. 1868, hrad Písecký z r. 1865, Kestřanské tvrze, Zvíkov atd.) Dedikací splácím tak jeho památce jen povinný dluh.

Procestování okresu spadá do r. 1906; při práci té byli mi stálými pomocníky kol. prof. R. *Hartmann* s kol. St. *Brichtou*, kteří provedli kresby a výměry a kol. prof. Fr. *Lepš*, jenž zhotovil skoro všechny potřebné fotografie. Mimo to dodatečně provedl r. 1908 snímky ze Zvíkova p. Fr. *Duras*, fot. ve Slaném a některé drobné objekty r. 1909 p. B. *Vavruška*, fotograf a p. Fr. *Šlechta*, obchodník v Písku. Redakce rukopisu se podjali p. cís. rada F. A. *Borovský*, nám. řed. Uměl. prům. musea v Praze a koll. prof. Ferd. *Vaněk*, c. k. konservátor v Klatovech (pro část textovou) a prof. arch. J. *Koula* (pro část ilustrační). Upravení celého rukopisu k tisku, doplnění literatury, vyobrazení atd. a korekturu převzal p. PhDr. Zd. *Wirth* v Praze. Všem těmto skutečným spolupracovníkům na díle vzdávám nejsrdečnější díky.

Mimo to jsem zavázán vděčností velmi mnohým osobám i korporacím, kteří přispěli buď morálně nebo hmotně ke zdaru této publikace. V první řadě sluší vytknouti, že vydání a nákladné ilustrování umožnily subvence slav. Městské záložny v Písku (2300 K) a J. J. knížete Karla ze Schwarzenberků (200 K). Dále jest mi děkovati za vzácnou blahovůli, s níž mi byl povolen přístup všude na panství J. J. knížete † Karla ze Schwarzenberků i nynějšího pan. knížete Karla, J. J. knížete Adolfa ze Schwarzenberků

a † kn. Jiřího z Lobkowicz, jakož i za přijetí, jehož se mi dostalo se strany purkmistrů měst Bavorova, Mirotic, Mirovic, Písku a Vodňan.

Za pomoc při zpracování textu vděčím zejména pp. škol. radovi PhDr. Aug. *Sedláčkovi*, archiváři města Písku (za dovolení k nahlédnutí do rukopisu jeho Historie města Písku a za rady při práci v městském archivu), prof. Dr. Č. *Zíbrtovi*, bibliothekáři Musea král. čes. v Praze (za cenné pokyny pro osady v okolí Orlíka), prof. Dr. J. L. *Píčoví* (za dovolení k otištění jeho zpráv o praehist. nálezích v Písecku), prof. Josefu *Kazimourovi* (za stať o Čer. Újezdu), PhDr. Jar. *Povolnému* (za veškerou vydatnou pomoc při soupisu), prof. A. *Dastichovi* (za informace z Čimelic a okolí), J. *Kadeřábkovi*, zeměp. vrchn. inženýru, tehdy v Písku, J. *Sedláčkovi*, vrchn. radovi, a Karlu *Šajařovičovi*, vrchn. inž. Adolfa knížete ze Schwarzenberků, a V. *Soukeníkovi*, řediteli technické kanceláře na Orlice (za propůjčení plánů zámků a kostelů), V. *Píseckému*, vrchn. stav. komisaři stát. drah v Praze (za některé kresby), K. *Baťkovi*, sekretáři knížete Karla ze Schwarzenberků (za informace při práci na Orlice a fotografování několika předmětů), K. *Šteglovi*, říd. učiteli v Nevězicích (za stať o hradišti nevězickém), P. Janu *Benešovi*, kaplanu v Pohoří (za opsání zvonových legend a fotografie), P. Fr. *Domorázkovi*, kaplanu v Bavorově (za zhotovení faksimile zvonové legendy), V. *Tetivovi*, řed. měšť. škol v Miroticích, Ferd. *Mrázovi*, učiteli ve Vel. Chrasticích (za mnohé cenné pokyny), učiteli Karlu *Veselému* v Myšenci (za faksimile maleb kostelních v Myšenci).

Materiál vzrostl nad očekávání tolik, že bylo nutné v některých směrech omezení. Tak vydána část materiálu v původním, širším znění v Pam. arch. a místopisných (roč. XXI., XXII., XXIII.) a restringovány značně popisné partie. Z téhož důvodu také nefotografovány některé objekty, ač by to byly zasluhovaly, pomíjeny objekty nepatrné umělecké ceny a tuctové práce, zejména obrazy a sochy, roucha kněžská a náradí bohoslužebné (z 1. pol. XIX. stol.) a činěn výběr z nespočetných kapliček, Božích muk a křížů, po okrese rozsetých. Nedokonalost některých ilustrací zavinily překážky technické, někdy při primitivních pomocných prostředcích, jež byly spisovateli na venkově k ruce, nepřekonatelné.

* * *

Hlavní zisk pro dějiny umění v král. Českém přináší tento svazek objekty z období ranní gotiky. Mimo několik málo památek románských, omezených na substrukce mladších partií stavebních nebo architektonické detaily (v Čížové, Chelčicích, Miroticích, Putimi, Strážišti, Strunkovicích a Velké Blanici), mimo menší kostel ze XIV. stol. (v Krči) a veliké architektury z konce XIV. a poč. XV. stol. (Bavorov, Vodňany) byla vystavěna větší část zachovaných budov středověkých, církevních i profánních, v XIII. století. Zejména skvělá skupina staveb píseckých (hrad, kostel děkanský, most, hradby) a zvíkovských (viz článek autora a

Dr. Zd. Wirtha v Pam. arch. XXIII., 457—548), jednolitě časově i formálně, stojí tu vysoko nad průměrem ostatních památek. Zvláštnost půdorysná v jihočeských oblastech — dvojlovní kostely — vyskytuje se jen v Bavorově a náběh k ní učiněn ve Velké Blanici. Z XV. a XVI. století není mimo jmenované zachováno dílo větší, většinou jen přestavby. (Písek, Vodňany.)

Renaissance neprojevila se v okrese vůbec vynikajícím dílem a barok mimo četné přestavby (příznačné pro rozšiřování kostelů na švarzenberském panství v té době je symetrické přidávání kaplí po bocích lodí) repraesentován je několika zámečky, z nichž půdorysně je nejzajímavější Karlov, radnicí v Písku a měšťanskými domy. Z empirových staveb uvádíme jen hřbitov v Čimelicích.

Malířství všech dob a druhů je zastoupeno bohatě; z gotických fresek uvádíme zvíkovské, písecké, krčské a myšenecké, z tabulových obrazů archy na Zvíkově a Orlíce a v Protivíně, deskové obrazy v Čimelicích a Písku a kopii zbraslavské Madonny na Orlíce; mladší období omezují se na oltářní obrazy nevelké ceny umělecké a řadu portraitů na zámcích, z velké části přemalovaných.

Sochařství starší omezuje se — mimo několik dřevěných soch Madonny v Čimelicích, Mirovicích, Písku a Vodňanech a archu na Zvíkově — na křtitelnice a na plastiku stavební (konsoly, hlavice, svorníky). Za to XVII. a XVIII. stol. zastoupeno jest velkou řadou dobrých soch kamenných (Čimelice, Písek) a řezbářskými pracemi ornamentálními (oltáře, kazatelna v Písku).

Z kovových prací nejvýznačnější je gotická monstrance v Mirovicích a sedm reliquiářů ve Vráži; hodnoty těchto prací nedosahují běžné zlatnické výrobky ze XVII. až poč. XIX. stol., ani kovářské práce (zvonky od XIV. a cínové svícny a křtitelnice od XVI. stol.). Železné práce nevynikají.

Vyšívané práce (kasule, antipendia) a tkaniny nesahají za XVII. stol.

Soukromé sbírky velikého rozsahu jsou jenom na zámku orlickém, ale jich cenu uměleckou nepodporuje tradiční cena starého majetku rodného, poněvadž jsou z větší části v poslední době skoupeny.

Jos. Soukup.

Albrechtice (Humprechtice či Oubrechtice).

A. Sedláček, Hrady a zámky VII., 259. — Týž, Místopisný slovník 10. — J. Renner a O. G. Paroubek, Pol. okres Písecký 213. — J. Schaller, Topogr. des Königreichs Böhmen III., 103. — J. G. Sommer, Das Königreich Böhmen VIII., 420.

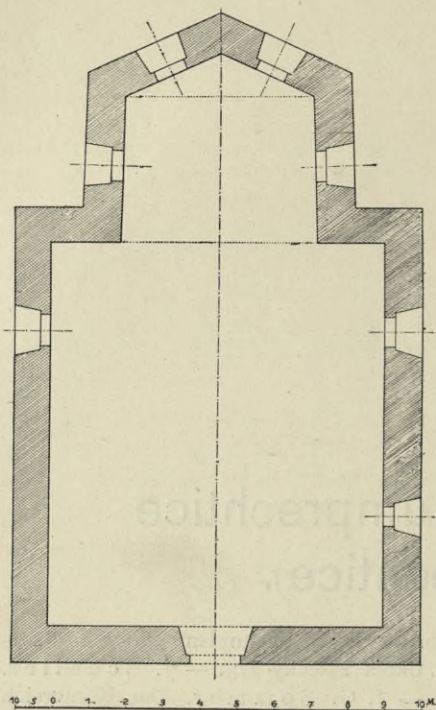
Nade vsí stávala kdysi TVRZ, o níž je zmínka ve XIV. stol. (Mikuláš z Humprechtic). Později patřila vladykům z Kestřan. Zašla neznámo kdy.

Sv. Anna (u Štědronína).

Renner a Paroubek 181. — Sedláček VII., 134. — Schaller III., 27. — Sommer VIII., 64. — Trajer, Diocese Budweis 580. — Čechy 11, 131. — Tyl, Paměti Zvíkovské. — Dr. Č. Zíbrt, Z dějin Zvíkova v Č. Č. M. 1908.

MEŠNÍ KAPLE SV. ANNY z doby pozdní gotiky, v nynější podobě vystavěná nákl. p. Jindřicha ze Švamberka nákl. 81 kopy 11 gr. mezi lety 1546—1548. Říkalo se zde u sv. Anny na poušti.

Vnějšek prostý. Původní gotický trnož kolem celé budovy. Na střeše taškami kryté osmiboká, plechem pobitá sanktusová věžička s lucernou a osmibokým stanem. V západním průčelí nový gotický vchod ze žuly. V jižní stěně lodi dvě okna, z nichž prvé původní, půlkruhovitě zaklenuté, se širokou vnější špaletou, druhé rozšířené. Presbytář čtyřboký uzavřen dvěma stranami v tupém úhlu a osvětlen čtyřmi okny lomeně sklenutými. (obr. 1.) Na východní stěně u okna kamenická značka na ojedinelém kvádru (obr. 2.).

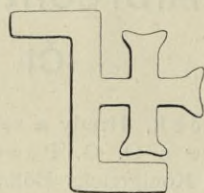


Obr. 1. Sv. Anna. Püdorys kaple sv. Anny.

Vnitřek loďi prostý obdélník, 10.4×7.1 m, ploše krytý, bez triumfálního oblouku. Presbytář 5.5 m šir., 5.5 m dl., též ploše krytý.

Oltář sv. Anny s obrazem světice v přebohatých rozvilinách barokních, v nichž umístěny tři medailony s novými obrazy sv. Josefa, sv. Jáchyma a sv. Alojse. Řezba jest dobrá práce z poč. XVIII. stol.

Zvonek, 30 cm v průměru a 22 cm vys., má na plášti relief sv. Václava a nápis: S. WENZEL. XVIII. stol.



Obr. 2. Sv. Anna. Kaple sv. Anny. Značka.

Bavorov.

Archiv městský a farní. (Částečně přepsán pro archiv Musea král. čes. r. 1876 Dr. J. Emlerem. [Pam. arch. X., 778—806. — Zpráva o Museu král. čes. 1877, 19—20. — Č. Č. M. 1907, 451. — Zíbrt, Bibl. čes. historie I., č. 3192.])

Literatura: Schaller III., 116. — Sommer VIII. 377. — Trajer 141. — Renner a Paroubek, 213. — Pam. arch. II., 54. — Poutník od Otavy I., 54. — Sedláček, Hrady VII., 84—103. — Světozor V. (1871), 22. — A. Sedláček, Místop. slov. 8. — F. Domorázek, Dějiny města Bavorova v Přehledu činnosti sboru dobrovol. hasičů (1906. Bavorov). — Král. české IV., 83—7. — Ottovy Čechy I., 65.

Bavorov byl majetkem pánů ze Strakonic, kteří si dávali jméno Bavor. Od některého z nich bylo městečko založeno a pojmenováno, bezpochyby od Bavora III., kterýž nemaje dětí rozdělil jmění své mezi bratry Mikuláše a Viléma a (r. 1315) klášter zlatokorunský a vyvolil si za sídlo Bavorov. Na jižním konci městečka zřídil hradek, po němž však dnes není památky; místo to, usedlost čís. 1, nazývá lid dosud hradištěm. Po vymření rodu Bavorů přešlo zboží jejich r. 1351 na rod Rožmberků, kteří

odtud své sídlo přeložili na nově jimi po r. 1355 založený hrad Helfenburk, s nímž Bavorov sdílel další své osudy.

KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE.

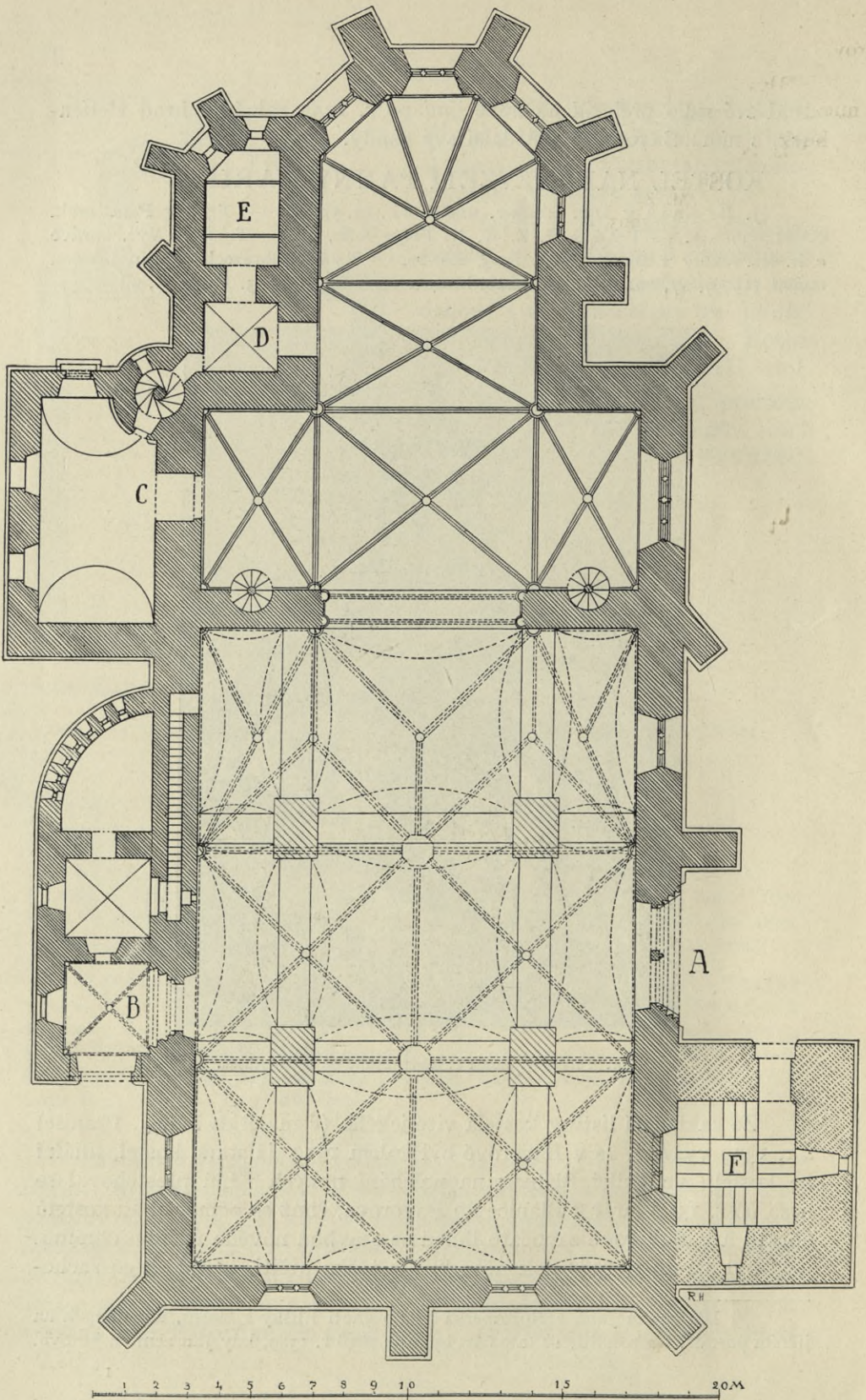
(J. Braniš v Děj. středov. umění II., 54, 55, 56. — Týž v Pam. arch. XVII., 39—41. — Týž v M. Z. K. N. Folge XX., 76. — Týž ve Vyr. zprávě c. k. čes. reálky v Budějovicích 1903, 16—20. — Týž v Obrazech z dějin jihočes. umění (1909), 47, 89. — O restauraci kostela viz v M. Z. K. 3. Folge V., 2.)



Obr. 3. Bavorov. Kostel P. Marie. Pohled od severovýchodu.

Ze zakládací listiny kostela vítějického (v majetku řed. J. Braniše) z r. 1369 vysvítá, že v Bavorově byl kolem 1350 již starší kostel, filiální ke kostelu ve Velké Blanici; na naléhání nových pánů přestěhoval se brzo po r. 1360 farář z Blanice do Bavorova, čímž se poměr obou kostelů obrátil a v Bavorově započato ihned se stavbou nového farního chrámu, jenž byl asi do r. 1384 dokončen.*) Je těžko určití, zůstalo-li co zacho-

*) Dle znaků Jana z Rožmberka a jeho choti Elišky z Halsu, umístěných na jižním portále, lze soudití, že tato část byla již před r. 1389, kdy Jan zemřel, hotova.



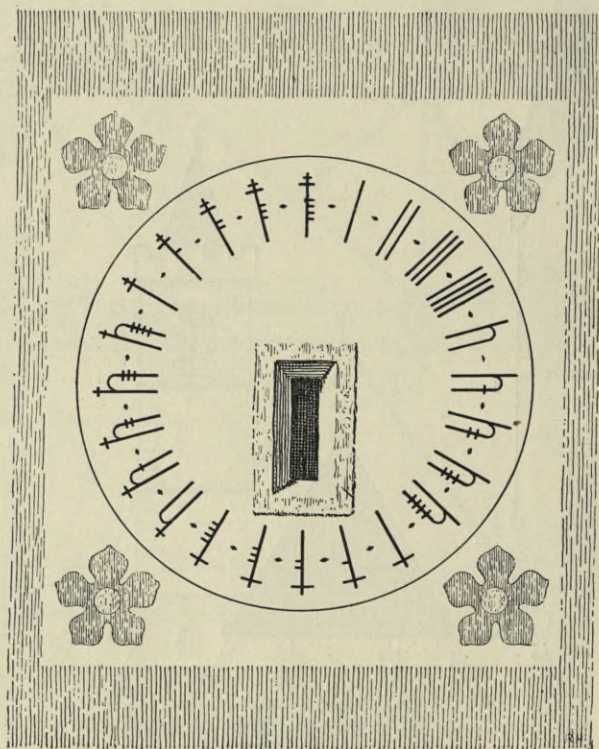
Obr. 4. Bavorov. Kostel P. Marie. Půdorys.



Obr. 5. Bavorov. Kostel P. Marie. Pohled na východní stranu kostela (dle návrhu na restauraci).

váno ze staršího kostelíka; snad jsou to severní partie chrámu. Zakladatelé kostela nového, bratři Petr, Oldřich a Jan z Rožmberka (jich

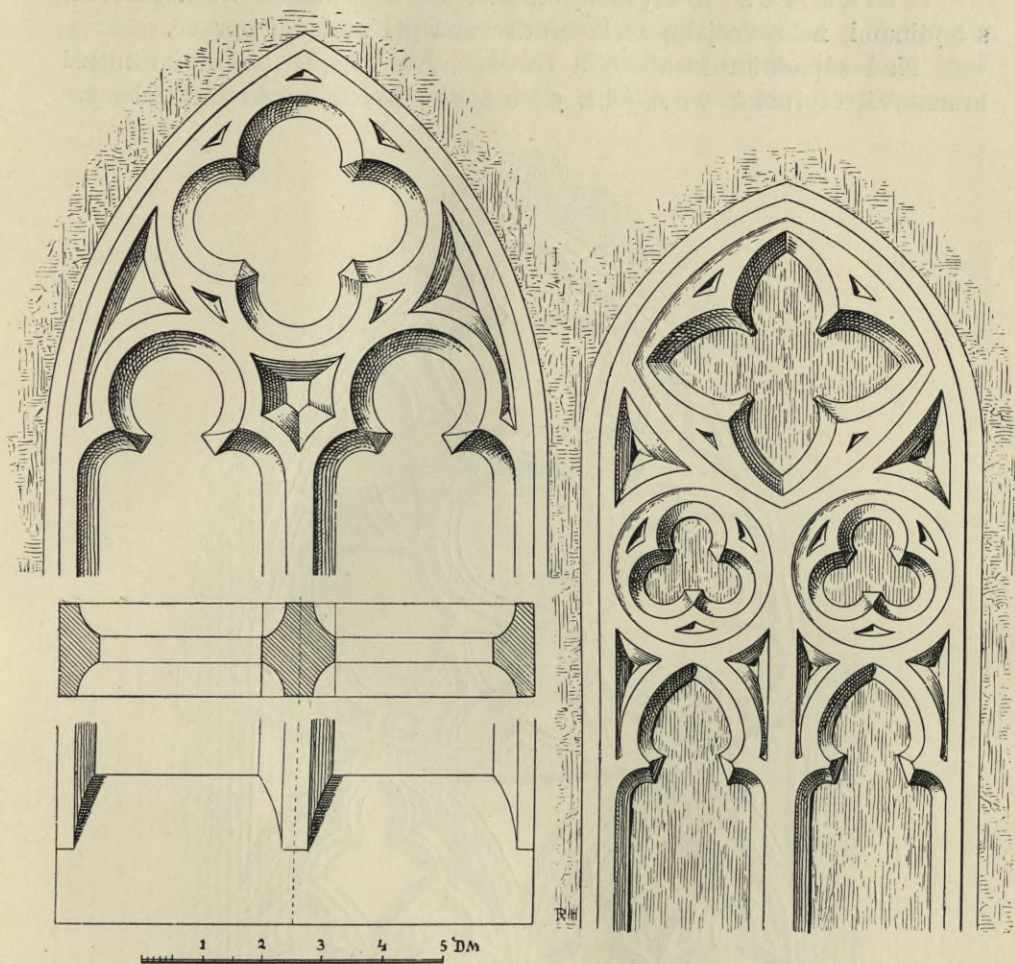
znaky a spřízněných rodů jsou na oltářních mensách) dostavěný kostel pak bohatě nadali a listinou z r. 1384 ustanovili při něm pět kaplanství a důchody kněžím, učitelům i špitálu (*Libri erect.* II., 230—235). Z dalších osudů kostela víme málo. R. 1604 položen základ k druhé věži na jihozápadním nároží; stavěl ji *Petr Vlach* z Vodňan. R. 1649 při požáru celého města sessula se klenba; proto r. 1652 ujednala obec s eggenberským sta-



Obr. 6. Bavorov. Kostel P. Marie. Ciferník na věži nad sakristií.

vitelem *Petrem Spinetou* (z Mendrisia ve Švýcarsku) nové sklenutí za 450 zl. a naturalie. Vymíněno bylo sklenutí trojlodní na čtyři pilíře a čtyři polopilíře a úprava oken a dlažby. Poslední úprava kostela na zevnějšku provedena dle návrhu arch. *Jos. Mockera* vedením stavebn. rady knížecího *J. Sedláčka* v letech 1905—1906.

Chrá m jest orientovaná stavba z 2. pol. XIV. století, s osou poněkud k jihu přichýlenou, a patří k nejlepším výtvorům gotické školy jihočeské (obr. 3.—4.). Původně měl míti jedinou loď podélnou a pravidelnou podobu kříže, ale během stavby založeno pak dvojlodí v celé délce příční lodi, sklenuté na dva sloupy v ose; později (1652) změněno toto dvojlodí na trojlodí.



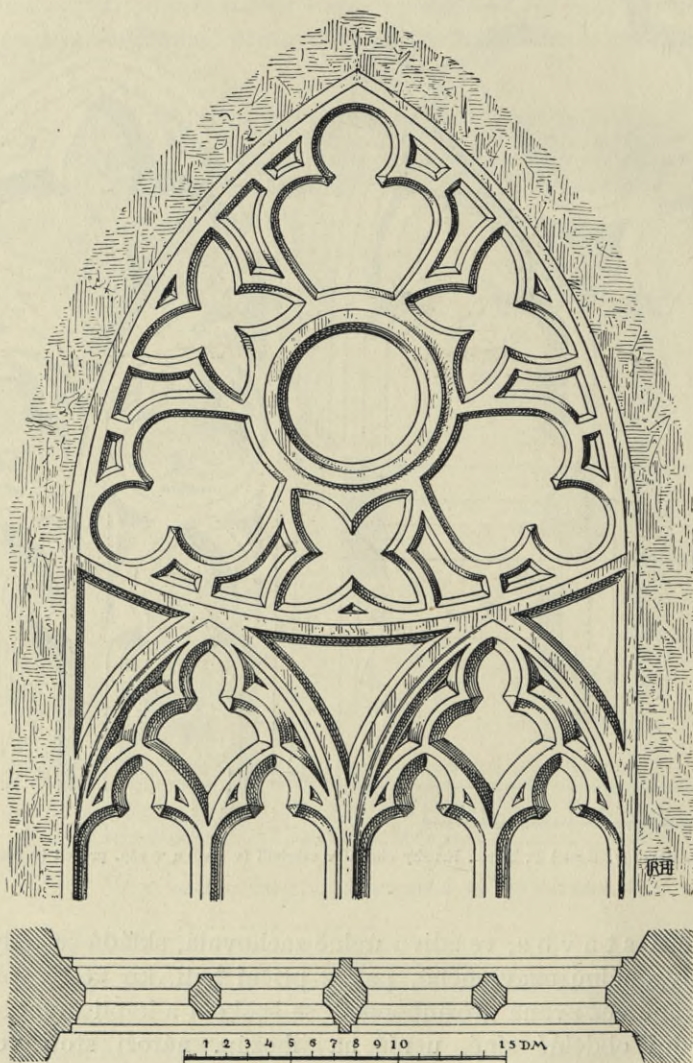
Obr. 7. Bavorov. Kostel P. Marie. Kružby okenní v sakristii (v levo) a v záp. průčelí (v pravo).

Nynější stavba, ve zdivu úplně zchovalá, skládá se tedy z presbytáře polygonálně uzavřeného, pak z příční lodi, ku kteréž přiléhá na severní straně věž zvaná „rožmberská“ se šnekem a kaplí (nyní sakristie), a z trojlodní obdélné síně, u níž na jihozáp. nároží stojí velká věž. Stavěno bylo z nelicné žuly, na hranách a v paženích osazeny kvádry. Krov nad lodí a transeptem jest vyšší než nad presbytářem a opatřen novým krytem břidlicovým s četnými vikýři; mezi oběma krovky zděný štít s křížovou kytkou. Korunní římsa a sokl, obé původního profilu, obíhá kolem celého kostela.

Okolí kostela je nyní moderně upraveno; až do let 1870tých trvala architektonická úprava barokní, záležející ze čtyř kaplí a balustrády, vásami zdobené, kolem hřbitova. (Č. S. P. S. Č. XVI., 2.)

Velká věž je čtyřboký hranol bez opěráků, o třech patrech, s hodinami, na zevnějšku zcela zgotisovaná při poslední opravě.

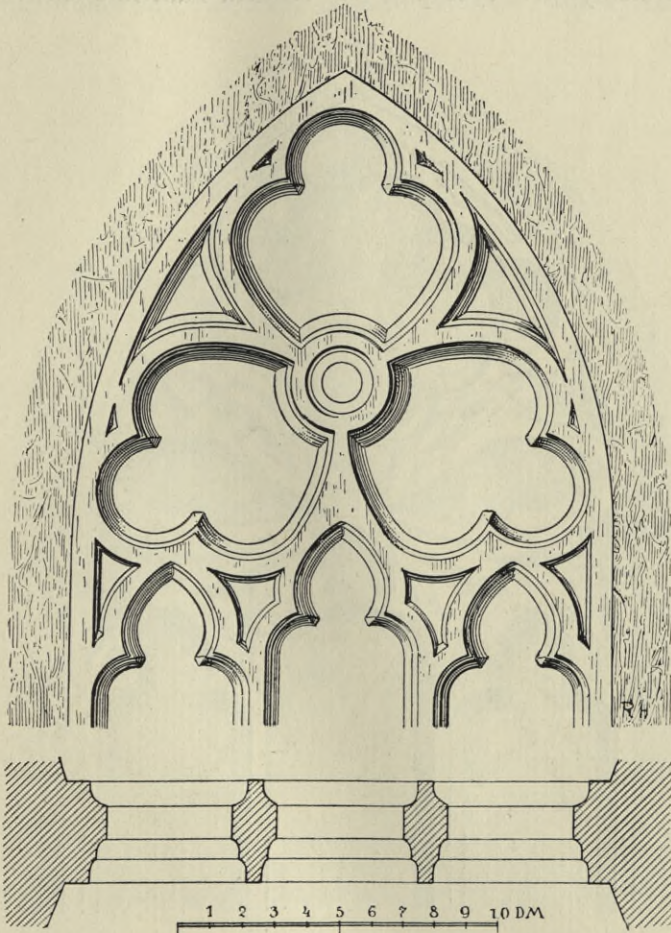
Nad západním klenbovým travée bývalé kaple (sakristie) menší hranolová, čtyřboká věž (obr. 5.) o šesti patrech, z původní doby za-



Obr. 8. Bavorov. Kostel P. Marie. Kružba v okně lodi nad jižním portálem.

ložení kostela, vzepřená při severovýchodním rohu opěrákem. V přízemí okénko kosočtverečné, vyzdobené čtyřlístem ostře zahroceným, nad ním tři střílnovitá okénka žulového, na hranách sříznutého ostění. V pátém patře na severní straně namalován jest na omítce orloj (obr. 6.) se zvláštním ciferníkem, obnovený dle zachovaných stop; v rozích jsou pěti-

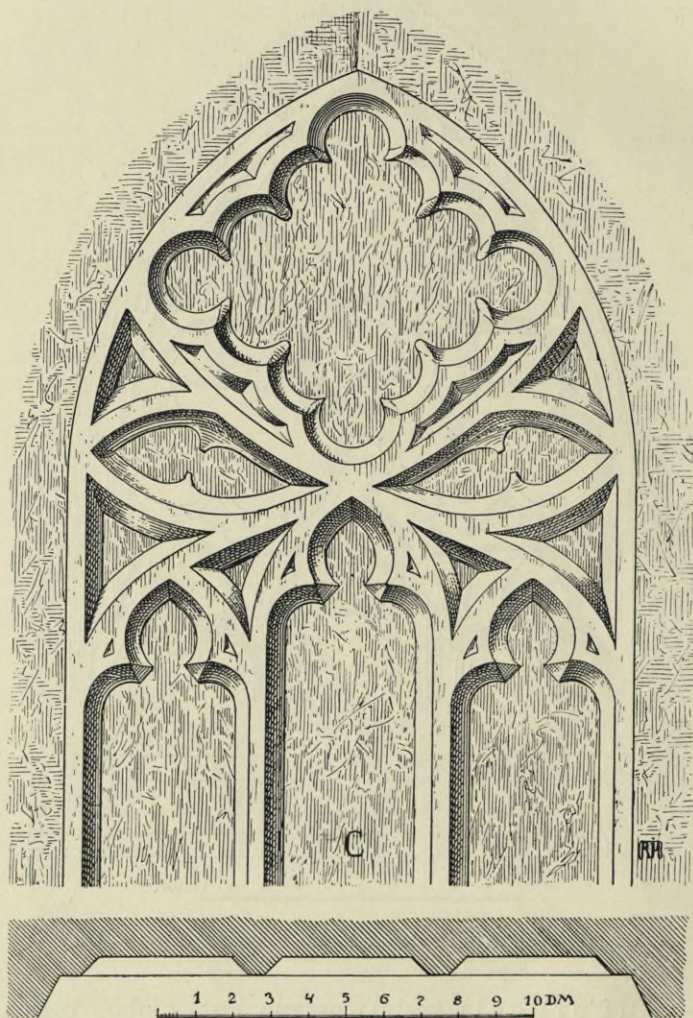
listé růže. V šestém patře dvojdílná, hrotitá okna čtyřlísté kružby. Nad gotickou korunní římsou vyzděno cimbuří. Střecha plně zděná jehlancovitá, čtyřboká, ukončená křížovou kytkou. K věži přistavěn kamenný šnek, ukončený kamenným kuzelem, jehož schody vedou do čtvrtého patra.



Obr. 9. Bavorov. Kostel P. Marie. Kružba v okně na jižní straně loďi.

Západní průčelí kostela opřeno jest v obou rozích i v ose opěracími pilíři o jednom ústupku s kosinou, štítkem a fiálou. Lem trojúhelného štítu byl při restauraci vyložen novými žulovými kvádry a nově oživen na každé straně čtyřmi fiálami; vrchol jeho zakončen novou gotickou křížovou kytkou; plocha štítová rozčleněna byla při restauraci pěti podélnými gotickými panely a nově prolomena mezi pilíři dvěma — v XVII. stol. zazděnými — hrotitými okny dvojdílnými s kružbou (čtyřlíst, dva trojlísty a dva dvojnoso) (obr. 7.). V přízemku pod kruchtou kruhové okno ze XVII. stol.

Loď v rozích i bocích, příční loď i presbytář jen v rozích vzepřeny jsou o p ě r a c í m i p í l í ř i (o jednom neb dvou profilovaných ústupcích vybíhajících ze zdi na 1-8 m), v transeptu a u jednotlivých nároží diagonálně postavenými. Píliře kryty jsou kosinou a štítkem fiálovou zdobeným; u většiny jich vystupují pod štítkem kamenné chrliče (obr. 5.).

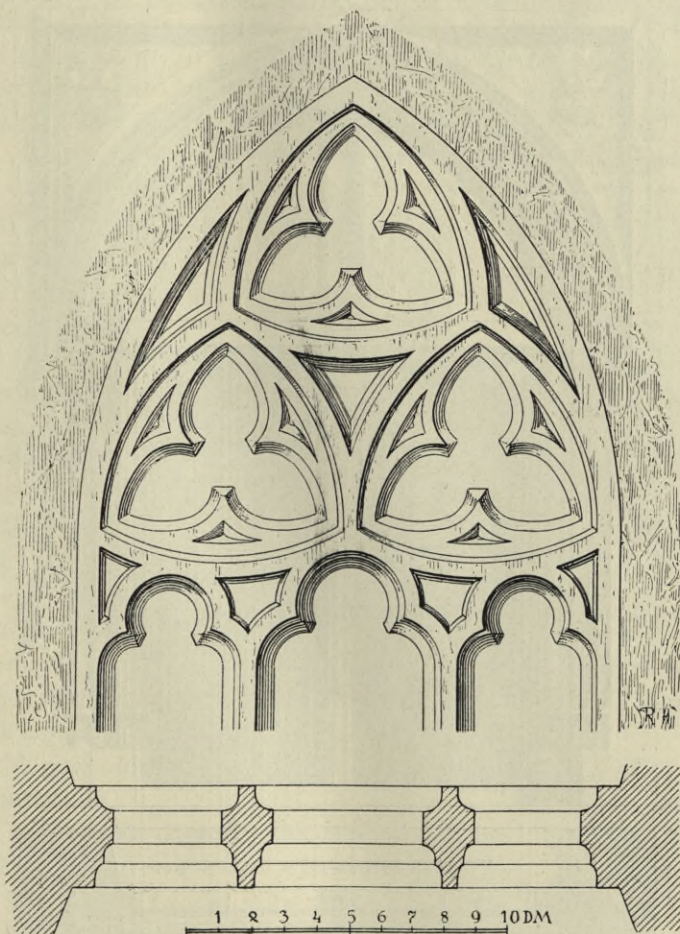


Obr. 10. Bavorov. Kostel P. Marie. Kružba v okně posledního travée lodi na již. straně (zazděná).

Do lodi na jižní straně prolomena hrotitá okna (obr. 8.—9.), nad portálem čtyřdílné, jinak trojdílná, opatřená bohatou kružbou; okno v posledním travée — kdysi volné — nyní zazděno k vůli přilehlé velké věži (obr. 10.). Severní strana oken nemá. V jižním čele transeptu hrotité okno čtyřdílné s bohatou kružbou jako nad portálem, protější, zcela

podobné, jest zazděno. Presbytář (obr. 5.) osvětlen jest čtyřmi dlouhými, trojdílnými hrotitými okny, jež jsou zdobeny různou trojlistou kružbou (obr. 11.).

Do jižního boku lodi otvírá se bohatě rozčleněný portál (obr. 12.), kdysi polychromovaný, jak tomu dosud nasvědčují zbytky barev (modrá,

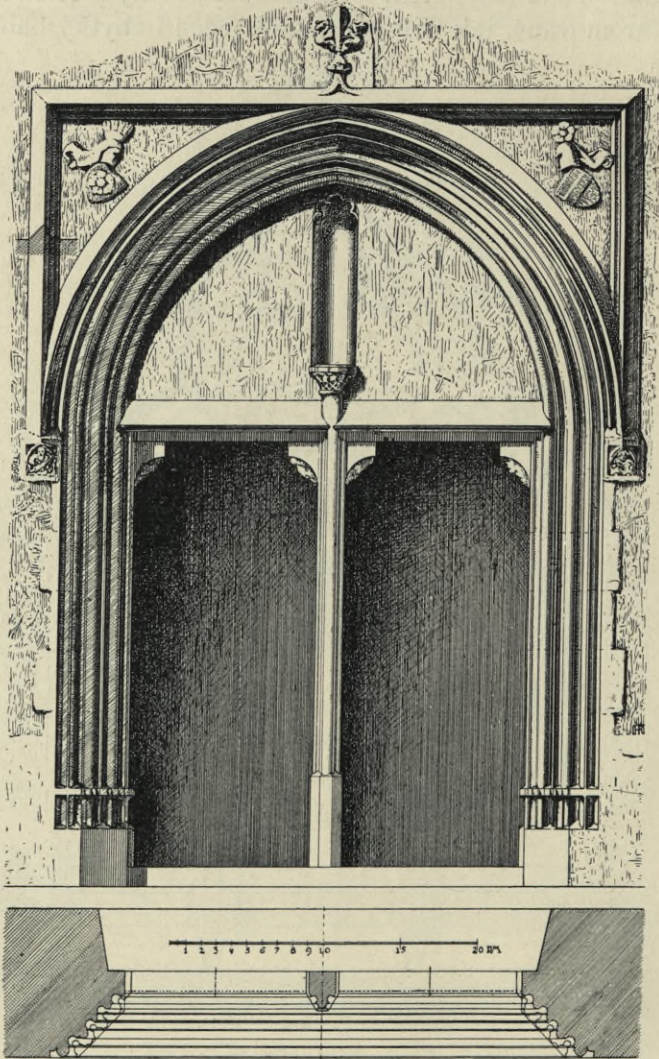


Obr. 11. Bavorov. Kostel P. Marie. Kružba okna v presbytáři.

zelená a červená). Otvor vchodu dvojdílný, s profilovaným pilířem uprostřed, na němž leží vodorovná nadpraží, překlenut jest lomeným obloukem, profilovaným čtyřmi oblouky a tolikéž žlábkem. Nadpraží podepřeno v koutech podpěrami, jež zdobí fantastická zvířata (obr. 13.). V tympanu vystupuje nad pilířem lupením zdobená konsola s výklenkem pro sošku P. Marie. Archivoltu portálu v křížovou kytku vybíhající uzavírá profilovaný rám pravoúhlý, spočívající na postavách proroků, v jehož cviklech

s jedné strany erb Elišky z Halsu, s druhé pětিলistá růže Jana z Rožmberka, oba korunované kolčímí helmicemi.

Při portálu kamenná kropenka se čtyřmi pětिलistými růžemi (obr. 14.).



Obr. 12. Bavorov. Kostel P. Marie. Jižní portál do lodi.

K severní straně presbytáře přiléhá místnost nyní dvojpatrová (před restaurací jednopatrová) bývalá kaple, nyní sakristie se závěrem nepravidelným o třech stranách, vzepřená v rozích opěráky, jež mají jeden ústupek a ukončeny jsou kosinou se štítkem. Mezi pilíři hrotitá dvojdílná okna s kružbou čtyřlístů (obr. 7.). V prvním (do depositáře) i v druhém patře obdélná okénka ze žuly tesaná.

Na severní straně lodi vystupuje později založená kaple sv. A nděla Strážce; skládá se z jednopatrové, věžovité stavby, do níž

prolomeno v přízemí dvojdílné okno s kružbou (trojlist a dva dvojnoso) a nad ním okénko střílnovité a v přízemí přiléhající čtverečné kobky s obdélným oknem a vchodem, sklenutým do oblouku, který jest přerušen vodorovným nadpražím a podepřen v koutech členěnými konsolami; tympanon vyplněn kružbou v žule tesanou a složenou ze tří trojlistů ve sférických trojúhelnících a tří trojnosů. Na druhé straně kaple přiléhá obloukovitě do čtvrtkruhu založená kostnice, do níž



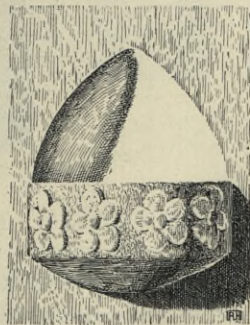
Obr. 13. Bavorov. Kostel P. Marie. Konsoly na jižním portále do lodi.

sebe položených okének, silně špaletovaných a půlkruhovitě sklenutých.

K sev. rameni křížové lodi přistavěna starší, [později uvnitř zbarokisovaná kaple Božího hrobu, do níž vede od východu pravouhlý vchod, nad nímž zazděn lomený oblouk.

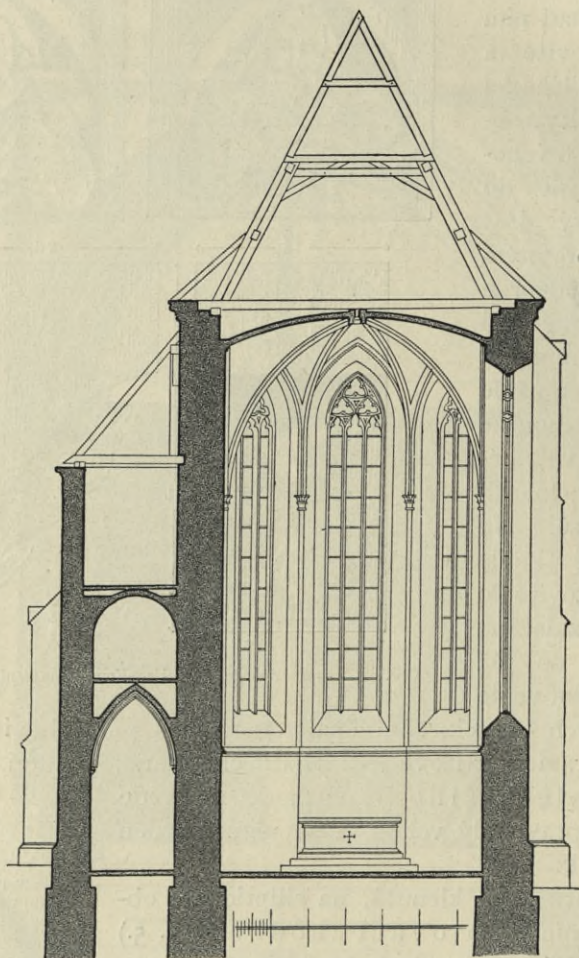
Přes cestu vede klenutá, na elliptickém oblouku spočívající spojovací chodba (obr. 5.) z fary do kostela, a to do předsíně, přistavěné k sakristii, která má v přízemí dvě větší obdélná okna a v prvním patře dvě menší střílnovitá, gotickou římsou orámovaná.

Vnitřek. (Řez obr. 19.) Síň lodní, 20·5 m dl. a 14 m šir., byla — jak již řečeno — před požárem r. 1649 dvojlodní a goticky sklenutá; tehdy byla přeměněna v trojlodní tím způsobem, že do ní postaveny dva páry mohutných, čtyřbokých pilířů obdélného profilu, nesoucích vyloženou římsu, nad níž se vypínají elliptické pásy dělicí hlavní loď od lodí bočních. Lodi mají po



Obr. 14. Bavorov. Kostel P. Marie. Kropenka.

třech placovitých klenbách. Do předních dvou pilířů zaklenuty jsou tři oblouky, které nesou hudební emporu, spočívající na české klenbě. V lici zdí zbyly původní pětiboké přípory (dva páry v lici zdí a dva páry v koutech) sáhlající od klenby až do soklu při podlaze; lící jsou u soklu



Obr. 15. Bavorov. Kostel P. Marie. Řez presbytářem a sakristií.

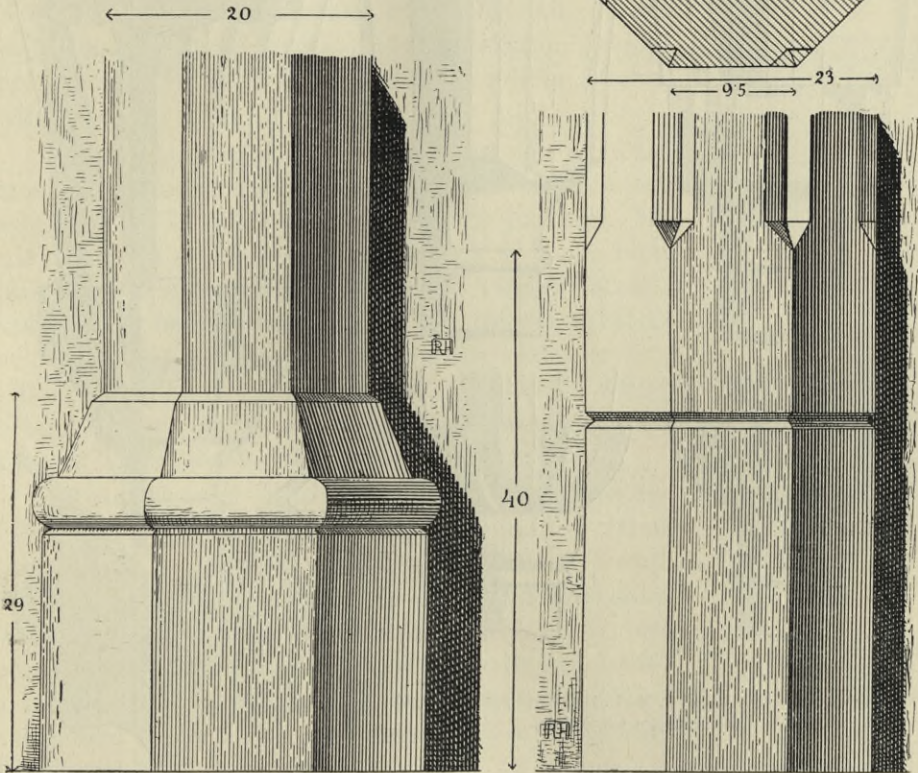
převázány páskem a nahore přecházejí přímo v žebra útlého profilu (obr. 16.), koutové nemají soklu, jenom prostý zářez a hrany okosené.

V lici jižní strany lodi jest výklenek segmentem goticky sklenutý, žlábkovaný, nad ním pak římsa s horní ošikmenou plochou, na koncích konsolami opřená; k jakému účelu, nelze dnes konstatovati.

Přední triumfální oblouk, 1.17 m silný a v rozpětí 6.3 m měřící, jest opatřen podobnou římsou v náběhu jako v lodi a ellipticky

sklenut. Nad ním po obou stranách namalovány jsou sdužené znaky (Eggenberské?) a nad pravým z nich letopočet MDLX.

Presbytář (7 m šir. a 10.50 m dl.), uzavřený 5 stranami šúhelníka a obsahující ještě jedno křížové travée, tvoří s příční lodí (5.8 m šir. a 14.70 m dl.) o třech křížových travée jednotný, od svého založení neporušený celek. Rázně profilovaná kordonová

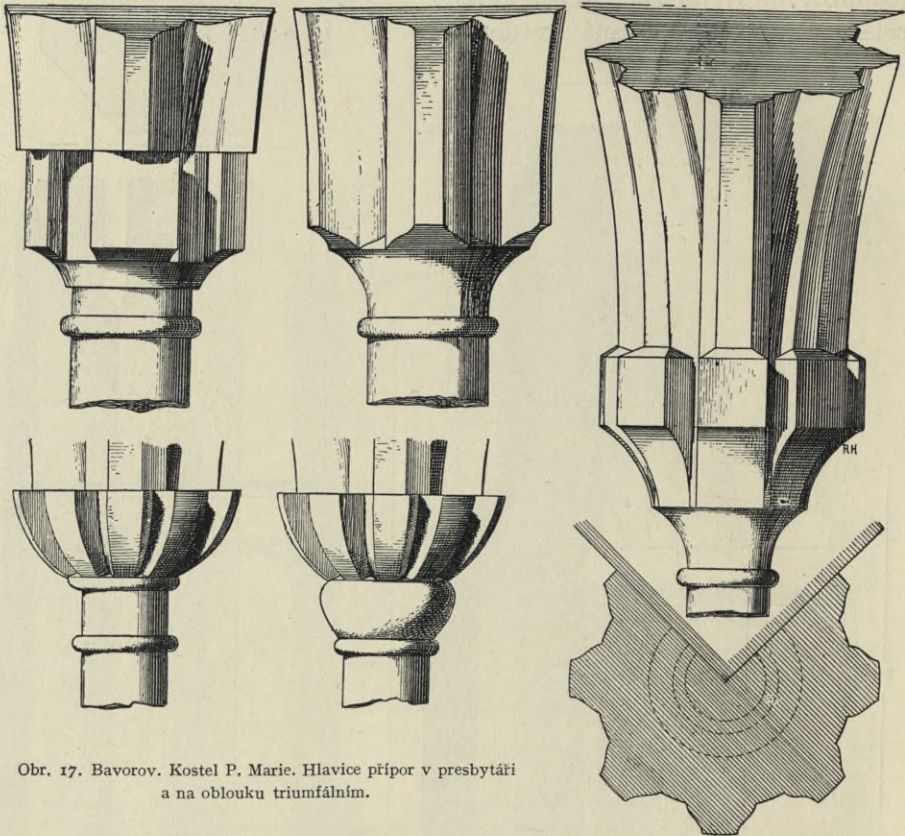


Obr. 16. Bavorov. Kostel P. Marie. Přípory původní klenby v lodi.

římša obíhá kolem pod okny, ve čtvrtině celé výše; z ní vystupují poloválčové přípory s hladkými kalichovitými hlavicemi, nad nimiž (obr. 17.) přejímají konsoly různotvárně fačettovanými štítky rozčleněné hruškovitá žebra křížových kleneb. Žebra mocně vystupující (obr. 18.) a členěná mělce profilovaným hruškovitým oblounem sbíhají se v dutých svornících.

Vlastní triumfální oblouk mezi presbytářem a příční lodí vyznačen jest bohatší výzdobou nárožních přípor; oblouk jest jinak prostý a stejně profilovaný jako ostatní žebra. Přípory ve způsobě osmibokého z rohu vysunutého pilíře přerušeny jsou v polovině výšky

osmibokou prolamovanou konsolou pro sochu svatého; nad konsolou zazděn jest kamenný baldachýn, sestrojený z osmibokého jehlanu, avšak ve dvou různých variantách (dole při levém oblouky lomené, při pravém přímočaré lomenice s krajkami). Nároží zdobeno fiálami, levá varianta vrcholí jehlanovitě s opěrami, pravá má prolamovaný ochůzek; vše jemná



Obr. 17. Bavorov. Kostel P. Marie. Hlavice přípor v presbytáři a na oblouku triumfálním.

kamenická práce (obr. 19.). Nad baldachýnky pokračuje přípora a končí rozčleněnou hlavicí (obr. 17.).

Žebra příční lodi jsou téhož profilu jako v presbytáři a vyrůstají v koutech z přípor, které mají hlavice bohatě listovým zdobené (obr. 20.) a zapadají do kordonové římsy. V příční lodi ve výši prvního patra vystavěny byly po požáru empory, sloužící za literácké kůry tím, že loď příční byla po šíři překlenuta elliptickým pasem, do něhož zapuštěna křížová klenba.

Sedíle na epištolní straně chorového závěru (obr. 21.), 1·85 m šir. a 3·2 m vys.; v jeho pravoúhle orámovaném výklenku pně se profilovaný polokruh s trojlistou kružbou, nad ním pak lomený oblouk. Pole mezi oběma rozděleno třemi kružbovými rosetami.

V předním poli vedle něho menší sedile patronátní, zvané „Rožmberské“, nyní výklenek pro křtitelnici (obr. 22.), s ozdobami z valné části otlučenými. Nad výklenkem jest lomený oblouk, dvěma žlábkami a oblounem profilovaný, žabkami posázený a podepřený konsolami, na nichž znatelný jsou dosud otřelé karyatidní figurky s blankami v ruce; v tympanu erb rožmberský s klenotem.

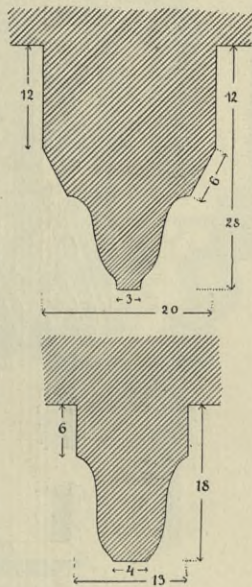
Na protější straně s a n k t u a r i u m (obr. 23.), 0·82 m na vnější a 0·51 m na vnitřní ploše šir., 0·58 m vys., profilované žlábkem a oblounem. Nad pravouhlejším orámováním trojúhelný štít, 0·64 m vys., zdobený třemi hrozny a révovým listím. Uvnitř pole pelikán s mláďaty ve vysokém reliéfu. Vrchol štítu ukončen fiálou.

Vedle sanktuaria zachována jest na zdi část m a l e b z doby založení kostela, z nichž ostatek jest asi již od XVII. stol. zakryt vápenným nátěrem. Na odkryté části spatřuje se pět klečících dětí a za nimi postava v černém taláru, nad nimiž vine se blanka s písmem již nečitelným. V travěe na téže straně kolem vchodu do sakristie, pořízeného později, vidíme malby téhož rázu, ale již valně setřelé; znázorňují Krista před Pilátem. Zřetelno jest jen několik postav bez kontur, spíše barevným skvrnám podobných.

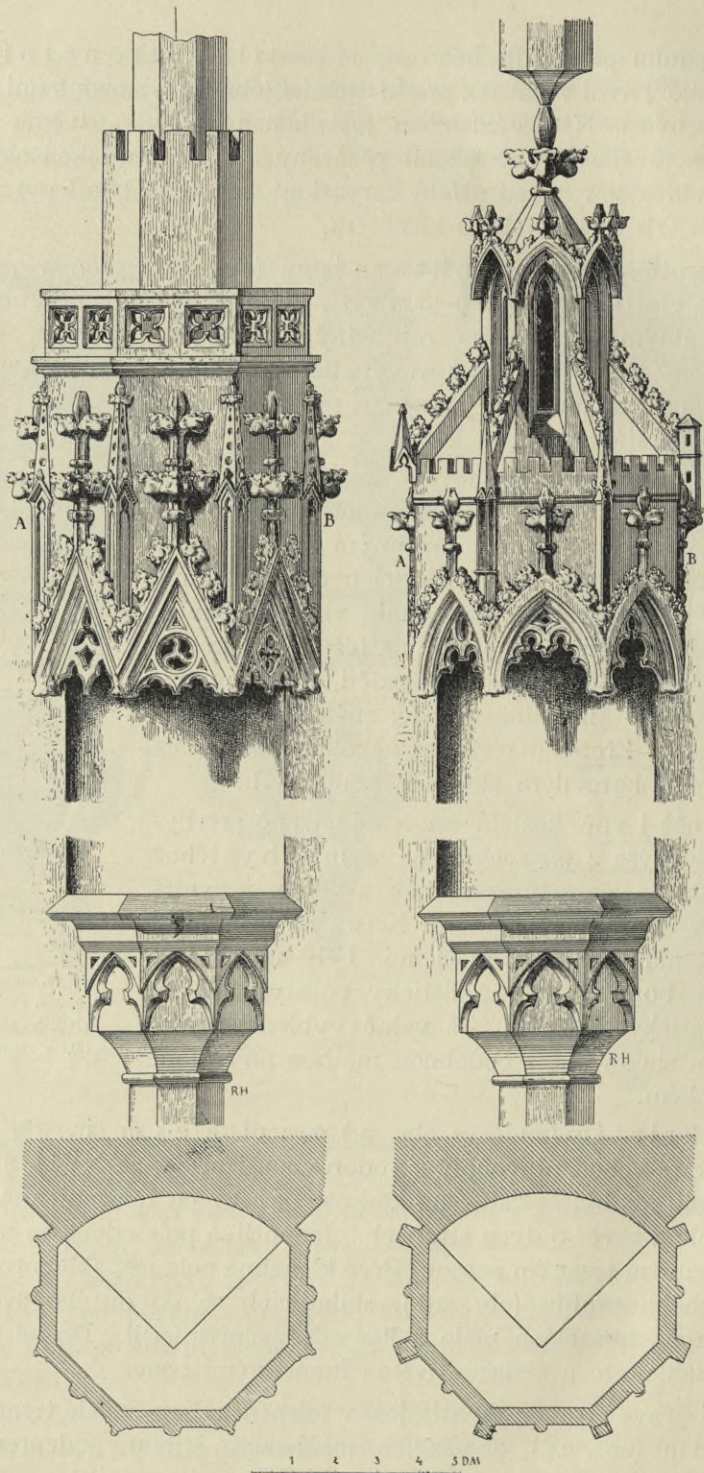
Rovněž i vně kostela na čelné straně presbytáře (as do výše 4 m) zachovaly se m a l b y téhož typu a zdá se, že celý presbytář z venku i uvnitř byl jimi vyzdoben. Představují Krista na kříži mezi lotry, s ženami u kříže plačícími. Celý obraz jest orámován bordurou naturalisticky pojatých květů a listů gotických. Malby již valně vybledlé rázem i obsahem shodují se s podobnou malbou na chrámě Prachatickém.

S a k r i s t i e (půdorys obr. 4.) 7 m dl. a 2·4 m šir., do níž vede z presbytáře vchod pravouhlejším s vodorovnou římsou, ze XVII. stol., byla dříve kaplí, jež byla přistavěna ke kostelu brzy po založení; má dvě klenebná pole a závěr o dvou stranách. Jednotlivá pole oddělena jsou lomeným, v kameni tesaným pasem. Prvé klenebné pole jest sklenuto do žeber jednoduchého profilu (obr. 18.), sbíhajících se do dutého svorníku a opřených na konsolách málo z líce zdi vyčnívajících. Druhé pole jest lomené zaklenuto a sesíleno dvěma kamennými pasy.

Při pravé straně sakristie jest v mírném reliéfu v žule tesané s a n k t u a r i u m (obr. 24.), obdélné, s trojúhelným štítem, podepřené vespod konsolou a listovím hojně zdobené. Nad listovím vyniká ve štítě francouzská lilie.

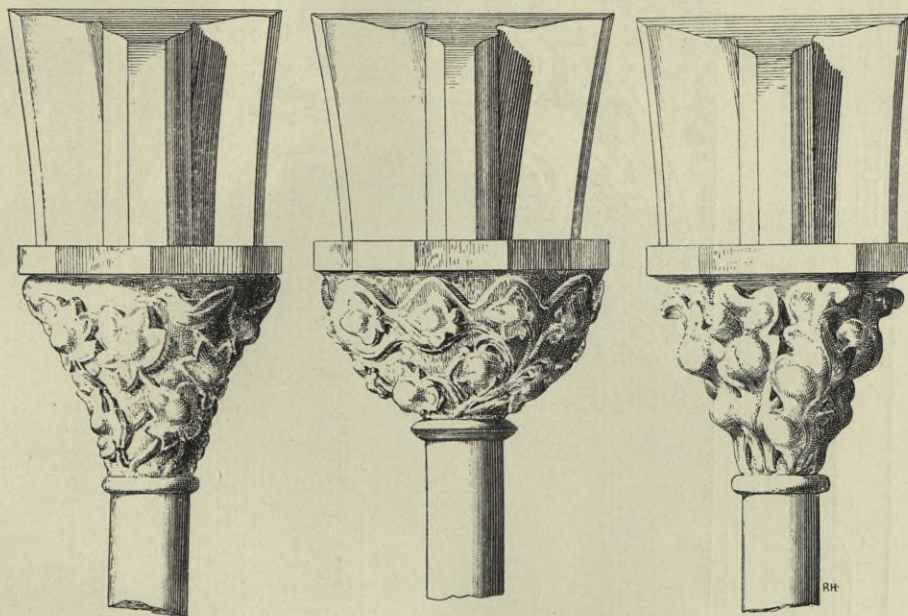


Obr. 18. Bavorov. Kostel P. Marie. Profil žebra v sakristii (nahore) a v presbytáři a transeptu (dole).



Obr. 19. Bavorov. Kostel P. Marie. Výklenky s baldachýny na triumfálním oblouku.

Kaple Anděla Strážce, kamž se vchází vchodem goticky lomeným (obr. 25.), 2·55 m šir. a 3 m vys., rozčleněným dvěma hruškovitými a jedním kruhovým oblounem a třemi žlábký (na ostění značky kamenické), má dvě klenbová pole, oddělená půlkruhovým pasem; první travée (v přízemí věžovité části) sklenuto jest křížově a druhé (v západním přístavku) valeně. V lici zdi boční lodi jest tajný vchod se schodištěm ve stěně, které vede do prvního patra nad kaplí do místností určených



Obr. 20. Bavorov. Kostel P. Marie. Hlavice přípor v transepu.

za kostelní pokladnici. Tato jest kuplovitě sklenuta a osvětlena dvěma střílnovitými okénky.

Boží hrob (půdorys obr. 4.) 7·2 m dl. a 3·6 m šir., parabolicky valeně sklenutá místnost, do níž vede z kostela vchod pravouhlý, goticky profilovaný (obr. 26.). Z vnitřku Božího hrobu vedou schody ve šneku do prvního patra nad sakristií, kde jest kostelní klenotnice.

Hlavní oltář, výborná baroková architektura se čtyřmi korintskými sloupy, mezi nimiž jsou umístěny sochy sv. Řehoře, Augustina, Bernarda a Karla Boromejského. Uprostřed velký obraz Nanebevzetí P. Marie. Konec XVII. stol.

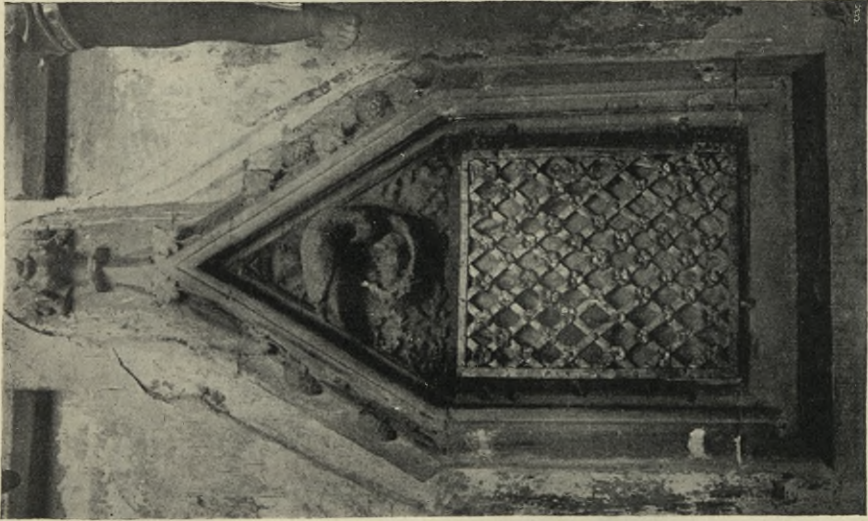
Oltáře vedlejší: 1. v transepu s obrazem P. Marie Sušické (bez umělecké ceny). 2. tamtéž, z polov. XVII. stol., se slabým obrazem Rozeslání sv. Apoštolů. 3. v kapli Božího hrobu, barokový, se sochou sv. Floriána a jinými drobnějšími soškami, dobrý. 4. a 5. v lodi na čelných stranách vítězného oblouku, běžný barok s vrtulovými sloupy a slabými

obrazy 14 Pomocníků, sv. Mikuláše a Vendelína. 6. a 7. menší oltářky sv. Jana Nep. a Matky Boží Pomocné, oba bez umělecké ceny. 8. v kapli

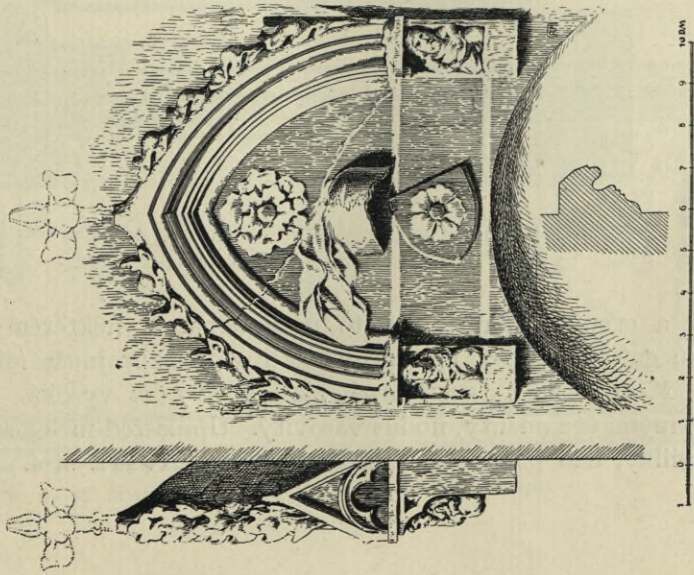


Obr. 21. Bavorov, Kostel P. Marie. Sedile velké.

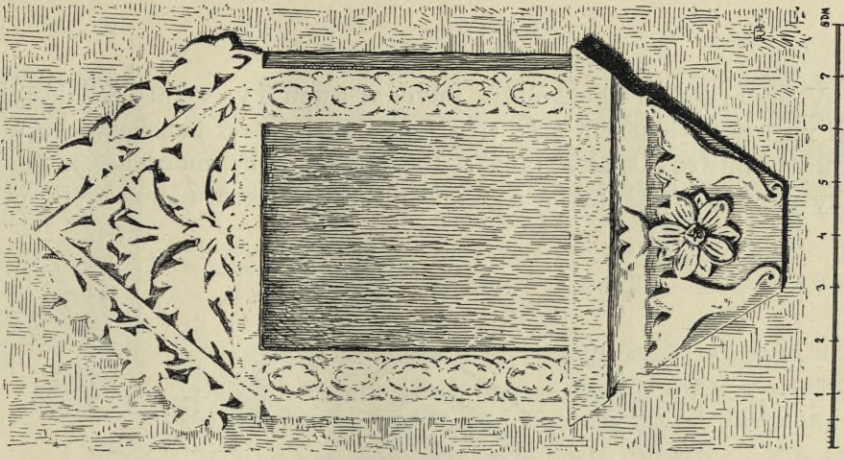
Anděla Strážce bývalý cechovní oltář, z něhož zbyla na predelle reliéfní řezba Očistce; po stranách sochy P. Marie a Jana v nadživotní velikosti, jež stávaly na břevnu v triumfálním oblouku po boku Ukřižovaného, který visí nyní v lodi. Z konce XVII. stol.



Obr. 23. Bavorov. Kostel P. Marie, Sanktuarium v presbytáři.

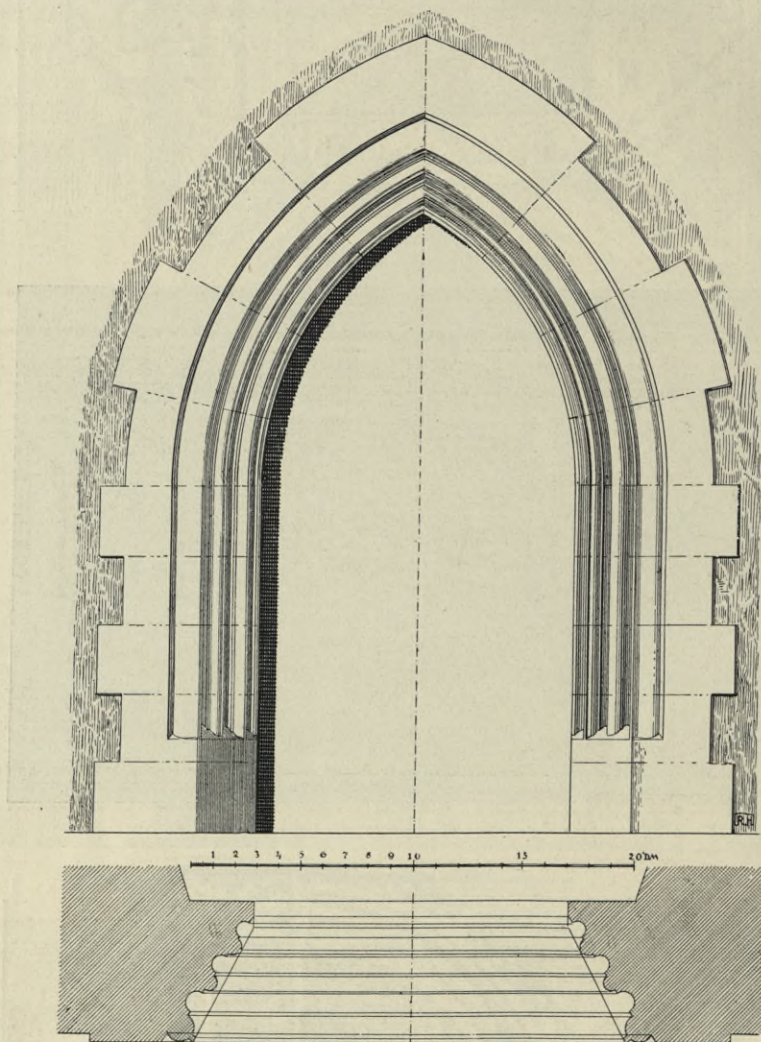


Obr. 22. Bavorov. Kostel P. Marie, Patronální sedle.



Obr. 24. Bavorov. Kostel P. Marie, Sanktuarium v kapli (sakristii).

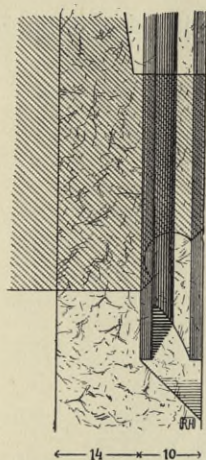
V příční lodi u obou oltářů původní t u m b y, v žule tesané. Spouštějí na trnoží členěném a se tří stran zdobeny jsou panelem, kde mezi dvojnosy umístěny znaky Jana z Rožmberka, jeho manželky a matky (znaky pánů z Wartenberka a z Halsu). Štítky jsou namnoze již otlu-



Obr. 25. Bavorov. Kostel P. Marie. Portál kaple Anděla Strážce.

čeny a erbovní znamení proto neznatelná. V některém panelu místo štítků gotické listoví, na jiném místě poprsí zbrojnoše (obr. 27.-8.).

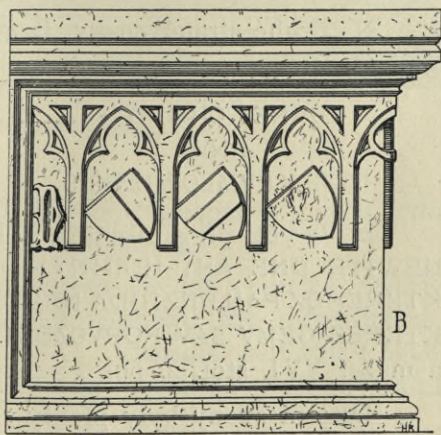
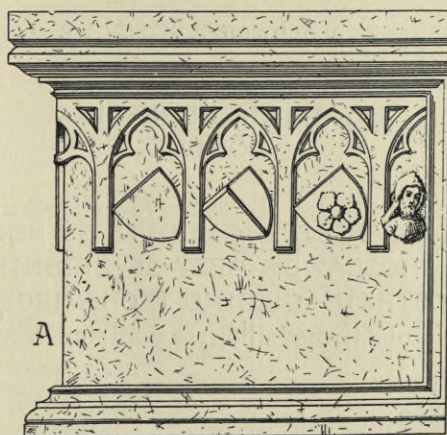
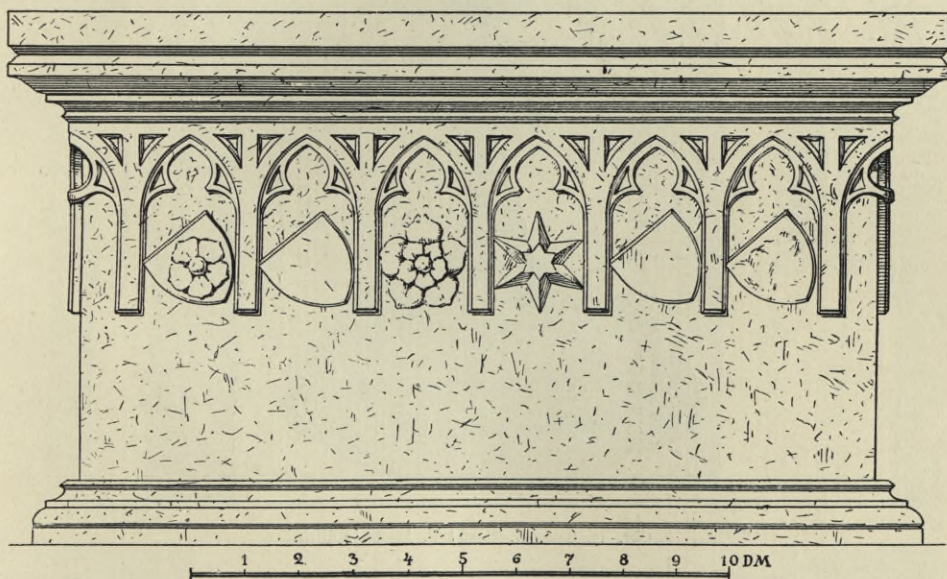
Monstrance stříbrná, zlacená, 0,73 m vysoká. Noha oválová s tepanými ornamenty, nodus vásovitý. Uprostřed melchisedech s kartuší a andělky, nad paprskovou září Bůh Otec. XVIII. stol.



Obr. 26. Bavorov. Kostel P. Marie. Profil portálu do Božího hrobu.

Kalich 0·27 m vys., stříbrný. Na osmilaločné noze čtyři medailony a v nich tepané reliefy sv. evangelistů (obr. 29.). Mezi medailony květy a listy barokní. Nodus hruškovitý, kupa v prolamovaném koši, zdobeném tepanými medailony ve vysokém reliefu: sv. Alois, Josef, Jan Nepom. a Rosalie. Konec XVIII. století.

Věčná lampa, měděná a stříbrná, má dutá ucha, zdobená tepaným lasturovým ornamentem. Na nádobě tři tepané kartuše, v nichž v reliefu, sv. Antonín, sv. Václav a Nanebevzetí P. Marie. Značky: M A 12 B a letopočet 1718.



Obr. 27.—28. Bavorov. Kostel P. Marie. Tumbly oltární v transeptu.

Z v o n y : 1. 80 cm šir., 60 cm vys. Kolem koruny pásová ozdoba.

Na plášti: LIBERA NOS DOMINE A FVLGVRE ET
TEMPESTATE

GOSS MICH MELCHIOR SCHORER IN LINZ ANNO 1700



Obr. 29. Bavorov. Kostel P. Marie. Kalich.

Na druhé straně znaky, Eggenberský a Schwarzenberský, a pod nimi nápis:

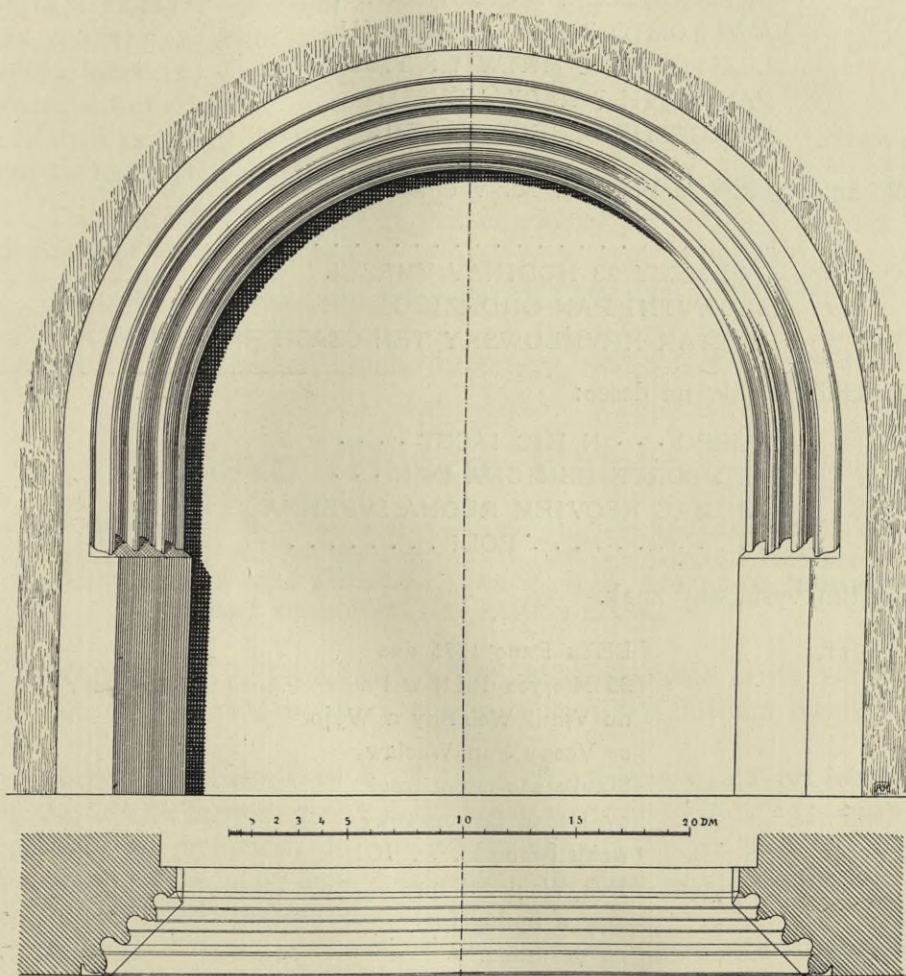
IOANES CHRISTI-
ANVS
DVX KRVMLOWIENSIS

MARIA ERNESTINA
CONIVNX

2. Ve věži při presbytáři. U koruny: BDIETE A MODLTE SE NEB NEWITE DNE ANI HODINY — BLAHOŠLAWEN GEST SLVZIEBNIK KTEREHOZ PAN PRZIGDA NAGDE OSTRZIHAGICZIHOTECH WIECZI KTEREZ GEMV SAV PORVCZENI. Na plášti medaillony s poprsími ženy a muže. XVI. stol. 2. pol.

Ostatní zvony byly přelity r. 1869.

N á h r o b k y : 1.—3. V křížové lodi v dlažbě 3 d e s k y mramorové se stopami erbů, vyšlapané. 4. Žulová d e s k a s erbem (vodorovné břevno) a nápisem, z něhož zachováno jen . . . A TVTO GEST POCHOWANA. XVI. stol.. 5. Žulová deska se stopami erbu (dva o sebe opření kapří)



Obr. 30. Bavorov. Portál bývalého špitálu.

z konce XV. stol. 6.—7. Dvě desky žulové, vyšlapané, v erbu jedné z nich stopy hlavy tuří nebo bůvolí.



Obr. 31. Bavorov. Kam. značka na portále bývalého špitálu.

V kapli Anděla Strážce ve zdi zasazené náhrob-
níky: 8. Úlomek desky s nápisem: tufo | lezy panna |
anna z Radkomyrz pomolal pan buh z tohoto
zwiefa. 9. Deska žulová 1.84 m vysoká, 0.81 m široká,
s nápisem:

LETHA ꝛ PANIE ꝛ 1 ꝛ 5 ꝛ 80
 NA ꝛ DEN ꝛ SWATAV ꝛ TROGICI
 VMRZEL ꝛ GEST ꝛ VROZENI
 PAN ꝛ MIKOLASS ꝛ STARSSII
 BEIISSOWECZ ꝛ Z ꝛ BEIISSOWA
 A W TOMTO ꝛ CHRAMIIE BOZII
 LEZII ꝛ TVŤ ꝛ MRTWII ꝛ TIELO
 PAN ꝛ BVH ꝛ RACZ ꝛ DVSSII
 MIILOSTIIW - BEGTII Æ EN

Dole znak vládyk z Bejšova. 10. V opise:

.....
 . . . MEZY 23 HODINAV VMRZEL
 SLOWVTNI PAN ONDRZIEG
 HVTTAR KRVMLOWSKY TEN CZAS PRIMATOR

a pokračuje dále na desce:

CORPO . . . N HIC IACET
 SED SORTI BENIGNA DAN
 ANIMAE REQVIEM REGNA SVPERNA
 POLI

Pod tím vyšlapaný znak.

II. LETa Pane 1775 dne
 25 Miefyce IuLii w Pa
 nu Vřnul WeleBny a Wyřo
 ce Vceny Pan Waclaw
 Slavik zde odpociwagi
 cy Decan Baworowský
 weku řweho ICI
 Rok Wzhledni na
 mne a řmilug ře
 na de mnau.

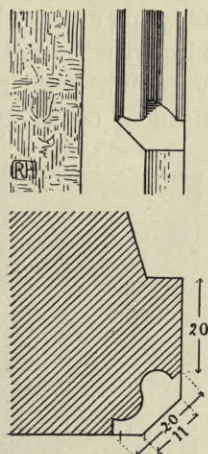
M i s s á l, nalezený r. 1897 *Th. Antlem* ve věži Bavorovského kostela a odevzdaný do bisk. dieocesaního musea v Budějovicích (viz Č. S. P. S. Č. VI., 80), má 275 listů pergam. formátu 34×24 cm; 7 listů schází a celá kniha je dosti poškozena. Z vazby zbyly jen desky dřevěné. Napsán byl r. 1538, písař je neznám. Obsahuje kalendář (fol. 1—6) a modlitby; iniciál jest 29, na fol. 104 miniatura velmi primitivní: Maria klečí před Kristem a podává mu oběma rukama kalich. Barvy iniciál jen tři: cinobr, modř a okr.

D ů m č í s. 23. je bývalý ŠPITÁL, založený roku 1365 farářem Václavem spolu s kaplí Božího těla a sv. patronů čes. (Borový, Libri

erect. I., 4, str. 53) a znovu r. 1384 nadaný (ibidem II., 230). Kaple zmizela a ze špitálu zbyl pouze žulový portál 2·4 m široký a 2·7 m vysoký, půlkruhovitě zaklenutý, profilovaný velkým a malým hruškovitým a kulatým oblounem a třemi žlábký (obr. 30), jenž spočívá na soklu 1·05 m vysokém. Na ostění značka (obr. 31.) Uvnitř jsou sklepy štětovaným kamenem valeně sklenuté, profilu parabolického, do nichž vede nyní zazděný, ale zřetelný gotický vchod. Ještě před 60 léty byl triumfální oblouk kaple zřetelný.

Do vrat **DĚKANSKÝCH** přizděn gotický portál (profilaci viz na obr. 32.).

Na cestě k Blánici jsou dva veliké **KAMENY** v poli u tarasu, kde se dosud říká „na Husitech“. Legenda jest psána got. minuskulí, avšak málo čitelná.



Obr. 32. Bavorov. Profil a nárys ostění portálu děkanského.

Blsko (Bilsko, Bělsko).

Lumír 1865 95. — Renner a Paroubek 219. — Sedláček VII. 249. — Schaller III. 102. — Sommer VIII. 420. — Trajer 144—145. — J. Braniš, Obrazy z dějin jihočeského umění 16. — A. Sedláček, Mistopisný slov. 28. — Farní pam. kniha z r. 1780.

KOSTEL SV. JAKUBA VĚTŠÍHO připomíná se již r. 1350 jako farní. Roku 1630 byl opravován a té doby byl filiálním Bavorovského.

Kostel jest orientovaná budova s třípatrovou věží při jižním rohu západního průčelí, pojatou do konstrukce stavby (obr. 33.—34.). V přízemí jest prolomeno do věže gotické okno, v druhém patře střílna a ve třetím široká, půlkruhovitě sklenutá čtyři okna; kryt podoby čtyřbokého, proláklého jehlanu.

Loď prostá, se třemi okny širokých špalet a gotického zaklenutí při jižní straně, při kteréž jest lomeně sklenutý vchod 118 cm šir. a 280 cm vys. (profilaci viz na obr. 35.). Západní průčelí jest hladké, v něm vchod na kruchtu a do věže (obr. 34.). Okna na severní straně původně gotická byla proměněna v obdélná.

Presbytář pravouhlý, o 1 m po stranách užší, opřen jest v rozích dvěma opěracími pilíři, které jsou na temeni pokryty kamennou deskou, vespod sešikmenou; do stěn prolomena tři okna. Nad východním průčelím štít, na němž kamenný kříž na hranách sříznutý. K severu presbytáře přiléhá gotická sakristie.

Vnitřek jest prostý. Loď, 10·2 m dl. a 8 m šir., jest ploše kryta a od presbytáře oddělena lomeným vítězným obloukem bez profilace. Pravo-

úhlý presbytář (6 m do čtverce) jest křížově goticky sklenut do žeber, klínovitě sříznutých. Žebra (obr. 35.), sbíhají se ve svorníku, na němž vytesána šesticípá hvězda, a vespod přecházejí v polovinu osmibokého hranolu 66 cm dlouhého s hrotitým zakončením (obr. 36.).

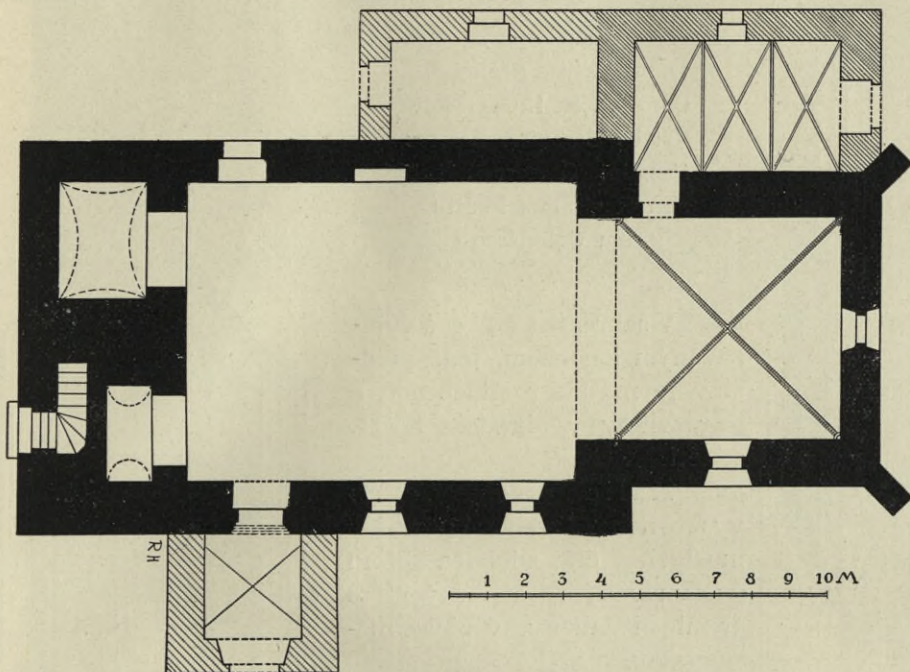


Obr. 33. Blsko. Kostel. Pohled od jihu.

Na severní straně pravoúhlý vchod do sakristie s vodorovným nadpražím a s podpěrami v koutech. Hrany sříznuté mají hluboký žlábek.

Na téže straně sanktuarium ze žuly tesané, jednoduchého profilu, trojúhelné, křížem zakončené (obr. 37.). Nad dvířkami tympanon,

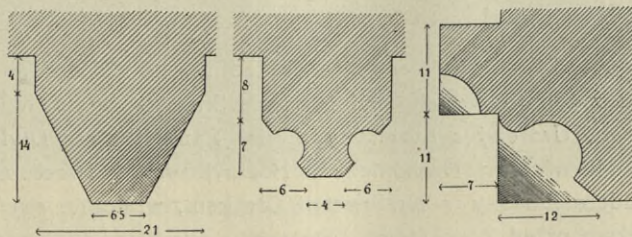
v němž relief hlavy Kristovy en façade. Dvířka jsou kosými, plochými pruty pobita a na křížení růžicemi vyzdobena.



Obr. 34. Blsko. Kostel. Půdorys.

Pravoúhlá s a k r i s t i e jest zaklenuta do tří křížových polí s žebry, jichž sříznuté hrany jsou žlábky opatřeny a spadají do poloosmibokých, jehlancovitých konsol (obr. 35.).

Hl a v n í o l t á ř (přenesený sem z kaple Drahonické) je baroková architektura se sloupy, pilastry a sochami sv. Petra a Pavla. Po stra-



Obr. 35. Blsko. Kostel. Profil žeber v presbytáři, sakristii a ostění již. portálu.

nách branky, na nichž sochy sv. Václava a sv. Vojtěcha, slušné řezby. XVII. stol.

Postranní oltář severní s obrazem sv. Linharta, obstojné práce, z XVIII. stol.

Vedle oltáře socha Bolestné P. Marie, slušné řezby, z téže doby.

Na oltáři sv. Jana Nepom. visí obraz P. Marie z r. 1639 v přebohatých rozvilinách, ve vrcholu kartuš v rozvilinách s nápisem:

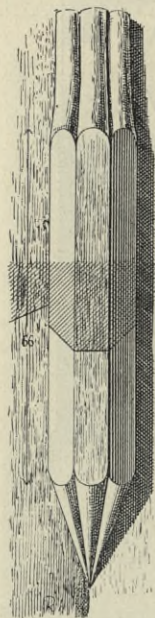
Illustrissimus

Dñus. Dñus. Francisc.
Carol. S. R. I. Comes de
Vrttby Sereniss. Elector
Pasalini Camerari, nec
non Regiminis Peditu
um Colonesso
1609.

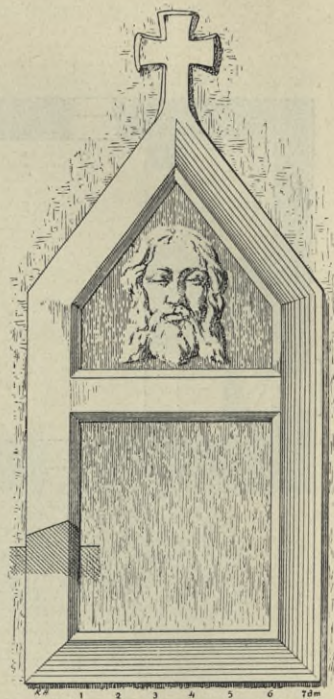
V sakristii židle s vyřezávaným lenochem, jenž představuje masku rozšklebenou a v rozviliny vybíhající. XVII. století.

Kalich rokokový, 21 cm vys., nohy kruhové; nodus mušlovitý, číše zdobena košem prolamovaným, stříbrným, se třemi medailony, v nichž monogramy.

Monstrance empirová, 46 cm vys.; noha ovální, čtyřmi řestony zdobená; nodus kroužkový. Kolem melchisedechu va-



Obr. 36. Blsko. Kostel. Svazek žebrový a profil žebra.



Obr. 37. Blsko. Kostel. Sanktuarium.

vřínový věnec, kol něhož prolamovaný, mušlový ornament. Za tímto svatozář. Nejvýše Bůh Otec s holubicí. Konec XVIII. stol.

Na hlavním oltáři dva páry barokních svícňů z XVIII. stol.

Na levo pověšen jest dřevěný epitaf rytíře Radkovce se znakem a nápisem:

Letha Panie 1661, 14, Aprilis mezy 3, a 4, Hodinou na Pul Orlogi z Pul Noczy Vykroczil gest z tohoto bidneho Svieta skrze Smrt Cžasnau Nepochybnie do wieczné Radosti, Urozený a Stateczny Rytirž Pan Mikulass Diviss Antoni(n) Radkovecz z Mirovicz na Drahoniczych Božioviczych a Přečezinie G. M. C, Radda a Saudcze Zemsky v Kralowstwi Cžeskem, w domie swem v Nowem Miestie Pražskem przed Zazračným Obrazem a Oltaržem Blahoslavene Panny Marye, bliz Oltaže Swateho Antonina Paduanskeho. Wieku tehoz Pana 50, Leth 35 Nediel a 3. dni.

Druhý epitaf má nápis:

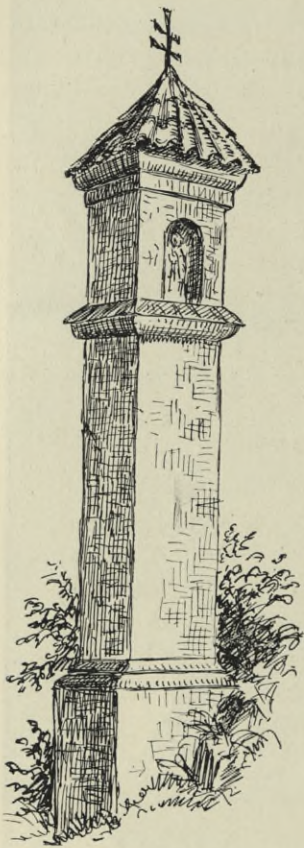
Urozena Pani Euffemiae Frantisca Radkowczowa
Rozena Wratislawka z Mitrovicz Umrzela Votti



Obr. 38. Blsko. Fara. Podobizna Mik. Diviše Radkovce z Mirovic.

řczech., 17 Novembris 1668, Lezi U Swateho Jakuba
w Praze w Sklypku Panuv Radtkovczuv Kdez taky gegi
nebstik Pan Manziel v Panu odpocživu.

Zvony: i. 72 cm v prům., 63 cm vys. Kolem koruny nápis: BO-
CHUMER VEREIN GUSSTAHLFABRIK, Na plášti znak Švarzenberský
a pod ním letopočet 1875.



Obr. 39. Blsko. Boží Muka.

2. 80 cm v prům., 62 cm vys. Kolem koruny mezi dvěma ozdobami pásovými nápisy: S : GAN. Na plášti znak Eggenbergů a pod ním nápis: IOANNIS PRINCIPIS AB EGENBERG AVXI | LIARI PIETATE RE-FVSA SVM DEO SERVITVRA. Na věnci nápis: FRIEDERICH MICHAEL SCHÖNFELDT HAT MICH GEKOSSEN IN DER ALTSTADT PRAG ANNO 1695.

3. 58 cm v prům., 50 cm vys. Kol koruny: BOCHUMER VEREIN GUSSTAHL-FABRIK. Uprostřed znak Švarzenberský a pod ním letopočet: 1875.

Na FARE dobře malovaná podobizna Mikuláše Diviše Radkovce z Mirovic, pána na Drahonicích. Počátek XVII. stol. (obr. 38.).

Při cestě do Bavorova stojí zděná BOŽÍ MUKA na čtyřbokém pilíři se soklem a čtyřbokou lucernou s výklenky, krytá čtyřbokou stříškou. XVII. stol. (obr. 39.).

U Štětíc cestou z Písku a před hřbitovem zděné barokní KAPLIČKY se sochou sv. Jana Nepom. XVIII. stol.

Božejovice (Božovice, Bořovice).

Sommer VIII., 421. — Sedláček VII., 255. — Týž, Mistopisný slovn. 52. — Schaller III., 103.

Z TVRZE, která stála na ostrohu do rybníka Tvrzského vybíhajícím, zbyly jen zdi některé, jichž použito do stavby bašty knížecí. Zachoval se dosud sklep goticky křížově klenutý. Kol r. 1420 patřila tvrz Jarošovi z Drahonic. V 16. stol. patřily Bořovice městu Písku.

Brloh (Brlohy, Brloch, Brdloh).

Pam. arch. XVI., 814. — Renner a Paroubek 182. — Schaller III., 33. — Sommer VIII., 21. — Trajer 554. — Sedláček, Slov. místop. 66.

Jihozápadně od osady na „Žižkově vrchu“ valy, dle podání lidového z dob husitských, neprozkoumané.

Z původní TVRZE, která byla již ve XIV. stol. sídlem rytířů Záhořských z Brloha, jichž rod kvetl až do r. 1715, zachovaly se nepatrné

části v nynějším panském dvoře. Stráň nad Brlohem nazývá lid dosud starým klášterem. Byl prý to ženský klášter a našlo prý se tam kostelní náčiní.

Z původního opevnění tvrze zbyla pouze okrouhlá věž o jednom patře, homolovitě krytá, v přízemku kupolovitě sklenutá a zed' ohradní, která se táhne od věže ke kapli. Na konci XV. a v XVI. stol. byla t v r z



Obr. 40. Brloh. Bašta bývalé tvrze a zámecká kaple.

přestavěna na ZÁMEK a o patro vyzdvižena v traktu severním, kdež také kaple v XVII. stol. přestavěna. Nyní náleží zámek kn. J. z Lobkoviců. Veškeré místnosti v přízemku jsou křížově sklenuty. Západní křídlo zámku má v přízemí valené klenby s lunetami; při oknech ve druhé místnosti opírá se křížová klenba o dva čtyřboké uprostřed volně stojící pilíře. Z jednoho sklepa vede zadržný vchod dle pověsti chodbou pod kapli. Vnějšík jest škrabanou diamantovou rustikou vyzdoben.

Kaple (viz pohled obr. 40.) Narození P. Marie jest při jižní straně a vně pilastry zdobená. Na střeše šestiboká věžička s lucernou a baňkou. Vnitřek lodi valeně sklenut, s kápěmi při oknech. Klenba spočívá na pilastrech s ionskou hlavicí, andělčí hlavou zdobenou. Hlavice nesou širokou římsu. Do boku lodi s obou stran proráženy kapličky konchovitě sklenuté. Patrně byla stavba opravována a v tuto podobu za

Morzinů uvedena. Triumfální oblouk jest elliptický a spočívá rovněž na pilastrech téže formy; nad ním štukové, andílky držené dva štíty se znaky Deymů a Morzinů. Presbytář jest pouhá absida konchovitě sklenutá, s kápěmi při oknech. Prostranná předsíň chrámová má stlačenou křížovou klenbu s maltovanými žebry.

Oltářní o b r a z y nevalné ceny, z XVIII. stol.

Bukovany.

Renner a Paroubek 152. — Sedláček VII., 68, 70. — Schaller III., 62. — Sommer VIII., 67. — Trajer 552. — Sedláček Slov. míst. 82.

R. 1877 nalezen v Kozárovickém lomu [poklad stříbrných grošů Václava II.

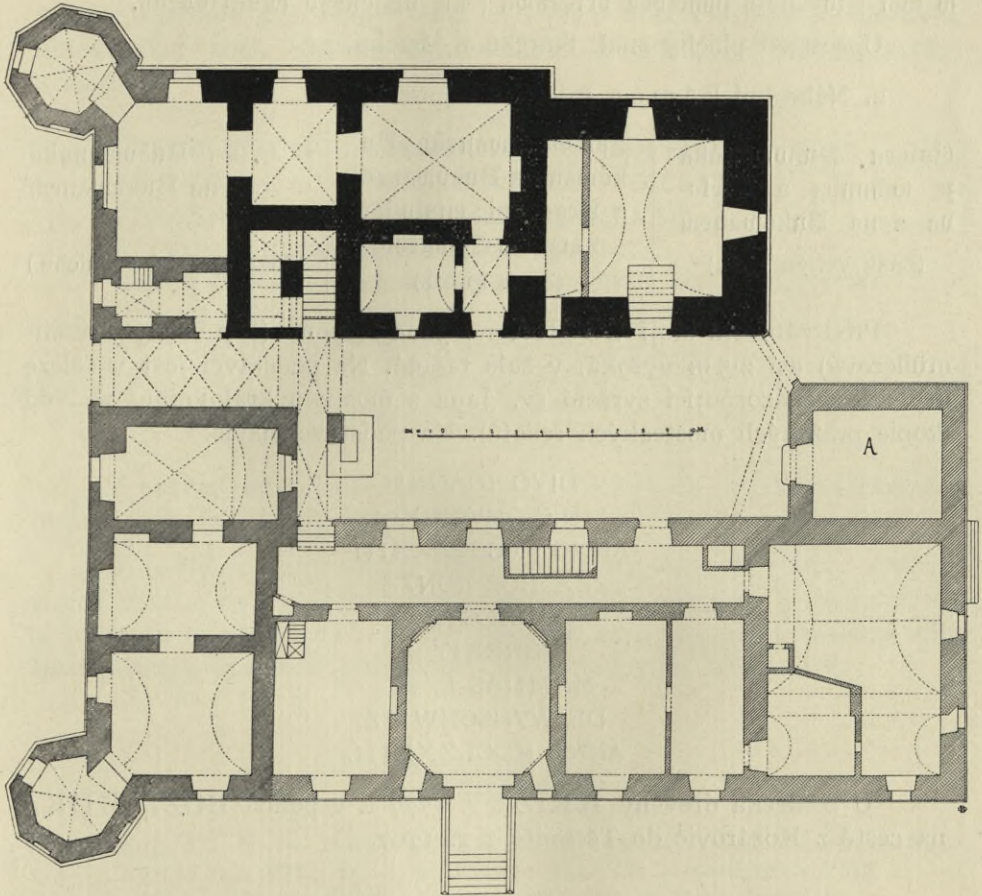
Tvrz a zboží držel ve XIV. stol Jan Přibík, předek Pintů Bukovanských z Bukovan a v rodě Pintů zůstaly až do r. 1632, kdy od Václava Bukovanského přešlo zboží toto trhem na manželku Alenu Salomeny Bukovanskou z Chuděnic. Tato se vdala za Jana Jindřicha Morla z Letin a před smrtí r. 1657 odkázala polovinu Bukovan manželu svému a synu Františku Jindřichovi. Po smrti téhož syna nastalo dělení mezi sedm synů a pět dcer, načež dostaly se Bukovany Josefu Vladislavovi, který je však prodal r. 1716 Ferdinandu Františkovi z Říčan a tento zase r. 1720 Janu Šťastnému Chanovskému z Dlouhé Vsi, který Chraštický kostel v letech 1723—4 v nynějším způsobu kázal opravit. Po tomto r. 1725 držela Bukovany Barbora Věžníková, rozená Švihovská, po ní r. 1752 syn její František a r. 1816 koupí přešly na rod knížat ze Švarzenberka.

ZÁMEK v podobě nynější tvoří tři strany obdélníka, do něhož jest pojata (půdorys obr. 41.) stará, původní t v r z, která stávala v severním křídle zámku a sáhala do prvního patra. Místnosti ukazují dle mohutnosti zdí (1.65 m silných) a kleneb v přízemí na stavbu XVI. stol. Přízemní místnosti, nyní dřevníky, jsou valeně sklenuty, s lunetami při oknech. Jest to nejstarší část, snad bývalá věž. Ostatní místnosti k frontě hlavní jsou křížově do maltovaných žeběr sklenuty, zadní však ploše kryty.

P r ů č e l í z á p a d n í přistavěno bylo v XVII. stol., kdy původní tvrz byla těsnou; tuším, že se tak stalo za Pintů Bukovanských. Hlavní fronta jest jednoduchá, dvoupatrová, o osmi oknech, s dvěma osmibokými věžičkami v rozích. Portál jest jednoduchý, ellipticky zaklenutý a průjezd křížově sklenutý.

V ě ž e při křídle severním i jižním jsou kryty cibulovitou baňkou s lucernou. Na prvé v korouhvičce písmena F. G. V. W. (Franz Graf Von Věžník), za něhož (1752—89) vížka byla opravována. Osmiboká místnost prvního patra věže severní jest kuplovitě sklenuta, se třemi lunetami při

oknech, a jest vyzdobena prací štukovou. Jedna z přízemních místností od průjezdu na levo jest křížově sklenuta a štukovím vyzdobena. V jižní věži v prvním patře jest placovitě krytá osmiboká místnost, což nasvědčuje tomu, že byla s křídlem jižním a s kaplí v XVIII. stol. za Věžníků vystavěna. V křídle jižním jest *salla terrena* s balustrovým



Obr 41. Bukovany. Půdorys zámku.

schodištěm. Tento sálek jest osvětlen dvěma elliptickými okny a vysokými dveřmi vedoucími na terrasu.

KAPLE Narození P. Marie (na plánu *A*), baroková, uzavírá obdélný dvůr na východní straně. Jest to prosté, obdélné stavení zvýší prvního patra, vystavěné r. 1774.

Na hlavním oltáři obraz P. Marie z r. 1777, držící v klíně Ježíška. P. Maria má na hlavě stříbrnou korunku zlacenou a drahokamy posázenou, tepané práce.

Při kapli v rohu 1. náhrobní k á m e n z bílého mramoru s legendou:

Letka Panie 1588 w nedě | li přzed swatym Urbanem aneb přzed
neděli po velikonočy umřel gest | Smrčka z mnichu
Syn urozeneho a statečného rytíře pana | Petra Starssyho smrčskij |
ze mnichu a na Krassovi | cych ze gest weku geho bylo | 14 lety a 41 . .
w tom | to misie pohřben ozekawa | gie slawneho wzkřisseny.

Uprostřed plochy znak Smrčků z Mnichu.

2. Náhrobní k á m e n žulový s nápisem:

Estera Bukowanská
ze wchynicz a Stefo-
wa a na Bukowanesh
(Znak Vchýnských.)

Jan Bukowansky z Bu-
kowan na Bukowanesh
a Krassovi: misie Pi-
sarz K. Czeskeho
(Znak Pinků.)

. Bukowanska
. . . a na Bukowanesh
.
(Znak Smrčků z Mnichu.)

Před zámkem stojí SOCHA sv. Jana Nepom. (typ sochy Rauchmüllerovy) asi 2.5 m vysoká, v žule tesaná. Na podstavci jest v železe litý relief znázorňující svržení sv. Jana s mostu a královninu zповěď (kopie pražských mosteckých reliefů). Na podstavci nápis:

DIVO IOANNI
NEPOMVCENO
ANNO MCCCLXXXIII
EX HOC PONTE
DEIECTO
EREXIT
MATHIAS L. B.
DE WVNSCHWITZ
ANNO MDCLXXXIII.

U Sedlečka dřevěný KŘÍŽ z r. 1777 a v polích BOŽÍ MUKA na cestě z Kozárovic do Těchnice z r. 1797.

Cerhonice (Crhonice).

Renner a Paroubek 152. — Schaller III. 50. — Sommer VIII. 30. — Trajer 572. — A. Sedláček. Slov. míst. 97.

R. 1291 činí se již zmínka o Cerhonicích. V XV. stol. připojeny ke Zvíkovu. Za Švamberků postavena jednopatrová tvrz v severním křídle nynějšího dvora. Jest stavěna po způsobu staveb XVI. století a místnosti v přízemí jsou křížově sklenuty. R. 1577 prodal Křištof ze Švamberka zboží Cerhonické bratřím Jindřichovi a Alexandrovi Deymovi ze Stříteže. Po Deymech drželi Cerhonice: Příchovský z Pisnic,

Černín z Chudenic a pak Kaleničtí. R. 1688 koupili praemonstráti drkolenští (Schlögl) statek tento od Ludmily rozené Kalenické, provdané za Jiřího Doudlebského z Doudleb, a postavili v přední části západního traktu **ZÁMEK** o jednom patře, kde nad průjezdem nasažena věžička s baňkou a lucernou. Nad samým průjezdem jest v červeném mramoru pracovaný relief ve dvou oválních kartuších, věncovým obtočených, znak kláštera Drkolenského. Pod znakem kartuš barokní s nápisem:

P—T—O—M

CASTELLVM HOC CERHONICZVM INCORPORATIS
SVIS BONIS AC PRAEDIIS ACCESSIT ECCLESIO
PLAGENSI WVLGO SCHLOGL AVSTRIO SV
PERIORIS SVB-INDVSTRIO REGIMINE
REI REWERENDISSIMI PERILLVSTRIS AC AMPLISSIMI
DOMINI DOMINI MICHAELIS FELDER
ECCLESIAE EIVSDEM ABBATIS DIGNISSIMI
ANNO CHRISTI
MDCLXXXVIII.

V prvním patře jest kaple sv. Vavřince, v níž na hlavním oltáři velmi dobrý obraz tohoto světce.

U Cerhonic dvojí zděná **BOŽÍ MUKA** stejných tvarů, a to na straně jižní a severní. Zdobena jsou po stranách pilastry, které spočívají na mohutném podstavci a nesou vyložené kladí, na němž barokní štít. Mezi pilastry výklenek pro obraz. Druhá polovina XVII. stol.

Čimelice.

Pam. arch. IX., 601. — Heber, Burgen II., 232. — Renner a Paroubek 153. — Sedláček VII., 74. — Schaller III., 58. — Sommer VIII. 41. — Trajer 527. — Ottovy Čechy. II, 179. IX, 224. — Král. České IV., 115. — Sedláček. Slov. míst. 119. — Matriky od r. 1739.

Na vrchu „U Nováků“ zbytky příkopů a valů; dle domnění stávala tu tvrz „Strážnice“. Za vrchem Chlumem slove „na Písečinách“, na temě hromada kamene sluje „hrad“.

KOSTEL SV. TROJICE byl ve XIV. stol filiálním kostela Mirotického. V první polovici XVII. stol. byl spustlý kostel svob. pánem Karlem Amadeem z Bissingen ze základu nově vystavěn. R. 1822 byl přestavován a rozšířen hrabětem Josefem Vratislavem z Mitrovic; v tu dobu byla i zvonice ze základu vystavěna.

Kostel jest orientovaný, s věží při západním průčelí, jež převyšuje loď o patro a kryta jest čtyřbokou vlašskou čepicí mansardskou s vikýři.

K obdélníkové lodi pojí se užší presbytář pravoúhle uzavřený. Kostel jest celkem bez výzdoby (obr. 42.); jen nad pravoúhlým vchodem v západním průčelí jsou dvě desky mramorové s nápisem:

JOS. COM. WRATISLAW. F. F. MDCCCXXII.

Vnitřek jest prostý (viz půdorys obr. 43.). L o d 8·5 m široká a 14·6 m dl., o třech travée, jest valeně sklenuta; klenba spočívá na čtyřech



Obr. 42. Čimelice. Kostel sv. Trojice a sousoší sv. Trojice. Pohled od jihu.

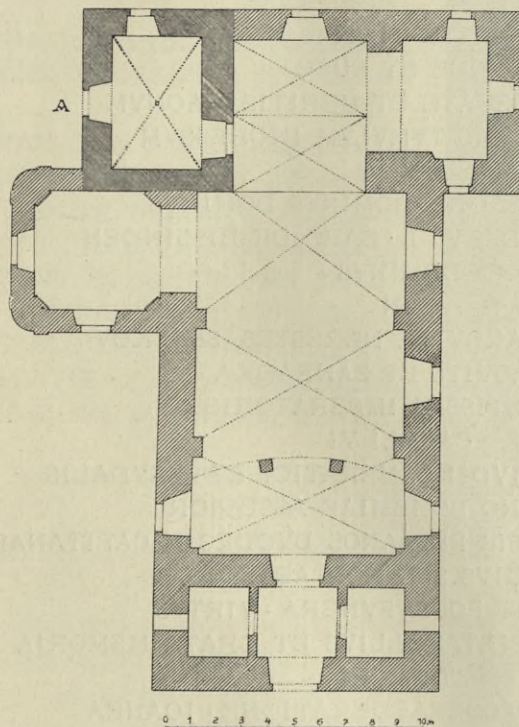
z líce zdi o 40 cm vystupujících pilastrech. Osvětlena jest s obou stran čtyřmi obdélnými půlkruhovitě sklenutými okny. Presbytář jest 5·6 m šir. a 6·1 m dl., rovněž valeně ve dvě travée sklenutý. Na sever přiléhá k sakristii a k lodi přistavěná čtyřboká kaple sv. Barbory, kuplovitě sklenutá, s lucernou. K presbytáři přilehlá sakristie je nejstarší část kostela a původní zbytek gotické stavby, 5·4 m dlouhá a 3·6 m široká. Jest goticky sklenuta do žulových žeber jednoduchého profilu, jež se sbíhají ve hladkém svorníku a zapadají 2 m od země do koutů zdí. Vchod ze strany severní s vodorovným nadpražím a podpěrami gotického profilování v koutech (obr. 44.).

Hlavní oltář z počátku XVIII. stol., sloupové architektury, s obrazem sv. Trojice uprostřed. U sloupů stojí sochy sv. Jana Evang.,

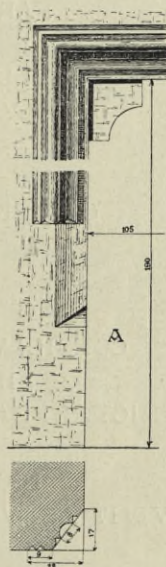
sv. Jana Nepom. jako almužníka, sv. Václava a Šimona, ze dřeva řezané, bezpochyby od čimelického sochaře *Hamra*.

V kapli sv. Barbory oltář s obrazem téže světice. Kolem obrazu v bohatých, ve dřevě řezaných rozvilinách medailony s obrazy svatých čtrnácti Pomocníků, na plátně malované.

Na jižní straně oltář se sochou P. Marie, 1.46 m vysokou, ze dřeva řezanou, ze druhé polovice XV. stol., nově polychromovanou



Obr. 43. Čimelice. Kostel sv. Trojice. Půdorys.



Obr. 44. Čimelice. Kostel sv. Trojice. Portál sakristie.

(obr. 45.). Madonna jest nahnutého postoje, drží neoděného Ježíška rukou levou a pravou říšské jablko. Na hlavě má korunku zdobenou gotickým ornamentem.

Křtitelnice cínová, 48 cm vys., má kotlík válcový na třech barokně zprohýbaných a akanthem vyzdobených nohách. Na kotli (obr. 46.) dva lví maskarony, relief nejsv. Trojice a světice s palmou v ruce rozdávající almužnu. Víko, které přidržují tři hlavy andělů, jest ukončeno stvolem vyběhajícím v kalich vzepřený třemi volutami, které končí poprsím andělů. Na vrcholu bývala asi cínová soška, která jest nahrazena bezcennou dřevěnou soškou křtu Krista v Jordáně.

Dva stříbrné, pěkně tepané kalichy s prolamovaným košem na kupě, s pražským puncem poněkud nezřetelným; ostatní značky rovněž nejasné (obr. 47.). Konec XVII. stol.

V kapli sv. Barbory hned při vchodu v pravo i v levo zazděny dvě náhrobní desky z červeného mramoru, obě stejného tvaru. Pravá má kartuš se znakem barona z Bissingen a srdcovitým štítem Diettrichšteinským, nad erbem v reliefu poslední soud. Na protější desce rovněž v reliefu poslední soud, ale jiné koncepce (obr. 48.) a nápis s chronogramem:

SISTE VIATOR
 LEGE ET LUCE
 DOMINVM PIETATE ET MERITIS MAGNVM
 PARVVM HVNC TVMVLVM INGRESSVM
 OBIIT
 ILLVSTRISSIMVS DOMINVS DOMINVS
 CAROLVS AMADAEVS L · BARO DE BISSINGEN
 DOMINVS
 IN
 CZIMELITS RAKOVITS, NERESTES, SMILKOV
 PETROVITS ET ZAHRADKA
 AVGVSTISSMI IMPERATORIS
 CAROLI VI
 CONSILIARIVS JVDII CAMERATICI ET · FEVDALIS
 IN REGNO BOHEMIAE ASSESSOR
 DISTRICTVS PRACHENSIS PER ANOS DVODECIM CAPITANAEVS
 REGIVS SED NON ABIIT
 NAM VIVIT POST · FVNERA · VIRTVS
 VIVIT ADHVC ET PIETAS ILLIVS ET GRATA MEMORIA
 TAM · IN
 INTRODVCTA · CONFAEDERATIONE · JOANEA
 QVAM · IN
 FVNDATA ET FVNDAVENTIS ERECTA PAROCHIA
 SEMPER HONOS NOMENQVE EIVS LAVDESQVE · MANEBVNT
 TV VIATOR
 SIC VIVE ET STES PRO DEI GLORIA ET SI
 ALIQVANDO · CECIDERIS · RESVRGES CVM EO IN GLORIA
 VIXIT · VITA VItI IVSTI · ET · VItII EXPERTIS
 tRIGVtVM · NatVRAE EXCOLVIT DEO · ET · POPVLO · CARVS · (=1797).

U oltáře na jižní straně: 1.) žulový náhrodek, s nápisem:

letha boziho MDLXI w pafek
 po swatem mafaussy aposstolu
 panie umrzela urojena pani

Anna z wrabij manzielka uroze
 neho

 odpoczywa swatnyh wolenyeh
 przyg

2. Deska z bílého mramoru
 (v pravo u oltáře), se znakem a ná-
 pisem:

LETHA 1651 DNE 12 NOWEMBRIS
 VMRZEL VROZENY A STATECZNY
 RITI
 RZ PAN GIRZY NYSTRAM CZABVS
 KY SPROSTEHO G. M. CZYSARZ
 SKY PO DWZACZNYM REGIMEN
 TEM NEGWISSIHO PISINKERA NA
 RZIZENY RITMISTR NAD GED
 NAV COMPANÝ KIRISARV GEHOZ
 TO TIELO ODPOCZIWA W TOM
 TO MISTIE OCZEKAWAGE WESE
 LEHO Z MRTWYCH WSTANI

V dlažbě kostelní několik ná-
 hrobků z mramoru nebo žuly,
 náležejících rodu Vrábských, s ná-
 pisy a erby vyšlapanými.

Zvony: 1. 50 cm šir. a 48 cm
 vys., bez ozdob a písma.

2. 36 cm šir. a 32 cm vys. Ko-
 lem koruny vine se ornamentální
 ozdoba. Relief sv. Prokopa.

3. 90 cm šir., 70 cm vys. Kolem
 koruny nápis got. minuskulí: lefa
 buoznyho fyszyczeho rcccdewadesateho
 drugeho slnyh gest fenfo zwon ke cžfy
 a chwale panu buohu matczy buozny.
 Na plášti relief P. Marie s dětátkem.

Na faře visí z kostela sem pře-
 nesený obraz sv. Barbory z 1. pol.
 XIX. stol., směru Tkadlíkova. Svě-
 tice hledí se sepjatýma rukama, za
 ní žoldnéři s meči a nad ní nesou
 andělkové kalich.



Obr. 45. Čimelice. Kostel sv. Trojice. Soška Madonny
 na oltáři.



Obr. 46. Čimelice, Kostel sv. Trojice, Křtitelnice.

ZÁMEK (obr. 49.—50.)

R. 1448 připomíná se Petr z Čimelic. V XVI. stol. byli v držení této tvrze Vrábští, kteří prodali ji Deymovi ze Stříteže. R. 1629 přešla tvrž koupí na Michala Adolfa hraběte z Althanu, a později držel ji Jindřich, svob. pán z Bissingen. Té doby byla ještě tvrž zachována a opatřena

kolem vyzděným příkopem. V rohu tvrže byla okrouhlá věž. Syn předešlého Karel Bohumil vystavěl nynější zámek r. 1728—1730. R. 1782 přešel tento statek děděním na Vratislava z Mitrovic a r. 1840 provdáním dcery Josefíny za Karla kníž. ze Švarzenberka na tento rod.



Obr. 47. Čimelice. Kostel sv. Trojice. Kalich

Tvrz, nyní sýpka, jest prosté stavení před zámekem na severu, opřené na sev. a západ. boku opěráky a obehnané dosud znatelnými příkopy.

Zámek jest jednopatrová stavba, ustupující ve středu a převyšující o patro ostatní budovu. Tento ústupek tvoří v prvém patře volnou



Obr. 48. Čimelice. Kostel sv. Trojice. Národek.

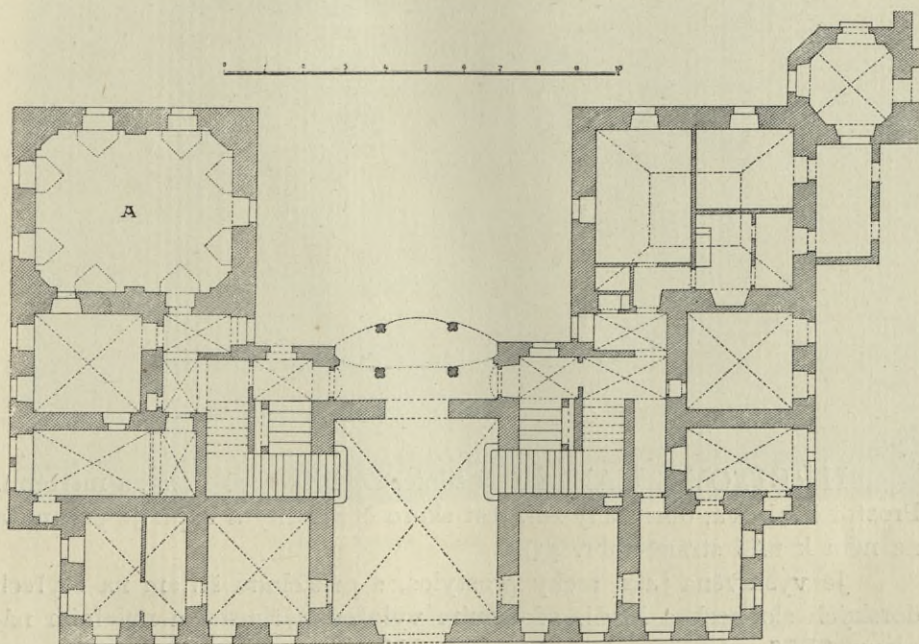


Obr. 49. Čimelice. Zámek. Průčelí.

loggií, kde nad vchodem do vestibulu jest znak pánů z Bissingen a kol něho nápis: CARL GOTTFRIED FREIHERR VON BISSINGEN 1728.

Na zahradu obrácená fronta o jedenácti osách.

Uvnitř jest uprostřed dvouramenné schodiště s vestibulem, ozdobené devíti p o d o b i z n a m i pánů z Bissingen. V pokojích mnoho cenného



Obr. 50. Čimelice. Zámek. Půdorys.

rokokového nábytku, zejména: sekretář slonovinou vyložený a vykládané vysoké hodiny; mimo to bíle polévaná kamna a krb (obr. 52.).

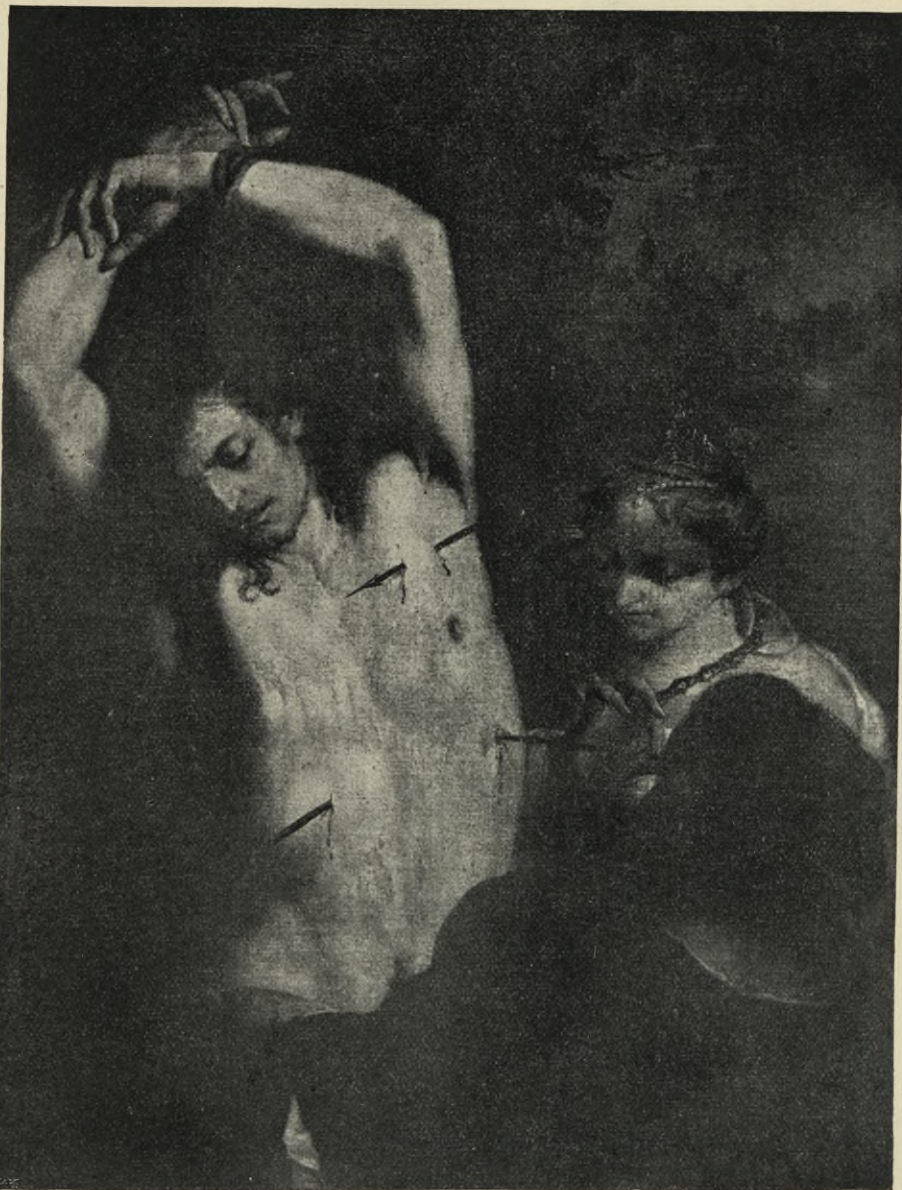
V severním křídle zámku kupolí sklenutá kaple, s párem lunett po stranách. V ní oltář sloupový, s novými obrazy. Na stěně obraz sv. Šebestiána, připisovaný Skretovi (obr. 53.). Na oratoři tabulový obraz: Klanění sv. tří králů, zajímavá práce z poč. XVI. stol. v přihroublém rámci barokním; v pozadí zlatý koberec; na ovrubě pláště Baltazarova písmena ILRME (obr. 54.).



Obr 52. Čimelice, Zámek. Kamna.

HŘBITOV S KAPLÍ (při silnici do Písku asi 1 km za městem). Prostor hřbitova, obehnaný zdí, jest skoro čtverečný a kaple je posunuta na něm k užší straně (obr. 55).

Je vystavěna jako řecký prostylos, s průčelním štítem na čtyřech dorských sloupech a kládí, zdobeným vyloženou římsou a reliefním nápisem SPES v paprscích v tympanu. V čelní zdi dva výklenky pro sochy, mezi nimi pravoúhlý vchod do hrobky, s nápisem: CINERIBVS | WRATISLAORVM | MDCCCXVII. Boční zdi hladké, kvádrované v omítce, bez oken. Na sedlové střeše čtyřboká věž se čtyřmi segmentovými okny, ploše krytá a křížem ukončená.



Obr. 53. Čimelice, Zámek. Obraz sv. Šebestiána.*

Uvnitř obdélný prostor s plochým stropem, prolomeným uprostřed do věže, na jejímž stropě velká růžice. Pod stropem obíhá těžké kládí, nesené čtyřmi jonskými sloupy a zdobené astragálem a zuborezem.

Na oltáři křucifix ze dřeva řezaný a dva páry empirových svícňů.

Na hřbitovní zdi stojí na nárožních i bočních pilířích žulové sochy svatých a světic, přenesené sem prý z aleje zámecké (viz dále). V čele



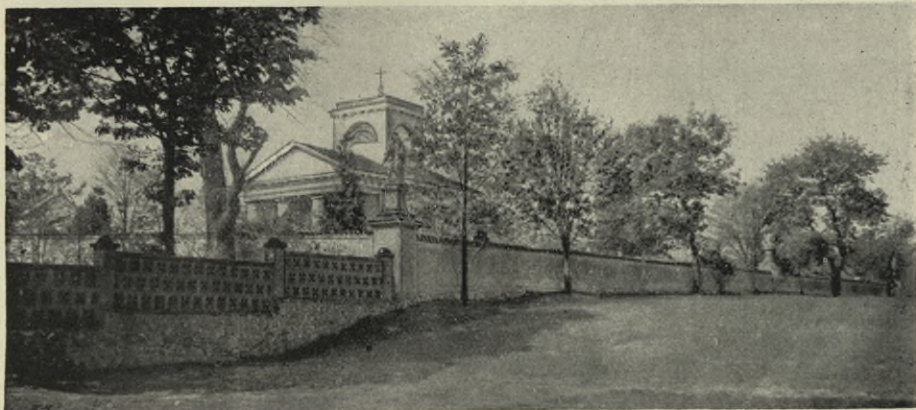
Obr. 54. Čimelice. Zámek. Tabulový obraz sv. tří králů.

stojí *Kalvarie*, přenesená sem od pivovarského rybníku pod zámek, kde dosud zůstaly lípy, ji zahalující.

SOCHY.

Před kostelem sousoší sv. Trojice ze žuly (obr. 42.). Na vydutém čtyřbokém podstavci s pilířky v rozích, na nichž stojí sochy sv. Václava, Jakuba, Ondřeje a Augustina skoro v životní velikosti, spočívá čtyřboký stylobat se sochou sv. Bonaventury na čelné straně a na tom stojí sloup se sousoším. Postaveno asi za sv. pán a z Bissingen.

Od zámku čimelického vedla kdysi až k zámku rakovickému (asi 200 m) velikolepá alej lipová, v níž stálo mnoho soch sva-



Obr. 55. Čimelice. Hřbitov s kaplí.

tých.*) Alej byla vytvořena během času za vlády pánů z Bissingen (na sklonku XVII. a poč. XVIII. stol.) a částečně zničena za Vratislavů na poč. XIX. stol.***) Soch bylo užito k ozdobě hřbitovní zdi (viz výše!), dvou mostů a silnic. Zachovaly se — mimo zmíněné již na hřbitově — tyto:

U cís. silnice směrem k Miroticům na pravo žulová socha svat. Humprechta v rouše biskupském, s laní po boku, z konce XVII. stol., na vysokém podstavci.

Na téže silnici směrem ku Praze za kostelem kamenný most (obr. 56.), zdobený na čelech parapetních zdí čtyřmi žulovými sochami na čtyřbokých podstavcích, s nápisy: sv. Václav, na podstavci: S. WENCESLAVS | OBIIT A : 929 | DIE 28 : SEP: | ; Jan Nepom. (socha se zdá proti ostatním mladší), na podvalu znaky pánů z Bissingen s písmeny B(arbara) B(?) F(reiin) V(on) B(issingen) G(eborene) V(on) T(annfeld)***);

*) Bylo jich tolik, že prý i některé, zubem času ohlodané byly užity jako stavební materiál na stavbu jezu v říčce Skalici.

**) Také letos mělo být stromořadí decimováno.

***) Tím by byly sochy datovány obdobím 1678—1706.

sv. Norbert, na podstavci: S. NORBER | TVS | OBIIT 6. IVNII | 1134;
sv. Vojtěch, na podstavci: S : ADAL | BERTVS | OBIIT XXIII. AP. | 1001.

O něco dále na rozcestí k nádraží dobré žulové sochy sv. Isidora a sv. Anny.

Asi 3 km dále směrem ku Praze přepíná říčku Skalici kamenný most, vyzdobený jako čimelický žulovými sochami na pilířích, připomínajícími dílnu kamenníka *Hamra* a jeho bratří nebo synů: sv. Prokopa, Floriána, Václava, Šebestiána, Josefa, Jana Nepom., Barbory a Vojtěcha.



Obr. 56. Čimelice. Most se sochami.

U cís. silnice směrem k Miroticům trojboká **BOŽÍ MUKA**, zděná z cihel a omítnutá, s římsou uprostřed vypjatou, pod níž ve třech mělkých kapličkách obrazy sv. Václava, P. Marie a sv. Josefa, malované na omítce malířem *Jelínkem* z Čimelic.

Na konci nádraží směrem k Písku (u cesty do Lhoty) stojí **SLOUP** žulový, asi 6 m vysoký, s toskánskou hlavicí, ukončený komolým jehlancem a ze železa kutým křížkem. Podstavec sloupu hranolový. XVIII. stol.

Na lesnatém chlumu za hřbitovem, kde říká lid „u sv. Vintíře“, stojí na zděném trojbokém podstavci na třech žulových koulích **JEHLANEC** trojboký, asi 6 m vysoký, s prohnutými stranami, na němž malířem *Jelínkem* z Čimelic namalovány obrazy sv. Vintíře, Ludmily a Vojtěcha. Tvarem upomíná na poč. XIX. stol.

Čížová (Čížova, Čížov).

Renner a Paroubek 183. — Sedláček VII., 138, 192, XI., 235. — Schaller III., 33—34. — Sommer VIII., 33. — Světozor 1867, 144—45. — Trajer 551—54. — A. Sedláček, Slov. místop. 122.

KOSTEL SV. JAKUBA VĚTŠÍHO jest prostá stavba gotická, sáhající původem svým do XIII. stol., v první polovici XVI. stol. však přestavěná. (obr. 57. a 58.)



Obr. 57. Čížová. Kostel sv. Jakuba. Pohled od jihovýchodu.

Fara se připomíná již r. 1384. R. 1571 byl zde farář pod obojí Mikuláš Dvorský. Kostel byl původně farní, později filiální kláštera v Písku a r. 1571 opět farním. Po 30leté válce byla fara restaurována a dílem Dominikány z Písku, dílem z Radobice administrována.

Loď obdélná bez věže, v západním průčelí tři neslohové, později vyzděné opěráky, štít hladký. Tašková střecha nad lodí oživena štíhlým, osmibokým sanktusem s jehlanovou stříškou. Na jižní straně schodiště na kruchtu, vedle něho kobka s hlavním vchodem (z r. 1759), dále k východu dvě okna hrotitá původního založení, přední s dvojnosem, druhé, kdysi trojdílné, nyní bez prutu a jen s kusou kružbou. Protějščí okna s předešlými souhlasná, původních rozměrů, sklenuta jsou polokruhem.

Presbytář užší, pravoúhle uzavřený, podepřen jest v rozích neforemnými opěráky s jedním ústupkem a jehlanovým zakončením; v závěrové zdi zazděné okno hrotité, nad ním nové okrouhlé okénko, do jižního boku prolomeno podélné okno, sklenuté polokruhem.

K severní straně přiléhá sakristie, nad ní oratoř.

Vnitřek lodi, 18 m dlouhé a 8.34 m široké, přepjat valeným klenutím se čtyřmi kápěmi, stěny oživeny pilastry s římsovými hlavicemi. V západní části lodi hudební kůr na prostých čtyřbokých pilířích; podkruchtí tvoří tři hladké, křížové klenbičky.

Triumfální oblouk půlkruhový*) má boky nečleněné; nad ním dřevěný barokový rámeček s malovaným erbem Lobkovicův.

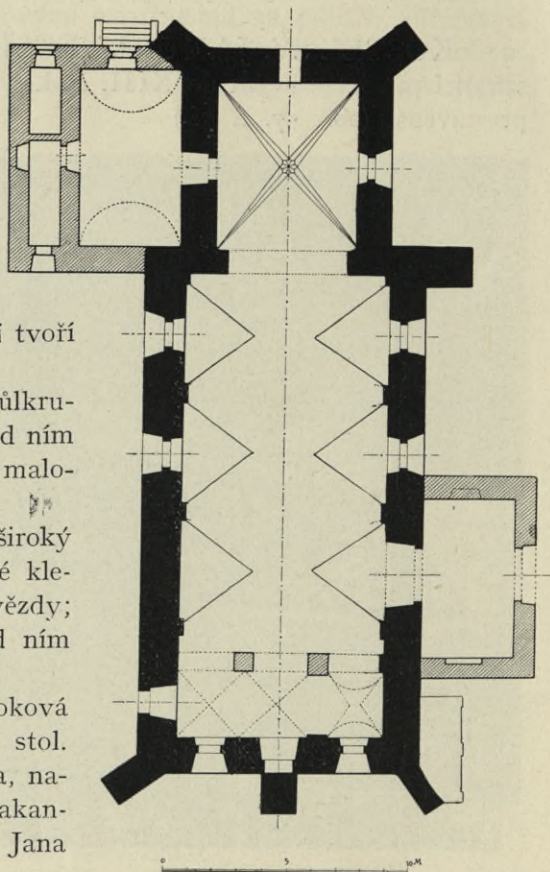
Presbytář 5.65 m široký a 7.5 m hluboký má sklípkové klenutí v podobě čtyřpaprskové hvězdy; zvýšen jest o tři stupně, pod ním hrobka.

Hlavní oltář, baroková architektura z konce XVIII. stol. s olejovým obrazem sv. Jakuba, nahoře dobře řezaný rámeček z akanťových rozvilin s obrázkem sv. Jana Křtitele.

Nad vchodem do sakristie obraz sv. Josefa s erby cechů stavebních, dole knížecí erb Lobkovicův z XVIII. století.

Kalich 24 cm vys., kupa 9.5 cm široká (obr. 59.). Noha šesti-laločná, tepaná, v kartuších 3 medailony s reliefy sv. Václava, sv. Jana Nepom. a sv. Ludmily. Kartuše drží andílkové mezi festony. Nodus trojboký, tvaru hruškovitého, na něm kartuše, v jedné sv. Barbora, v druhé SPECTANS AD, ve třetí znak Deymů a písmena: V. ID. Z ST. 1775. Koš kupy tepán ve vysokém reliefu: kartuše drženy jsou andílky a vyplněny plochými reliefy sv. Vojtěcha, Víta a Václava; na prolomané obrubě tři andílčí hlavičky a nad nimi mušle.

*) V archivu zámeckém opis zabíleného nápisu nad tr. obloukem: ANÆ(?) . . . PR . . . RIA RENOVATA FVIT ECCLESIA



Obr. 58. Čížová. Kostel sv. Jakuba. Půdorys.

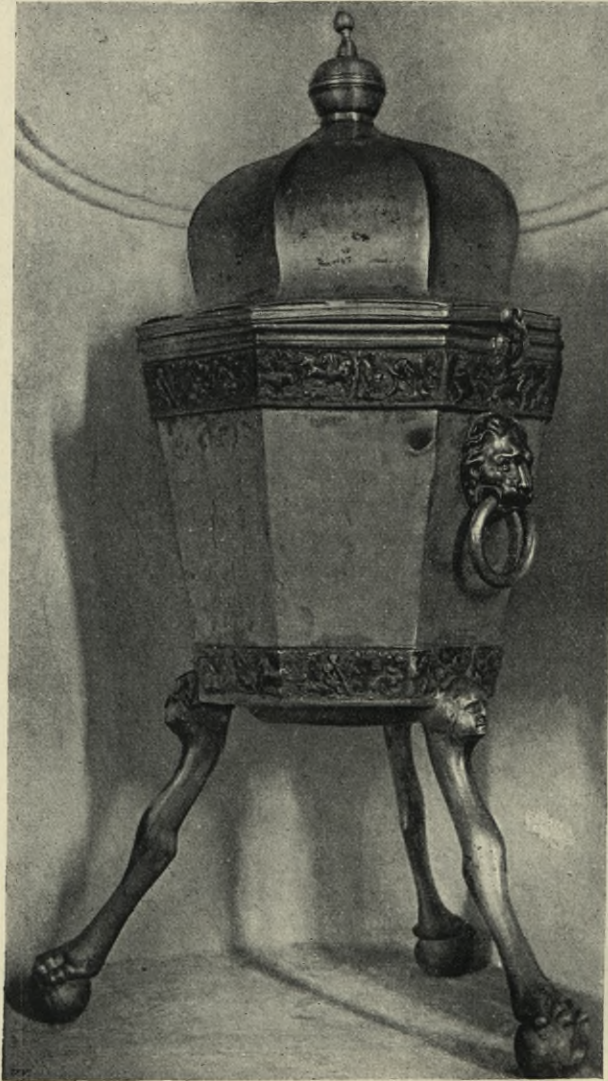
Ornát na hnědém plyši stříbrem vyšívaný kladenými nitkami; mezi ornamentem mřížoví, vyplněné modrým hedvábím. Z konce XVIII. století.



Obr. 59. Čížová. Kostel sv. Jakuba. Kalich.

Cínová křtitelnice výšky 1.08 m (obr. 60.). Osmiboký kotlík, 37 cm vysoký a 40 cm v průměru, nahoře i dole s pásovou ozdobou v cínu litou, představující výjevy z ráje, Adama pod stromem sedícího a na basu hrajícího, proti němuž Eva stojí a jemu jablko podává. Mezi prarodiči had. Ve třech stranách pásu různá rajská zvířata. Podobně jest i dolní pás vyzdoben. Pod horním pásem dvě lví hlavy

s kruhem. Kotlík spočívá na třech nohách vyzdobených nahoře hlavou ženskou a dole ptačím drápem s koulí. Víko má tvar osmiboké bání. Konec XVI. stol.



Obr. 60. Čizová. Kostel sv. Jakuba. Křtitelnice.

V předsíni zazděn jest do výklenku náhrobek (obr. 61.) z bílého mramoru, 2 m vys., 1·17 m šir., ošlapaný. Uprostřed ve vysokém reliéfu rytíř v plné zbroji, pravíci meč a levíci dýku držící. Po stranách postavy dvou dítek, z nichž větší drží znak Loreckých ze Lkouše. Pod rukama těchto figur dvě tabulky, na nichž jest pokračování opisu:

LETHA · PANIE 1 · 5 · 7 · 1 · W PATEK
 NA SOBTOT · V · DEN SWATEHO BARTOLOMI
 EGE ZAMORDOWAN · GEST · VROZENY
 A STATECZNY · RZITIRZ · PAN · LVDWIK · LORECKI
 ZE LKAWSSE W SSAMONICICH SE DWIEMA SYNI
 SWYMI · ADAMEM · A ZDENKEM

Na levé desce:

na pravé:

AVKLA	TIELA	RAC
DNIE · N	TUTO	GIM
A LOZJCH	SAV PO	MILOS
OD SWICH	CHOW	TIW
PODANICH	ANA	BEIGTI
GEGICHZTO	PANBVCH	

Pod kamenem v dřevěné rakvičce ostatky zavražděných.

V presbytáři nad vchodem do krypty de s k a z červeného mramoru s málo již znatelným erbem Deymů ze Stříteže; nápis vyšlapaný.

V lodi před presbytářím 12 náhrobních kamenů většinou mramorových, ostatní z pískovce a žuly; nápisy na nich a erby nadobro vyšlapány, pouze na dvou stopy erbů.

Opodál kostela na vršku na nejvyšším bodě stojí ZVONICE s přízemní podezdívkou a patrem dřevěným, krytá sedlovou, prejzovou střechou. V ní zavěšeny z v o n y :

1. 80 cm šir., 66 cm vys. Přelili ze staršího *Juránek a Perner* v Plzni r. 1873.

2. 73 cm šir., 60 cm vys. Kolem koruny mezi dvěma akant. vlysy trojřádkový nápis:

A FVLGVRE ET TEMPESTATE LIBERA NOS DOMINE JESV CHRISTE |
 LETHA PANIE 1596 VROZENY PAN MIKVLASS DEYM · Z · TRZITEZE ·
 A · NA · TZYZOWEG · TENTO ZWON KE CZTI | A CHWALE BOZI SLITI
 DAL POTOM Z ODKAZV VROZENEOHO P. HENRICHA DEYMA · NA ·
 DRHOWLI Z NOWV PRZELITI GEST

Ve středu znak Deymů ze Stříteže, vedle relief Krista na kříži a u něho dole nápis: LETA · PANIE · 1685 · Velliptickém rámci relief sv. Kateřiny a proti ní relief sv. Ivana. Proti reliefu Krista s druhé strany relief P. Marie s děťátkem, stojící na hadu a půlměsíci. Vedle ní jest nápis:

STEPHANVS |
 | PRICQVEY CIVIS
 CLATTOWIENSIS
 ME FVDIT

3. 105 cm šir., 83 cm vys., puklý a dole vyražený. Relief P. Marie s děťátkem na půlměsíci a sv. Jana Křtitele. U koruny nápis dvořádkový:

1. ANNO DOMINI 1544 ISTA CAMPANA FVSA EST PER - ME
ANDREAM CIVEM NOVE CIVITATIS PRAGENSIS - AD

2. DEO LAVDEM ET HONOREM DEI OMNIPOTENTIS ET BEATE
MARIE VIRGINIS ET SANCTI IOHANNIS SIT LAVS.



Obr. 6r. Čížová. Kostel sv. Jakuba. Náhrobek.

Na dubové stoličce letopočet 1716.

Nedaleko kostela na jih stojí čtyřboká KAPLE sv. Barbory s osou od severu k jihu, r. 1759 vystavěná a r. 1848 opravená.

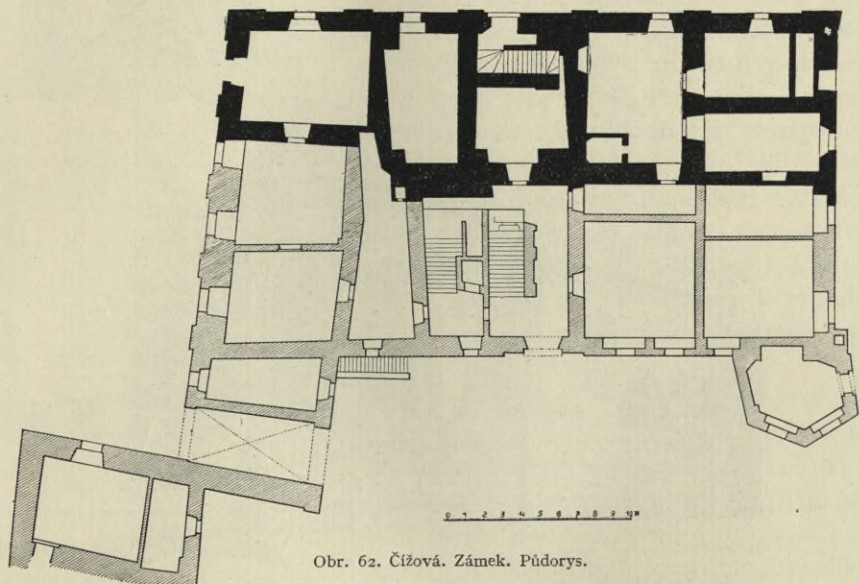
Čelní severní fronta do hřbitova obrácená vyzdobena jest lisenami. Vchod pravouhlý, v žule tesaný, s oblamovanou římsou a kulemi zdo-

bený; v I. patře výklenky, nejvyšší trojúhelný štít. V bocích segmentová okna. Presbytář jest o pěti stranách, s okny téhož tvaru. Na střeše osmiboká věžička s lucernou a baňkou.

Vnitřek jest valeně sklenutý, s kápečmi při oknech. Oblouk triumfální, elliptický, spočívá na sružených pilastrech. Pětistranný presbytář jest kuplovitě s kápečmi sklenut.

Na hlavním oltáři obraz sv. Barbory, nepatrné ceny.

Na hřbitově barokový KŘÍŽ kovaný, z r. 1781.



Obr. 62. Čížová. Zámek. Půdorys.

Při kostele ŠPITÁL pro chudé o jednom patře r. 1662 založený, sloužící od r. 1761 za kaplanku. Klenby v přízemí jsou křížové. Veškeré kování dveří jest původní.

ZÁMEK (obr. 62.) vystavěn jest na staré tvrzi, na níž se r. 1560 připomíná Jan Deym ze Stříteže. Jest do úhlu stavěn; průčelí jest hladké. Jen mohutná brána a prostranný mazhaus svědčí stavbě XVI. věku. Do traktu severního vede v žule tesaný portál, zdobený na stranách sloupy s toskánskou hlavicí na čtyřbokém podvalu, zdobeném v lícni straně plochou lví hlavou. Sloupy nesou římsu, vlys a trojboký štít, na němž malované sružené znaky Jana Petra Deyma ze Stříteže a manželky jeho Kateřiny Františky Jakrdovské ze Sudic z r. 1629. Pod ním ve vlysu nápis: **BENEDIC DEUS OMNIPOTENS DOMUM HANC ET OMNES INHABITANTES, INTRANTES ET EXEUNTES SITQVE INTRA VIRTUS, VERITAS, HUMILITAS, PRUDENTIA, PAX, CONCORDIA, SANCTITAS, SANITAS, CASTITAS, OBEDIENTIA, SPES IN DEO, CHARITAS. ET BENEDICTIO HAEC MANEAT SUPER HANC DOMUM.**

Sklepy traktu severního jsou do skály tesány. Roh křídla severního býval asi věží dle mnohoúhlého zabočení.

V prvním patře traktu západního nad průjezdem kaple sv. Jana Křtitele, valeně sklenutá, s dvěma lunetami při straně severní a jižní.

U cesty k Nové hospodě v poli v levo kamenný KŘÍŽ.



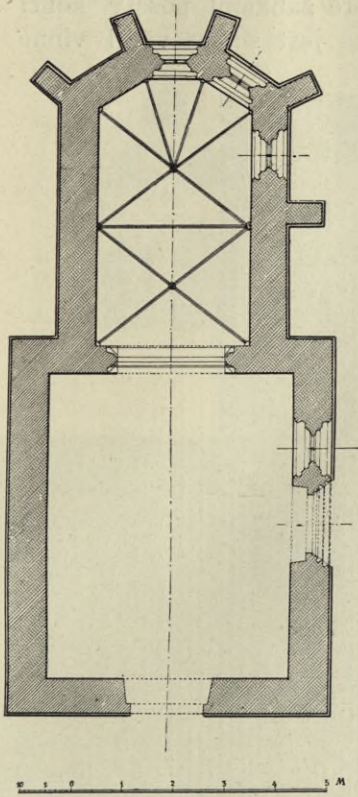
Obr. 63. Dobev. Kostel sv. Bričí. Pohled.

Dobev.

Renner a Paroubek 185. — Sedláček III., 244—246, 260. — Schaller III., 106. — Sommer VIII., 421. — Trajer 559. — A. Sedláček, Slov. místop. 135.

TVRZ. Zbyla z ní pouze část zdi hradební. K bývalé tvrzi byla přistavěna panská stodola. Kostelík pak byl zároveň v hrazení pojat. R. 1318 držel tvrz Albera z rodu vládyk Dobeviských. V XV. stol. rod Dobeviských vymřel. V XVI. stol. přešla Dobev koupí na Jindřicha ze Švamberka a připomíná se již jako pustá; později byla obnovena, ale zase zanikla.

KOSTELÍK SV. BRIČÍ (filiální Kestřanského), orientovaný, z lomového kamene, byl vystavěn v XIV. stol. asi jako kaple ku



Obr. 64. Dobeň. Kostel sv. Bricej.
Půdorys.

hřbetem. Rovnoběžně s obloukem vystupuje ze zdi chambrána z cihel (patka započaté klenby).

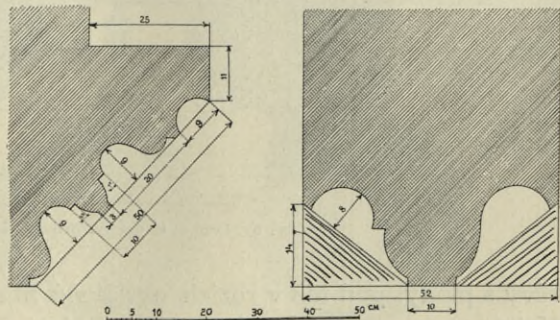
Presbytář, užší než loď, složen jest z travée a závěru o pěti stranách osmiúhelníka, klenutí jest křížové, v závěru paprskové (obr. 69.). Žebra dvakrát vykouřena sbíhají se v závěru do svorníku (obr. 70.), na němž vytesán v reliefu Kristus kázající, ve druhém svorníku (obr. 70.) dvojité pětilistá růže. Žebra usazena jsou na konsolách, které v travée na sever znázorňují hlavy lupeny ovinuté a v závěru jsou vyzdobené listovím (obr. 71.).

Při severní straně jest sanktuarium (obr. 72.) pravoúhlé, orámované z obou

tvrze přiléhající (obr. 63.—64.) a r. 1881 opraven nákladem Jana Adama ze Švarzenberka.

Obdélná loď s původním vchodem s jižní strany. Vchod jest lomený a profilovaný (viz profil obr. 65.) dvěma žlábkami a hruškovitým oblounem. V tympanu zhruba jen opracovaný relief (obr. 66.), patrně nedodělaný, Krista na kříži s P. Marií a Janem, v koutech pak hlavy andělů na čisto zpracované. Nad portálem v pravo dvojdílné gotické okno (obr. 67.). Presbytář zakončen třemi stranami osmiúhelníka; v nárožích a na straně jižní opřen opěracími pilíři s krycí deskou. Tři okna jsou dvojdílná, s kružbami plaménkových tvarů a ostěním na obě strany profilovaným (obr. 68.). Kolem lodi i presbytáře původní gotický trnož. V západním průčelí nad hřebenem střechy věžička o dvou oknech nad sebou.

Vnitřek prostý. Loď jest ploše kryta dřevěným stropem, který byl r. 1756 celý pestře v rázu lidovém pomalován ornamentem proplétajícím se s ornamentem mušlovým. Loď oddělena triumfálním obloukem (obr. 65.) lomeným, profilovaným dvěma žlábkami a oblounem s plochým

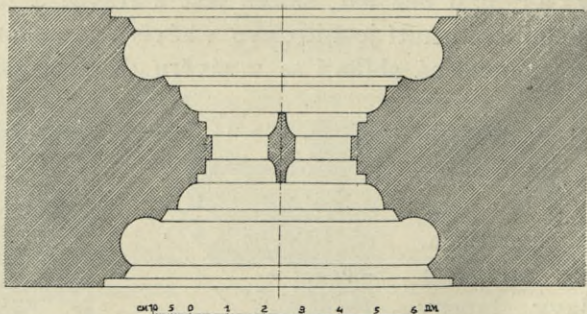


Obr. 65. Dobeň. Kostel sv. Bricej. Profil portálu a triumf. oblouku.

stran panelovanými gotickými věžičkami, které žabkami posety končí křížovou kytkou. Spodní orámování zdobeno jest silnou větví vinné

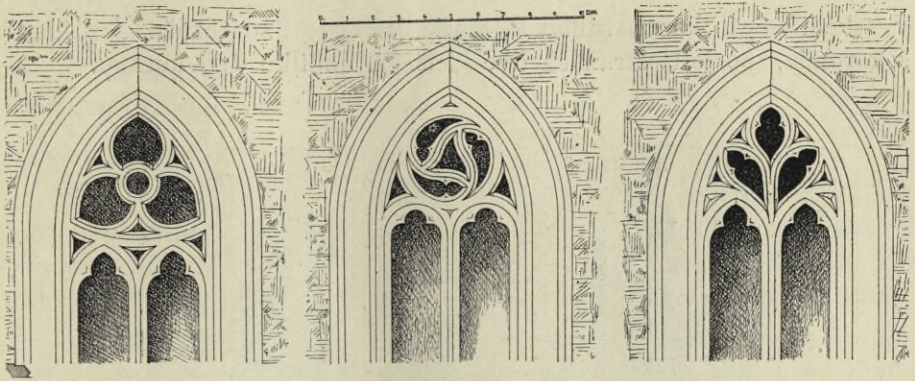


Obr. 66. Dobeš. Kostel sv. Bričí. Portál.

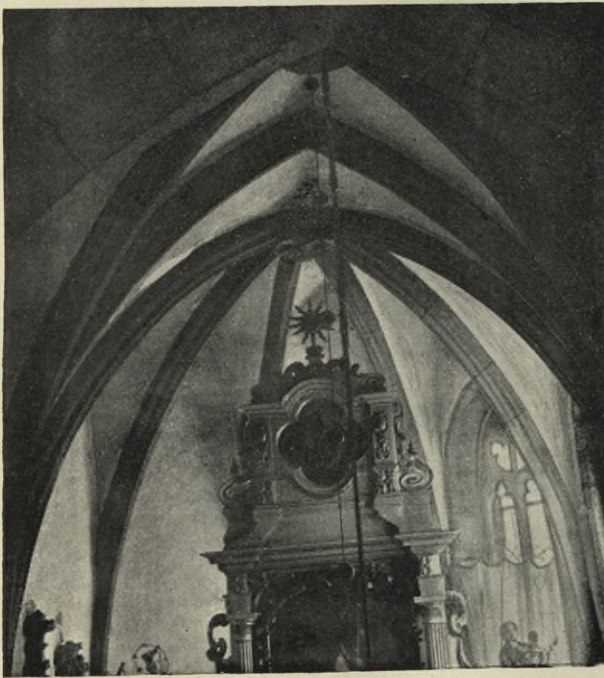


Obr. 67. Dobeš. Kostel sv. Bričí. Řez okna v lodi.

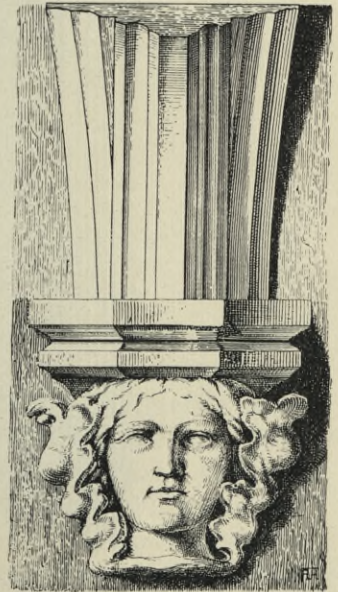
révy s plody, pod níž v rozích okřídlené hlavy andělů a uprostřed hlava Kristova se svatozáří v kříži. Horní část mezi věžičkami vyplňoval původně rovnoramenný štít (uražený); plocha pod ním vyzdobena jest ve



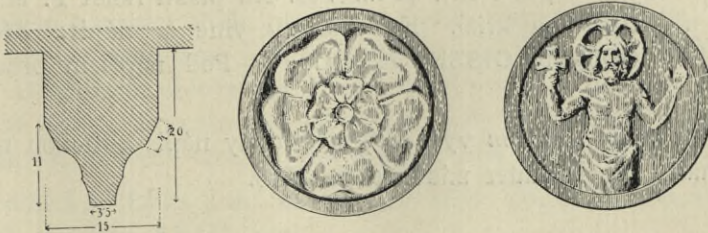
Obr. 68. Dobeš. Kostel sv. Brikcí. Kružby v oknech presbytáře.



Obr. 69. Dobeš. Kostel sv. Brikcí. Pohled do presbytáře

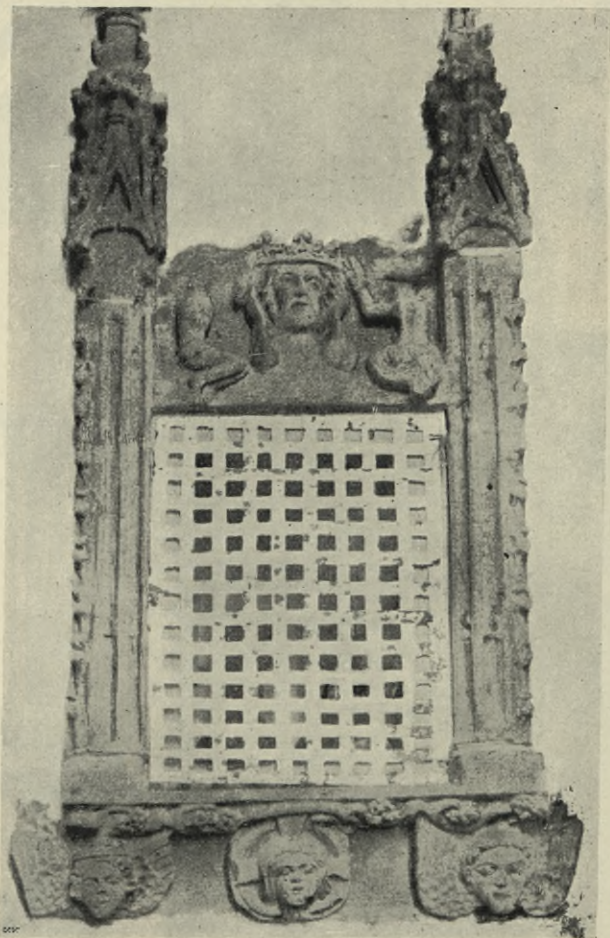


Obr. 71. Dobeš. Kostel sv. Brikcí. Konsola.



Obr. 70. Dobeš. Kostel sv. Brikcí. Profil žebra a svorníky.

vysokém reliefu korunovaním P. Marie, která jest znázorněna jen hlavou s korunou, po jejíž stranách dvě klečící andělků drží korunu.



Obr. 72. Dobeč. Kostel sv. Brikcí, Sanktuarium.

Z v o n y : 1. 46 *cm* šir., 42 *cm* vys. Na plášti relief P. Marie s dětátkem a Krista na kříži. Kol koruny vine se nápis: ANNO 1693 HAT MICH GOSEN GISER GEORG · N · Pod nápisem ornamentální ozdoba.

2. 34 *cm* šir., 30 *cm* vys. Kolem koruny nápis gotickou minuskulí: maria mafer gratie mafer misericordie 1510.

Dolní Nerestec.

Schaller III., 60. — Sommer VIII., 42. — Renner a Paroubek 165. — Trajer 544.

Bývala zde tvrz. Osada uvádí se poprvé ve XIII. stol. jako zboží kláštera sv. Jiří v Praze. V XVI. stol. seděli na tvrzi Tluksové z Vrábí, pak prodali statek Dejmům ze Stříteže. V XVIII. stol. drží statek ten Bissingenové. Pak splývají dějiny Nerestce s dějinami Čimelic.

ZÁMEČEK do pravého úhlu vystavěný, s osmibokou věží v rohu, spočívá v přízemních místnostech na původní tvrzi Tluksů. Levé křídlo ukonceno jest kaplí, zasvěcenou sv. Anně. Zevnějšek zámečku jest bez ozdob, prosté stavení s řadou oken v obou křídlech, s věžičkou nad kaplí. Ve věži, která nepřevyšuje prvé patro, v přízemí v protilehlých stranách dvě lomeně zaklenutá okna.

V kapli, ploše kryté, barokní oltář sv. Trojice. Po stranách tabernakula okřídlení andělé. Nad sv. Trojicí novější obraz sv. Anny.

Drahonice.

Renner a Paroubek 216. — Sedláček VII., 247, 250. — Týž, Slov. místop. 163. — Schaller III. 420. — Sommer VIII. 103. — Trajer 160.

V XIII. stol. drželi Drahonice křižovníci s červenou hvězdou. Roku 1318 připomíná se Ctibor z Drahonic, r. 1572—80 rytíř Radkovec z Mirovic jako držitel. Dcera Mikuláše Dionysa Radkovce Kateřina Konstantie zasnoubila se r. 1661 s hrabětem Frant. z Vrtby, čímž zboží Drahonické na něho přešlo. R. 1700 koupil Drahonice Ferdinand kníže ze Švarcenberka. Za Vrtby přestavěna byla tvrz na **ZÁMEK**, který potrvál až do druhé poloviny XVIII. stol.; r. 1762 při prudké vichřici zřítla se větší část zámku i s krový a sedmi světnicemi, takže zůstala pouze zeď ke dvoru obrácená. Kníže dal sice vše opravití, avšak během času zámek zpustl úplně. Obraz zámku z r. 1710 jest chován v archivu proti-vínském.

Z celého h r a d u zbyla pouze okrouhlice o dvou (obr. 73.) patrech, průměru asi 6 m. Osvětlena jest v prvním i ve druhém patře stílnovitými okénky s kamenným obložením. Na západní straně v druhém patře trčí do vzduchu dva krákorce a nad nimi část žulového ostění s vodorovným nadpražím. K severní straně věže přiléhá část ulomené hradební zdi.

Na silnici do Blska a do Skočic jsou zděná **BOŽÍ MUKA** z konce XVII. neb počátku XVIII. stol.



Obr. 73. Drahonice. Zbytek bývalé tvrze.

Drhovle (Druhovle, Drhovel).

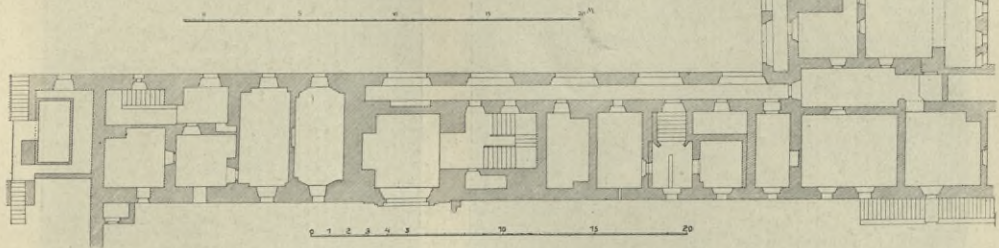
Renner a Paroubek 185. — Sedláček VII., 138. XI., 235. — Schaller III., 33. — Sommer VIII., 21. — Trajer 554—55. — A. Sedláček. Slov. místop. 168.

V XVI. stol. náležela Drhovle Hodějovským, jimž byla r. 1620 zkonfiskována. R. 1685 patřilo zboží toto Jindřichovi Deymovi ze Stříteže, r. 1696 hraběti Morzinovi. Hrabě František Mikuláš z Morzinů, pán na Bezděkově, Drhovli a Brlohu, postavil r. 1708 kapli před zámek, která v XIX. stol. zbořena. R. 1712 koupila Drhovli hraběnka Antonie Josefa, ovdovělá Černínová z Chuděnic a r. 1753 přešlo zboží toto na

knížecí rod Lobkoviců. Kažna Anna Berta z Lobkovic, rozená ze Švarcenberka, dala postavit i. r. 1851 mešní kapli sv. Anny v jižním křídle.

ZÁMEK jest prostá budova dvojkřídlá uzavírající pravý úhel, na jehož konci přistavěna kaple mešní (obr. 74.). Nad prvním patrem v hlavním průčelí nad průjezdem po celé jeho šíři trčí věž o patro vyšší, s hodinovým renaissančním štítem na obou čelních stranách; kryta jest střechou mansardovou. Fronta východní má v přízemí hrubé arkády křížově sklenuté. V traktu severním jsou arkády zazděny. Spodní místnosti a sklepy jsou rovněž křížově sklenuty. Fronta do zahrady jest vyzdobena štítem trojúhelným, v němž namalován znak Lobkoviců. Ke vchodu vede dvouramenné schodiště, na konci šíškami a kulemi renaissančními zdobené.

KAPLE SV. ANNY jest moderní stavba s presbytářím pěti stranami osmiúhelníka uzavřenou, s kůrem v pozadí a oratoří. Vnitřek ploše skryt.



Obr. 74. Drhovele. Půdorys zámku.

Kropenka cínová má na nádobě dvě andílčí hlavičky, odkudž vychází držadlo barokně zprohýbané. XVIII. stol.

Dva stojany oltární 60 cm vysoké (obr. 75.), ve dřevě řezané, nohy pološestilupenné, z nichž vyrůstají bohaté rozviliny propletené páskovým ornamentem kolem oválního rámce s obrázkou Piety a Ecce homo, z konce XVII. stol.

Ciborium 23 cm vysoké, s víkem na způsob koruny. Na šestilaločné noze tři kartuše s oválními (obr. 76.) štítky. Mezi kartušemi v listovém ornamentě tři andílčí hlavičky. V jedné kartuši vyryt nápis:

	v druhé:	Hoc
F. A. B		Ciborium
DZ		Spectat ad
1720		Ecclesiam
		S: Iacobi.

ve třetí znak Deymů (husa). Nodus jest hruškovitý a kupa zasazena v koši, který jest listovým i páskovým ornamentem a třemi andílčími hlavičkami zdočen. Nad košem astragál se šupinovým ornamentem. Víko zdoben jest podobným ornamentem jako noha a drahokamy. Na vrcholu Kristus na kříži.

Ornát na červené hedvábné půdě vyzdoben jest pestrými květy natura-



Obr. 75. Drhově. Kaple sv. Anny. Stojan s obrazem Piety.



Obr. 76. Drhově. Kaple sv. Anny. Ciborium.

listicky podanými a proplétanými květy stilisovanými, protkávanými zlatem.

Druhý ornát jest ploše vyšíváný stříbrnými a zlatými nitkami. Dorsální část na bílé hedvábné půdě vyzdobena stříbrnými nitkami, stehem perlovým, řetízkovým a stonkovým ornamentem ve svislém směru se opakujícím. Lemování jest ploše vyšíváno zlatými nitkami. Ornament jest páskový, lístky proplétaný. XVIII. stol.

Mešní konvičky s podnosem, v mědi tepané, stříbřené, jsou vyzdobeny rytými rozvilinami. XVII. stol.

Helfenburk.

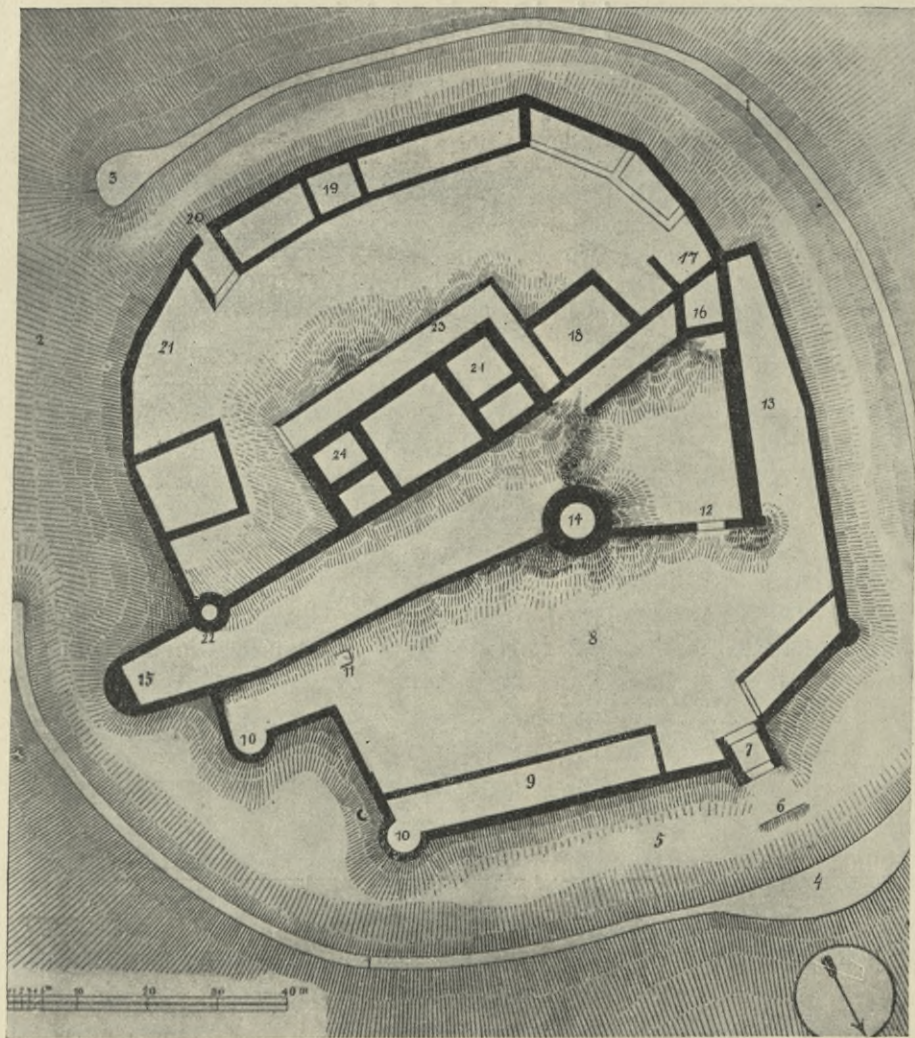
J. Braniš, Dějiny umění středov. II., 59. — Mitteilungen der Zentral-Kom. 1862—79. — Památky arch. II., 59. a X, 221—48. — Poutník od Otavy I., 49, V, 78. — Šumavan IV, č. 13. — Renner a Paroubek 213. — Sedláček VII., 83—103. — Schaller III., 117. — Sommer VIII., 387. — Trajer 961. — Ottovy Čechy, I, 28. — Král. České IV., 87—90. — A. Sedláček, Místopisný slovník 212. — Dr. Otto Piper, Die Burgen Österreichs. IV, 44—8. — Bernau, Album der Burgen I, 219 sl. (s dřevoryt. J. Patočky dle B. Kutiny.) — Týž v Mitt. Ver. Gesch. Deut. Böhmen XVI, 227. — F. Domorázek, Dějiny města Bavorova a hradu Helfenburka. (Bavorov 1906.)

Když r. 1351 bratří Petr, Jošt, Oldřich a Jan z Rožmberka Bavorov s veškerým zbožím koupili, nezbylo jim pro odlehlost a rozlohu nově nabytého zboží než postavit nový HRAD v této nové državě. R. 1355 dne 21. května povoleno bratřím Rožmberským císařem Karlem IV. vystavěti tvrdý hrad na vrchu Malošíně, což brzy po tom v následujících letech se stalo. Hrad drželi Rožmberští až do r. 1457, kdy prodán Janovi z Lobkovic. Z r. 1468 jest zpráva o stavbě pavlačí na hradě (Mareš v Pam. arch. XVI, 147, č. V.) Na konci XV. stol. přešel opět po různých držitelích na Rožmberky a r. 1593 postoupen Prachatickým, kterým po bělohorské bitvě byl zabaven. R. 1620 darován byl hrad Janu Oldřichovi, knížeti z Eggenberka, načež přešel v držení Švarcenberků.

Helfenburk jako hrad byl důmyslně založen na samém vrcholu hory, dominující širému okolí; dnes jest již v ssutinách a zkáze odevzdán. Celkem jest a byl hrad na architektonické detaily chudý. Větší díl kamenných ostění u bran, dveří a oken vyláman a bylo ho použito v nejbližších osadách po celá století jako stavebního materiálu (obr. 77.)

Hrad jest zpevněn dvojím pasem hradeb se třemi branami a třemi nádvořími. Přes široký příkop, nyní zasypaný, kde dříve býval zvoditý most, přicházíme ku první bráně, která dosud jest nejzachovalejší. Má dosud zachované v žule tesané ostění, do lomeného oblouku sklenuté a na hraně okosené. Byla jediným otvorem v bývalém pásu hradeb. Po obou stranách brány přiléhala ku hradbám hospodářská stavení (později vystavěna). Od brány na sever táhly se hradby a kde se lámaly směrem východním pod pravým úhlem, tam zpevněno místo slabé skoro kruhovou baštou. Za prvou branou přijdeme na prvé nádvoří, celkem ploché, kde jen hlásná, kulatá věž a palác činí výjimku, stojíce na skalnatém výčnělku. Tato okrouhlice, či hlásná věž, jest z lomového kamene stavěna a ustupuje v nadpoloviční výši. (Pohled obr. 78.) Ve výši ústupku vede do věže vchod ze žuly tesaný s vodo-

rovným nadpražím, s podpěrami v koutech, na vnější hraně okosený. Pod vrcholem kamenné krákorce. Přicházíme ke druhé bráně, která jen částečně v ostění jest zachována a tu jest ostění neokoseno. Jen spodní



Obr. 77. Helfenburk. Hrad. Dispoice.

1. Valy. 2. Svah. 3. Konec valu srubem opevněný. 4. Srub před I. branou. 5. Příkop. 6. Zděný příkop pro zvoditý most. 7. I. brána. 8. I. nádvoří. 9. Čeledník a chlévy. 10. Bašty. 11. Studna. 12. II. brána. 13. Parkán. 14. Okrouhlice. 15. Bašta k obraně vnějšího opevnění. 16. a 17. III. brána. 18. a 19. Pozdější přístavky. 20. Fortna do příkopu. 22. Menší věž. 23. Ohrada paláce. 24. Palác.

původní sokl, v žule tesaný, zbyl. Tak i fortna pro pěší, která zde byla založena, jest vylámána. Na bráně ve zdi znatelná jest drážka svíslá pro kutý hřeben, však nad branou není znáti, jakým způsobem byl hřeben

vytahován a spouštěn. Zdá se pravděpodobno, že od okrouhlice ku bráně k vůli důkladnějšímu zpevnění byla branná zeď vystavěna, aspoň stopy zdíva tomu nasvědčují. Za branou rozkládá se malé druhé nádvoří. Na to přicházíme ke třetí bráně, před níž býval vyházen příkop. Rovněž i v této bráně veškerá ostění byla vylámána. V bráně při západní hradbě znáti jest několik oblouků přizděných, čímž branná chodba byla rozšířena. Brána končila jednoduchými vraty, které vedly do třetího nádvoří, kde trůní na povýšeném místě vlastní palác, který jest tvaru obdélníka

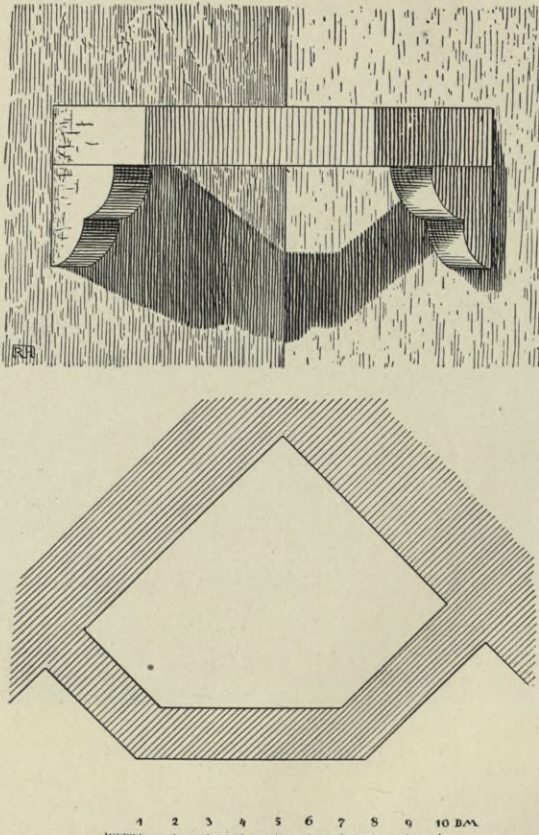


Obr. 78. Helfenburk. Hrad. Pohled celkový.

a jehož veškeré místnosti jsou pobořeny. Klenby a stropy spadly, ostění po většině, kde bylo přístupno, jest vylámáno.

Na jih jest vylámán vchod do paláce, nad nímž deska s nápisem neb erbem vylámána. V přízemí jsou úzká okénka, v prvním a druhém patře dosti široká, segmentem sklenuta a tu a tam žulového ostění zbavena. V přízemí první místnost jest 7.85 m dl. a 5.45 m široká. Dle pověsti bývala v severním koutě této místnosti kaple, která byla pravouhle ukončena a valeně sklenuta, jakož i místnosti nad ní, jak tomu patky klenební svědčí. Na sever otvírá se okno, úzké špalety, hluboké, půlkruhovitě sklenuté. Na to následuje místnost 14.86 m dl. a 15 m šir., snad hodovní síň. Zde klenby nebylo, jen otvory pro trámy zejí ze zdi a pro velké rozpětí síně musily býti nosné trámy podepřeny šikmými podporami, jak tomu svědčí otvory pod otvory nosných trámů. I zde trčí

do vzduchu vylámaná ostění dveřní i okenní. Úzká prostora mezi síní hodovní a následujícími místnostmi obsahovala schodiště do sklepů. Tato síň, ukončující palác při straně západní, nebyla rovněž sklenuta a jest 8·9 m dl. a 4·5 m šir. Zde dosahují zdi výše tří pater a všude trčí okna segmentovitě i půlkruhovitě sklenuta a dveře s žulovým obložením do výše. V druhém patře v koutě umístěn zbytek krbu. Dva krákorce s pře-



Obr. 79. Helfenburk. Nárys a půdorys krbu.

kladem a otvorem do komína (obr. 79.) jsou jedinými památkami bývalé rytířské síně.

Stěny paláce z venčí jsou hladké a nároží jest kvádry, hladce přitěsanými, obloženo. Na straně západní trčí z líce zdi previt a vedle prolomeno okno žulového ostění a okosené. V ostatních vnějších stranách mají okna jen částečně zachovalá ostění. Před palácem při třetí bráně byly později z cihel vystavěny stáje a obydlí pro čeleď.

Původní ohrazení hradu bylo celkem jednoduché, vztahovalo se, ku obraně paláce a předhradí, kde trůnila okrouhlice. Zavedením stělné

zbraně bylo nutno zpevniti hrad novým způsobem a tak vznikly hradby a rondely na straně východní (nejslabší to místo hradu). V líci ohradní zdi severní na východ se lámající zpevněn hrad kruhovou věží s okénky v patrech, žulového, okoseného ostění. Dále na východ stojí obloukovitá bašta zdí 2 m silných, v jejímž zdivu rozvírá se spára as 2 dm šir. a 1.6 m hlub. K jakému účelu tato spára sloužila, nemožno dohadnouti.

Severní i západní hradby byly po délce sesíleny rovnoběžnou zdí. Nejpozději vylámán a vyházen byl příkop kol celého hradu, což řídkým zjevem bývá při hradech na výšinách založených. Na jižní straně byl příkop ze skály vylámán a místy i vyzděn a zde také patrně jest zazděné cimbuří a vyvýšené zdivo. Že vnější hrazení v pozdější době povstalo, usuzujeme z vazby zdí, jakož i že zde kordonová římsa chybí, která ve středověku byla dosti obvyklá a oblíbená a na Helfenburce bylo docíleno této přestřčením lomového kamene z líce zdi.

Heřmaň (Heřmaně).

O t a v a n XIV., čís. 2. — Renner a Paroubek 217. — Sedláček VII., 114, 193, 245, 249, 250, 262, 263. — Schaller III. 426. — Sommer VIII. 104. — Trajer 147. — A. Sedláček. Místop. slovník 214.

Bývalo tu město, zaniklo však úplně r. 1640 po vpádu Švédů.

KOSTEL SV. JILJÍ býval již r. 1234 farním. Po roce 1384 jmenuje se prebendou kapituly vyšehradské, čemuž nasvědčuje i část zachovaného sanktuaria se znakem kapituly. Po roce 1630 stal se filiálním blského. Roku 1786 byl expositurou a r. 1853 opět farním. Vyhořel r. 1813.

Kostel (obr. 80.) jest orientovaný, jednoduchý, původně románský, jak tomu svědčí značné poškozené polokruhové okénko. Z jižní strany vede do loď vchod goticky lomený, 1.35 m šir. a 2.15 m vys., na vnější straně sříznutý. V západním průčelí jest portál 1.57 m široký, 2.42 m vysoký, půlkruhovitě sklenutý, profilovaný dvěma žlábký a oblounem (obr. 81.). Presbytář ustupuje o 1 m a jest uzavřen pěti stranami osmiúhelníka a osvětlen s jižní strany dvěma okny.

Na sever přiléhá obdélná sakristie.

V západním průčelí stojí věž o třech patrech, s prostornými okny v podřímsí. Kryta jest dvojnásobným, osmibokým, proláklým jehlancem.

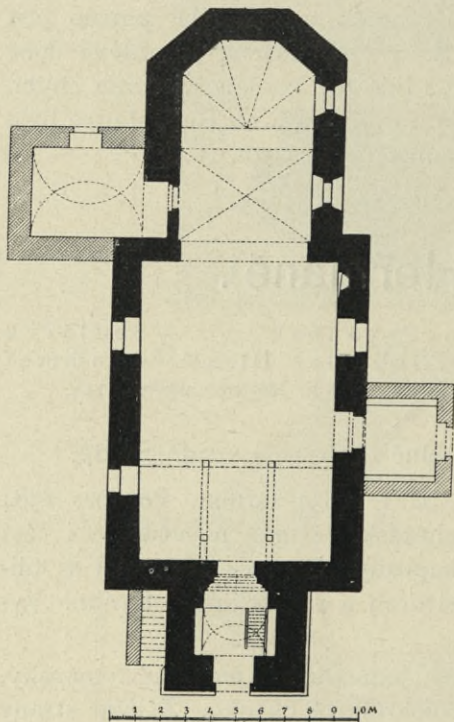
Loď ploše krytá, 12 m dl. a 7 m šir., má tři okna segmentem sklenutá v severní straně a při jižní úzké okno gotické, široce špaletované a zazděné.

Triumfální půlkruhový oblouk jest stlačený, 0.8 m široký a rozpětí 5.25 m.

Presbytář skládá se z předního travée přepásaného půlkruhovým obloukem a ze závěru o pěti stranách osmiúhelníka. Jest valeně sklenut, s lunetami při stranách.

Na postranním oltáři obraz sv. Anny, držící v ruce knihu a vyučující P. Marii; v pozadí sv. Jáchym. XVIII. stol.

V lodi obraz sv. Jana Křtitele v reliefu řezaný, ceny nepatrné, v dobře komponovaném, barokním rámci, rozvilinami a pásy zdobeném. XVIII. století.



Obr. 80. Hefmaň. Kostel sv. Jiljí. Půdorys.

1. Kalich, 23 cm vys., má kruhovou nohu s tepaným mušlovým ornamentem. Nodus vásovitý, rovněž tak zdobený; na kupě plášť, vyzdobený mušlovým ornamentem ve vysokém reliefu.

2. Kalich, 21 cm vys., se šestilaločnou nohou a hladkou, konickou kupou. XVI. stol.

Ciborium, 21 cm vysoké, průměru 13 cm, výborně tepané. Noha zdobena třemi andlčými zdvojenými hlavičkami a naturalistickými květy. Nodus šestiboký, vásovitý. Plášť kupy analogicky zdoben jako noha. Konec XVII. stol.

Pacifikál stříbrný, kruhová noha zdobena tepaným ornamentem páskovým i mušlovým se čtyřmi kartušemi, nodus osmiboký, korpus litý. Pol. XVIII. stol.

Zvony: 1. 78 cm široký, 62 cm vysoký. Kolem koruny vine se dvojřádkový nápis:

1. BEATE IOANNES NEPOMVCENE FAVORE TVO POTIRI QVITE PRECANTVR A DIVVA

2. IN DE TVO NOMINE STRVCTVRA ISTA NOVITER FVSA VOCABITVR (= 1740).

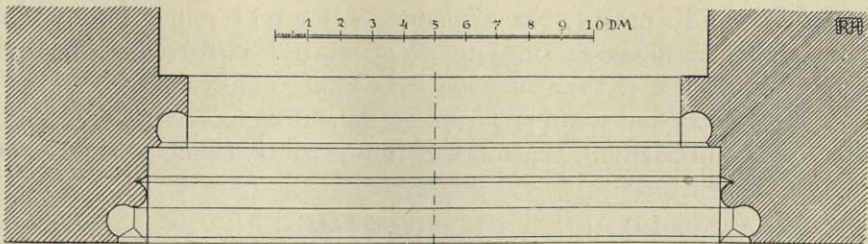
Mezi těmito řádky jest část akantové ozdoby a pod nimi akantové listy dolů obrácené. Na plášti nápis:

HERZMANA AD S ÆGIDIVM SVB

(P) BERILLVSTRI AC GENEROSO DOMINO ANTONIO DE BOHSI SACRAE CESAREAE REGIAEQVE CATHOL: MAIESTATIS SVPREMI PVRGRABIATVS CONSILIARIO ED SVAE

SERENISSIMAE CELSITVDINIS DE ETA SCHWARZENBERGÏT
DOMINI PROTIWIENSIS ET ALIORVM IN CORPORATORUM BONORUM
CAPITANEO ORDINADO

Pod nápisem relief sv. Jana Nep. a Floriána.



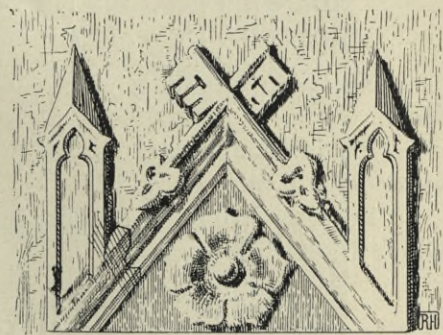
Obr. 81. Heřmaň. Kostel sv. Jiljí. Profil záp. portálu.

2. 34 cm šir., 28 cm vys. Kol koruny pseudogotická pásová ozdoba a na plášti: SWATÝ JILI | PROS ZA NÁS | HEŘMAN | 1875.

3. 90 cm šir., 76 cm vys. U koruny nápis: O REX REGIA CHRISTI - WENI - CUM PACE MCCCCCLXXXIII Znak města Písku s nápisem: INSIGNIA URBIS PISECENSIS ANNO MDLXXXIII a pod tím v kartuši:

Hanus Christoff Köffler
und sein Sohn Chri-
stoff gossen mich im
1 · 5 · 9 · 3 Jahre.

Ve hřbitovní zdi na venek za-
zděna část s a n k t u a r i a. Jest to
hořejší část trojúhelného štítu go-
tické profilace, s věžkami po stra-
nách; štít ukončen dvěma klíči skří-
ženými a v tympanu pětistou růží
vyzdoben (obr. 82.).



Obr. 82. Heřmaň. Kostel sv. Jiljí. Sanktuarium.

Hořesedly (Horosedly).

Renner a Paroubek 155. — Sedláček VII., 75. — Schaller
III., 61. — Sommer VIII. 66. — Trajer 544. — Sedláček. Míst.
slov. 239.

Horosedly (Horosedlo, Horsedly [r. 1420], Hořisedly [r. 1448]) při-
pomínají se již r. 1298 jako příslušenství pražského biskupství. R. 1584
prodal císař Rudolf Horosedly Křištofovi Loubskému z Lub a na Řenčí.
Hynek Loubský z Lub zde stavěl tvrz, která později v zámček pozmě-

něna. R. 1668 prodány Horosedly Ignáci Karlovi hraběti ze Šternberka. Na počátku XVIII. stol. držel je Jan Frant. z Talmberka. R. 1730 přešly na Josefinu Maximilianu, rozenou z Löwenfeldu a 1766 na Jana Karla z Běšín, jehož syn Jan Josef nynější zámček přestavěl. R. 1789 koupil Horosedly Jan kníže ze Švarzenberka.

ZÁMEČEK prostý, bez významu, s kaplí mimo budovu zámeckou stojící, zasvěcenou sv. Janu Nepom., byl vystavěn svobodným pánem z Talmberka r. 1711; r. 1779 byla kaple obnovena.

Kaple obdélná, třemi stranami osmiúhelníka uzavřená, jest stavba prostá s průčelím zděným, v němž nad římsou znak Talmberků a Löwenfeldů; ve vlysu nápis:

SPES CONFISA DEO NVNQVAM CONFVSA
17 RECEDIT 88

Nad vchodem elliptické okno. Na střeše osmiboká věžička, s lucernou v jehlan přecházející. Vnitřek jest valeně sklenutý, s lunetami při oknech i v závěru.

Oltář hlavní, z počátku XVIII. stol., má obraz Jana Nepom. v rámci řezaném z rozvilin i stuh a oživeném andílky. Podobně vyzdobena i predella. Dole v levo znak Talmberků a v pravo Löwenfeldů. Pod znaky nápis:

IOANNES FRANCISCVS DOMINO DE TALEMBERG
IOSEPHA DE TALEMBERG NATA DE LÖWENFELD.

Na levo oltář s reliquiářem v přebohatém, rozvilinami zdobeném rámci.

Při hlavním oltáři do zdi zapuštěný svícník v půlkruhu jest vyzdoben rozvilinami, v železe tepanými.

Povlaky polštářů oltářních pestře vyšívané, práce motivů lidových. XVIII. stol.

Chelčice.

Pam. arch. IX., 343; XIII., 210. — Renner a Paroubek 218. — Sedláček VII., 123. — Týž, Místop. slov. 310. — Schaller III. 97. — Sommer VIII. 396. — Trajer 176. — Zlatá Praha I., 1884, str. 48. — J. Bráníš, Obrazy z dějin jihočes. umění. 18. 22.

FARNÍ KOSTEL SV. MARTINA připomíná se r. 1384, ale jest románského založení z XII. stol. Zůstal zde portál a ve věži do podkroví kostela prolomené okno románské v čelní zdi západního průčelí, 1.3 m vys. Věž byla později přistavována, jak svědčí zdivo její k západnímu románskému průčelí přistavěné. Kostel byl v XVII. stol. od hraběte Buquoy sklenut a v XVIII. stol. o boční kaple rozšířen, kteréž jako i východní průčelí barokními štíty byly vyzdobeny.

Stavba prostá (obr. 83. a 84.) s věží při západním průčelí.

Věž o třech patrech, v prvých dvou střílnovitá okénka, ve třetím prostorná a půlkruhovitě skleutá. Kryta jest cibulovitou, osmibokou bání s lucernou a baňkou.

Loď prostá, bez ozdob; v bocích jejích s obou stran proraženy jsou dvě kaple, čímž nabývá kostel v půdorysu podoby kříže. Na jižní



Obr. 83. Chelčice. Kostel sv. Martina. Pohled od jihozápadu.

straně lodi románský portál do polokruhu sklenutý; vchod 1.2 m široký, 1.8 m vysoký (trnož zemí zasypaná), ostění jeho se dvěma pravoúhlými ústupky profilováno dvěma oblouny a uprostřed výžlabkem, oživeným čtrnácti puklemi (obr. 85.). Osvětlena jest úzkými, polokruhovitě sklenutými okny, u kaple širšími.

Presbytář pravoúhle uzavřený osvětlen jest rovněž dvěma půlkruhovitě sklenutými okny. Východní stěna jeho oživena jest barokním štítem, jižní dvěma okny.

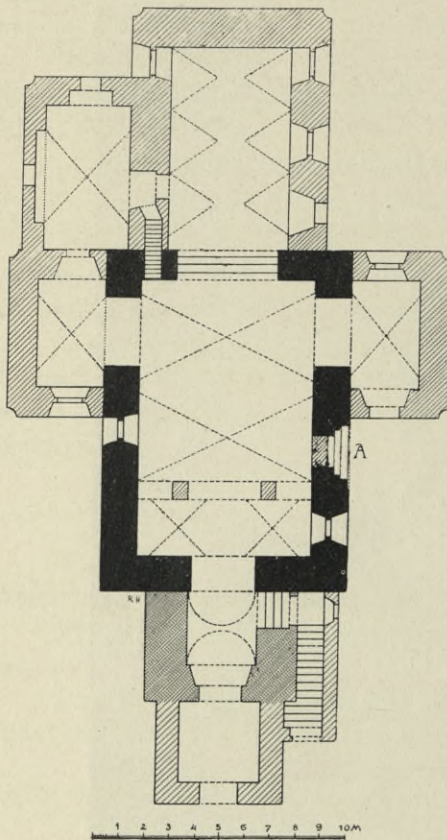
Boky kaplí jsou oživeny na lících barokními štíty. Ku věži přiléhá předsíň chrámová se vchodem ellipticky sklenutým, ploše krytá.

Vnitřek. Podvěžní k o b k a, kde síla věžní zdi jest 142 cm, jest 3 m dlouhá, 2·83 m široká a valeně sklenutá. L o d ě 11·35 m dlouhá a 6·91 m široká jest křížově sklenuta o dvou polích s maltovanými žebry. Ve třech výsečích klenebných polí namalovány jsou výjevy ze života sv. Martina. V západní části hudební empora na dvou čtverhranných pilířích.

K a p l e, 2·71 m hluboké a 4·5 m široké, odděleny jsou od lodi půlkruhovými, 142 cm širokými oblouky v náběhu římsovanými; jsou křížově sklenuty.

Triumfální o b l o u k elliptický, 1·23 m silný, v rozpětí 3·88 m, spočívá na římsovaném pilíři; na něm jest namalován znak hraběte Buquoy.

P r e s b y t á ř, 4·73 m široký a 8·25 m hluboký, jest valeně sklenut, se třemi kápěmi při stranách. Stěny presbytáře zdobeny jsou v bocích lesenami, které mají hlavice ionské vespod mušlí vyzdobené, a nesou kladí i vlys, nad nímž vyložená římsa. Na každé straně vchod profilovaného barokního ostění, vyzdobeného mušlí nad vodorovným nadpražím. V pozadí presbytáře namalován sv. Martin, na klenbě malby ve třech kartuších znázorňují výjevy ze života téhož světce. Sakristie ku presbytáři přiléhající jest křížově sklenuta.



Obr. 84. Chelčice. Kostel sv. Martina. Půdorys.

N a k a z a t e l n ě v reliefu čtyři svatí evangelisté a pod ambonou emblemy jejich na plno vyřezané. Na baldachýnu 6 sošek slabé řezby.

K a l i c h, 23 cm vysoký, stříbrný, má okrouhlou nohu svislými listy vykrášenou a zdobenou nepravými drahokamy, nodus kroužený, kupa s košem, ozdobeným festony a květy z tepaného stříbra a posázeným polodrahokamy. Počátek XIX. stol.

Na oblouku jižní kaple visí o b r a z svaté Rodiny z XVIII. stol., dobrý v malbě i kresbě.

V t ě ž e kapli dobrý o b r a z sv. Linharta, na plátně malovaný, z konce XVII. stol.

Tamže ve zdi zapuštěn náhrobek, v jehož renaissanční kartuši nápis velkou latinkou:

LETHA PANIE 1593 WVTE
REI PO SWATEM WAWRZINC
ZI TVTO GEST POCHOWANO
TIELO ALZBIETI DCZERI
PANA · ADAMA KRAVPI · TOHO
CZASV AVRZEDNIKA
NA LIBIEGOWICZICH, DVSSE
GEGI W RVKAV BOZICH

Pod obloukem při severní straně kaple náhrobek žulový s nápisem:

HEU! VIATORI! STA - VIDE
HUNC CASUM TIME
EN RERUM FINIS
EST PULVIS CINIS
HODIE MIHI CRAS TIBI
PRECARE
SIT IACENT IVM
HICITA
DEVs LVX QVIES PAX
VITA (1801)

V presbytáři po levé straně na náhrobku znak již vyšlapaný a pod ním část nápisu:

..... ISAC
TVTO LEZI VROZENA PANI
TEODORA PRAXEDA TUNIEC
HODSKA Z POBIEZOWITZ
..... VMRZ
ELA

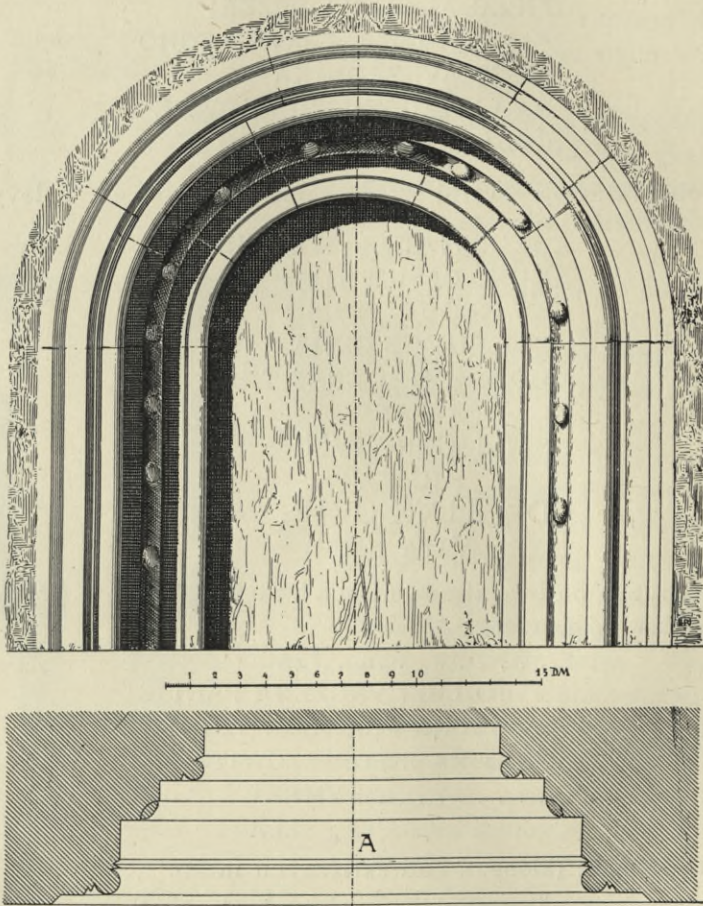
Pod tím opět znak (klobouk nad skříženými meči).

Na druhé straně presbytáře náhrobek s nápisem:

1	EN! QVIESCIT	7
	IOSEPHVS MARZIK	
	CVRATVS	
	CHELCZICH	
	FATIGATVS	
	PAVIT 8 ANNIS CHRISTI	
	OVES	
	PRO IPSO QVI LEGIS	
	ORES	
	AETATIS	SVAE 43
5	OBIIT	DIE 21 OCTOBRIS 5

Z v o n y : 1. 88 cm široký a 74 cm vysoký. U koruny listový ornament, pod ním v reliefu věncoví. Na plášti sv. Martin na koni a u jeho nohou žebřák. Na obrubě letopočet 1788.

2. 61 cm široký a 53 cm vysoký. Při koruně pásová ozdoba. Nápis ve dvou řádcích velkou latinkou:



Obr. 85. Chelčice. Kostel sv. Martina. Portál.

SANCTA MARIA ORA PRO NOBIS

FUDIT ME SILVIUS CRUCE BUDOWICII ANNO 1704.

Na plášti relief P. Marie. Na druhé straně Kristus na kříži a pod ním sv. Jan a P. Maria.

3. 82 cm široký a 66 cm vysoký. Přelil *A. Perner* a syn v Budějovicích 1885.

SOCHA SV. JANA NEP. u fary, v žule tesaná. Sv. Jan drží knihu v ruce, jest nahnutého postoje, u nohou jeho andílek, jenž drží kříž. XVIII. stol.

Tvrz, která zde stávala, zmizela nadobro. R. 1357 vládli zde Sasín, Bohuněk, Hrzek a Sláva z Chelčic. Od těchto snad pocházel Petr Chelčický. R. 1471 byla tvrz spálena a r. 1489 Vodňanskými zbořena.

Chřepice.

Schaller III. 97. — Sommer VIII. 397. — Trajer, 552. — Sedláček VII., 119, 189. — Renner a Paroubek, Písecko 219.

Stávala tu tvrz Chřepického z Modlišovic v XVI. stol. Rod tento se udržel až do XVIII. stol.

Karlshof, Karlov

(Karlův Dvůr, Gabrielin Dvůr, Gabrielenhof).

Schaller III., 60. — Sommer VIII., 42. — Trajer 529. — Král. České IV, 118. — Ottův Nauč. Slov. XIII., 1072.

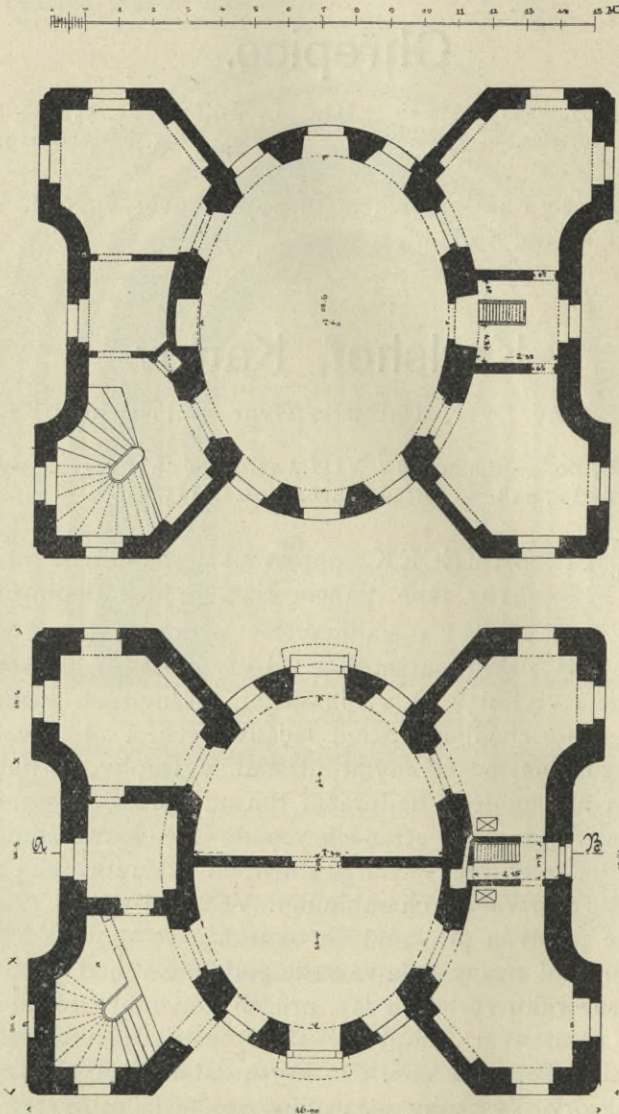
LOVECKÝ ZÁMEČEK, uprostřed lesů v zákoutí položený, byl vystavěn bezpochyby svob. pánem Kar. Boh. z Bissingen.

Barokní stavbička zajímavého půdorysu (obr. 86.). V základě ellipsa, jejíž hlavní osa směřuje od vých. k záp., při sever. i jižní straně obstavená čtyřmi z ní vybíhajícími, věžovitými výstupky, spojenými mezi sebou chodbou. Střed fačády vých. i záp. tvoří segment ellipsy s diagonálně postavenými nižšími výstupky. Střední vchody v přízemí jsou pravoúhlé, s nadpražní římsou uprostřed segmentem vyjatou a prejzy krytou, po stranách vchodů dvě chambránovaná pravoúhlá okna, v patře tři převýšená, segmentem sklenutá okna a nad nimi tři liché elliptické otvory s chambranou. Věžovité výstupky mají v přízemí i v patře po dvou pravoúhlých oknech a ve spojovacích chodbách po jednom; do jižní strany bokové vede podobný vchod, jako v hlavních fačádách a v severním výstupku záp. průčelí pravoúhlý vchod k panským schodům, tu založeným. Elliptický střed jest kuplovitě taškami kryt a ukončen elliptickou lucernou. Do krytu zabíhají čtyři barokní vikýře s oválnými otvory. Výstupky jsou stanovitě taškami kryty.

Přízemní elliptický sál dělen jest pozdější příčkou ve dvě síně, vyzdobené nábytkem lidové práce. U vchodu barokní skříň dvoukřídlová z konce XVII. stol., olejovými barvami lidovým ornamentem pomalovaná. Ve výplních vásy, z nichž rozpínají se rozviliny květy ukončené. Vedle visí hodiny, rovněž lidov. ornamentem na ciferníku i na skřínce zdobené. Pod kývadlem figurální malba z doby předbreznové.

Po stěnách mísníky téhož stylu a na nich hojně talířů, mís a džbánů lidové práce a malby. U oken truhly s almárkami téhož slohu.

V druhé místnosti kredenc s dvoukřídlým spodkem, pomalovaná; ve výplních krajinka a figurální scéna. Uvnitř plno nádobí



Obr. 86. Karlov. Půdorys přízemí a 1. patra zámku.

řorculánového (vídeňské i míšenské značky). Při vchodech truhly, obdélné, s hranami sříznutými a s almárkami, celé (i na sedadle) pomalované a ve výplních genry rázu hollandských mistrů zdobené, lavičky s almárkami téže práce.

V přiléhajících síních ve výstupcích intarsovaný empírový nábytek.

V prvním patře, kamž prostrannými schody přijdeme, velký elliptický jídelní sál, naplněný nábytkem ranního empiru i baroku. K sálu přiléhající místnosti ve věžích tvoří tři pokoje, bohatě empírovým nábytkem nadané. V jižní spojovací chodbě jsou schody pro domestiky.

V jídelně vykládaná barokní kredenc, v ní plno majoliky a porcelánu vídeňského, míšenského (prolamované mísy, talíře a košíčky). Značky: Silurian Austrian rose wedgwood. Na římsce kredence tři majolikové bílé nádoby na způsob vás, s prolamovaným víkem.

Nejzajímavější jest ptačí empírová klec tvaru malého chrámku. Stojí na skřínce vykládané. Z osmibokého podstavce, osmi pilířky v rozích zdobeného, vyrůstá osmiboký chrámek, kterýž ve čtyřech bocích tvoří vítězné branky na pilastrech s kovovými hlavicemi a v druhých čtyřech jsou tyto spojeny volně visící draperií; zbývající plochy zdobí svislé dráty. Nad římsou balustráda lemuující skleněnou bář, která je celá pomalována a tvoří aquarium.

Dva intarsované etagery, na nichž dvoje hodiny empírové v lýře umístěné. V koutě sálu koutová kredenc, rovněž intarsovaná, empírová, ve výplních dvířek figuralně zdobená; spodní skříň čtvrtkruhového profilu, válcovitá a na ní kuželovitá, originelně řešená.

Kestřany (Kostřany).

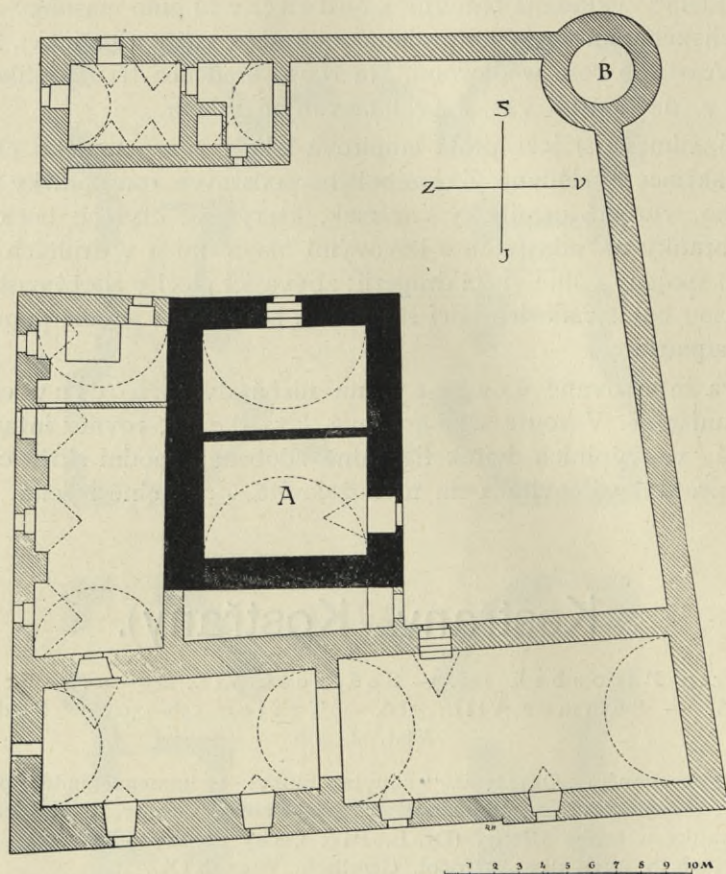
Renner a Paroubek 189. — Sedláček VII., 240—46. — Schaller III., 106. — Sommer VIII., 106. — Trajer 558—59. — Sedláček, Míst. sl. 408.

V lese zvaném „Ohraženice“ skupina mohyl: 1. kamenné jádro, popelovitá vrstva, 2. kamenný věnec, stopy uhlí, 3. mezi kameny střepy, 4. pod kamenným jádrem uhlíky a hrubé střepy. (Dr. L. Píč, Čechy předhistorické 153. — Dr. J. Woldřich v Mitt. der Antropol. Gesellsch. Wien XIX., 100.)

TVRZE. Kdy a kým tvrze Kestřanské byly založeny, nelze nijak z listin zjistiti. Toliko známo jest, že Albert z Kestřan daroval r. 1315 klášteru v Písku louku. Mělyť obě tvrze několik pánů. Ondražští z Kestřan drželi je střídavě; tento rod žil ještě v roce 1786. Horní tvrz držel nějaký čas též v XV. stol. Vaněk Koktan. R. 1491 přešlo zboží Kestřanské koupí na Jindřicha ze Švamberka. Tento opravil a přestavěl horní tvrz, což patrno v jižním traktu a v kapli sv. Máří Magdaleny, kde ještě v XVII. stol. mše byla sloužena. V rodě Švamberském drželo se dlouho zboží toto, až přešlo po přeslici na Františku Polyxenu, ovdovělou hraběnkou z Paaru. Tato pak vystavěla r. 1651 nynější zámek. Po smrti svého manžela r. 1678 dne 17. srpna prodala celé panství Elišce Zuzaně Vratislavové z Gerštorfu

a od této koupil je r. 1683 Adam Humprecht Fortunát Koc z Dobrže. R. 1700 přešly Kestřany koupí na Ferdinanda knížete ze Švarzenberka.

Tvrz dolní byla stavěna koncem XIV. stol., kdežto hořejší tvrz jeví několik stavebních period. Nejstarší část její, purkrabství (viz půdorys A), stávalo samo pro sebe, zpevněno jsouc dvěma věžemi čtyřbokými a jednou okrouhlicí, jež spojeny byly zdí dosud zachovanou. Na



Obr. 87. Kestřany. Dolní tvrz. Půdorys.

poč. XV. st. vystavěna byla přední část tvrze a brána, zároveň pak kaple a obě čtyřboké věže opraveny. V XVII. stol. byly vykonány vnitřní opravy.

Dolní tvrz jest prosté, hranolové a dvoupatrové stavení, věž podobná z lámaného a tesaného, pečlivě vrstveného kamene stavěná, s příslušnými hradbami a kulatou baštou. (Obr. 87.—89.)

Ve vlastním paláci jest v přízemí valená klenba s kápěmi z cihel (viz půdorys obr. 87.). V prvním patře dvě okna sedátky uvnitř opatřená. Na sever vchod na prevít, v jiném koutě zbytky krbu. Uprostřed

jsou nyní zazděné dvéře. V druhém patře 3 okna opatřená sedačkami a kamenným obložením na hraně sříznutým. Pod střechou stopy trámů bývalého dřevěného podsebití. Ostatní budovy, rovněž valeně sklenuté s kápěmi, byly hospodářským stavením.

Hořejší tvrz jest poměrně dosti zachovalá (obr. 90.—95.) s celým hrazením i příkopy, které jsou dnes v zahradu proměněny.

Do tvrze vede brána (A) ze strany jižní se vchodem (obr. 90.), jenž jest k náběhu lomeného oblouku z tesané žuly; oblouk sám



Obr. 88. Kestřany. Dolní tvrz. Pohled zadní.

pak z cihel sklenut a na hraně sříznut, s pravoúhlým orámováním pro zdvihací most a se štěrbinami pro kladky. V tomto průčelí dále od brány znáti, že zde bývala velká pravoúhlá okna, nyní přezděná, z přestavby předsevzaté na konci XV. nebo zač. XVI. stol. Průjezd E jest křížově sklenut a končí do dvora podobnou branou, rovněž zpola z kamene a zpola z cihel stavěnou.

K této bráně druží se nárožím čtyřboká věž B (viz půdorys obr. 90.) o dvou patrech, s gotickým vchodem v přízemí. Týž, 177 cm vys. a 93 cm šir., profilován jest dvěma žlábkami a polovičním oblounem (obr. 93.) Nad ním v prvním patře vchod s vodorovným nadpražím a podpěrami v koutech. Pod ním krákorce pro pavlač. Na venek na západ jsou nad sebou previty dosud zachovalé na kamenných krákorcích s obezdívkou. Vedle velké obdélné okno. V podřímsí otvory pro trámece na podsebití.

Trakt směrem východním uvnitř dvora má v líci severní zdi oblouky ve zdi zaklenuté (půdorys *D* obr. 90.), i zdá se, jako by zde bývala otevřená veranda. Vnitřek tohoto traktu jest různě sklenut. Přední místnosti jsou sklenuty valeně s výsečí, zadní křížově, třetí pak goticky bez žeber. Dosud patrný jsou pod omítkou stopy nástěnných maleb rázu renaissančního. Zvenčí jest tento trakt hladký, o jednom patře s gotickými, pravoúhlými okny ostění žulového.

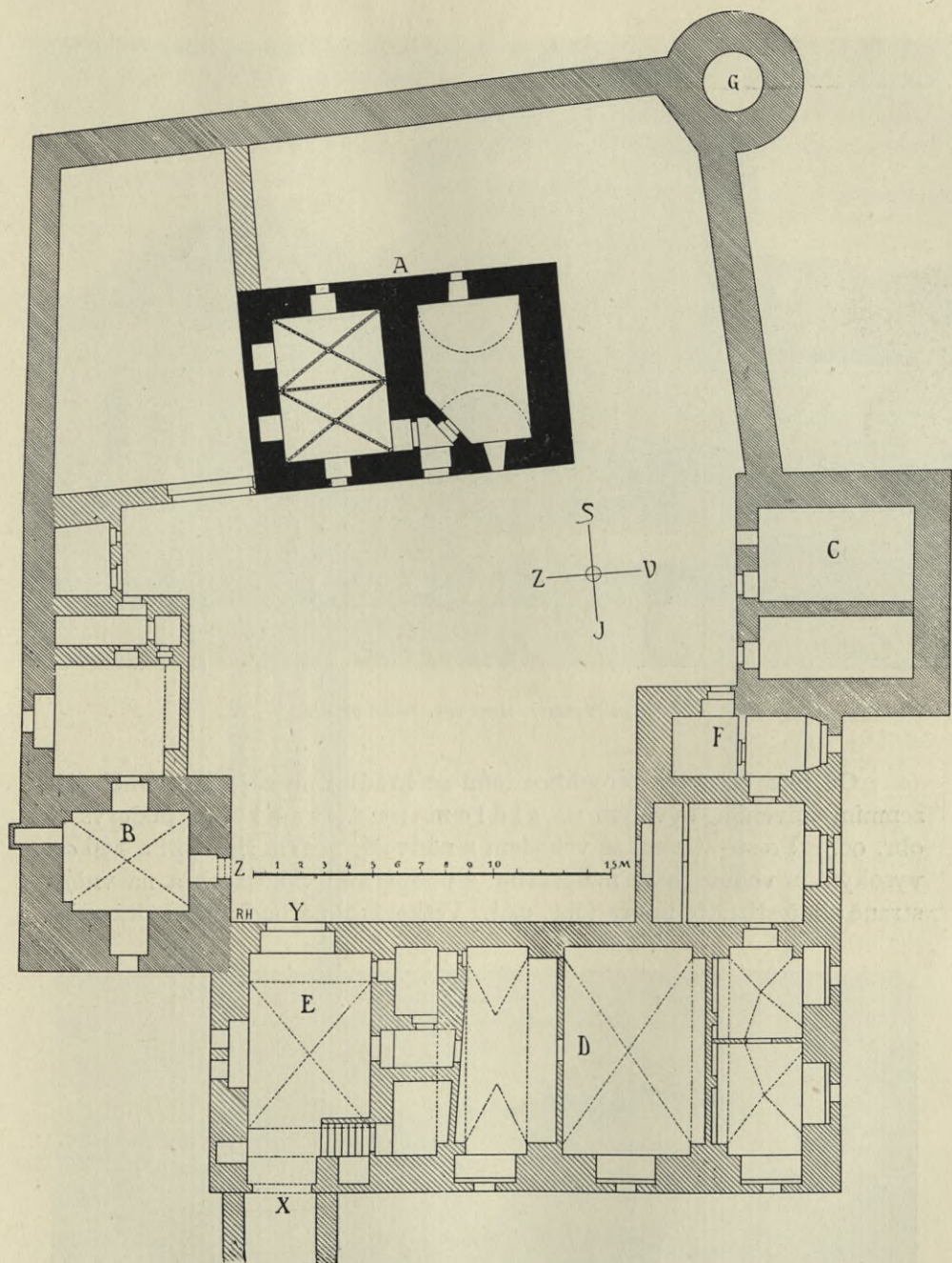
Od tohoto traktu na sever ke druhé věži přiléhá kaple (nyní černá kuchyně), jejíž jedna půle jest překlenuta a tím pěkné sklípkové,



Obr. 89. Kestřany. Dolní tvrz. Pohled přední.

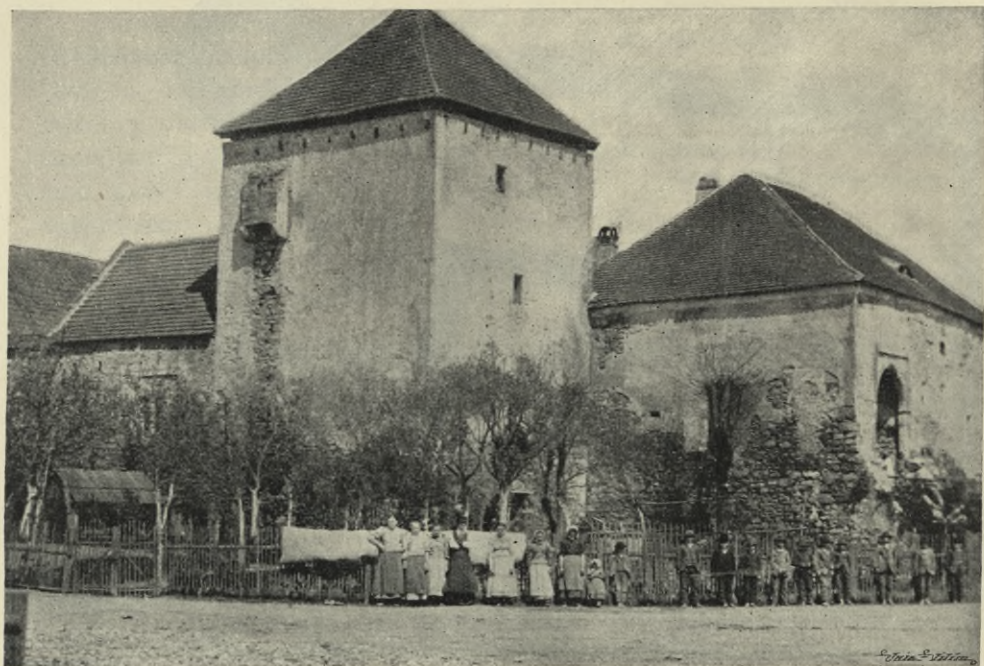
hvězdovitě do čtverce rozložené klenutí pokaženo (Viz půdorys *F* obr. 90.) Na východ prolomeno jedno okno goticky sklenuté bez kružby, ostatní na této straně zvenčí jsou obdélná (viz pohled obr. 92.). V přízemí pod kaplí jest místnost sklepní křížově sklenuta, bez žeber; veškeré klenby jsou na jeden bod uprostřed svedeny a spočívají na sloupku.

Vedle bývalé kaple opět druhá věž *C*, mohutných zdí, o dvou patrech, s vchodem pravoúhlým, ze žuly tesaným a žlábkem opatřeným (viz půdorys obr. 90.). V prvním patře rovněž vchod hrotitý, kudy se chodilo z paláce na hradby. Vrchní patro zdá se býti přístavbou pozdější. Okna v přízemí jsou po většině střílnovitá, žulového ostění, na hranách sřiznutá, v patrech pak obdélná. Previt jest umístěn na kamenných krákorcích.



Obr. 90. Kestřany. Horní tvrz. Půdorys.

Od věže na sever vede hradba, v obratu zpevněná kruhovou baštou „hladomornou“ řečenou (viz půdorys G obr. 90.), do níž v prvním patře s pavlačí hradebních vede vchod půlkruhovitě sklenutý, ze žuly tesaný. Nad ním jest druhý podobný, nyní zazděný.



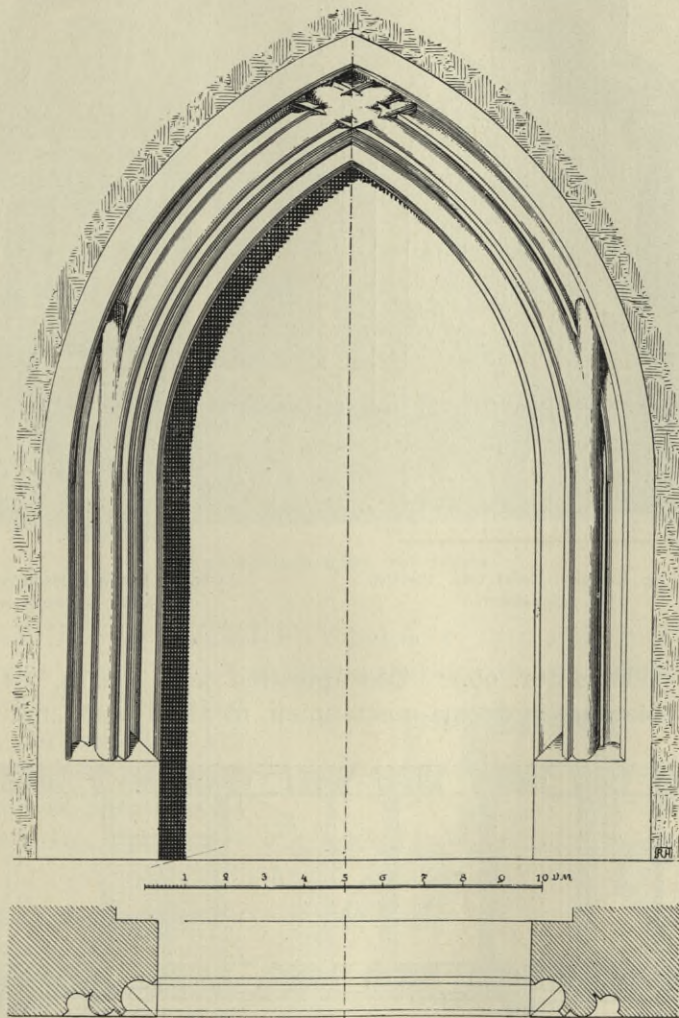
Obr. 91. Kestřany. Horní tvrz. Pohled přední.

Od této bašty či okrouhlice lomí se hradba na západ a končí přízemním stavením, bývalým to sídlem purkrabí (viz půdorys *A* obr. 90.). Prosté stavení se vchodem z nádvoří, 112 cm širokým a 196 cm vysokým, s vodorovným nadpražím, s podpěrami v koutech a na vnější straně silně sříznuté hrany (obr. 94.). Veškerá okna buď střílnovitá nebo



Obr. 92. Kestřany. Horní tvrz. Pohled zadní.

obdélná mají kamenné obložení s ošikmenými hranami vnějšími. Přední místnost této části jest valeně sklenutá; druhá, vlastní bydliště, o dvou travée, zaklenuta do žeber, jichž patky usazeny jsou as 1.5 m od země v koutech i v bocích na konsolách jehlanových (obr. 95.). Žebra mají

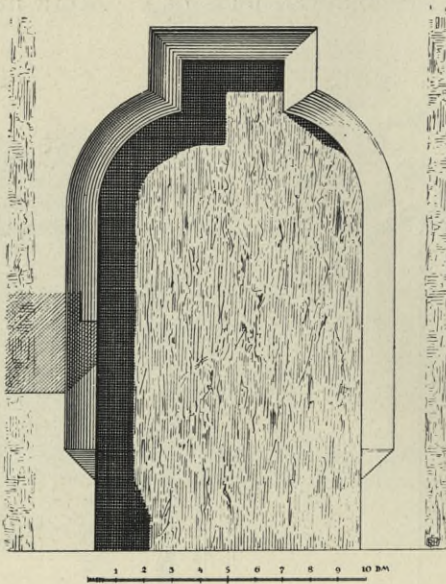


Obr. 93. Kestřany. Horní tvrz. Portál ve věži.

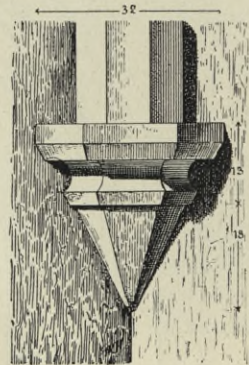
štítky a sbíhají se ve hladkých svornících, v ošikmených hranách jsou žlábkována a od náběhu z tvárnic sklenuta. Dle těchto znaků jest tato část nejstaršího založení, z druhé pol. XIII. stol.

Nový ZÁMEK jest barokní budova dvojpatrová, pravoúhlými výstupky na obou koncích vyběhající. Míval kdysi otevřené arkády na stranu východní, jež však, když hrozily sesutím, byly odbourány. Façáda západní

má 9 oken bohatě orámovaných a střídavě štítem trojúhelníkovým aneb segmentovým zakončených. Mezi okny obou pater jsou římsované liseny. V přízemí i na této straně byly otevřené arkády, které byly rovněž zasta-

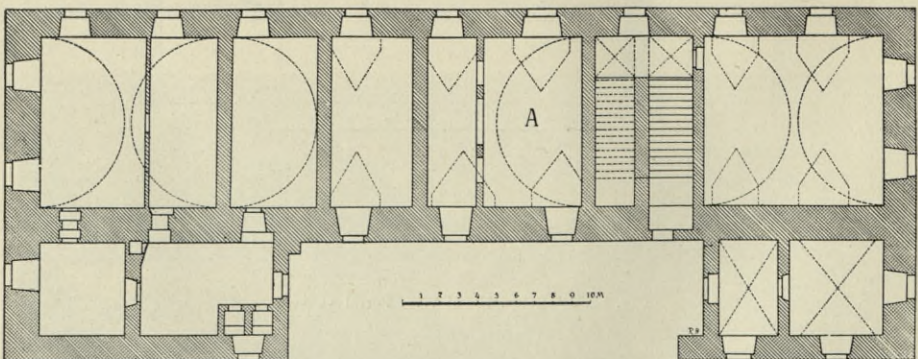


Obr. 94. Kestřany. Horní tvrz. Portálek v purkrabství.



Obr. 95. Kestřany. Horní tvrz. Konsola klenby v purkrabství.

věny (viz půdorys obr. 96.). Zde uprostřed jest *salla terrena*, přepažená obloukem se dvěma postranními, menšími brankami; celá tato



Obr. 96. Kestřany. Zámek. Půdorys.

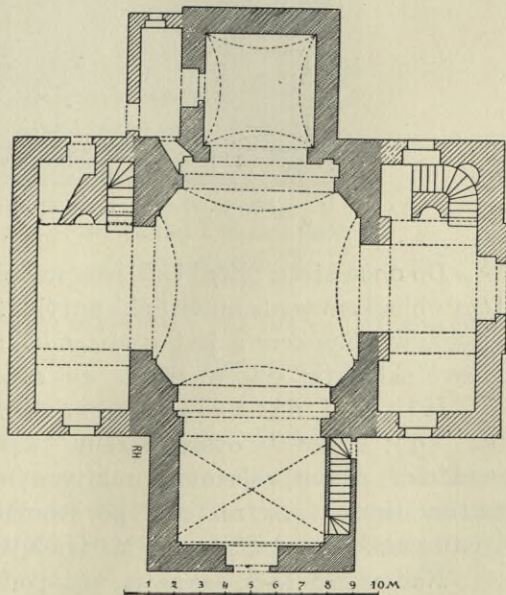
plocha (obr. 97.) vyzdobena grotteskními allegorickými figurami v reliéfu ze štuku. Na zadní ploše v prospektu spatřuje se architektura s nikami a oblíbenou tehdy dekorací krápníkovou. Ostatní místnosti jsou valeně sklenuty, s kápiemi při oknech.



Obr. 97. Kestřany. Zámek. Salla terrena.

KOSTEL SV. KATEŘINY byl do r. 1712 filiálním Píseckého. R. 1712 kníže Adam Frant. ze Švarcenberka dal faru administrovati. V letech 1712—14 byl kostel obnoven a rozšířen. R. 1715 nové oltáře pořízeny. R. 1738 stal se farním. R. 1852 stavěna příční loď a věž ze základu vy-zdvížena.

Kostel neorientovaný, presbytářem k severu obrá-cený, jest v půdorysu ve tvaru kříže stavěn (viz půdorys na obr. 98.); prostý, bez ozdob, s věží v jižním průčelí o dvou patrech. Římsa věže nese lo-menicové štíty; kryta jest jehlanem. Presbytář pravo-úhlý. Do kostela segmento-vými okny osvětleného vedou ze všech tří stran pravoúhlé schody.



Obr. 98. Kestřany. Kostel sv. Kateřiny. Půdorys.

Vnitřek rovněž prostý a jen pilastry s římsovanou hlavicí (půdorys obr. 98.) zdobený. Presbytář ploše sklenutý, 4·5 m do čtverce, osvětlený se stran obdélnými okny. Na východní straně vchod do sakristie, která sem přiléhá a jest obdélná, valeně sklenutá. Půlkruhový oblouk na dvou pilastrech spočívající dělí presbytář od lodi; jejíž střed jest čtverečný a plackou sklenut; loď má do čtverce 8·3 m.



Obr. 99. Kestřany. Kostel sv. Kateřiny. Hlavní oltář.

Do obou stran příční lodi jsou místnosti přízemí i prvního patra otevřeny obloukem segmentovitě sklenutým. Zadní část lodi oddělena od středu podobným obloukem a jest v přízemku i v patře, kde jest hudební kůr, křížově sklenuta, 5·85 m zšíří a 4·8 m zhloubí.

Hlavní oltář s obrazem sv. Kateřiny od *Bedřicha Kamarýta*, (obr. 99.); obraz v oválním rámu, kolem něhož seskupeny rozviliny, propletené pásy volutovitě zakřivenými. Rámec korunován jest prohnutou římsou, na níž sedí po stranách dva andělkové a uprostřed Kristus na kříži, pod ním P. Maria. XVIII. stol.

Nad vchodem do sakristie visí pod oknem slabý obraz Pomocné P. Marie v dobře řezaném rámu.

Kazatelna barokní; na poprsní straně (obr. 100.) čtyři štíty, na nichž ve vysokém reliefu svatí evangelisté dovedně řezaní. Uprostřed v mušlovém výklenku po stranách volutovitými ozdobami a andílčími hlavičkami vyzdobeném stojí soška sv. Petra a nad ní andělek s rozpiatými křídly.

V lodi ve výklenku baroková socha sv. Václava.



Obr. 100. Kestřany. Kostel sv. Kateřiny. Kazatelna a postranní oltář.

V pravo oltář sv. Jana Nepom. se sochou téhož světce běžného typu.

Na druhé straně barokní oltář sv. Josefa a naproti sv. Jana Křtitele se sochami těchže svatých.

V příční lodi oltář s kopíí P. Marie karmelitské.

Křtítelnice ze dřeva řezaná, na dvojitém podstavci, na hranách akantové listy. Za touto na stěně do výše 3 m v bohatých rozvilinách z pásků vyrůstajících a silně z plochy vystupujících visí rámeček, na němž sousoší Krista a Jana Křtitele, po stranách dva andělkové svícen držící a nejdříve Bůh Otec s holubicí (obr. 101.).

Tři menší z v o n y na věži, z nichž jeden byl slit r. 1555 od *Jana Konváře* v Sušicích (Arch. Pam. XVI. 570), přelil v r. 1852 *Perner* v Budějovicích.

Z žuly tesaný n á h r o b e k s n á p i s e m :

TVTO ODPOZIWA | W PANV VROZENI PAN WOGTIE | CH
SCHMID BEGWALEG HEG | TMAN PROTIWINSKEG | KTERIZ | PO



Obr. 101. Kestrany. Kostel sv. Kateriny. Křtitelnice.

DOKONANICH LĪV LET (E) | CH WIEKV SWEHO | Z TOHOTO BIDNEHO
| SWIETA NA WIECZNOST | SE ODSSTIEHOWAL GEMVZTO | DEG BVH
WIECZNE | ODCOZINVTI | DNE 3: APRILIS | ROCE

Nedaleko tvrže u rybníka **KAPLIČKA** sv. Jana Nepom., zdobená sruženými pilastry; v popředí válcovité sloupky na čtyřbokém podstavci nesou vlys a dvakrát zprohýbanou římsu. Uvnitř barokní socha světce. XVIII. stol.

Nedaleko Kestřan u Lhoty, přímo u Otavy, jest do tří stran otevřená KAPLE s Kalvarií (obr. 102.). Na zadní plné straně nápis:

Kaple tato byla vystavěna Leta Páně 1370
obnovena roku 1679, pak roku 1821
a posledně r. 1894.



Obr. 102. Kestřany. Kaple s Kalvarií.

Dva volně stojící pilíře na vysokých podstavcích a dva s nimi stejnotvárné polopilíře při zadní stěně nesou placovitou klenbu třemi polokruhovými pásy podepřenou. V koutech placovité klenby jsou dosud znáti gotické konsoly a náběh žeber. Čtyřboká jehlanová střecha s lucerňičkou tvoří kryt kaple, jejíž stranová délka 6 m. Pilíře oživeny v čelech výklenky, profily článků opravami jsou znešvařeny.

Uvnitř na dřevěné tumbě sousoší (v životní velikosti) Krista na kříži s Marií a Janem po stranách a klečící Maří Magdalenou u nohou, kříž objímající. Na každém konci břevna křížového okřídlená hlava andělčích. Vše jednotného díla z r. 1679.

V Kestřanech a kolem osady trojí zděná BOŽÍ MUKA.

Klokočín.

Schaller III., 104. — Sedláček VII., 238, 261. — Týž, Míst. slov. 418.

Bývala tu TVRZ, již spravovali manové k Hluboké službami vázaní. Odtud pocházeli v XV. stol. bratři Hynek a Purkart z Klokočina. R. 1451 koupil Klokočín Petr Šanta z Budičovic. Na sklonku XV. stol. byl Klokočín manstvím Zvíkovu přináležejícím. V tu dobu spadá přestavba tvrze na modernější jednopatrovou budovu, jež vyzdobena jest kolem rustikou. Mezi jinými držiteli v XVI. stol. byl i Oldřich Želízko z Tourového, který byl z manství skrze Švamberky propuštěn. R. 1595 upravil tvrz držitel



Obr. 103. Klokočín. Tvrz.]

Jindřich Březský z Ploskovic. R. 1615 přešel Klokočín koupí na Jana staršího Vratislava z Mitrovic a byl k panství Protivínskému připojen.

Obdélné stavení, zdobené ve dvoře škrabanou diamantovou rustikou. Na střeše komín okrášlený římsováním ze XVI. stol. V přízemí jsou místnosti křížově sklenuty, v prvním pak patře pouze chodba. Klenby tyto ukazují na stavbu z konce XV. stol. (obr. 103.).

Klouky (Kluky).

Renner a Paroubek 190. — Sommer VIII., 432. — Schaller III., 104.

Pohanské pohřebiště as $\frac{3}{4}$ hod. vzdálené, kde nalezeny hroby ve značném množství. Byly vykopány a nálezy odevzdány částečně do zemského musea a částečně jsou v rukou soukromých. Místo to nazývá se „Pálčice“, jméno to zaniklé tvrze.

Krč (Krče).

Pam. arch. IX., 651. — Method XIII., 210. — Renner a Paroubek 221. — Sedláček IV., 158. — Schaller III., 102. — Sommer VIII., 419. — Trajer 158. — A. Sedláček, Míst. sl. 463. — Čechy IX, 161.

KOSTEL SV. MIKULÁŠE připomíná se r. 1359 farním; stal se filiálním kostela myšeneckého a později protivínského. Vystavěn byl počátkem XIV. stol. Fara obnovena r. 1903.



Obr. 104. Krč. Kostel. Pohled od jihu.

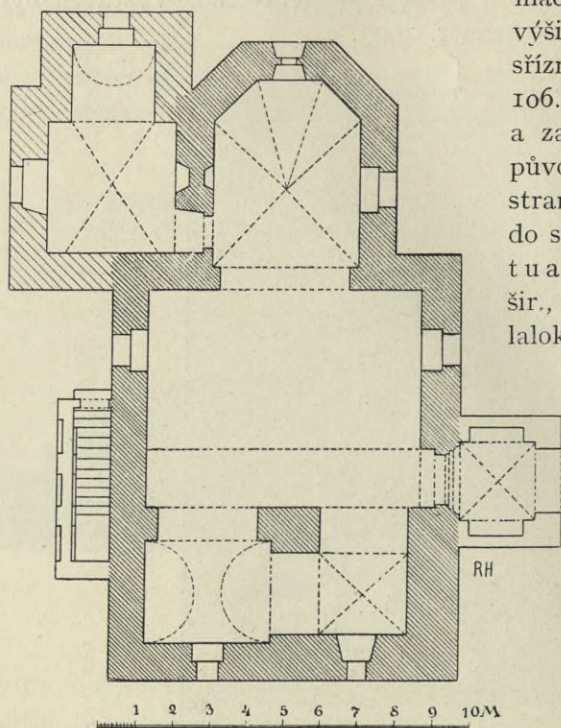
Stavba skrovných rozměrů, orientovaná (obr. 104 a 105.). Loď založením románská (?) zbarokisovaná, presbytář gotický. Při pravém nároží průčelí západního pojata jest do původní stavby věž trojpatrová, s kruhovými okny v přízemí a barokními v podřímsí. K jižní straně lodi přistavěna kobka, v ní gotický portál hrotitý s žulovým, profilovaným ostěním (obr. 106.). Okna v lodi obdélná, půlkruhem sklenutá. Presbytář zúžený, vytvořený pěti stranami osmiúhelníka, bez operáků, okna na jižní straně a v závěru rozšířená. K levé straně přistavěna později sakristie.

Vnitřek. Lodi obdélná, ploše krytá, 9·7 m dl. a 7·8 m šir. Věž opírá se v lodi o čtyřboký, 1·23 m silný pilíř, do něhož zaklenuty jsou ostře lomené pasy o rozpětí 2·36 m.

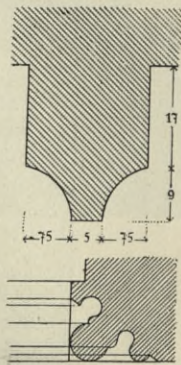
Oblouk triumfální 0·61 m silný, o rozpětí 3·39 m, jest na hraně do lodi okosený; trnož již renaissančního profilu.

Presbytář, 7·8 m hluboký a 3·55 m široký, uzavřen jest třemi stranami osmiúhelníka (obr. 107.). Žebra paprskové klenby sbíhají se ve

hladkém svorníku a zabíhají ve výši 1·55 m do stěn; hřbet mají sříznutý a strany protáhlé (obr. 106.), na konci vyžlábkované a zahrocené. Na severní straně původní okno hrotité, na obě strany vyšpaletované (vede nyní do sakristie); vedle malé sanktuarium, 49 cm vys. a 23 cm šir., v hořejších koutcích vyplněné lalokem.



Obr. 105. Krč. Půdorys kostela.



Obr. 106. Krč. Kostel. Profil žebra a ostění portálu v lodi.

Stěny a klenba presbytáře i oblouk triumfální pokryty jsou temperovými malbami, jež r. 1904 při obnově kostela pod omítkou byly objeveny a po té opraveny. Pokud lze ze zachovaných zbytků souditi, jsou z 15. století, celkem běžného typu a prostřední hodnoty. (Pohled do presbytáře na fresky obr. 108.) Na stěnách spatřují se zbytky cyklu ze života sv. Mikuláše: na straně evangelní svrchní část větší postavy sv. Mikuláše v ornátě žehnajícím, v pravo od okna tři postavy, z těch levá větší, prostřední malá, z jejíž vytažené ruky vycházejí vlnivé paprsky, třetí postava nezřetelná.

Na závěrové straně levé (obr. 109.) sv. Mikuláš v biskupském ornátě, před ním klečící donator ve fialovém plášti a bílé sukni, prostovlasý, drží model kostela s věží, pod kostelem konsekrační kříž; po straně pravé

sv. Mikuláš oknem věže podává dary třem pannám. Na jižní podélné straně sv. Mikuláš v rouše fialovém žehná odjíždějícím na loď, ze které jen přední část se zachovala s nápisem: hoc est . . . , dále dva světci s palmo-



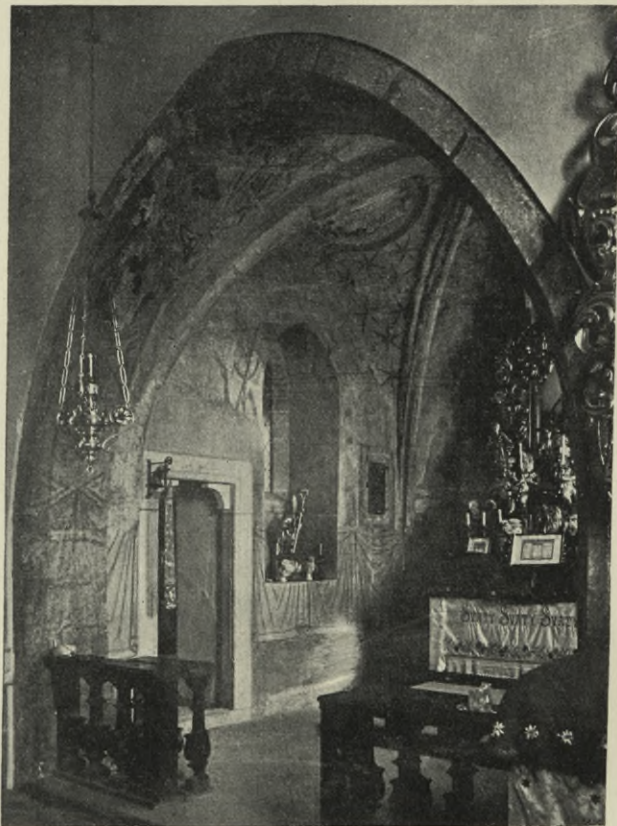
Obr. 107. Krč. Kostel. Pohled do presbytáře.

vými ratolestmi, z nichž první sv. Vavřinec s roštem, pod ním konsekrační kříž. Pod malbami nástěnnými táhne se lambris, prodloužený i přes triumfální oblouk.

Na klenbě ve 4 rozích znaky evangelistů v kružích, měsíc a slunce, ostatek hvězdy.

Na oblouku triumfálním z každé strany tři poprsí proroků starozákonních, v levo nejvýš „*David rex et ppheta*“, pod ním Daniel, třetí nezřetelný; na protější straně svrchu „*Salomon*“, ostatní neurčité. Mezi poprsími červeně kreslené kružbové trojlisty.

Hlavní oltář rokokový. Na něm obraz sv. Mikuláše od *Jos. Hellicha*, v širokém, pozlaceném rámcí z pásků a rozvilin. Po stranách sošky sv. Petra a Pavla (srov. obr. 107.).



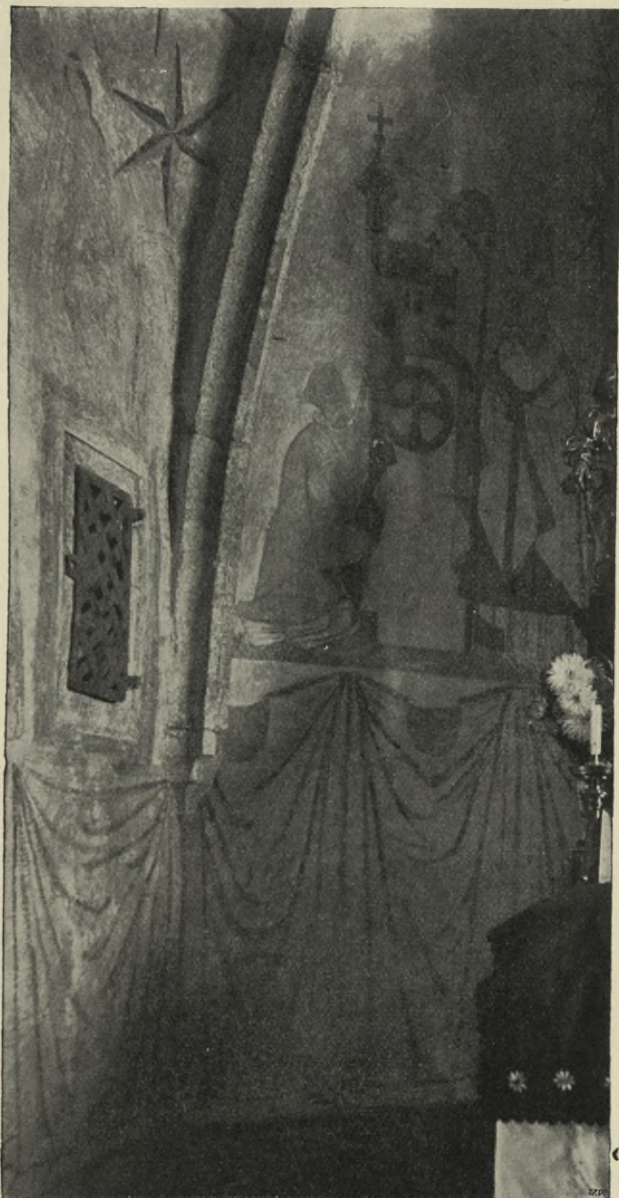
Obr. 108. Krč. Kostel. Fresky v presbytáři.

Kazatelna barokní; na amboně ve třech stranách kartuše, na nichž v plné řezbě tři evangelisté. (Byla sem odjinud přenesena.)

Oltář sv. Barbory vyniká přebohatými rozvilinami akantovými, mezi nimiž pásky.

Kalich stříbrný, 20 cm vys., darovaný kostelu hrabětem Vratislavem z Mitrovic, má nohu šestilaločnou, tvaru gotického, nodus jest šestiboký, vásovitý, kupa, parabolická, bez výzdoby. Na noze sdružené erby Vratislavů a pánů z Riesenberka, vespod nápis: DO KRCZIE ZADVSSY · S · MIKVLASSE 1654. Zlatnická značka nezřetelná.

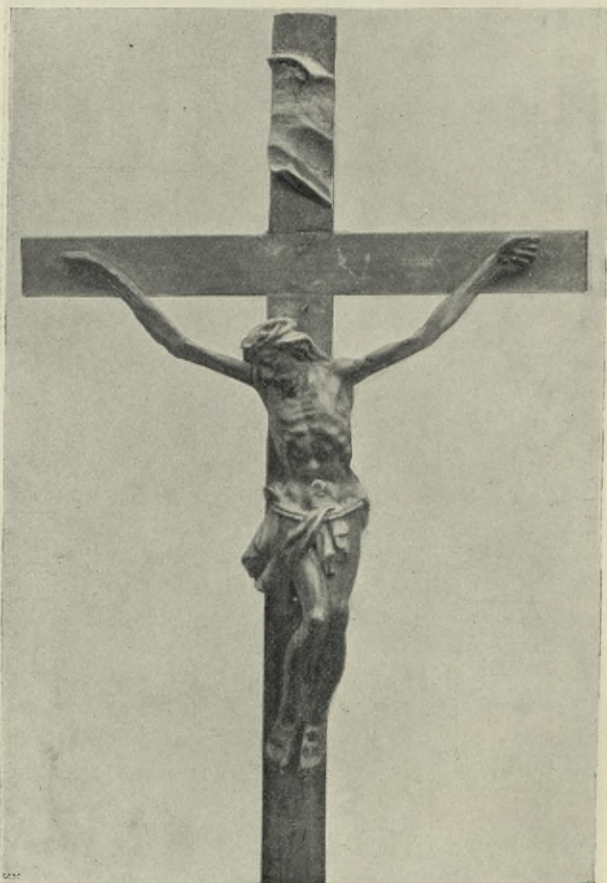
Kasule červená, brokátová, má ve středu ruční křížkované vyšívání vzoru empirového.



[Obr. 109. Krč. Kostel. Detail fresek v presbytáři.

Krucifix barokový, v hruškovém dřevě dobře řezaný (obr. 110.).
Lampa na věčné světlo a kaditelnice z měděného, prosekávaného plechu, z XVIII. stol.

Zvony: I. 78 cm šir. a 63 cm vys. Kolem koruny mezi dvěma akantovými pásky: LAVDE TVR S. SACRAMENTVM (A)VE MARIA · GRATIA PLENA DOMINVS TECVM. Na plášti relief sv. Jana Nep. a Krista na kříži s Janem Miláčkem a P. Marií. Kol reliefu Kristova v oblouku nápis: A FVLGVRE ET TEMPESTATE LIBERA NOS DOMINE JESV



Obr. 110. Krč. Kostel. Dřevěný krucifix.

CHRISTE. Na druhé straně kolem reliefu P. Marie: SANCTA VIRGO MARIA ORA PRO NOBIS. Pod reliefem sv. Václava: IOANNES PRIQWEY.

II. 47 cm šir., 40 cm vysoký; slit r. 1874 A. *Pernerem* v Budějovicích. V bocích lodi zazděny jsou náhrobníky:

I. Žulový, 0·91 m vys., 0·75 m šir.; na něm erb Mitrovských s opisem:

Letha Panie 1608 We cztvrtek po Šma:

Dorotie totiž 7. FEB. Vmryla gest Dzerka Katerina

Droze . a Sta . Kitzze (a na Profivinie a tufo pochovana gest).

II. Žulový 1.5 m vys., 0.76 cm šir., kolem znaku Zelendárských opis got. minuskulí:

. 1515 umrzel gest
wrozenij wladyka pan Girzyk Zelendarzky
z Prossowicz ten
czwortek po Kwietny Wedielcy a tuto poloziemo tielo geho.

Pokračování v nadpise:

Pod znakem:

pomoz Pan Buch raz
millostiw bentí.

Abych Pak y Umrzel
zivo budu a Uzrym
Skutky Panie.



Obr. 111. Křešovice. Kostel. Pohled od severozápadu.

Křešovice (Chřešovice).

J. E. Chadt, Dějiny býv. statku Chřeštovického (Písek 1886). — Renner a Paroubek 187. — Sedláček VII., 250. — Sommer VIII., 431. — Schaller III., 104—5. — Trajer 560—561. — Mus. Č. Č. 1834, 418; 1839, 407. — A. Sedláček, Míst. slov. 335. — Čechy IX, 220.

FARNÍ KOSTEL sv. Jana Křtitele (též sv. Jan na poušti), původem ze XIV. stol. V r. 1598 přestavěl jej rytíř Bohuslav Kalenický z Kalenic, pán na Křešovicích a na Bzí, jenž také farní budovu postavil. Od r. 1640—1736 byla fara tato administrována ze Záhoří. Býval tam letopočet nad hlavním vchodem 1571.

Kostelík prostý, orientovaný, vyzdobený v západním průčelí dvěma lisenami (obr. 111 a 112.); zpod opadané omítky prosvítá červená rustika. V jižní straně lodi gotický vchod v lomený oblouk sklenutý, hrany ostění jsou sříznuty a opatřeny žlábkem. Z boku lodi vystupuje kaple,

nad níž v I. patre jest dřevěná zvonice umístěna. Pravoúhlá presbytář jest osvětlena s jižní strany dvěma okny obdélnými, z původních gotických rozšířenými, jak na opadané omítce jest patrno. Ve východním pručelí zachovalo se gotické dvojdílné okno s kružbou (trojlist v kruhu). Severní strana stejná s jižní. Nároží presbytáře jsou žulovými kvádry obložena.

Vnitřek prostý. Loď 18·9 m dlouhá a 6·55 m široká, ploše krytá; v bocích kaple, které odděleny jsou půlkruhovým obloukem a křížově goticky sklenuty, s maltovanými žebry a svorníkem, což je z přestavby XVI. věku za Kalenického z Kalenic.

Lomený triumfální oblouk, 0·76 m silný a 5 m široký, jest na hraně do lodi obráceně sříznutý.

Pravoúhlý presbytář, 9 m hluboký a 6·6 m široký, má dvě travée, která jsou křížem do žeber sklenuta. Žebra klínovitá sblíhají se ve hladkém svorníku a zabíhají do zdi 1·5 m od podlahy obráceným jehlanem. Na severní straně presbytáře pravoúhlý vchod do sakristie, s podpěrami v koutech, na hranách sříznutý, 0·93 m široký a 1·95 m vysoký. Sakristie jest valeně klenuta. V XVII. st. byla loď o 4·6 m prodloužena.

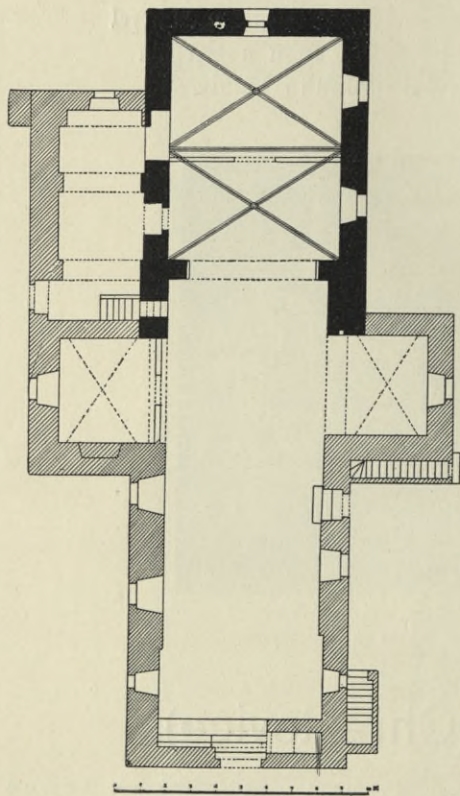
Pacificál mosazný, stříbřený a zlacený, 30 cm vys.; noha oválná a prohnutá zdobena rozvilinami, dvěma kartušemi a dvěma medailony. Nodus šestiboký, vásovité. XVIII. stol.

Kříž, mosazný, jehož ramena ukončena jsou trojlistem, vyzdoben

jest rytým ornamentem; korpus litý. V pozadí svatozář. Dobrá práce XVII. stol.

Náhrobek z červeného mramoru. Ve středu dívčí postava v dlouhé říze, pod ní znak pánů Kalenických. Kolem nápisy velkou latinkou:

LETHA PANIE 1 : 613 : W DRVHAV
 NEDIELI ADWENTNI VSNVLA W PANV MARKETI KALENICZKA
 Z KALENICZ DCZERA - VROZENEGO A STATE
 CZNEHO RITIRZE PANA WOLDRZICHA Z KALENICZ VROZENE PANI
 ANNI TETAURKI Z TETOWA.



Obr. 112. Křešovice. Kostel. Půdorys.

V presbytáři jsou ještě dva vyšlapané náhrobky, jež náležejí též rodu Kalenických.

Zvon y. I. 88 cm šir., 70 cm vys. Kolem koruny:

Si bona suscepimus de manu Domini mala autem amare non suscepimus Dominus dedit Dominus abstulit sicut.

Slit v miestie Suschitzky Jan konvarz Tefa m d LII Domino placuit ita factum est Sit nomen domini benedictum.

Na plášti mezi znakem Švamberským a znakem Kalenických:

Jan z Švvanbe
rka a na klasste
rye Wylivskim.

Mezi znakem Kalenickým a Šternberským:

Jan mladssi z
kalenicz A na
Sskvorzeřicich.

Mezi znakem Šternberským a znakem pánů z Perštejna:

Bdeniek z Šste
rnberka a na
Sedlici y

Mezi znakem Perštejnským a Rožmberským:

Dratislav z Pe
russteyna a na
pardubicznych.

Mezi znakem Rožmberským a Švamberským:

Wylem z rozum
berka A Wa
krumlovie

II. 63 cm šir., 58 cm vys. Kolem koruny: GOSS MICH JOHAN SUCHOMEL IN TEIN.

Pod nápisem ozdoba z andílčích hlaviček v oblacích. Relief sedmi-bolestné P. Marie a pod ní nápis:

SANCTA DEI GENITRIX MARIA
VIRGO PERPETVA ET VOS BEATI
EVANGELISTÆ ORATE POPVLO
VESTRO (1742.)

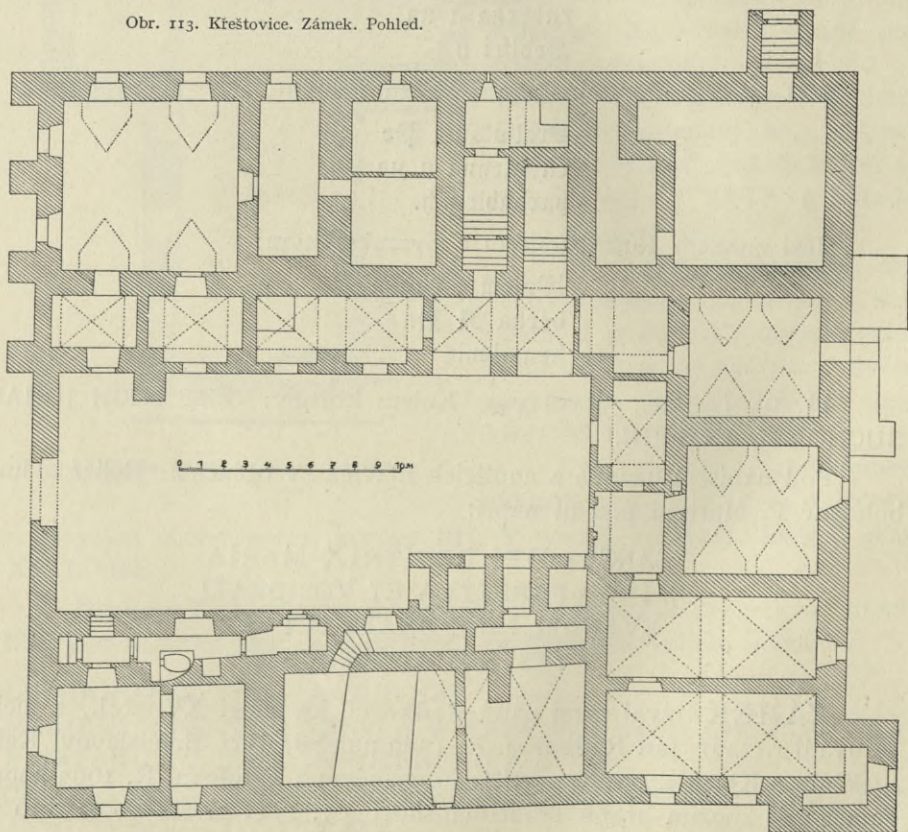
ZÁMEK býval tvrzí pánů Radkoviců ke konci XV. stol., z nichž se uvádí r. 1461 Jan Radkovec. R. 1589 náležela tvrz Bohuslavovi Kalenickému z Kalenic, později rytíři Kořenskému z Terešova. R. 1695 koupil zámek i se zbožím hrabě Trauttmansdorf a r. 1711 přešlo zboží toto na



Obr. 113. Křešovice. Zámek. Pohled.

Švarcenberky. Tvrz původní byla asi ke konci XV. st. k poplužnímu dvoru přistavěna a r. 1709 v zámek přestavěna.

Zámek (obr. 113.) jest prosté stavení v půdorysu podkovovité, o dvou patrech. (Viz půdorys obr. 114.) Uvnitř v přízemí jsou arkády částečně zachované, zevně členěné pilastry s maltovanými hlavicemi. V I. patře jsou arkády vyvýšené, na venek archivoltami a pilastry vyznačené, ale zazděné. V druhém patře (nyní půda) jsou otevřené. (Viz pohled do nádvoří obr. 115.)^F



Obr. 114. Křešovice. Zámek. Půdorys.

V prvním patře v rohu severovýchodním zachovala se obdélná tabulnice, kupolovitě sklenutá, se dvěma lunetami při každé straně. V jihovýchodním rohu domácí kaple sv. Barboře zasvěcená, ploše krytá bez významu.

U rybníka při cestě **KAPLIČKA** sv. Jana Nepomuckého se sochou světcovou obtojené ceny. Na podstavci letopočet: ANNO 1757.



Obr. 115. Křešovice. Zámek. Nádvoří arkády.

Při cestě k Ondraži **KAPLE SV. ANNY**, čtyřboká, s presbytářem o 0,75 m od lodi ustupujícím a valeně klenutým. Ostatek kaple jest klenut kuplovitě. Kaple kryta čtyřbokým jehlanem, na němž rovněž čtyřboká lucerna, s hranami sříznutými a přepásaná oblamovanou římsou. XVIII. st.

Mirotice (Merotice).

Ottovy Čechy. IX, 212. — Král. České IV., 117—118. — Pam. arch. XI., 568. — Matrika z r. 1693. — Pamětní kniha z r. 1734. — Renner a Paroubek 160. — Sedláček VII., 12. — A. Sedláček, Míst. sl. 609. — Schaller III., 50—51. — Sommer VIII. 50. — Trajer 539—41.

KOSTEL SV. JILJÍ připomíná se již r. 1254. Soudě však dle zachované věže založen byl již ve druhé polovici XII. stol. R. 1397 byl

utraquistickým a od r. 1664—94 filiálním kostela Radobytského. Druhá věž vystavěna r. 1670. R. 1694 byl kostel opraven a přestavěn. Další oprava a přestavba stala se v letech 1870—1872.

Moderní stavba (obr. 116. a 117.) pseudorománská, v níž ze staré původní stavby zůstala věž; Boží hrob a protilehlá místnost, dříve schodiště a postranní část lodi jsou též zbytky z doby starší.

Věž jest čtyřpatrová; na venek jsou veškerá její okna zazděna a jen na západní straně ve III. patře zpola obnaženo podvojně okno románské,

dosud zachované, se sloupkem, hlavicí, sedlem a patkou (obr. 118.). Uvnitř věže jest v přízemí kobka valeně sklenutá, podobně i Boží hrob. V I. patře věže jest vchod na kůr, v žule tesaný, v půlkruh sklenutý a z líce zdi vyčnívající. Druhé patro jest ze štětovaného kamene goticky sklenuté, bez žeber. Zde patrna jsou 4 románská okna, 1.42 m široká, žulového ostění a v půlkruh sklenutá, rovněž zazděná. Ve třetím patře do všech čtyř stran prolomena podvojná románská okna, 1.43 m široká; jsou v žule tesaná se sloupkem, který má hlavicí kulovitou v krychli přecházející a patku prstenovitou na čtyřbokém plinthu. Čtvrté patro bylo kdysi taktéž prolomeno podvojnými románskými okny, jež jsou nyní zazděna.

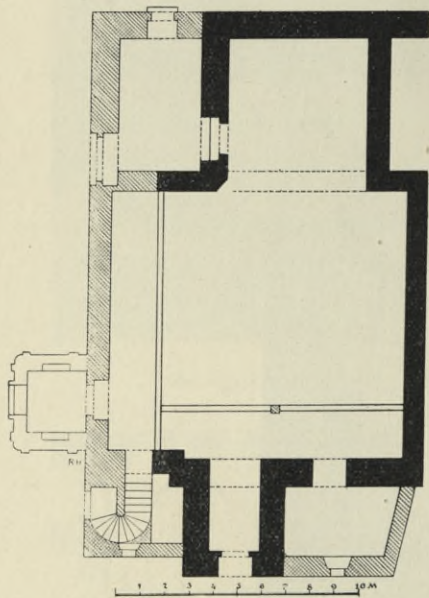
Mimo kostel na sever stojí zvonice (obr. 117.) o třech patrech, barokní stavba, dokončená r. 1670, s baňovitou střechou a lucernou.

Na novém hlavním oltáři obraz sv. Jiljí slušné malby, z druhého pol. XVII. stol.

Křtitelnice cínová, 0.34 m vysoká. Kotlík na třech nohách, rozvilinami zdobených a mušlí ukončených. Plášť hladký, jako ucha víka tři torsa andílčí. Na plášti vyryt nápis:

IOANES ANTONIVS ZAHERT
BAROCHVS MIROWITZ
1734.

Stříbrný, zlacený kalich, 27 cm vysoký, se značkou **LS**, má kruhovou nohu na šest dílů rozdělenou, již zdobí tři medailony v emailu provedené, na nichž sv. Václav, sv. Michal a znak převora Michaela Feldera. Mezi medailony hlavy andílčí s festony. Ovruba nohy vyzdobena jest tepanými rozvilinami. Nodus jest trojboký, s třemi kartušemi. Kupa jest



Obr. 116. Mirovice. Půdorys kostela.

podobně třemi medailony zdobena, v nichž emailové malby: Zvěstování P. Marie, sv. Jiljí a sv. Jan, Miláček Páně. Mezi medailony okřídlené hlavy andělů (obr. 119.). Z r. 1670.

Ciborium, 28 cm vysoké, stříbrné, zlacené, šířka kupy 12 cm. Noha kruhovitá, na ní tři štítky s monogramy, mezi nimi andělů okřídlené

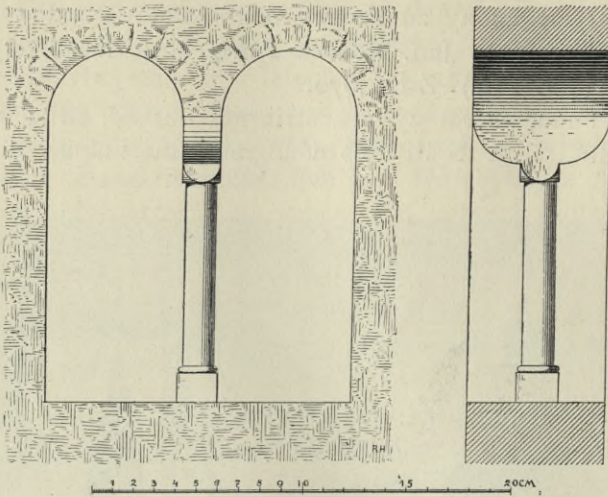


Obr. 117. Mirovice. Kostel a zvonice.

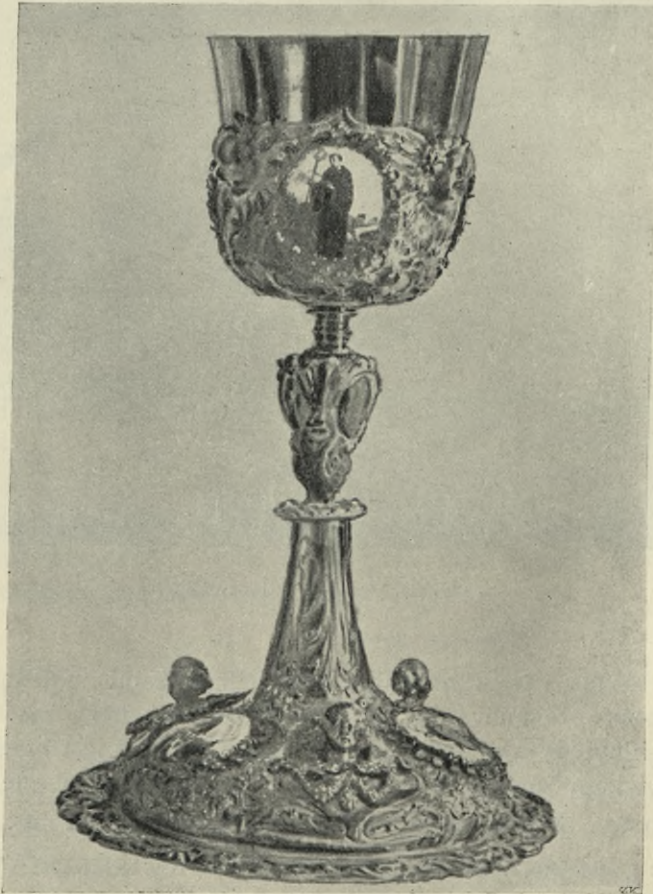
hlavičky. Nodus vásovitý, rovněž třemi hlavičkami andělů zdobené. Kupa v koši, prolamovaným ornamentem zdobeném, na němž opět tři andělů hlavičky a nástroje umučení Krista. Víčko jest rovněž zdobeno třemi hlavičkami andělů a bohatými rozvilinami. Současné s kalichem.

Zvony. I. 130 cm šir. a 110 cm vys. Kolem koruny:

HEC CAMPANA CONGESTA IN MIROTICZ PER STEFANVM BVDOWICENSEM IN LAVDEM ET HONOREM SACROSANCTE ET



Obr. 118. Mírotice. Románské okénko ve věži.



Obr. 119. Mírotice. Kostel. Kalich z r. 1670.

DIWINE TRINITATIS NEC NON IN HONOREM SANCTI EGIDII
ECLESIE PATRONI ANNO D. M559 AD HONOREM DOMINI LEONI ADAM

Relief P. Marie s dětátkem a krucifixu.

II. 95 cm šir. a 78 cm vys. Na plášti obšírný nápis, relief sv. Trojice a znak kláštera Drkolenského. Přelil r. 1847 *Karel Bellmann* v Praze.

III. 59 cm šir. a 48 cm vysoký. Na plášti v reliefu sv. Václav a sv. Josef, sv. Florián a Prokop, znak kláštera Drkolenského a hojný dekor vegetabilní. Přelil r. 1847 *K. Bellmann* v Praze.

IV. 53 cm šir. a 42 cm vys., na něm relief sv. Jana Nepom. a leto-
počet 1840.

Na předměstí SOCHA SV. JANA NEPOM. na kamenném
podstavci, nevalné práce, r. 1782 postavená.

Na silnici do Radobic, u rozcestí do Stražovic, v mezi KÁMEN,
na jehož zadní straně nečitelný nápis a na přední straně letopočet 1730
pod dvěma skříženými kladívky.

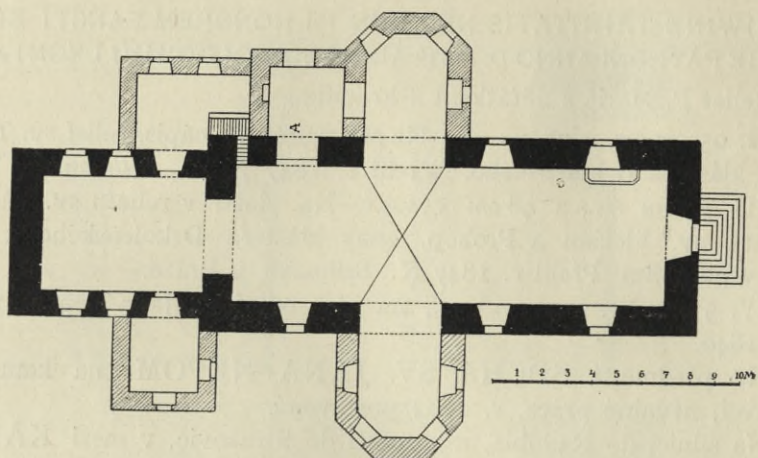


Obr. 120. Mirovice. Kostel. Pohled od jihu.

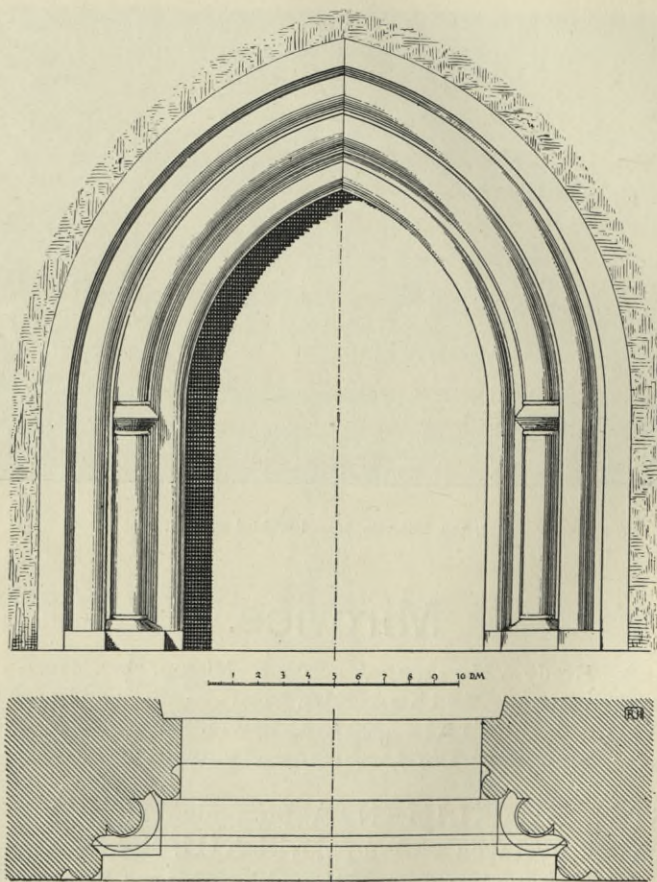
Mirovice.

A. Sedláček, *Hrady VII.*, 51, 199. — Týž, *Místop. slov.* 610. — Renner
a Paroubek 162. — Method XII., 125. — Schaller III., 20. —
Sommer VIII. 58. — Trajer 543. — Pam. arch. III., 136. — Čechy
IX, 227. — Král. České IV., 113—114. — Poutník od Otavy 1858, 161.

KOSTEL SV. KLIMENTA připomíná se r. 1342 a byl dle
zbylých památek vystavěn v první polovici XIII. stol. R. 1553 žádal Jan
z Lub, aby si směl v kostele vystavěti hrobku. R. 1724 byl kostel Adamem,
knížetem ze Švarzenberka opraven a v bocích vyzdviženy dvě kaple.



Obr. 121. Mirovice. Půdorys kostela.



Obr. 122. Mirovice. Zazděný portál v lodi kostela.

Z původní stavby, obrácené presbytářem k západu, zbyla pouze strana severní a loď ve spodní části (obr. 120 a 121.). Ostatní po většině změněno. Presbytář přistavěn k západu pravoúhle. Do lodi, 17·30 m dl. a jen 5·5 m široké, prolomeno na obě strany po třech oknech a tolikéž do transeptu. Průčelí lodní zdobeno jest po stranách sdruženými pilastrů. Vchod obdélný s římsou; nad ním obdélné okno segmentem sklenuté a pod tímto znak Švarzenberský. Štít zdoben jest dvěma pilastrů, které nesou římsu uprostřed vypjatou, a výklenkem se sochou sv. Floriana; ve vrcholu železný, pěkně kovaný kříž s kohoutem. Na křížení lodí čtyřboká vížka se čtyřmi plochými okny, krytá osmibokým jehlancem přecházejícím v lucernu s baňkou.

Při lodi i presbytáři přístavky, s jedné strany sakristie, s druhé kobka. Na straně severní vedl z kobky do lodi vchod nyní zazděný a zvýšením podlahy předsíně zkrácený. Jest z doby ranní gotiky, sklenutý do lomeného oblouku a profilovaný třemi oblouky, z nichž prostřední má miskovitou hlavicí a podobnou patku (obr. 122.). Otvor zšíří 119 cm, zvýší 184 cm.

Věž opodál stojící, mohutná hranolová stavba na čtverci, původně asi nižší, má v přízemí a prvním patře podélná okénka s kamenným obložením, v hořejším patře, pozdějším přístavku, okénka podvojná, do půlkruhu sklenutá.

Vnitřek lodi jest kryt valenou klenbou s výsečí při oknech, jichž cípy se opírají o sdružené pilastrů s římsou. Příční loď jakož i presbytář oddělena půlkruhovým obloukem, 1·68 m silným.

Presbytář skládá se ze tří travée křížově zaklenutých, o třech oknech ve stranách. Výšečová valená klenba spočívá na čtyřech pilastrech.

Hlavní oltář má za pozadí malovanou sloupovou architekturu. Na oltáři jinak bezceném jest pěkně řezaný krucifix ze XVII. stol.

Na levém bočním oltáři dobrá barokní socha sv. Linharta.

Socha P. Marie (počátek XVI. stol.) ve dřevě řezaná, mírně nahnutého postoje (obr. 123.) drží v levé ruce nahého Ježíška žehnajícího, který má pásku přes bedra; roucho Madonny široce rozložené. Socha jest nově přemalována.

Na pravé stěně lodi visí dobrý obraz sv. P. Barbory, z XVIII. stol. (obr. 124.).



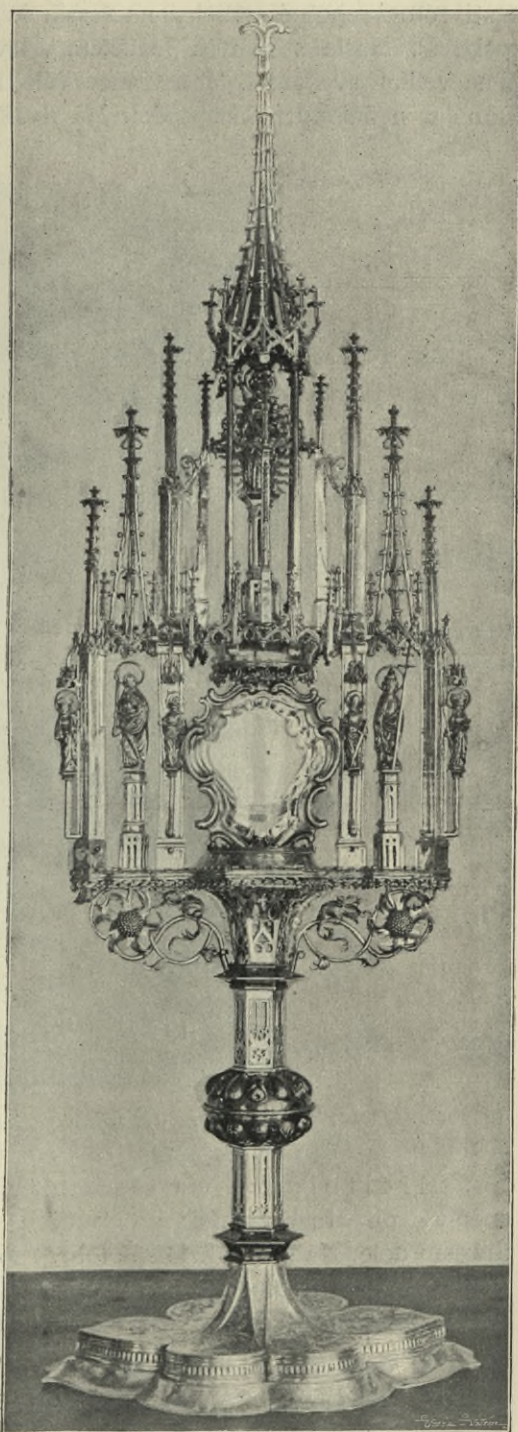
Obr. 123. Mirovice. Kostel.
Soška P. Marie.



Obr. 124. Mírovíce. Kostel. Obraz sv. Barbory.

Gotická monstrance z konce XV. stol. (obr. 125.), 102 cm vysoká a ve středu 31 cm široká, má šestilaločnou, eliptickou nohu 34 cm v dlouhé a 22 cm v krátké ose měřící. Na lalocích vyryty postavy v rozvlněních: Barbora, Václav, Rosalie, Prokop, Kateřina, Sigmund. Laloky přechá-

zejí do šestihranného dříku se široce vyloženou římsou u spodu i nahoře. Dřík má uprostřed kulovitý nodus se dvanácti tepanými puklicemi, na plochách ozdoben jest prolamovanou kružbou a končí kalichovitou hlavicí, kružbou prolomenou, se žabkami na hranách. Na hlavicí této spočívá římsa nahoře cimbuřím a dole prolamovaným a tepaným listovým zdobená, která se rozbíhá do obou křídel a spodem jest podepřena s obou stran volnou větvicí se stříhanými listy a granátovým jablkem. Uprostřed na římsě stál dříve skleněný válec, jenž jest nyní nahrazen barokním pouzdrem melchisedechu. Architektura nástavce tvořena jest po každé straně dvěma čtyřhrannými gotickými sloupy vybíhajícími v křížové kytky. Mezi sloupy na každé straně na prolamovaném šestibokém podstavci pod ozdobnými abaky stojí lité sošky, v levo sv. Petr, v pravo sv. Kliment. Na sloupech samých jsou lité menší sošky sv. Apollonie, sv. zbrojnoše, sv. Pavla a sv. Voršily. Nad středem zdvihá se prolamovaná věžička o šesti opěrácích a dvou ústupcích se čtyřmi sloupky s chrličí; nahoře osmiboký baldachýnek s panelurou a osmi fiálami končí oblou a zevně prolamovanou stříškou kraby zdobenou a vybíhá v krucifix. Uvnitř spodní



Obr. 125. Mirovice. Kostel. Monstrance.

části této vrcholné věžičky na šestibokém, prolamovaném sloupku stojí soška P. Marie s nahým Ježíškem v levici a v pravici s žezlem, obklopená velkou svatozáří. Monstrance (dle tradice) byla po 30leté válce vyorána u nedalekých Horosedel. Má dvakrát státní punz **12 B** **R**.



Obr. 126. Mirovice. Kostel. Křtitelnice.

Křtitelnice cínová, 82 *cm* vysoká. Kotlík o průměru 50 *cm* spočívá na třech nohách prohnutých s andílčími hlavičkami nahoře a drápem dole. Na kotli okřídlené (obr. 126) dvě andílčí hlavičky držící kruh v ústech. Kotlík zvonovitý má okraj vydutý a při víku dvě okřídlené hlavy andílků jako držadla. Na kotlíku rytý nápis:

KE CTÍ A CHWALE PANA BOHA WSEMHOVCIHO BLAHOSLAWENE
 RODICZKY BOZY PANNŮ MARIAE NAKLADEM ZADVSSI CHRAMV
 BOZIHO ZALoz
 ENI SWATEHO KLYMENTA W MIESTIS MIROWICZŮCH ZA SSTIAS

NE PANOWANI GEHO MILOSTI WYSOCZE OSWICZENEGO KNI
 ZETE A PANA PANA IANA WOLDRZICHA Z BOZI MILOSTI HERZ
 OGA NA KRVMLOWIE A KNIEZETE NA ECKENBERGKV · TEZ
 ZA SPRAWY HEYTMASKE : G : M : K PANSTWI WORLICZK
 EHO A ZWIKOWSKEHO VROZENEGO PANA JANA NÝTSSE
 ZDÝRREN PACHV A SPRAWCZÝ CÝRKEWNIHO DWOGICZTIHOD
 NEHO KNIEZE IERONYMA FIRSSTA Z PRACHATICZ S POMOCZI
 NIEKTERÝCH WIERNICH ZBOZNICH KRZE STIANVW
 TATO KRZTITEDLNICE VDELANA GEST DNE
 LETHA 1632.

N á h r o b k y : I. z červeného mramoru, 2·32 m × 1·21 m; v jeho
 středu rytíř v plné zbroji, s mečem v levici a pravici o bok opřenou (obr. 127.)
 Na podstavci znak a přilba s chocholem. Opis:

Letſha 1·5·8·9. w pondielny po Swatý Pn
 drzegj Anrczel Krozenny a Stateczny Kyffny Pan Czazym Gynfferz Morem
 a W Mirowyrczynch tufo Pochowan
 gest Drzekawagicze prze Radosného Zmrtných Wſtanię Se wſsemi Woleny.

II. 2·79 × 1·19 m, též z červeného mramoru (obr. 128.). Ve středu
 rytíř v plné zbroji bohatě ornamentikou zdobené. U ramen rytířových
 s obou stran znak. Nad znakem po pravé straně: C·L·Z·L, po levé A·L·Z·B.
 (Anna Loubská z Bukovan). Nad rytířem v ovální kartuši:

Letſa Panie 1571 W Auferj po Swatým
 Witě Wſnuł w Panu Krozenny a Stateczny Kyffny
 Pan Chwal Taubſky Blub 10^o Czazu w Włſſie
 Mirowyrczynch a w tomto miſſie odpoczywa.

Po levé straně dole chocholatá přilba, pod níž IHS a v kartuši:

W - TOMTO - KVRV - PAN - WYLYM
 LAVBSKY - Z LVB · A PANI · KATE-
 RZINA - LAVBSKA - Z HORZOWIC
 DIED · A · BABA · PANA · IANA · A PA
 NA - HINKA - BRATRZI - Z LVB - TEZ - STREY
 CZY · A · PRZEDKOWE GICH · KTERZIZ
 W TOMTO · KVRV · OD · MNOHA · LET · WHRO
 BIECH · LEZIELI · ZASE · DO · SKLIPKV · DOLV
 POLOZIENI · SAV.

Z druhé strany u nohy v kartuši obdélníkové:

MANZELKA · TEHOZ · PANA · CHWA
 LA · LAVBSKIHO · Z LVB · BILA · PANI · AN
 NA : RODV · PANV · BVKOWANSKICH · PIN
 THV · Z BVKOWAN MATIE · PANA · IANA · A PA
 NA · HYNKA · GEGIZTO DVSSI PAN BVH · RACZ ·
 MILOSTIW · BEYTI · A W PO CZET · WOLENYCH ·
 SWYCH · PRZIGITI :

Pod rytířem v oválu:

TENTO KAMEN PRO BVDAVCZY PA
 MATKV : A SKLYPEK · DOLE · VDIELAN · GEST · NA
 KLADEM · VROZENYCH · PANA · IANA · A PANA · (HINKA)
 BRATRZI · LAVBSKYCH Z LVB NA ZALVZIANECH · A · . . .



Obr. 127. Mirovice. Kostel. Náhrobek č. I.

NIE · SINV · PANA CHWALA · LAVBSKYHO KV PO(HRZBV)
 SWYMV A RODV GICH.

(Kámen tento tvořil dříve vchod do hrobky.)

III. U dveří po levé straně do zdi zazděný, žulový, 1·02 *m.* dl.,
 0·64 *m.* šir., s reliefem dívky s rukama sepjatýma a znakem rodinným
 u levé nohy; opis:

Leta P 1580 w patek
po Swatym Tomassi Dmryela Buzana
dcera Krozene^o P. Erazyma Gyntra z Moren
w pul krefim lefe (stari) a tuto odpoczywa.

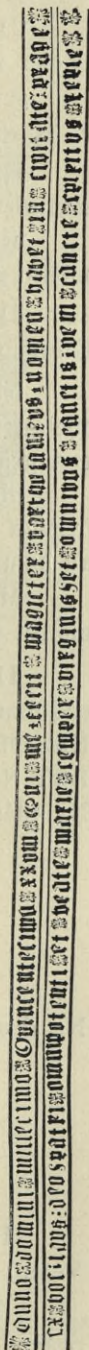
Ve středu panna a v rohu jinoch se šipkou (znak Erazima Gintera
z Moren).



Obr. 128. Mirovice. Náhrobek čís. II.

IV. Po pravé straně, rovněž žulový, 1 m vys., 0.76 m široký
s podobiznami dítek, mezi nimi znak; opis:

Leta 1602 w Pa. Besnuli Marie Anna
w středu po S. Aně a Bedrych Ladislav w autery po S(wa)
tym Gury Syn a dcera Proze^o Pa. Gynka | z Lub a Pi. Any
z Trzitezie a tuto odpoczywajij.



Obr. 129. Mirovice. Kostel. Otisk nápisu na zvoně čís. I.

V. V přístavku v severní straně před zazděným vchodem náhrobek s nápisem: Cti Otce | sweho | M · B | 1793.

VI. Vedle kroupky žulový náhrobek, na němž vytesány dvě klečící ženské postavy. Nápis nečitelný, tolíko letop. 1601.

Zvon y: I. 107 cm šir. a 88 cm vys. Na plášti polovypuklý relief P. Marie s děťátkem. Kolem koruny (obr. 129.):

Anno x domini x millesimo x Quingentesimo x XXVIII x Qui x me fecit x
magister x bartholomeus x nomen x habet x in x Civitate x prage x
veni x cancte x spiritus x (reple) x ex x nos x laus x deo x patri x omni-
potenti x et x beate x marie x temper virginis x et omnibus x sanctis x

II. 124 cm šir. a 100 cm vys. Na plášti relief Madonny, krucifixu a sv. Klimenta (?). Dole na obrubě úzká ornamentální lišta. Kolem koruny:

Iefa bozeho tysyryneho chrysteho devadesateho seseteho tento zvon
djelal ten patek po swatym vyšie Jan Konwarz djelal ten zvon ave ma-
rya gracya

plena domynus fecum benedicta fu yn mulherybus et benedictus
fructus ventrys tuj gesus chrystus amen sancta maria ora pro nobys
ad domynum . chryste audy nos.

Mezi tímto nápisem úzká ozdoba akantová. Nad reliefem sv. Kli-
menta štítek a v něm pod korunkou W.

III. 80 cm šir. a 68 cm vys. U koruny zalita 21 mince a mezi dvěma
ozdobami pásovými ornamentálními nápis: S. DONATE - PROS - ZA
NAS OD POWĚTRZI HROMOBITI OD BAVRZEK A KRVPOBITI WISWO-
BOT NAS NAM I WRCHNOSTI MIROWSKE WIPROS POZEHNANI BOZKE.
Na plášti:

EXPENSIS SERENISSIMI PRINCIPIS
A DE ASCHWARTZENBERG PATRONI
GRATIOSI
PRZELIWANI OD IANA
BRICKNERA WROSMITALV

Na druhé straně naproti:

SVB CVRATO VITO KAMLOCH
LOCI HVIATIS ET SANCTI IOAN
NIS BAPTISTAE IN-STRASCHIST-FACTA
EST (= 1630)

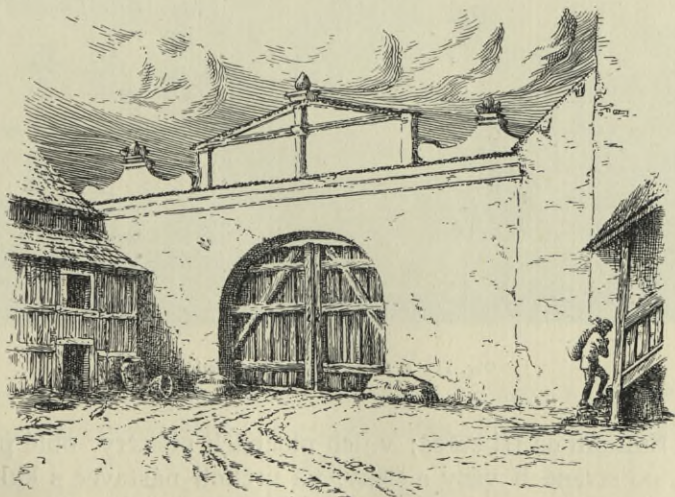
IV. Zvonek ve vikýři věžním s nápisem: ANNO (kroužek v něm
Vetero Pragae) 1706.

Před kostelem postavena r. 1717 socha sv. Jana Nepom., slabé
práce, dále pak náhrobek paní Marie Anny z Helversteinu, rozené
Hildeprantové, která dle německého nápisu r. 1802 zemřela. Náhrobek
představuje plačícího anděla, o jehlanec podepřeného.

Na hřbitově KAPLE Srdce Ježíše; postavena byla r. 1816. Jest bez významu, jen ve štítě ve výklenku pěkná barokní, ve dřevě řezaná socha sv. Klimenta.



Obr. 130. Mirovice. Tvrz (poplužní dvůr).



Obr. 131. Mirovice. Tvrz. Brána.

Počátkem XV. stol. držel zde TVRZ Pavel z Mirovic. V polovině XV. stol. sídlil zde Radkovec. Na sklonku XVI. stol. náleželo zboží Mirovické pánům ze Švamberka; v této době tvrz i obytné stavení upraveno

a opatřeno renaissančními štíty. Nyní je tvrz jen d v ů r poplužní (obr. 130.). Leží u města ve směru východním při silnici. Hlavní stavení má v přízemí vchod pravoúhlý, s hranami skrojenými a s podpěrami v koutech. Vnitřní místnosti jsou valeně sklenuty. Naproti v téže ose jen branou oddělené, druhé přízemní stavení se štítem ze XVI. stol., vykrajovaným



Obr. 132. Mirovice. Sloup na náměstí.

a děleným římsami na tři etáže; v jich plochách pilastry, oblé polosloupky a balustry, po stranách vásy a šišky, na vrcholi nástavec s kulí. Brána do dvora (obr. 131.) se strany severní má podobný štít se třemi sloupky, attikou a trojbokým štítem; nejvýše jest čtyřboká šiška a po stranách dvě voluty se šíškami a sloupkem s oblamovanou římsičkou uprostřed.

DOMY: čís. 21 má nad průjezdem znak švarzenberský a leto-počet 1781; čís. 25 má tři barokní štíty a ostění vrat v lomený oblouk

sklenuté; čís. 9 má podobné kamenné ostění jako dům čís. 25; čís. 76 a 136 má ve vratech žulové ostění a ve středním klenáku: 1694 DD. V průjezdě křížové klenby. Ve fačádě výklenek se sochou sv. Václava v rytířské zbroji, z téže doby.

MOROVÝ SLOUP na náměstí postaven r. 1717 nákladem 679·19 zl. obcí a přispěním Marie Ern. z Eggenberku od neznámého sochaře z Prahy (obr. 132.). Na čtyřbokém podstavci oblamovaném, vzepřeném na čtyřech stranách volutovitými konsolami a vroubeném členěnou římsou, stojí druhý čtyřboký podstavec a na něm oblý sloup s korintskou hlavicí, na níž socha P. Marie na půlměsíci. Na spodním podstavci, na výstupcích, které jsou podepřeny volutovitě ukončenými pilastry, stojí žulové sochy: Sv. Barbora s kalichem v pravici, nahnutého postoje; v pozadí věž a pod ní nápis:

SVB SERENISSIMIS
AVSPICIIS MARIAE
ERNESTINAE PRIN
CIPISSAE AB EGGEN
BERG DŇNAE DŇNAE
CLEMENTISSIMAE

Na východ socha sv. Leonarda v biskupském rouše s berlou v ruce a volm u nohou. Na pilastru nápis:

VTEREAM
ET SANCTOS I
BENEDICTIO
NOSTRA
SEQVATVR

Na sever socha sv. Floriana. Pod ní nápis:

AD 1717
A SENATIS POPVLO
AC TRIBVTVS MIRO
VICENSIS EX WOTO
ERECTVS ET SA
CRATVS.

Na západní straně socha sv. Benedikta s tiarou na hlavě, s křížem v levici, s pravíci pozdviženou; v pozadí kotva. Pod sochou nápis:

VIRGO
PARENS NATVM
BENEDICTA
PATRONA
PRECATVR

Kolem kamenného sousoší do čtverce balustrové zábradlí s vázami v rozích.

V kanceláři městské chová se pečetidlo z konce XVI. stol., 37 mm v průměru; uvnitř ve štítku český lev a kol štítku v kruhu legenda: PECZET MIESTIS MIROWICZ.

Myslín.

Sedláček VII., 75. — Týž, Místop. slov. 626. — Renner a Paroubek 164. — Sommer VIII., 66. — Trajer 544.

Severně od Mirovic bývala TVRZ, dnes panský dvůr. R. 1382 seděl na ní Štěpán, v XVI. stol. držel ji Zub z Landštejna, pak Vilém Loubský z Lub.

Myšenec.

(Míšenec, Myšlenec, Míšenice, Mšenec.)

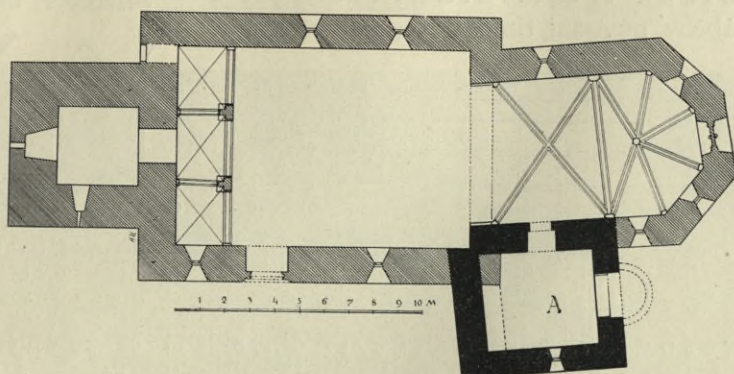
Čechy IX, 197. — Otava XIV., čís. 2. — Pamětní kniha z r. 1786. — Renner a Paroubek 221. — Sedláček VII., 138, 189, 191—92, 236, 238, 256, 262, 294, 295. — Schaller III., 103—4. — Sommer VIII., 419. — J. Braniš, Obrazy z dějin jihočeského umění (1909) II, 35, 36, 66. — A. Sedláček, Míst. slov. 626.]

[Anonymní lept (C II., čís. 6.) s náp.: Mischenez pres Protiwin.

KOSTEL SV. HAVLA (tarní). Původně malá románská stavbička z konce XII. století (nyní sakristie), k ní ve XIII. stol. přistavěn nynější kostel i s věží, jež pojata do stavby. Fara připomíná se poprvé r. 1384. R. 1669 byla fara přeložena do Protivína. Lokalie od r. 1787. R. 1856 byla fara obnovena. V letech 1904—5 opraven kostel a 1906—7 obnoveny fresky H. Schwaigrem. (M. Z. K. 3. Folge II., 54. VI., 121 a VII., 359.)

Stavba (obr. 133 a 134.) orientovaná, prostá, se čtverhrannou věží v západním průčelí. Věž o třech patrech, s velikými okny v podřímsí a střílnovitými okénky v patrech nižších; kryta jest osmibokým proláklým jehlanem, končícím osmibokou lucernou s baňkou. Do severní strany lodí prolomena nově dvě okna půlkruhem sklenutá (původní tři okna jsou zazděna); do jižní strany prolomeno jedno okno téhož tvaru. Zde též portál (obr. 135.) světlosti 1.3 m, výšky 2.22 m; ostění pravoúhle ustupující profilováno oblounem a třemi žlábký. V západním průčelí vedle věže původní polokruhový vchod (nyní okno), kterým se vstupovalo po dřevěných schodech na emporu. Kamenické značky na portále (obr. 136.). Presbytář, uzavřený pěti stranami osmiúhelníka, bez opěráků, má čtyři úzká, hrotitá okna a v závěrní zdi širší okno dvojdílné s kružbou (pětist), nově osazené dle zbytků při poslední opravě nalezených (obr. 137.). Při jižní straně sakristie.

Vnitřek. Loď jest ploše kryta, obdélná, 11·6 m dl. a 8·2 m šir. prostá; v západní části její empora na třech hladce do kříže sklenu-



Obr. 133. Myšelec. Půdorys kostela.

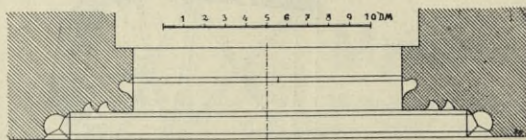


Obr. 134. Myšelec. Kostel. Pohled od severovýchodu.

tých klenbičkách. V čele těchto tří lomené oblouky opírají se o dva čtverhranné, 0·55 m silné pilíře, na třech stranách opásané jednoduchou římsou; příčné pásy klenební s náběhy štítkovými spočívají na západní stěně na

jednoduše profilovaných konsolách; mezi nimi tupě lomený vchod do podvěžní kobky (Boží hrob), valeně sklenuté.

Oblouk triumfální lomený, 90 cm silný a bez profilace, má v náběhu původní římsu.

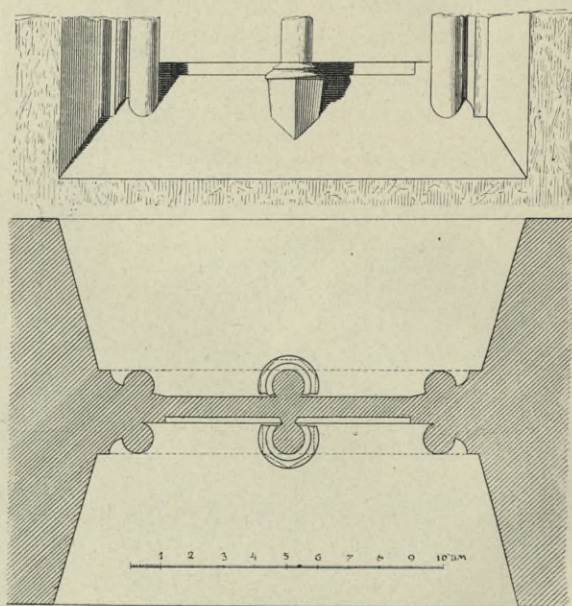


Obr. 135. Myšelec. Kostel. Profil ostění portálu v lodi.



Obr. 136. Myšelec. Kostel. Značky na portálu v lodi.

Presbytář, 5·9 m šir. a 9·77 m dl., skládá se ze čtverečného, křížem sklenutého travée, a z pěti stran osmibokého závěru s klenbou paprskovou (obr. 138.). Žebra hmotná, mírně vykroužená, se štítky v náběhu a jim podobný pás spočívají na konsolách tvaru poloviny osmibokého jehlanu proláklého s krycí deskou (obr. 139.). Ostatní konsoly



Obr. 137. Myšelec. Kostel. Nárys a řez okna v presbytáři.

mají tvar pravoúhlý s vyžlábkovanou (obr. 139.) krycí deskou a jehlanem. Žebra v závěru sbíhají se ve hladkém svorníku.

Do sakristie, valeně sklenuté, vede vchod goticky lomený a na hranách sříznutý. Při opravě kostela zjištěno, že byla dříve románským kostelíčkem, 4·13 m dl. a 3·3 m šir., s triumfálním obloukem

půlkruhovým, v náběhu ve výši 2 m jednoduchou římsou opatřeným; za obloukem znáti bylo zdivo apsidy, která v základech též byla konstatována, z osy svatyně vyšínuté. V jižní zdi otevřeno původní románské, zamřížované okénko. V západní zdi 2·8 m široký polokruhový,

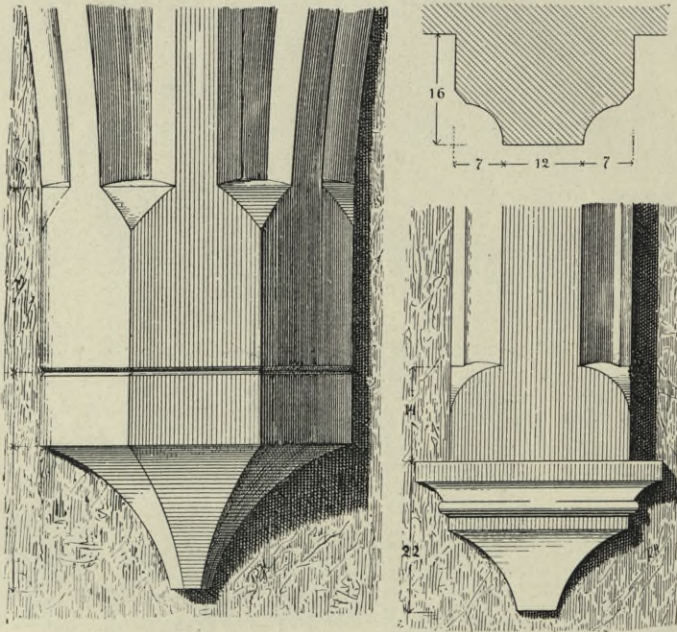


Obr. 138. Myšec. Kostel. Pohled do presbytáře,

k jihu pošinutý výklenek neznámého určení podobně jako v Hosíně. Kostelík jest valeně zaklenut tak jako ve Vysoké nebo v Čáslavi.

Veškeré stěny a klenba sakristie i presbytáře jsou vyzdobeny malbami. V sakristii jsou postavy průměrně v polovině životní velikosti, v lehkých konturách, tu a tam barevné lokální tony. Na klenbě již jen nepatrné zbytky (hvězdy), na pravém boku triumfálního oblouku tři postavy světic,

hned vedle na čelné zdi dosti zachovaná postava sv. Václava, bezvousá, (obr. 140.), v šupinaté brni a žlutavé košili, v pravici korouhev s orlicí, meč s kulí na jilci; nad ní méně zřetelná postava se svatozářím, s rukama skříženýma. Na jižní stěně, přerušené románským okénkem, trojúhelné arkády s žabkami; v levé polovici tři postavy, z těch první sv. Ludmila, druhá nezřetelná, třetí sv. Vojtěch v biskupské čepici a s berlou; v pravé polovici opět tři postavy světců, z nich levá s mečem (snad Pavel nebo Kateřina), prostřední sedící též s mečem a s blankou kolem hlavy, třetí málo již zřetelná. Ve výklenku západní stěny



Obr. 139. Myšelec. Kostel. Profil žebra.

znázorněno utracení sv. Voršily a 11.000 panen: na bocích oblouku město se stínkovanými hradbami a věžemi, na pravé straně kostel, před ním brána, ze které vycházejí oděnci; panny na loďkách. (obr. 141.). Vedle oblouku ve dvou řadách nad sebou po třech postavách světic s knihami v rukou, ve spodní řadě znatelná jest postava sv. Alžběty udělující almužnu žebráku, vedle ní klečícímu. Odtud pokračuje řada svatých na straně severní třemi postavami s tvářemi k apsidě obrácenými. Malby portálem do presbytáře vedoucím přerušené odtud dále se nezachovaly. Pod malbami táhne se ornamentální pás ve tvaru stuhy v kosém úhlu překládané.

Malebná výzdoba presbytáře (à tempera) myšlenkou i provedením neodchyluje se valně od způsobu tehdy všeobecně panujícího. V provedení jeví se značná obratnost, drapování některých lépe zachovaných figur je měkké, jinde opět nad primitivnost a schematickou po-

vrchnost se nepovznáší. Barvitost dosti bohatá; postavy dvě třetiny skut. velikosti. Na některých místech znáti ještě druhou vrstvu maltovou se stopami malby XVI. věku. Větší část maleb na klenbě odpadnutím omítky vzala za své. Zachovali se ve dvou klenbových výsečích při triumfálním



Obr. 140. Myšelec. Kostel. Detail fresek: sv. Václav.

oblouku (obr. 142.), dva andělé dvoubarevných křídel troubící na šalmaje, v následujících polích symboly čtyř evangelistů (jen částečně), v ostatních polích hvězdy, při závěru slunce a měsíc. Žebra jednoduše při spárách přepásána. V klenebném poli nad pravým oknem chorového závěru oběť Abrahama. Malby ostění okenních vzaly přestavbami za své. Velké pole na straně jižní vyplněno jest obrazem Posledního soudu. Nahore při klenbě Kristus

v mandorle s mečem a lilí, z úst vystupující, ruce rozpiaté s ranami ve dlaních, po stranách klečící figury Marie a Jana Křt.; vlastní scena z mrtvých vstání a skupina volajících a troubících andělů ve středním, vodorovném pásu při odkrytí maleb zřetelná, jest nyní téměř již neviditelná; ve spodní třetině na levé straně lze dobře rozeznati postavy ďáblů, jakož i peklo v podobě okrouhlé červené věže, z jejíž kruhových oken šlehají plameny; vedle této sceny, oddělené pásem, dvě v slavnostní roucha



Obr. 141. Myšelec. Kostel. Detail fresek: Smrt sv. Voršily.

oděné postavy, z nichž jedna drží praporec s křížem, zdají se poukazovati na očistec, vedlejší pak pravá skupina hlav se svatozáří (těla již nezřetelná) na shromáždění nebesťanů. Severní stěna presbytáře vodorovně pásy na tři pole rozdělená; nejvýš v levo dvě postavy světic (Navštívení P. Marie?), nad oknem sv. Jiří mečem draka potírající, pravá scéna nezřetelná; v prostředním poli, které odtud pokračuje dále k závěru chorového, znázorněno bylo na červené půdě pořadem vedle sebe 12 apoštolů, čemuž nasvědčuje nápis **BARCLOMÆVS** nad druhou postavou dosud čitelný. Smysl maleb spodního pole nelze dnes již určit, malby i nápisy na pasech vybledly nadobro. Dostí zřetelné jsou poprsí otců starozákonních,



Obr. 142. Myšelec. Kostel. Fresky na tr. oblouku a klenbě presbytáře (detail).

v desíti okrouhlých medailonech na pásu oblouku triumfálního provedených; ze jmen při hlavách psaných čitelná jsou: **SĀLOMON, VŠĀĚ, ĀRON** (obr. 142.).

gejt Pohržbena

Stara

42 leta

17 78

3. Deska žulová (baroková) vyšlapaná.

Pod kruchtou:

4. Žulový, 1.05 m vys., 0.58 m šir.; v hořejší polovici erbovní štít, v něm ruka svírající tři čtyřlísté květy. Z nápisu zachována jen část opisu:

JOB - XO WIM ZIE WI

KVPITEL

.

. . A NAS

5. Pískovcová deska velikosti předešlé s erbem nezřetelným (v klenotu čepice chocholatá a s každé strany štítek s korunkou); opis vyšlapaný.

6. Žulový z opisu znáti jest pouze: LETHA MDCVII W · PO . . .
Erb jako u čís. 4.

Z v o n y: 1. 90 cm šir. a 74 cm vys. Na věnci úzká listová ozdoba a kolem koruny dvě ozdoby pásové; hořejší znázorňuje výjevy ze života marnotratného syna, dolejší z akanthů. Na plášti relief sv. Petra a Pavla a Kalvarie s nápisem:

KRYSTVS VM
RZEL ZA HRZY
CHY NASSEA WSTAL Z MRT
WYCH PRO OSPRA
WEDLNIENI NASSE

Na kartuši s obou stran andílčími hlavičkami vyzdobené:

Abij Zwukem tohoto Zvonu wicrnyjm Krzeftianũ
schůze gegich spoleczne v znamost se uwozowalij ke
hwale Pana Boha a ku poslauchani Slowa Geho
Slowũfnu Mister Brjcku z Cynpergku Zwonarz w
Nowem Mieszte Prazskem udielal zwon tento ko-
stelu S^o Pawla, na Myllenczy, nákladem Wsadnich.
z Miesztezka Protiwina ij z wesnice k temũž Kostelũ
przijnalesiegicijich ku potrzebie tichž osadich ij také pro
pamatkũ swau budauczij gich potůkũw stalo se leta 1592.

2. 80 cm šir. a 68 cm vys. Relief P. Marie s dělátkem v jedné ruce, s žezlem v druhé, stojící na hlavě hadově s půlměsícem. Kolem koruny: anno domini millesimo Cccc nonagesimo Quarto hoc opus (c)onflatum est magistrum georgium.

Přede vsí na cestě barokní KAPLE se soškou sv. Jana Nepom., prostá.

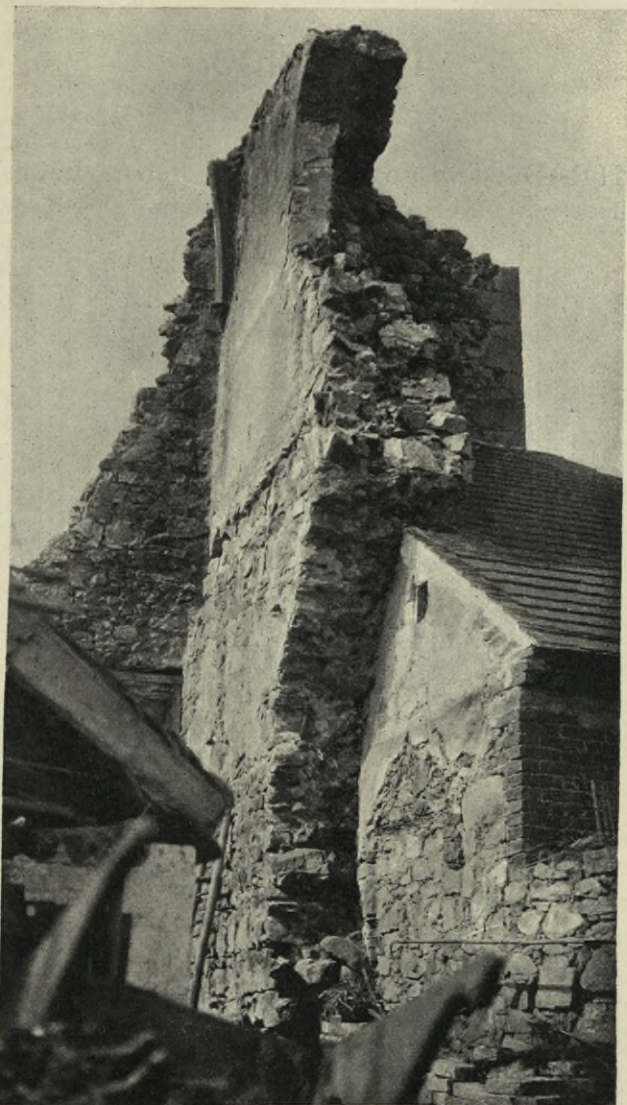


Obr. 144. Myšelec. Zřícenina.



Obr. 145. Myšelec. Zřícenina. Detail.

ZŘÍCENINA vypínající se přes cestu na vršku dává dle rozsahu tušiti, že to byla budova prostorná, která snad s kostelem kdysi souvisela (obr. 144.). R. 1909 spadla v záp. části zeď s oknem, takže zbývá již



Obr. 146. Myšenec. Zřícenina. Detail.

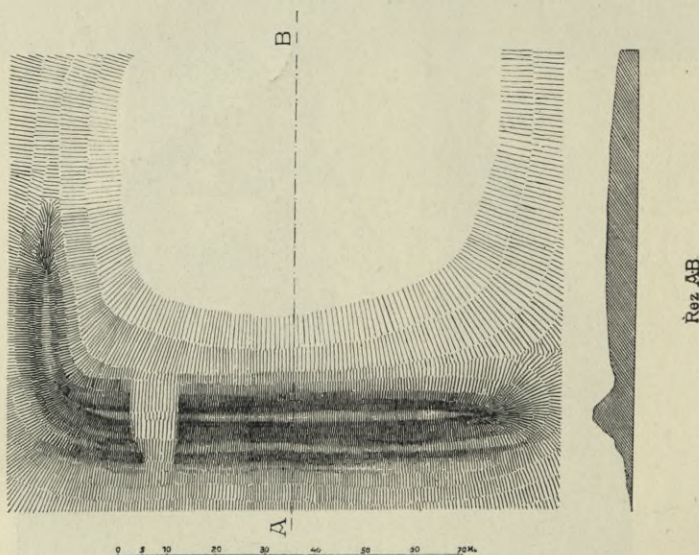
jen zeď, na jih obrácená, v níž jsou dvě velká goticky lomená okna bez profilace, any z nich kružba a ostění vylámaný. Při straně východní třetí ve výši I. patra zbytky dvou prostorných komnat, jichž části se zachovaly. Tyto komnaty byly vyšší než druhé patro, tedy asi palácové síně. Zbyla

(obr. 145. a 146.) zde z části jen žebra a konsoly, na nichž spočívala žebra se stejnou profilací jako konsoly v presbytáři v kostele. Větší část vesnice byla ze zbytků tohoto hradu vystavěna.

Nevězice.

Sommer VIII. 36, — Schaller III., 12.

Staré HRADIŠTĚ (snad opevněný tábor) leží asi 20 minut na jihovýchod od obce nad řekou Vltavou. Dosud jsou příkopy



Obr. 147. Nevězice. Púdorys hradiště.

i násypy patrný. Valy jsou as 4 m vysoké a táhnou se od údolí, které se sklání k Vltavě mírným obloukem a to směrem od severovýchodu k jihu a končí s druhé strany údolím, vybíhajícím ku mlýnu Letoštickému. Nejpřístupnější jest ze strany severozápadní od Nevězic a proto byly valy na této straně v té výši vyházeny. Zdělány jsou ze země a drobného kamení. Po pravidelném zdivu není stopy. Při kopání v hradišti nalezen zbytek ocelového krunýře (snad kyrysu), několik hrnků a větší hromady popele (obr. 147.).

Orlík (Vorlík).

Archiv knížecí. (Částečně přepsán v letech 1878 a 1893 pro archiv Musea král. čes. [Viz Č. Č. M. 1907. 452 a 456 a Zprávy o museu 1879, 2—3 a 1894, 10—11.] Viz též vydání listin orlických a zvíkovských V. K a l o u s k e m v Čes. Archivě XV,

286—343, zprávu J. B. Novákovu v Archivalien zur neueren Gesch. Österreichs I., 2—3. seš. a Zíbrt, Bibl. čes. historie I., 188.) Pro účel Soupisu důležité jsou zápisy P. Benáka z r. 1856. Také je tu mnoho otisků pečetidel na majestátech čes. králů (od Václava I. do Václava IV.).

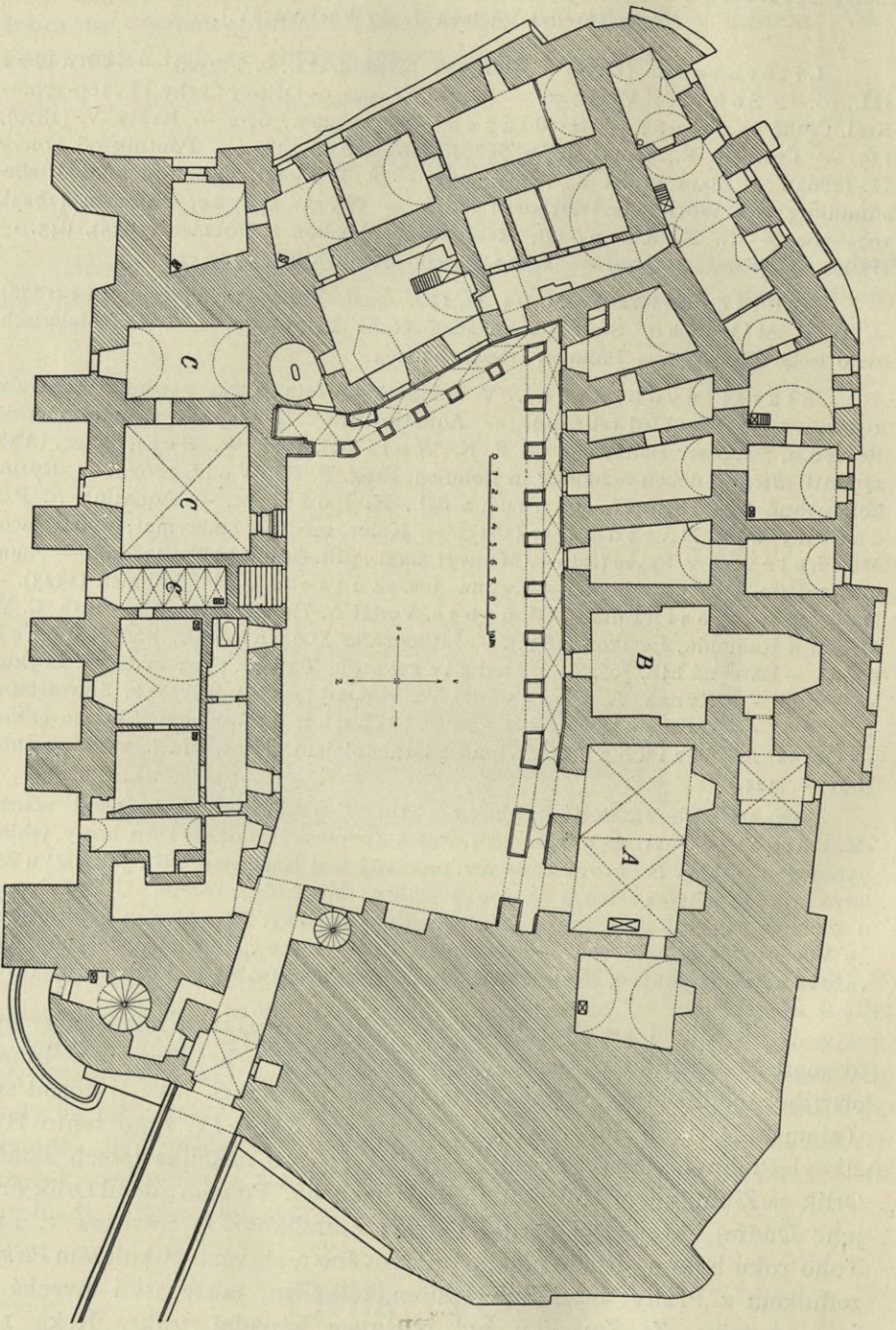
Literatura. (Zíbrt, Bibl. čes. historie III., č. 13032.) — Schaller III., 16. — Sommer VIII., 56. — Trajer 440. — Ottovy Čechy II., 169—179. — Král. České IV., 122—4. — Sedláček, Místop. slov., 670. — Květy V. (1870), 125. — Čes. Jih V., č. 41—4. — Světozor V. (1870), 280. — Poutník od Otavy II. (1862). — Zlatá Praha X. (1893), 262. — A. David, Geographische Ortsbestimmung von Worlik und Drhowel (1815) — W. A. Gerle, Böhmen (1823), 197—200. — C. E. Rainold, Reise-Taschenlexikon f. Böhmen (1835), 645. — Hyllos II. (1820), seš. 22. — Krása našeho domova II, 97.

Sedláček, Hrady VII., 12, 32, 150. — F. Tyl, Paměti Zvíkovské (1888). — F. B. Mikovec, Starožitnosti země české I., 79—88. — Týž, Malerisch-historische Skizzen aus Böhmen (1864), 440—4.

Starší vyobrazení. V kabinetě knížete Karla v zámku tušovaná kresba z r. 1737 (pohled od záp.). — Aquatint hrab. L. Buquoye (Samml. merkw. Ruinen u. Schlösser Böhmens). — F. K. Wolf del. 1787, W. Berger sc. (Abb. sämmtl. alten u. neuen Schlösser in Böhmen. Prag. F. K. Wolf. 1807.). — Rytina kolorovaná (cca 1810). L. Jansch del., K. Postl sc. — Aquatint A. Pucherny u A. Davida l. c. (1815). — Kolor. mědiryt anonymní; vydal Jacob Micheletto v Praze (fol.) — Mědiryt anon., příl. časop. Hyllos (1820). — Anon. mědiryt (m. fol.) cca 1820. — Rytina Jos. Zütze u Gerle, Böhmen (1823). — Oceloryt J. Passini dle C. Würbse. Vydal A. Haase v Praze. — Lith C. W. Medau u Rainolda, Lexikon (1835). — Lithografie Donatova, jiná Kühnelova. — Barevná lith. Jos. Zahradniczka dle Trichtla; vydal A. Leykum ve Vidni. — Rytina A. Fescy dle W. Kandlera u Mikovce, Starožitnosti I. (1860). — Barevná lithografie dle A. Hauna u Mikovce, Skizzen (1864). — Obraz A. Waldhausera na plátně olejem. (Kat. uměl. výstavy jubil. 1891, č. 321.)

Ve sbírkách zámeckých uloženy výkopy předhistorické, v okolí učiněné (M. Lüssner v Pam. arch. XI., 588). Nález Žbonínský: bronzový srp, hroty, jehlice, náramek a turban. Bronzový náramek, nalezený nad Karlovem. „Na Jelcích“ u Zvíkova r. 1880 nalezený srp a bronzová jehlice, dále hrot z oštěpu. U Božích muk u Zvíkova nalezené náramky, puklice, jehlice a kroužky. Za zahradou Štědronského „u Vochoze“ nalezené bronzové turbany a srp. V louce „Mikulička“ řečené u Varvažova nalezená puklice, hrot, jehlice a kus slitého bronzu. Mlat z Plíškovic u Mirovic.

Orlík založil asi císař Karel IV., a to v nevelkých rozměrech. Byla to snad část zámku na severovýchod obrácená, s hradbami a s branou při jihozápadní straně; brána byla hájena okrouhlicí, jakž ji dosud spatřujeme. R. 1369 dne 11. října udělil císař Karel IV. hrad tento Hynčíkovi Pluhovi, který se psal z Orlíka. Ten po několika letech zaměnil Orlík se Zikmundem Hulerem za Borschengrün. Po něm zdědil Orlík bratr jeho Ondřej, který jej prodal Petrovi Zmrzlíkovi ze Svojšína r. 1407. Toho roku bylo na hradě mnoho opravováno a stavěno Mikulášem *Plíkem*, zedníkem z Prahy; hrad byl rozšířen kolkolem, takže asi i lovecká síň je z té doby. Za Zmrzlíků byl postaven západní trakt. Roku 1514 dne 2. února přešel Orlík koupí na Krištofa ze Švamberka. Krištof dal



Obr. 148. Orisk. Páduys zámku.

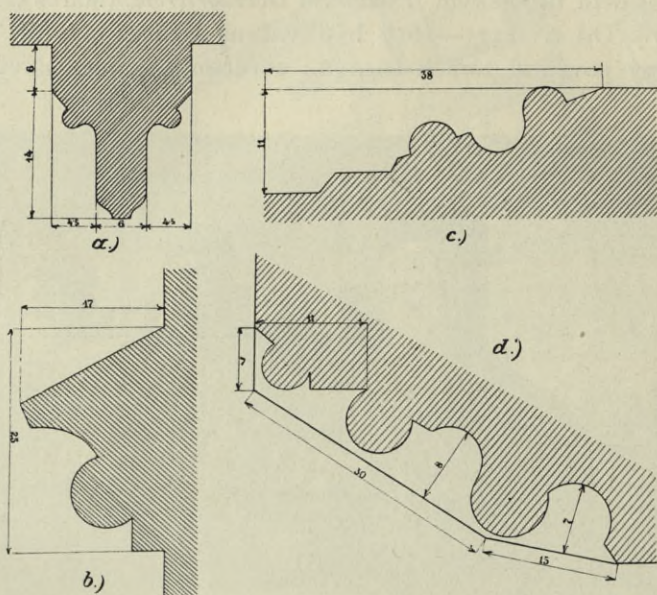
hrad na polo pustý uvésti do pořádku; stavbu řídil purkrabí Jiřík Osovský z Adlarů. Tehdy byla kaple a třetí věž, půlkruhová, vystavěna a krov (1515) na plášť pořízen. (Mareš v Pam. arch. XVI, 402, čís. XXV.) R. 1516 byly čelední světnice (část v severním traktu pod čís. III.) sklenuty a západní trakt třemi sesilovacími pilíři zpevněn. R. 1519 byly dlážděny prostřední pokoje. Po smrti Křištofově vládla Orlíkem vdova Anežka Švamberská z Kolovrat, za níž hrad opět zpustl. V letech 1577—79 byly malovány pokoje sousedem tábořským, *Ludvíkem Oberdorferem*. (Mareš v Pam. arch. XVII, 737.) Od r. 1575—1617 bydlíval na Orlice Jan Jiří ze Švamberka, který povzněl zámek různými stavbami; zejména zvýšil jej kol



Obr. 149. Orlík. Zámek. Průčelní pohled.

dokola do II. patra. Týž založil r. 1586 gruntovní knihy na Orlice. R. 1621 dobyl Martin Huerta Orlíku a zboží orlické bylo Petrovi ze Švamberka zkonfiskováno. R. 1622, když přišli na Orlík císařští kommissaři, aby jej k ruce císařově zabrali, našli hrad ve stavu velmi bídém. V té době přešel Orlík na Šternberky a od nich koupil za 159.360 kop, 8 grošů a 4 peníze míšenské na knížete Jana Oldřicha z Eggenberka. Tento dal ihned zámek r. 1623 opravit. Od r. 1623—1745 adaptováno nejvíce uvnitř v jednotlivých místnostech. V roce 1715 kněžna Marie Ernestina ze Švarzenberka, rozená z Eggenberka, přistěhovala se na Orlík a v tu dobu mnoho přestavováno. Roh za kaplí byl k obývání nezpůsobilý. R. 1717 trhal se opěrný pilíř a skála u brány i bylo tomu odpomoženo sesílením. R. 1745 zřízeny pokoje nad branou (mostem). Na pravé straně brány bylo vše chatrné a proto stavení ono strženo, skála vylámána a nové z gruntu vyzdvíženo r. 1751—53. Dříve byl arkýř na

severní straně jen na trámech dřevěných. R. 1774 arkýř odbourán. V letech 1795—6 dávány nové podlahy a dvéře. R. 1802 přešel Orlík na druhou linii Švarzenberskou a tím na Karla Filipa, vítěze nad Napoleonem. Tu bylo mnoho znova přestavováno. Nová kuchyně, schody postaveny, arkády v nynější úpravě zřízeny. Část třetí věže ubrána i postaven na jižní straně taras na zbytcích hradeb. Dále postaveno po velkém požáru celé třetí patro kolem dokola. Za tohoto knížete byl strop



Obr. 150. Zvíkov. Zámek. Profily: a) Žebra v kapli; b) římsy v kapli; c) portálu lovecké síně; d) portálu.

ve zlaté síni snesen a do Laxenburka císaři Františkovi knížetem darován. Později pak r. 1849 za Bedřicha ze Švarzenberka postaven k řece dle návrhu *B. Gruebra* nový štít ve slohu gotickém a arkýř velkého rytířského sálu. Ostatní opravy pořízeny za knížete Karla, do té doby spadá též úprava oken a portálu u brány.

ZÁMEK skládá se ze čtyř t r a k t ů různého stáří, kolem dvora rozložených a v nedávné době jednotnou fačádou opatřených (obr. 148. a 149.). Kolem strany severozáp., východní i jižní jest h r a d b a s cimbuřím. (Na jižní, straně této hradby umístěno jest 12 malých děl v Itálii ukořistěných; na jednom z nich letopočet 1750.) Na straně severozápadní hradba s baštou čtyřhrannou, okrouhlou, cimbuřím opatřenou. Jižní, průčelní t r a k t ů zámku, starší část hradu, jest třípatrová budova se třemi věžemi. Uprostřed traktu vede do zámku hlavní brána, v nové době gotickým slohem upravená. Nad portálem dva znaky z pálené hlíny. Prvá věž při západním rohu jest okrouhlá, v nejvyšším

patře opatřená pláštěm nad vysedlým věncem krákorcovým, s okénky segmentovitě sklenutými, korunovaná cimbuřím; do věže vede jeden původní vchod ve druhém patře a jiný v prvním patře, později vylámaný. Při nároží východním druhá věž polokruhová, stejné stavby, vzepřená opěracím pilířem o dvou ústupcích, uvnitř r. 1802 pro chatrnost vybouraná. V pravo od brány třetí okrouhlá věž menšího průměru, vystavěna r. 1515; jest rovněž v nejvyšším patře opatřena krakorečky, do nichž zaklenuty obloučky s vysedlým pláštěm, v němž kruhovitá okénka; nejvýše cimbuří.

S e v e r o z á p a d n í t r a k t, z části ze základu, z části od prvního patra postavený v letech 1751—53, jest od paty skály až do výše I. patra vzepřen čtyřmi opěracími pilíři o dvou ústupcích. Veškerá okna jsou opatřena v obou patrech nadokenní, goticky profilovanou římsou.

T r a k t s e v e r n í, o šesti oknech v prvním a o čtyřech v druhém patře, má arkýř gotický; postranní jeho okna byla přestavěna r. 1849.

V ý c h o d n í s t r a n a zámku má tři trojdílná, gotická a kružbou opatřená okna, která osvětlují velký sál a ostatní podvojná, opatřená kružbou. Z líce zdi vystupuje pravoúhle k a p l e, osvětlená dvěma gotickými okny po stranách a uprostřed. Za kapli v druhém patře opět pět oken téhož rázu jako předešlá.

V n i t ř e k. Nádvoří jest čtyřúhelné, arkádami jen na severní a východní straně opatřené, kdežto ostatní trakty jsou bez arkád a hladké. Arkády spočívají na čtyřbokých pilířích na hranách sříznutých, o čtyřbokém, žulovém podvalu, 70 cm vysokém a jsou zaklenuty lomeně; uvnitř jsou gotickou, křížovou klenbou o světlosti 1·1—1·2 m sklenuty.

Místnosti v zámku jsou skoro vesměs klenuty. Ve sklepech v traktu severním a východním jsou valené klenby parabolického profilu a nesou ráz XIV. stol. Zde as sluší hledati nejstarší část hradu. Přízemní místnosti traktů jsou valeně sklenuty, s lunetami při oknech, podobně veškeré místnosti v I. patře.

O několika zajímavějších prostorách dlužno se zmíniti zvláště:

V traktu západním, v přízemí, jest **a r c h i v**, síň trojí klenby: valené, křížové a sklípkové. Vchody do něho na straně západní mají pravoúhlou hůlkovou, pozdně gotickou profilaci.

Ve východním traktu jest **L o v e c k á s í ň**, nazývaná též luteránským kostelem, do níž vedou dva prostranné vchody goticky sklenuté (obr. 150.), dvěma oblouny a žlábkem profilované. Síň jest o dvou travée, z nichž jedno má 4·5 m a druhé 5·58 m délky a společnou šířku 5·85 m. Jest křížově do žeber sklenuta: žebra, v žule tesaná, jsou na ošikmených hranách žlábků opatřena a sbíhají se ve hladkém svorníku, spočívající na konsolách tvaru převráceného, osmibokého jehlanu. Na východ osvětlena síň dvěma, segmentem sklenutými okny. Přiléhající místnost, nyní **k n i h o v n a** cenných děl, jest valeně sklenuta.

Vedle kleneb jest t. zv. malý rytířský sál*) v sev. traktu pokryt kasetovaným a různým dřevem intarsovaným stropem, jenž byl při poslední adaptaci zámku zpracován dle dvou součástí na půdě nalezených a kdysi sem s ostatními stropy prý ze Zvíkova přenesených.

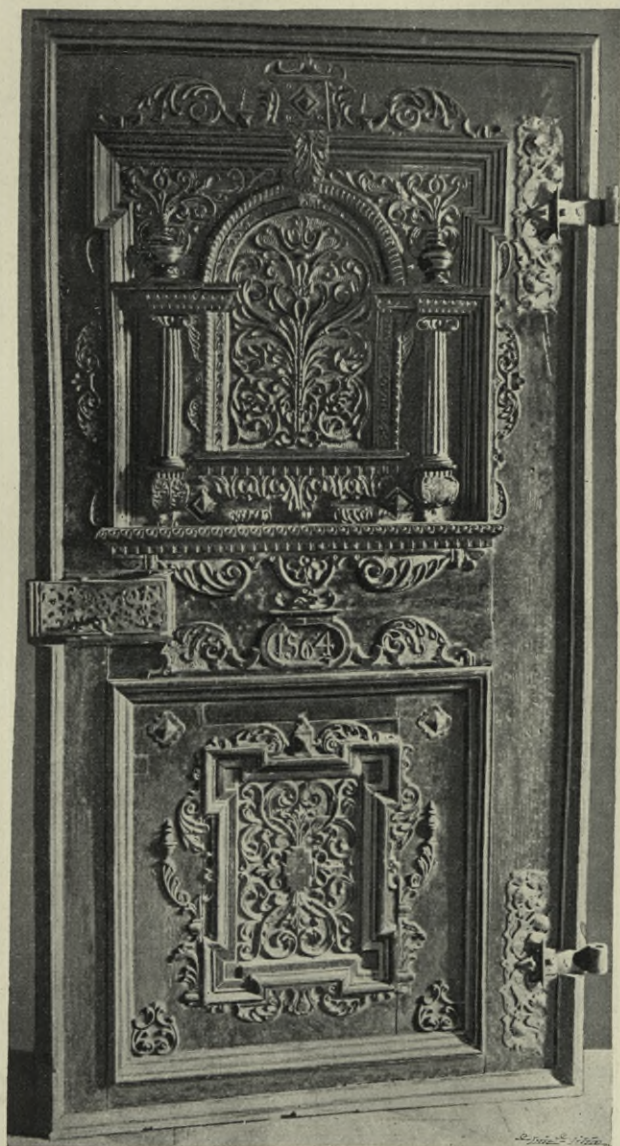


Obr. 151. Orlík. Zámek. Kasetový strop v malém ryt. sále.

Jednotlivé kasety jsou plasticky orámovány a vnitřní šikmé plochy v pole rozděleny různými dřevy a intarsiami. Intarsie a tvar kasett svědčí 2. pol. XVI. stol. (obr. 151.).

*) Také ve velkém ryt. sále, „zlatá síň“ řečeném, byl bohatě řezaný a zlacený strop ze XVI. stol., ale po požáru zámku byl odvezen do Laxenberku jako dar knížete Karla císaři.

Při adaptaci zámku. užito originálních kusů, odjinud přivezených, k zařízení. Tak na př. zasazena do dřevě, ze salonu na terasu vedoucích, intarsovaná křídla se třemi výplněmi, z nichž horní a dolní stejného rázu,



Obr. 152. Orlík. Zámek. Dvěře z r. 1564.

střední pak v architektonické úpravě brány má výplň květinami a ptáky zdobenou. Ostatní části dveří mimo výplně jsou intarsiemi vyzdobeny, celek pak astragálem orámován. Konec XVI. stol. Křídla byla přivezena



Obr. 153. Orlik. Zámek. Kamna.



Obr. 154. Orlík. Zámek. Kamna. Detail: Večere Páně.

ze Zvíkova. Druhé dveře, přivezené ze zrušeného kláštera v Sedlci, jsou dubové, o dvou výplních; dolní jest vyzdobena v rámci řezbou rozvilinovou a letopočtem 1564; hořejší představuje bránu po stranách s dvěma sloupky na konsolách, které na hlavici nesou římsu s vásou, z níž rozviliny vyrůstají. Veškeré prázdné plochy jsou týmž ornamentem vyplněny. Na závěsech a zámku původní kování. (obr. 152.).

Troje kamna bývala sice v zámku již dříve, ale jsou značně doplněna moderními, dle starých napodobenými kachlíky. V lovcím sále v přízemí (obr. 153.) 3 m vys. čtyřboká kamna, složená v soklu a pěti vrstvách z kachlíků zeleně polévaných*); na soklu ornament rozvilinový, ve vrstvách ženské personifikace v renaissančních arkádách, střídající se po čtyřech a přerušované vásou s kyticí; v úzkých kachlicích nárožních nahé allegorické postavy ženské.



Obr. 155. Orlík. Zámek. Kamna. Detail: Narození Páně.

Z týchž kachlů složena také kamna ve velkém ryt. sále; do nich vsazen uprostřed velký obdélný relief (0.80×0.60 m): Večeře Páně (obr. 154), pod ním menší dva (0.80×0.54 m): Narození Kristovo (obr. 155.) a vjezd do Jerusalema. Na kachlicích letopočet 1642, nad reliefem narození Kristova nápis:

DIE GEBURT CHRISTI WIRD
OFENBAR DEN HIRTEN DV
RCH DER ENGEL SHAR LVC
Æ SI

*) Jeden originál ve sbírkách Musea král. čes.

V lovecké síni na záp. stěně upraven z podobných kachlíků, z nichž složena předešlá kamna (soklových i řadových), kachlový k r b ; většina jich jsou moderní kopie.

V malém rytířském sále k a m n a (obr. 156.) hranolová, šestiboká, původu švýcarského. (Srov. Österr. Kunsttopographie I, 29 a 180,



Obr. 156. Orlik. Zámek. Kamna z r. 1671.

obr. 99.) Nohy tvaru čtyřbokých balustrů, hladký sokl, tělo dvojdílné. Na nárožích pilastry s reliefními výplněmi, dělené dvěma pásy, jež obíhají kolem celého pláště. Na jednotlivých bocích majolikové výplně s malovanou figurální výzdobou a nápisy německými. Na páslech pod jednotlivými poli veršované průpovědi se vztahem k výjevům malovaným.

Na přepásání pilastrů dva znaky (v jednom šesticípá hvězda, písmena HIM a jetelový trojlístek, v druhém šipka přepásaná a nápis PAX), nad nimi nápis: 1671



Obr. 157. Orlík. Zámek. Obraz Madonny.

Hans Jakob Müller und Fr:
Barbara Spissin sein
Ehgmahel.

Většina místností v zámku zařízena je starším nářadím a nábytkem, jednak koupí získaným, jednak z rodinného majetku pocházejícím. Z dlouhé řady těchto předmětů stůžž zde výběr nejpozoruhodnějších kusů:

1. Obrazy a sochy.

Obraz Panny Marie sedící na trůně, renaissančním ornamentem ozdobeném, s korunou, v červeném šatě vrchním, zlatem lemovaném, a držící zlatým hávem oblečeného Ježíška, jehož spodní roucho jest zelené, botky červené. Ježíšek třímá v levé ruce blanku, pravou má vztýčenou k ústům matčiným, kol hlavy gloriola s křížem, v jehož ramenech cyrilská písmena o i c. Po obou stranách prostovlasí andělé. V koutech cyrilská písmena. Ruská práce XVI. stol. (obr. 157.).



Obr. 158. Orlík. Zámek. Malba na skle ze XVII. stol.: Odchod Tobiašův.

Rodokmen Vratislavský z r. 1570, na prkně malovaný, se znaky a nápisy pod nimi („Series longissimae stirpis“).

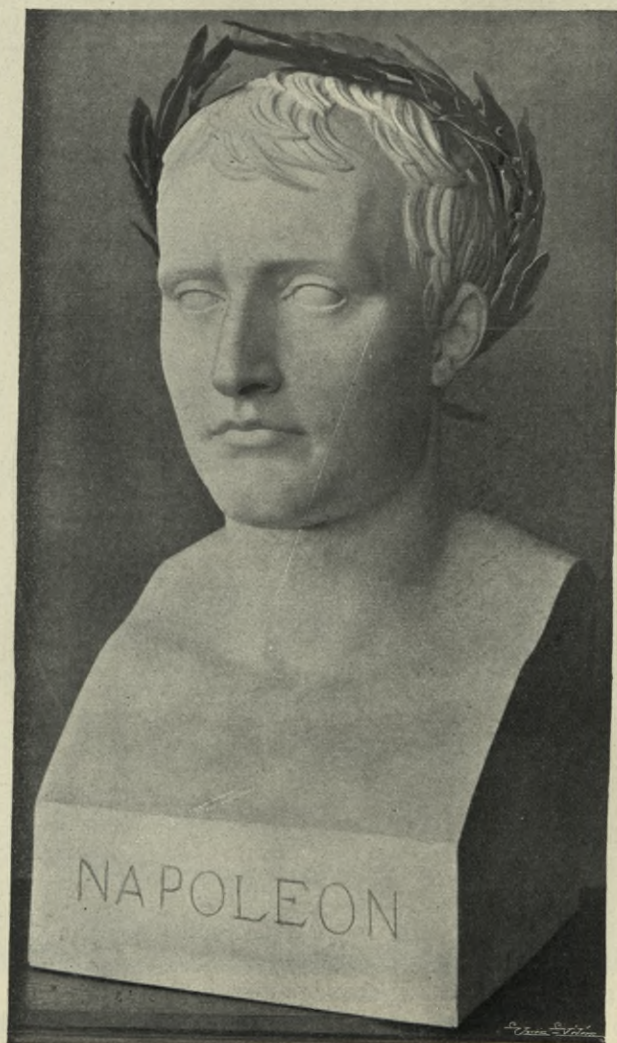
Podobizny Zdeňka Šťastného z Lukavce a manželky jeho Salomeny Studenecké z Pašiněvsi (1663—1673), na plátně olejem. XVII. stol.

Čtyři podobizny původních zakladatelů linie Švarzenberské, mezi nimiž jeden, jenž u Rábu Turky porazil. V koridorech I. a II. poschodí rodinné podobizny hrabat z Hohenfeldu.

Ve východním traktu v oknech velkého rytířského sálu malby na skle ze XVI. až XVIII. stol.: biblické výjevy v elliptické (obr. 158.) nebo kruhové i obdélné ploše. Na mnohých znaky, na jednom leto-

počet 1637, na jiném nápis nad pohřbem světce:

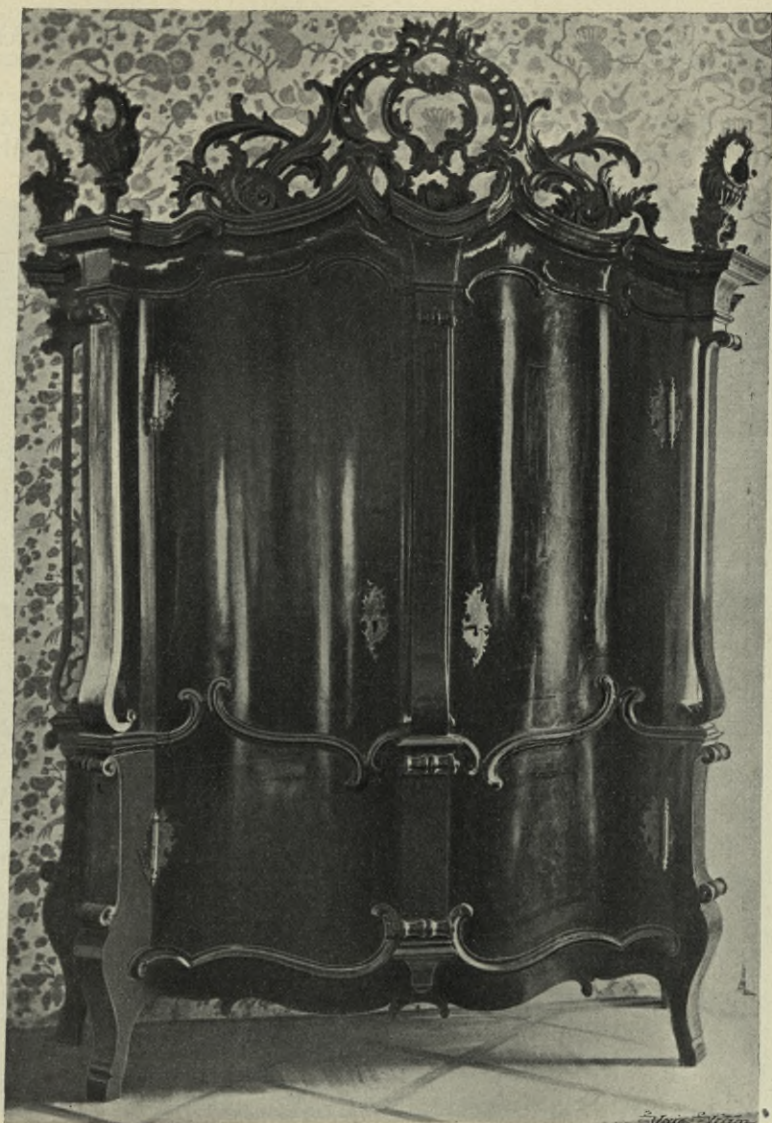
IOANNES NAB. DEI
GRĀ ABBAS MOTERŮ
S. MICHAELIS IN ITEN.



Obr. 159. Orlík. Zámek. Poprsí Napoleona od A. Canovy.

Soška jakéhosi světce, v dřevě řezaná, původu románského, 5 cm vys., na Zvíkově v t. zv. Markomance vykopaná. (Kat. retrosp. výstavy 1891. Odd. E. F. č. 319.)

Poprsí Napoleona I., tesané z mramoru A. Canovou, dar císaře rak. knížeti. (Obr. 159.)



Obr. 160. Orlík. Zámek. Rokoková skříň.

Poprsí princezny Gabriely ze Schwarzenberků, r. 1844 zhotovené
Em. Maxem.

2. Nábytek.

Celá souprava salonku, z různého dřeva zhotovená, mosazným a zlaceným zakládaným ornamentem vyzdobená (na mnohých místech na porcelánu malované kartuše), na širších plochách různým dřevem intarsovaná. Konec XVIII. stol.

Skříň rokoková, dvojkřídlá, vykládaná páskami, nástavec řezaný z rocaillů (obr. 160.).

Se k r e t á ř o dvou odděleních; spodní, širší, má veškeré zásuvky slonovinou a ebenem vykládané a ryté; hořejší část vyzdobena na dvířkách i na zásuvkách stejně slonovinou i ebenem. Poč. XVII. stol.



Obr. 161. Orlík. Zámek. Šachovnice. Horní deska.

Dvě k r e d e n ě n í s k ř í n ě barokní, z dubového dřeva, zdobené na soklu, ve vlysu i na výplních řezbou ve vysokém reliéfu. Jednodušší má letopočet 1657, druhá, z r. 1647, má ve výplních reliéfy allegorií víry a naděje. Hořejší část spočívá na třech karyatidách a nese vlys, vyzdobený mísou ovoce, z níž vystupují rozviliny a na nichž sedí ptáci ovoce zobající a přerušeny třemi konsolami, vyzdobenými hlavičkami. Za karyatidami skříňka o dvojích dveřích, na nichž v reliéfu allegorie spravedlnosti a milosrdenství.

Dvojkřídla s křížem na šaty, oddělená třemi silnými sloupy kanelovanými; na středním řezaná hlavice; na dřících do $\frac{1}{3}$ výše ornamentální výzdoba. Mezi sloupky ve výplních dveří rovněž bohatá řezba ornamentální. XVII. stol.



Obr. 162. Orlík. Zámek. Šachovnice. Kameny.

S křížem v podobě truhly se třemi výplněmi, v tvrdém dřevě řezanými, v předu na dvou čtyřbokých nohách, pilastry zdobených. Jednotlivé výplně odděleny jsou čtyřmi pilastry s hlavicí a oblamovaným soklem a rozvilinami plně řezanými zdobenými. Ostatní plochy jsou různobarevným dřevem intarsovány. Zhotovena byla r. 1684 truhlářem *Arnoštem Wagnerem*.

S křížem; na soklu dvě kartuše zdobené rozvilinami; výplně různobarevným dřevem intarsovány, příční břevno vyzdobeno mušlí a listovím;

hořejší nástavek mezi římsami vyzdoben kartušemi, po stranách rozvilinami a páskovým ornamentem XVIII. stol.

Skříň rokoková různobarevným dřevem intarsovaná, XVIII. stol. Prádelník o čtyřech zásuvkách, bohatě různým dřevem intarsovaný, z XVIII. stol. V knihovně barokní stůl, intarsovaný trojím dřevem.

3. Řezbářské práce.

Šachovnice, plasticky vykládaná (chebská práce) barevným dřevem. Na přední desce (obr. 161.) boj Davida s Goliášem, perspektivně podaný; v rohu nápis: I. SAMVEL. Na zadní desce pole šachová s jednotlivými čtverci různobarevným dřevem vykládanými, kde se střídá na polích tmavých osmiboká růžice a na světlých ovoce v různé kompozici. Délka strany 0.44 m. XVII. stol. K tomu patří serie*) (obr. 162.) 15 bílých a 16 černých kruhových kameňů, ze dřeva soustruhovaných, na nichž upevněna polychromovaná poprsí knížat a králů z těstové hmoty. Pol. XVI. stol. (Kat. retrospect. výstavy 1891, str. 320, č. 664. — Výběr uměleckoprůmyslových předmětů z retrospect. výstavy 1891, tab. 91.)

Pohár z kokosového ořechu, hladký, na něm kartuš s rytým nápisem: LUDOVICO MARG : BAD : ET MARIANNA PR : SCHWARZENB : a v zadu znaky Švarzenberské.

Dvě kartuše, pendanty; v jedné mezi křížem a pistolemi písmena BS, v druhé vedle dláta a hoblíku letopočet 1616. Řezáno ze dřeva, plocha vyzdobena intarsovaným geometrickým ornamentem.

Nad krbem v lovecké síni visí asi 2 m vysoký, plně ze dřeva řezaný, kombinovaný z nákladu knížat Švarzenberků (obr. 163.). Dole v kartuši:

Adam Franz

des key: Röm. Reichs Fürst zu
Schwarzenberg gefürsteter Landgraf
in Kleggau Graff zu Sulz Herr zu Gimborn
Murau Vittingau Frauenberg Postelberg
Viltchütz Reifentain u: Drahonitz der
Röm. Kay: May: u: des Hey: Röm: Reichs
Erbhoff Richter zu Rottvey:

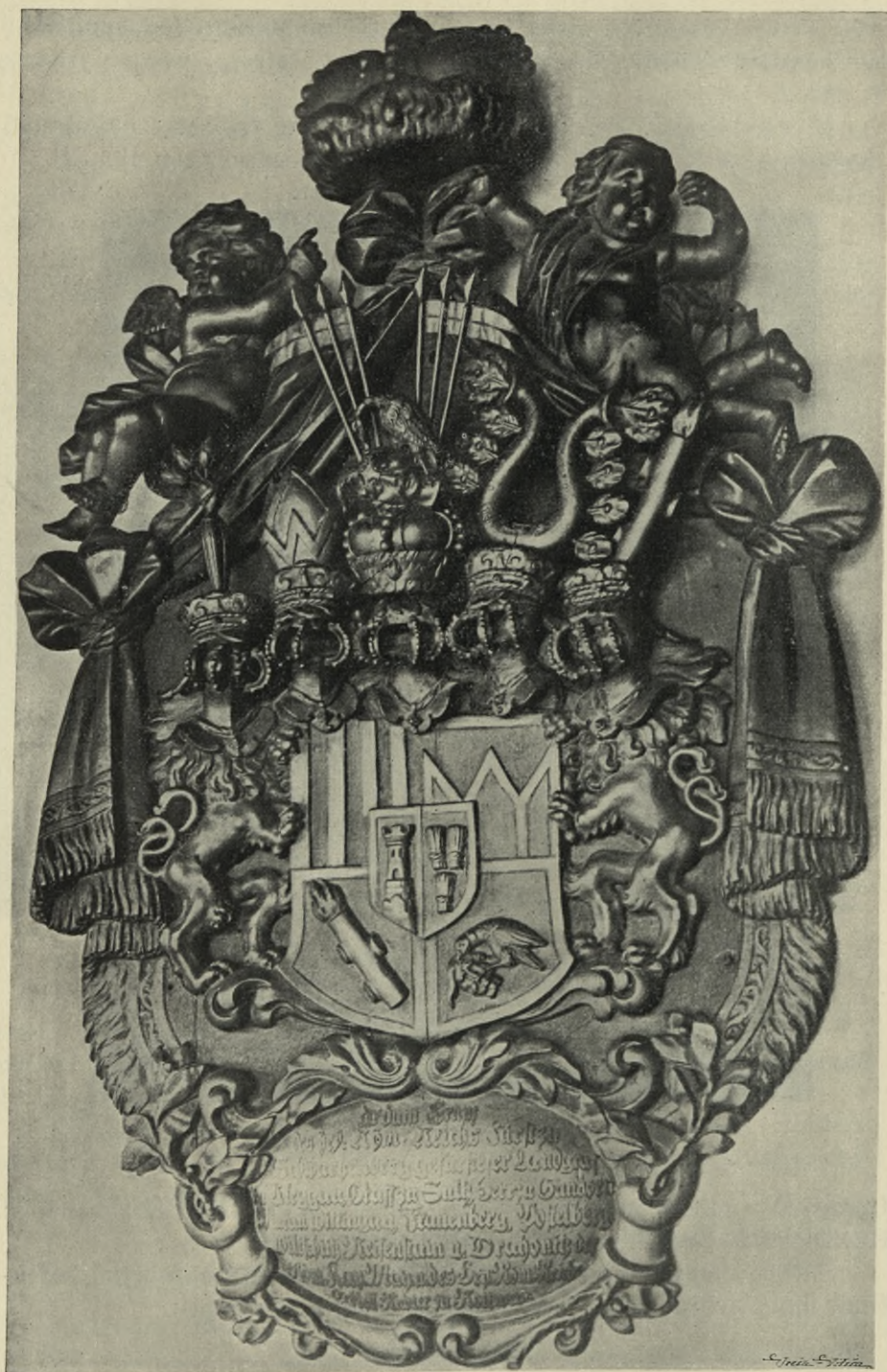
Růžek na prach, z parohu, rytinou zdobený, má nápis:

SG
1741 17M1

4. Kovové práce tepané a lité.

Stříbrný pohárek zclacený, 0.15 m vysoký, se čtyřmi kartušemi oválními, v nichž v reliefu jemně vytepaný čtyři allegorické postavy ženské. Mezi kartušemi květy naturalisticky podané a při obrubě listový ornament

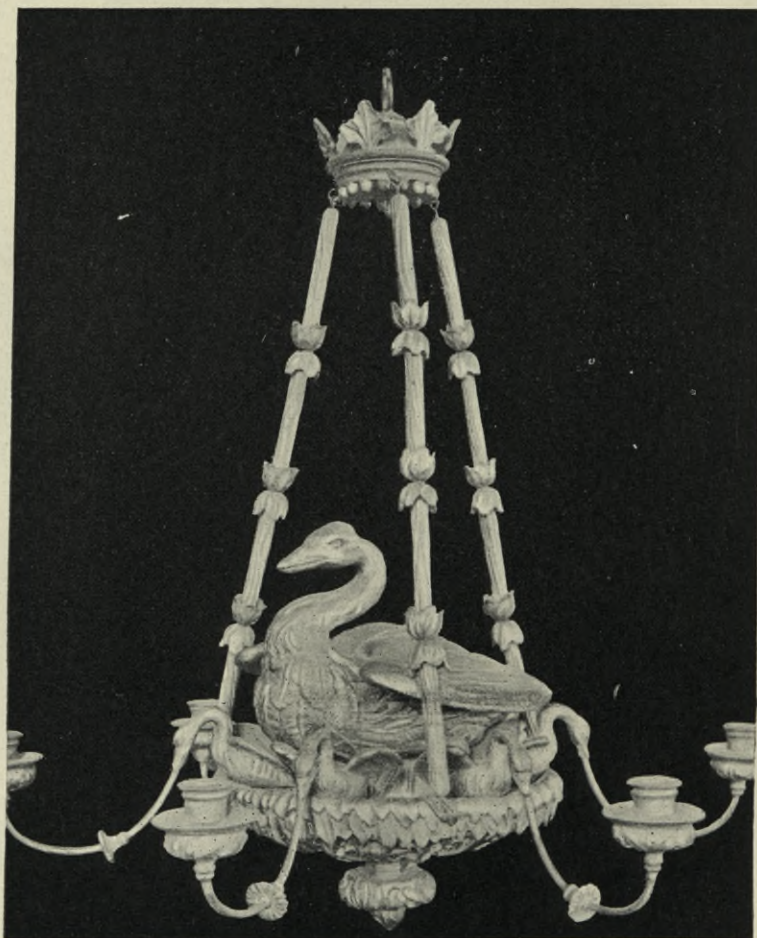
*) Příbuzná se serií ve způsobu *H. Kelové* řezanou v cis. sbírkách ve Vidni (J. v. Schlosser, Werke der Kleinplastik in der Skulpturensamml. des allerh. Kaiserhauses (1910) II, 8., tab. XVIII.)



Obr. 163. Orlik. Zámek. Švarzenberský štít.

rytý. Nodus vásovité a noha na okraji čtyřmi okřídlenými andílčími hlavičkami vyzdobená. Konec XVI. stol. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 258, č. 137.)

Mísa měděná, zlacená, litým ornamentem zdobená; na okraji 6 kartuší, v nichž se střídají francouzské lilie s písmenami H . . H . .



Obr. 164. Orlík. Zámek. Lustr s labutí Švaberskou.

Uprostřed v reliefu podobizna muže v úboru XVII. stol. Kolem nápis: HENDRICVS · GALIAR · REX · CHRISTIANIS SPES.

Měděný tepaný chladič na šampaňské víno, s obdélnými kartušemi, má na obrubě ve stranách andílčí hlavičky a nápis:

CE * REIHEL

1673.

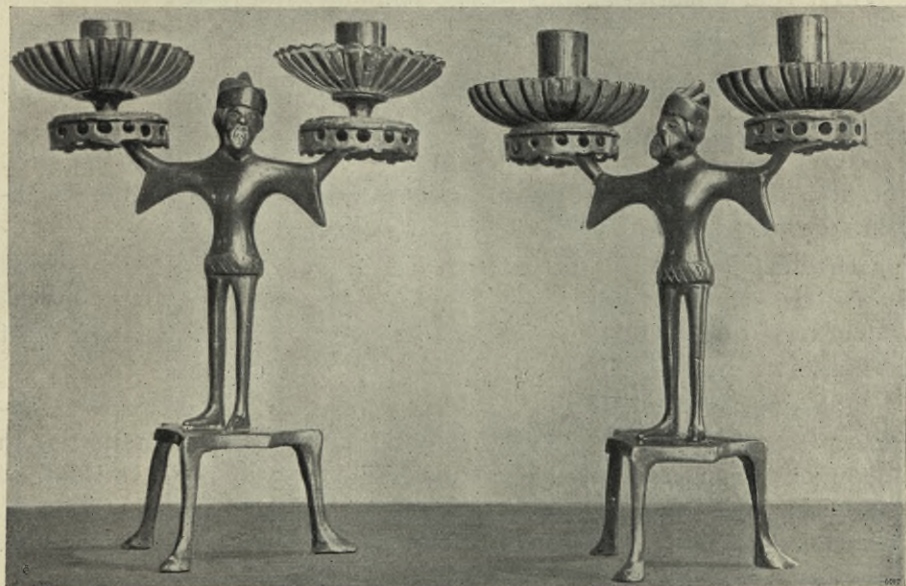
V jiné kartuši znak švarzenberský.

Mosazná mísa; uprostřed v reliefu tepané Zvěstování P. Marie. Kolem nápisu málo čitelného ranně renaissanční ornament. XVI. stol.

Malý podnos prolamované práce; na něm vyryty tři postavy: dva kavalíři ucházející se o přízeň dámy mezi nimi stojící. XVII. stol.

Dva kovové lustry: a) šestiramenný, litý; b) z mědi tepaný a stříbřený; ramena novější, starší (z XVIII. stol.) jen labuť (ze znaku Švamborského) s mláďaty, sedící uprostřed (obr. 164).

Svícný lité, mosazné; na trojboké noze stojí postava v rytířském úboru, držící v roztažených pažích svícen, na hlavě má trojdílnou



Obr. 165. Orlík. Zámek. Svícný mosazné z XV. stol.

čepici. Norimberk. Poč. XV. stol. Pod krčky svícnu přidány misky. Podobné v pokladě chrámu v Pasově (Formenschatz 1910, čís. 40.) (obr. 165.).

Konev cínová, na víku ve znaku plastickém řeznický emblem, pod tím r. 1715. Na konické nádobě v barokní ryté ornamentaci odvádí řezník vola na porážku, a nad tím nápis:

JOHANN CASPAR VOGEL
GEORG FRIDERICH HYMER.

Spočívá na třech nohách v podobě lvů.

Mísa cínová, zdobená na krajích rytým ornamentem rázu lidového se znakem, v němž vyryto: H. P. P 1687. Ve středu vyryta postava sv. Barbory.

Cínová mísa, vyzdobená na okraji dvanácti na koni sedícími římskými imperatory v kartuších oválních, mezi nimi pak figurální ozdoby. Střed mísy zdobí reliéfní postavy Adama a Evy, a kolem v oválních podélných kartuších personifikace hudby, zpěvu, řečnictví a pod. Ostatek jest vyplněn ornamentikou XVIII. stol.

Na retrosp. výstavě r. 1891 bylo zapůjčeno ze soukromého majetku knížecího: skříňka bronzová, zdobená vypuklými okrasami pozlacenými a znakem, původu vlašského, z r. 1596, jež náležela kdysi Basiliovi Serenovi, Milánskému kanovníku (Katalog, str. 287, čís. 386) a prsten ve zlatě řezaný, kroužek v podobě ohonu, na němž dvě ruce okovy spjaté, ze XVII. stol. (ibidem, str. 269, čís. 225).

5. Zbraně.

Morion plechový, ciselovaný, zlatem vybíjený. XVI. stol. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 206, čís. 196.)

Kapalín plechový, bohatě zlatem vybíjený, s čípkem na peří. XVI. stol. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 206, č. 194. — Výběr uměl.-prům. předm. z retrosp. výstavy 1891, tab. 62.)

Helmice ocelová, vyzdobená figurálně a ornamentálně: rytíři ve zbroji na koni nebo pěší, tu ve skupině, onde osamoceně. Okraj rovněž podobně ozdoben. Rytá výzdoba jest vbíjeným zlatem vyplněna, ostatní půda zůstává tmavou. Konec XVI. stol. (obr. 166.)

Puklíř ocelový, rozdělený na 5 soustředných polí, jež jsou oddělena pásky ku středu se zúžujícími, rytým a na vyvýšené straně zlatem vybíjeným ornamentem vyzdobenými. V jednotlivých polích střídají se rytířové na koních s trofejemi, kostelem a skupinou dvou se milujících. XVI. stol. (Kat. retrospekt. výstavy 1891, str. 208, č. 210.) (obr. 166.)

Druhý štít, arabská práce XVI. stol.

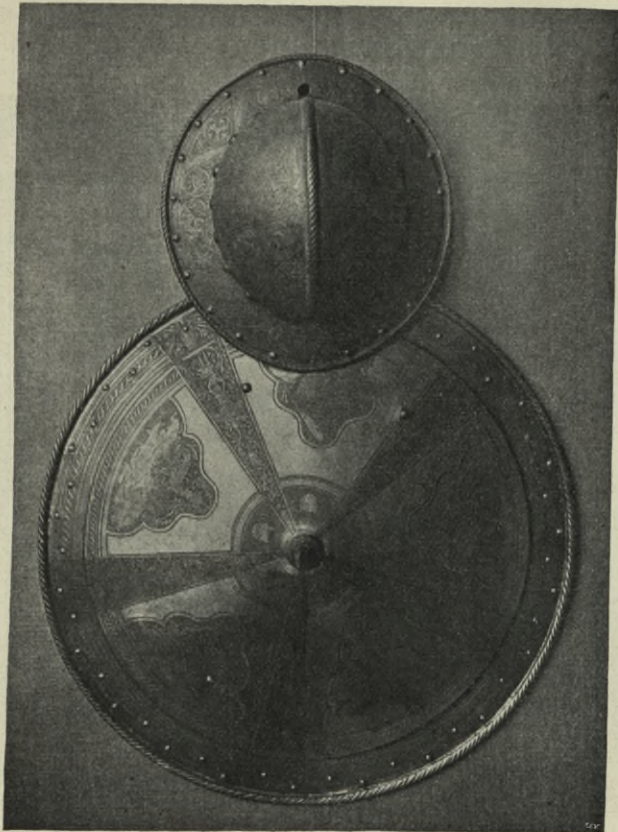
Ručnice z r. 1682 má ve vysokém reliefu vyřezanou honbu na zvěř na pažbě. Na hlavní nápis: F. DANL KLEIT. 1690. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 215, č. 290.)

Lovecká kulovnice, s bohatou rytinou v oceli představující výjevy lovecké na zámku; ostatní kování v žlutém kovu silně zlaceném rovněž rytinou opatřeném. Na hlavní: ROCHVS VASTI Počátek XIX. stol.

Ručnice, dvojka, dar císaře Napoleona I. c. k. poln. maršálovi knížeti Karlu ze Schwarzenberků. Na hlavní zlaté fasces a lví hlava, pažba vyřezávaná. Nápis: *Boutet Directeur Artiste Manufacture a Versailles*. Poč. XIX. stol. (Kat. retrosp. výst. 1891, str. 219, čís. 341. — Výběr uměl.-prům. předm. z retrosp. výstavy 1891, tab. 69.)

Ručnice, křesivka z r. 1719, madridská práce (zámek novější), druhdy majetek ministra Kounice, dar kníž. Metternicha c. k. polnímu maršálovi Karlu kníž. ze Schwarzenberků. Nápis: *Es quibel Plachard a Paris*. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 218, čís. 334.)

Dvě ručnice křesivky se zlacenými hlavněmi, vykládanou a rytou pažbou a zámkem a vypouklým kováním (honební výjevy), dar Maximiliána I., krále bavors., výše jmenov. šlechtici. Nápis: *Wilhelm Wolf, Warnsdorf*. Poč. XIX. stol. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 219, čís. 339—340.)
Ručnice, slonovinou bohatě vykládaná, z r. 1805.



Obr. 166. Zvíkov. Zámek. Štit s helmicí.

Orientální, slonovinou a zlatem vykládané zbraně (jedna dar cara Mikuláše).

Stěny t. zv. rytířské síně, jednotlivých pokojů a schodiště vyzdobeny zbraněmi a zbrojí všeho druhu od XV. do XVIII. století: brnění, kolčí helmy, kopí, meče, kordy, sudlice, samostříly (jeden viz v Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 196, čís. 64), pušky, lovecké rohy atd.

6. Sklo.

Pohár skleněný bez víčka, 28·5 cm vysoký; na zeleném skle figurální výzdoba v barvách: císař římský se sedmi kurfirsty. Nad císařem a kurfirsty nápisy německé, nad trůnem císařským letopočet

1593. Pod skupinou rovněž německé nápisy. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 304, čís. 533.)

Dvě sklenky se znakem švarzenberským, na skle malovaným, z r. 1624.

Dvě láhvičky, vyzdobené na skle malbou lidového rázu. XVIII. stol.

Pohár s vybroušenými znaky schwarzenberským a lobkovským, 0·22 m vys., z konce XVIII. st. (Kat. retrosp. výstavy 1891, str. 303, č. 519.)



Obr. 167. Orlík. Zámek. Klenba kaple.

Sklenice dolů sůžená, ze skla zelenavého, zdobená emailovaným orlem a znakem, ze XVII. stol., 0·16 m vys. (Kat. retrosp. výst. 1891, str. 304, čís. 528.)

Podobná sklenice, 0·12 m vys., s bohatým vybroušeným ornamentem a znakem, zlacená. Konec XVIII. stol. (ibidem str. 306, č. 549).

7. Keramika.

Šestiboká láhev majoliková, barokním ornamentem na plášti vyzdobená (cechovní). Na jedné straně: HANS PEBI 1663.

Holba majoliková se znakem knížecím a cínovým víčkem. XVIII. stol.

Tři majolíkové t a líře ze XVII. stol.: jeden se znakem a nápisem: P · A · H — P · B · M · 1687; druhý s obrazem: Vjezd Caesarův do Říma; třetí s mythologickou scénou.



Obr. 168. Orlík. Kopie Zbraslavské Madonny v zámecké kapli.

K lovecké síni na sever přiléhá KAPLE P. MARIE, v letech 1515—16 od pánů ze Švamberka vystavěná.*) (Obr. 167.) Celková délka jest 11 m, šířka 3·80 m. Loď obdélná, síťově sklenutá; v pozadí hudební kůr spočívající na pasu dva metry silném. Žebra (obr. 150. a.)

*) Pozdně gotický oltář v kapli v Červ. Dvoře u Chvalšín byl prý převezen z Orlíka.

drobounce profilovaná spočívají na čtyřbokých, konicky ukončených a žlábkem opatřených konsolách a sbíhají se ve čtverečném svorníku. Triumfální oblouk, 0·02 m široký, lomený, bez profilace. Presbytář, třemi stranami nepravidelného osmiúhelníka uzavřený, má křížové travée a závěr, sklenutý rovněž síťovou klenbou do žeber; žebra stejné profilace jako v lodi usazena jsou na šesti obdélných deskách, v nichž různé řemeslnické emblemy jsou znázorněny. Ve výši oken obíhá římsa

(obr. 150. b.). Kaple osvětlena jest třemi gotickými okny s kružbou, tvořenou dvojnoso a plaménky; podobné okno jest i v pozadí kůru. Okna mají původní malbu na skle z XV. století, rázu ornamentálního.

Na levé straně presbytáře v bílé mramorové desce vytesáno:

COR
CAROLI PRINCIPIS
DE
SCHWARZENBERG
SVPREMI FOEDERATORUM
DUCIS
ANNO MDCCCXIII.



Obr. 169. Orlik. Kalich v zámecké kapli.

z části vyloupány) (obr. 168.) Na zadní straně desky napsáno:

Praesentem Imaginem in Originali Thaumaturgae Monasterii Aulae-Regentis fac: & Exempli Ominis Cisterciensis affactam. — efiatur.

Die 22 Aprilis

A. D. 1505

P. Desiderius Henvande

ejusdem . . . Ord . . . loci
professus.

Kalich, 23·3 cm vysoký, zlacený, má šestilaločnou nohu, na níž ve vysokém reliefu ve třech kartuších tepané reliefsy sv. Josefa, sv. Rosalie a Nanebevzetí P. M. Mezi kartušemi hlavy andělů, ostatní plochy jsou zdobeny rytým ornamentem. Nodus vásovitý. Kupa v koši, zdobeném

prolamovaným ornamentem a ve festonech třemi páry andílčích hlaviček. Na noze vyryto: ILLUSTRISSIMUS DOMINUS DOMINUS JOANNES LUDOWICUS DOMINUS DE TALLEMBERG - HUNC CALICEM FIERI FECIT ROGATUR PRO SACRO MEMENTO A. D. 1709 (obr. 169.).

Pacificál, 35 cm vysoký, stříbrný a zlacený; ovální noha zdobena jednoduchým ornamentem; nodus vásovitý; korpus litý.

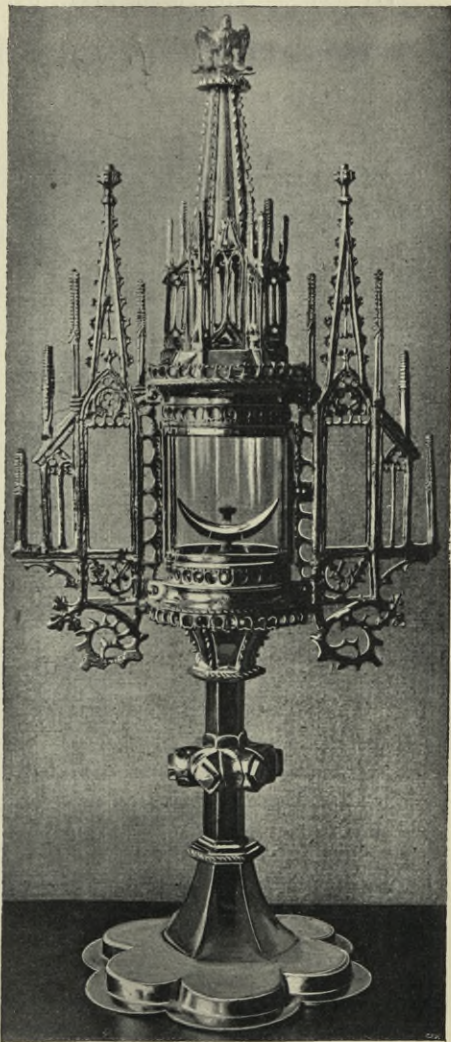
Gotická monstrance, 35,5 cm vysoká, zlacená, z XV. stol. Na šestiboké hladké noze stvol přechází v šestiboký ořech s rotulemi a jest rozšířen v proláklý šestiboký jehlan, na hranách posetý žabkami. Na tomto v prolamované galerijce skleněný válec, zakončený podobným ochůzkem. Kryt tvořen šestibokou věžkou, vzepřenou opěráky, které jsou zakončeny fiálami. Okénka věžky mají kružbu a šestiboká stříška jest zdobena na hranách žabkami. Na vrcholu pelikán se třemi mláďaty, Po obou stranách melchisedechu plochá křídla, zdobená prolamovanou kružbou a ukončená vespod spirálovitě a nahore věžovitě. Lunulla zasunuta v drážce zdobené spirálou (obr. 170.).

Zvon y (ve válcové věži stojící při severním rohu záp. průčelí) mají pláště bez nápisů:

1. 26 cm šir., 20 cm vysoký. Kolem koruny vine se pásová ozdoba pseudogotická.

2. 67 cm šir. a 50 cm vys. Kolem koruny pásové ozdoby, listová a z věnců složená. Na věnci letopočet: 1792. Na srdci: F. W. 1792. Velký relief sv. Jana Nepomuckého.

Na cestě do Starého Sedla **KAPLIČKA** sv. Jana Nepomuckého pilastry zdobená. Ve výklenku socha, nad ním v kartuši: ST JOHANNES NEP. XVIII. stol.

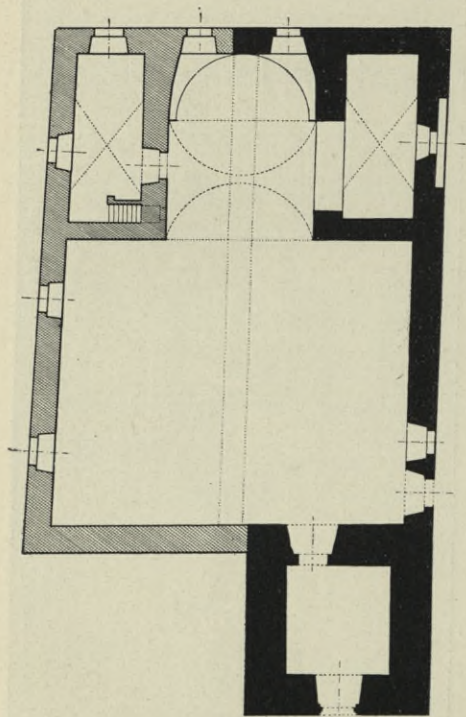


Obr. 170. Orlík. Zámecká kaple. Monstrance.

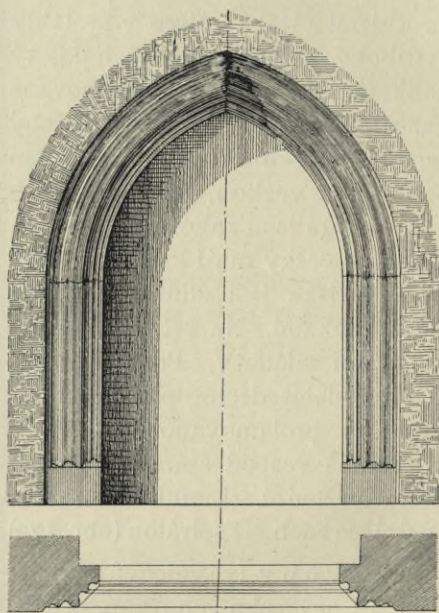
Oslov (Oslav, Voslov).

Renner a Paroubek 193. — Sedláček VII., 179. — Schaller III., 27. — Sommer VIII., 63. — Trajer 578. — Čechy IX, 219.

KOSTEL SV. LINHARTA připomíná se farním již ve XIV. století, a jeho podací příslušelo králi; později fara zanikla a obnovena až r. 1552. V roce 1626 zanikla opět a kostel stal se v r. 1640 filiální Záhořské fary. Roku 1778 byl celý kostel přestavěn. R. 1786 zřízena zde lokalie, r. 1858 fara obnovena.



Obr. 171. Oslov. Půdorys kostela.



Obr. 172. Oslov. Kostel. Portál.

Z původní stavby zbyla pouze část lodi jižní, část presbytáře kdysi pravoúhlého a věž v západním průčelí. Původní kostel byl 8 m šir. a spolu s věží jen ve spodní části zděný, ostatek dřevěný. Na severní stranu byl kostel rozšířen a tím ocitla se věž v jižním rohu záp. průčelí. Dispoice tato jest dosud patrna na zdech v podkroví. (obr. 171.).

Vnějšek jest prostý. V záp. průčelí věž s hrotitým portálem (obr. 172.) profilovaným čtyřmi žlábkami a oblounem hruškovitého tvaru (21 m vys. a 1·3 m šir.). V přízemí na severní straně štílnovité okénko, ve svrchních dvou přistavěných patrech okna kruhová a podélná, půlkruhem sklenutá. Věž kryta čtyřbokým, na hranách sříznutým jehlanem

přecházejícím v osmibokou lucernu a stan. Do jižní stěny kostela prolomen v XVIII. století obdélný vchod a dvě okna barokního tvaru, na severní straně 3 okna podobná. Presbytář stejné výše s lodí má okno téhož tvaru a pravouhlý vchod do sakristie. Podobná tři okna jsou do severní strany prolomena.

Vnitřek. Kobka podvěžní jest křížově sklenuta. Do lodi vede obdélný vchod. Loď jest ploše kryta, triumfální oblouk elliptický, silného rozpětí. Presbytář sklenut jest půlkruhovitou konchou; travée před ním jest obdélné, valeně sklenuté. K jižní straně jeho přiléhá kaple sv. Barbory, obdélná, klenby křížové, od presbytáře oddělená půlkruhovým obloukem. Naproti ní sakristie, rovněž křížově sklenutá, se vchodem pravouhlým.

Na oltáři dva páry barokních cínových svícňů o trojboké noze, s festony a andílčími hlavičkami. Počátek XVIII. stol.

V sakristii soška Nanebevzetí P. Marie, slušné řezby, z XVIII. století.

Na oltáři sv. Matěje dva páry mosazných kroužených svícňů, 30 cm vysokých, z druhé polovice XVI. stol.

Kalich stříbrný, 21 cm vysoký, průměr kupy 8.5 cm; noha šestilaločná, zdobená tepaným ornamentem ještě gotisujících rozvilin s květy naturalistickými, nodus (obr. 173.) hruškovitý s rytým ornamentem. Kupa v koši zdobeném prolamovaným ornamentem s festony a rozvilinami téhož tvaru jako na noze. Práce velmi jemná a dobře ciselovaná. Na naze značky:

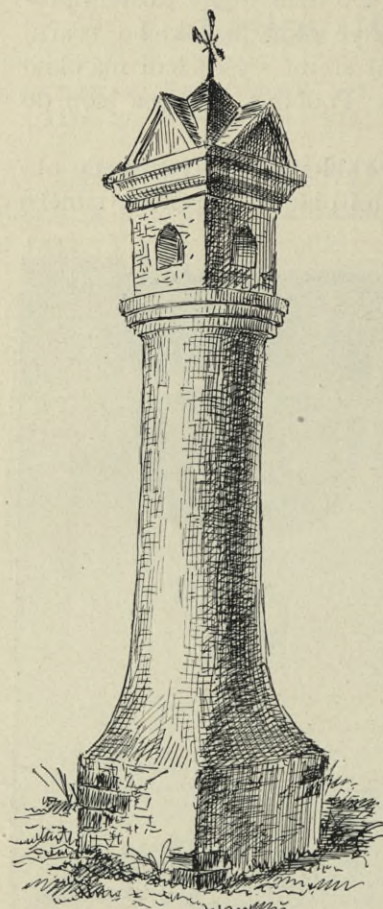
12 B	16	1G
	63	L

V presbytáři pod kazatelnou náhrobek z červeného mramoru. Znak Švamberků dole; v hořejší části drží dvě lví hlavy kartuš, pod ní ovál dvěma andílčími hlavičkami zdobený. V kartuši:

Letja 1604 W ne
 dieľi Poľní Dculi mezy
 hodinau 12 a prvuj w Panů Bo



Obr. 173. Oslov. Kostel. Kalich.



Obr. 174. Oslov. Boží muka.

ho usnula Drozena Paňa
Alžběta Sleshtřizna z Šwanber-
ka Dcerka Urozeneho Pana Pa-
na Jana Bartolomeje z Šwan-
berka Na Zvíkowie a Kestřanech
gřa v letech 2 a nejvyšši v 5 Medie
lich a tito gegi Tielo v tomto místě
Odpocřiva Dřekawage z mrtvých
wřianj.

Druhý náhrobek jest úplně vy-
šlapán. Oba byly sem ze zrušeného kostela
sv. Mikuláše v Podhradí přeneseny.

Zvony: 1. 43 cm šir., 36 cm vys.
Přelit Rud. Pernerem v Čes. Budějovicích
r. 1901 ze staršího, z r. 1798.

2. 23 cm šir., 17 cm vys. jest úplně
hladký, novější.

3. 63 cm šir., 50 cm vys. Na plášti upro-
střed relief Kalvarie. Na druhé straně nápis:

SLYT GEST KE CZTI A K CHWALE BOZI
KV POCZTIWOSTI BLAHOSLAWENE
PANNY MARYE A So LYNHARTA NAKLA
DEM TEHOS ZA DVSSY WE WSY WOSLO-
WIE
ZA SPRAWY HEGTMANSKE VROZEHO
PANA IANA NYTSS Z DYRRENPACHV OD
THOMASSE FRYCZE W MIESTIE RAVD-
NICZY

NAD LABEM LETHA 1635

Kolem koruny dvě pásové ozdoby, dolejší akantová, hořejší orna-
mentální. Na srdci s jedné strany vysekáno FW., s druhé strany FT 1889
A. D. 1793.

4. 70 cm šir., 55 cm vys. Na plášti relief Kalvarie, vedle akantový
keříček. Na druhé straně znak zvonaře a v kruhu nápis:

IOHANN ADAL. PERNER IN BVDWEIS | ANNO | 1830

Kolem koruny dvě pásové ornamentální ozdoby.

Na konci osady při silnici do Zvíkova **BOŽÍ MUKA**: hmotný
sloup oblý se čtyřbokou lucernou, ve které hrotité kapličky; článkování
oprchalé a opravami znešvařené (obr. 174.). Poč. XVII. stol.

Na čp. 18 ve štítě obytného stavení dřevěné poprsí biskupa
(sv. Wolfgang?) s modelem kostelíka v levici. Zbytek sošky ze skláda-
cího oltáře z XV. stol. (?)

Písek (Arena).

Prameny: Městský archiv, uspořádaný škol. radou Ph. Dr. A. Sedláčkem. (Více než 400 měst. knih, nejstarší z r. 1420. Listiny z let 1620 až 1880 o lokálních věcech. Počty obecní z let 1579—1900.) (Viz i Dr. J. Čelakovský, *Privilegia král. měst*, XVII., č. 29 a XXIX., č. 20.; J. Matzner ve *Výr. zp. reálky v Písku 1883 a 1884*; *Zíbrt*, *Bibl. čes. historie* I., 189, čís. 3340.) — Pozůstalost Fr. R. Bezděky († 1871) v *Museu král. čes.* (Dr. Č. Zíbrt v *Nár. L.* 18./4. 1907). Jeho spis *Král. město Písek* vyšel r. 1887 lithograf. jako rukopis.

Literatura. (Viz *Zíbrt*, *Bibl. čes. historie* III., 697, č. 13052.) Veliké dějiny města (o 3 svaz.), jež k tisku připravil Dr. A. Sedláček, vyjdou během r. 1910. (Ukázky z nich v *Otavanu* 1910, čís. 1.—4.) — J. Matzner, *Král. město Písek* (1898). — *Týž* v *Progr. c. k. reálky v Písku* 1878, 1879, 1886, 1892 a 1894. — *Týž* ve *Sborníku histor. I.* (1883), 160. — A. Sedláček, *Hrady a zámky VII*, 179—94. — *Čechy IX*, 171—190. — *Království České IV.*, 4—19. — *Schaller III.*, 7—15. — *Sommer VIII.*, 1—16. — *Trajer* 563—70. — *Renner a Paroubek* 193. — *Články v časopisech: Otavan, Budivoj, Čes. Jih, Šumavan, Poutník od Otavy, Písecké Listy* atd. — A. Sedláček, *Starožitné památky v Písku* (leták). — B. Brandejs, *Pův. po Písku a jeho okolí* (1902.)

Plány. V městském archivu sbírka půdorysů obecních budov (radnice, hradby, bašty atd.) i plánů městských, bohužel ne starších než z XVIII. stol. (nejstarší plán města, z r. 1741, na papíře, v kanceláři starostově).

Vyobrazení města: Dřevěný relief na predele oltáře P. Marie v děk. kostele. (XVII. stol.) — Obraz na klenbě kaple Jana Nepom. u děk. kostela s chromogramem 1743 (obr. 175.). — J. B. Juhngez., C. Döbler gest., ručně kolor. př. 40 (Praha, kolem 1810). — J. Berka sc. Lept, př. 80. (Praha, kolem 1800). — Mědirytiny na výučních a mistrovských listech cechovních z doby kolem 1800 (deska orig. v museu z poč. XIX. stol., obr. 176.—177.). — Mědirytina s náp. *Kgl. Stadt Pisek*, příloha k časopisu *Hyllos* 1820, 80. — Mědirytina s náp. *Pjsek w Prachensku* příl. k časop. *Čechoslovan* 1820 (obr. 178.). — Obraz olejem na plechu (hodiny) od F. Skály, kolem 1845 (v museu). — Lithografie ve fol., nesignov., s nápisem: *Ansichtstableau der k. k. Kreisstadt Pisek*, kolem 1850. — 3 lithografie (pohledy z různých stran) ve fol., dle Jos. Soukupa, E. Kutschera v *Praze* 1855 (obr. 179.). — *Chromolith. Jos. Zahradniczek dle Trichtla.* (Al. Leykum ve *Vidni*). — *Kresby tužkou Ed. Herolda* (maj. A. B. Černý v *Praze*): náměstí, přízemní arkády v hradě. Kolem 1860. — V museu městském pérokresby prof. A. Štěpánka (hrad a Budějovická brána).

I. Nálezy předhistorické.

Viz zvláště: Dr. J. L. Píč: *Čechy předhistorické* [II., 150—156. a J. Miltner, *Nálezy v okolí Písku 1858—1860* (*Pam. arch.* V., 43—4).

Pod horou Matkou skupina nízkých mohyl; hlína, slabé jádro a kamenné střepy. — (Dr. J. Woldřich, *Mitth. antr. Wien*, XVI., 86.)

Hodina cesty od Písku u *Vrcovic* na výšině „*Bohuslovec*“ zvané, v poloze „hrůbky“ řečené, zbytky kamenného valu (?), kde šípy, mísky br. a pod.; u potoka mohyla kamenná, pohřeb nezjištěn, nalezen ozdobný turban a dvě štítové spony. (M. Kolář, *Pam. arch.* VIII., 154, 156. — *Vocel, Pravěk* 41.)

Nové Sedle u Písku má na východním svahu od Mehelníku skupinu mohyl.

Paseky. V revíru obce Písecké „nad Beránkem“ větší skupina mohyl; 1894 kopáno tu pro písecké i zemské museum. Ve velké mohyle na-



Obr. 175. Písek. Pohled na město v kapli sv. Jana Nepom. u děk. kostela (1743).



Obr. 176. Písek. Pohled na město na výučním listě (konec 18. stol.).

lezen věnec, po něm střepy nádob; na kuželi pod ploskými kameny turbantovitý dutý kruh, dva náramky latěnské, kroužky rýhováním zdobené, zlomky železné spony a kalcinované kosti, žel. nůž a dvě nádoby; pod kuželem ve hloubce 1.53 m nádobka tuhovaná s vymáčklým dnem, tenký náramek rýhovaný, modrý skleněný korál (v museu Píseckém); pro museum zemské vykopána velká mohyla; nádoba a v ní menší, tenké náramky, pod

tímto pohřbem pod kuželem ve hloubce 1.30 *m* br. oštěp a střep hrubé nádoby; v druhém kuželi tenký opálený náramek, br. jehlice a střepy (Dr. J. L. Píč).

Na hranici revíru Mlaccého za Pískem dvě mohyly; v jedné nalezl Dr. J. Grégr bronzovou nádobku.

V revíru „na Hůrce“ skupina mohyl (Dr. J. L. Píč).

Hradíště — hod. od Písku. V poloze, „na dolínách“ rozvezeny r. 1858 dvě velké mohyly v poli vadící; v jedné veliké, s množstvím kamene, nalezena zobákovitá konvice br. a mísa br., zlaté naušnice podoby ložkovité, dva hmotné zlaté kruhy, zlatý závitek a spirálně stočený drát, tenký zlatý plátek kroužky zdobený, stříbrná spona a část dirkované stříbrné nádoby, br. jehlice polámaná, plíšky, knoflíky, železný hrot a kousky jantaru.



Obr. 177. Písek. Pohled na město na výčném listě (1814).

Jiná mohyla menší byla r. 1895 setníkem bar. Kollerem rozkopána a přítomný konservátor p. J. Rychlý shledal obložení z velkých kamenů, dno vydlážděné, na něm řadu tuhovaných nádob, jedna červ. a bíl. trojúh. malována, žel. oštěp, kus železné spony latěnské. (E. Wocel. J. B. Miltner Památky III., 335; V., 43. J. Rychlý, Mitth. anthr. Wien XXVI., 34. Části nálezu v zemském museu. Dr. J. L. Píč, Čechové na úsvitě dějin I., 168. Památky arch. XII., 231.)

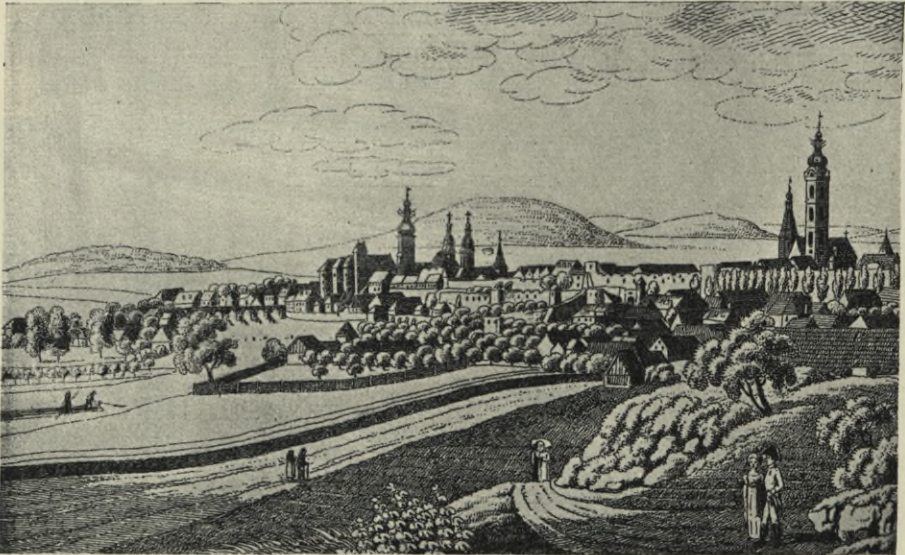
Mohylník (Mehelník) 1 h. za Pískem směrem k Týnu. Nalezl jsem v letech 1872 nahodile, jako student při trhání malin, náramek bronzový, článkovaný.

Semice u Písku. (Dr. J. L. Píč: Čechy na úsvitě dějin I., str. 17.) Na poli za vsí nalezena ojedinele pěkná spona s patkou zpět zahrnutou a ku obloučku připevněnou a jinde spona pasu (zemské museum).

Nové Dvory za Pískem. V revíru téhož jména blíž hájovny u vsi Kukle skupina mohyl. Asi 1 *km* na západ v „pahorku“ nalezeny

bronzy typu mohylového: tři srdcovité závěsky, 10 tenkých náramků, náramek s růžicemi, 2 jehlice stočené s plochou hlavicí a vývalkem, jehlice s dýhovaným vývalkem a konickou hlavičkou, 2 jehlice se širšími plochými hlavicemi, větší ozdobná puklice, tři konické rourky, dva br. nože a zlomky. J. Miltner, Památky arch. II., 143. (Nález v zem. museu.) Tamtéž nalezena dýka a meč, středověké. Pam. arch. III, 91, č. 61-2.)

Selibor u Písku. (Otavan XXIV., 19, 5.) nalezeny půl metru pod zemí: ostruhy, meč s jílcem.



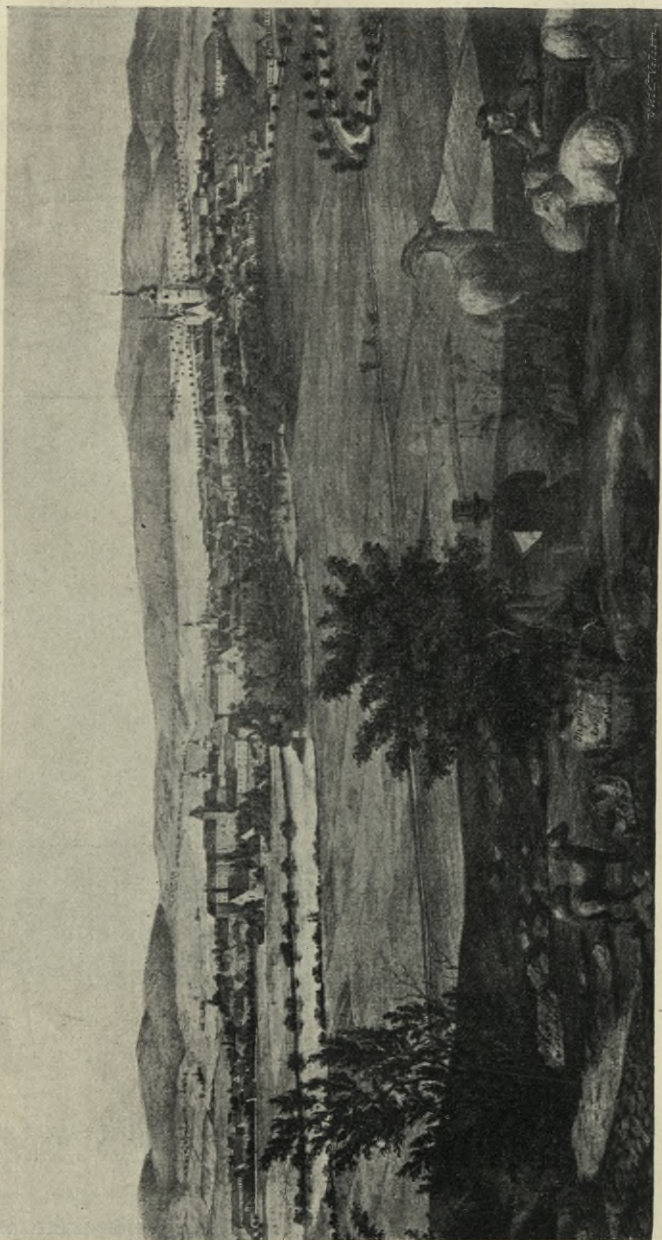
Obr. 178. Písek. Pohled na město z r. 1820.

II. Historický přehled. *)

Písek byl prastarou osadou, založenou na levém břehu Otavy, bezpochyby u nyn. kostela sv. Václava; byl již ve XIII. století kostel sv. Václava farním. Svědčí tomu i značné záduší jeho. Nový Písek byl již v letech 1230—53 sídlem krajských úřadů, byl též hrazen a do městského hrazení pojat hrad i kostel. Jako město královské vysazen Písek r. 1254 Přemyslem Otakarem II., který se rád zdržoval na hradě píseckém, neboť v něm vydal 10 majestátů v letech 1260—1274. V dobu panování Václava I. klade se založení rychty, která stávala, soudě dle pozoruhodných, dosud zachovaných zbytků v domě řečeném nyní „u Páva“ (čís. 38), založení kláštera dominikánského i kamenného mostu přes Otavu. Hrazení dokonáno v letech kolem 1306, kdy zdi městské zvýšeny a cimbuřím

*) Viz A. Sedláčkův článek v Ottově Slovníku Naučném XIX., 779—782 a téhož Místopisný slovník historický, str. 693.

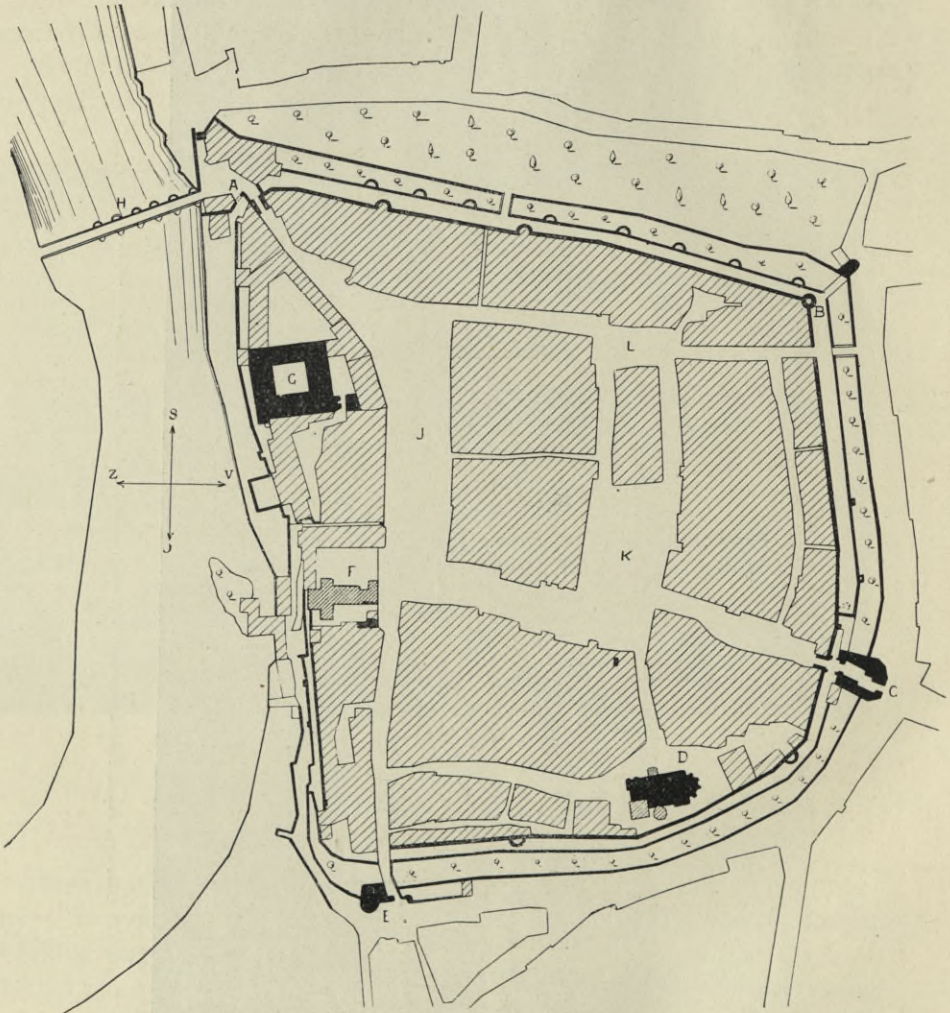
opatřeny. R. 1308 dne 13. srpna slíbil Jindřich Korutanský Píseckým, že města jejich nevydá nikomu v zástavu za příchyllost domácího oby-



Obr. 179. Písek. Pohled na město z r. 1855. Lithografie dle kresby † Jos. Soukupa.

vatelstva k panujícímu rodu královskému. Jan Lucemburský obdařil Písek městskými právy a mnohými výsadami a syn jeho Karel IV., který na hradě píseckém též častěji prodléval a purkrabí dosazoval, vydal

rovněž Píseckým mnohá privilegia. On také r. 1362 zřídil v Písku obilnici. Za válek husitských přilnul Písek k novému učení. V tu dobu zvyšováno hrazení městské. R. 1419, kdy celé Čechy uznaly Zikmunda za krále, postavil se Písek s Tábořem proti němu a stal se tak hlavním sídlem

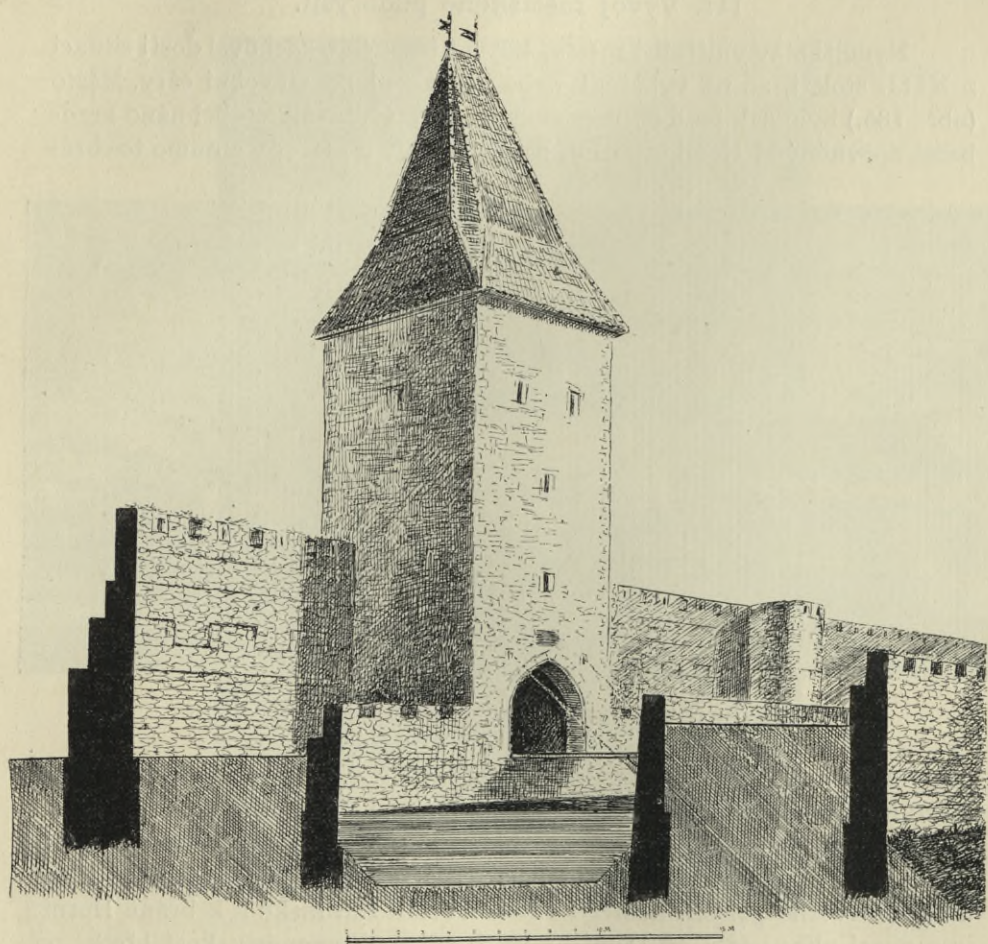


Obr. 180. Písek. Plán města z poč. XIX. stol.

A brána Dolní. *B* bašta Baba. *C* brána Horní. *D* Děk. kostel. *E* brána Putimská. *F* Klášter. *G* Hrad. *H* Most. *I* Náměstí velké. *K* Náměstí malé. *L* Náměstí zv. Kozí břeš, nyní Havlíčkovo.

husitským. R. 1426 dne 6. února byl na hradě píseckém konán sjezd rytířů a měst tábořských. R. 1452 stáli Písečtí proti Jiřímu z Poděbrad a za přistoupení k mírné straně dostalo se jim r. 1460 majestátu, v němž dřívější privilegia byla potvrzena. Po té době vymalována velká síň ve hradě (r. 1471). R. 1509 byli v zápisném držení hradu Pflugové

z Rabštejna. R. 1547 za Ferdinanda I. byla Píseckým veškerá privilegia odňata, avšak po velikých prosbách domohli se Písečtí držení statků a též hradu, který se připomíná již jako pustý. Za Maximiliána II. přešli Písečtí od podobojí k protestantismu a r. 1618 zahájili boj proti císaři. R. 1619 dne 26. srpna sežehnuto celé město hrabětem Buquoyem, který



Obr. 181. Písek. Ideální řez městskými hradbami u brány Budějovské.

tu zanechal generála Martina Don Huerta. Měšťané však otevřeli Mansfeldovi město a tím přišli stavovští v jeho držení; podrželi je do 30. září 1620, kdy přitáhl Maximilián Bavorský s Buquoyem, města dobyl a vojsku v plen vydal. Při tom bylo veškeré obyvatelstvo až na 13 osob povražděno. R. 1627 zachvátil požár opět celé město. Don Huerta držel město od r. 1637; za něho obnoven též klášter dominikánský a provedeno poslední zvýšení hradeb městských, ač opravy se prováděly až do konce XVIII. stol. Za Karla VI. bylo město pod maršálkem Brogliem

útokem vzato; tehdy též zdi opravovány. R. 1691 byli Písečtí uvedeni trvale ve svůj majetek. XVIII. století znamená pro Písek dobu klidu a určitého blahobytu, který se v XIX. stol. ještě zvýšil, takže město vzrostlo rozlohou i počtem obyvatelstva několikanásobně.

III. Vývoj městského půdorysu.

Nynější stav vnitřního města, kdysi hrazeného, zachoval dosti situaci z XIII. století, až na vybočení nebo ustoupení ze stavební čáry. Město (obr. 180.) bylo založeno do nepravidelného čtyřúhelníka, obehnané hradbami, zpevněnými třemi branami, baštami, valy a příkopy a mimo to chrá-

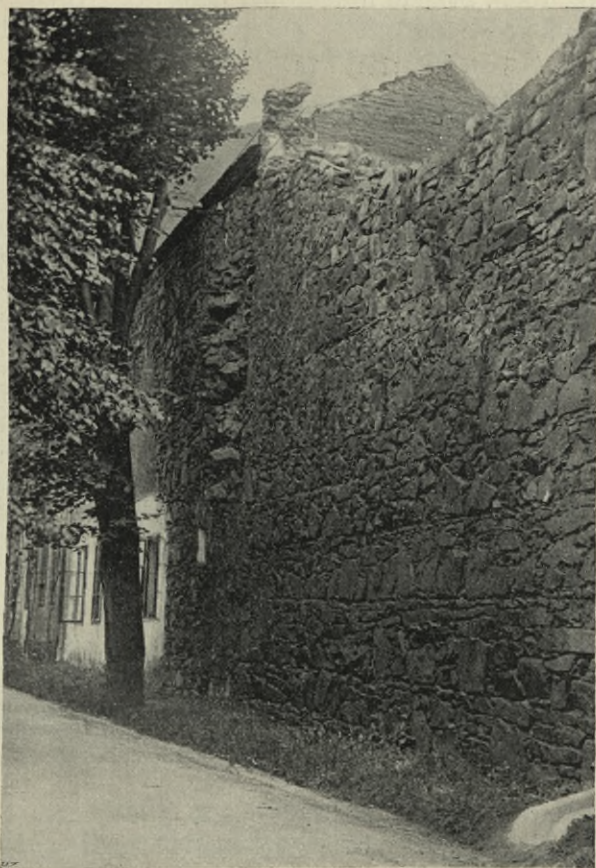


Obr. 182. Písek. Pohled na system hrazení městského u Putimské brány a k řece.

něnými řekou; do opevnění pojat na západě hrad, který i proti městu obehnan hradbou a příkopy, na jihu kostel, později též klášter dominikánský; také most s branou přičleněn k fortifikaci. Uvnitř města povstalo náměstí, nyní malý rynek zvaný; hlavní ulice vedla od dolní brány podél hradu, kde se utvořilo později náměstí větší, k bráně Putimské a k bráně Horní; spojovací ulice vedla od Dolní brány k náměstí, zvanému kozí břešk; na vnitřní straně hradeb obíhaly užší uličky kolem celého města. Radnice vystavěna pod kostelem. Na tomto stavu změnilo zejména zboření hradeb a zasypání příkopu kolem hradu, když tento převzala do svého majetku obec a přeložila do jeho vých. traktu radnici. Na prostoru takto získaném zřízen větší rynek, který se pak stal vlastním střediskem města. Později zastavěny uličky podél hradeb hospodářskými staveními a zřízeny tu dvorky, někde zmocnili se obyvatelé i přilehlých částí příkopů a proměnili je v zahrádky. Od počátku XIX. stol. počalo vnitřní jádro prorážeti těsně již hradby a splývati s předměstími. R. 1837 zbořena t. zv. flusárna, r. 1841-2 hradby kolem kostela, brány zbořeny v letech 1834—60.

Na zasypaných příkopech emfyteuticky prodávaných již od roku 1804, povstaly ulice a okružní park.

Předměstí vyrůstala teprve během XVII. a XVIII. stol. v pravidelné útvary půdorysné. Při levém břehu řeky bylo Pražské s Portičem, za Putimskou branou Putimské, za Budějovskou Budějovské a níže po proražení hradeb na jih Tábořské. Při pravém břehu bylo předměstí



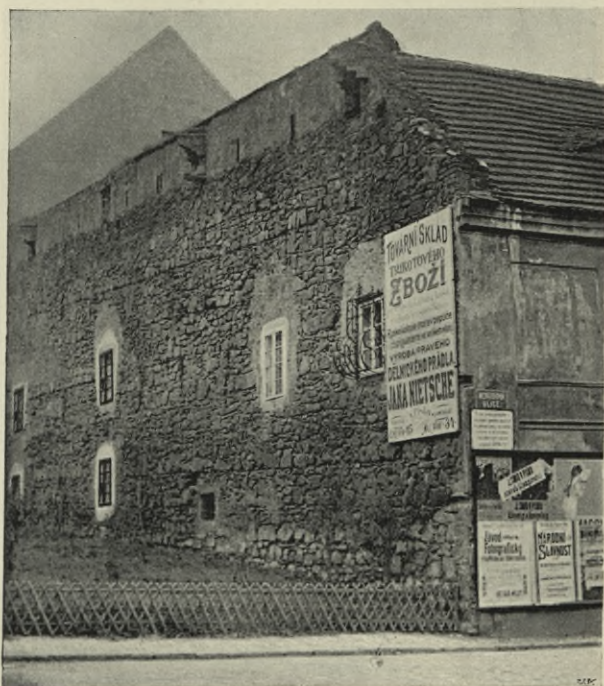
Obr. 183. Písek. Hradební zeď na severu.

V Rybářích s vlastní branou, výše pak Bleichhaus (Plochous), se zámečkem, též s brankou; podobnou branku mělo i předměstí Putimské.

Rozvoj města lze sledovati dobře také na počtu domů a obyvatelstva. (F. Dvorský v Čas. Čes. M. LVI., 67.) R. 1567 bylo v Písku 270 domů, r. 1568 — 271, r. 1604 — 231, r. 1610 — 230, r. 1654 v hradbách 154 (z toho 27 zkažených a 40 pustých), na předměstích 43 (z toho 15 pustých), r. 1830 — 469 domů, 5445 obyv., r. 1843 — 491 dům, 5833 obyv., r. 1902 — 934 domy a 13.608 obyv.

IV. Hradby, brány a most.

1. Hradby byly vyzdvíženy kolem celého města za Václava I. a Přemysla Otakara a během doby zvyšovány i podle zdokonaleného umění fortifikačního zpevňovány (naposledy 1739.). V celém rozsahu se zachovaly jen na dvou místech (dle toho sestrojen ideální řez na obr. 181.), jich půdorysné rozložení je zřejmé ze situačního plánu z poč. XIX. stol. (obr. 180.). System hradeb byl tento: zeď vnější 8—10 m vys., zděný příkop 5 až 6 m hluboký a 8—10 m široký, přední val 8—10 m



Obr. 184. Pisek. Hradební zeď na východě.

široký a 5 m vysoký, u hradební zdi v určitých vzdálenostech polokruhové bašty o poloměru 4·2 m a 2·2 m silných zdech (obr. 182.).

Zbytky hradeb nalezneme zejména (obr. 183.) v sadech Palackého (místa ohozeny a upraveny jako fačády domů a probourány do nich dvěře a okna), kde na třech místech znatelně odbourání polokruhových bašt, u bývalých bran Budějovské (obr. 184.) a Putimské (obr. 185.) (zbytky příkopu), u krajského soudu a pivováru (býval součástí hradu), u kostela (zde příkopy zavezeny nedávno a hradby proměněny v obydlí). Na východním nároží, kde prolomeny hradby r. 1832 a postaven před ně ravin, stojí dosud okrouhlá věž, zvaná baba (obr. 186.), před níž v ose postaven burbicon. Na těchto zbytcích lze sledovati stavební období několikrát.

Nejstarší zdivo, z dob Václavových, jest vodorovně vrstvené, z lícneho kamene a sáhá asi do výše 3-65 m. Nad tím je zvýšení asi o 2 m, cimbuřím opatřené, z 2. pol. XIII. stol.; další zvýšení o 0-65 m, jímž staré cimbuří bylo zadrženo, lze klásti do dob válek husitských nebo konce XV. stol. Toto zdivo není již pravidelně vrstveno. Poslední zvýšení hradeb o 2-2 m patří již stol. XVI. a další opravy jsou ze XVII. i XVIII. stol. Někde jsou zachovány střílny, tesaným kamenem obložené, a pikněsky (na dřevěných krákorcích cihlová vyzdívka do úhlu); na vnitřní straně hradeb jsou stopy po dřevěných pavlačích.



Obr. 185. Písek. Bašta u Putimské brány (před úpravou).

2. Brány zpevňovaly hlavní východy z města. Mimo obě brány na mostě byly brány: Dolní či Pražská, Horní či Budějovská nebo Týnská a brána Putimská. Měly buď jednu nebo dvě věže a zdvihací mosty (ještě 1803).

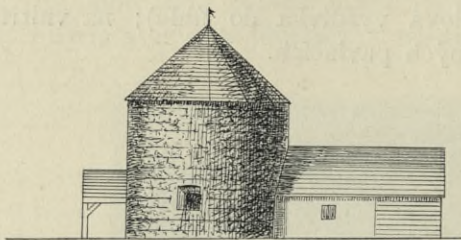
Dolní brána byla o 4 patrech, s žulovým lomeným ostěním na vnější i vnitřní straně a kladkami pro zdvihací most (obr. 187.). Naposled byla sice r. 1834 opravena, ale již r. 1850—1851 přes protest měšťanů zbořena na rozkaz krajské vlády.*)

Horní brána měla jednu věž a byla zpevněna předbraním ze XVII. stol. s ravinem, jehož část se zachovala do let 1870 (obr. 188 a 189.), a příkopem a valem, až do našich časů udrženým. Zbořena r. 1861, když již před tím, r. 1843, poněkud upravena.

*) Dr. Č. Z í b r t, Ty Písecké brány. (Nár. Listy 18./4. 1907.)

Brána Putimská, jež měla bránu vnější a vnitřní, byla bořena po částech r. 1834 a 1836. *) Zůstal z ní jen příkop, přední parkán a dvě bašty, jedna kruhová a druhá šestiboká (obr. 185. a 190.). Úprava nynější z r. 1842.

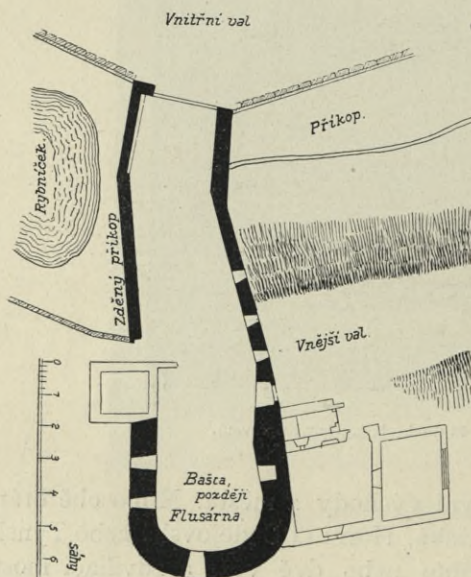
Mimo tyto hlavní věže nad branami měla i předměstí svoje branky do města. Tak mělo předměstí Na Rybářích bránu, u Block-



hausu zavírala také vstup do města branka, a na Putimském předměstí (obr. 191.) branka Smrkovská. Žádná již nestojí, nejpozději, v letech 1870tých, zbořena Smrkovská. Krátkou epizodu prožila branka Táborská, vystavěná roku 1832 k vůli erární silnici do Tábora, potom r. 1844 zřízené; měla jen vrata a před nimi sklenutý most z r. 1836, který, když roku 1844 příkop zavezen, byl stržen; brzo na to následovalo i zboření brány.

3. Most.

(A. V. Velflík ve Zpr. arch. a inž. XXXI., 105, ve spise Děj. a tech. vývoj mostových staveb [1895], a ve Sto let práce III., 473 [s. tab.]. — E. M. Schranka, Brückenkunde. [1890]. — A. Hauser v M. Z. K. N. Folge XXI., 114. — J. Braniš v Děj. středov. umění I., 68—9 a 86 II., 61. a v Obr. z dějin jihočes. umění [1909], 34—5. — Poutník od Otavy 1859, 7., 77 [povodeň 1810.] — F. Brunclík v Otavanu 1910, čís. 12—15. — Grueber, Die Kunst des Mittelalters in Böhmen III. 22.

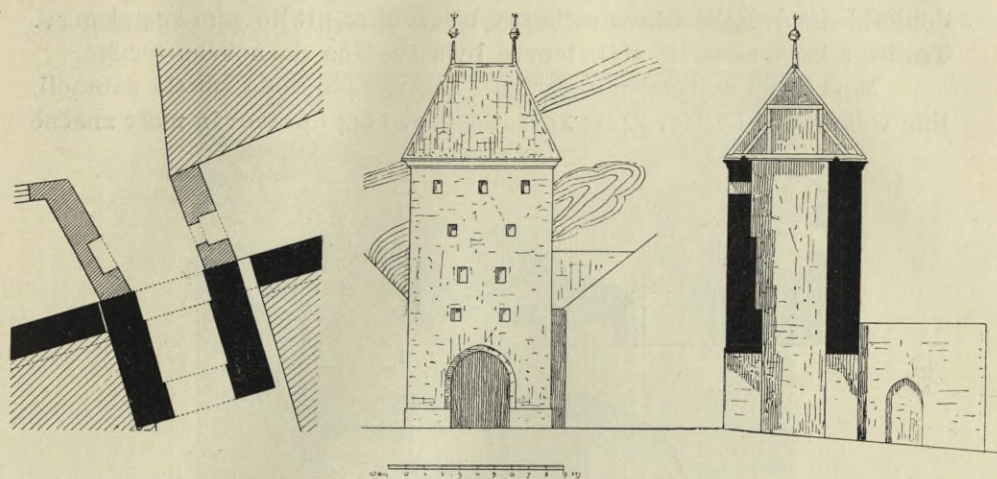


Obr. 186. Písek. Opevnění u bašty Baby (před r. 1837).

Most (obr. 192—193.) přes Otavu je starší mostu pražského

a roudnického; dle zpráv o povodni z r. 1432 mluví se o pražském jako novém a o píseckém jako starém. Jistě je to dílo XIII. stol. a snad vznikl již za Václava I. s hradem. Dle pověsti byl most za sucha stavěn (některé pilíře jsou mělce přímo do skály založeny a jich lůžko pro základ dlátem a kladivem ve skále upraveno, jak se při opravách mostu v novější

*) V domě „U koule“ (čís. 151) a v protějším zadrženy koule při bourání brány nalezené.



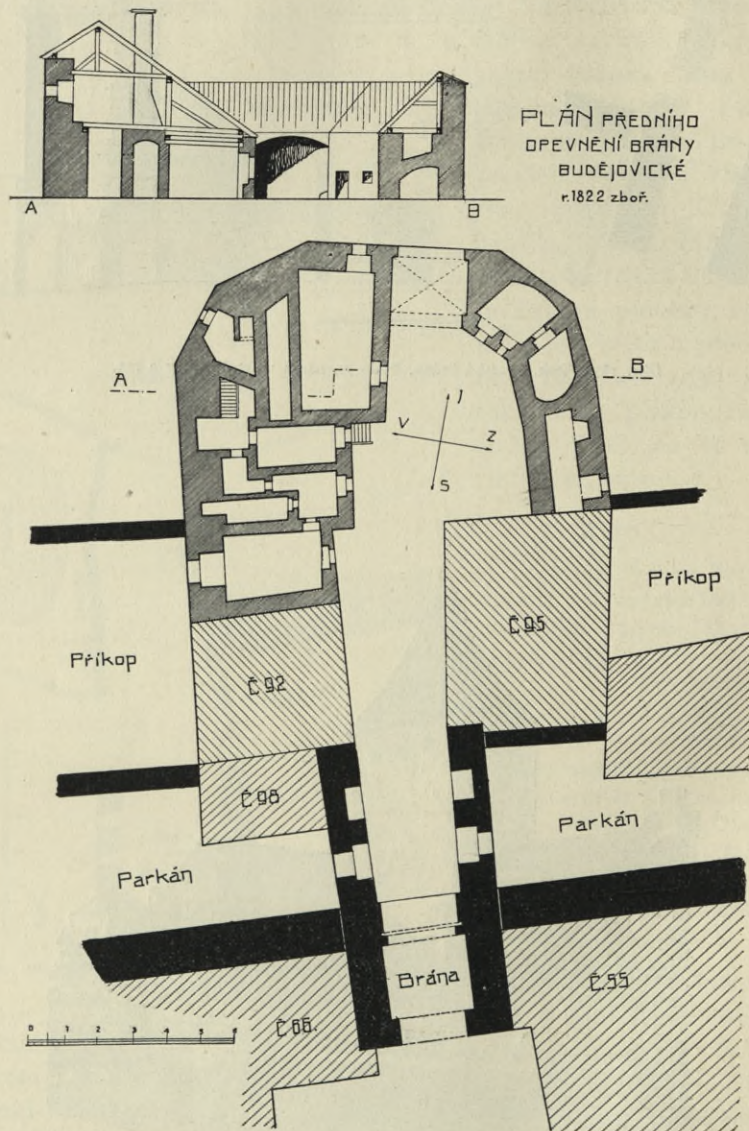
Obr. 187. Písek. Pražská brána. Půdorys, nárys vnitřní strany a řez.



Obr. 188. Písek. Budějovská brána. Pohled vnější.

době shledalo). Řeka Otava měla prý běh svůj za hřbitovním kostelem sv. Trojice a když most již stál, teprve byla svedena do nového řečiště.

Most trpěl častými povodněmi. Tak r. 1432 voda smetla zábradlí, jiné velké vody byly r. 1445, 1501, 1537; r. 1544 opravován most značně



Obr. 189. Písek. Plán předního opevnění brány Budějovické, r. 1822 zbořeně.

porouchaný (z té doby asi zábradlí, o čemž svědčí současný nápis), r. 1551, 1569, 1582, 1626 a 1655 (tehdy vzala voda i valchu s mlýnem a jez).

V letech 1687—8 zhotovili *Pavel Hánek*, truhlář, a *Jakub Havel*, sochař, dřevěný kříž na most za 7 zl. R. 1707 kameník *Jan Bauer*

z Horažďovic položil novou dlažbu na mostě a zábradlí za 335 zl. (nápís na zábradlí). R. 1717 velká voda poškodila trochu most a 1740 třenice



Obr. 190. Písek. Nynější stav bývalé brány Putimské.

ledová. R. 1754 usneseno nahraditi sešlý již dřevěný krucifix novým; korpus ulil písecký císař *Václav Hanzl* a sochy žulové vytesal r. 1757



Obr. 191. Písek. Smrkovská branka (před r. 1870). — Podle kresby † Jos. Soukupa.

Jan Hammer z Čimelic; s úpravou a nátěrem (štafir byl z Prahy) stála tato Kalvarie 214 zl. 18 kr. 3³/₄ d. Také dlažba opravena. Socha Jana

Nepom. v tu dobu již stála na mostě. R. 1767 byl most nejvíce poškozen. Při hrozné povodni podtržen pobřežní pilíř i oblouk při Pražském předměstí, který spadlá věž(i s hlásným) prorazila. Potom ledy rozbily první dva a pátý a šestý pilíř a klenby poškodily. Opravu prováděli zemský hydraulik *Matěj Vyšín* a pražský stavitel *Jan Wirch* (plán zachován v obec. archivu, viz obr. 194.) nákladem 4500 zl. (a 117 zl. kameníkovi). Práce skončeny do r. 1770 a tehdy věnoval Jan Fil. Běšín z Běšin, král. podkomoří († 1780) a bývalý krajský hejtman v Písku, dvě sochy na most (sv. Anny a Antonína Pad.); k soše sv. Antonína zhotovil pak r. 1776 kameník *Štěrba* za 38 zl. podstavec nákl. obce. R. 1789 byl opravován most opět po povodni.*) R. 1825 z komunikačních důvodů zbořena druhá věž mostecká, na pravém břehu.**)



Obr. 192. Písek. Most. Pohled po vodě.

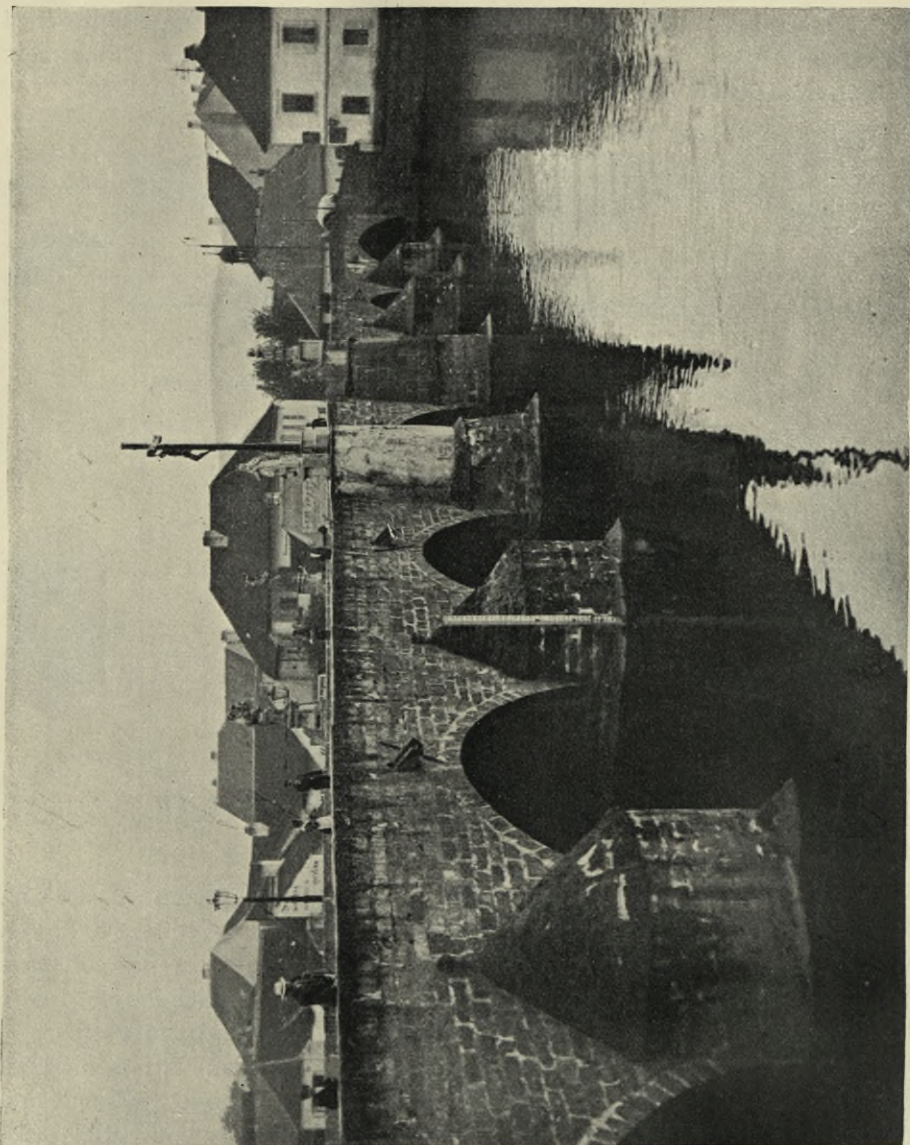
R. 1860 most opět obnoven. R. 1890 obstál most v hrozné povodni vítězně.

Most nesleduje přímou dráhu, nýbrž jest slabě proti vodě vypjat, aby nárazům velkých vod a ledových ker snáze mohl vzdorovati. Má celkem délky 111 m, od pobřežního pilíře jednoho ke druhému 91·5 m, jízdní dráha měří 4·5 m šířky, ale k Pražskému předměstí se rozšiřuje (obr. 195. a 196.). Jest ze žuly stavěn o sedmi obloucích, z nichž šest má klenbu polokruhovou, původní, a jen poslední oblouk k levému břehu (po povodni r. 1767 znovu postavený) segmentovou. Oblouky spočívají na mohutných, ochranných pilířích 4·25 m silných, které jsou proti vodě zahroceny, třetí, čtvrtý a pátý pro umístění soch jsou vyzdviženy v barokní době až ku zábradlí. Pilíře jsou nahoře na koso jehlancovitě kryty, po vodě však jsou zaokrouhleny, kuželovitě kryty a vrchol jich zakončen gotickou kytkou tvaru velmi ranního, pupenovi-

*) Zachován v obec. archivu stavební denník pod tit.: Rzemlesniczky Prothocoll utrat a nakladůw na most kamený . . . poczynage se od 13^{ho} Martij 1789 Roku.

**) V protokole o zboření (z r. 1822) popisuje se věž jako nízká stavba (as 3 m zdíva nad branou polokruhem sklenutou) z kvádrů, beze střechy a puklá v klenbě.

tého a kulovitě osmibokého; krček kytky opíná prstenec (obr. 197.). Líce zdí prsních, rovněž ze žulových kvádrů stavěné, jsou hladké, jen nad oblouky ční s obou stran novější kamenná koryta pro odpad vody



Obr. 193. Písek, Most. Pohled proti vodě.

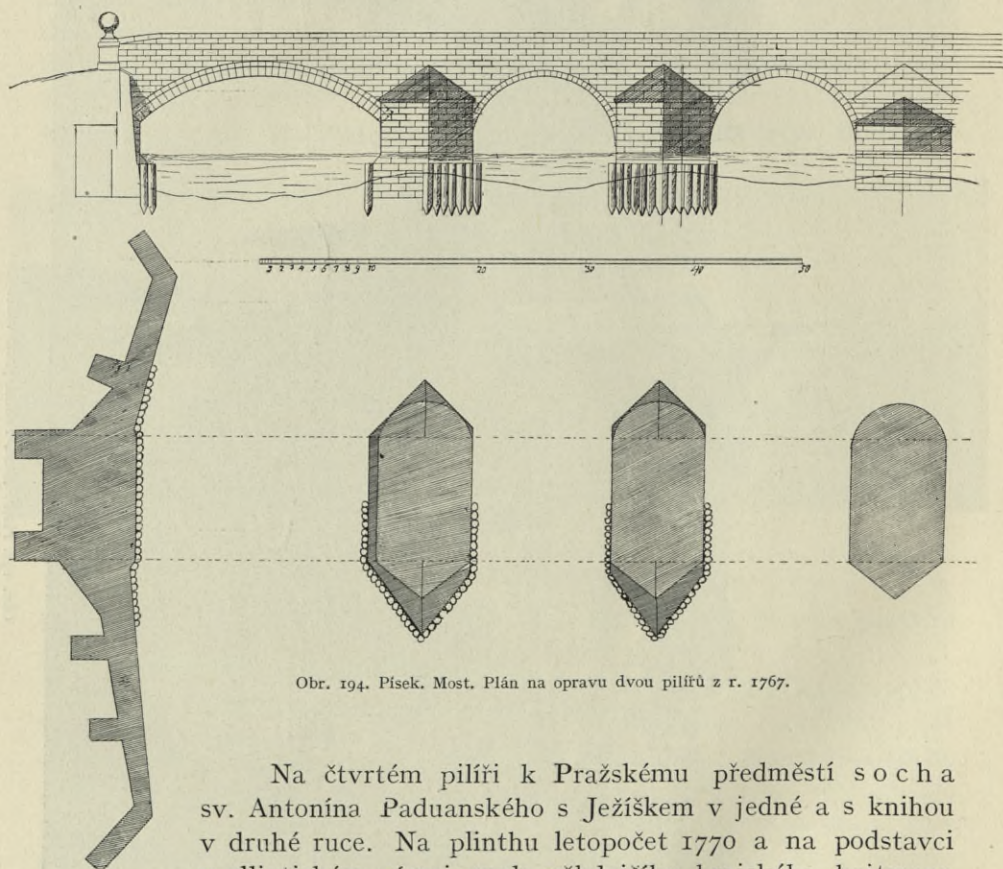
z jízdní dráhy. Zábradlí, s lící zdí splývající, jsou rovněž ze žulových kvádrů.

Kvádry na pilířích, na klenbách i na prsení mají kamenické značky (obr. 198.), které jsou téže podoby jako zvíkovské. Na zábradlí blíže sochy sv. Antonína nápis: RESTAVRATVM 1554, na jiném letopočet 1569.

Směrem z města po levé straně nad pátým obloukem na zábradlí vnitřní strany jest mělce vytesaný gotický kříž (obr. 199.). Na pilířích u vody v obdélném orámování letopočet 1704 a na jiném 1741.

Na pilířích mostních umístěny jsou sochy:

Na straně proti vodě na třetím pilíři socha sv. Anny samé třetí s děťátkem v levé ruce, pravici objímající P. Marii, slabé práce (obr. 192. a 193.). Na podstavci vytesáno: S ANNA ORA PRO NOBIS 1770.



Obr. 194. Písek. Most. Plán na opravu dvou pilířů z r. 1767.

Na čtvrtém pilíři k Pražskému předměstí socha sv. Antonína Paduanského s Ježíškem v jedné a s knihou v druhé ruce. Na plinthu letopočet 1770 a na podstavci v elliptickém rámci znak někdejšího krajského hejtmána Běšina z Běšin, který obě tyto sochy (viz str. 180.) dal zhotoviti.

Po vodě proti sv. Anně stojí sousoší (obr. 200.) Krista na kříži, Marie, Jana a Maří Magdaleny z r. 1757. Tělo Kristovo, výborně modelované, jest ulito z cínu, sochy jsou tesány ze žuly; na kříži přibit z plechu stříhaný letopočet 1791.

Na následujícím pilíři k levému břehu stojí dobrá socha sv. Jana Nepom. na barokní vyzdívce nad pilířem a na zprohýbaném podstavci s městským znakem v barokním rámci. S obou stran andělé se štíty, na nichž vytesáno: ČAS K MLUWENI, ČAS K MLČENÍ. Andělé i světec umístěni na čtyřbokých podstavcích mezi zábradly, na nichž v bo-

hatých rozvilinách tři kartuše s nápisy:

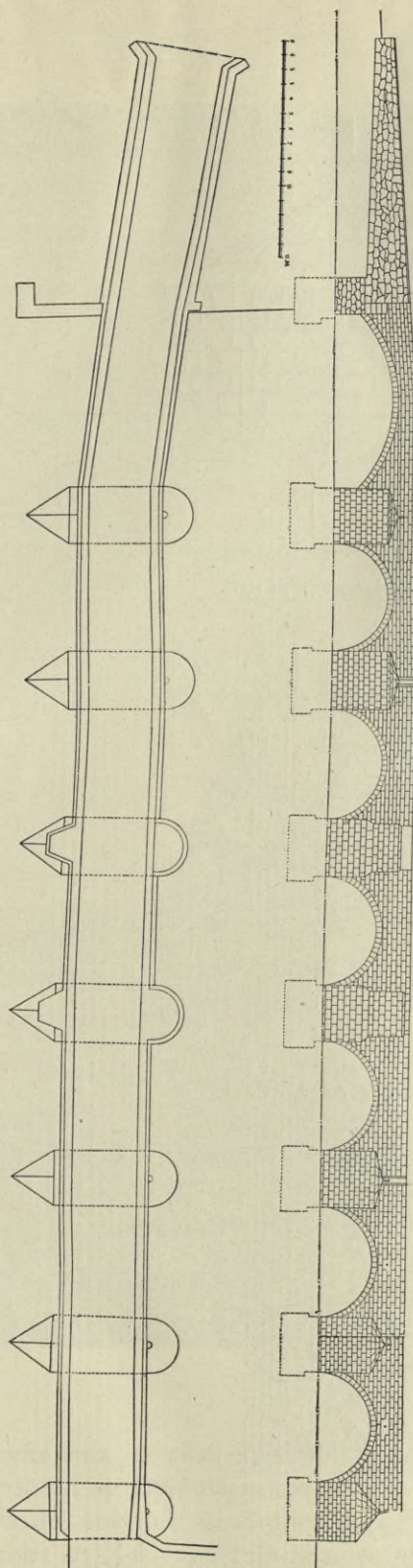
I. MOST OBN. 1860	2. SW JENE ORODUJ
3. OBNOWENO 1901.	Kolem 1720.

V. Jednotlivé budovy v městě.

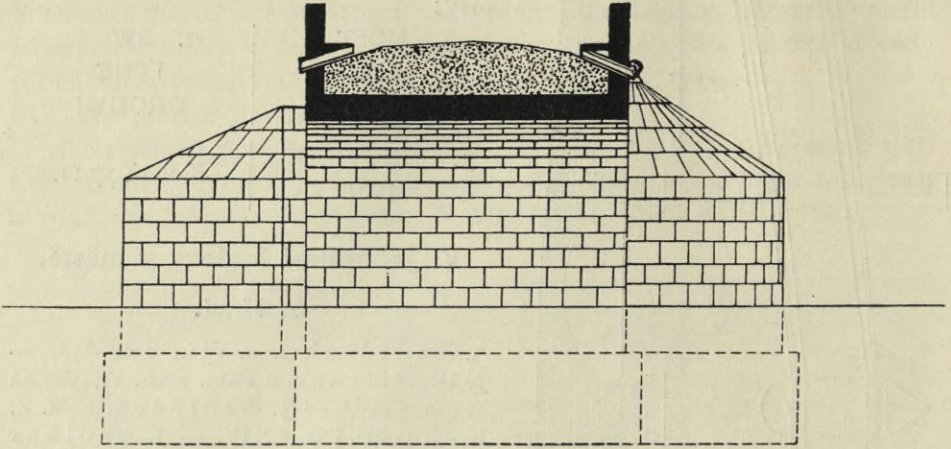
I. Hrad.

A. Sedláček l. c. VII., 236—258. — J. B. Miltner v Pam. arch. V., 306 až 323 (s 2 tab.) — J. Sedláček v M. Z. K. N. Folge IX., CXIV. — J. Ludíka tamtéž XVII., CLXXXI. — B. Grueber, Die Kunst des Mittelalters in Böhmen I. 88; II. 106-7; III. 122. — Neuwirth, Gesch. der christl. Kunst 422—4. — J. Braniš v Děj. středov. umění I., 68—9, 86; II., 163. — Týž v Obr. z dějin jihočes. umění (1909) 34. — Světozor 1871, 613 a 618 a 1872, 519 a 522. — Poutník od Otavy 1860, 92.

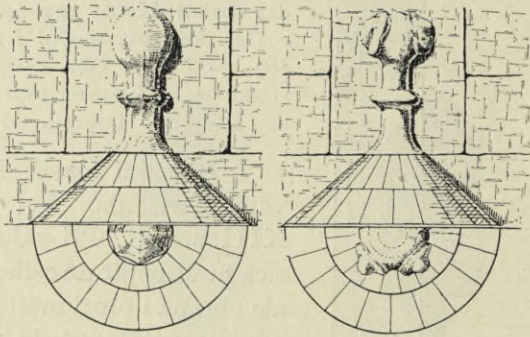
Původní rozsah hradu, mnohem větší nynějšího, byl dílem počátku XIII. století. Při založení města byl sice hrad pojat do celkového opevnění, ale obrana i proti městu (valy, příkopy a zeď) zůstala až do 1510, kdy obec hrad převzala a do jeho východního traktu přeložila radnici. Zbořením hradeb a zasypáním příkopů vytvořeno před hradem náměstí. R. 1532 hrad shořel a od té doby jen část byla způsobilá k obývání, kdežto ostatní části pozvolna bořeny nebo zabírány k jiným účelům. R. 1632 don Martin de Huerta upravil jižní trakt hradu na pivovár, upravil některé světnice k obývání a dal zbořiti na třech stranách nádvorní arkády i radnici pro sebe zabral. Po jeho odchodu hrad tak zpustl, že se r. 1638 ani neuvádí v odhadu jmění. R. 1658 stal se vězením pro sedláky. R. 1722



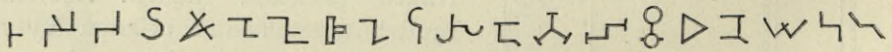
Obr. 195. Písecký most. Nárys z půdorysu nynějšího stavu.



Obr. 196. Písek, Most. Řez příčný středem oblouku (nynější stav).



Obr. 197. Písek, Most. Kytky na ohlavi pilířů.



Obr. 198. Písek, Most. Znamky.



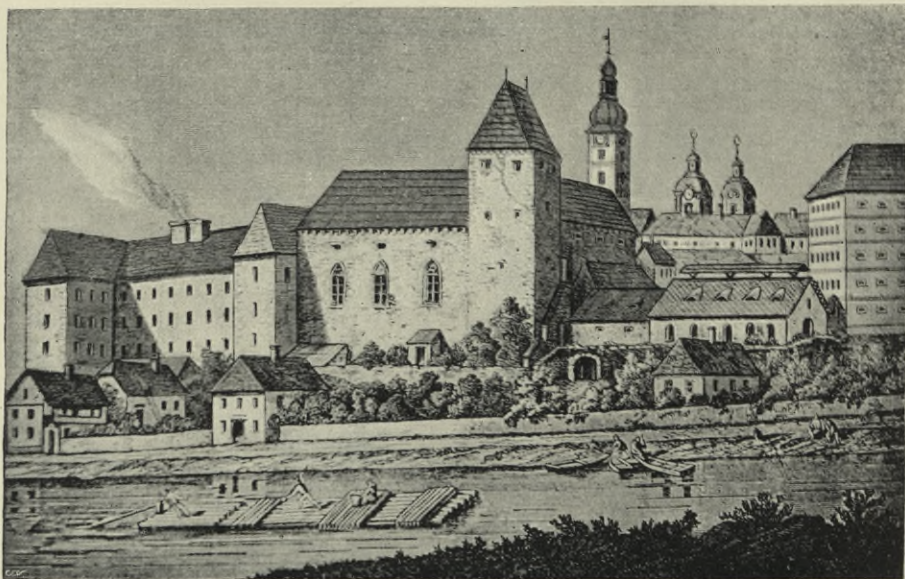
Obr. 199. Písek, Most. Kříž na zábradlí.



Obr. 200. Písek. Most. Kalvarie.

opravena a plechem pobita velká věž (u brány hradní); roku 1749 usnesli se měšťané zakoupiti dva domy na kasárny, ale roku 1751 povolán stavitel ze Sedlice a na kasárny zbořena severní část hradu; roku 1755-6 vypůjčuje si obec na stavbu peníze a 1757 ukončena stavba

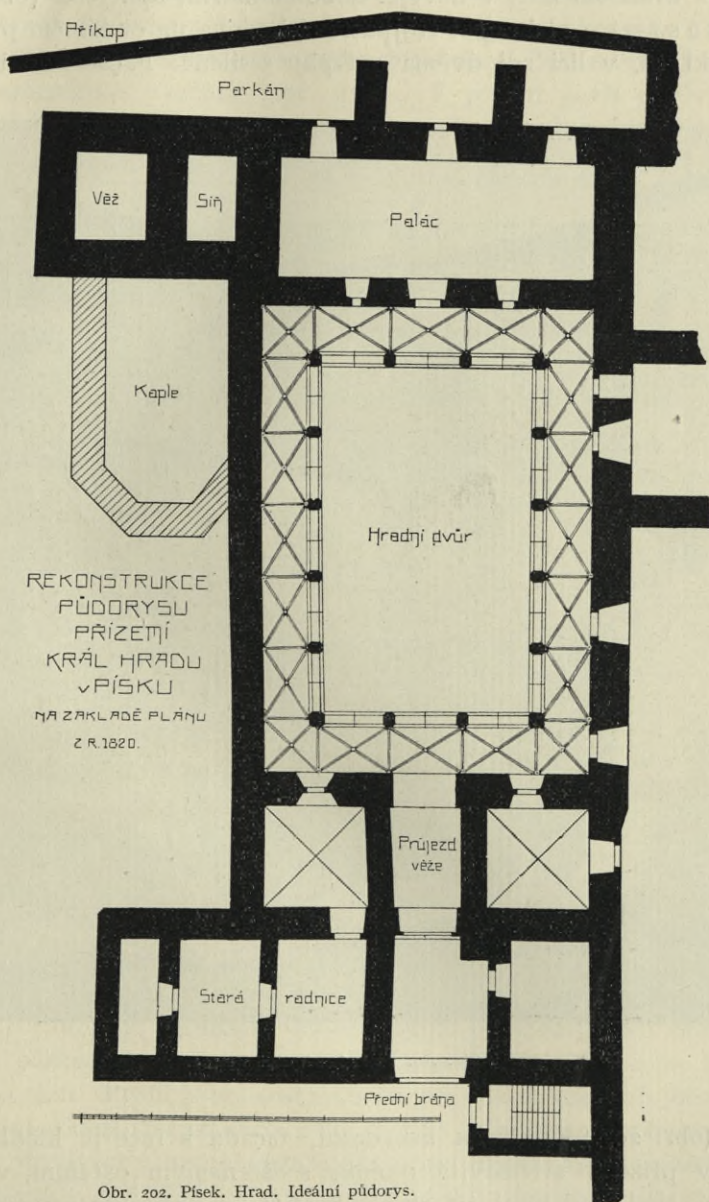
v menším rozsahu proti pův. plánu. Roku 1835 snímal tesař *Tomáš Koranda* korouhvičku s věže, r. 1851 zbořena stará radnice a r. 1860 podkopáním při rozšiřování pivovaru zřítla se velká věž do Otavy a strhla s sebou i kapli; ostatek z bezpečnostních důvodů dobourán (obr. 201.). Teprve v poslední době došlo k zachování zbytků hradu, opraveny arkády i velká síň a vloženy sem archiv a museum (M. Z. K. 3. Folge I, 290.). Také myšlenka na znovuzbudování velké věže se vynořila, ale bohudíky nebude asi provedena.



Obr. 201. Písek. Hrad. Rekonstrukce pohledu z poč. XIX. stol. (dle obrazu † Jos. Soukupa).

Dispoice původní stavby (obr. 202.) jsou dnes patrný na bývalých kasárnách, na pivovaru (sladovna) a vedlejších budovách. Hrad, opevněný dvěma věžemi, zabíral na skále nad řekou Otavou plochu od nynějšího krajského soudu až k mostu. Měl čtyři křídla, kolem čtvercového dvora rozložená a arkádami do dvora v přízemí i patře otevřená, o třech patrech, s krásnou kaplí v traktu jižním a velkou, malovanou síní rytířskou v traktu západním; arkády, velkou síň a kapli spojovala menší síň, též malovaná. Nad vnitřním průčelím hradu byla velká věž s bání a při ní stála druhá hrotitá brána s brankou pro pěší a schodiště do patra v sev. traktu, s úpravou XVI. stol. (obr. 203.) Kolem byl val a hradba. Popisy zbořených již částí jsou nedostatečné a vyobrazení také nespolehlivá (obr. 202.). Podrobněji jsme informováni jen o kapli, zejména z referátu B. Gruebera k ústřední komisi. Byla 45' dlouhá, 21' široká, ukončená třemi boky osmiúhelníka (strana 9' dlouhá), sklenutá do žeber (žebra s okrouhlými svorníky a listovým zdobenými konsolami) [obr. 204.]

a v přízemí vyzdobená lichými arkádami na sloupcích, v nichž byly obrazy svatých*) (obr. 205.). Od XVI. stol. změnil se zevnější dojem



Obr. 202. Písek. Hrad. Ideální půdorys.

hradu tím, že celý trakt východní, obrácený k městu, byl zakryt domy, vzniklými na náměstí před hradem a v XVIII. stol. i novou radnicí.

*) Analogie se stavbami na Zvíkově je tak velká, že možno souditi na téhož stavitele a současný vznik obou staveb.

Na naši dobu zachován z hradu jen celý záp. trakt, t. j. vlastní palác, přízemí věže, zdivo sever. traktu, část valu podél hradu a kasárna a hradební zeď, v novější době cimbuřím opatřená (obr. 206.).

Vlastní palác jest trojpatrová budova na obdélném půdorysu, nově pokrytá, v lici zdi dvěma opěráky sesílená. Façada do bývalého



„Obr. 203. Pisek. Hrad. Druhá brána.

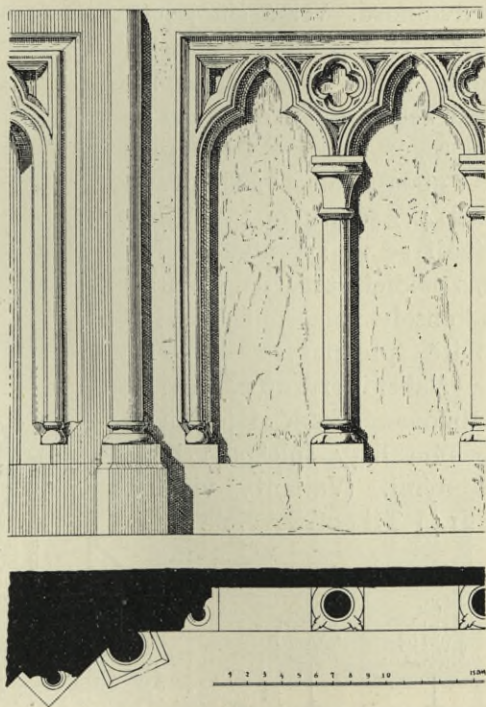
dvora (obr. 207.) opatřena arkádami, tačáda k řece je hladká; vedou do ní v přízemí střílnovitá okénka s ošikmeným ostěním, v 1. patře podobná, širší, nad nimi tři velká hrotitá, na obě strany profilovaná, v podkroví pak později prolomených sedm střílen s cihlovou ovrubou.

Arkády na vnitřní fačádě, zachované jen v přízemí, o 5 obloucích, spočívají na mohutných osmibokých pilířích z tesané žuly a v náběhu kalichovitou římsou opatřených. (Půdorys obr. 208.) Na kvádrech jsou kamenické značky (obr. 209.). Nad pilíři pnou se mohutné, lomené

oblouky s ošikmenými hranami, z hladce tesaných kvádrů, o světlosti 3·27 m. Uvnitř jsou arkády sklenuty do žeber hruškovitého profilu, se dvěma žlábkami po stranách (obr. 210.) a se štítky v náběhu a opírají se s jedné strany o pilíře a v líci zdi palácové o polygonální konsoly, které jsou kalichovitě zavrcholeny a rozmanitě profilovány. Žebra křížují se v kruhovém svorníku s terčem (obr. 210.). V prvním patře zbyly z arkád pouze konsoly s náběhy žeber a cihlová patka klenby, která vystupuje z líce zdi; i zde měla žebra štítky. Konsoly bokové i koutové



Obr. 204. Písek. Hrad. Hlavice přípor a svorník z bývalé kaple.



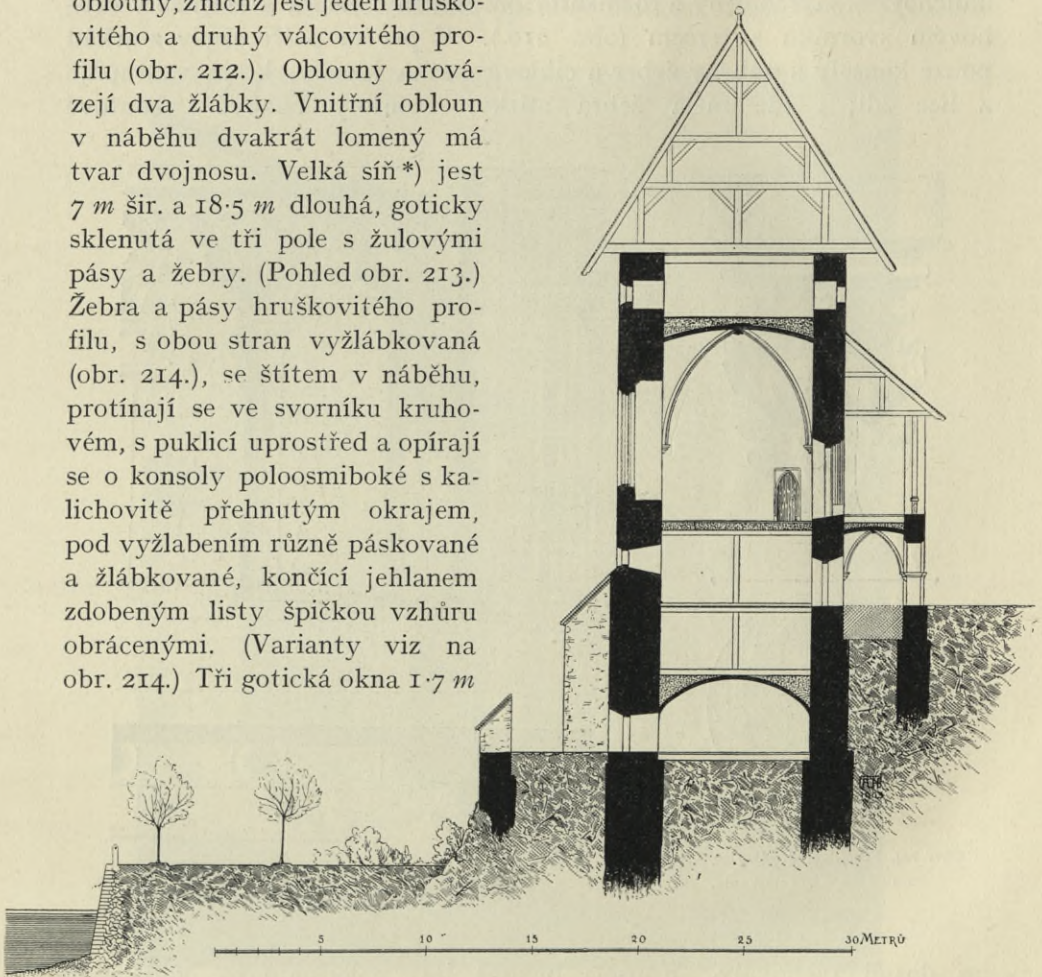
Obr. 205. Písek. Hrad. Bývalá kaple. Arkády.

se dosud zachovaly. Konsola boková jest poloosmiboká, kalichovitě ukončená, páskem přerušená a zakončená proláklým jehlanem, koutové jsou jiného rázu. Profil žebra sestaven dle zbytků nalezených (obr. 210.). V levé krajní arkádě trčí krákorc z líce zdi, na jedné straně dvěma oblouky a žlábkem profilovaný, určení neznámého (snad podval krbový) [obr. 211.]. Nad arkádami v podřímsí jest šest střílnovitých okének cihelného ostění a pod nimi tři kamenné krákorce pro pavlače.

Do vnitřku vede v přízem. arkádách vchod půlkruhovitě sklenutý, na hraně sříznutý a žlábkem opatřený do sklepení pod velkou síní; sklepení jsou předělena tak, že z přízemních arkád se přímo vchází do horní místnosti. Do nejspodnějších místností jde se z pivovaru spilkov. Místnost

tato jest valeně sklenutá s lunetami při oknech, která jsou střelnovitá a vedou na val.

Do velké síně vede vchod z arkád v I. patře, 1·34 m široký a 3·10 m vysoký, goticky sklenutý, o dvou pravoúhlých ústupcích a s dvěma oblouny, z nichž jest jeden hruškovitého a druhý válcovitého profilu (obr. 212.). Oblouny provázejí dva žlábký. Vnitřní obloun v náběhu dvakrát lomený má tvar dvojnosu. Velká síň*) jest 7 m šir. a 18·5 m dlouhá, goticky sklenutá ve tři pole s žulovými pásy a žebry. (Pohled obr. 213.) Žebra a pásy hruškovitého profilu, s obou stran vyžlábkovaná (obr. 214.), se štítem v náběhu, protínají se ve svorníku kruhovém, s puklicí uprostřed a opírají se o konsoly poloosmiboké s kalichovitě přehnutým okrajem, pod vyžlabením různě páskované a žlábkované, končící jehlanem zdobeným listy špičkou vzhůru obrácenými. (Varianty viz na obr. 214.) Tři gotická okna 1·7 m



Obr. 206. Písek. Hrad. Řez zachovaným křídlem západním.

šířky, nyní beze stop kružby, hluboce špaletovaná, mají ve výši 0·88 m kamenná sedátka 0·53 m vysoká, ve hrubosti zdi umístěná. V oknech byla dříve jednoduchá kružba jetelová a ostění byla na hranách vně i vnitř profilována (viz obr. 215.). V prvním okně ve špaletě spatřuje se úzký, gotický vchod na schody, které vedly hrubostí zdi do věže. Na sev. straně síně vede vchod do musea, 0·95 m šir. a 2·5 m vys., lo-

*) Síň byla dlážděna polévanými dlaždicemi tak jako na Zvíkově, z nichž několik kusů chová městské museum. Dle nich pořizena nynější nová dlažba.

mený, žulového ostění, profilovaného obloukem a dvěma žlábkami (obr. 211). Nad rytířskou síní v podkrovní prostírá se velká síň osvětlená střílnovitými okénky s obou stran.

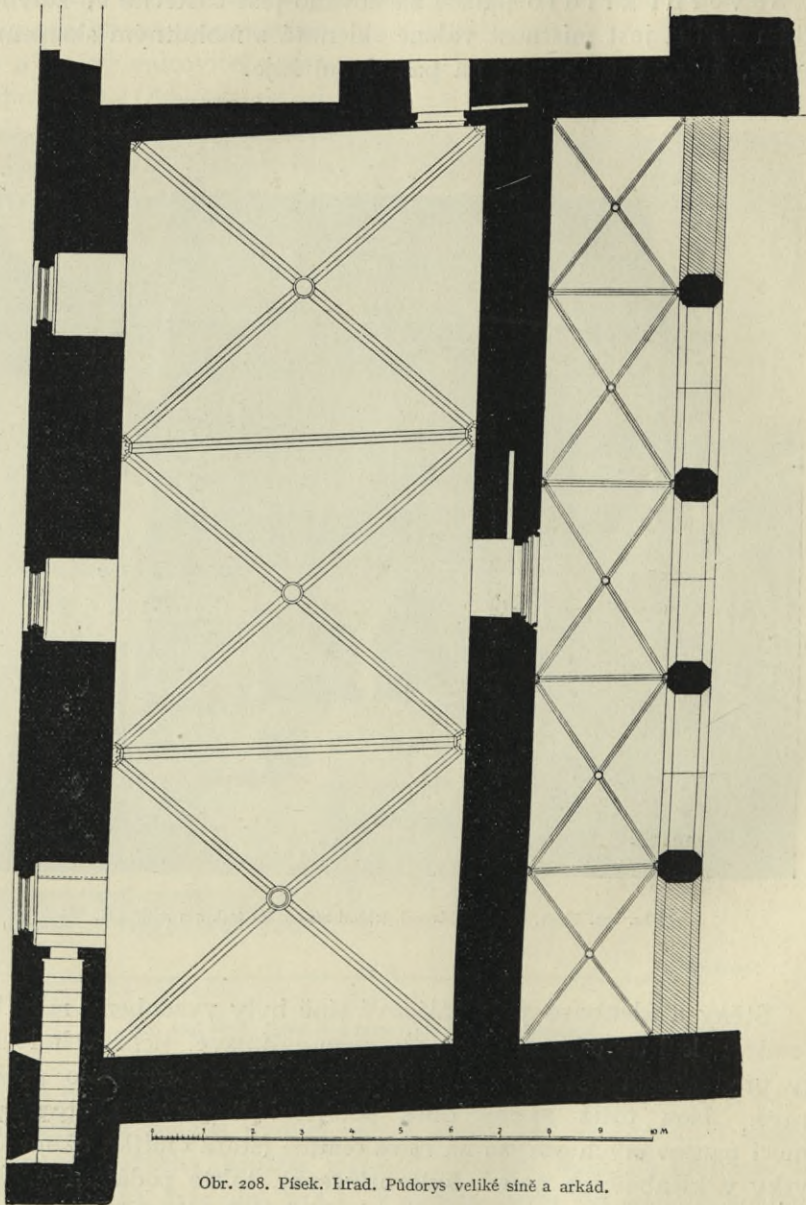
Severní křídlo paláce zachováno jest částečně ve zdivu; pod obydlím sládka jest místnost valeně sklenutá s mohutným sloupem hranolovým, který tuto klenbu na pasech udržuje.



‡ Obr. 207. Písek. Hrad. Nádvoří průčelí západního traktu s arkádami.

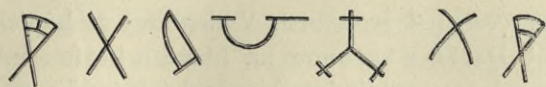
Stěny a klenbová pole palácové síně byly vyzdobeny malbami na omítce, kulturně-historickým obsahem zajímavé, jichž velmi chatrný stav před časem zaval podnět k pronikavé, ale naprosto pochybené opravě. Jsou totiž malby dnes pouhými kopiemi, zhotovenými za pomoci pausovaných obrysů na nové omítce (stará omítka až na skrovné zbytky v klenbových polích byla otlučena), takže podávají již jen povrchní názor o tom, co zde kdysi v lepší formě a barvě bývalo. Vymalování síně stalo se dle zachovaného nápisu nad vchodem r. 1479, ač je velice pravděpodobno, že síň tak nádherná již před tím podobným způsobem zdobena bývala. Bylo užito barev: modré, hnědočervené, žluté, černé, šedé a zelené.

Popis maleb řídí se dle stavu, v jakém se spatřovaly před restaurací:
 Severní stěna (obr. 216.): Dobývání města, rozloženého po obou
 stranách řeky, která jest znázorněna dvěma lodkami a rybami v ní plo-



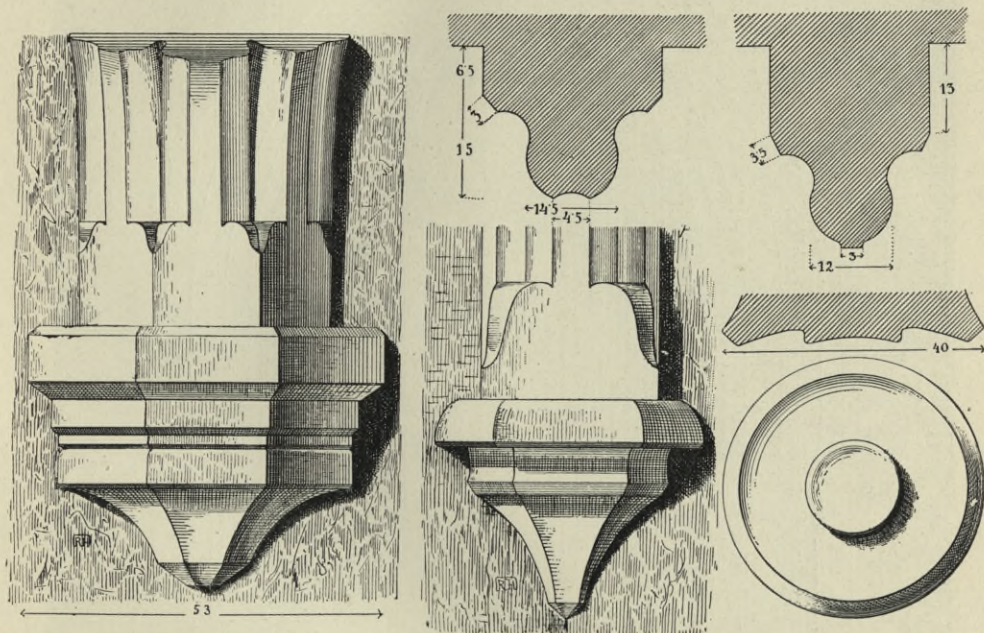
Obr. 208. Písek. Itrad. Půdorys veliké síně a arkád.

voucími. V popředí kopcovitá krajina porostlá stromovím. Před branami boj. Z města dere se zástup pěších se třemi praporcei a s okrouhlými přílbicemi na hlavách. V levo zástup oděnců pěších, uprostřed jízda; jeden z oděnců drží kulatý štít, druzí mají štíty různých tvarů. U města



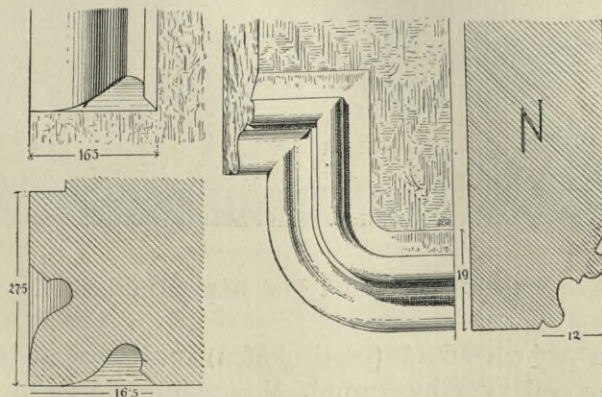
Obr. 209. Písek. Hrad. Značky na pilířích arkád.

postavena děla. Přílby jsou buď zaobleny nebo tak zv. klobouky v nánosníky vybíhající; u jezdců jsou i přikryvadla patrna, ba i hledí na



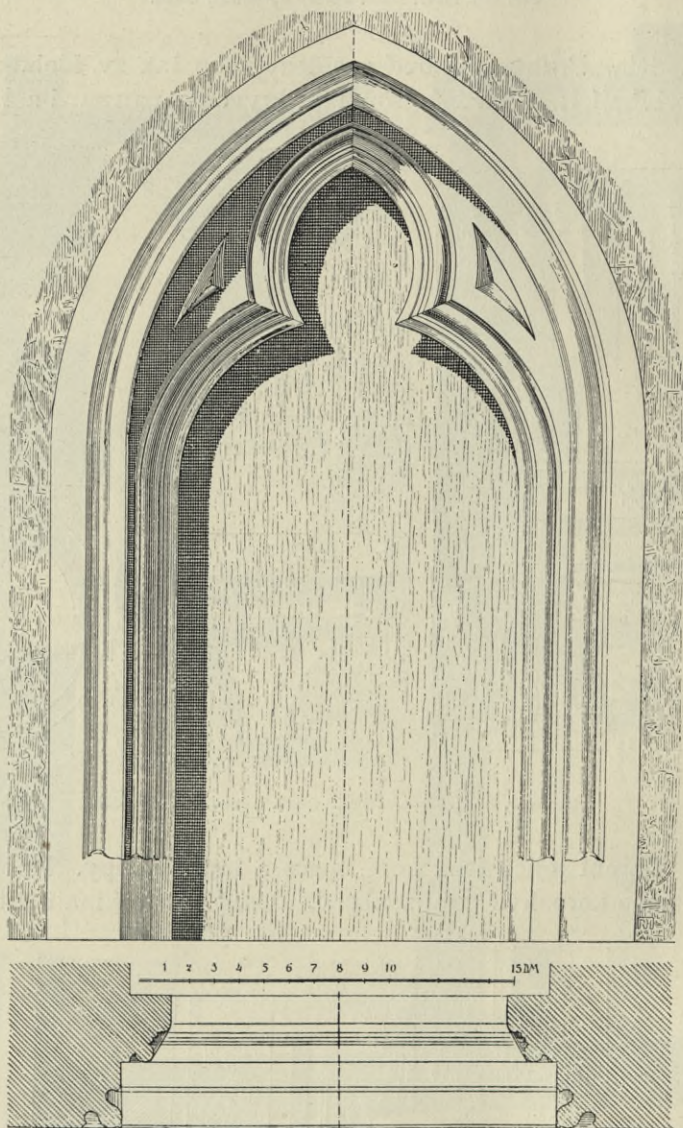
Obr. 210. Písek. Hrad. Žebra, svorník a konsoly v arkádách.

přílbách. Zbraní jejich jsou kopí, meče a kuše se šípy. Kopí a oštěpy buď holé nebo korouhvičkami zdobené. Domy patrové mají štíty s pravo-



Obr. 211. Písek. Hrad. Krákorce v arkádách a ostění postr. portálku do velké síně.

úhlými ústupky, věže pak podsebití. V klenbových kápích nad obrazem jest v levo král David s korunou na hlavě a harfou v ruce. Pod ním páska s nápisem dnes nečitelným. Na druhé straně postava bez hlavy,



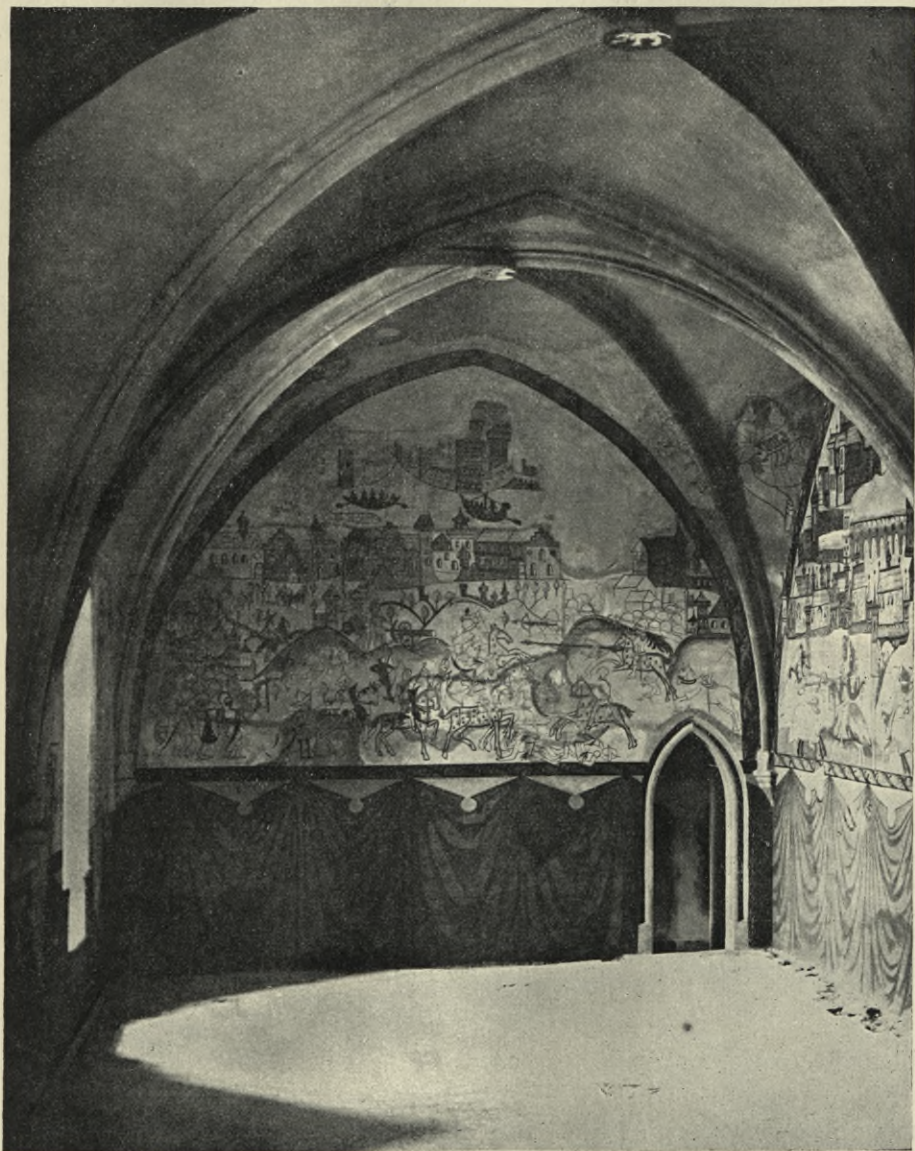
Obr. 212. Písek. Hrad. Portál z arkád do velké síně.

s páskou v ruce, na níž zachována část nápisu minuskulí gotickou: . . . profeta.

Stěna východní (proti oknům) rozdělena na tři pole.

V prvním poli rytířský turnaj. V pozadí město (snad Písek), v popředí zápasí dva a dva rytíři (obr. 217.), v pozadí města kostel. Most

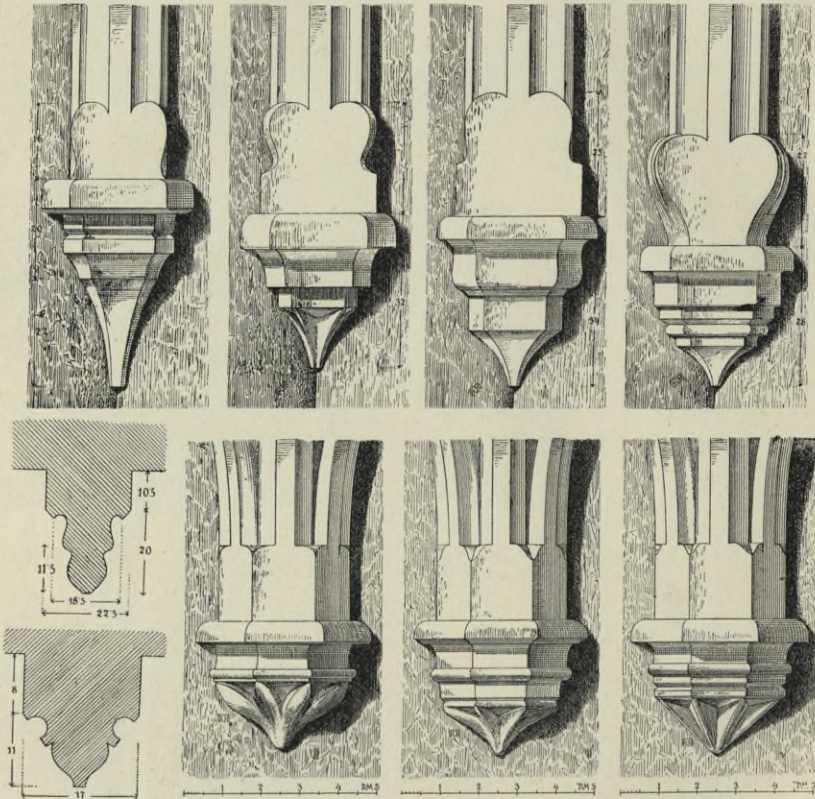
zpevněn s obou stran věžemi a za mostem hrad. Před tímto z budov opatřených pavlačemi, věžkami a cimbuřím pohlíží dámy buď prostovlasé nebo čepci a čechlíkem přioděné. Okna až na malé výjimky jsou



Obr. 213. Písek. Hrad. Pohled do velké síně.

půlkruhovitě sklenuta. Rytířové jsou oděni brněním s kolčími helmami, s nichž vlají fafrnochy, se štíty ve straně vykrojenými v ruce levé a dřevcem v pravé. Dřevce jsou buď ostře zahrocena nebo v několik končin rozštěpena. Nohy rytířů vězí ve špičatých střevicích dolů zahnutých;

někteří mají paže, kolena a stehna pokrytá pokrývkou. Koně jsou kropýři a pokrývkami zdobeni. Čtvrtý rytíř zasadil protivníkovi ránu do hrdla, až se dřevce prohýbá a on s koně klesá. Nad prvním rytířem v levo jest písmě **r**, nad druhým **au** a nad čtvrtým **k**. Po stranách šaškové, pravý oblečen jest napolo bíle a červeně, pod pasem mu vybíhá dlouhý fafrnoch. V kápi klenební na levé straně poprší proroka s čepcem a s dlouhou



Obr. 214. Písek. Hrad. Profil žeber a varianty konsol ve velké síni.

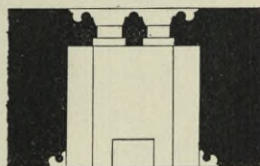
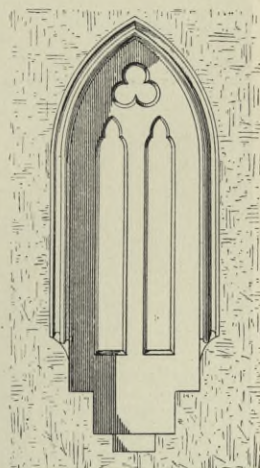
blankou v ruce, na níž nápis: **ꝲoneꝛ**. Na pravo pak jiná, rovněž bezvousá osoba s rouškou na hlavě, blanku v rukou držící s nápisem (faksimile): **miꝛheꝛꝛ ꝛ propꝛheteꝛꝛ ꝛ**.

Ve druhém poli nad vchodem do síně namalována páska, s nápisem **leꝛa ꝛ panꝛe m^olaxvuu^o ꝛmalowana - ꝛafo - ꝛꝛen ꝛ**. Nad nápisem Kalvarie, po stranách sv. Václav se štítem a kopím, sv. Vojtěch s berlou a knihou. Vedle sv. Václava velký erb pánů z Jenštejna, vedle sv. Vojtěcha erb pánů z Dubé. Pod tímto obrazem řada erbů, o nichž níže. Nahoře v klenbových kápiích stopy malby již se nezachovaly, ač není pochyby, že

pokračoval zde cyklus poprsí proroků starozákonních, jak tomu i počet klenebných kápí (16) nasvědčuje (obr. 218.).

Třetí pole, poměrně dosti zachovalé, znázorňuje klanění sv. tří Králů. P. Maria sedí na bohatě členěném sedadle (obr. 219.), svrchní roucho její původně modré (nyní barva prchla), spodní červené; u nohou má položenou liliovou korunu. Za ní chlév z cihel. Sv. Josef v červené sukničce drží pravíci pánvičku nad ohněm, levicí sype krupičku na kaši. U ohniště stojí nádoba. V pozadí krajina kopcovitá s Betlemem, nad ním červená hvězda. Kašpar klečí a obětuje zlatou skříňku; má tvář vousem obrostlou a vlasy dlouhé, nekadeřené. Postavy druhých dvou jsou málo znatelné. Postavy králů oděny jsou v šat po kolena sáhající s lemováním a rozparkem, mají spodky přiléhavé a ostruhy na špičatých střevících.

Na jižní, čelní stěně jsou malby skoro k nepoznání setřeny. Zde uprostřed v obdélníku nyní prázdném spatřovala se kdysi málo znatelná, sedící postava s architektonickým pozadím. Zná-



50 100 150 200 250CM

Obr. 215. Písek. Hrad. Okno ve velké síni.



Obr. 216. Písek. Hrad. Fresky. Stěna severní.



Obr. 217. Písek. Hrad. Fresky. Stěna východní. Levé pole.



Obr. 218. Písek. Hrad. Fresky. Stěna východní. Střední pole.

zorněn tu nade vši pochybnost panující tehdy král Vladislav II., čemuž nasvědčují i stopy erbů zemských a dobře znalý erb Hynka, knížete Minsterberského, syna krále Jiřího, s nápisem:

Hynek z knýže z myšberg z
[a hrabje z kladcký.

Všecka malebná pole jsou ovroubena listovou bordurou, od níž dolů zavěšeno červené koltro, leckde oživené nejasným již erbem; na jednom místě korunované w.



Obr. 219. Písek, Hrad, Fresky. Stěna východní. Pravé pole.

Mimo zmíněné obrazy figurální jsou pod nimi malované erby českých pánů, seřazené od hlav. vchodu ke straně jižní, ač i tu nejedna mezera se vyskytuje. Nad každým erbem blána s udáním rodu. Pod obrazem Ukřižovaného čtyři erby:

1. Červená koruna ve stříbrném štítě s nápisem: di e z wil-
harňz.
2. Tři pruhy červené ve stříbrném štítě: pan z wolffstyn(a).
3. Tři plovoucí ryby na stříbrném štítě: pan z l(a)zan.
4. Štít rozpoltný. V pravo pruh stříbrný v poli červeném, v levo v modrém poli křídlo se stříbrnou a červenou šachovnicí: (pan) z sw-
leg(ur)ncz (= ze Sulevic).



Obr. 220. Písek. Hrad. Fresky. Král Ladislav.

V pravo od portálu pět erbů:

5. Na štítě červeném stříbrný pruh pošikem položený a v něm tři zelené listy. Nápis: pan z plane.

6. Štít křížem čtvrcený; první a čtvrté pole po délce jest rozděleno na červené a bílé, druhé a třetí stříbrné s černou orlicí: pan z hallystenu.

7. Bílé břevno se šachovnicí na červeném poli: pan z ryžumberka.

8. Zavínutá střela červená na stříbrném štítě: pan z dub(e).

9. Dvě supí hlavy červené na poli stříbrném: pan z vlašymie.

Pod obrazem sv. tří Králů 12 erbů:

10. Červená růže v stříbrném poli: pan z rožumber(ka).

11. Stříbrná labuť se zlatýma nohama a pyskem ve štítě červeném: pan z swamberk(a).

12. Tři černé pruhy na štítě stříbrném, svrchní na horním kraji a spodní v polovině štítu: pan

z Kunštafu. Stříbrný štít půlený napříč v hořejší polovici tři černé pruhy.

13. Poloviční štít stříbrný, nahoře lev černý v poskoku na pravo, dole tři pruhy a tři svislá břevna černá: pan (z) Kol(dic).

14. Štít křížem dělený, první a čtvrté pole bílé a v něm zajíc; druhé a třetí pole zlaté a v něm hlavy svinské. Nápis: pan z Házemberka.

15. Bílá (modrá) růže ve zlatém poli: (pan ze) frażne.
 16. Štít křížem dělený, první a čtvrté pole kdysi modré, druhé a třetí po délce na zlaté a stříbrné svisle rozdělené: pan z rabŕŕ(yn)a.
 17. V modrém kdysi poli zlatá osmicípá hvězda: pan z ŕŕternberka.
 18. Zlatý lev v modrém poli: pan z walfŕteyna.
 19. Stříbrná růže na červeném štítě: pan z lanŕŕteina.
 20. Dvě křížem položené černé ostrve ve zlatém poli: miŕ (snad Mikuláš z Dubé).
 21. Poloviční štít v pravo černý a v levo zlatý: pan z wartemberka (nyní bez nápisu).

Na jižní stěně jsou znaky málo znatelné. Byly tu na levé straně čtyři (22.—25.) a ty se zachovaly pouze v nákresu, zhotoveném † prof. Šebelem. Byl tu štít křížem dělený s nápisem: pan z rabsŕena, pak znak s třemi pruhy a nápisem: ŕdarŕky z daupowa (?), pak málo znatelný znak pánu z Rožmitálu.

Na pravé straně:

26. Ve stříbrném štítě černý hřeben: iesŕek z bozkowicz.
 27. Ve zlatém štítě černé parohy: burian z h . . . lwina.
 28. Štít poloviční v levo zlatý a v pravo černý: ian z wartemberka.
 29. Růže (modrá) ve zlatém štítě: mikulass z laŕteina.
 Dále odtud již na západní straně:
 30. Na štítě stříbrném dvě supí hlavy červené se zlatými zobáky: pawel z g(ensŕfyna).

31. Dvě ostrve černé křížem položené ve zlatém poli: rzeniek z klmsŕina.

32. V červeném poli trojlístek stříbrný: zachar z ryrz(an).

Mezi okny a žebry na straně západní jsou postavy králů v nadživotní velikosti, poněkud umělejšího provedení. Všichni jsou v úplném rytířském odění, článkovaného skruží, na ohbích s puklicemi a dlouhých špicí u škorň. Pod nimi koltry.

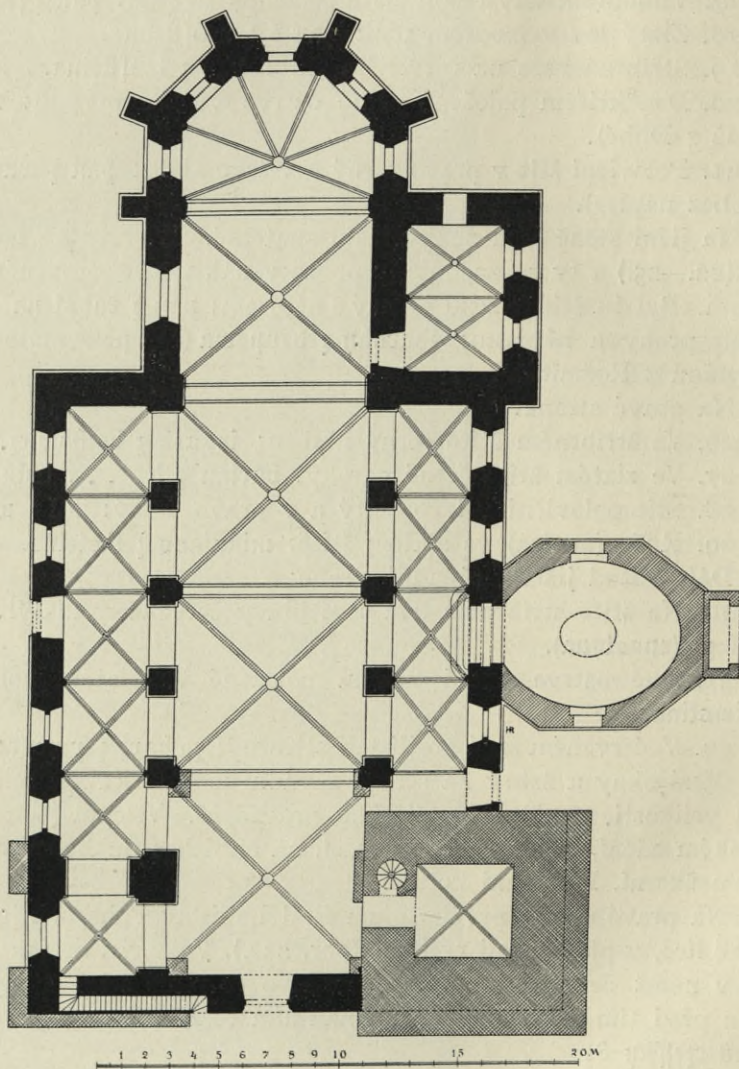
Na pravé straně prvního okna král Ladislav Pohrobek jako mladík hladké líce, v plné zbroji rytířské (obr. 220.). V pravici drží meč a v levici štít, v němž český lev obrácený v levo (v ploše štítu stopy menšího štítku před tím zde malovaného), nad ním blanka s nápisem: ladyŕlaw z král z rzeŕky z.

V levo u druhého (středního) okna znázorněn jest Kazimír, král polský, rovněž v brni s puklicemi. V pravé ruce drží štít červený s polskou, stříbrnou orlicí, v levé meč. Nad ním blanka s nápisem: Kazymyr král polsky.

Na pravo od okna vymalován jest král Jiří. Obličej nezřetelný, jen plátované brnění s puklicemi; pravicí drží meč, levicí znak král českého, nad nímž nápis: gyrzy z král z rzeŕky.

U třetího okna na levo postava skorem zmizelá, až na nohy. Levicí přidržuje štít, v němž ve zlatém poli noh v levo obrácený. Nad ním v blance nápis: assaw z . . . k . . .

Poslední na pravo Karel VII., těla silného, v pravé ruce drží meč a v levé štít, kde v modrém (vybledlém) poli tři zlaté lilie. Na blance nápis: Karel (kral) ffranzk(ý).



Obr. 221. Písek. Děk. kostel. Půdorys.

2. Kostel Narození P. Marie (děkanský).

Grueber, *Kunst des Mittelalters* II, 70, 72, 123. III. 114. — Tajer 563. — Neuwirth, *Gesch. der christl. Kunst*, 405—7, 459. — Braniš, *Dějiny umění* I, 68—9, 86. — Týž, *Obrazy z děj. jihočes. umění*, 35. — J. F. Lehner v *Methodu* XXIX., 1—7.

Kostel vystavěn nepochybně brzo po založení města kolem středu XIII. stol., ač v listinách se připomíná až ve stol. XIV. Dle částečně

rozluštěného nápisu na lodním pilíři (viz dále v popisu maleb!) byly zde četné oltáře s ostatky svatých, neboť mluví se k r. 1303 o uložení ostatků sv. Jakuba, sv. Petronily, Prokopa a Hedviky. R. 1381 založen oltář sv. Prokopa, 1386 sv. Zikmunda, 1408 sv. Maří Magdaleny a neznámého



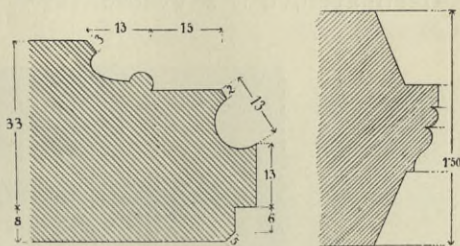
Obr. 222. Písek. Děk. kostel. Pohled od jihovýchodu.

roku oltář sv. Kateřiny. První známá nám změna stavební na kostele podniknuta v 2. pol. XV. stol., kdy založena nová věž v již. nároží západ. průčelí a vyměněny oba portály, což dokončil r. 1489 mistr *Mikuláš* nákladem měšťanů. Pro nedostatečný prostor kolem kostela přeložen hřbitov r. 1549 za město. R. 1555 udeřil blesk do hlavní věže, při čemž tato do základů vyhořela a zvony se rozlily. Při přestavbě po požáru obdržela severní loď renaissanční úpravu (tři kamenné štíty) a okna v obou bočních

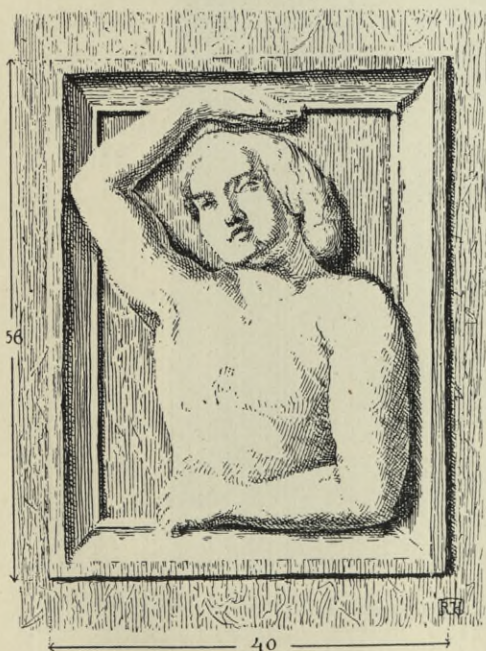


Obr. 223. Písek. Děk. kostel. Západní průčelí s věžemi.

lodích sklenuta půlkruhem a rozšířena; věž obdržela místo sedlové střechy bání. R. 1658 opraveny střechy obou věží. R. 1720 dáno na velké věži polovic kramlí nových a nárožní kvádry nově zazděny. R. 1728 byla gotická okna v hlavní lodi rozšířena a kostel vymalován (mimo ornamenty také cí. orel). R. 1741 dán nový krov s bání na menší věž. V l. 1741—43 přistavěna (k otvoru bývalého, původního portálu do jižní lodi) kaple Jana Nepom. ke kostelu nákl. Beatrice Hanzlíkové, vdovy po primatoru píseckém, a vysvěcena r. 1746. R. 1757 byla postavena na velké věži světnice pro hlásného a potrhaná věž stažena sponami železnými. R. 1762 přistavěna ke kapli Jana Nepom. zvenčí kaplička se sochou téhož světce. R. 1778 strhl vítr střechy s obou věží; velká opravena r. 1786, ale nová bání dána až r. 1804 (dle návrhu tesaře *Jak. Šindeláře* z Orlika stavěl



Obr. 224. Písek. Děk. kostel. Profil okna ve velké věži a presbytáři.



Obr. 225. Písek. Děk. kostel. Relief na velké věži.

tesař *Josef Slavík* z Písku a plechem pobil *Jos. Vrána*, klempíř). Téhož roku zbořena kolem kostela ohradní zeď. Menší věž zvýšena ve zdivu a v nynější podobu upravena po požáru r. 1858. R. 1860 zbořena věž v hradě a hodiny přeneseny na velkou věž kostelní. Poslední úprava, ve znamení regotisace, provedena dle návrhu arch. *Jos. Mockera* r. 1886.

O zařízení vnitřním jest poměrně málo zpráv. R. 1529 pořídila obec novou monstranci; 1542 jest první zmínka o odkazu na literátský graduál (Konrád, *Děj. posv. zpěvu* II., VI., 139 až 140); 1575 byl dán nad sakristii nápis o konání posvěcení chrámu; 1620 vojáci vytloukli celý kostel a odnesli zejména monstranci z r. 1529; 1639 dán

do kostela nový positiv od *Cypriána Maerera* ze Strakonice; 1644 ze strachu před drancováním uschováno v Budějovicích: stříbrné ciborium, pozlacený kalich, stříbrná krabička na oplatky, 3 vyšívaná vella, 3 ampulky na olej a

dvě kasule; 1650 opravena dlažba kamenná v kostele; 1666 koupena nová velká monstrance (s příspěvím pana z Losinthalu) a děje se zmínka o šesti cechovních korouhvích; 1682 postaveny velké varhany z odkazu Alžběty Ůbermayerové a z výnosu várek varhanářem *Mart. Hanzeliem* z Ro-



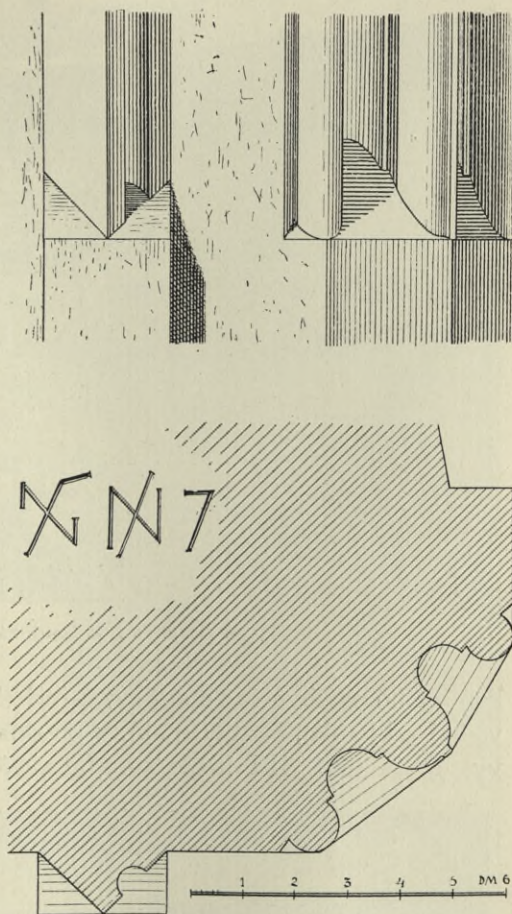
Obr. 226. Pisek. Děk. kostel. Západní portál.

kycan; od r. 1685 pracoval truhlář *Pavel Hanek* na novém hlavním oltáři, sochy řezali *Jakub Hanek* a zeť Sandrův, velké sochy sv. Petra a Pavla zadány nejdříve *Janu Jarému*, ale když nedodržel smlouvy, zadány někam do Plzně; r. 1688 dodal obraz na hlav. oltář *Domínik Pinquetti* z Plzně a oltář pak postaven 1689; portatille oltářní je z r. 1692, kdy také pořízen nový oltář

P. Marie Bolestné nákladem děkana Stuchlíka; z r. 1697 bylo portatile oltáře sv. Barbory; 1710 pořízen nový kalich nákl. radního Jana Hejnice a 1713 nová monstrance stříbrná a zlacená, s mnoha postavami a četnými polodrahokamy; 1715 zhotovil pasíř *Jan Chládek* nový pacifikál a téhož roku bylo koupeno nové ciborium; r. 1715 přenesena kazatelna, původně kolem r. 1620 Donem Huertou věnovaná, do kostela hřbitovního; z r. 1718 bylo portatile oltáře sv. Víta a cechov. oltáře řeznického; r. 1720 udávají se v inventáři dvě monstrance, 4 kalichy, ciborium, 40 svícňů, 25 obrazů a 6 cechovních korouhví; 1721 koupeny nové, nádherné kasule, z téhož roku bylo portatile oltáře sv. Tadeáše; 1726 pořízeny nové stolice a 1728 dlažba; 1743 dohotovil truhlář *Hanzlík* pro hlavní oltář nový otáčecí tabernakl; 1757 přelit sanktusní zvoneček *Ant. Böglem* v Budějovicích; téhož roku udává inventář 11 křížů, dílem ze dřeva řezaných, dílem litých z cínu a mosazi; 1759 pozlaceny sochy v kostele; 1760 udává inventář, že u obrazu P. Marie Písecké bylo zavěšeno 36 stříbrných a 4 zlaté mince, mnoho křížků a srdíček; 1810 odebrány pro mincovnu státní stříbrné, zlacené nohy od kalichů (zejména kalichu z roku 1710), ciboria i monstrance; 1845 koupeny nové varhany od varhanáře

Jos. Gartnera z Tachova za 2800 zl. (J. Köferl, *Die Orgelbauer Gartner von Tachau. Deutsche Arbeit VIII*, 493.) Při opravě kostela v letech 1890tých pořízen nový nábytek pseudogotický a starší kusy jednak dány do musea (ku př. 5 korouhví, 2 oltářní obrazy, řezaný lev od kazatelny, tabernakl z hlav. oltáře, kasule atd.), jednak zničeny.

Kostel jest s t a v b a orientovaná, z období nejranější gotiky, zachovaná v podstatě až na naše časy jakožto trojlodní chrám typu basiilikálního, dle něhož připadá na čtvercové travěe hlavní lodi dvě čtverců



Obr. 227. Písek. Děk. kostel. Profil ostění záp. portálu a značky na něm.

nižších lodí bočních, jež v posledních západních polích zastavěny jsou věžemi. Skládá se z trojlodní síně, opěráků prosté a z polygonálně za-



Obr. 228. Písek. Děk. kostel. Západní portál. Detail.

končeného presbytáře s opěráky; k její jižní straně přiléhá sakristie (původně asi kaple), přistavěná brzy po dostavbě kostela. Z jižní boční lodi vystupuje přístavba kaple sv. Jana Nepom. z XVIII. stol. Vystavěn



Obr. 229. Písek. Děk. kostel. Okno v záp. průčelí. Detail.

jest z lomového a tesaného kamene a omítnut. Veškerá nároží uvnitř i zevně jsou kvádry hladce tesanými obložena. Na společném valbovém

krytu taškovém vystupuje nad presbytářem osmiboká vížka sanktusová, plechem pobitá (obr. 221.—222.).

V západním průčelí dvě věže (obr. 223.).

Menší věž nad prvním polem severní lodi sáhá původním ještě zdíven až po klenbu lodní a má přízemí přízdními pilíři na venek sesíleno; svrchní část (druhé patro) zgotisována a kryta štíhlým, čtyřbokým jehlancem.

Velká věž v nároží jižním vymyká se z dispozice původně zde stávající věže tím, že založena jsouc na čtverečné ploše více než dvakrát zvětšené, vystupuje jak v čele tak v boku jižní lodi značně ze stavební čáry. Na vysoké podezdívce zdvihá se čtyřpatrová, hranolová stavba do celkové výše 71 m a jest přepásána v jednotlivých patrech původní římsou. Římsa, mezi přízemkem a prvním patrem ošikmená a vespod žlábkem opatřená, přechází až do štítu západního průčelí.

Ve třech nižších patrech v různých stranách prolomena obdélná okénka kamenného obložení, na hranách sříznutého. Ve čtvrtém patře jsou prolomena čtyři prostorná, goticky sklenutá, profilovaná (obr. 224.) a v žule tesaná okna bez kružeb. Nad okny čtvrtého patra jest ochoz pro hlásného se čtyřmi hodinovými štíty. Kryt tvořen čtyřbokou, na hranách okosenou bání, na níž čtyřboká lucerna, zakončená baňkou a mohutným křížem.

Na východní straně asi ve výši 4 m zazděn do věže v žule tesaný relief jinocha v poloviční postavě, s rukou nad hlavou zdviženou (snad portrait stavitele věže Mikuláše, dle domnění škol. rady A. Sedláčka znak Sudičů z Jivovice) (obr. 225.).

Ve druhém patře věže na půdě hlavní lodi lze spatřiti kamenné krákorce, do nichž zaklenuty pásy, které nesou zdivo z líce zdi věžní vystupující. Zde též zazděný vchod do šneku, založeného v hrubosti zdi věže a vedoucího z prvního patra do druhého, nyní zasypaného.



Obr. 230. Písek. Děk. kostel. Relief na záp. průčelí.

Západní průčelí hlavní lodi, z XV. stol., zakončeno mezi věžemi štíhlým štítem s kamennou římsou a křížem ve vrcholu. V ose v přízemí hlavní portál a nad ním široké, hrotité okno, vedle portálu menší, hrotitý vchod na kůr a věž. Ve štítě malé gotické okno, nyní zazděné, v něm polovina znaku městského, z žuly tesaná.



Obr. 231. Písek. Děk. kostel. Severní loď.

Původní hlavní portál z XIII. stol. se nezachoval. Nynější hlavní portál je hrotitý, 1,75 m šir. a 3,50 m vys., v žule tesaný a poukazuje svou jadrnou a přesnou profilací, třemi oblouny (prostřední s ploškou), jež se vyvinují z vysokého, hladce okoseného plinthu, na sklon XV. stol. (obr. 226. a 227.). Do cviklů vytvořených pravoúhlým orámováním portálu s vnější šikmou a vnitřním žlábkem, vystupujícím z vysokého čtverhranného soklu, vytesány různé reliefs a deska s nápisem (obr. 228.),

vztahujícím se ku stavbě vedlejší věže: 1. poprsí korunované, značně zvětralé a otlučené; 2. deska s nápisem:

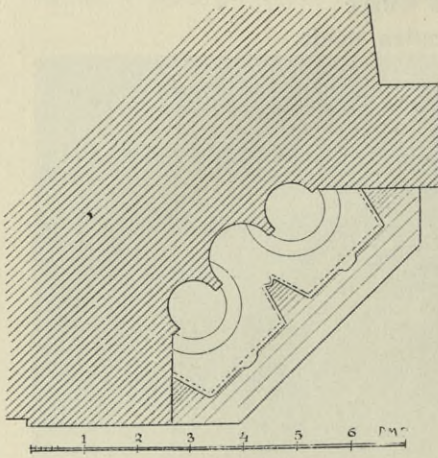
Anno ✠ domi ☉ M ✠ rccc + lxxxix
 fundator forrix <sup>(kančí
hlava)</sup> per mgrm
 Nicolaus ☉ piestnenses Tvere
 ab hoste | omni ☉ amantex nosse.



Obr. 232. Písek. Děk. kostel. Portál v sev. lodi.

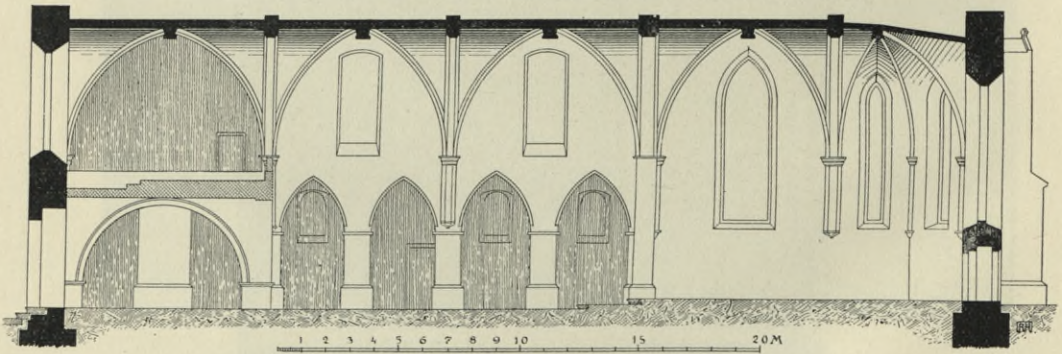
3. poprsí korunované, za ním got. listová větévka; 4. poprsí předešlému podobné, ale s knížecí čepicí. Každá z figur drží blánu s nápisem, dnes již nečitelným (rozluštění by se dal bedlivějším zkoumáním nápis u prostřední figury). Podobá se, že jsou to osoby biblické. Pod hořejšími reliefy v levo erb města Písku, v pravo korunovaný lev český. Někde kamenické značky (obr. 227.). Dvěře portálu řezané, ze XVII. stol.

Velké okno nad portálem je hrotité, kvádry osazené, bez profilace a bez kružby, též z XV. stol. Ve vnitřní špaletě oblouku zasazeno šest výplní (obr. 229.) ve vysokém reliefu, ze žuly tesaných; na pravé polovici jsou emblemy čtyř evangelistů s nápisy na foliích; na levé straně Kristus žehnajícím římským způsobem a držící kalich, pod ním pak dvě mladých lidí rukama se držících. Na jižní straně v lici zdi tébož okna Madonna v širokém vrchním rouše, stojící na podstavci dnes již otlučeném a držící Ježíška, korunovaná gotickou korunkou (obr. 230.). Za Ježíškem i Madonnou gloriola.



Obr. 233. Písek. Děč. kostel. Profil ostění sev. portálu.

Severní boční loď, zevně r. 1555 přestavěná, jest vyzdobena třemi renaissančními štíty (obr. 231. Viz i Dílo VII, 279.). Štíty jsou sesíleny po stranách piliřky, z kterých vybíhá římsa dvojité stočená, nesoucí nástavek ze tří segmentů kruhových. V prostředním štítě letopočet opravy 1898. Do boku lodi prolomena jsou čtyři okna, půlkruhem sklenutá a žlábkovanou šikmou profilovaná, zevně se špaletou segmentovou. Pod středním štítem portál hrotitý, z části původní, z XIII. stol. (obr. 232.)



Obr. 234. Písek. Děč. kostel. Řez podélný hlavní lodi a presbytářem.

Ostění samo jest sešikmené; vlastní vchod, 1-15 m šir., 2-88 m vys., s hranami neotupenými, má vodorovné nadpraží, v jehož koutech vykroužené podpěry; boky vnějšího ostění obstoupeny byly původně dvěma oblými sloupky (mezi nimi širší výžlabek) s talířovými patkami na nízkých hranolových podvalcích a hladkými čišovitými hlavicemi (srovnej obr. 233. s podobnými tvary portálu v kapli Zvíkovské); ze sloupků zbyly jen

patky; zaklenutí hladkého tympanu lomeným obloukem jest již mladší, ukazujíc jinou, neorganicky připojenou profilaci XV. století.

Do jižní lodi boční vede při věži menší vchod goticky sklenutý a na hraně sříznutý a celkem tři okna půlkruhem sklenutá, stejné renaissanční úpravy jako do lodi severní. Blíže u věže k lodi přiléhá osmiboká kaple, zasvěcená sv. Janu Nepomuckému, r. 1741—43 přistavěná



Obr. 235. Písek. Děk. kostel. Pohled do presbytáře.

(obr. 222.). V rozích jest zdobena lisenami a kryta kůrkovou osmibokou kupolí, přecházející v elliptickou lucernu s kupolí, plechem krytou a čabrakovými pilastry zdobenu. V protilehlých stranách prolomena dvě široká, barokně vykrojená okna.

Presbytář uzavřen jest pěti stranami osmiúhelníka a vzepřen v rozích pilíři o jednom ústupku, na sedlových stříškách liliovité hřebeny a úlomky křížových kyttek (obr. 222.). Osvětlen jest původními, goticky sklenutými, úzkými okny širokých špalet bez kružby. Jen do východní závěrné strany prolomeno široké, gotické okno s profilovaným ostěním (obr. 224.), pod nímž pravoúhlý, goticky profilovaný vchod, na hraně

sříznutý a dvěma mělkými žlábkami opatřený. Do křížového travée presbytáře prolomeno gotické okno značně širší a výše bez profilace, bezpochyby v XVI. stol.

Obdélná sakristie přiléhá na jihu po celé délce presbytáře.

Na jižní stěnu barokní kaple Jana Nepom. asi v pol. XIX. stol. přistavěna jest kaplička sv. Jana Nepom., v níž jest umístěna starší



Obr. 236. Pisek. Děk. kostel. Pohled do jižní lodi.

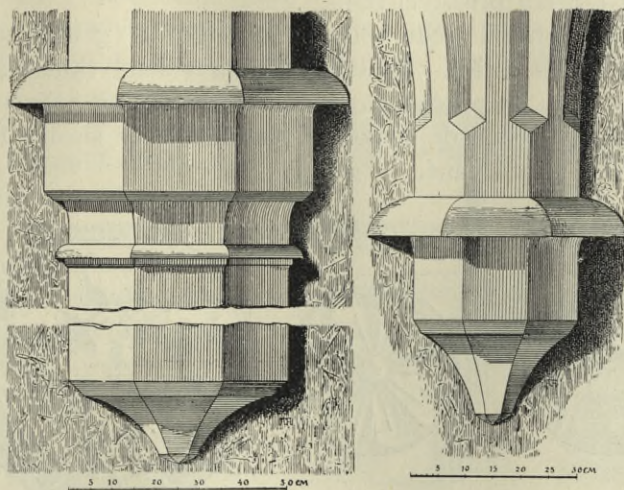
kamenná socha téhož světce na čtyřbokém, na hranách oblamovaném podstavci s vyloženou římsou. Na podstavci kartuš s nápisem:

SODA LITAS AL MA SANCTO SVO TVTE LARI (= 1762).

Vnitřek (obr. 234.—236.).

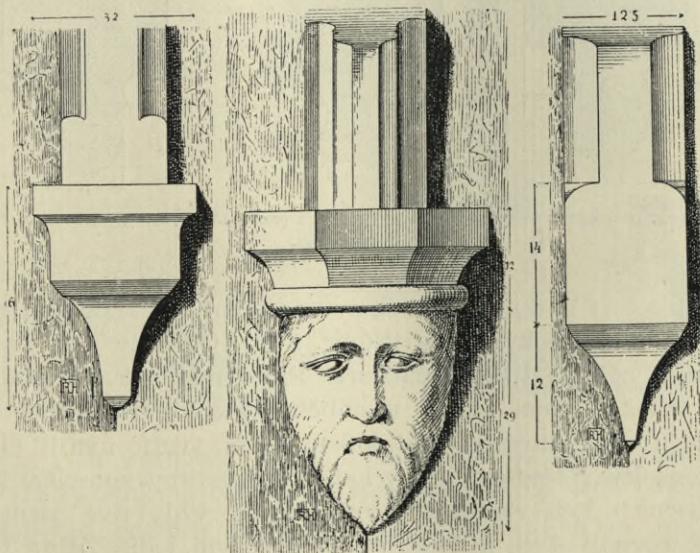
Hlavní loď, 7.61 m šir. a 23.18 m dlouhá (obr. 235.), sklenuta jest do tří křížových travée, pásy dělených; žebra (obr. 239.), štítky opatřená, tvaru hruškovitého, spočívají na přípoře 55 cm široké, z poloviny nepravidelného osmibokého stlačeného hranolu vzniklé a opatřené v náběhu žeber kalichovitou hlavicí dvakrát prokrouženou (obr. 237.). Přípora proniká pilířovou římsou a končí se nepravidelným tvarem pro-

lákle jehlcovitým. Hladké svorníky. Pásky jsou bezmála tak široké jako přípory a na hranách prohloubeny. V posledním travée na západ



Obr. 237. Písek. Děk. kostel. Přípora v hlavní (v levo) a konsola v boční (v pravo) lodi.

jsou žebra koutová, jedno (obr. 238.) usazeno na konsole s hlavou vousáče, druhé pak zapadá do zdi bez konsoly.

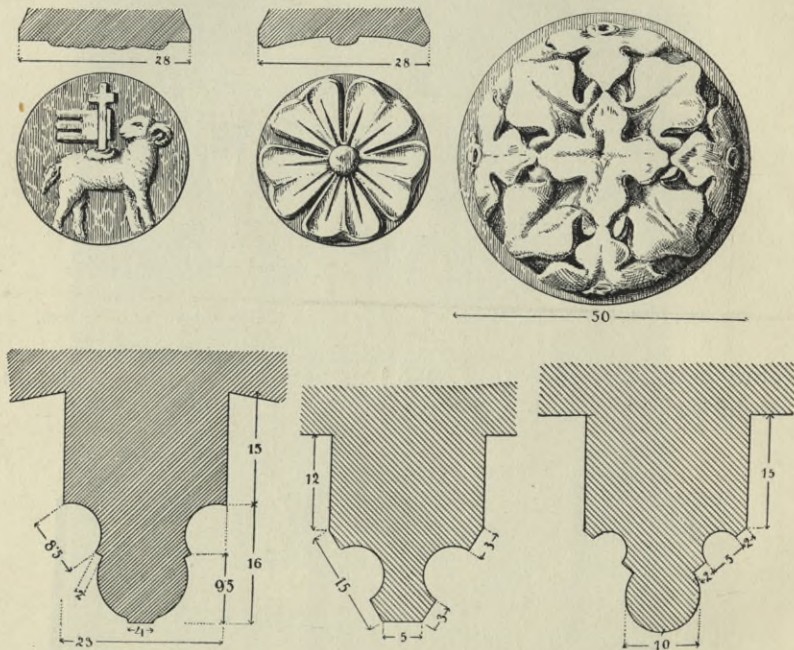


Obr. 238. Písek. Děk. kostel. Konsoly v záp. travée hlav. lodi (uprostřed) a koutové konsoly bočních lodí (po stranách).

V tomto travée přistavěn r. 1489 hudební kůr (tehdy, kdy věž velká byla stavěna). Jest do žeber sklenut; žebra 25 cm široká, dvěma

žlábký a oblounem profilovaná, křížují se bez svorníku; stlačená klenba křížová spočívá na čtyřech, 1·2 m vysokých a římsou opatřených pilířích, k původním pilířům přistavěných.

Do věže v přízemí vede vchod 1 m široký a 1·7 m vysoký, lomeně sklenutý, žulového ostění. Podvěžní kobka valeně sklenuta. Podobný vchod vede z kůru do prvního patra věže s ošikmenou hranou, kde v síle zdi vede zazděný vchod do šneku. V podřímsí věže široké, lomeně sklenuté okno, živě profilované.



Obr. 239. Písek. Děk. kostel. Svorníky v sakristii (v levo) a presbytáři (v pravo); profil žebra v hlav. lodi a v presbytáři.

Obě b o č n í l o d i jsou odděleny od hlavní lodi arkádami gotickými na mohutných čtyřbokých pilířích (obr. 234.). Oblouky jsou na hranách sříznuty a v náběhu štítiky opatřeny. Pilíře mají původní nahoře prokroužený trnož a římsu nahoře u náběhu oblouků ošikmenou a vespod žlábkem opatřenou, která probíhá kolem pilíře, tvoříc uvnitř hlavní lodi ovrubu konsolám příporovým a v lodi boční ovrubu konsolám žeberním. Klenby bočních lodí rozděleny jsou tak, že vždy dvě klenebná pole bočních se rovnají šířce klenebného pole hlavní lodi. Žebra jsou trojhranná, vykroužených stran, bez svorníku a spočívají na konsolách (obr. 237.), které mají tvar poloviny dvakrát vykrouženého obráceného osmibokého jehlanu, pokud jsou umístěna v líci zdi nebo na pilíři, v koutech však mají tvar poloviny čtyřbokého, nahoře i dole vykrouženého, stlačeného hranolu jehlanovitě ukončeného (obr. 238.). Jednotlivá

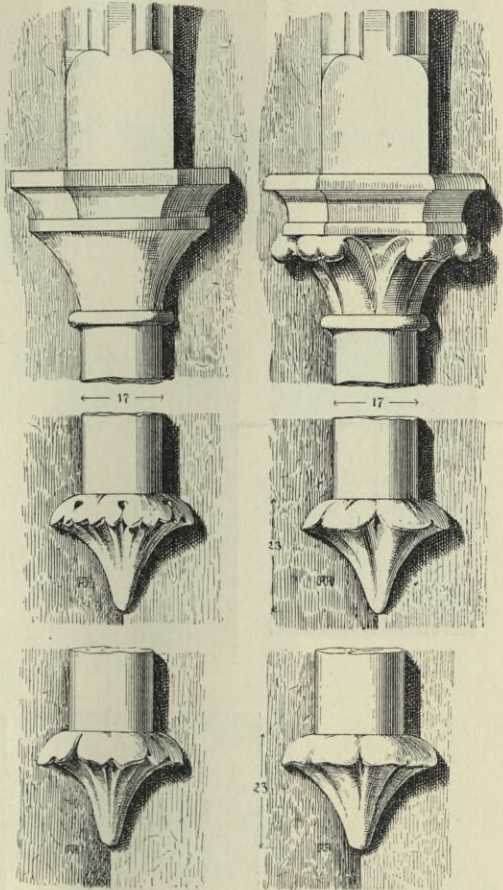
travée oddělena jsou pásy téhož profilu jako žebra a jsou taktéž štítky opatřena.

Severní boční loď, 3·08 *m* šir. a 23·18 *m* dl., má 6 travée, z nichž 5 jest stejných rozměrů, šesté však jako kobka podvěžní odděleno od předešlého, 1·48 *m* širokým pasem, goticky sklenutým, v náběhu štítky opatřeným a na hranách sříznutým.

Jižní boční loď (obr. 236) sklenuta jest ve čtyři travée stejné jako v severní lodi, v pátem vyčnívají patkové kusy žebel asi na 1 *m*, ostatek vyláman, když se stavěla velká věž.

Jižní loď prolomena do barokní, přistavěné kaple Vyzdvižení Jana Nepom. z vody, povýšené o 7 schodů nad dlažbu kostelní a uzavřené železnou kovanou mříží s dekorem rostlinným. Prostor na oválném půdorysu jest sklenut kupolí s lucernou a osvětlen v bocích širokými okny. V kupoli jest fresková malba znázorňující výjevy ze života sv. Jana, v čele pak nad hlavním oltářem na draperii, anděly držené, namalováno město Písek,*) pod ním pak v kartuši nápis:

SVB PROTECTIONE VESTRA
 VOBIS
 DEVOTI PISECAE IN VRBE
 TVTISSIMI STABVNT.
 (= 1743.) [srov. obr. 175.]



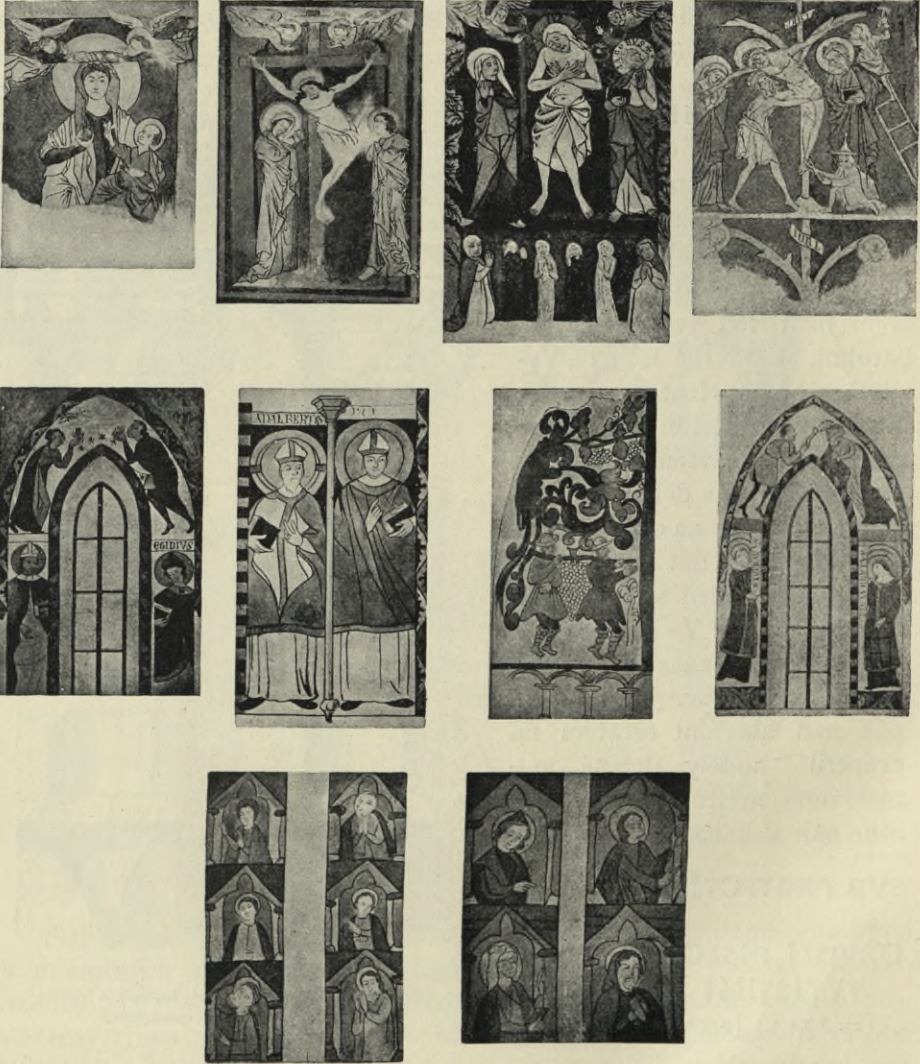
Obr. 240. Písek. Děk. kostel. Konsoly a hlavice koutových přípor v presbytáři.

Stěny jsou vyzdobeny osmi lisenami s korintskými hlavicemi, mezi nimiž čtyři výklenky s barokními soškami svatých otců církevních.

Presbytář oddělen jest od lodí triumfálním obloukem, 83 *cm* širokým (rozpětí 6·95 *m*), opatřeným trnožem a římsou vespod prohloubenou a nahore sešíkmenou. Odtud přechází oblouk tento na obou hranách sříznutý v lomenou klenbu.

*) Kopie originálu ze XVII. stol., v zámku horažďovickém chovaného. Sedláček, Hrady XI, 203.)

Presbytář, 12·60 m dlouhý, jest složen z travée téměř čtverečného a ze závěru $\frac{5}{8}$ bokého, jež odděluje mohutný pás, v náběhu štítkem opatřený, prohloubených hran a hrotitě sklenutý. Žebra, v náběhu



Obr. 241. Písek. Děk, kostel. Kopie fresek v presbytáři, na tr. oblouku a na pilířích lodních.

štítky opatřená a sbíhající se ve svorníku (obr. 239.), který jest vyzdoben plně tesanou růžicí, jsou téhož profilu jako v hlavní lodi a přecházejí u triumfálního oblouku v oblou příporu s kalichovitou hlavicí, ukončenou svazkem listů (obr. 240.). Žebra v křížovém travée a závěru i pás svedeny jsou v příporu téhož tvaru jako v lodi (srov. obr. 237.). Ostatní žebra závěru, rovněž se štítky v náběhu, sbíhají se v plochem svorníku

a končí se příporami oblými, z nichž jedna na straně jižní má hlavici pupenovitou; ostatní hlavice jsou hladké, kalichovité a končí vyhloubeným polygonálním jehlanem ve výši 2·75 m svazkem listů, špičkami dolů přečnávajících (obr. 240.).

Vchod do s a k r i s t i e jest pravoúhlý, 98 cm široký a 2·27 m vys., s podpěrami v koutech, hrany široce sřeznuté. Sakristie má dvě klenebná



Obr. 242. Písek. Děk. kostel. Bývalý hlavní oltář.

pole, pasem oddělená a goticky do žeber sklenutá. Žebra (obr. 239.) jednoduchého profilu, ošikmených hran se žlábkem, mají v náběhu štítky, uzazena jsou na konsolách tvaru obráceného jehlanu a sbíhají se ve dvou svornících, z nichž jeden zdobí růžice v kameni tesaná, na druhém pak ve vysokém reliéfu beránek s praporcem (obr. 239.).

Při opravě kostela r. 1886 po otlučení omítky objeveny malby (viz A. Sedláček v M. Z. K. N. Folge, XII., CXXXVIII.) v presbytáři ve špaletách okenních, na triumfálním oblouku a v lodi na pilířích arkádových. V presbytáři na velké ploše znázorněn byl poslední soud,



Obr. 243. Písek. Děk. kostel. Piasecká Madonna v již. lodi.

ve špaletách okenních řada světců a na triumfálním oblouku 12 a po-
š t o l ů, jichž obrysy byly v kameni ryty. Všechny malby měly ráz maleb
z rozhraní XIII. a XIV. stol. a větší část jich se zachovala v kopiích,

zhotovených † profesorem *Václavem Šebelem*. (obr. 241.) Pět jich ponecháno na pilířích arkádových a pokryto plechem, avšak i ty jsou nezřetelné.

Při triumfálním oblouku na prvním pilíři (jižním) jest temperová malba, 1·65 m vys. a 1·10 m šir.; barvy i kontury málo zřetelné. Znárodně zde Ukřižování Krista, v levo P. Maria a v pravo sv. Jan Miláček.

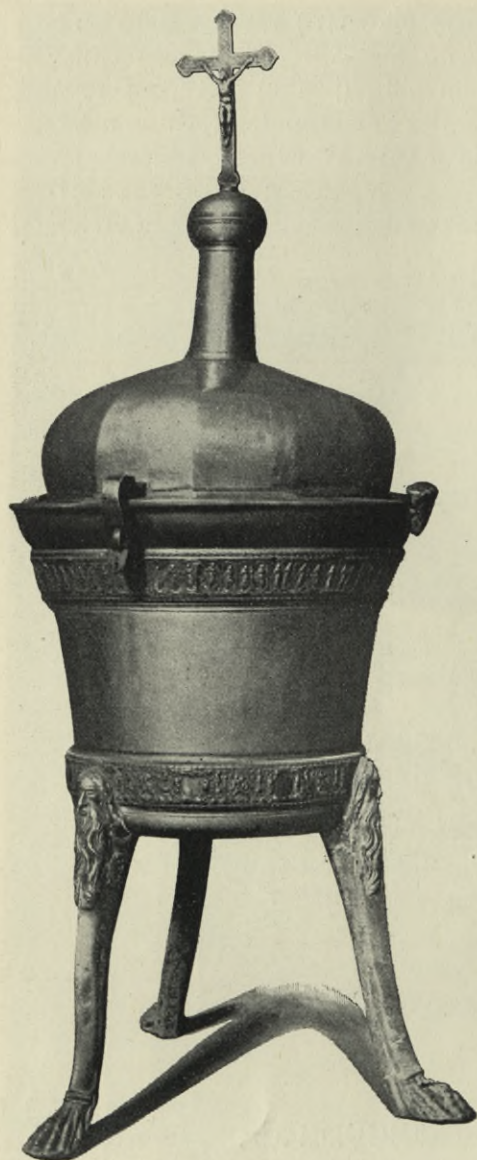
Na druhém pilíři na téže straně ve třech řadách: Kristus se skříženými rukama na prsou, na pravo sv. Jakub drží pravicí skříňku a vrchní



Obr. 244. Písek. Děk. kostel. Pietà v jižní lodi.

roucho, levicí žehná, kol hlavy nápis: **IACOBUS** †, s levé strany Kristovy světec se sepjatými rukama v dlouhé říze. Barvy jsou již nezřetelné a pozadí bylo kdysi modré. Pod Kristem málo zřetelná postava s málo čitelným nápisem nad hlavou: **ROL . . .** Pod sv. Jakubem jiná, rovněž málo zřetelná, s nápisem nad hlavou: **LEONHARD**. Obě postavy jsou pouze v hlavách zachovalé. Pod Kristem v třetí řadě čtyři postavy ženské, z nichž dvě v hořejších partiích jsou zachovalé.

Na třetím pilíři po téže straně obraz snímání Krista s kříže. Tělo chýlí se s kříže dolů a levou rukou visí ještě na kříži, na žebříce stojí mužská figura oděná v sukničce, levicí podpírá pravou ruku Kristovu a v pravicí drží prázdnou blanku. Kristus má na hlavě trnovou korunu.



Obr. 245. Písek. Děk. kostel. Křtitelnice.

P. Maria líbá visící pravici Kristovu a sv. Josef z Arimatie tělo podpírá. U nohou Kristových klečí postava bezvousá a vytahuje kleštěmi hřeb z nohy. Po levé straně Kristově stojí sv. Jan Miláček, bezvousý, v levé ruce drží knihu. Na kříži: INRI.

Na prvním pilíři v lici téhož do kostela pod římsou málo čitelný nápis got. minuskulí.

U triumfálního oblouku na levo na pilíři namalováno Korunování P. Marie, jež drží v levé ruce Ježíška modrým rouchem přioděného a v pravici zlaté jablko. Ježíšek má gloriolu kolem hlavy a drží v pravé ruce předmět křížku podobný. Nad P. Marií s obou stran vznášej se ležmo dva rozkřídlení andělé, v ruce korunu držící, která však dnes jest málo znatelná. Spodní část malby jest otlučena a barvy oprchalé.

Na klenbě byly na modré půdě namalovány hvězdy.

V oknech presbytáře bylo namalováno: v prvním okně na sever ve špaletě nahoře dvě postavy k sobě nakloněné, v levo znáti talár červený a nápis *ΣΤΑΦΑΝΟΣ*, v pravo postava málo znalá s nápisem: *ΑΔΑΛΒΕΡΤΟΣ*, a pod těmito zbytky postav. V následujícím okně ornamentální výzdoba z rozvilin a trojlístů. Ve čtvrtém okně v levo světec se štítem, na němž orlice, snad sv. Václav. Páté okno zdobeno jest postavou světce

v biskupském rouše, na druhé straně biskup a pod ním sv. Vít (?)

Dle zápisků škol. rady Dr. A. Sedláčka byly odkryty ještě tyto mladší malby: V posledním okně jižní lodi u samé svatyně na levé zdi pod ornamente dva židé hrozen nesoucí, ve výklenku v levo ukřižování Páně, v pravo tři postavy a veliký had. Malby byly ze XVI. stol.

Většina barokního nábytku kostelního byla při restauraci Mockerově odstraněna a nahrazena nábytkem pseudogotickým. Některé jen části (reliefy, obrazy) zůstaly na nových oltářích nebo jich místech.

Architektura hlavní oltáře z konce XVII. stol., jehož fotografie se zachovala (obr. 242.) a z něhož uložen jen mladší tabernakl a obrazy v městském museu, byla sloupová, o dvou patrech a bohatě zdobená řezbou akanthů a ovoce; na mense stál mezi dvěma klečícími anděly kaplovitý, sloupový tabernakl otáčecí, po stranách hlavního obrazu mezi dvojicí sloupů a před ozdobnými nikami sochy sv. Petra a Pavla, na římsové sošky andělů. Hlavní obraz, dílo *Dom. Pinquetti* z Plzně, se znakem v dolním rohu (kosa a hrábě překřížené a dvě ruce, držící osmicípou hvězdu) představuje Krista mezi zákoníky a je pozdějšími opravami zcela svého rázu zbaven. Oválný obraz z nástavce, stejně přemalovaný, zobrazuje Boha otce v oblacích, anděly obklopeného.

Jediným zbytkem barokního oltáře P. Marie v jižní lodi je ve vysokém reliefu řezaný pohled na Písek a obraz P. Marie ze XIV. stol. (obr. 243.), na dřevě malovaný, typu zlatokorunského, blíží se nejvíce Madonně pokladu Svatovítského. (Viz A. Podlaha, *Obrazy Mariánské v Čechách* (1904) 6. Týž ve *Vlasti* XII, 878. J. Hille v *Růži Sušilově* 1885, 98.) Obraz jest zasazen v hladkém, profilov. rámu, ze stříbra tepaném, s mřížovým nástavcem a korunou z r. 1744.

V jižní lodi na oltáři obraz sv. Barbory. XVIII. stol.

Hlavní oltář v kapli Jana Nep. sloupové architektury, na něm obraz svržení Jana Nep. s mostu. Obraz utrpěl značně přemalováním. 1. pol. XVIII. stol.

V presbytáři dvě patronátní lavice s řezanými, ornamentálními náplněmi, pořízené r. 1726; v lodi 15 párů dubových lavic z téže doby, ornamentální náplně slabšího provedení.

V jižní lodi v životní velikosti provedená socha Bolestné P. Marie (obr. 244.), která ve klíně drží mrtvého nahého Krista, s kříže snátého, kopie Michelangelovy Piety. XVII. stol.

Kristus na kříži v lodi severní, obstojné řezby, ale krátkých rukou, 1.1 m vysoký. XVIII. stol.



Obr. 246. Písek. Děk. kostel. Náhrobek.

Sochy sv. Víta, Václava, Vojtěcha, Prokopa, Zikmunda a Ludmily, slabé řezby barokní, bývaly dříve v hlavní lodi; nyní umístěny na stěnách kaple Jana Nepom.

V sakristii na stěně na konsolách barokní sochy sv. Ivana a Norberta.

Čínová křtitelnice (obr. 245.), 85 cm vys. a 60 cm šir., na třech nohách, vyzdobených nahoře při kotli hlavami vcusáčů a dole lvími tlapkami. Kotlík tvaru obráceného zvonu má nahoře pás z opakujících se drobných figurek, dole pak figurální a rostlinnou ovrubu. Za přídržovadla víka slouží tři maskarony. Na kotlíku v kartuši rytý nápis:

		OBNOVENA ROKV 1854	
		S · I · T	
	TER	LETHA OD NARO-	ZA PANA MA-TINGER · DĚKAN
		ZENI PANIE 1587	
		KVNDRATA KONW	
		ARZ ZDE W MIES	
		TIE PISKV TVTO KR	
		ZTITEDLNICY S POMO	
		CY BVOZI SSTIAST	
		NIE DOKONAL S TO	
		HO BVD PANV BVOHV	
		V PISKV	
HI. OTTO PVL M I S		OD AN. PIKONI · MI · KONVAR	

Dva ve dřevě řezané kandelábry před hlavním oltářem, vys. 1-60 m; noha trojboká, z konce XVII. století. Jiný nižší, s nohou pěkně řezanou, 55 cm vysokou; stvol je novější.

Dva kalichy, jeden 27 cm a druhý 24 cm vysoký, stejných tvarů, vyzdobeny jsou páskovým ornamentem a třemi terčí, v nichž dvě spojené hlavy andělů. Noha hladká.

Třetí kalich, 22 cm vys., máku pu s tepaným pláštěm z mušlového ornamentu, květy a vinnou révou propleteným. XVIII. stol.

Čtvrtý kalich, 26 cm vys. Noha běžná, na kupě pláštík prolamovaný se třemi medailony, v nichž P. Maria, sv. Rosa a sv. Hedvika. Mezi medailony andělů hlavičky a pod nimi festony. XVIII. stol.

Velká monstrance z 2. pol. XIX. stol.

Pacifikál z XVIII. stol., se svatozářím, má nohu tepanou a v kartuši ostatky svatých. Zhotoven byl řezbářem (?) Janem Chládkem. Vespod na noze nápis: Obsessa | A Borussis Praga | Pisecae existens | Joannes Michael Herlsch | Sac-Metrop: Eccl: Pragen: ad S-Vitum | Praelatus Scholasticus | Ecclesiae Pisecensi | Pro memoria Donavit | Annô Domini | 1757.

Čínový svícen, 62 cm vysoký, trojboké nohy, hojně listovím a květy vyzdobené, se třemi hlavičkami andělů; podobně na nodu tři hlavičky andělů a stvol akantovým listem obtočený. Konec XVII. stol.

Deset párů menších s v í c n ů cínových, tvarem různých, barokových, z poč. XVIII. stol.

Pluviál z těžkého stříbrného brokátu, na červené půdě pestrým hedvábím vetkané květy. Konec XVII. stol.

Hrdelní spony pluviálu, v mosazi tepané, hojnými rozvilinami barokně zdobené. Střed tvoří rozvitou růži. XVII. stol.

Zvony: 1. Sv. Václav (dříve Karel) 153 *cm* v prům. a 125 *cm* vysoký. Kolem koruny a na věnci listová velká ozdoba. Na plášti obšírný nápis o slití zvonu r. 1552 a trojím přelití: 1. 1727 (*Val. Lissiack* z Prahy), 1760 (*Petr Jacomini* z Pasova) a 1900 (*Rob. Perner* v Plzni). Na druhé straně znak města.

2. Zikmund, 130 *cm* v prům. a 94 *cm* vys. Ve veliké kartuši, nad níž koruna pěticipá, jest nápis: HOC | TEMPORE REGIVS | SVB = CAME-
RARIVS | IN REGNO BOHEMIÆ | PERILLVSTRIS | DOMINVS | ER-
NESTVS MALOWETZ | DE CHEINOW | & WINTERBERG. Naproti velký znak Písku v reliefu s pěticipou korunou, nad níž v polokruhu: VRBS POST DECEM SOECVLA (1760). Od této pěticipé koruny v ozdobné kartuši, táhne se ke druhé kartuši akantová ozdoba věncová, uprostřed ní pak Kristus na kříži a na druhé straně P. Maria, Bůh Otec, Syn a Duch svatý nad ní. S obou stran věncová ozdoba a dole andělek. Pod tímto nápis: 1. QVIBVS INTEGRA SVBSTITIT NVMINI VIR-
GINEAE DIVISQVE. 2. PATRONIS GRATA HOC OPVS POSVIT. Na věnci: HIC IN REG. VRBE PISECA FUSA CAMPANA HAEC PER
MAGISTRUM PETRUM IACOMINY CIVEM ET SENATOREM PASSA-
VIENSEM.

3. Jan Nep., 97 *cm* v prům. a 78 *cm* vys. Kolem koruny pod pásovou ozdobou akanthovou obšírný nápis o koupi zvonu r. 1640 nákladem paní Reginy Žďárské, roz. Šwantlové a přelití r. 1900 (*Rob. Perner* v Plzni). Na druhé straně znak města.

Na severní straně presbytáře zvenčí zazděn žulový náhrobek, v něm půlměsíc a hvězda, pod rameny stopy nápisu: SP... hQL... , znamení v poli trojobloukovém je vyšlapáno. Z konce XIII. stol. až poč. XIV. stol. (obr. 246.). S náhrobkem tím příbuzny jsou tři kameny na hřbitově u svaté Trojice, odtud tam přenesené. (Viz B. Grueber, *Kunst des Mittelalters in Böhmen*, II., 125. — M. Z. K. XIX., 54. — *Kunsthistorischer Atlas der Z.-Kom.* II. Abt. [1892], čís. 2., tab. V.)

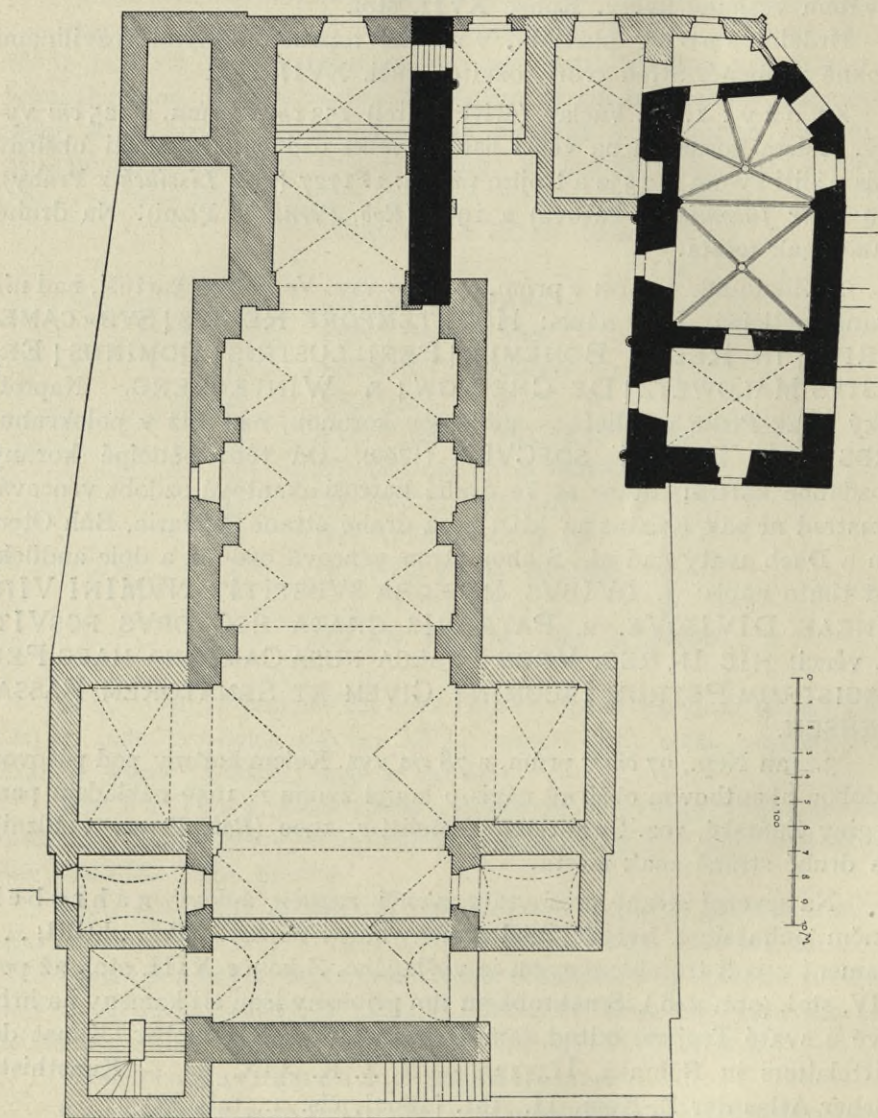
V pravé boční lodi žulový náhrobek s erbem nezřetelným (křížem položené klíče nebo šípy, v klenotu složené peruti), majuskulový opis nečitelný. Z konce XV. stol.

V kostelní dlažbě jest několik vyšlapaných náhrobků místních kněží. Čitelný jest jen náhrobek s nápisem:

SISTE | VIATOR | QVOD EGO SUM TU ERIS | VICTORIAS REPORTA-
TURUS | BOEMIAM INTRAVI | PALMAM MORTI CEDO | ET SUB HAC

RUPE | RESURECTIONEM SPERAM | QVIESCO | CAROLVS PIE-
SASQVE QVONDAM EXISTIS STRENVIS BAVARIAE | GENERALIS
DIE IX. JANUARI. (= 1690).

Obr. 247. Písek. Pádorys klášterního kostela a kaple.



3. Klášter dominikánský s kostelem Povýšení sv. Kříže.

Archivalia klášterní z let 1434—1699 v c. k. univ. knihovně v Praze (Jungmann, Hist. lit. čes. V., č. 421.) — Dr. A. Schubert, Urkunden-Regesten der aufgehob. Klöster Böhmens (1901) 185—192. — D. V. Bezděkovský v Pam. arch. III, 332.

Klášter dominikánský byl založen nedlouho po ohražení města v místech nynějšího kostela a sousedního domu č. p. 122. V prvních

bouřích husitských (dne 20. srpna 1419) byl částečně pobořen domácím lidem a kostel zpustošen (zbyly boční lodi). Dominikáni vrátivší se po čase obnovili kostel (mše byla sloužena v původní jižní lodi) a setrvali zde až do r. 1618, kdy byli opět vypuzeni utrakvisty. Huerta obnovil



Obr. 248. Físek. Klášter. Hlavní oltář.

r. 1636 zrušený klášter s kostelem v nynější podobě na místě domů, jež měšťanům odňal a uvedl do něho opět Dominikány; kostel obnovil a zabral zase opět boční loď, z níž zatím povstala solnice. R. 1641 přistavěl převor *Martin Valaski* věž. Tehdy byly v kostele 3 oltáře a 3 zvony. R. 1685—87 pokračováno ve stavbě věži, kterou vedl *Václav Zdebus*, ale dokončena až r. 1698. R. 1699 přední část kláštera do náměstí v základě vyzdvižena,

prolomeno v kůru kněžském okno a na novém průčelí do náměstí vymalován obraz sv. Dominika; také vchod do bývalé solnice (ze XVI. stol.) upraven na menší, pravoúhlý portál. Dopis na architekta *Spinettu* v Hluboké (v archivu městském) svědčí, že byl r. 1688 úmysl postavit zcela novou budovu klášterní, ale sešlo z toho z příčin, jichž neznáme. Hlavní oltář, zhotovený nákl. Vikt. Švantle ze Třebeska, přenesen



Obr. 249. Písek. Klášter. Obraz sv. Hyacintha na tumbě oltáře.

z východu na západ. R. 1716 kostel rozšířen o příční loď a hudební kůr a 1756 pořízen do něho nový oltář sv. Vincence z Ferrei. R. 1787 byl klášter, jenž měl r. 1780 deset kněží a 3 laiky, zrušen, kostel však ponechán a Františkem I. r. 1796 obnoven a rozšířen. Počátkem XIX. stol. vystavěno poslední patro věže, r. 1820 kostel opraven. Posledně restaurován byl za našich dob.

Kostel sv. Kříže jest prostá barokní budova, nyní obráceně orientovaná, vměstnaná mezi domy. Průčelí východní do náměstí jest jednoduché, s věží v boku. V přízemí vede pravoúhlý, v žule tesaný

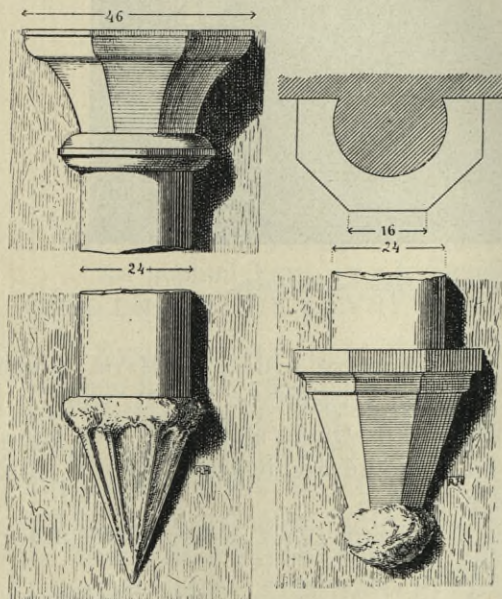
vchod s nadpražní římsou, nad níž znak kláštera; nad vchodem segmentové okno a nejvýše barokní štít. Věž, k budově krajského soudu přiléhající, jest čtyřboká, o patro vyšší kostela a nízkým jehlanem krytá. Průčelí bylo škrabaným ornamentem zdobeno, jak to ukazuje diamantová rustika pod otlučenou omítkou a architektura sgrafittová (kanelované sloupy s archivoltou, zdobenou rozvilinovými a lvími maskami) na vedlejší fortně do klášterního dvora.

Vnitřek má s pozdějšími přístavbami v půdorysu podobu kříže. Závěry presbytáře i bočních kaplí jsou přímé.

Před síň s kůrem, kde dříve byla presbytář (půdorys obr. 247.), jest o několik schodů vyvýšena a křížově sklenuta. Od lodi oddělena jest obloukem, spočívajícím na pilastrech s hlavicí římsovanou, bývalým obloukem triumfálním. Na oblouku v jedné řádce jest chronogram: TEMPORIS LONGIVITATE AERISQVE INIVRIIS VIX NON COLLABENTES FRANCISCI PIA LIBERALITAS E RVINIS ET SQVALLORE EXCITAVIT (= 1823).



Obr. 250. Písek. Klášter. Kopa kalicha.



Obr. 251. Písek. Klášter. Přípory puv. kostela.

Vlastní loď, 24.50 m dl. a 9.30 m šir., jest valeně sklenuta, s kápěmi při oknech. Klenutí opírá se o čtyři přízdní pilíře s římsovanou hlavicí. Boční zdi prolomeny každá třemi obdélnými okny. Příční loď, která zároveň s kůrem ve východním průčelí r. 1716 při rozšiřování kostela byla vystavěna, tvoří v bocích kaple lisenami zdobené, sklenuté hladce do výše a otvírající se do lodi stlačeným elliptickým obloukem.

Presbytář je pravoúhlý, soknem v západním průčelí.

Hlavní oltář, postavený r. 1691, tabernaklový, s roz-

prostřenou draperií v pozadí a brankami v bocích (obr. 248.), na nichž a po stranách tabernakula stojí sochy svatých v životní velikosti. Nad tabernakulem Kristus na kříži, se svatozáří v podobě srdce, po stranách P. Maria a sv. Jan Miláček.

V jižní kapli v čele oltář sloupové architektury, s obrazem svaté Rodiny, obstojné práce; dole na okraji obrazu znak Bohdaneckých z Hodkova a Janovských z Janovic s letopočtem 1730. Po stranách oltáře sochy sv. Dominika a Antonína.



Obr. 252. Písek. Hřbitovní kostel. Pohled od jihovýchodu.

V téže kapli na západ oltář s barokní soškou P. Marie (slabé práce). Na predelle dobrý obraz svatého Hyacinta z XVIII. stol., postavený nákl. nejvyššího lieutenanta de Los Olivos a převora. (obr. 249.).

V kapli severní v čele oltář stejné architektury jako v jižní, s obrazem sv. Vincence Ferrea, z r. 1756.

Tamže oltář sv. Dominika s obrazem téhož světce, slabé práce; na obraze dole znak Kochana z Prachové.

V jižní kapli cínová věčná lampa, ve tvaru srdce, s rytým nápisem: M · S · 1737.

Kalich, 22 cm vys., stříbrný a zlacený, má kupu vsazenou v prolamovaný koš, zdobený ornamentálními listy a třemi andílčimi hlavičkami, z konce XVII. stol. (obr. 250.).

V chodbě do klášterního dvora visí obraz na plátně: Ecce homo, slabá práce; pod výjevem žalm 126. (německý), z votivního nápisu lze čísti jen: . . . Johann Perl . . . von . . . hat die Taffl Machen lassen 1675. Přemaloval r. 1860 F. Skála.

Blíže schodů kovový náhrobek s erbem, v němž velryba s kotvicí. Opis:

AD : 1742
 EXCELLENTISSIMY : DNY : FRAN : XAV : DE
 FIISCHER : INCL : ARTILL : GENERAL : ET
 COMENDANS OBIIT
 DIE 28 SEPTEMB

Druhý náhrobek žulový, s nápisem:

ANNO DNĚ 1651 DIE 6 IVNŮ
 ABYT E VIVIS
 ILLVST : D : D : IOAN I GVILELMVS
 DE SCHWAMBERG DM IN HAID
 CHRAST AVGEZD ET KESTRZAN
 SAC. CAES. MAYE. CONSILIARIVS
 QVEM EODEM ANNO DIE S. OCTOBR
 SECVTA EST
 ILLVST : CONIVNX. IOANNA
 NATA : COMITISSA TRCZIANA
 SIC AMBO FIDELES CONSORTES
 SVB HAC TVMBA REQVIESCVNT
 QVIBVS DEVS
 PROPITIVS

Třetí náhrobek s erbem málo zřetelným (středem svislé břevno) a nápisem setřeným, v němž letopočet 1689.

Na poprsní kůru znak Švamberský, v dřevě řezaný, s nápisem:
 ANNO DNI 1651 DIE 6. IVNŮ | VIVIS | ILLVST. D.

Zvon, 60 cm v prů.m. a 50 cm vysoký. Kolem koruny 2 řádky mezi ozdobou listovou pásovou a akantovou: HAEC CAMPANA RENOVATA EST IN HONOREM S. P. DOMINICI. SVB PRIORATV A. R. F. HIERONYMI KEBHART ANNO DOMINI 1673. Na plášti v kartuši nápis: SVMPTIBVS. CONS. D. PAVLI | PODIEBRATSKY PRIMATIS | R. V. C. PISECENSIS ET SVAE | CHARIS. CONIVGIS D. IVDITHAE, dále relief sv. Dominika v kartuši s dvěma karyatidami po stranách a nápis také v kartuši oválné: STEPHANVS | PRICQVEY CIVIS | CLATTOWIENSIS | ME FVDIT.

Z původního kostela klášterního zachovaly se jen nepatrné zbytky: boční zdi presbytáře (závěr schází), dnes na dvorku před kostelem položené, s nivoem dlažbou o 1 m zvýšeným, a k němu na jižní straně přiléhající kaple, nyní v krám a soukromý byt (v domě čp. 122 „U růže“) proměněná; nynější kostel zabírá původní severní loď, jež

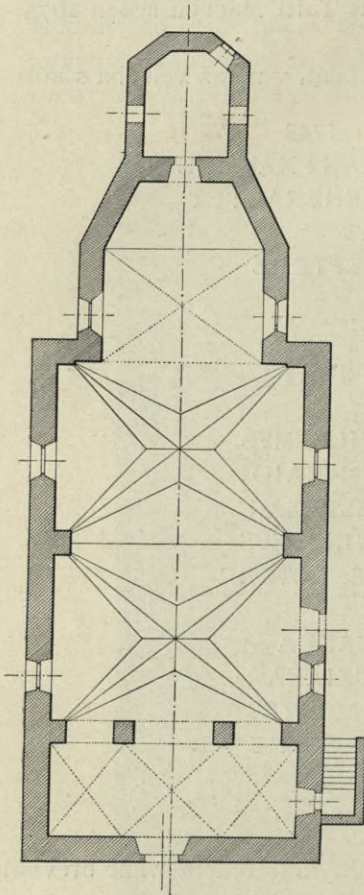
byla po válkách husitských přestavěna na solnici (z ní zbyla vzpomenuť sgraffita, klenba a zazděný vchod polokruhový), ale při obnově barokní pojata za presbytář, k němuž hlavní loď přistavěna směrem východním.

Z presbytáře zachovaly se tři přípory nástěnné (obr. 251.) na stěně jižní (jedna koutová při oblouku triumfálním) a jedna na severní. Jsou válcovité, ukončené kalichovitou hlavicí s přirostlým páskem a končí oble v poloviční výšce stěny. Ze žebor nezachováno ničeho. Stopy oken s žulovým, ošikmeným ostěním, shledány na stěně severní uprostřed travée dosti vysoko. Dle toho měla presbytář mimo závěr (pravděpodobně polygonální) tři travée křížově sklenutá.

Z hlavní lodi nezachováno se ničeho.

Kaple, na jihu presbytáře přilehlá, má pětiosminový závěr a dvě křížová (srov. obr. 247.) travée. Presbytář jest 5.50 m šir. a 4.10 m dl., oblouk triumfální 0.46 m šir., obě travée 5.62 a 5.46 m šir., dohromady 9.79 m dlouhá a pásem lomeným, 0.76 m širokým, oddělená. Žebra klenební jsou 0.20 m široká, na stranách žlábkovaná, se štítky u paty, konsoly kuželovité (nyní u samé podlahy položené, protože původní nivoem se stopami dlažby bylo o 3.80 m níže), svorníky kruhové, 0.36—0.44 m v průměru, hladké (v druhém travée křížovém jsou svorník i žebra pod nánosem malty skoro nezřetelné). Oblouk triumfální je stlačený, lomený, na hranách sříznutý (kryt nyní příčkou mezi bytem a krámem). Nikde stopy po oknech nebo vchodu. Pod kaplí sklep se zbytky patek pro valenou klenbu.

Pokládáme-li kapli za pravou boční loď kostela a nynější kostel za levou loď (obě mají stejnou říšku), přicházíme k náhledu, že byl kostel trojlodní a že presbytář i boční lodi byly ukončeny polygonálně. Nerozřešenou zůstává otázka, kde stála kaple Božího Těla, založená při kostele paní Marketou z Bavorova r. 1357.



Obr. 253. Písek. Hřbitovní kostel. Půdorys.

4. Kostel Nejsv. Trojice (hřbitovní).

Hřbitov s kostelem založen po r. 1549 na místě, kde byla dřevěná kaple Proměnění Páně a při pustém mlýně zahrada, darovaná r. 1515 králem Vladislavem II. obci. Vdova po měšťanu Jiřím Kahounovi dala r. 1575 zvonici opodál kostela postaviti a zvon ulíti. Kostel dostavěn r. 1576. R. 1715 přenesena sem z děk. kostela kazatelna a r. 1729 dány sem nové varhany a oltář. (J. Hille v Methodu XIV, 31.)

Prostá, orientovaná stavba pozdně gotická. Skládá se z obdélné lodi a polygonálního presbytáře bez opěráků, k jehož závěrové zdi později přistavěna nízká pětiboká sakristie. (Obr. 252. a 253.)

L o d ě, taškami krytá, má v bocích po páru goticky sklenutých oken bez kružby. Do prostého západního průčelí prolomen hrotitý vchod, s žulovým ostěním na hranách

sříznutým; nad ním dvě segmentem sklenutá okna. Ozdobnější portál renaissanční na straně jižní; jest tesán v mramoru, orámován se straně dvěma pilastry na vysokém plinthu, rostlinným ornamentem vyplněnými;



Obr. 254. Písek. Hřbitovní kostel. Portál.



Obr. 255. Pisek, Hřbitovní kostel. Krucifix na levém bočním oltáři.

pilastry nesou hladký vlys, pod nímž římsa mělce vyžlábkovaná a torem opásaná. Nad vlysem vystupuje štít (obr. 254.), v němž po stranách dva delfíni drží znak města Písku, vavřínovým věncem orámovaný. Pod znakem v kartuši nápis:

LETHA · 1549 · TOTO
MISTO · KV · POHRZEBV TI ·
EL · MRTWEYCH · GEST · WYWOLENO
TENTO · PAK · KOSTEL · ZALOZIEN A
STAWIEN · GEST · WE GMENO SWATE
A POZEHNANE · TROGICZE · LETHA 1576

(D. V. Bezděkovský v Pam. Arch. III, 333.)

Vchod jest ellipticky zaklenut, torem orámován a s obou stran v rozích výplněmi ozdoben.

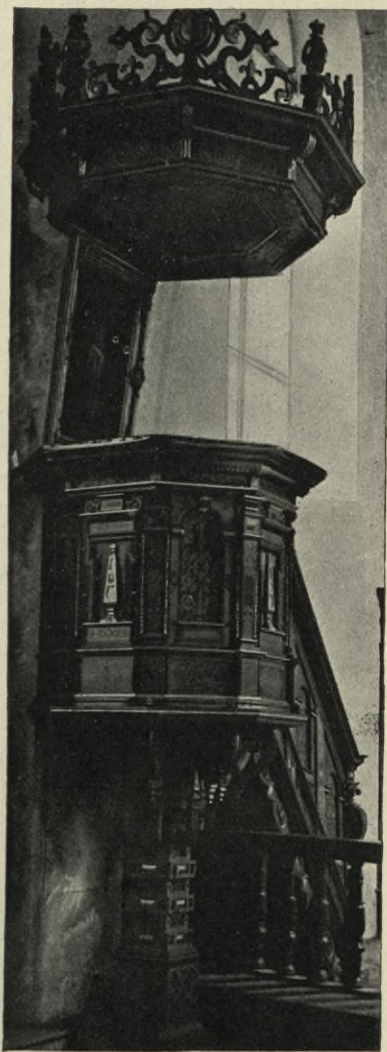
Presbytář, uzavřený pěti stranami osmiúhelníka, ustupuje od lodi o 1·72 m a jest osvětlen třemi okny gotickými bez kružby. Na sedlové kůrkové střeše sanktusová věžička s lucernou a baňkou, plechem pobitá a r. 1756 postavená.

Vnitřek lodi jest obdélný, 19·15 m dl. a 10·05 m široký (půdorys obr. 251.), o třech polích valeného klenutí s kápněmi při bocích. Klenba rozdělena maltovanými žebry jednoduchého profilu, jež tvoří čtyřcípé hvězdy s malými hladkými svorníky a opírá se o čtyřboké z líce zdi vyčnívající pilíře. Západní empora spočívající na dvou čtyřbokých pilířích a dvou polokruhových a jednom segmentovém oblouku, podklenuta jest třemi křížovými klenbičkami.

Loď oddělena od presbytáře obloukem lomeným, neprofilovaným, 1 m širokým.

Presbytář skládá se z travée a tříosminového závěru. Jest sklenut v lomený oblouk s maltovými žebry, která se křížují ve hladkém svorníku a spočívají na maltových čabrakovitých konsolách.

Poprseň kůru hudebního zdobena jest šesti obrazy na dřevě malovanými, znázorňujícími život P. Marie. Mnohé z nich jsou zašlé; byly asi provedeny brzy po vystavění kostela (dle zápisků v archivu městském byla r. 1727 starodávná piktura obnovena).



Obr. 256. Písek. Hřbitovní kostel. Kazatelna.
Pohled průčelní.

Tři oltáře běžného barokového typu (hlavní s postranními portály), z 1. pol. XVIII. stol. Na hlavním oltáři obraz sv. Trojice, opravou na dobro zničený. Oltář postaven byl kolem r. 1726, bezpochyby stavěn a řezán *Janem Chládkem*.

Obrazy bočních oltářů jsou bezcenné. Na levém oltáři dřevěný kruzifix, 36 cm vys.; na podstavci ještěrka a letopočet 1544. Postranní sošky P. Marie a sv. Jana se nezachovaly (obr. 255.).

Na hlavním oltáři pár barokních cínových svícňů s trojbokou, volutovitě krouženou nohou, na níž ve třech oválech vyryto:

A · 1687		
DNE I. NOWE.	PANI	SAVSEDA
K CHRAMV P.	MARIANA	W TOM KR.
SWATE TROG.	PIXOWA	MIESTIE
DAROWALA		PISKV

Druhý pár svícňů podobný předešlým má místo oválu srdíčko, s nápisem: G. F. V. | A. V. Z | PRA

Třetí pár od předešlých odchýlný má tyto nápisy:

1. ELISABETHA	GEORGIS	2. LVDMILLA DĀDI =
WELVARSKA =	WELWARKY	= ASSNA
		= AD = CPEL : TRAN
		= SFI = DNI
		1640.

Na pravém bočním oltáři 3 páry cínových svícňů menších, s letopočty 1723 a 1728.

Obraz Nanebevzetí P. Marie, z pol. XVII. stol., v řezaném současném rámcí z boltcovitého ornamentu.

U postranního vchodu kamenná kroupenka v podobě sloupové hlavice, při ní dřevěná obětnice s vyřezávanými květy.

Kazatelna, tvarem a provedením pozoruhodné dílo umělého truhlářství pozdní renaissance. Byla věnována Donem Huertou děk. kostelu (stála 500 míš. kop) a teprve r. 1715 sem přenesena a dána na nový podstavec. Na čtyřbokém bohatě členěném dřiku spočívá osmiboká ambona, v rozích podepřená prolamovanými konsolami. Na bocích ambony architektonické panely ve dvou variantách, mezi nimi nárožní pilastry, poprsní římsa silně vyložená, schodiště s třemi panelovanými arkádami, na dvířkách dva erbovní Huertovy štítky, s každé strany schodiště volutovaný dřík s ionskou hlavicí; na osmibokém baldachýnu prolamovaná barokní attika s kartušovými štítky v nárožích (pozdější). Sokl, bokové náplně, pilastry a vlysy pokryty jsou trojbarevnými intarsiemi různých vzorů nad míru jemného a pečlivého provedení (obr. 256. a 275.). (Detaily podal J. Koula ve svých Památkách uměleckého průmyslu v Čechách

a na Moravě [1888] I., tab. X., seš. 2.; viz též V. Fähnrich v Pam. arch. XXIII, 599—602.)

V podlaze a ve hřbitovní zdi několik náhrobků, většinou v žule tesaných, s legendami (D. N. Bezděkovský v Pam. arch. III, 333):

1. A^o 1742 DIE
22 MARTI · VSNVL
W PANV VROZENI PAN
MIKOLASS SIŃHAWEK
BIWALI RADDNI AP
OSLEDNIE KRAL · RI
CHTARZ W PISKV
TVTO ODPOCZIWA
BLAHOSLAWENEHO
ZMRTWICH WSTANI
OCZEKAWA.

2. 160 × 190 cm, červený mramor, s nápisem:

Letá Panie 1582 · Tu neděli po
Marozeni Panny Marye rzasu
rany morowe Vmrela Slowaut.
P. Anna Rzedzuka Manželka P.
Jana Kahauna z Byssyna Mě
Ńtenina noweho Města Prahjke
ho, a tuto gest pochowana oczekawa-
ge vykřyŃsenij z mrtwych a žiwo-
ta věčného y blahoslaweneho z
vřny KryŃta GeziŃse.

Pod tím erb (štít půlený, v pravém poli heraldická lilie, v levém dvě břevna pokosem od pravé k levé).

3. Nápis nad znakem, v němž dvě mlýnská kola a na žerdi tři praporce v obě dvě strany vlající:

TVTO LEZI · VROZENI
PAN · ALEXANDR · LOK · Z NETKI
A NA GEHNIEDNIE A VMRZEL
LETHA · PANIE · 1 · 5 · 9 · 1
STARZI · W LETECH · XXXI
PAN · BVOH · RACZ · DVSSI
GEHO · DO NEBE · PRZIGITI
A MILOSTIW · BITI · AMEN.

4. Žulový s nápisem, pod nímž znak říčanskému podobný:

LETHA PANIE 15 · 9 · 1 W PA
TEK DEN SWATEHO MARKA

W 16. HODIN NA CZELIM OR-
LEGI VMRZELA GEST VRO-
ZENA PANA ANILCZKA DCZE-
RA VROZENEHO PANA RVDOLFA
ZKARLOWICZ KDERAZ WLETECH
20 BILA A TVTO WTOMTO
CHRAMIE BOZIM GESTI POCHO
OWANA PAN BVH RACZ GEGI
DVSSI MILOSTIW BIITI A
WIECZNE KRALOWSTWI
DATI

5. S nápisem:

+

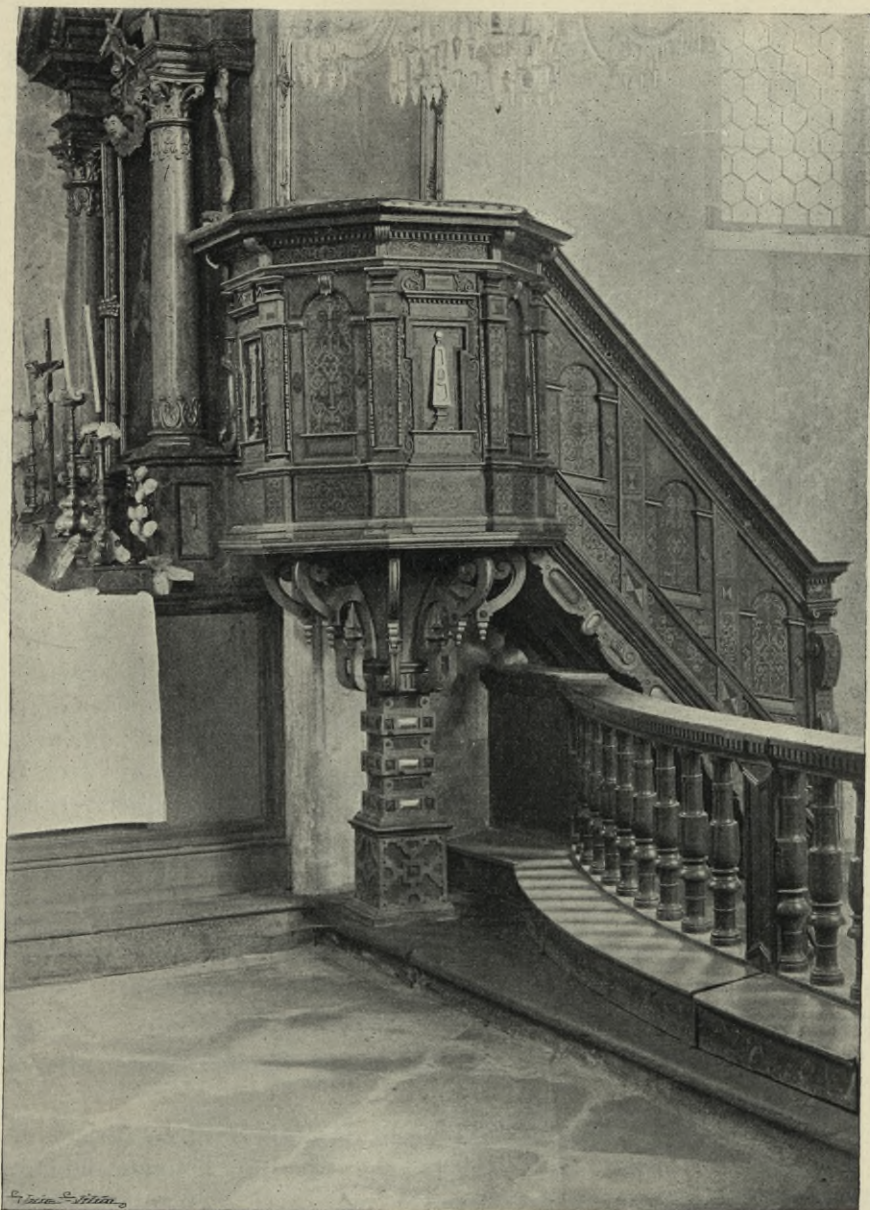
SISTE VIATOR
VERA HIC FRATERNITAS
ANIMARUM UNITAS
INVITA CONSTANS CHARITAS
POST MORTEM & FIDELITAS
QUIESCIT : NEMPE
PRAENOB. AC CONSULT. D. MATHIAS
WALLISCH REG. URB. BOEMO
BUDOV. PRIMAS ÆTAT. SUÆL
XXXI OBIJT PIE IN DÑŌ AŌ
MDCCLXXIII DIE XVII SEP.
AC REL. FARSENIUS WAL
LISCH EREMIT S. JVANI VI
SIT AET. LXIV OBIIT DÑŌ AO
MDCCL XV DIE XXI MART.
IN PACE DOMINIS SIT LOCVS
ATQVE HABITATIO IN SION
PERPETVA.

6. Mramorový, s nápisem:

SPES MEA	<i>ΑΙΓΟΣ</i>
----------	--------------

Letha Panie 1603 Miesy : Rzigena 21 ginak w
Dtery Pamatny den Swate Paňy Morssily Me-
zy 11. a 12. hodinau na czelem orlogij Usnul w
Panu Krystu Slowufny Pan Samuel Radimil
Horski Miesstenin a Primator
Miesta Disku gehořto tielo w tomto mistie
pochowano gest Przekawagicz Budauczŝho
flawneho z mrtnŝich wzkrŝŝenŝj.

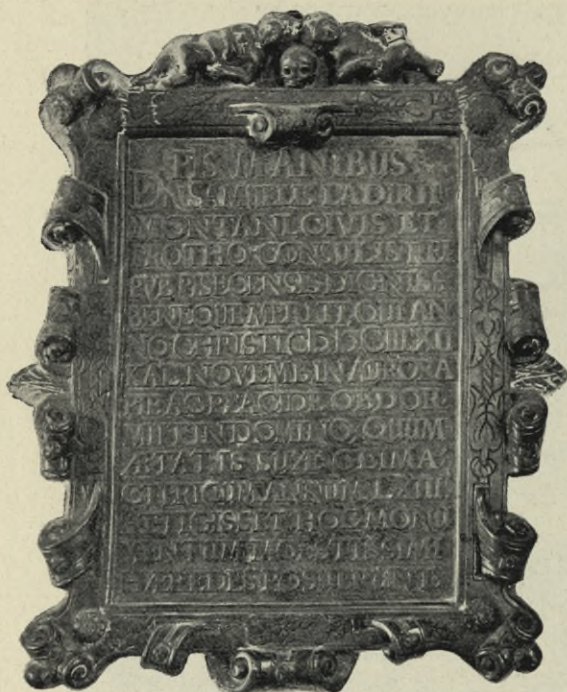
Pod nápisem kartuš a v ní figurka Merkura, držícího domácí značku, dole kartuš obdélníková, nápis v ní vyšlapán.



Obr. 257. Pisek. Hřbitovní kostel. Kazatelna. Boční pohled.

7. Nečitelný; dle stop písma pochován zde místní děkan r. 1598.
Na pilíři chor podpírajícím deska (obr. 258.) z bronzu litá, s ná-
pisem:

PIS MANIBVS
DN. SAMUELIS LADIRII
MONTANI CIVIS ET



Obr. 258. Písek. Hřbitovní kostel. Epitafium.

PROTHO - CONSULIS REI-
PUB. PISECENSIS DIGNISS :
BENEQUE MERITI, QUI AN-
NO CHRISTI $\text{C}\text{I}\text{C}\text{I}\text{C}\text{I}\text{I}\text{X}\text{T}\text{I}$
KAL. NOVEM. IN AVRORA
PIE AC PLACIDE OBDOR-
MIIT IN DOMINO : QUUM
AETATIS SUÆ CLIMA
CTERICUM ANNUM LXIII.
ATTIGISSET : HOJ MONU :
MENTUM MOLESTISSIMI
HÆREDES POSVERUNT.

(V. Fährnich v Pam. Arch.
XXIII, 601—602.)

Ve zdi hřbitovní na straně východní zazděno jest 18 náhrobků kamenů s nápisy latinskými, českými a německými, z velké části nečitelnými. Jsou vesměs z XVIII. a poč. XIX. století; dva svědčí píseckým děkanům: Václ. Liškovi († 1742) a Václ. Bezděkovi († 1730), jiný Mikuláši Staabovi, hejtmanu kraje Pracheňského († 1799), učiteli Janu Sekankovi („postavili vděční školáci“), městskému radnímu a rodákovi klatovskému Václ. Helmingrovi († 1802) atd.

Tri jiné byly sem přeneseny z děkanského kostela a shodují se znamením kříže na oblouku s náhrobkem tam již popsáným. Jsou bez nápisů, jen jeden z nich má pod rameny kříže radlici a kladivo (obr. 259.) se dvěma dlátky a v podstavci ve štítku obrácené majuskulové R . Jsou ze XIV.—XV. stol.

Tri jiné byly sem přeneseny z děkanského kostela a shodují se znamením kříže na oblouku s náhrobkem tam již popsáným. Jsou bez nápisů, jen jeden z nich má pod rameny kříže radlici a kladivo (obr. 259.) se dvěma dlátky a v podstavci ve štítku obrácené majuskulové R . Jsou ze XIV.—XV. stol.

Na východní straně hřbitova stojí ZVONICE postavená nákl. A. Kahounové r. 1575, tvaru čtyřbokého hranolu a krytá jehlanem. (Ill. Kurýr 1./12. 1909.) V prvním patře má čtyři segmentem sklenutá okna, v přízemí dvě a pravoúhlý vchod. Podvěžní kobka, nyní kaple, sklenuta jest křížově do maltových žeber. V ní bezcenný, nový oltář (před tím tu byl oltář z r. 1693), na něm 3 barokní sošky (Madonna, pův. na postr. oltáři v děk. kostele, Vojtěch a Prokop) a dva páry barokových cínových svícenů z r. 1723.

Zvon, 80 cm šir. a 62 cm vys. U koruny pásová ozdoba z dětských Mus Flötnerových (viz Zd. Wirth v Č. S. P. S. Č. XV., 16) a pod ní řada akantových listů, dolů obrácených. Na plášti nápisy:

Počjwa pani Anna Kahaūnowa Wdowa pro būdaucj
pamatkū - Slovitne^o pa^o Girjyka Kahaūna Wiestie-
nina Wiestā Písku - niekdj Manzela sweho mileho - tez
pro pamatkū swau ij wisse^o Rodu sweho tento Zwon Ko-
stelu S^o Trogje na Písek nakladem swym vlastnim udielati
gť poručyla. Kterjzto Manzel gegi przytemz Kosteles gsa po
chowan ij S^o rodinū swū odpoczjwa oczekawage radostne^o zm-
rtwych wstani a Ciela swe^o ij wšeczkních wierných lydi wolených
Bojých Oslaweni pan Buh racz nam spolu s nim dati wšeczkně
wiecznau Radost skrz Pana Gejysse Kryssta spasytele nasseho amen.



Obr. 259. Písek. Hřbitov. Náhrobky.

Naproti relief krucifixu. Na věnci:

Slyt a udielan gest Zwon tento skrze Brijk
ryho zwonarze z Cynperku w Nowem mie-
stie Prazskem Teta panie 1575.

(J. V. Dušek v Methodu XXVIII., 55—6. a D. V. Bezděkovský v Pam.
arch. III, 332.)

Původní rozlohu hřbitova (nyní značně rozšířeného) udávají zvonice
a čtyři KAPLE, kdysi o obvodní zeď opřené, nyní volně mezi hroby sto-
jící. V ose záp. portálu kostela stojí kaple (obr. 260.), v předu otevřená
a plackou sklenutá, na stěnách s potrojnými pilastry, které nesou úseky
kladí a římsu segmentovitě vypjatou, na níž stojí tři pilířky. Vchod jest
sklenut půlkruhovitě a nad ním v reliefu kartuš. Poč. XVIII. stol. Na

severní a jižní straně hřbitova mělké kaple z konce XVII. stol. (obr. 261. a 262.). Dva sloupky nebo pilastry na podstavci s ionskou hlavicí, nesou kladí a vyloženou římsu. Nad kladím štít barokně zprohýbaný. Severní výklenek s obrazem Krista na zahradě Getsemanské. (Konec XVIII. stol.)



Obr. 260. Písek, Hřbitov. Kaple na západě.

Obě založeny kolem r. 1690 od Mart. Dion. Urbanidesa. Čtrvrtá, z 2. pol. XVIII. stol., s trojúhelným štítkem.

Na hřbitově ze železa kutý kříž (obr. 263.) v rozvilinách provedený. XVII. stol.

5. Kostel sv. Václava (na vojenském hřbitově).

Připomíná se již r. 1378 jako farní. V 30leté válce byl zničen, vojáci vykradli poklad kostelní. Potom nuzně opravován r. 1641, kdy sem zhotovil nový oltář *Pavel Hánek* a na věž nasadil obraz sv. Václava, na

plechu malovaný, *Jakub Hánek*. Znovu vystavěn od r. 1695 dle návrhu švarzenberského stavitele *Jakuba Antonína de Maggi*, ačkoliv dle listin v archivu městském byl původně vyzván k podání návrhu hlubocký stavitel *Petr Spinetta*, a klenba dokončena r. 1697. R. 1713 zbořena stará



Obr. 26r. Písek. Hřbitov. Kaple na jihu.

a vystavěna nová věž, r. 1716 postaven nový hlavní oltář, 1723 koupen kalich, 1729—32 stavěna nákl. děkana Bezděky kostnice s kaplí sv. Prokopa a 1731 postaven do ní oltář. V kostele zřízena r. 1740 kruchta a varhany (truhlář *Jan Pěk* a řezbář *Jan Chládek*). Poslední oprava vykonána r. 1891, kdy sem postavil nový oltář *Josef Krejčík* z Prahy, dány nové dvěře do hlav. portálu, nový nábytek, malba atd.

Kostel jest prostá baroková stavba orientovaná. (obr. 264. a 265.) Při východním závěru dvojpatrová věž, s okny elliptickými v prvním a obdélnými, segmentem sklenutými v patře druhém. Věž kryta jest osmibokou bání s lucernou, v menší baňku přecházející.

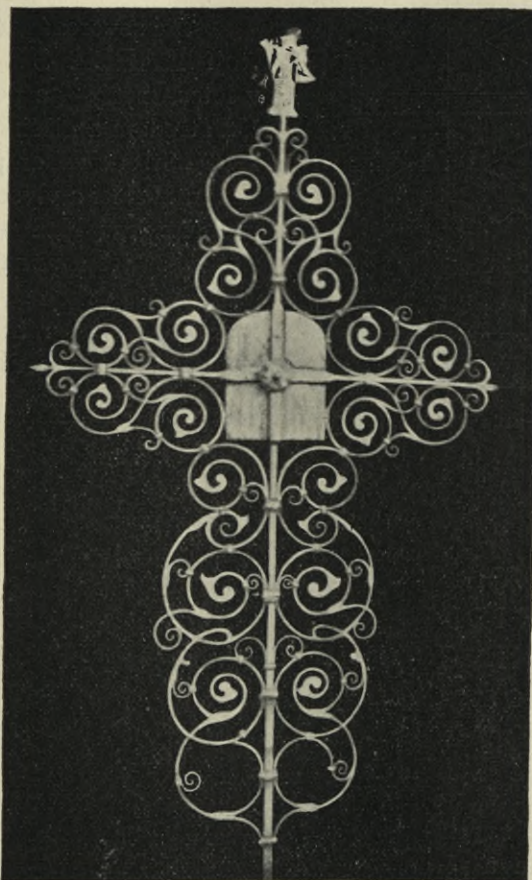


Obr. 262. Písek. Hřbitov. Kaple na severu.

Vnějšek kostela je prostý. Loď obdélná, s barokovým portálem (cca 1740) na jižní straně, v žule tesaným. Do lodi prolomena dvě větší a dvě menší polokruhová okna se severní i jižní strany. Západní průčelí jest hladké, s pravoúhlým vchodem. Presbytář o pěti stranách mnohoúhelníka jest osvětlen se tří stran třemi okny obdélnými, půlkruhovitě sklenutými.

Vnitřek lodi, 14 m dl., 10 m šir., jest rozvržen na tři pole valené klenby s výsečí (viz půdorys obr. 264.), oddělená od sebe pásy, které se

opírají o sdružené pilastry. Na západě kůr hudební, zaklenutý křížově bez žeber do dvou čtyřbokých pilířů. Oblouk triumfální, 0·75 *m* síly, jest půlkruhově sklenut a opírá se o sdružené pilastry s oblamovanou římsou. Presbytář o pěti stranách mnohoúhelníka, 4 *m* hlub., jest valeně a konchovitě zaklenut, s kápěmi při stranách a jest vyzdoben

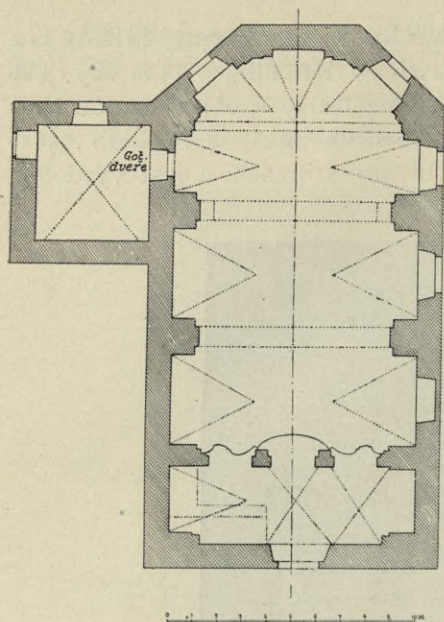


Obr. 263. Pisek. Hřbitov. Kutý kříž.

podobnými sdruženými pilastry jako loď. Na straně evangelní prostý got. portálek do sakristie s vodorovným nadpražím. Podvěžní kobka čtverečná, nyní sakristie, 4·4 *m* do strany mající, jest křížově sklenuta.

Vnitřní zařízení kostela úplně nové, jen lavice s rocaillovou výzdobou na čelech i postranicích původní.

Zvony: I. 87 *cm* šir. a 76 *cm* vys. Na plášti nápis: TENTO ✞ ZWON ✞ GEST ✞ SLYT ✞ KE CZTI A K CHWALE ✞ PANVBOHV | Y GEHO



Obr. 264. Písek. Kostel sv. Václava. Půdorys.

Pod oknem nápis
na desce:

HIC CONSTRVCTA
DATVR PROCOPI DI-
VE|CAPELLA|HAEC
PROÆVITERNO STA-
BIT HONORE TVO
(= 1730).

Kaple jest uvnitř
plackou sklenuta a pi-
lastry vyzdobena; na
kruchtě v rocaillovém
rámcí obraz sv. Cecilie.

Hlavní oltář jed-
noduché architektury
sloupové z r. 1731, se
sochami sv. Ivana a
sv. Vendelína. O b r a z
z r. 1896 od *Křípnera*.

Na stěnách kří-
žová cesta bez ceny.

✠ SYIV ✠ MILEMV Y DVCHV ✠ SWA-
TEMV ✠ LETA MD·XL·VI ✠ | ✠
CORNELIVS ✠

Relief Kalvarie.

2.—3. Slity r. 1833 od *Juránka*
a *Perner*a v Plzni.

Při severozápadní zdi hřbitova
stojí KAPLE SV. PROKOPA,
v letech 1729—32 postavená, s vyš-
ším středem a nižšími křídly, prejzy
krytá. Střed zdoben pilastry s římso-
vanou hlavicí a vlysem, pěti triglyfy
přerušným. Nad vlysem vyložena
římsa s trojhranným štítem. Do
kaple vede vchod ze žuly, oblomený
v rozích. Nad ním římsa a okno
obdélné; v římsě nadokenní nápis:

S. WENCESLAO LARGIENTE,

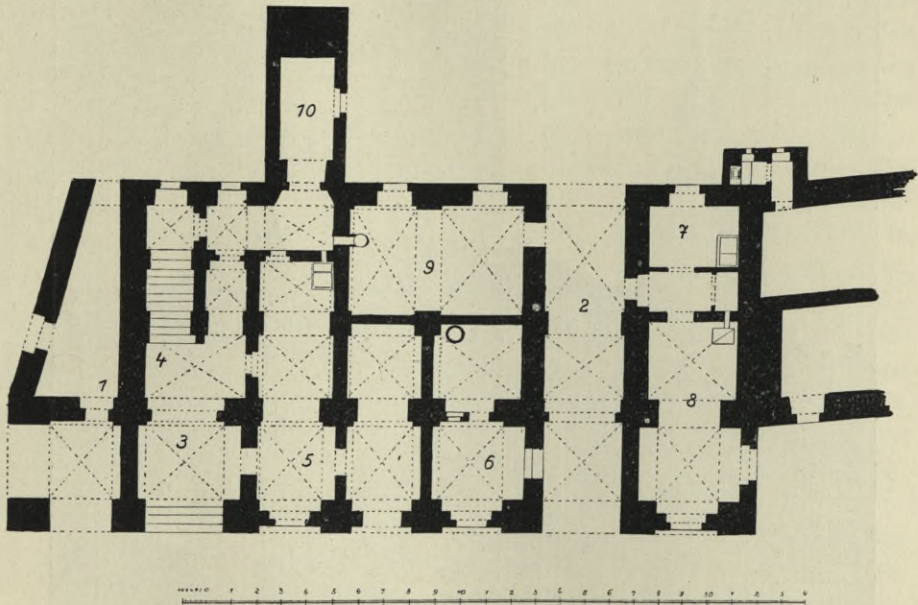


Obr. 265. Písek. Kostel sv. Václava. Pohled od severu.

Před kostelem stojí SOCHA SV. JANA NEPOM. Na podstavci nápis: EX VOTO JOHANIS P. BRICHTA SENATORIS. Na druhé straně rok postavení a opravy: 1745, 1878 a 1905.

6. Radnice.

Před r. 1730 stávala stará radnice v nádvoří hradu asi proti nynějšímu průjezdu a měla samostatnou, okrouhlou věž dosti vysokou,



Obr. 266. Písek. Radnice. Půdorys.

která byla r. 1722 nově pokryta a plechem pobita (hodiny spravil hodinář z Mirovic), ale později snesena. Roku 1730 bylo usneseno, aby se vystavěla nová radnice (Archiv městský). R. 1737 počato bylo se stavbou její z kamene dle plánů sedlického stavitele *V. Jermáře* (jemuž také r. 1750 svěřena stavba kasáren). Avšak brzy byla stavba přerušena asi pro nedostatek peněz, neboť Písečtí chtěli stavěti risality z tesaného kamene, jakž se stalo v přízemí. R. 1760 podány nové plány od pražských stavitelů *A. Müllera* a *Pfanera*, r. 1764 uzavřena byla s nimi smlouva a radnice dokončena. Tři sochy a vásy na střední štít dodal *Leopold Huber*, sochař z Českých Budějovic, a zámečnickou práci písecký zámečnický *Leopold Volavka*. Obrazy pro radnici maloval r. 1767 malíř *Bernard Lochman* a rámy štafíroval *Samuel Seiffert*. Měděné orly na věži zlatil frater *Isidor* r. 1766. Hodiny na věže dodal r. 1768 za 3000 zl. *Sebestián Landsperger*, dvorní hodinář z Prahy. Oltář sv. Kateřiny v radni kapli řezal r. 1770 *Ignác Hammer*, sochař z Březnice.

Dvojpatrová budova baroková (obr. 266 a 267). Průčelí o sedmi osách, z těch čtyři prostřední a obě krajní založeny v mírně vystouplých risalitech. Starší část (přízemí), na venek kvádry osazená, jeví sedm oblouků bývalého podloubí, z těch druhý a šestý tvoří široké, eliptickým obloukem sklenuté vchody, v ostatních založena okna. Svrchní část (mladší) je



Obr. 267. Písek. Radnice. Hlavní průčelí.

omítnuta; osm pilastrů pravidelně rozestavených prostupuje oběma patry, v prvním okna vyšší, nad nimi barokní římsy; uprostřed balkon na krákorcích z pol. XIX. stol. Nad středním risalitem trojhranný štít, v něm plastický erb města, nad štítem na podstavci výborná socha Spravedlnosti, po stranách vásy, nad hladkou attikou sedící alegorické sochy Síly a Trpělivosti. Střecha mansardová. Nad postranními risality zdvihají se věže, členěné v nárožích pilastry, na každé straně okno polokruhem přepiaté, pod vypiatou hlavní římsou hodinové ciferníky. Báně zvonovité,



Obr. 268. Písek. Radnice. Obraz Oldřicha knížete.

v probí přepásané římsou, na nich lucerny s mansardovými stříškami, nejvyšší zlacení, v mědi tepaní dvouhlaví orlové.

V prvním patře v předsíni visí sedm a v čekárně kanceláře starostovy šest o b r a z ů knížat a králů českých v nadživotní velikosti, malovaných *B. Lochmanem*, zbavených však částečným přemalováním původního rázu (obr. 268.).

Kancelář purkmistra, dříve kaple zasvěcená sv. Kateřině, jest pravoúhlá. Visí tu zarámováno *V o t u m* král. města Písku z r. 1741, kdy Francouzi Písek obléhali; znázorněno tu obležení vojskem francouzským a situační plán města. Zasedací síň s pěkným štukovým stropem. Na stěnách rozvěšeny jsou podobizny purkmistrů král. města Písku. V kanceláři purkmistrově uložena mosazná p e č e t

t i d l a : *) 1. Průměr 50 mm; v ploše znak města Písku, kolem v kruhu nápis SIGILLVM : MAIVS : CIVITATIS : PISECENSIS 1659.



Obr. 269. Písek. Radnice. Městská pečetidla.

*) V univerzitní knihovně chová se otisk městského pečetidla z XV. stol. Ze starších pečetidel známe jenom otisky na listinách z r. 1363, 1374 a 1405 ve dvorním archivu, průměru 7 cm. s erbem městským a opisem: **† SIGILLVM IVDICIS**

2. Ovální (47 mm a 45 mm), téhož znaku, však jiné rytiny. Kolem znaku tatáž legenda s letopočtem 1659 (obr. 269.).

7. Špitál pro chudé.

Založen r. 1404 při kamenném mostě od Mikuláše Volynského na místě bývalého špitálu křížovnického. Stavba z doby té se nezachovala, staveníčko z doby obnovy, na sklonku XVII. stol. vykonané, je již zbaveno na zevnějšku známek slohových; jen portálek do zahrady má nástavec z pol. XVIII. stol.

V lucerničce cibulové vížky na prejzové střeše z v o n e k 0·35 m vys., 0·33 m průměru, s opisem na koruně: AVE ✠ MARIA ✠ GRATIA ✠ PLENA ✠ DOM ✠ jest jediným asi zbytkem původního založení.

8. Školy (dříve kasárny, srov. str. 185—6.).

Vystavěny v pol. XVIII. stol., průčelní trakt z 1. pol. XIX. stol. Fácáda s dvěma postranními risality a trojúhelnými štíty, původně v přízemí uprostřed arkádami otevřená, ukazuje v detailu (římsy nadokenní) první vlivy pseudogotiky v 1. pol. 19. stol. V nádvoří zajímavé arkády segmentové ve zvýšeném přízemku a dvou patrech, z pol. XVIII. stol.

9. Masné krámy.

Masné krámy, již v XV. stol. stávavší, spojují velký rynek s ulicí t. zv. Masokrámskou (nyní Ningrovou) a jsou v obraze města starobylým motivem velkého významu přes to, že nynější jich stav nesáhá dále než do XVIII. století.

10. Soukromé domy.

Z domů soukromých většina zachovala vnitřní rozdělení v podstatné části beze změny vyjmouc mazhauzy, které, kde byly, téměř všude jsou zastavěny. Skoro všechny budovy městské častými opravami a přestavbami po požárech a drancování pozbyly původního zevnějšku, zejména loubí v přízemí. Zachovalo se jen málo domů s ozdobným průčelím renaissančním nebo barokním; za to období empiru a jeho dozvuky v první pol. XIX. stol. je zastoupeno hojně a příklady velmi typickými.

a) Vlastní město.

Dům čís. 1, na velkém náměstí, o dvou patrech se štítem renaissančním, který byl původně dvojitý a uprostřed žlabem oddělený (obr. 270.). Vystavěn 1606—7. V XVIII. stol. pro zatékání žlabu vyplněna plocha mezi štíty a budova mansardovou jedinou střešou na

ΘΤ ΔΙΔΙΩΩ · ΔΗ · ΑΡΘΗΑ. Jiné na listinách z r. 1432, 1444 a 1447 v archivu Treboňském, prům. 42 mm, s opisem majuskulovým a tamtéž na listině z r. 1424, prům. 40 mm, s opisem minuskulovým.



Obr. 270. Písek. Dům čís. 1.

místě dřívějších dvou sedlových pokryta. Trojpatrový štít sesílen třemi pilířky v prvním patře, dvěma ve druhém, jedním v třetím a ukončen jest vasou. Kouty vyplněny stlačenými volutami. Římsy nad i podokenní jsou z tesaného kamene. Uvnitř klenby valené s lunetami.

Dům čís. 2 má v průjezdu pás goticky lomený a jest do náměstí vyzdoben fačádou (obr. 271.) z. r. 1740, pořizenou nákladem J. Horáka.



Obr. 271. Písek. Dům čís. 2.

V domě čís. 6 v průjezdu goticky lomený pás.

V čís. 7 klenby v přízemí křížové, gotické.

Čís. 8. má empírovou fačádu s attikou (cca 1810) do velikého náměstí.

V ulici Masokrámské (nyní Ningrově) v domě čís. 10 jest za dosti zachovalým mazhausem v průjezdě sklípková klenba (obr. 272.), 1,7 m do čtverce. a vyzdobená čtyřcípou hvězdou, podobná oné v Široké

ulici č. 32 u klempíře Volatého. Podobná, ještě lepší toho druhu klenbička spatřuje se na schodišti vedlejšího domu.

Čís. 27. na velikém náměstí (c. k. okresní hejtmanství). Façada s dvěma segmentovými štíty tympanovými, kolem 1800. Schodiště uvnitř o něco mladší.

V čísle 30 jest zbytek gotického ostění málkého profilování.

V Široké ulici (nyní Jungmannově) v domě čís. 32, který má pěknou façadu z XVIII. st., jest pás v žule tesaný, goticky zalomený, s ostěním na hraně sříznutým (obr. 273.).

Zajímavé zbytky domnělé staré rychty zachovaly se v domě č. p. 38 „U páva“ na Malém náměstí. V zadní části průjezdu žulové



Obr. 272. Písek. Dům č. 10. Klenba v průjezdě.

ostění gotického vchodu s vodorovným nadpražím, opřeným koutovými krákorci staršího rázu; přední hrana prostě sešikmená (obr. 274.). V I. patře velká síň o dvou klenebných polích nyní přepažených. Hrubá, jednoduše vykroužená žebra křížové klenby opírají se nízko při podlaze štítkovými náběhy o konsoly kuželové nebo jehlancové s výžlabkem (obr. 275.) V předním travée založeny v síle zdíva schody na půdu. Okna staršího rázu zde nejsou; za to v čelné zdi přízemku pod touto síní zachována dvě střílnovitá okna a dole sklep s valenou klenbou, v něm ve skále vytesaný sklípek se sedátkem (šatlava?). Vše rázem stavitelským poukazuje na XIII. století. Přední část domu do náměstí přestavěna. bývalý zadní trakt tvoří nyní samostatné číslo 37; v něm se zachovaly v přízemí i v patře zbytky starých zdí souvisejících s domnělou rychtou. V přízemí jsou střílnovitá okénka s překlady. Sklepy valené.

Na „Drličově“ v domě čís. 50 ve sklepe zadržena hořejší část sedilí 34 cm hlub., 71 cm šir., tvaru jetelovitého a profilovaného oblounem

i žlábkem. Na náběhu charakteristické štítky. Snad část sedilí (?) z klášterního kostela z XIII. stol. (obr. 276.).



Obr. 273. Písek. Dům čp. 32.

Ve Školské ulici (nyní Smetanově) dům č. 79 má jednopatrovou empírovou fačádu, rozčleněnou pěti pilastry s hlavicemi korintskými, uprostřed trojboký štít s balustrádou, v něm v oválu monogram F. J. Na attice alegorické sochy ročních počasí, slabé práce, v pálené hlíně,

r. 1807 zhotovené *Jos. Svobodou*. Na soklu páté sochy (žena s mečem v ruce) nápis: ZA U : P : ARENDATORA | WACLAVA CERVEN | KY : V RO : 1807 : | GOSEF SVOBODA | ZDEGSI PVZYR : RODIC | MYLIVSKY (obr. 277.).

V domě čís. 85 na Malém náměstí jest v průjezdě dvojí gotické ostění s vodorovným nadpražím, s podpěrami v koutech, v žule tesané a na hranách sříznuté. Do dvora pás lomeně sklenutý a klenba gotická. XVI. stol. Připomíná se jako majetek rychtáře Materny r. 1420. Façáda empirová s vysokým štítem a vásami (kolem 1810), v ní medaillon s monogramem M P. (Styl I, 320.)

Čís. 84. Façáda empirová (kolem 1800) s trojúhelným štítem a monogramem J W.

Čís. 87. Empirová façáda (kolem 1810).

V průjezdě domu čís. 101 na pravo gotické ostění s vodorovným nadpražím a podpěrami v koutech.

V domě čís. 104 pod omítkou při opravě domu nalezena temperou malovaná Madona, — ale opět zabílána.

Čís. 118. Na façádě plastická kartuš se zvonem (kolem 1800).

V domě čís. 119 „U tří korun“ zachovalo se loubí, goticky do žeber sklenuté. Žebra hruškovitého profilu se svorníkem bez konsol. Rovněž se zachoval prostranný mazhaus, v jehož průjezdě na pravo v době nedávné vybouráno gotické klenutí, do žeber z tvárnice sklenuté. Tvárnice jsou v městském museu (obr. 278.). Ve dvoře ve zdi zazděna dlaždice podobná zvíkovské. Façáda asi z doby kolem 1770.

Čís. 121. Krajský soud. Façáda z doby kolem 1840, s dobře řešeným balkonem.

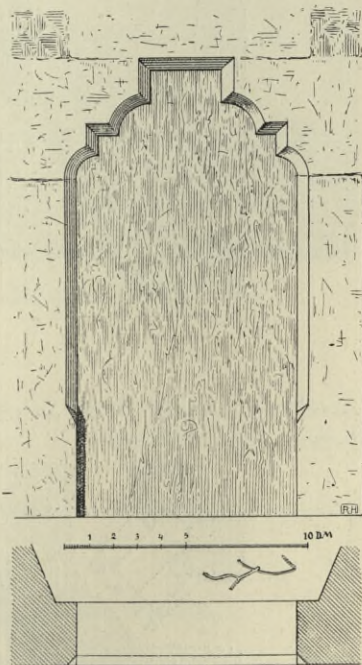
Čís. 128. Barokní façáda s empirovými detaily, kolem 1800.

Čís. 143. Barokní façáda jednopatrová, kolem 1780. Nad středním klenákem portálu beránek v reliefu.

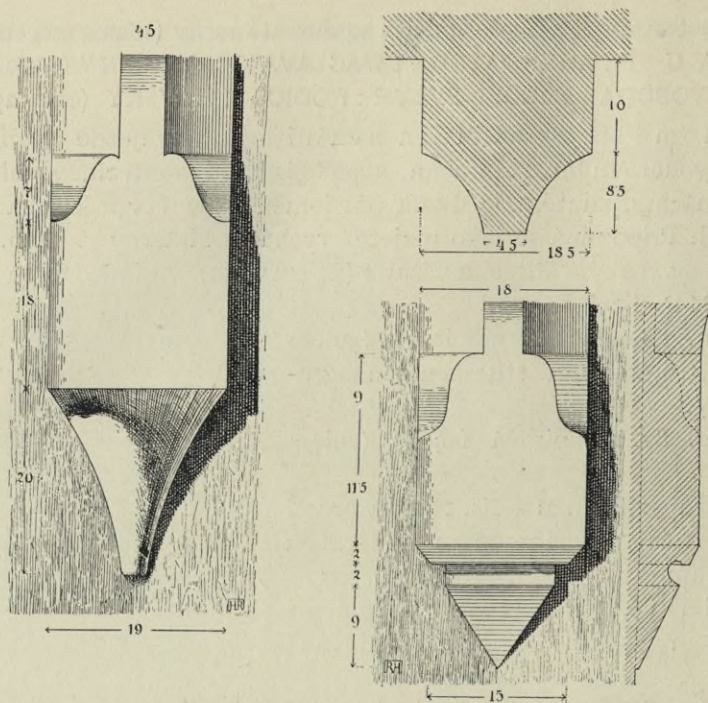
Čís. 150. Barokní façáda, kolem 1795.

b) Bývalé hrady.

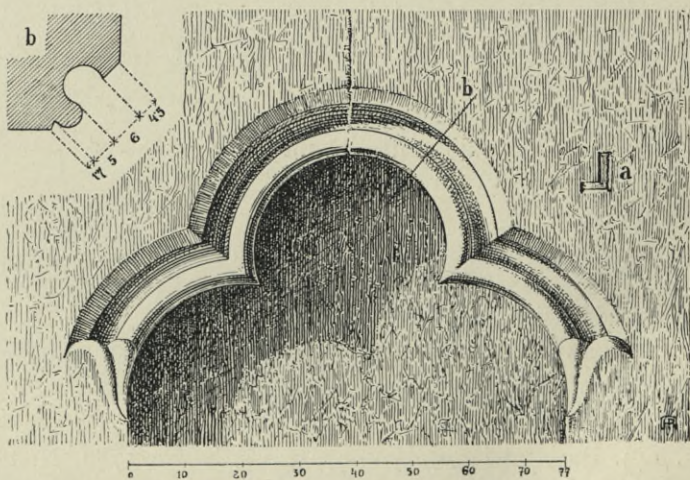
Zahradní altán za hotelem Dvořákovým vystavěl r. 1840 P. Kronberger a po smrti jej odkázal obci. Stál druhy v předním valu hradebním. Jednopatrový, na čtverci, lisenovaný na nárožích, s římsou na středy stran do trojúhelných štítků vypjatou; ve štítku hodiny.



Obr. 274. Písek. Dům „U páva“. Portálek v průjezdě.



Obr. 275. Písek. Dům „U páva“. Konsoly a žebro.



Obr. 276. Písek. Dům čp. 50. Sedile (?).

c) Pražské předměstí.

Čís. 9. Typický příklad domu pro poč. XIX. stol., v průjezdě plackami sklenutý; na dvoře obíhá na krákorcích kolem dvou stěn pavlač; na zahradním průčelí sluneční malované hodiny; v zahradě dřevěný altánek.

Čís. 28. Empirisující fačáda, kolem 1820.



Obr. 277. Písek. Dům čp. 79. Svrchní část průčelí.

d) Budějovické předměstí.

V Rybářské ulici dům č. 5 obsahuje síň hned v pravo u vchodu, goticky síťovou klenbou sklenutou do žeber a svorníčků. XV. století (obr. 279.).

Na „Plochhause“, nyní Fügnerové náměstí, dům č. 48 má dva štíty ze XVI. stol. (Balšánek, Štíty a attiky, 52, obr. 86.).

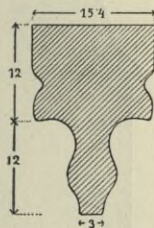
VI. Zaniklé budovy a architektonické detaily.

Dle zprávy archivní r. z 1680 stála těsně u mostu kaple, zasvěcená k sv. Jodoku a sv. Alžbětě. Zanikla neznámo kdy.

Škola „U Bakalářů“ postavena r. 1565 a zbořena r. 1857. Byla zdobena diamantovou rustikou a figurální malbou (obr. 280.).

V domě č. 26, bývalém to domě Dykalovském, který r. 1898 byl zbořen, byla prý ukryta „modlitebna“ Českých bratří (obr. 281.) Dle zachované fotografie a půdorysu i pohledu v městském museu byla to obdélná jizba v zadní části domu, sklenutá do žeber profilu hruškovitého se žlábkem. Žebra sbíhala se ve hladkém svorníku a byla zapuštěna hladce do zdí. Klenba byla síťová, z XV. stol.

Podobná síň se nacházela i v domě „U bílého lva“ a v domě Hrádkovském v budějovické bráně, kde i mnoho zbytků kachlíků kamenných a dlažek vykopáno, jež jsou uloženy ve městském museu (obr. 296. a 297.).



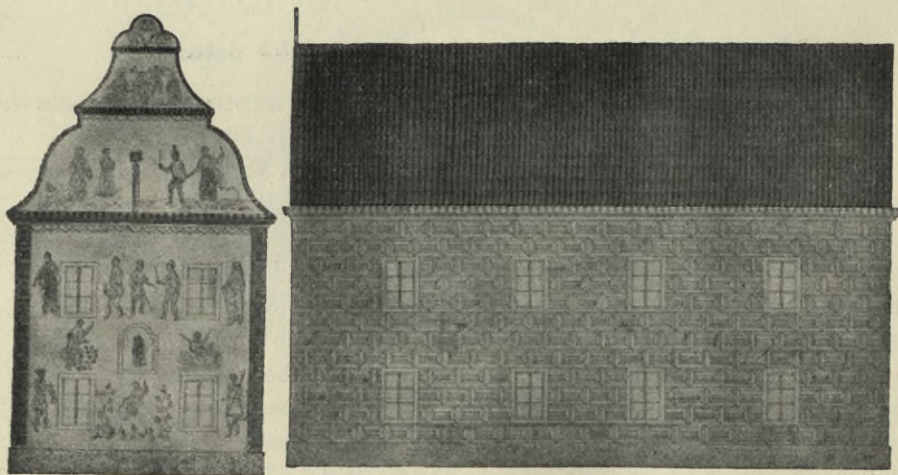
Obr. 278. Písek. Dům čp. 119. „U tří korun“. Tvárnice žebrová.

V domě čís. 49/50 „U černého orla“ (nyní záložna) byl vchod v žule tesaný, v lomený oblouk zaklenutý, a průjezd do žeber sklenutý (obr. 282.).



Obr. 279. Písek. Dům čp. 5. v Rybářské ulici. Klenba v přízemí.

Tak zvaný z á m e č e k „na Lázně“, nedávno zbořený, byla barokní jednopatrová budova, mansardou krytá, s pavlačí na nádvořním

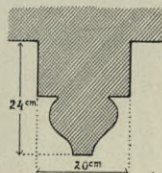
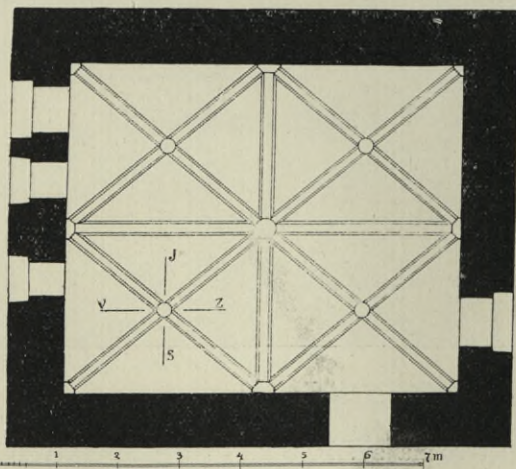


Obr. 280. Písek. Nárys štítového průčelí a postranní fačády bývalé školy.

průčelí a architektonicky řešeným vchodem do dvora. Druhá polovice XVIII. století.

VII. Sochy, kaple, pomníky.

MOROVÝ SLOUP. R. 1713 dne 9. října usnesli se konšelé písečtí, že na odvrácení moru a akcísni daně postaví sousoší P. Marie na Malém náměstí. Dle archivu městského již dne 28. listopadu r. 1713 učiněna (německá) smlouva s *Christianem Widmanem*, měšťanem a so-



Obr. 28r. Písek. Dům čp. 26., tak zv. modlitebna Čes. Bratří.
Síň v přízemí. 1. Pohled, půdorys a žebro.

chařem z Plzně, za příčinou zhotovení osmi soch, a to: Početí P. Marie s drakem pod nohama ($3\frac{3}{4}$ loket vysoká), sv. Josefa, Václava, Pia V., Šebestiána, Rocha, Barbory a Rosalie (každá socha 3 lokte vysoká); rovněž i městský znak měl býti na podstavci. Téhož roku činí se (česká) smlouva s kameníkem *Františkem Zeberem*, měšťanem horažďovickým, o postavení těchto soch a se švakrem jeho *Janem Baurem*, který

měl vyhotoviti sloup bez hlavice, schodiště a zábradla. Slib (votum sollemne) byl znova čten slavnostně od Jiřího Kochana z Prachové před oltářem a následujícího roku počato se stavbou.

Sousoší, v celku 12 m vysoké, vybudováno na čtverečném základě, o čtyřech stupních, obklíčeném na všech stranách balustrovým parapetem, v jehož rozích a na stranách pilíře se sochami svatých: v čele Šebestiána a Rocha, Josefa a Václava, dále Vavřince, Františka Xaver.,



Obr. 282. Písek. Bývalý dům „U černého orla“.

Pia V., Barbory a ležící socha sv. Rosalie Na podstavci sv. Františka (vzadu) monogram (sochaře?) I. G. K. Uprostřed na čtverhranném stylobatu monolittový sloup, 5 m vysoký, s kompositní hlavicí, na níž stojí socha Neposkvrněné Panny Marie s hvězdovou gloriolou. Na čelné straně podstavce v kartuši městský erb s letopočtem 1715 (obr. 283.).

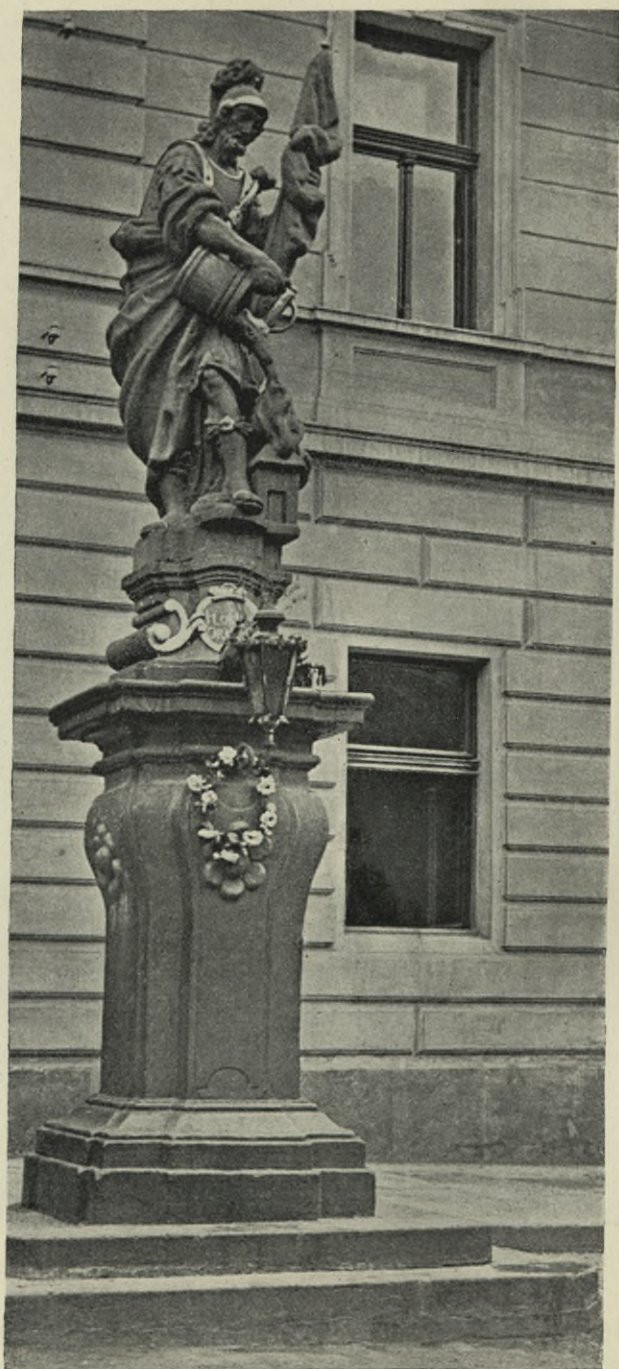
O SOCHÁCH na mostě viz str. 182—3.

SOCHA SV. FLORIÁNA na Havlíčkově náměstí (druhdy na „Kozím břesku“), žulová, na čtyřbokém, barokně vypjatém a oblamovaném podstavci (obr. 284.). V hořejším podstavci letopočet 1735 a pod ním v kartuši: S | FLORIAN | ORA P - NOBIS.



Obr. 283. Písek. Statue P. Marie.

V sadech Palackého na straně severní na kruhovém základě stojí otevřený PAVILLON s osmi oblými toskánskými sloupy, které nesou kupoli (obr. 285.). Uvnitř psáno: Šlechtný Co Hodného Rád, Ejhle Následky Koná. Pavillon byl na pamět bývalého krajského Josefa svo-



Obr. 284. Písek. Socha sv. Floriána na Kozím břesku.

bodného pána Schrenka, který si dobyl zásluh o založení sadů, postaven r. 1846.

V sadech před děkanstvím stojí POMNÍK, postavený r. 1861 vojínům pěšího pluku čís. 11, r. 1859 v bitvách u Melegnana a Solferina padlým. Zhotovil jej sochař *G. Max* v Benátkách (obr. 286.). Na čtyřbokém podstavci znázorněn boj lva se dvěma hady, pod nimiž rozložen prapor.



Obr. 285. Písek. Pavillon sv. pána Schrenka a pomník Fr. Palackého v parku.

Nedaleko pavillonu stojí POMNÍK Frant. Palackého, postavený píseckými akademiky. Zhotovil sochař *J. Wurzel* v Praze (obr. 285.).

Na Pražské silnici (asi 15 minut od města) stojí moderně gotická KAPLIČKA s obrazem P. Marie, slušné práce. Na šestibokém podstavci nápis:

EX WOTO F. D. M. 1725
RENO 1845

Při silnici k sv. Václavu vedoucí KAPLIČKA P. Marie z 2. pol. XVIII. stol., prejzy krytá, opravená. Uvnitř nový obrázek P. Marie.

Na silnici Budějovické KAPLE P. MARIE; dala ji nově postavit r. 1839 sl. Ant. Merglová, ale připomíná se zde již r. 1727. Zde odpočívají Francouzové, Bavoři a Rakušané, padlí r. 1742 v okolí.

VIII. Museum.

Založeno r. 1884. (Handbuch der Kunstpflege in Österreich. [1891], str. 237.)

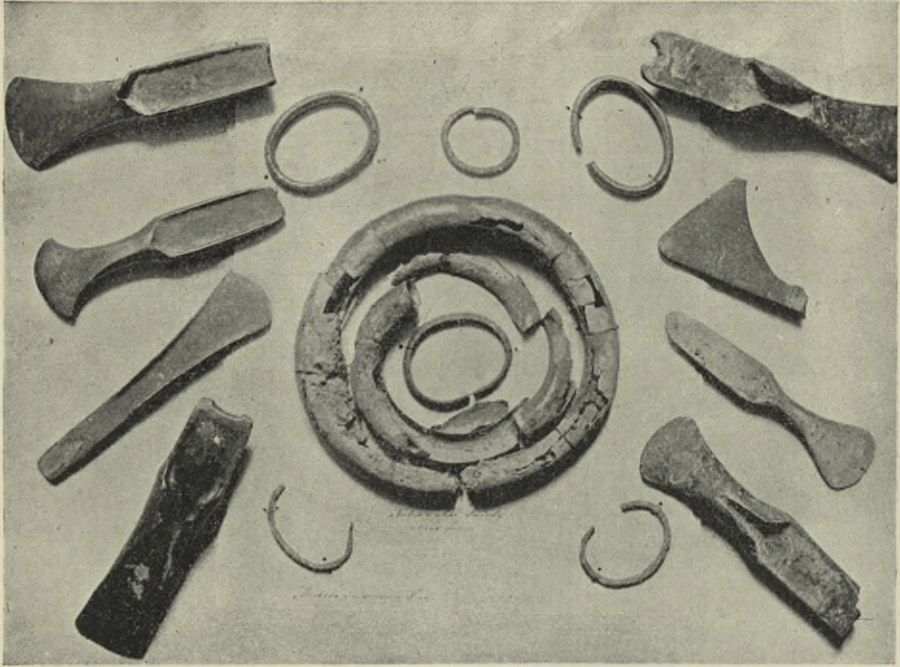
Chová ve 3 sících a na chodbě hojně předmětů kulturně-historických i uměleckých z města a jeho širokého okolí. Zastoupena je kultura lidu venkovského (sbírka plen a roušek a bílého vyšívaní ze XVII.—XVIII. st.) i městského, život cechů píseckých, náboženský, komunální atd.



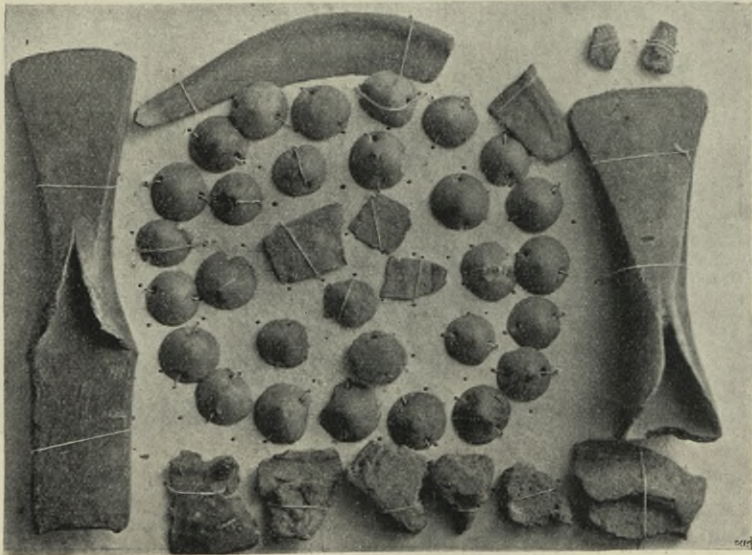
Obr. 286. Písek. Gab. Max, Pomník padlým v Itálii r 1859.

Předhistorická sbírka obsahuje hromadné nebo částečné nálezy celých popelnic nebo úlomků i jiných nádob: bronzové palstavy, jehlice, náramky, nože, meče, puklice a jiné. Provenience jest někde pochybná, některé pocházejí z Nevěsic a některé z vykopávky Dra A. Sedláčka za Smrkovicemi (obr. 287.—8.).

Obrázky a rytiny počtem několika set uloženy byly v archivu a koupeny z privátní pozůstalosti. Většina maleb jest práce *Lochmanů*, od r. 1757 v Písku usedlých a z Mníšku sem se přistěhovavších. Uvádíme zejména řadu starších pohledů na město z konce XVIII. a XIX. stol. (srov. obr. 176—9.).



Obr. 287. Pisek. Museum. Výkopy v okolí. I.



Obr. 288. Pisek. Museum. Výkopy v okolí. II. Za Smrkovicemi.



Obr. 289. Písek. Museum. Kopie Madonny Zbraslavské.

Z obrazů v museu uložených vynikají:

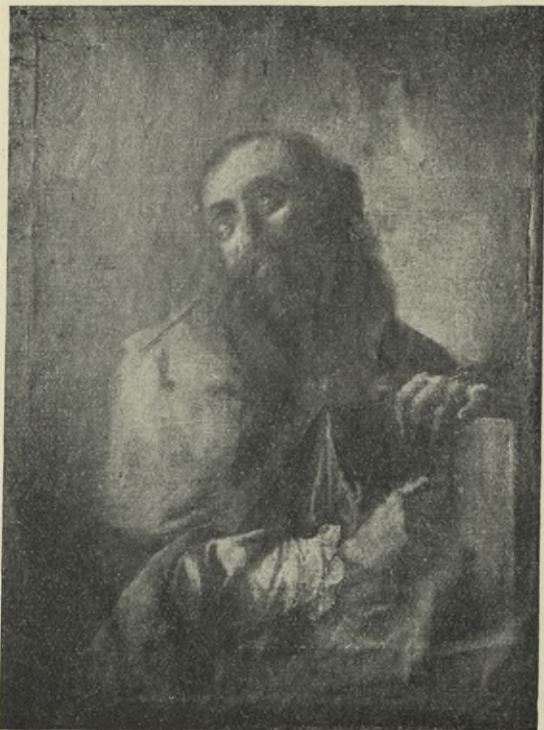
Tabulový obraz P. Marie na zlaté půdě (starší kopie Madonny Zbraslavské), 42 cm dl. a 32 cm šir. (obr. 289.).



Obr. 290. Pisek. Museum. Obraz sv. Vavřince z kostela Putimského.

Obraz sv. Vavřince na plátně, přenesený do musea z farního kostela putimského, jemuž byl darován Martinem donem Huertou r. 1623 (obr. 290.).

Neznámý světec, dobrá práce, z 1. pol. XVIII. stol., směru Brandlova. Na plátně olejem (obr. 291.).



Obr. 291. Pisek. Museum. Obraz svěťce.

Na stropě o b r a z y
(z dřívějšího hlav. oltáře
děk. kostela, viz str. 223.)

Dvě mědirytiny znač-
ných rozměrů na hedvábí
tištěné, k nimž rámy zho-
to- vil řezbář *Jan Chládek*; na
prvé ženy u hrobu Kristo-
va, na druhé sv. Jan Křt.
V rohu rytiny letopočet
1748 s podpisem: Joh. Lo-
renz. Haid. del. Christianus
Rugendas sculp. et exc. Aug.
Vind.

5 erbů pod ko-
moří českých na plátně.
XVIII. stol.

Dvě n á d o b k y na
oleje, stříbrné, z počátku
XVII. stol., okrouhlé, zdo-
bené na plášti třemi prázd-
nými medaillonky a rytbou,
3 nožky v podobě graná-



Obr. 292. Pisek. Museum. Sbirka cínových prací a lidová mísa škrabaná.



Obr. 293. Pisek. Museum, Dřevěný relief P. Marie.



Obr. 294. Pisek. Museum. Sběrka keramiky.

ových jablek. (Pam. výtvarné z čes.-slov. výstavy národopisné [1896—8], tab. 13. — Národop. výstava českoslov. [1896], 364.)

Městská pokladna železná, s orlem císařským v plechu tepaným kolem štítku. Víko uvnitř jest zdobeno prolamovaným a rytým ornamentem (mezi rozvilinami lvi a orlové císařští). Deset zámků na jeden západ. XVIII. stol.



Obr. 295. Písek. Museum. Džbán.

Dubová truhla s výplněmi pěkně řezanými, se závěsy, jež jsou vyplněny rytým ornamentem. Konec XVII. stol. V XIX. stol. přidány dvě bronzové lví masky.

Mnoho kovových předmětů různých proveniencí uloženo ve vitrinách jako: meče, sekery, sudlice, halapartny, ostruhy, podkovy, klíče, zámky, různé mučící nástroje i součástky koňských postrojů ze stol. XV.—XVIII. Cínové práce z XIV. až poč. XIX. stol. (obr. 292.) Kříž na rakev, mosazný, s rocaillovým dekorem, z XVIII. stol.



Obr. 296. Písek. Museum. Sbíрка kachlů.



Obr. 297. Písek. Museum. Sbíрка dlaždic.

Otáčecí tabernakl z hlav. oltáře (z r. 1743) a ze dřeva řezaný lež, podstavec pod kazatelnou, obé z děk. kostela. 1. pol. XVIII. stol. Ve dřevě řezaný relief Madonny. XVIII. stol. (obr. 293.).

Víko z truhly, malované pestrými barvami lidového ornamentu. Konec XVII. stol.

Několik cechovních pokladnic dřevěných, z XVIII. stol.



Obr. 298. Písek. Museum. Kasule z děk. kostela.

Ve skříních (z těch zejména barokní kredenc a ozdobná skřín z poč. XIX. stol.) různé nádoby (obr. 294.) majolikové, hliněné a kamenné, z XVII. a XVIII. stol. Mísa modře polévaná, zdobená ornamentem lidové práce. (obr. 292.)

Kruhový, hliněný džbánek polévaný se lvíčky na místo nohou (obr. 295.) a menší podobný bez lvíčků. XVII. stol.

Mnoho úlomků (obr. 296.) gotických kachlů, nalezených při přestavbách domů v městě a hradu, z Řepice u Strakonice a z domu čp. 72.

Dlaždičky (obr. 297.) typu zvíkovského z rytířské síně hradní v domě čís. 72 při přestavbě nalezené. (V tomto domě našlo se i žároviště se mnoha úlomky těchto dlažek.)

Dobrá empírová k a m n a. Poč. XIX. stol.

Z výšivek vyniká k a s u l e z děk. kostela (obr. 298.), s aplikací na červené púdě, lidová práce z konce XVII. stol., několik č e p c ů, ve zlatě i stříbře vyšívaných, dobře komponovaného ornamentu, ze XVII. a XVIII. stol. a dva o b r á z k y na pergameně, s r á m e č k y vyší-



Obr. 299. Písek. Museum. Vyšívané rámečky.

vanými stříhaným dracounem, v dřev. empírových rámcích, z poč. XIX. stol. (obr. 299.).

Na chodbě několik hedvábných, cechovních p r a p o r ů s ramenem, v kovu tepaným, prolamovaným ornamentem zdobeným. Z konce XVII. a XVIII. stol.

V rodině p. Juna bílý, l n ě n ý u b r u s z býv. kláštera Dominikánského s vetkanými ději biblickými (ve 3 variantech) a letopočtem 1637.

Plíškovice (u Mirovic).

Dr. J. L. Píč, Čechové na úsvitě dějin I., 170. — J. Smolík v Pam. arch. XVI., 764.

Ve vrstvě popelovité vykopány spony bronzové rázu duchcovského a latěnské náramky hladké, jemně vroubkované, a kruhy s většími hrboly.

Podolí.

Dr. J. L. Píč, Čechy předhistorické II., 156. — Renner a Paroubek 204. — Sommer VIII., 37. — A. Sedláček VII., 47-50. — Týž, Míst. slov. 709. — Trajer 620. |

Blíže myslivny tři velké mohyly.

Z TVRZE jednopatrové přestavěno hospodářské stavení čís. 12. Jen mohutné zdi svědčí, že zde stávala tvrz. První držitel tvrze psal se Jan z Podole a měl r. 1368 podací při kostele Ratajském.



[Obr. 300. Podolsko. Řetězový most přes Vltavu.

Podolsko.

Poplužní DVŮR patřival ke zboží tvrze Podolí.

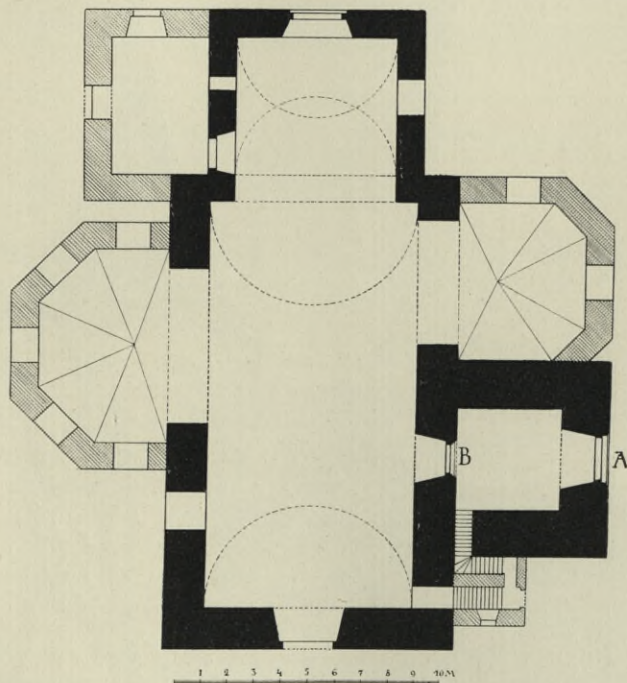
R. 1847—1848 vystavěn první řetězový MOST přes řeku Vltavu (obr. 300.). Lithografie *Sandmannova*, vydaná r. 1848 od Ig. Gassnera, krajs. inženýra (fol.), znázorňuje položení zákl. kamene k mostu.

V řece Vltavě, jižně od Podolska, jest usazen MEZNÍK, na němž vytesáni jsou tři kapři a kříž (znak pánů Bechyňů z Lažan).

Podskalí.

Trajer 548. — Schaller III, 60. — Sommer VIII. 59. — Renner a Paroubek 34.

Nad osadou Podskalím na ostrohu, omezeném s jedné strany Vltavou a s druhé potokem Hradeňským, prostírá se staré hradiště oválního tvaru, jemuž lid říká „Hradeň“. Ostroh přepásán jest valem asi 270 m dlouhým.



Obr. 301. Pohoří. Kostel. Půdorys.

Pohoří (Pohoř, Podhoří).

Matrika z r. 1667. — Pamětní kniha z r. 1738. — Method XII., 124. — Renner a Paroubek 172. — Sommer VIII. 60. — Schaller III. 42. — Trajer 546.

KOSTEL SV. PETRA A PAVLA, připomínaný již r. 1128, byl r. 1369 farním. V bouřích husitských stal se filiálním Mirotického. Celý kostel přestavěn byl v první polovině XVIII. stol. R. 1723 přistavěna byla jižní kaple, do níž téhož roku přenesen byl obraz sv. Anny z kostela Marie Spitzberg u Chýše, darovaný Vilémem Kolovratem Krakovským.

Stavba orientovaná, jednoduchá, s pravoúhlým presbytářem a v bocích s kaplemi, polygonálně uzavřenými (obr. 301. a 302.).

Věž při západní straně má tři patra, v prvních dvou okénka střílnovitá, v třetím velká do lomeného oblouku se žulovým ostěním sklenutá.



Obr. 302. Pohोří. Kostel. Pohled od severu.

Kryta jest čtyřbokým jehlanem, přecházejícím v osmiboký. Na půdě kostela vyčnívají z věže na sever původní krákorce, na nichž spočívá kamenný žlab. Kobka podvěžní jest valeně sklenuta. Na jižní straně vede do věže gotický vchod, 2 m šir. a 1.3 m vys., ze žuly tesaný a v lomený oblouk sklenutý; sestrogen jest ze tří žlábků a jednoho oblounu

(obr. 303.). Druhý vchod podvěžní kobkou jest též sklenut v oblouk lomený, rovněž v žule tesaný, 1·22 m šíře a 1·77 m výše, a profilován dvěma oblouny (obr. 304.).

Vnitřek ploché lodi, 19·7 m dlouhé a 10 m široké, jest prostý (viz půdorys obr. 301.). Přílehlá kaple jsou odděleny od lodi obloukem půlkruhovým. Kaple severní (sv. Blažeje), 7·5 m šir. a 5 m hlub. o pěti stranách, jest konchovitě sklenuta, s lunetami při pěti oknech. Rovněž i jižní, zasvěcená sv. Anně, 6·1 m šir. a 4·8 m hlub., jest třemi stranami uzavřena a jsouc podobně sklenuta, má tři lunety při oknech.

Loď jest oddělena od presbytáře 1·06 m silným, do půlkruhu sklenutým obloukem triumfálním.

Presbytář pravoúhlý, 7·4 m dl. a 7 m šir., jest sklenut českou packou a osvětlen dvěma okny, segmentovitě zavrcholenými. Do sakristie při severní straně vede vchod gotický, v žule tesaný, s vodorovným nadpražím, podpěrami v koutech a seříznutou hranou vnitřní, 1·78 m vys. a 0·97 m šir. Na železných křížem pásové dveřích vysekán letopočet 1556.

Při této straně ve zdi presbytáře v kameni tesané s a n k t u a r i u m pravoúhlé, dvěma pruty orámované, ve světlosti 0·53 m šir. a 0·82 m vys.

Sakristie, 5·4 m dl. a 3·6 m šir., jest valeně sklenuta.

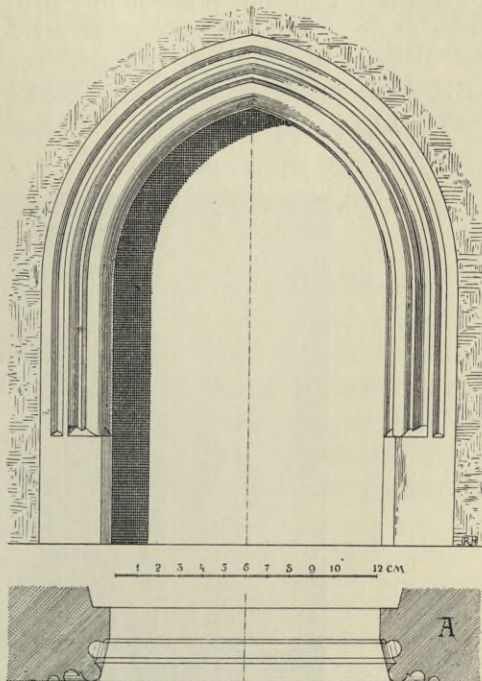
Hlavní oltář architektury sloupové z XVIII. stol., se znaky Hartmannů a Kolovratů a sochami sv. Petra a Pavla (obr. 305).

V kapli sv. Blažeje obraz téhož světce, dobře malovaný, v rámci z přebohatých rozvilin.

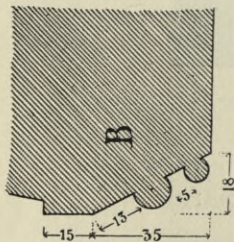
V jižní kapli oltáře sv. Anny, sv. Josefa a sv. Jana Nepom. bez zvláštní ceny umělecké.

Cínová křtitelnice, 82 cm vysoká. Kotlík 44 cm vys. spočívá na třech nohách, které mají tvar vousáčů (obr. 306.) s vévodskou čepicí. Na plášti dvě

lví hlavy s kruhy a při obrubě nahoře pásový relief z andálků, hudbu na různé nástroje provozujících, dole opět pás s výjevem ze života Kristova.



Obr. 303. Poholí. Kostel. Portál do věže.



Obr. 304. Poholí. Kostel.
Profil druhého vchodu
věžního.

Přidržovadla víka mají tvar lidských hlav. Na kotlíku při obrubě nahoře nápis kolem v jednom řádku: GDIETE PO WSSEM SWIETIE KAZTE S. EWANGELIVM WSSEMV STWORZENI KDOZ VWIERZY A POKRZTI SE TEN BVDE SPASEN KDOZ NEVWIERZY BVDE ZATRA-CEN. Dole při kraji: NAKLADEM OSADNICH VDIELANA KRZTIDNICE TATO LETA: M : DLX : IIII : DO POHORZY K SWATEMV PETRV.



Obr. 305. Pohoří. Kostel. Hlavní oltář.

Ciborium slušně tepané má na noze rytý nápis:

ADAMVS IGNATIVS WRABSKI
TLVKSA DE WRABY
DOMINVS IN DRAHENITZ
1653

Zvony: I. 1.26 m v prům., 1.16 m vys. Kol koruny pásová ozdoba z mužských a ženských karyatid přecházejících v rozviliny a drží-

cích prázdný štít. Pod ní jiná z festonů a lvích hlav. Na plášti relief sv. Václava a pod ním v kartuši nápis:

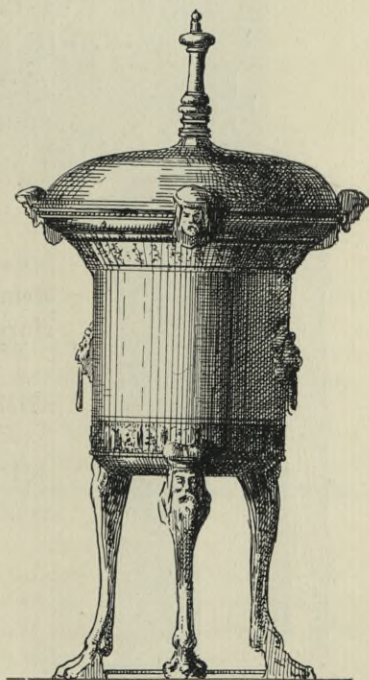
LETA 1556 TENTO ZWON SLYT GEST K ZA
DVSSY SO PETRA W POHORZY NAKLADEM VRO
ZENEHO PANA WACLAWA BIESSYNA Z BIE
SSYN A NA BIELCZYCYCH A VROZENE PANI
ZIOFIE BIESSYNOWY Z BRZYZY MANZIELKY
GEHO TEZ Y WSSY OSADY POHORSKY SKRZE
BRYKCYHO ZWONARZE W PRAZE

Pod tím relief rytíře s písmeny: W · B · Z · B, se znaky Běšinů a pánů z Břízy. Na druhé straně velký relief Navštívení P. Marie a pod ním tři medaillony s hlavami vysoko plastickými. Na věnci čtyři kruhové kartuše s emblemy evangelistů a dvě obdélné, na jedné svatba v Káni Galilejské, na druhé obrácení Šavla, pak kruhová s poprsím sv. Petra s připojeným nápisem: YA PAK SEM CZLOWIEK HRZYCHA A SYN ZATRACENI : SWATI : PAWEL : Z : K : TESSAL, dále rovněž kruhová s poprsím Krista a nápisem:

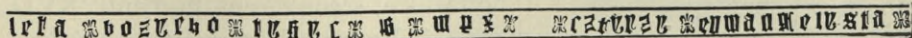
CHR	IST
VS IE	SVS
YASEM	EY BE-
CESTAP:	RANEK
PRAWDA	BOZY G-
YZYWOT	ENZ S-
WZKRZ-	NIMA
YSSENI	HRZYC-
l : i	HYSW-
	IETA
	IOH : I :

Relief sv. Václava a ve věnci va-
vřínovém pod ním nápis:

HOSP.
ODIIE CHWAL
TEŃ TIE WSSECKA
DILA TWA A SWATI T
WOGI DOBRORŃECŃTE
TOBIE CHWALTE PAŃA
ŃA CYMBALECH DOBRZ-
EŃWVCZNYCH : CHWA :



Obr. 306. Pohří. Kostel. Křtitelnice.



Obr. 307. Pohří. Kostel. Otisk nápisu na zvoně čís. 3.

LTE · GEHO · ИА · CYMBA
 LECH PLESANI PLIY-
 CH · CHWALTE BO-
 HA WDVCHV A
 PRAWDIE

2. 80 cm šir. a 70 cm vys. Kol koruny: A FVLGVRE ET TEMPE
 STATE ET ALIIS NOXIS · LIBERA NOS | DOMINE JESV CHRISTE
 I · H · S · REFVSA ANNO DOMINI 1775.

Na plášti:

ILLVSTRISSIMA
 AC EXCELLENTISSIMA D. D. FRANCI-
 SCA KRAKOWSKIANA S. R. I. COMITIS-
 SA DE KOLOWRAT NATA COMITISSA
 DE WALDSTEIN DOMINA IN DRAHENIC

Na druhé straně pod znakem pánů z Kolovrat:

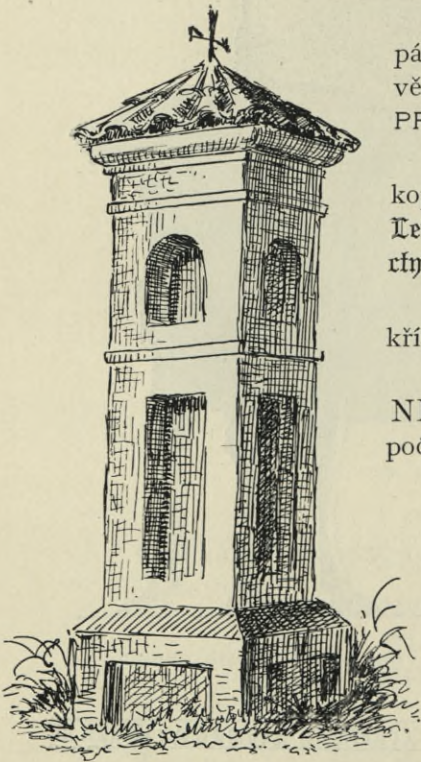
ILLVSTRISSIMVS AC EXCELLENTIS-
 SIMVS D · D · GVLLIGELMVS KRAKOW-
 SKI S · R · I · COMES DE KOLLOWRAT
 DOMINVS IN DRAHENICZ

Relief Sedmibolestné P. Marie. U koruny
 pásová ozdoba ornamentální a akantová. Na
 věnci znak zvonaře a v něm: IOANNES
 PRYCQVEY.

3. 72 cm šir. a 62 cm vys. Relief sv. Pro-
 kopa Kol koruny gotickou minuskulí nápis:
 Teŕa * bozieho * Inyrc * R * mpx *
 ctyryy * ewangelysta * (Obr. 307.)

4. Nedostupný, s reliefem Krista na
 kříži a ozdobou akantovou u koruny.

Před kostelem SOCHA SV. JANA
 NEP. na podstavci, ze žuly tesaná, s leto-
 počtem 1773 a 1780.



Obr. 308. Probulov. Boží muka.

Probulov.

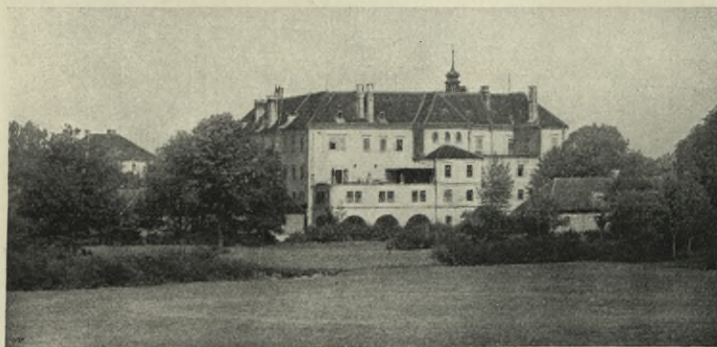
Zděná BOŽÍ MUKA, čtyřboký
 pilíř prejzy krytý; v bocích nahoře
 kapličky, pod nimi a v soklu čtyřboké
 výklenky; stěna dělena lisenami. XVII.
 století. Ve vrcholu ze železa kutý kříž.
 (Obr. 308.)

Protivín.

Renner a Paroubek 224. — Ottovy Čechy. — Král. České IV., 81—3. — Sedláček VII., 234—239. — Schaller III., 100—102. — Sommer VIII., 418. — Trajer 157. — A. Sedláček, Míst. slov. 739.

Pohled na zámek. Lithografie C. Gregera. — Anonymní lept. (Serie C. II. čís. 2.) s nápisem: Protiwin sur le Blanitz.

V revíru Radanském v lese „Boru“ skupina 20 mohyl: 1. Věnc, kužel, turbanové střepy; 2. pod kuželem žárový pohřeb, čtyři duté náramky a jehlice, střepy; 3. pod jádrem žárový pohřeb, střepy s hluboce vtačenou ozdobou, kus náramku; 4. věnc, na vrchu kámen; v kamení stopy železa a brousek, na dně dva nože a oštěp ze železa a několik nádob; 5. mohutné jádro, pod kterým kůstky, kousky bronzu a střepy; 6. pod jádrem žárový pohřeb, střepy. (Mitth. der anthr. Ges.



Obr. 309. Protivín. Zámek. Celkový pohled.

Wien. XIV., 212—13, XVI., 91—99, XIX., 96—99. — Dr. J. L. Píč, „Čechy předhistorické“ II., 157.)

Půl hodiny východně od Písečné, na návrší „Hájek“ řečeném, skupina mohyl. 1. Samý kámen, žárový pohřeb, rýhované střepy; 2. z kamene, žárový pohřeb, střepy, stopy bronz. nádoby.

V revíru „Malá Písečná“ skupina mohyl. V jedné vybráno kus věnce s tuhovými střepy a zlomkem železné spony, v druhé věnc, uvnitř hlína, při dně pálená; ve dvou skupinách hrubá nádoba a tuhované nádobky, zlomky železné spony latěnské.

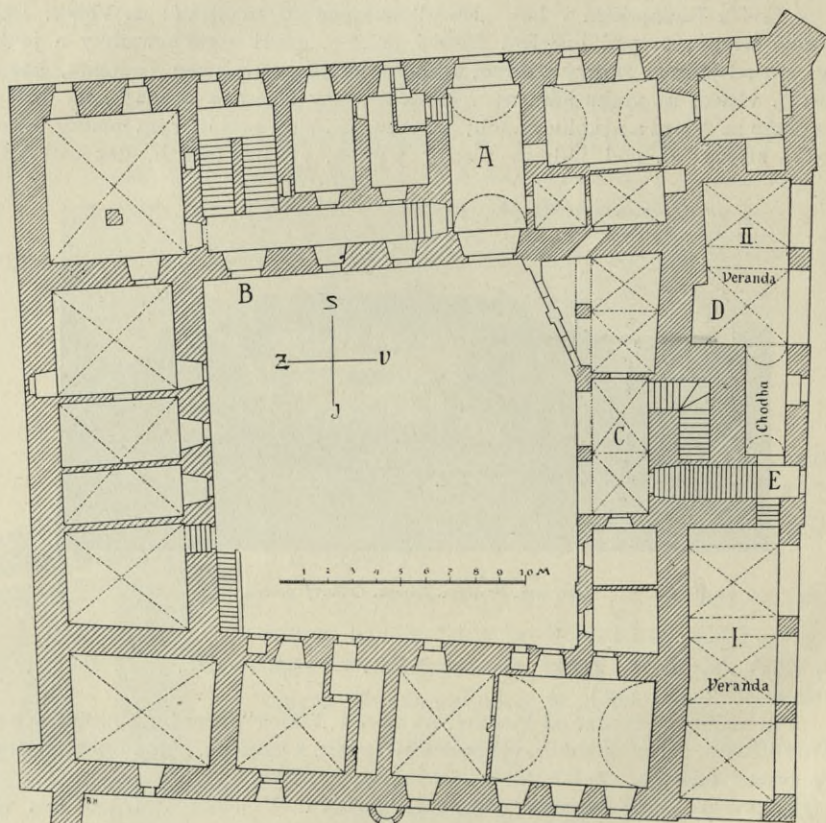
V lese „Velká Písečná“ první skupina mohyl severně od Skočic. V jedné kamenné jádro bez věnce, žádné stopy pohřbu, bronz. dýka. Dvě další mohly z pouhého kamení, v jedné střep, v druhé střepy s dubkovanou ozdobou, jehlice s kulatou shora dolů provrtanou hlavicí. Druhá skupina 3/4 hodiny sev. nebo severozáp. u okraje lesa. Tuhované střepy, zlomky bronzu, hrubá nádoba.

Na pahorku „Hlínová“ řečeném, vých. od vesnice Skály při dobývání kamene našli bronz. srpek a bronz. spirálu.

ZÁMEK (obr. 309.—310.).

Protivín byl ode dávna zbožím královským. Ve XIV. stol. přešel ve vlastnictví pánů z Rožmberka, kteří za husitských bouří zastavili jej

panu Chvalovi z Pohnání. V té době připomíná se hrad jako pustý; také předhradí bylo zbouráno. V XVII. stol. vládli statkem hrab. Vratislavové z Mitrovic. R. 1660 přešel Protivín děděním na Maximilianu Veroniku Švihovskou z Risenberka. Za ní mnoho na zpustlém zámku opravováno, průjezdní brány obloženy rustikou, jakož i hlavní vchod do schodiště, což dosvědčují i znaky nad portálem umístěné. Tato odkázala r. 1661 zboží protivínské dceři své Evě Johanně a vnučce Anně Marii Trautmans-



Obr. 310. Protivín. Zámek. Půdorys.

dorfovým ve společný majetek a zároveň založila špitál. R. 1711 koupil Protivín kníže Adam František ze Švarzenberka. Za něho v letech 1717-31 upravovány některé pokoje staviteli *Pavlem Bayerem* a *Antonínem Mortinellim*. Obraz v zámku chovaný z r. 1709 ukazuje, jak té doby zámek vypadal. Měl kolem hrazení s baštami kruhovými a při zámku dvě věže, z nichž severovýchodní se zachovala na naše časy.

Zámek tvoří v půdorysu nepravidelný čtyřhran, v jehož středu dvůr. Severní průčelí prosté, dvojpatrové, uprostřed štít hodinový (Pohled obr. 309.), barokně zprohýbaný, nad střechou osmiboká věžička, zakončená lucernou a baňkou. V rohu tohoto křídla upraven arkýř z bývalé

věže. Východní fronta třípatrová má v přízemí otevřené arkády; první tři spočívají na čtyřbokých, mohutných, nízkých, žulových pilířích. Nad arkádami nad prvním patrem umístěna jest otevřená loggie, vedle ní pak ve výstupku v 3. patře kape o třech prostorných pseudogotických

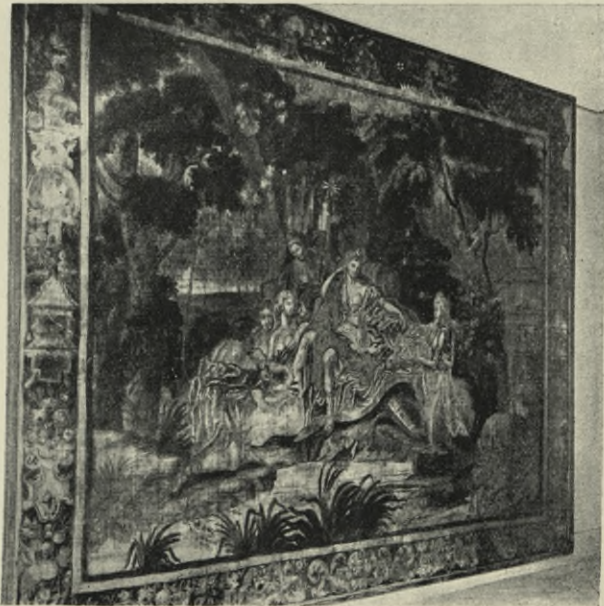


□Obr. 311. Protivín. Zámek. Rokokový salon.

oknech. Jižní fronta jest bez výzdoby, o dvou patrech. Brány průjezdu jsou žulovými kvádry obloženy a průjezd sám křížově sklenut.

Vnitřek nádvoří tvoří pětiúhelník. (Viz půdorys obr. 310.) Na straně severní, která jest o dvou patrech, jsou spodní přízemní místnosti křížově sklenuty. V rohu této fronty jest hlavní vchod na schodiště, půlkruhovitě

sklenutý a žulovou rustikou obložený; nad ním ve výklenku soška P. Marie obstonné práce (XVII. stol.) a s obou stran namalovány v rozvilinách znaky Vratislavský a Švihovský. Na východní straně nádvoří jest 6 arkád půlkruhem sklenutých, z nichž dvě jsou volné, ostatní zazděné; spočívají na čtyřbokých, žulových pilířích na hranách sřiznutých. Klenba pod arkádami jest křížová. Nad- i podokenní římsy I. a II. patra ve všech průčelích, jakož i orámování oken jest renaissanční profilace, provedené v žule. Ve II. patře fronty jižní a západní na dubových krákorcích



Obr. 312. Protivín. Zámek. Gobelin.

pavlač, obnovená dle vzorů ze XVII. stol; čtyřboké balustrové kuzelky tvoří její zábradlí.

V rohu severního traktu, kde bývala věž, umístěn pokoj kněžnin, který sem byl převezen z Vídně (obr. 311.) se stropem, stěnami a podlahou. Mezi okny a dveřmi jsou podlouhlá zrcadla rokokového orámování, jemně zbarveného a zlaceného. Ostatní půda jest zdobena naturalistickými květy i listy; nad dvěma zrcadly visí v podobných rámcích olejové obrazy dvojic amoretů. Z orámování zrcadlového vybíhají ornamenty v konsoly, na nichž umístěny rokokové figurky a nádobky. Strop jest rovněž zdoben plastickým (bílým ve zlatém) a malovaným ornamentem. Podlaha intarsiemi ve třech barvách provedena. Rovněž dvěře i špalety okenní jsou stejně jako stěny vyzdobeny. Uprostřed stropu visí osmiramenný, rokokový lustr z pestrobarevného skla, s něhož visí různé kytice v přirozených barvách a ptáčekové sedí na ramenech.

Přiléhající jídelna jest rovněž z Vídně převezena; jest jednodušší a stejná ve slohu s boudoirem. V koutě stojí kamna z bílé majoliky, zdobená zlaceným rokokovým ornamentem.

V saloně v již. traktu benátské zrcadlo značných rozměrů, z XVIII. stol., a bílá rokoková kamna.

Na chodbách rozvěšeny gobeliny: v severním traktu dva s výjevy z lovu na sokoly a rybářství, ve východním s obrazem Diany s družkami při honbě. XVIII. stol. (obr. 312.).

Jako vlysu, lemujícího pažení chodby, užito hliněných kachlů s poprsím imperátorů římských v reliefu nebo s celou postavou P. Marie ve svatozáři.

Na stěnách na pavlači čtyři portrity šlechticů ze XVII. stol., olejem na plátně.

Z části chodby v křídle východním zřízena **domácí kaple**, v níž umístěn trojdílný skládací oltář, složený z různých jiných oltářů a obsahující tři různě cenné tabulové obrazy, v pseudogotickém, částečně panelovaném orámování spojené. Pozadí obou křídel jest zlacené a vyzdobené rytým gotickým ornamentem, který v levém křídle jest složen z dubových větví, listů, plodů a ptáků, v pravém pak z rozvilin.

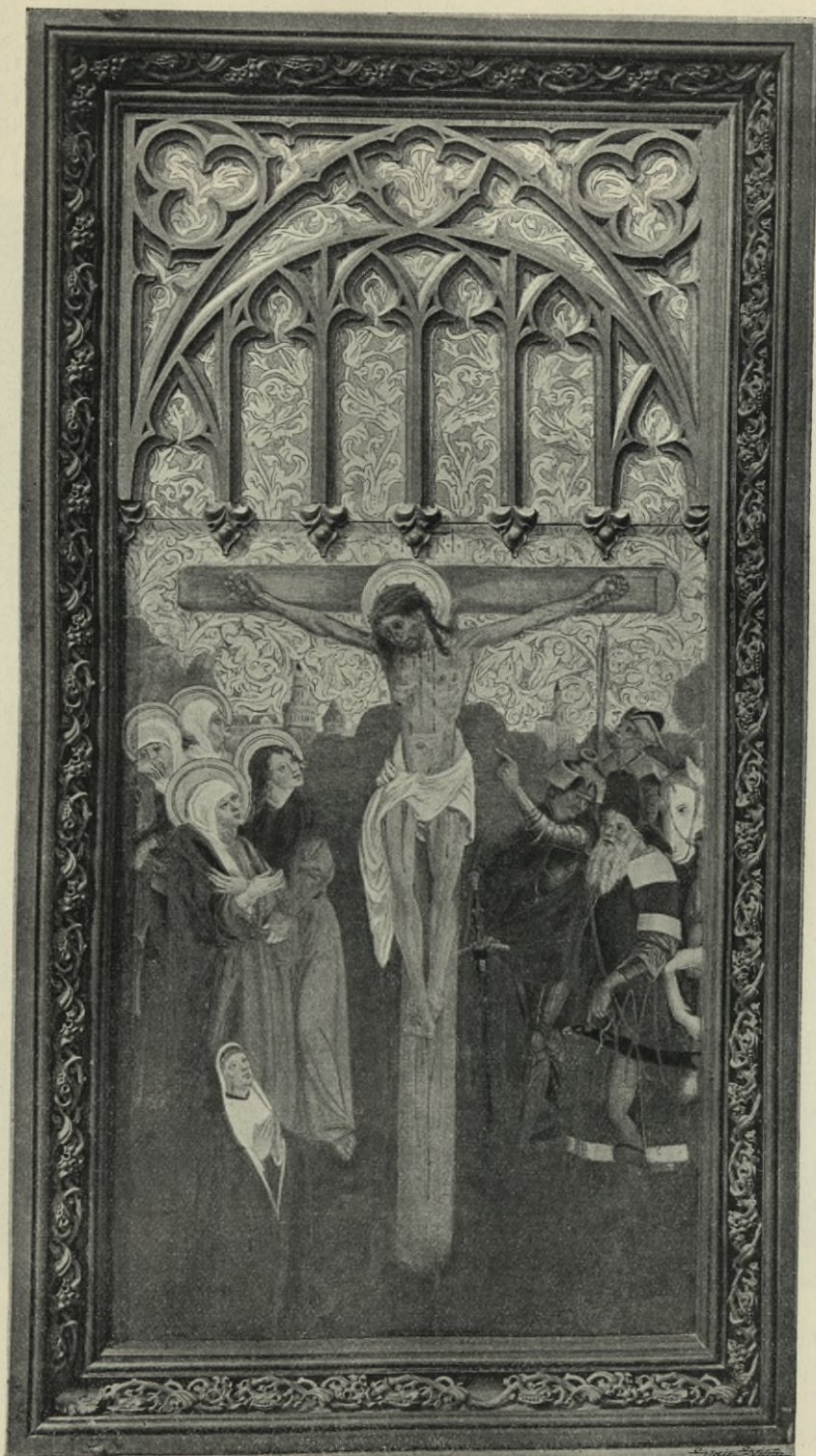
V levém křídle uprostřed mezi dvěma svatými P. Maria se splývající vlasem, s korunou na hlavě, v modrém rouše svrchním (obr. 313.), spodním brokátovém, stojíc na pŕlměsíci a držíc nahého Ježíška v obou rukou. Po pravici sv. Rosalie, v pravici meč, v levici prsten, svrchní roucho brokátové, kožešinou lemované, světlé přes ramena splývající vlasy, korunku na hlavě. Po levici sv. Bartoloměj s plným vousem, v pravici nůž, plášť hnědočervený a bledě zelenou, brokátovou suknicí. U něho klečí donátor bez vousů, s baretem na hlavě, v dlouhé bílé říze, se sepjatýma rukama, s obličejem k P. Marii obráceným, u nohou štít s pětistou růží Rožmberskou. Pod malbou nápis rámem částečně zakrytý: 1486 mni s Janfor obij z honorabil^o vir z dnz z | . . . vicari^o huj^o ecclesie s hic z sepultus

Na pravém křídle ukřižování Krista na dvojramenném kříži (horejší rámě schází). Po levici matka a dvě ženy se sv. Janem Miláčkem. P. Maria má modré svrchní roucho a ruce skřížené na prsou. Ji drží sv. Jan dlouhých vlasů, červeného pláště a světlehnědého spodního roucha. Dvě ženy za ní stojící mají bílé roušky kol hlavy. U nohou klečí donátorka se spjatýma rukama, červenohnědým rouchem vrchním, bílou látkou lemovaným. V pozadí hrad. Na levici Kristově vojínové v plné rytířské zbroji, pěší i na koni (obr. 314.).

Střední největší, prací i věkem se lišící obraz Klanění sv. tří králů, hlásí se k pozdní hooitalské škole. P. Maria sedíc drží polonahého Ježíška, který skloněn jsa nad klečícím králem líbá ho na lysou hlavu, kdežto světec drží rukama levou nožku Kristovu a líbá ji. U nohou P. Marie leží koruna a skřínka. Král má suknicí brokátovou, hermelínem lemovanou, po



Obr. 313. Protivín. Zámek. Domáci kaple. Levé křídlo oltáře.



Obr. 314. Protivín. Zámek. Domáci kaple. Pravé křídlo oltáře.

boku pak zakřivenou šavli. Druhý král, plného vousu a kučeravých tmavých vlasů, drží v levici nádobu s myrrhou a kleče klaní se Ježíškovi. Za ním stojí třetí, černé pleti, ve fantastickém kostymu, se svými sluhy, z nichž jeden drží v ruku turbanovitou korunu. Za P. Marií sedí sv. Josef



Obr. 315. Protivín. Zámek. Domácí kapele. Střed oltáře.

hlavu rukou podpíraje, vedle něho ženská postava s rukama spjatýma. Tato archa byla sem převezena z Mehlmarku (obr. 315.).

Druhá, původní **kapele** P. Marie, křížově sklenutá, má na oltáři **t a b u l o v ý o b r a z**: P. Maria sedí na trůně, pokrytém velkým kobercem (obr. 316.), vyzdobeným vzorkem XV. stol. a držným dvěma

rozkřídlenými anděly. P. Maria jest modrého roucha, světlých vlasů, velké korunky, drží pravíci Ježíška nahého, který prstíčkem pravé ruky ukazuje na světce vedle stojícího, levicí pak podává matka Ježíškovi zlaté jablko. Sv. Bartoloměj po pravici stojící, plného vousu, hnědého



Obr. 316. Protivín. Zámecká kaple P. Marie. Tabulový obraz.

roucha s modrou podšívku, v pravici drží knihu a v levici nůž. Nad hlavou v blance nápis minuskulí: *Sanctus Bartholomeus*. Po levici sv. Markéta v zeleném rouše s červenou podšívku, v pravici držíc draka, prsténkovitých vlasů, s korunkou na hlavě. Nad hlavou v blance nápis: *Sancta Margaretha*. Pozadí zlacené, tlačnými gotickými rozvilinami zdobené.

V kapli stojí kříž z XVI. stol. jako r e l i q u i á ř, který má na příčném (obr. 317.) břevně 8 okrouhlých otvorů s pozůstatky svatých a na kolmém břevně 13 okrouhlých schránek. Kříž, z černého dřeva, stříbrem obložen. Na něm stříbrný korpus lité, s blankou pro nápis, s rozkřídlenou holubicí nad ní. Kříž spočívá na skále ve stříbře tepané, která vyrůstá z podstavce, v němž jest umístěno sedm oválních schránek na ostatky svatých.



Obr. 317. Protivín. Zámecká kaple P. Marie.]
Reliquiář křížový.]

Na stěně jsou zavěšeny tři nevelké, ve stříbře tepané reliefy. V prvním Klanění pastýřů Ježíši: P. Maria klečí nad děťátkem v jeslích a s druhé strany dva pastýři, nad jeslemi vznášejí se dva andělkové; v druhém Madonna, držící nahého Ježíška v klíně; v třetím P. Maria Pasovská.

Ciborium 23 cm vysoké, stříbrné a zlacené, noha kroužená, kupa polokulovitá. Na víčku uvnitř v kruhu: C. W. ZM (= Křištof Vratislav z Mitrovic) pak znak Švihovských: M W Z R A S S (= Maximiliana Veronika z Riesenberka a Švihova) 1642.

Relikviář v podobě skřínky, jejíž přední strana má tvar trojose renaissanční architektury se štítem (obr. 318.). Ebenové dřevo s tepaným stříbrným dekorem. Uprostřed v archivoltě ostatky sv. kříže, po stranách miniaturní obrázky Narození Páně a svaté Rodiny, kopie dle Rafaela. V bocích skřínky četné zásuvky z mahagonového dřeva, v nichž uloženo ocelové hodinářské náčiní. XVII. stol.

Z téže doby jest i krucifix na oltáři s andělky po stranách. Na oblamovaném podstavci v reliefu dvě světice a roucho Veroniky s hlavou Kristovou. Po stranách znaky Vratislavů z Mitrovic.

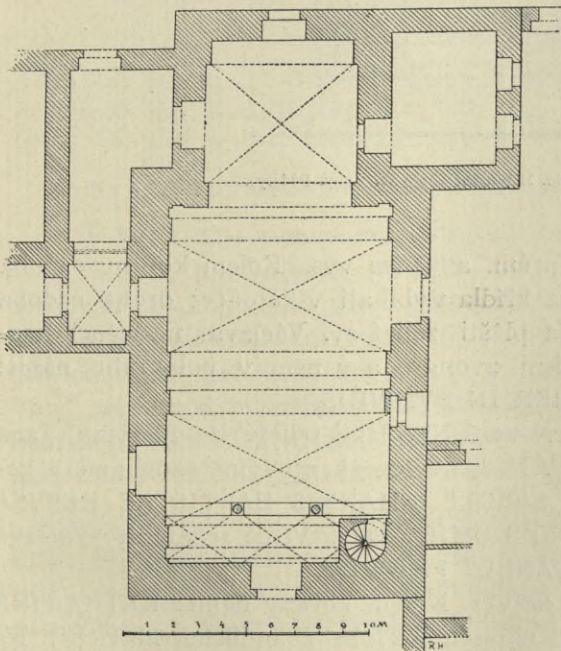
O b r a z Krista, jenž v levici drží kříž a pravíci si podpírá otevřený bok. XVII. stol.

DĚKANSKÝ KOSTEL SV. ALŽBĚTY a při něm ŠPITÁL počala stavěti r. 1661 hraběnka Maximiliana Veronika Vratislavova z Mi-

trovic, rozená Švihovská z Risenberka; dokončen pak byl r. 1662 jejím odkazem. R. 1669 přenesena fara z Myšence do Protivína. R. 1908 jednalo se o zboření kostela a výstavbě nového. (M. Z. K. 3. Folge VIII., 403.); r. 1910 předložen nový projekt (několik variant) na rozšíření kostela (ibidem IX, 137).

Kostel jest orientovaná barokní stavba (obr. 319.). Vnějšek má volné pouze východní průčelí, protože oba boky jsou jednak špi-tálem, jednak farou s dvorem zastavěny. Presbytář pravouhle zakončený zdoben barokně zprohýbaným štítem s volutami a kulemi. Na západní průčelní zdi nápis: **LARGA PIETAS HANC ERREXIT AEDEM** (= 1662.).

Vnitřek jednoduchý. Loď, 14,5 m dl. a 9 m šir., obdélná, jest valeně sklenuta, s lunetami při oknech a sesílena třemi pasy, kteréž vyrůstají ze zdvojených pilastrů s vlysem



Obr. 319. Protivín. Kostel sv. Alžběty. Půdorys.

Kazatelna má na amboně v kartuši relief výjevu: Kristus se Samaritánkou u studně.



Obr. 318. Protivín. Zámecká kaple P. Marie. Reliquiář skřínekový.

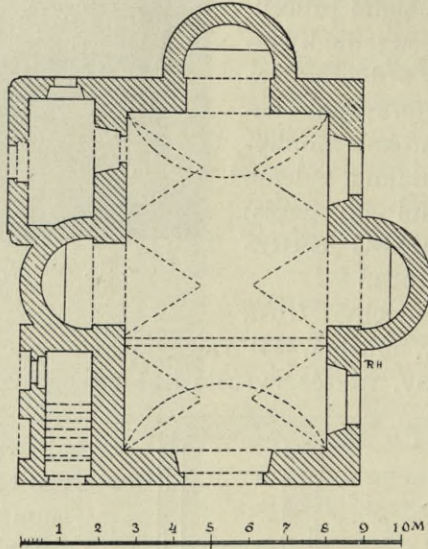
a vyloženou římsou. V pozadí jejím kůr hudební na dvou toskánských sloupech. Triumfální oblouk jest elliptický a spočívá na pilířích. Presbytář, 5,2 m dl. a 6,1 m šir., jest valeně sklenut, s kápěmi při oknech, osvětlen třemi okny. Vchody od jihu i severu pravouhlé, jakož i okna. Na jižní straně přistavěna obdélná sakristie.

Hlavní oltář sloupové architektury, se sochami sv. Václava, Víta, Vojtěcha a Matouše. Uprostřed obraz sv. Alžběty z konce XVII. stol., r. 1844 od malíře *Antonína Cellerina* z Písku opravený.

Křtitelnice cínová, šestiboká, na proláklém jehlanu, kotle vydutého, rovněž šestibokého; šestiboké víko kuplovité, na něm lité sousoší sv. Jana Křtitele s Kristem. Na víku letopočet 1741.

Stříbrná, zlacená monstrance, 55 cm vysoká, paprsková, mušlového ornamentu, nohy oválné, s andílčími hlavičkami. V rocaillové kartuši melchisedech, nad ním P. Maria a sv. Josef, nahore Bůh Otec; pod kartuší sv. Jan Křtitel v kovu tepaný.

Kalich, 23 cm vys., podobné práce a koncepce, rovněž i pacifikál, 25 cm vysoký.



Obr. 320. Protivín. Hřbitovní kaple sv. Anny. Pádorys.

Zvony: 1. 48 cm v prům. a 34 cm vys. Kolem koruny ozdoba pásková, složená z orlů, jichž křídla vybíhají v kotouče; druhá ozdoba pásová jest ornamentální. Na plášti relief sv. Václava, na věnci letopočet 1840. Uprostřed emblem zvonaře a v něm v polokruhu nápis: IOHANN ADALBERT PERNER IN BVDWEIS.

2. 40 cm v prům. a 34 cm vys. Na plášti reliefsy sv. Floriana, Jana Křtitele, Václava a Kateřiny. Mezi dvěma akantovými ozdobami u koruny nápis: IN HONOREM SANCTI IOHANNIS BAPTISTAE REFVSA EST HAEC CAMPANA ANNO DOMINI 1713. Vedle reliefu sv. Václava znak zvonaře s nápisem: IOANNES PRIQVEY.

3. 28 cm v prům. a 23 cm vys. Kolem koruny nápis: KATHARINA HENNIN ANNO 1762. Pod nápisem ozdoba z andílčích hlaviček. Na plášti znak a tři svatí s písmenami I. H.

V průčelí děkanství socha P. Marie a pod ní chronogram: MATER DEI | SINE LABE | CONCERTA (= 1752).

HŘBITOVNÍ KAPLE SV. ANNY, byla vystavěna od hrabat Trautmansdorffů v letech 1690—1707. Prostý obdélník, ve třech stranách polokruhovými apsidami prolomený. Vnitřek valeně sklenutý, s lunetami při oknech. (obr. 320.).

Ve zdi jsou náhrobky manželů Čáповých a polesné Anny Jedličkové z r. 1774 a 1778 s českými nápisy. Na levé straně presbytáře žulová deska hrobky hrabat Trautmansdorffů se znakem a nápisem:

D. O. M.

Hic exeeipit resurectionem
 Illustrissimus dominus dominus Sigismundus
 Ludovicus S. R: I: Comes de Traut-
 mansdorf. Liber Baroin . . gleichen
 Burgau et Tazen-
 bach Dominus in Teiniz
 Protivin et Krzestiovic
 Et Augustissimi Caesaris Leopoldi I.
 actualis Cammerarius qui obiit
 Anno Christi 1707
 die 17. Septemb: aetatis Suae 55. Ann:

Putim.

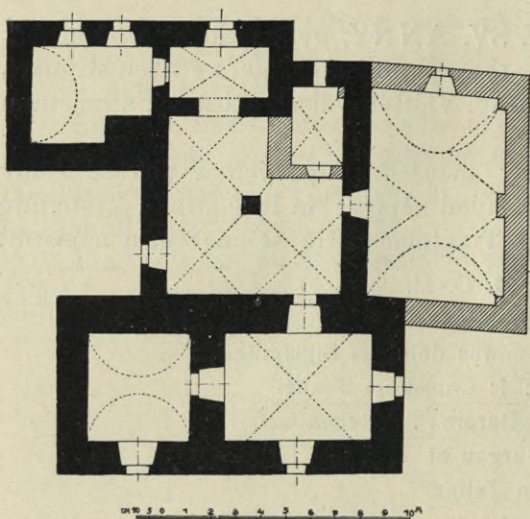
Schaller III. 15. — Sommer VIII. 15. — Trajer 570. — Renner a Pa-
 roubek 205. — A. Sedláček VII., 173. — Týž, Místop. slovník 743. —
 Čechy IX, 194. — Pam. arch. IX., 652. — Pamětní kniha na faře od r. 1724

Na „Čepíku“ směrem k Hradišti vykopány rozbité popelnice.

FARA. Dle zachovaných zbytků v budově zdá se, že je to bývalá tvrz Vrabských z Drahenic, ve XIV. stol. vystavěná a v XVI. stol. na jih rozšířená (Púdorys obr. 321.). Jest tu prostorný mazhaus, jehož křížová klenba, úzkými maltovanými žebry opatřená, spočívá na dvou čtyřbokých pilířích, z nichž jeden stojí uprostřed. K východní straně přiléhá špýchar, který má vchod žulového ostění, goticky na hranách sříznutý. Jižní část, kam se po schůdcích vchází, jest přístavek ze XVI. stol. Místnosti uvnitř jsou křížově sklenuté. Po hrazení nějakém a příkopech není stopy.

KOSTEL SV. VAVŘINCE (farní). Mezi r. 1092—1100 daroval kníže Břetislav klášteru ostrovskému kostel sv. Petra v Putimi. R. 1352 připomíná se tu fara. Do r. 1610 podobojí; od r. 1610—1755 byl filiálním píseckého, po té se stal farním.

Budova orientovaná, dvojlodní s věží, každá z lodí má svou sedlovou, prejzovou střechu. Loď jižní nese dosud znaky XIII. stol., severní loď byla přistavěna ve XIV. stol., ještě později (neznámo kdy) přistavěna věž.



Obr. 321. Putim. Púdorys fary (bývalé tvrze).

širší, hrotité a bez kružby. Na téže straně předsínka (XVIII. st.) sklenutá kryje gotický portál, profilovaný dvěma oblouky (jeden z nich hrotitý) s laloškou, ve světlosti 1·2 m široký, 2·6 m vysoký (obr. 325.).

Vnější prostý omítnutý (obr. 322. a 323.).

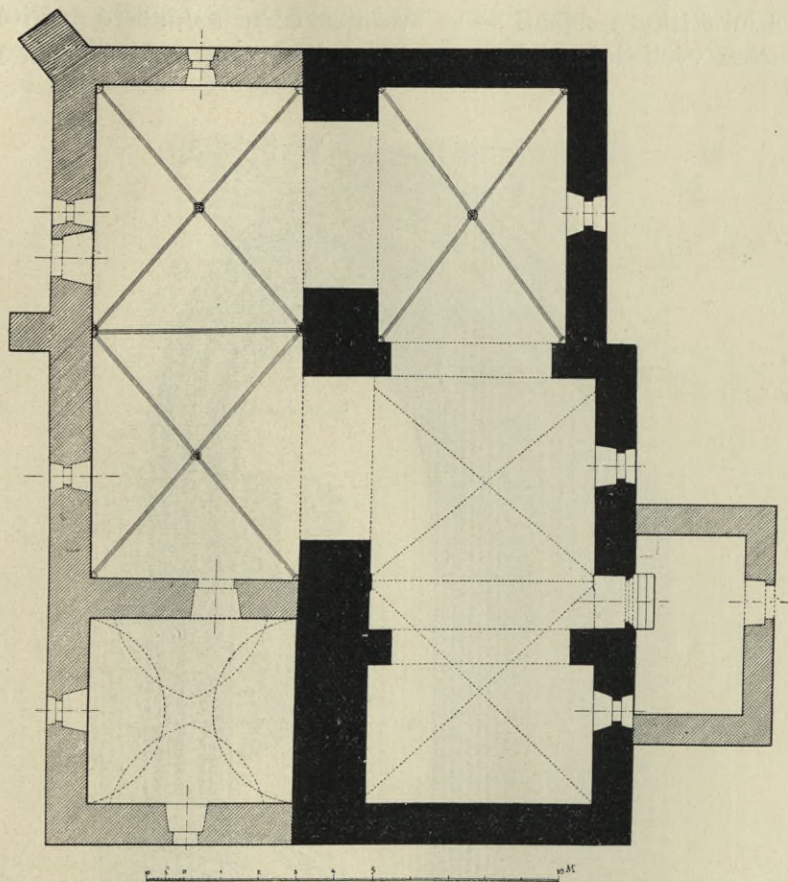
V levé polovici západního průčelí věž o třech patrech se střílnovitými okénky v přízemí a v patře. V podřímsí široká půlkruhovitá okna. Věž jest kryta nově pseudobarokní helmicí.

Vedle věže v lici zdi západního průčelí okénko vysoko položené s dvojnosem, půlkruhovitě sklenuté a silně špaletované. V jižní lodi podobná dvě okénka, z nichž jedno jest zazděno, třetí blíže presbytáře jest



Obr. 322. Putim. Kostel. Pohled od jihu.

V severní lodi, opřené v nároží i boku hladkým, shora skoseným pilířem, tři úzká okna, tvaru novějšího.

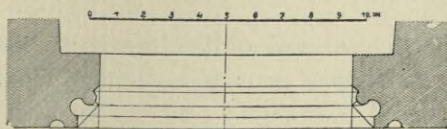


Obr. 323. Putim. Kostel. Půdorys.

Presbytář pravoúhlý ustupuje o 0.85 m . Do něho prolomeno jest okno lomeně sklenuté, bez profilu a kružby. Na východní straně obě stavby pří-
mou zdí pravoúhle uzavřené odlišují se trojbokými rovnoramennými štíty.

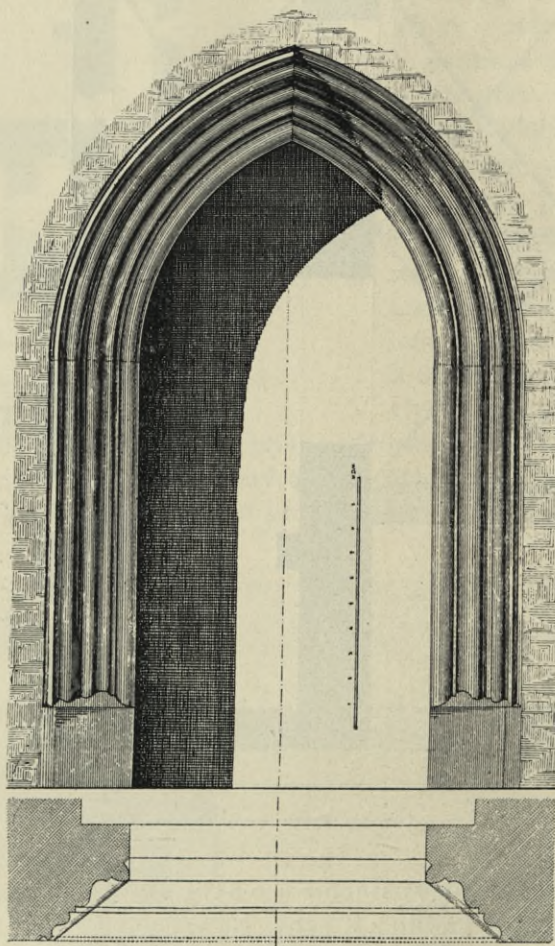
Vnitřek. Mezi oběma loděmi jsou dva lomené oblouky, z nichž přední má síly 1.5 m a východní 2.5 m . Loď jižní, postavená jako samostatný kostel již na počátku XIII. stol., měla původně plochý strop (stopy v podstřeší), a v XV. stol. obdržela nynější hladkou klenbu křížovou o dvou polích.

Triumfální oblouk lomený, bez profilace, má 0.75 m síly a 4.35 m rozpětí.



Obr. 324. Putim. Kostel. Profil ostění portálu do sakristie.

Presbytář jest pravoúhlý, 6·8 *m* široký, 8·95 *m* hluboký, sklenutý křížem do žeber hruškovitého profilu (obr. 326.); žebra mají nad konsolami štítky a sbíhají se ve svorníku tvaru sedmilisté dvojité růže; v koutech východních jsou usazena na římsovaných konsolách, vyzdo-

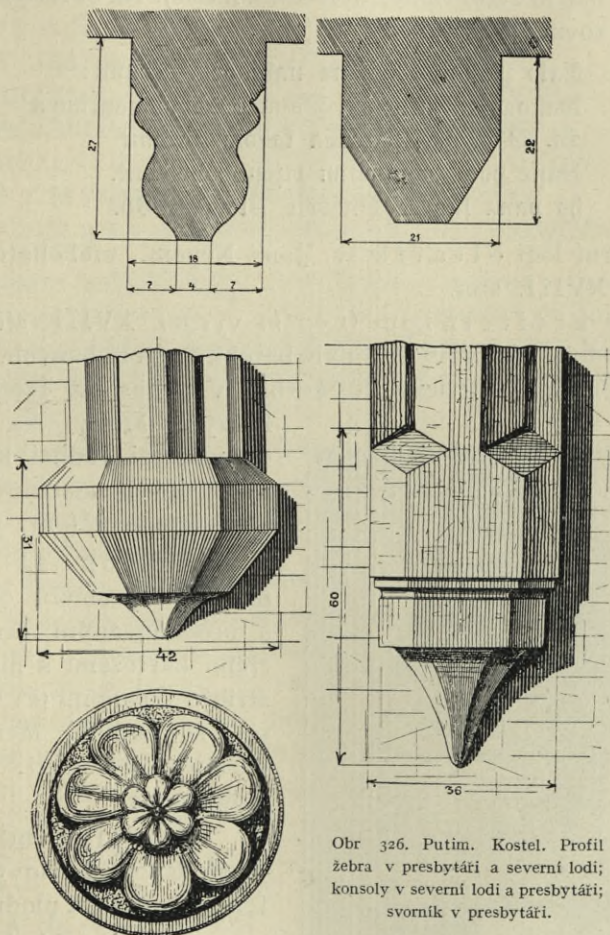


Obr. 325. Putim. Kostel. Portál v jižní lodi.

bených vespod andílčí hlavou, v druhých koutech jsou konsoly římsované a mají tvar protáhlého jehlanu (obr. 326.).

Lod severní, 12 *m* dl. a 8·6 *m* šir., má dvě goticky sklenutá travée s hmotnými okosenými žebry, jež spočívají na konsolách jednoduchého tvaru poloviny osmibokého jehlanu s proláklou špičkou (obr. 326.) a sbíhají se ve dvou hladkých svornících. Pole oddělena jsou pasem lomeným, v žule tesaným, téhož profilu jako žebra. Okna jsou široce dovnitř špaletována. Na straně severní vchod pravoúhlý, prolomený v XVIII. stol.

Na západ přiléhá sakristie, 5·2 m dl. a 5 m šir. (kobka podvěžní), do které vede vchod pravoúhlý, pozdně gotický, 1·68 m vys. a 0·95 m šir., profilovaný dvěma žlábkami, oblounem a hranatým prutem (obr. 324.). Sklenuta valeně s kápěmi. Nad klenbou kruhové, do věže otevřené okno bývalého průčelí.



Obr. 326. Putim. Kostel. Profil žebra v presbytáři a severní lodi; konsoly v severní lodi a presbytáři; svorník v presbytáři.

Hlavní oltář barokové sloupové architektury s nástavcem sloupovým a římsou. Obraz sv. Vavřince z původního oltáře ze XVII. stol. jest uložen v městském museu v Písku (obr. 290). V zadu za oltářem spatřuje se spodní jeho část na desce přilepená, na níž nápis švabachem:

Dum conculcasset FERDINANDVS colla rebellium
Et patriae priscam redderet ille fidem
Dux unus insignis bello DON MARTIN HUERTA
Catholicæ flagrans Religionis Amor

Hanc Aram in Superos festem Sic defixit amoris
 Unde olim Pilznam raptus ab hoste fuit.
 Macte animo pie DVX quamuis te Vita relinquat
 Afernum hic vivef nomen HUERTA tuum.

Po levé straně znak Huertův, po pravé jiný (v modrém poli červená hlava buvolí, nad ní zlaté slunce, hvězda a měsíc). Na obraze nynějším jest vzadu nápis rovněž švabachem:

- Tato památka zřizena nákladem Franti:
 Dakowsky^o k uctění Pana Wssemohauriho a
 St. Pavřince, patrona tohoto chramu
 Páně pod duchovním řízením velebn.
 ho pana faráře Ondřeje Blocha 1835.

V severní lodi oltářík sv. Jana Nepom., přebohatě rozvilinami vyzdobený. XVIII. stol.

Cínová křtitelnice (1.00 m vys.) z XVIII. stol., na třech nohách, v podobě akantových lodyh barokně zprohýbaných, ukončených drápem ptačím, kouli držícím. Na kotlíku v kartuši sv. Trojice a dvě lví

hlavy s kruhy. Na okraji jako držadla tři andílčí hlavičky. Na víku lité a modelované sousoší křtu Kristova (obr. 327.).

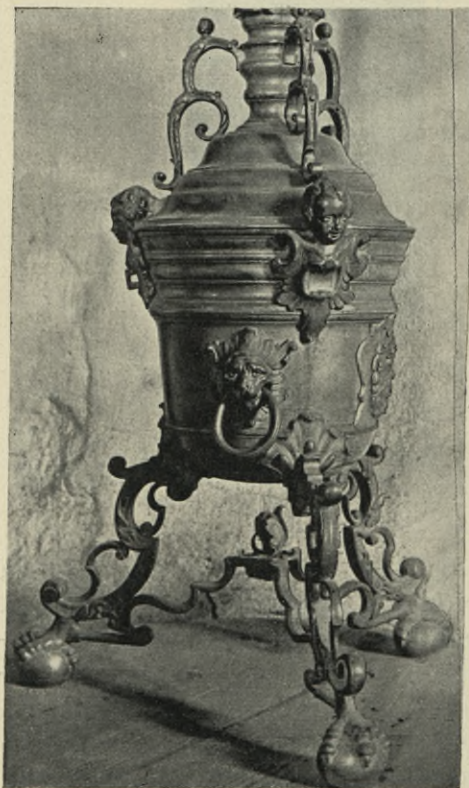
Kalich, 22 cm vysoký, má kupu průměru 9.2 cm v koši s prolamovaným ornamentem a třemi kartušemi s medaillonem, ve stříbře tepanými (P. Maria, sv. Josef a sv. Ludvík). Mezi medaillonem páskový ornament. XVIII. stol. Noha nová.

Pacifikál má ovální nohu, vyzdobenou mušlovým ornamentem a košíčkem plodů. XVIII. st.

Stříbrný kříž s litým korpusem, barokní.

Zvonek u sakristie má u koruny got. obloučkový vlys a na plášti náplň ze dvou ratolestí. XIX. stol.

V předsíni žulová křtitelnice 0.75 m vysoká, na dvojitém podstavci, na oblině devět prázdných štítků. XV. stol. (Obr. 328.)



Obr. 327. Putim. Kostel. Cínová křtitelnice.

Tamtéž čtyřboký podstavec křtitelnice nebo patky oblého sloupu s otlučenými nárožníky tvaru nezřetelného, z doby založení kostela.

Zvony: I. Sv. Vavřinec, 100 cm v prům. a 80 cm vysoký. Na plášti v kartuši:

KE CTI A CHWALE PANA BOHA WSSEMO
HVCYHO. A BLAHOSLAWENE MARYGI PAN
NIE A S° WAWRZYNCZE ZWON TENTO SL,
YT GEST NAKLADEM VROZENE PANI KA
TERZYNKY Z LIPPY A NA DRAHONICZYCH
PRO BVDAVCY PAMATKV SYNA GEGIHO
VROZENEGO PANA WOLDRZYCHA RADKOW
CE Z MIROWIC A SYNWV GEHO HYNKA
LADISLAWA A MIKVLASSE TEZ RADKOWCVW

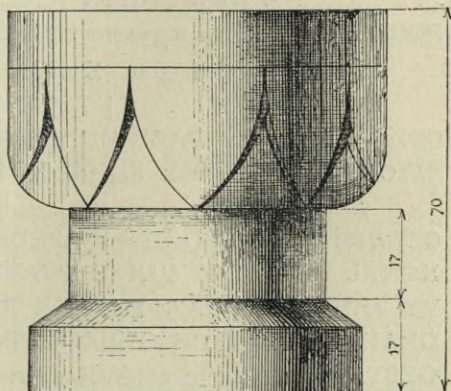
Pod nápisem malý kruhový znak Radkoců. Dále v oválním rámci, jež s jedné strany drží vousáč a s druhé žena obnažená do půl těla, nápis: BRYCCIVS PRA | GENSIS AVXI- | LIO DIWINO | FECIT ME. Na druhé straně v kartuši: IE IAM PAIE | IE IAM ALE | GMEIV TWE | MV DEG CHWA | LV. Pod tímto nápis ve věnci, s jedné strany sv. Vojtěch a s druhé sv. Vavřinec: HOSP- | ODINE CHWAL | TES TIE WSSECKA atd. (jako na zvonu I. v Pohoří, viz str. 279.)

Na věnci Kristus v poprsí, nad ním malá labuť s rozpiatými křídly a vedle s obou stran nápis: CHR IST | VS IE SVS | atd. (jako na témž zvonu v Pohoří, Dobříš a jinde). Pod tím: LETA 1560. Kolem koruny ozdoba, složená z figur do půl těla obnažených, jež nesouce prázdný štítek mají nohy v rozviliny rozšířeny. Druhý pás je akantový.

2. Ondřej, 78 cm široký, 63 cm vys. V kartuši orámované páskem z jelenů psy honěných jest mezi každým tímto výjevem hlava Oldřicha Radkovce; nad kartuši akroterie (muž a žena držící prázdný štít a nad nimi dva muži v poprsí). Nápis v kartuši: ZWON TENTO SLYL GEST | PRO CHWALV BOZI A PRO | BV-DAVCI PAMIET VROZEN | E° PANA WOLDRZYCHA RAD | KOWCE Z MIROWIC A NA DRA | HOŃI-CYCH. Kolem koruny ozdoba pásová, složená z výjevů ze života Kristova. Na plášti relief Ukřižovaného a nad ním: 1553, dále na věnci šest medaillonků s poprsími mužů, poprsí Radkovcovo a na druhé straně křížek v rozvilinách.

3. Umíráček, 75 cm šir. a 57 cm vys. U koruny opis got. minuskulí:

☩ marek ☩ mařus ☩ yan ☩ lucas ☩



Obr. 328. Putim. Kostel. Žulová křtitelnice z XV. stol.

ctyry z swyedykij z panie z mas z rzemu z ge z zamietas z marcovs zovsi.
Relief P. Marie s dětátkem, Krista se sv. Janem a P. Marií a nad ním korunované n.

Na sanktusové věži: 4. Poledník; kol koruny: PRAGAE ANNO 1727
GOSS MICH NIKOLAVS LÖW. Relief sv. Mikuláše a sv. Jiří.

5. Maria. Slil r 1894 *Rob. Perner* v Čes Budějovicích.

Do zdi lodi i presbytáře zazděno jest zvenčí 14 náhrobních kame-
nů, z většiny vyšlapaných: 1. Bílý mramor (1·13 m vys., 0·83 m
šir.); opis gotickou minuskulí:

letha panie 1580 | w niediely przed swatū panū Ma- | rtyū umrzela
uroze | na panna panna Mikolassowa Rad pokračuje v ploše: | kowczy
z Mirowicz | a na Drahonicych | dczera Anna Marye | a tuto gēt po-
chowana | pan Buoh racyū dussy ge | gi milosiwu bentfi. Dole znak
Radkoců.

2. Žula. Velikost předešlého; opis:

letha panie 1508 | w patek při niediely misericordia | umrzela uro-
zena pani Weronika Wrabska z | Bukowan a na Drahonicych a w tomto
gest | pochowana miescie oczekawage weseleho | z mrtwych wstanie.

3. Bílý mramor, 1·50 m vys., 0·80 m šir., s nápisem:

LETA PANIE 1588 W SO- | BOTV PRWNI W POSTIE DO- | KO-
NALA GEST BIEH ZIW- | OTA SWEHO PANNA KATE- | RZINA RA-
DKOWCZOWA | Z MIROWICZ W LETECH | XIII DCZERA VROZENE^o |
PANA MIKVLASSE RAD- | KOWCZE A NA DRAHON- | ICZICH A
TVTO TIELO | GEGI GEST POCHOWANA. Pod nápisem znak Radkoců.

4. Žula, 1·50 m vys. s opisem jen z části čitelným: Letha panie
156 . | we rtwrefek Na desce kalich.

5. Bílý mramor, 1·50 m vys. s nápisem: LETA PANIE 1588 W NE |
DIELI PROWODNÝ DOKO | NAL GEST BIEH ZIW | OTA SWEHO
W LETECH | VIII PAN WACSLAW RAD | KOWECZ Z MIROWICZ |
. A NA DRAHON | ICZYCH A TVTO TIELO | GEHO GEST
POCHOWANO. Pod nápisem znak Radkoců.

6. Žula, vys. 1·50 m. Z nápisu pět řádek zcela vyšlapaných, zbytek:
. HEK | TECH 63 GEHOZTO | TIELO TUTO ODPO-
CZIWA OCZE | KAWAGE BUDOU CZYHO KE | DNI SOUDNEMU ZMRT |
WYCH WSTANI. Dole kalich. XVII. stol.

7. Mramor, 1·50 m vys., s nápisem: LETA PANIE 1571 TEN |
CZTWRTK PRZED ST- | RZEDOPSTIM MIESICZ | E DVBNA DO-
KONAL GE | ST V WIKZE SWATY KRZ | ESTIANSKY ZIWOT SW- |
VY VROZENEY PĀ HYNE | K RADKOWECZ Z MIROW | ICZ A NA
DRAHONICZY | CH GEHO MRTWE TIE | LO TVTO POCHOWANO |
GEST. Pod nápisem znak Radkoců.

8. Dvojitý náhrobek. Bílý mramor, 1·75 m vys., 1·17 m šir., v ho-
řejší polovině dvě kartuše, jedna bez nápisu, na druhé: LETHA 1600

W PATEK | HO MATIEG | . . . DOKO | NAL | Z MIRO-
WICZ A NA DRA | HONICZICH ATVTO TI | ELO GEHO CHOWANO |
BVH RACZ DVSSI MILOSTIW. V dolejší polovině znak Radkoviců a
znak: tři kapři.

9. Žula, 1·75 *m* vys., 0·80 *m* šir. s erbem nezřetelným, též nápis je
otřelý. XVI. stol.

10. Bílý mramor, 1·75 *m* vys. a 0·80 *m* šir., s nápisem:

LETHA · PANIE · 1 · 5 · 7 · 1 · TEN | MESICZE · VNORA · 10 DEN |
DOKONALÁ · GEST · ZIWOT | SWVG · V · WIRZE · SWATE | KRZE-
STIANSKE · VROZENA | PANI · KATERZINA · RADKO | WCZOWA ·
Z · LIPI · A · NA · DRAH | ONICZICH · GEGI · MRTWE · | TIELO · TVTO ·
· POCHOWA | NO GEST. Dole znak pánů z Lípy.

11. Žula, 1·75 *m* vys. a 0·86 *m* šir., s nápisem:

LETA 1768 DNE 8 APRILIS | W PANV VSNVL WELEBNI | PAN
JAN ACKRMANN | PO MNOHICH CZASICH | ZASE 1755 DNE 12 JVLII
FARARZ PRWNI W PVTIMI | VSTANOWENI SMILVG | SE BVH NAD
GEHO | DVSSI. Pod nápisem kalich a lebka.

12. Bílý mramor, 1·75 *m* vys., 0·80 *m* šir. V opise:

LETA PANE 1 · 5 · 8 · 1 · | TEN PONDIELI PO SWATIM MIKV-
LASSI · VMRZIEL | GEST · VROZENI · A | STATECZNI · RITIRZ · PAN
MIKVLASS WRAB : a pokračuje v hořejší polovici: SKI Z WRA . . . |
WICH · S . . . | ALI · DOBRE · PAMIETI | VROZENEOH PANA | KE-
RVNKA ZWRABI | ANA MLADIEIOWICZICH | GEHOZTO DVSSI PAN
BVH | MILOSTIW BITI RACZ | . . . Pod nápisem znak Vrábských z Vrábí.

13. Žula, 1·75 *m* vys., 0·90 *m* šir., s erbem Počepických (čáp)
a opisem: *Letzta 1565 w . . . | Iy przed strzedopostim Pan Porzepi |*
ryky Ostatek nečitelný.

U cesty do Písku KAPLIČKY: sv. Anny a na mostě Jana Ne-
pomuckého, z XVIII. stol.

V polích kamenný KŘÍŽ s nápisem o smrti hospodáře i s čeledí
úderem blesku.

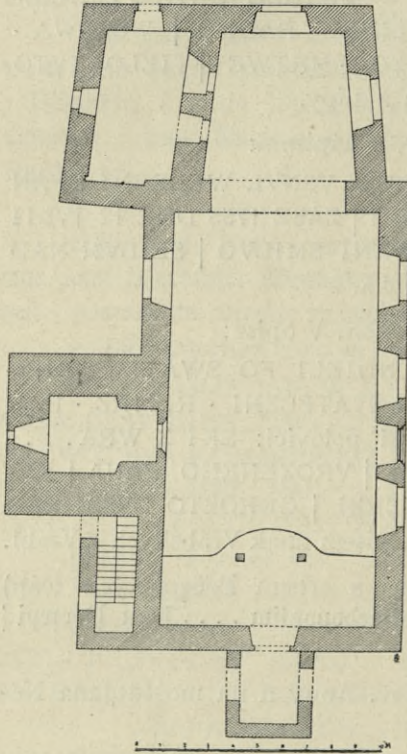
Radobytce (Radobice i Radovice).

Paroubek a Renner 205. — Schaller III., 32. — Sommer VIII.
36. — Trajer 571—572. — Sedláček, Místop. slov. 750.

KOSTELÍK SV. ONDŘEJE APOŠTOLA připomíná se již
r. 1389. Po válkách husitských byl sub utraque. Od r. 1668—90 náležel
řádu maltanskému. R. 1730—1 dal jej velkopřevor Gundaker Poppo,
hrabě z Dittrichštejnů opravit.

Kostelík prostý, orientovaný (obr. 329.), s presbytářem lichoběžným, jenž ustupuje od loďe o 1 m. Západní průčelí jest zbarokisováno a má vchod pravoúhlý. Na jižní straně původní, gotický portál, v žule tesaný, s 2 oblouny a 2 žlábků, sklenutý do lomeného oblouku o 1:32 m šíře a 1.7 m výše (obr. 330.). Nad portálem letopočet 1731. Původní okna probourána a rozšířena. K severu přiléhá sakristie.

Na severní straně lodi v ěž o třech patrech; v prvých dvou okna střílnovitá, v podřímsí prostorná, půlkruhovitě sklenutá. Kryta jest cibulovitou osmibokou bání.



Obr. 329. Radobyčce. Půdorys kostela.

Vnitřek jest prostý a ploše krytý. Loď i presbytář vyzdobeny jsou pilastry se štukovou hlavicí. Loď osvětlena na jižní straně třemi okny a na sever jedním, presbytář dvěma. Do sakristie vede vchod žulového ostění, s vodorovným nadpražím a s hranou sříznutou. Na severní straně lodi přistavěn Boží hrob plackou sklenutý; má tři střílnovitá okénka.

Hlavní oltář sloupové architektury, se sochami sv. Petra a Pavla a zašlým již obrazem sv. Ondřeje. XVIII. stol.

Kazatelna též z XVIII. st., s reliefem Rozsévače na poprsní.

Svícník, 1.4 m vys., v železe kovaný se třemi kruhy, které jsou volutovitými podpěrami vzepřeny. Stvol stočen šroubovitě. XVIII. st.

Cínová křtitelnice s barokními třemi nohama má kotlík 28 cm vysoký, na němž dvě lví hlavy s kruhy. Víko přidržováno jest třemi torsy andělicími. XVIII. st.

Několik ornátů vyšívaných hedvábím, pěkných vzorů z XVIII. st.

Náhrobky: 1. z červeného mramoru, s nápisem:

LETHA 1606 TV SOBOTV | PRZED SWATEGM WITEM VMRZEL
GEST WACZLAW | SIN VROZE | NEHO A STATECZNEHO
RYTIRZE P. IANA KRYSZTOFA | POCEPICZKEHO Z PO | CZEPICZ A
NA STRA | ZIOWICZICH TVTO | ODPOCZIWA W PANV.

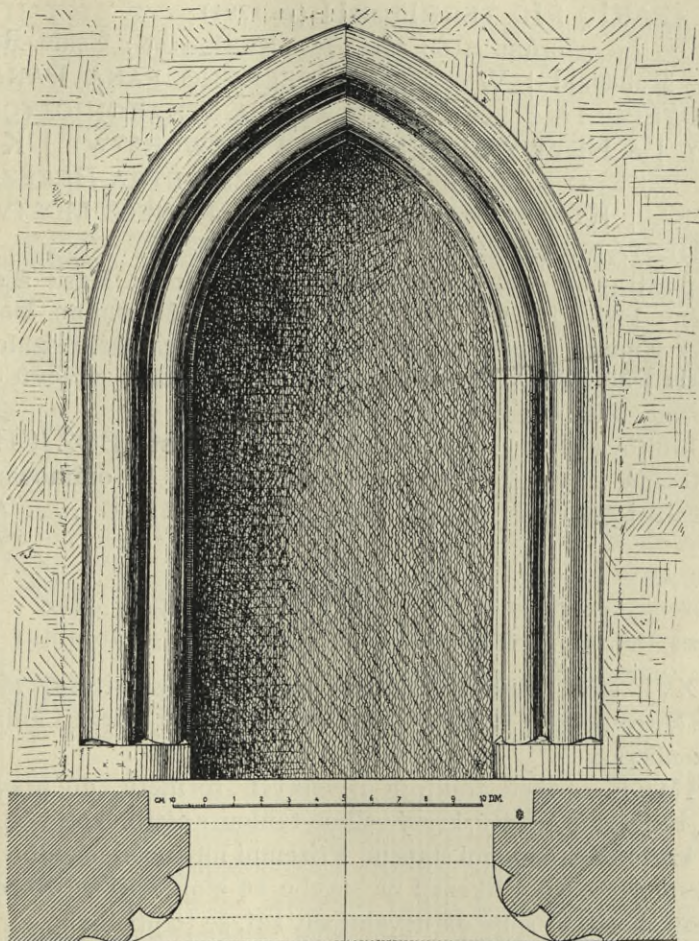
2. Žula. Nápis got. minuskulí: **L**etha 1560 umrel gest | |
. tufo | ofpo:

3. Žula. Prvních deset řádků nečitelných a na následujících řádcích pouze: TVTO | NEIMILEISSI | MANZELKA | ODPO-

CZIWAGI MALI | DIETI GEGI | WESELE Z MRTWICH
WSTANIE.

4. Žula. Čitelně jen: LETA PANIE 1608 IV APRILIS.

Z v o n y : 1. 100 cm v prům, 82 cm vys. Kolem koruny mezi hořejší
akantovou a dolejší z vinných listů a hroznů sestávající ozdobou nápis:



Obr. 330. Radobytce. Kostel. Portál v lodi.

ANDREAS CHRISTI APOSTOLVS SVIS MEREFECIT EXPENSIS.
Mezi dvěma listy na koso postavenými křížek a pod ním: SANCTVS
ANDREAS | ORABAT | SALVA ME | O | PONA CRVX. Relief sv.
Ondřeje a pod ním: O BEATE ANDREA CRVCETVA | SERVANOS |
A | FVLGVRE ET TEMPESTATE. Na věnci ozdoba ornamentální a akan-
tová, pod níž nápis: IOHANN GEORG KÜHNER GOSS MICH IN PRAG
ANNO 1775.

II. 97 cm v prům. a 78 cm!vys. Ve středu relief (sv. Gottharda?). Na věnci: SANCTVS GOTHARDVS PROTEGAT NOSTROS TERRA E FRVCTVS A FVLGVRE ET NOXIA TEMPESTATE. Nad tím na plášti ozdoba ornamentální. Kol koruny ozdoba pásová, složená z orlů křídel v rozviliny prodloužených, pod ní pak druhá z kytic a mezi nimi: SVB GLORIOSO GVBERNIO MAGNI PRIORIS A COLLOREDO REFVSA FVI EX ARARIO PIO TERRITORII (= 1791).

III. 70 cm v prům. a 60 cm vys. Na kartuši: Tento Bwon gest Ddielan za Panovani | WYSOCZE VROZENEGO PANA PANA | MATAVSSE DYEPOLTA Z LOBKOWICZ A | NA STRAKONICZYCH G. M. C RADDY | A NEYWYSSIHO MISTRA PRZEWORSTWI | KRALOWSTWI CZIESKEHO A CZTIHODNE° | KNIEZE PETRA BRZEZNICZKE° PRZEWORA | KLASSTERA MATKY BOZI KONECZ MOSTV | MENSSIHO MIESTA PRAZSKEHO.

Na plášti polovypuklý relief Krista a pod ním p. Marie a sv. Jana; nad rameny kříže IN RI. Pod reliefem nápis: Šlowutny Bartolomieg Bwonarz z Cynper | gka w Nowem Miestie Prazskem tento | zwon udielal Teia Panie 1600. U koruny ozdoba, složená z výjevů o marnotratném synu, dolejší pod ní akantová.

U hřbitova před vchodem stojí spodní část BOŽÍCH MUK v žule tesaná, čtyřboký podstavec profilovaný; v orámování nápis: NON NOBIS | SED | TIBI CHRISTE | SIT GLORIA | A D 1771.

Rakovice.

Schaller III., 60. — Renner a Paroubek 73. — Sommer VIII., 41.

V XVI. stol. náležely Rakovice Dejmům ze Strítěže, 1657 Vratislavům z Mitrovic, pak Hrobčickým z Hrobčic. Nyní náležejí knížeti Karlu ze Švarzenberka.

ZÁMEK o dvou traktech nevelkých rozměrů, do pravého úhlu stavěný, bez ozdob, prostý, krytý valbou táhlou, s šestibokou věží v rohu na východ, krytou šestibokými stanem. Přízemní místnosti, chodby i světnice, jsou křížem sklenuty a ukazují na stavbu 16 stol. Bájí se, že zde byla ve věži kaple, ale zdá se spíše dle nevalné síly zdí, že to přístavba, za Bisingenů provedená.

FARNÍ KOSTEL, který se již ve XIV. stol. připomíná, stával prý uprostřed návsi; nyní stojí na něm statek.

Řeteč.

Schaller III., 69. — Sommer VIII., 68. — Renner a Paroubek 174. — Sedláček VII., 76. — Týž, Místop. slovník 758.

Bývala zde TVRZ, ale zanikla již v XVI. století. V XV. stol. ji držel Ondřej Pinta z Tušovic.

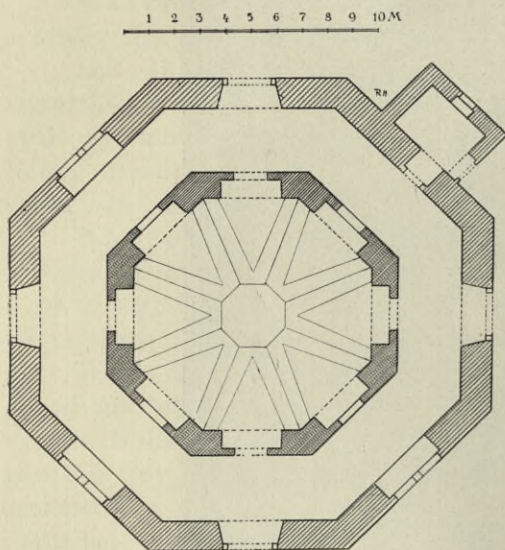
Skočice.

J u l. Košnář, Poutnická místa (1903), 436—7. — Renner a Paroubek 227. — Sedláček VII., 262—63. — Schaller III., 413. — Trajer 159. — Sedláček, Míst. slov. 803.

POUTNÍ KOSTEL Navštívení P. Marie byl založen na vršku „Na hradě“ jako malá kaple a ta zvětšena r. 1677—8 Polyxenou Ludmilou hraběnkou ze Šternberka, rozenou hraběnkou ze Žďáru. Obraz P. Marie byl sem sice přenesen ze zámku Skočického, který r. 1672 vyhořel, ale

původně býval v zámecké kapli v Nažvech, darován byl hraběnce Václavem Ferd. Švihovským z Riesenberka. Do r. 1703 byl kostel administrován, tehdy vystavěn při kostele špitál a dosazen sem stálý kněz; do r. 1787 byl potom filiálním Blského a až r. 1854 stal se farním. Později byl zvětšen přístavbou ochozu.

Původní kaple jest osmiboká s tambourem, do něhož prolomena elliptická okna (obr. 331), krytá osmibokým komolým jehlanem s lucernou, vysokým štíhlým jehlanem ukončenou. S kaplí souvisí osmiboký ochoz, zaklenutý polokruhovými oblouky. Později otvory tyto zastaveny,



Obr. 331. Skočice. Půdorys kostela.

dveřmi a okny opatřeny. Se strany východní vedou do ochozu dveře obdélné se světlíkem, nad nímž v elliptické kartuši namalována P. Maria Skočická. Na sever od kaple přiléhá obdélná sakristie.

Uvnitř jest ochoz valeně sklenutý. Vchod do kaple se strany západní žulový, s římsou na tryglifech, uprostřed v kartuši znak Šternberků a Žďárských. Dveře samy s týmiž znaky uprostřed jsou ve výplních vyzdobeny bohatou, rozvilinovou řezbou. Vlastní kaple má po stranách výklenky; kuplovitou klenbu prostupují okenní lunetty.

Hlavní oltář jest složité architektury rokokové se znakem švarzenberským a lichtenštejnským; po stranách sochy sv. Josefa a sv. Terezie, nahoře sv. Florian a sv. Václav; uprostřed milostný obraz P. Marie Pomocné, výborná kopie, snad varianta Madonny Pasovské z poč. XVII. stol. (obr. 332.).

V koutech oltáře na konsolách dobře řezané sochy svatých: Jana Křtitele, Zikmunda, Kajetána, Benedikta, Františka Seraf., Anto-

nína Pad., Dominika, Václava. Na poprsní hudebního kůru sv. Linharta a sv. Jana Nepom., uprostřed sv. Ludmily a sv. Ignáce. V ochozu nad zpovědnicí socha sv. Josefa.

O b r a z z r. 1678, rozdělený na tři pole; ve středním P. Maria Skočická, zahalená průhlednou rouškou; v postranních polích vypsání zázraků.



Obr. 332. Skočice. Kostel. Obraz P. Marie Skočické.

O b r a z Navštívení P. Marie, darovaný sem Kateřinou Radkovcovou, opravou však pokažený, označen v rohu:

ANŌ	RENO
1684	1873

Na poprsní kazatelny relief Navštívení P. Marie v kartuši mušlového ornamentu.

Křtitelnice empirová spočívá na čtyřbokém kanelovaném podstavci. festony ozdobeném. Podobně i nádržka i víko jsou vyzdobeny festony.

Missál kovaný na rozích a v obrubě barokním ornamentem stříbrným má uprostřed štítek prolamované práce, na něm vyryt hierogram Ježíš, Maria, Josef. Na druhé straně ve velkém oválním medailonu vyryta Skočická P. Maria. Missál byl darován r. 1684 hejtmanem skočické tvrže Maxmilianem Pretzlem.

Ciborium, 23 cm vys., noha ovální, nodus kroužený, kupa průměru 13,3 cm v koši z prolamovaného ornamentu na třech stranách ve vysokém reliefu v oblacích hlava Krista, P. Marie a sv. Anny. Na víku jest ornament, mělce tepaný s třemi kartušemi, v nichž nástroje mučící. Konec XVII. stol.

Kalich, 24 cm vys., noha prostá; kupa v bohatě tepaném koši z mušlového a mřížkovaného ornamentu. XVIII. stol.

Dvě dalmatiky, vyšíváné pestrobarevným hedvábím a stříbrem: fantastické květiny na červeném rypsu. Uprostřed pás řetízkovým stehem vyšíváný; kosmo položená břevna proplétá zlatem protkávaný ornament. Kolem dalmatiky původní, zlatými nitkami sítkovaná bordura. Téhož vzoru velum i pala. XVIII. stol.

Antependium z hnědého brokátu, tambourované práce zlatými nitkami, prolamovaného vzoru. Pod vzorem znak švarzenberský, zlatem a pestrobarevným hedvábím vyšitý. Poč. XVIII. stol. Z téže látky a téhož vzoru i znaku jsou kasule, velum, pala, manipul, bursa i štola.

Velum z konce XVII. stol. s monogramem Krista, nad ním kříž a pod ním srdce hřeby protknuté se svatozáří, pozadí zlatými nitkami vyšité. Kolem do čtverce komponovaný ornament z listů akantových a pásků se proplétajících. Ostatní plochy vyplněny jsou naturalistickým ornamentem. Kolem celého čtverce bordura plně vyšívána. Podobná i pala.

Pláštíček na ciborium ze zlatých krajek, zdobený plným vyšíváním, kladenými nitkami a cetkami i drahokamy. XVIII. st. Jiný podobný pláštíček, k jehož výzdobě použito krajek a dýnka ze stříbrného čepce.

Na faře visí kříž s Kristem, jemuž bohužel hlava a ruce uhořely a nahrazeny jinými. Konec XVII. st.

Antependium ve dřevě řezané, mušlového ornamentu má kartuš s monogramem: AVE MARIA.

Zvon y: I. 48 cm šir., 38 cm vys. Kolem koruny nápis mezi dvěma akantovými ozdobami: JESVS · MARIA · JOSEPH · SVB · TVVM · PRAESIDIVM · CONFVGIMVS · ANNO · DOMINI 1677. Uprostřed znak šternberský a nad ním v půlkruhu: I · C · H · S · P · L · H · S · R · H · Z. Naproti v kartuši nápis: STEPHANVS | PRICQVEY CIVIS | CLATTOVIENSIS | ME FVDIT | V kartuších relief sv. Floriána a Vavřince.

II. 36 cm šir., 30 cm vys. Kolem koruny: ANNO 1774 A IOSEPHO PERNER FVSA BUDVICY. Pod nápisem ozdoba pásová složená z kytic různého kvítí a plodů. Relief P. Marie Skočické.

Ve vsi býval vладыčí statek r. 1463 pánů z Borovnice. Mikuláš Radkovec z Mirovic kol r. 1588 **ZÁMEK** vystavěl. Po r. 1672 byl zámeček, vyhořev, v dvůr poplužní proměněn.

Smoleč.

Památky arch. VII., 393—98, VIII., 33, 34. — Dr. J. L. Píč, Čechy předhistorické II., 159. — Sedláček VII., 278. — Dr. J. Woldřich, Mitth. anth. Wien XIX., 94. — Sedláček, Míst. slov. 818.

V zemském museu bronzový hrot oštěpu a tuleje, nalezený spolu se střepy při lomu v revíru Smolečském; dle udání jsou tu mohyly v poloze „na dubovém vrchu“. V museu Budějovickém prsten se spirálami. Později tu kopal p. Karel Lukáš, purkmistr král. města Písku, a odvezl větší část bronzů do arcibiskupského paláce v Praze, část pak daroval museu města Písku.

Jihovýchodně od Smolče zbytky p ř í k o p ů. Lid tu říká Hradiště. Smoleč patřívala ode dávna arcibiskupům pražským. Soudí se, že tu stával hrad.

Smrkovice.

Paroubek a Renner 207. — Sommer VIII. 15.

Nad osadou směrem jihov. vypíná se pahorek, řídkým lesem porostlý, kde se dodnes „na Hrádku“ říká. Stávala prý tam kdysi tvr z, kterou Písečtí zbořili. R. 1907 v obecním lese jižně učiněn byl nález bronzových věcí v nádobě při rozšiřování cesty do žulového lomu (zlomek palstavu, srpek a as 26 pukliček s dvěma dirkami), které byly škol. radou Dr. A. Sedláčkem pro městské museum zakoupeny. Týž kopal na témž místě brzy na to a našel celý palstav. R. 1908 překopáno ono místo opět a nalezeno pouze něco střepů. Dále okopán kámen o samotě opodál stojící a vykopána stará nádoba ne na kruhu hnětená. V Hůrkách neobjevena žádná mohyla a to, co bylo pokládáno za velkou mohylu, jest jen přirozená výspa. Podle udání hajného překopán opodál pahrbek „pod Spáleným“, v němž mimo popel a kousky uhlí nenalezeno ničeho.

Staré Sedlo (Starosedlo, Starosedly).

Pam. arch. VII., 449. — Renner a Paroubek 174. — Sedláček VII., 39, 41, 43. — Schaller III. 58. — Sommer VIII. 19. — Trajer 523. Sedláček, Míst. slov. 830. — Čechy II., 167.

KOSTEL SV. PROKOPA připomíná se jako farní ve XIV. stol. R. 1402 byla fara nadána Sigmundem Hulerem, pánem na Orlíku.

Stavba (obr. 333—4.) zdívev gotická, prostého vnějšku, zbarokisovaná. V západním průčelí trojpatrová věž od hlavní osy v pravo posu-

nutá, krytá čtyřbokým jehlanem na hranách sříznutým, jenž přechází v osmibokou lucernu s baňkou. Presbytář uzavřen třemi stranami osmiúhelníka a osvětlen v bocích obdélnými okny, z původních gotických předělanými; ustupuje o 1·24 m od lodi, v čele má okno elliptické. Boky lodi osvětleny jsou s obou stran třemi obdélnými okny, rovněž z gotických předělanými.

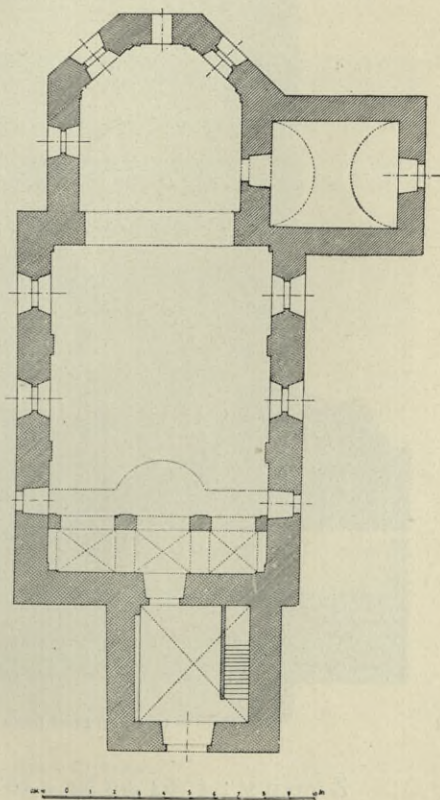
Vnitřek. Předsín (věžní kobka) jest sklenuta křížově a loď valeně i s kůrem v pozadí, jenž spočívá na dvou čtyřbokých pilířích, do nichž zapaštěny 3 křížové klenby. Vnitřek vyzdoben lesenami s vlysem a mohutnou římsou. Loď, 31·5 m dlouhá a 8·95 m široká, oddělena od presbytáře elliptickým obloukem 96 cm silným, šir. v rozpětí 5·75 m. Presbytář jest valeně sklenut a rovněž lesenami, vlysem a římsou vyzdoben. Ku pravé straně presbytáře přiléhá sakristie valeně sklenutá.

Na levé straně presbytáře obdélné sanktuarium, jehož dvířka oblými a pravým úhlem položenými pruty probita; na křížení šestiramenné hvězdy.

Monstrance, 60 cm vysoká, má ovální, čtyřlaločnou nohu páskového ornamentu, zdobenou čtyřmi okřídlenými andílčími hlavičkami; nodus vásovitý, melchisedech v elliptickém rámečku se svatozáří. Kolem rozviliny z klasů a hroznů běžného tvaru.

Křížek v dřevěřezaný, z konce XVII. stol.

Křtitelnice cínová, 80 cm vysoká, šestiboká, konická (obr. 335), nahoře i dole pásovým ornamentem s listovým vyzdobená; v rozích okřídlené, nasazené hlavičky andílčí. Víko rovněž šestiboké, při krajích věncovím a pásovým ornamentem listovým vyzdobené přechází ve vydutý podstavec, na něm cínová soška sv. Jana Kř. Tři nohy končí ptáčimi drápy na kulích a připojeny jsou k nádobě okřídlenými hlavičkami. Na jedné ze stran nápis v obdélníku: ALZBIETA Z ROZMBERKA | A NA: ZWŁEKOWŁE | ➤ 1 * 5 * 5 * 9 ◀ | ANNO 1700; na druhé straně: HENDRICH SSTARSSY | Z SSWAMBERKA A NA ZWŁ | KOWŁE : 1559; na třetí straně: KATERZINA Z PERNSSTE | INA A NA ZWIKOWIE | 1559.



Obr. 333. Staré Sedlo. Půdorys kostela.

Náhrodek žulový, s nápisem:

ZDET ODPOCZIWA
CTNA MATRONA
CATERZINA ZAHRAD
NIKOWA USNULA
W PANU DNE 27
JANUARIU LETA
1729.



Obr. 334. Staré Sedlo. Kostel. Pohled od jihovýchodu.

Z v o n y : 1. 64 cm šir. a 56 cm vys. Kolem koruny mezi dvěma listovými ozdobami: : S : PROGOP - ORA - PRO - NOBIS - 1682. Relief Krista na kříži, na druhé straně sv. Prokopa a pod ním:

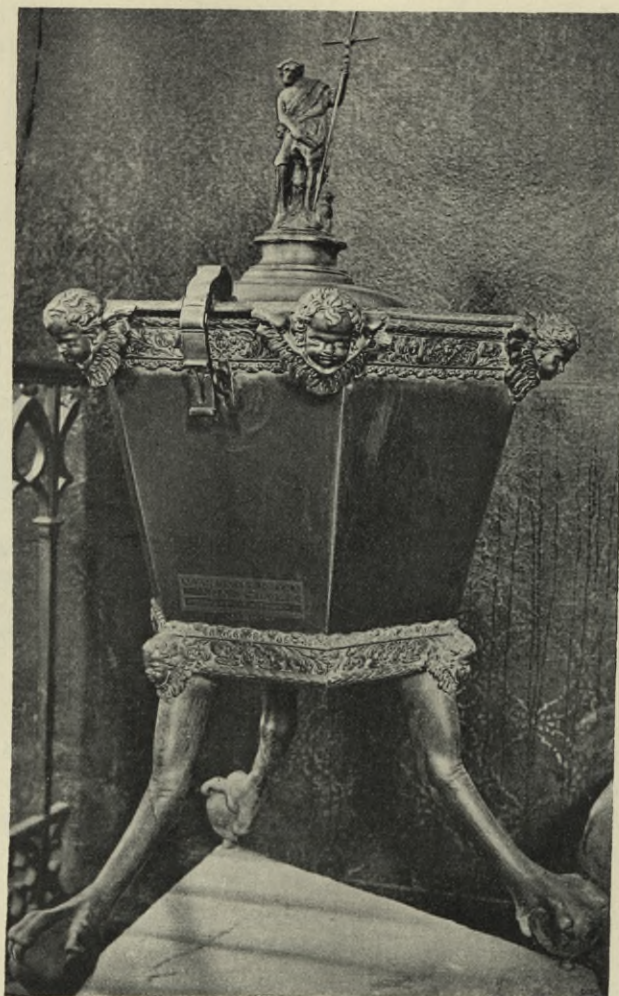
CAMPANA · HAEC · FVSA · EST · IN · HONOREM
S : PROCOPI · PATRONI · ECCLESIAE · VETERO
SEDLENSIS · EXPENSIS · PROPRYS ANNO 1682

Dole na věnci: GOS MICH NIKOLAVS LÖW IN PRAGER SCHLOS.

2. 61 cm šir. a 56 cm vys. Kol koruny got. minuskulí: 1. katrino panoczka sancty spyrityfuz asyñ nobis gracia amen. 2. amen ora. Relief sv. Bartoloměje a Petra.

3. Nedostupný v lucerně věže, dle vytlučení značného stáří.

Před kostelem žulová SOCHA sv. Prokopa v biskupském hávu s berlou v levici a ďáblem na řetěze. Dobrá práce XVIII. stol.



Obr. 335. Staré Sedlo. Kostel. Křtitelnice.

Stražiště.

Pam. arch. I., 335. — Heber II., 234. — Method XVII., 32, 48. — Poutník od Otavy I., čís. 161. — Renner a Paroubek 175. — Schaller III., 20. — Sommer VIII., 66. — Trajer 544—45. — Sedláček, Míst. slov. 837.

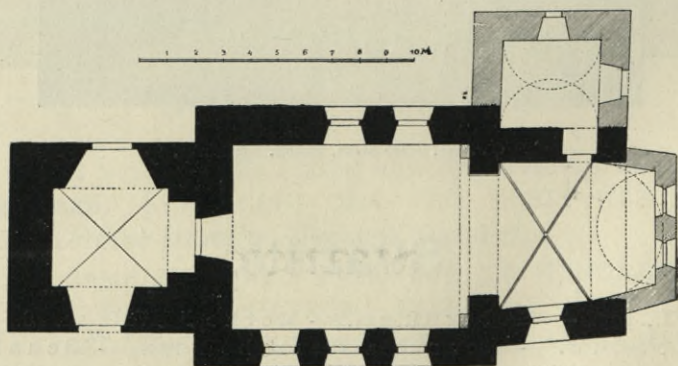
KOSTEL SV. JANA KŘT., filiální, založením románský, připomíná se r. 1361 jako farní, od bouří husitských do r. 1621 pod obojí. R. 1613 bylo závěrové travée presbytáře za Viléma Vrábského sklenuto. Ve 30leté válce opevnili kostel Švédové a pod ním při potoku postavili kamenný most a valy. Val je zřetelný na straně severní, v bezprostřední



Obr. 336. Stražiště. Pohled na kostel od jihovýchodu.

blízkosti kostela stopy zdi. V letech 1659—1708 byl filiálním Pohorského, po tom Mirovického.

Stavba prostá (obr. 336. a 337.), orientovaná, s přistavěnou věží v západním průčelí. Věž o třech patrech, s barokisovanými okny



Obr. 337. Stražiště. Půdorys kostela.

v každém patře, krytá osmibokým jehlancem s lucernou a baňkou. Boky lodi jsou hladké; v jižním boku prolomena tři obdélná půlkruhovitě sklenutá okna s kamenným ostěním. Na sever podobná dvě okna. Vchod jižní stranou pod věží a odtud kobkou v západním průčelí. Presbytář

dvakrát o 64 cm ujímaný, lichoběžně uzavřený; ve východním průčelí jeho prolomena dvě baroková okna.

Vnitřek obdélné lodi, 8.2 m dlouhé a 6.6 m široké, jest prostý, ploše krytý; jižní strana prolomena třemi, severní dvěma okny na obě strany špaletovanými a polokruhem sklenutými. Kruchta dřevěná. Triumfální oblouk, 3.2 m v rozpětí, 1.02 m silný, nízký a půlkruhem sklenutý. Presbytář nižší, poněkud lichoběžný, v přední části křížově sklenutý, 5.6 m dl. a 5.32 m šir., v ostatní části valený. Na sever vede do sakristie gotický vchod s vodorovným nadpražím a podpěrami v koutech se sříznutou hranou. Sakristie jest obdélná a valeně sklenuta. Na půdě kostela patrný jsou stopy staré valené klenby (v západním průčelí v podstřeší půlkruhový oblouk v kameni tesaný, jenž nad podlahu půdy vyčnívá).

Při vchodu do věže leží na půl v zemi zasypaný spodek křtitelnice v kameni tesané, konické a osmiboké, s gotickou písmenou na každé straně (obr. 338).

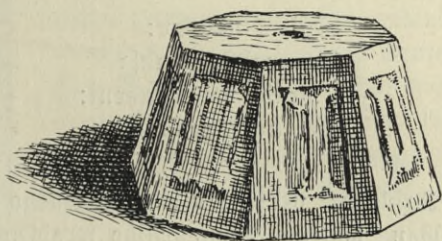
Hlavní oltář sloupové architektury, na něm umístěna ob-
stojná baroková socha P. Marie držící Ježíška v pravici a žezlo v levici. XVIII. stol.

Dva oltáře boční s plochými nástavci, na nich olejové obrazy sv. Jana Nepom. a sv. Václava. XVIII. stol.

Stříbrný kalich z konce XVII. stol., téměř hladký, s pražským puncem Novoměstským a značkou HG v srdčitém štítku.

Do záyěrové zdi presbytáře zazděno jest 9 náhrobníků žulových svědčících členům rodu Vrábských, jichž společnou hrobku pod presbytářem kryje velká mramorová deska. K nim vztahuje se nápis na jižní zdi presbytáře:

LETHA · 1 · 6 · 1 · 3 · GEST · W CHRAMIE · PANIE ST
RZAZISSTSKYM · KVRVPVL · SKLYPEK · KLENTVY · POHRZBV ·
PANVW ZWRABI · KTERZIZ · NA DESSENICYCH · A DRAHENICYCH ZV
STAWAGI · NA NAKLAD VDIELAN · VROZENEGO · A STATECZŇĚHO RY
TIRZE PANA WYLEMA · NEYSTÁRSSIHO · WRÁBSKEHO TLVKCY Z W
RABI · NA DRAHENICYCH · A DESSENICZYCH · KV POCZTIWOSTI ·
A WECNE PAMATCE RODV TOMŮ · PANVW Z WRÁBI · Z TYCHZ ·
STATKW SE SPISSICYCH · A PRZI POSLEDŇIM DŇI SÁVDNYM · K W
ESELEMŮ · Z TEHOZ MISTA · TIEM MRTWYM · TIELVM OPOCZIWAGI
CZYCH · W TEMZ MISTIE Z MRTWYCH WSTÁNI · W SLAWŇE · NEBES
KE RADOSTI · W KRYSTV PÁNV PRZEBYWAGICYM · A ŻVSTAWAGI
CYM TYTO MRTWA TIELA · W TOM SKLYPKV · GSÁV POHRZRENA ·
A TÁM



Obr. 338. Stražiště. Kostel. Křtitelnice.

ODPOCZIŪAGI PODLE TIECH ERBW KTERZIZ W KŪRV · NĀMALO
WĀNI A NĀ KAZDEM · KRZIKOŪE · VDIELĀNI · GSĀV · LETHA · 16 · 16 ·
GEST TO WSSECKO W TOM CHŔĀMV PĀNĚ DOKONĀNO ~

Nad nápisem tímto jsou znaky 1. Vrábských 2. Předenicých a 3. Viderspergarů, proti nim pak na klenbě strany severní rovněž dvě řady erbů (vesměs Vrábských), nad každým v kruhu křížek.

I. D e s k a z červeného mramoru s kruhy (nad hrobkou), 2·00 m dl., 1·19 m šir., má ve věnci sdružené znaky Vrábských a Viderspergarů; hořejší kartuš bez nápisu, ve spodní ve dvě rozpuhlené:

Pod znakem Vrábských:

Wylem neyſtar:
ſſy wrabſky flukſa
z wrabij na Draheni:
nych a Deffeniczych.

opis:

Pod znakem Vidrsperkarů:

Anna magdale-
na Wrabſka z Widr-
ſpergku na Draheni
nych a Deffeniczych.

Dakladem vrozeneho a Staterczneho Rytijrže
Pana wylema Neystarſſjho wrabſkeho Clukſy z wrabij na Draheniczych a
Deffeniczych ku Pohrzbu Swemu, Swych Di
tek a Diediczow tento Sklipek vdielan gest. Dokonano letſha 1616.

II. Na žulovém kameni, 1·44 m dlouhém a 70 cm širokém, nápis got. minuskulí a znak Vrábských: Letſha lxx^o (= 1571) w ſobo | ihu przed swataw | marzi mandelenau | umrzel vrozeny pa- (odtud v opise): n hinek neyſtarſſy wrabſky | z wrabi a na Draſ | eniczych tufo pochowan gt +

III. Žula, 1·78 m dl. a 0·86 m šir., got. minuskule a znak Vrábských: letſha ··· bozieho 8 m ··· rrrr ··· | lw ··· (= 1545) fen ··· den | przed Swafim † mikolaffem ··· um | rzel 8 vrozenij | wladyka | warzlaw † | z wrabi † iz | drahenicz

Následující 4 stejně veliké náhrobky na závěrové zdi (0·98 m × 0·56 m) mají dole znak Vrábských: IV. Letſa lxxv (1575) w patek | przed nedielí oculi u | mrzel pan dawiđ s | yn Vrozeneho pana | hynka wrabſkyho z: (odtud v opise): wrabi a na dra | heniczych tufo po | chowan gest.

V. Letſha lxxx^o (1570) w sobotu | przed swatū frogi | rzi umrzela panna | ewa Dčera uro: Pan: | a hynka neyſtar: w | rabſkiho z wr | abij a na Drahe: a tufo | pochowana gē.

VI. Letſha lxxii (= 1572) w pondielí | po Smrtelne nedielí u | mrzel pan adam syn | vrozeneho pana hyn | ka wrabſkyho z wra (odtud v opise): by a na Drahen | iczych a tufo poc | howan gest.

VII. letſa lxxviii^o (= 1568) w po | ndielí przed swat | im ondržegem u | mrziela pana ann | a dčera ur^o pana (odtud v opise): hynka negs^o wr | abſkeho z wrab | y a na Drahe -

VIII. Žulový, 1·35 m vys. a 0·58 m šir., s nápisem got. minuskulí: *Teſa Ix° (1560) we rztwrf | ek po swatim ond | rziegem Dmrzjela | Drożena pani ma | rkiſa wrabſka z mal | owicz prwni man | zielka pana hinka | wrabſki° z wrabij (odtud v opise): a na Drahe . . . | pochowana geſt.*

Dole znak Malovců.



Obr. 339. Stražiště. Náhrobek čís. 9.

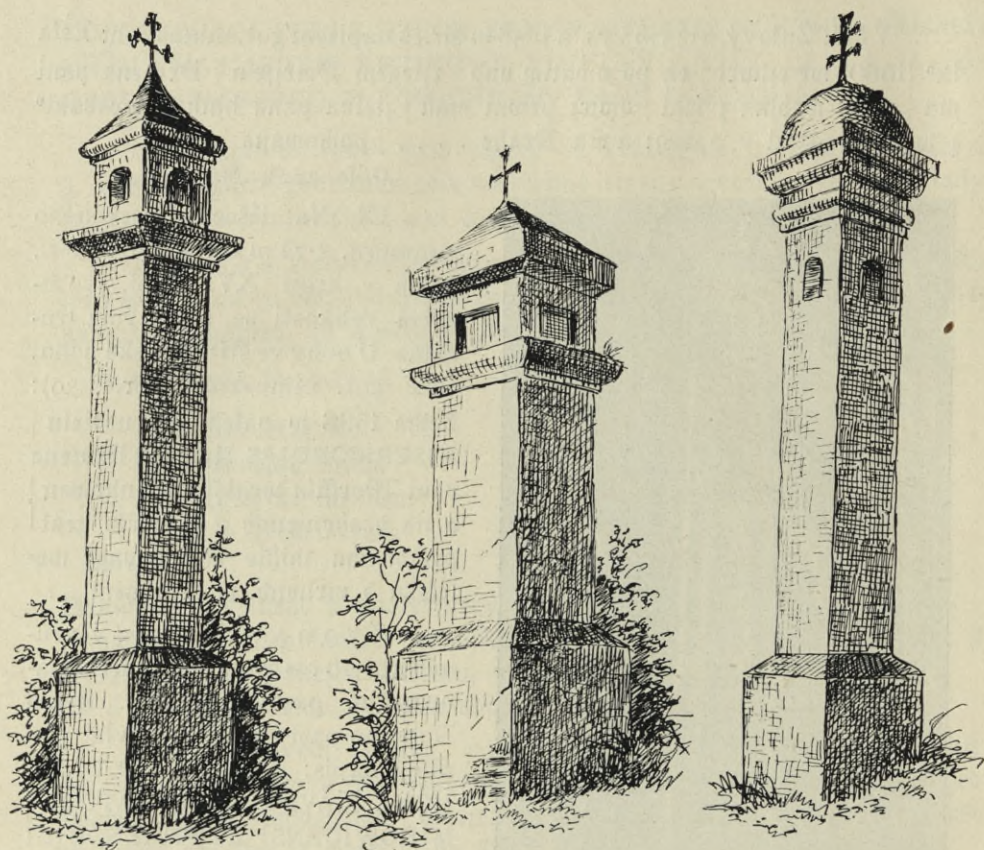
IX. Na desce z červeného mramoru, 1·72 m dl. a 0·87 m šir., dáma v kroji XVI. stol. v životní velikosti se sepiatýma rukama. U nohy ve štítě koňská noha. Opis got. minuskulí (obr. 339): *Teſha 1598 w patek Po nediely | MISERICORDIAS Amrzjela Drożena pani Worrſila wrabſka z Bukowan | a na drahonicznych a w tomto geſt | pochowana miſtie Drzekawage we ſeleho z mrkwich wzkrzysſeni . . .*

Z v o n y. I. 84 cm v průměru a 70 cm vys. Na věnci ornamentální pásová ozdoba. Relief Dobrého pastýře a sv. Pavla, pod nímž nápis: *REFVSA SVB D. SIMONE KAVDELKA CVRATORE | MIROWICENSI ET PRAENOBILI D. IOANNE STREINTZ | DIRECTORE WORLICENSI A D. ANTONIO FRANCK | PRAGAE A. D. 1765.* Pod nápisem ozdoba pásová z květin a oka Božího. Kolem koruny: *INTERCESSIONE S. S. IOANNIS BAPTISTAE ET PAVLI APOSTOLI FVGITE PARTES ADWERSAE.*

II. 66 cm v prům. a 52 cm vysoký. Kolem koruny ornamentální ozdoba. Na plášti znak Laubských a v něm: *ADAM LAVBSKY Z LVB*, potom relief sv. Václava a nápis:

*ADAM · HINEK · LAVBSKI · Z LVB ·
COLATOR · CHRAMV · TOHOTO · 1660.*

V jihovýchodním koutě hřbitova otevřená KAPLE s pozdně renaissančními štíty v obou čelech, uvnitř valeně sklenutá. V ní torso renaissančního oltáře s novějším obrazem Piety.



Obr 340.—2. Stražiště. Boží muka.

V okolí směrem k Mirovicům stojí při silnici trojí BOŽÍ MUKA, zděná, ze XVII. a XVIII. stol. (obr. 340.—342.).

Strážovice (Strašovice).

Renner a Paroubek 176. — Schaller III., 49. — Sommer VIII., 42. — Trajer 572. — Sedláček, Míst. slov. 838.

Tvrz drživali manové Zvíkovští. R. 1577 koupil ji Václav Lorecký ze Lkouše od Krištofa ze Švamberka. V první polovině XVII. stol. seděli zde Běšínové z Běšín, pak Obytečtí z Obytec. Na konci XVIII. stol. náležely svob. pánu Robenhapovi ze Suché a r. 1858 přešly koupí na knížete Jiřího z Lobkovic.

ZÁMEK barokní, bez významu. Opodál stojící KAPLE sv. tří králů, v níž visí několik pozoruhodných obrazů značných rozměrů: Sv. Alois v životní velikosti, jemuž anděl krucifix malými andílky nesený

ukazuje; sv. František Xaverský; sv. Stanislav Kostka; sv. Vincenc; Bolestná P. Maria; Kristus a Maří Magdalena. XVIII. stol.

Před zámkem SOCHA sv. Jana Nep. z žuly. Na barokně zprohýbaném podstavci nápis: VEN . . . NI BEATO | IOANNI NEPOMV- CENO | IOANNES PHS A BGESSIN | VNA CONIVGESVA | ANNA NATA A BER | GENDORFF PROPRIIS | PENSIS PIOQVE | VOTO POSVE- RVNT.

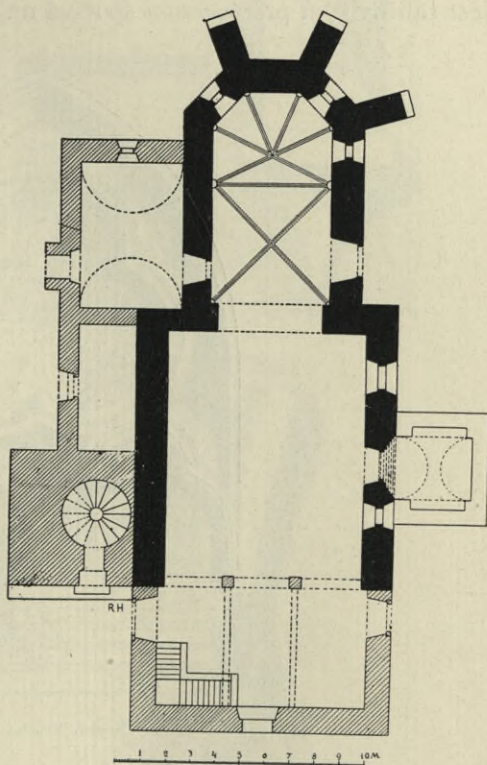
Při cestě do Radobytce BO- ŽÍ MUKA na vysokém, čtyř- bokém, zděném podstavci ze čtyř- bokého plinthu do válce přechá- zejícího. Pod stříškou výklenek. XVII. stol.

Strunkovice.

Braníš, Děj. umění středov. I., 52. — Method XIV., 8, 20. — Renner a Paroubek 228. — Sedláček VII., 125, 41, 103, 124. — Ottovy Čechy I. c. — Král. České IV., 90 a 91. — Schaller III. 311. — Sommer VIII. 119. — Trajer 160. — J. Braníš, Obrazy z dějin jihočeského umění 15. — Sedláček, Míst. slov. 844. — Matriky z r. 1748. — Pamětní kniha z r. 1757.

KOSTEL SV. DOMI- NIKA byl založen na sklonku XII. stolteí a patřil r. 1228 ku sv. Jiří v Praze. 1290 držel Strun- kovice Vok ze Strunkova, z rodu pánů z Růže. Podací patřilo Rožemberkům. Připomíná se poprvé r. 1358 farním. Po válkách husitských neměl faráře a byl administrován z Bavo- rova. R. 1744 stal se opět farním. Opravy v XVIII. stol.

Kostel prostý, orientovaný, s čtyřhrannou věží při straně se- verní (obr. 343.). Svrchní část věže i s průčelím západním jsou přístavbou pozdější. Presbytář užší a o 1·5 m ustupující jest na venek uzavřen třemi stranami osmiúhelníka a má v čele tři opěrné pilíře o jednom ústupku V průčelí východním původní okno dvojdílné, s trojlistem v kruhu a dvěma dvojnoso (obr. 344), ostatek úzká hrotitá okna bez kružeb a větší okna čtverhranná, mladší. Do sakristie, která k severní straně presby- táře přiléhá, prolomeno okno hrotité. Východní štít lodi v podřímsí



Obr. 343. Strunkovice. Půdorys kostela.

s obou stran vykazuje dva nárožníky, na nichž vytesány lilie a list javorový (obr. 345); oba zachovány z původní stavby.

Vnitřek. Loď ploše krytá, 15·3 m dl. a 8·1 m šir. Na straně jižní Boží hrob, do něhož vede vchod, bývalý lodní portál, 2·65 m vys. a 1·38 m šir., v žule tesaný a v půlkruh sklenutý; profil ze dvou oblounů hruškovitého profilu (jeden v pravouhlém ústupku), ze žlábků mělkého a čtvrtiny oblounku; kruhový obloun ve výši 1·81 m přerušen jest talířovitým prstěncem a spočívá na talířovité patce s osmibokým pod-



Obr. 344. Strunkovice. Kostel. Kružba v okně závěrovém v presbytáři.

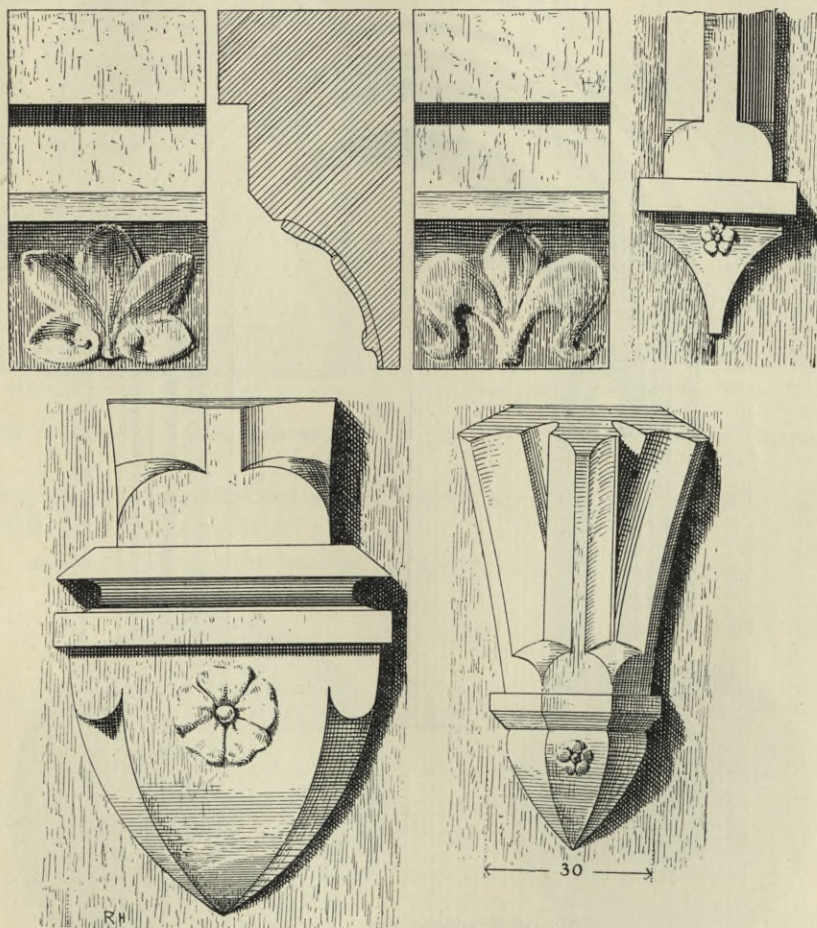
valkem (obr. 346). Loď oddělena jest triumfálním obloukem ostře lomeným, 3·9 m v rozpětí, bez profilu, s původní římsou v náběhu 3·38 m od země. Presbytář 4·7 m šir. a 8·65 m hluboký, složen z křížového travée a z pětiosminového závěru. Sklenut jest goticky do žeber jednoduchého profilu, sbíhajících se ve svorníku, který má tvar pětilisté růže; žebra u spodu štítiky opatřená spočívají na konsolách (obr. 345) různých tvarů, zdobených pětilistou růžicí; v travée mají tvar polovičního vydutého jehlanu, poloviny obdélníka a končí 2·92 m od země. Do sakristie, valeně sklenuté, vede žulový vchod gotický, s vodorovným nadpražím, s podpěrami v koutech a se sříznutými hranami, 1·64 m vysoký a 0·77 m široký.

Na evangelní straně v kameni tesané sanktuarium jednoduchého profilu, s křížem v trojbokém štítě (obr. 347.).

Oltáře z r. 1757, celkem bez umělecké hodnoty.

Kazatelna z téže doby má na poprsní řezané sošky sv. evangelistů.

Kamenná křtitelnice podoby kalicha, 87 cm vysoká a 64 cm široká, spočívá na čtyřbokém podstavci. Dřík jest válcovitý (obr. 348)

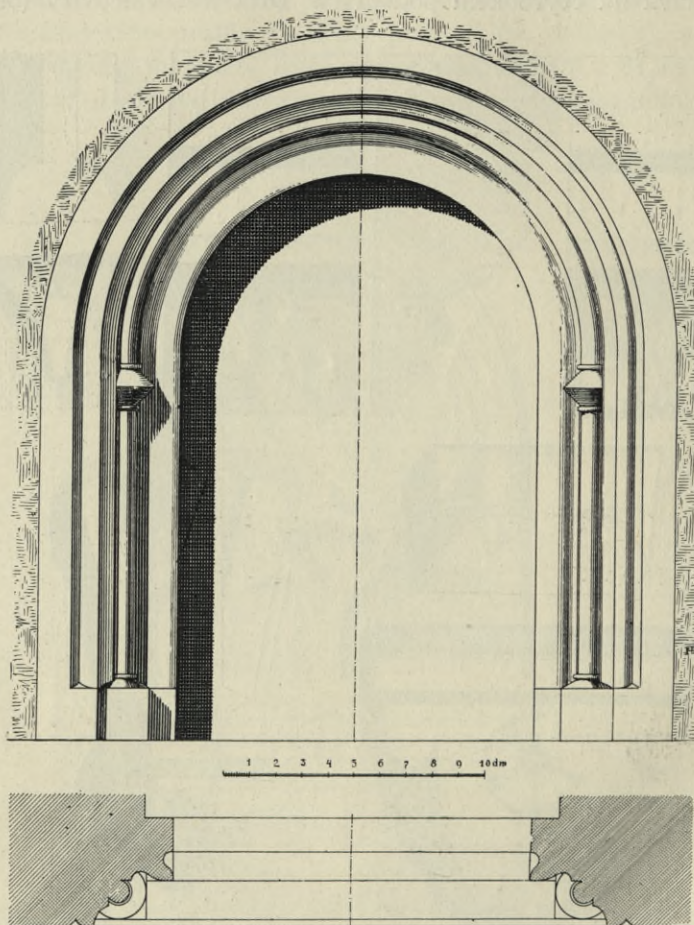


Obr. 345. Strunkovice. Kostel. Podřímší lodí a konsoly v presbytáři.

a podobná i jímka, která čtyřmi jest vyzdobena štíty: na prvném z nich znak Jana z Rožmberka, který ji pořídil r. 1389, na druhém znak Elišky z Halmu, na třetím Kateřiny z Vartenberka, matky Janovy a na čtvrtém znak matky Eliščiny.

Zvony: I. 95 cm šir. a 72 cm vys. Kolem koruny: DA PACEM DOMINE IN DIEBUS NOSTRIS QVIA NON EST ALIVS QVI PVGNET PRO NOBIS NISI DV DE VOS NOSTER 71757570 Relief Krista na kříži, na druhé straně P. Maria s děťátkem a s korunou ve svatozáři.

II. 65 cm šir. a 56 cm vys. Mezi dvěma pásovými ozdobami, z nichž horní akantová a dolní z festonů: GOSS NOS IOSEPHUS PERNER BUDVICY 1780. Relief Krista na kříži, dole u něho dva andělkové.

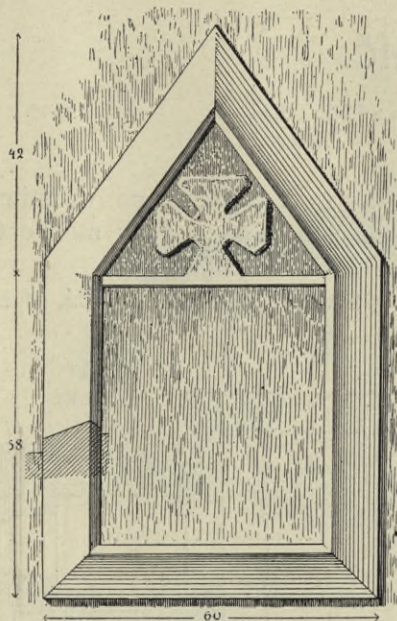


Obr. 346. Strunkovice. Kostel. Portál v lodi.

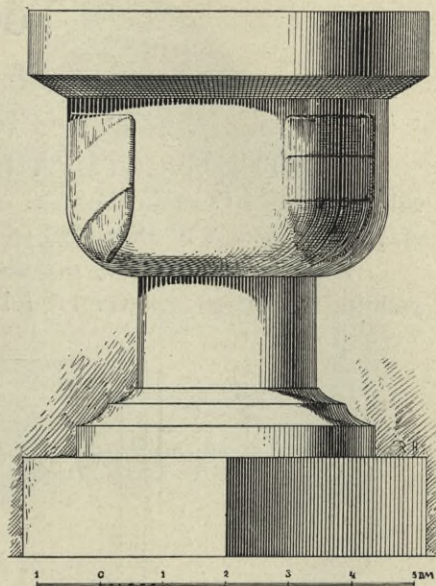
III. 45 cm šir. a 35 cm vys. Kolem koruny dvě ornamentální ozdoby. Relief sv. Jana Nepom. a sv. Antonína. Na plášti: ANNO 1809, naproti znak a v něm v půlkruhu: IOHAN ADALBERT PERNER IN BVDWEIS.

Na silnici do Velké Blánice KAPLIČKA Zvěstování P. Marie, nevalného významu.

V městské úřadovně uložena dvě mosazná PEČETIDLA (obr. 349. až 350.) ze XVI. stol.: I. Průměr 46 mm. Uprostřed věž s cimbuřím a nad



Obr. 347. Strunkovice. Kostel. Sanktuarium.



Obr. 348. Strunkovice. Kostel. Křtitelnice.

vraty pětistá rožmberská růže, kolem legenda v kruhu: SIGILLVM+
OPPIDI · STRVNKOWICZ.

2. menší, průměru 37 mm, s týmž znakem a nápisem.



Obr. 349.—350. Strunkovice. Obecní pečetidla.

Sudoměř.

Renner a Paroubek 207. — Sommer VIII., 421. — Sedláček,
Hrady a zámky, VII., 262. — Týž, Místopisný slovník 846.

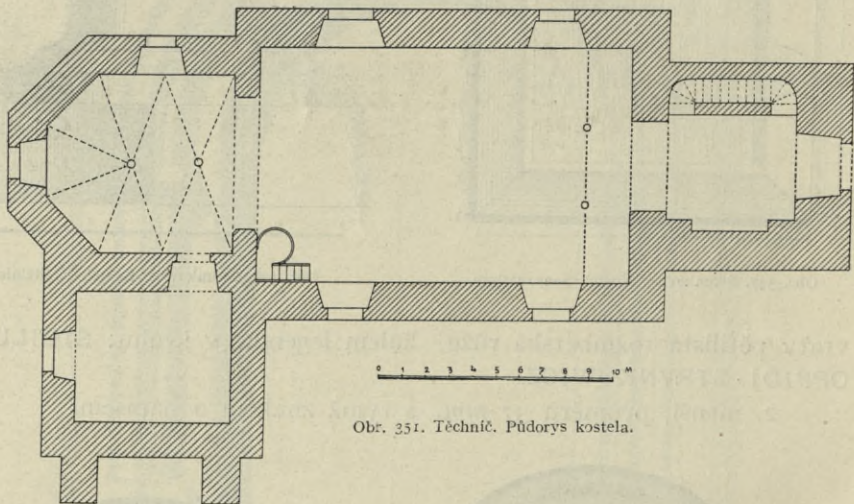
Zde bývala tvrz do r. 1524, pak spustla. Již roku 1318—23 se
připomíná Čadek ze Sudoměře.

Těchníč.

Renner a Paroubek 174. — Schaller VII., 67. — Sommer VIII., 62. — Trajer 548. — Čechy II., 181.

KOSTEL SV. ŠTĚPÁNA byl r. 1352 farním, po třicetileté válce filiálním Chraštického. R. 1785 byla tu lokálie, r. 1787 měl kostel vlastního kněze a r. 1853 stal se opět farním.

Kostelík prostý, orientovaný, původně gotický, s věží, v západním průčelí zbarokisovaný (obr. 351.)



Obr. 351. Těchníč. Půdorys kostela.

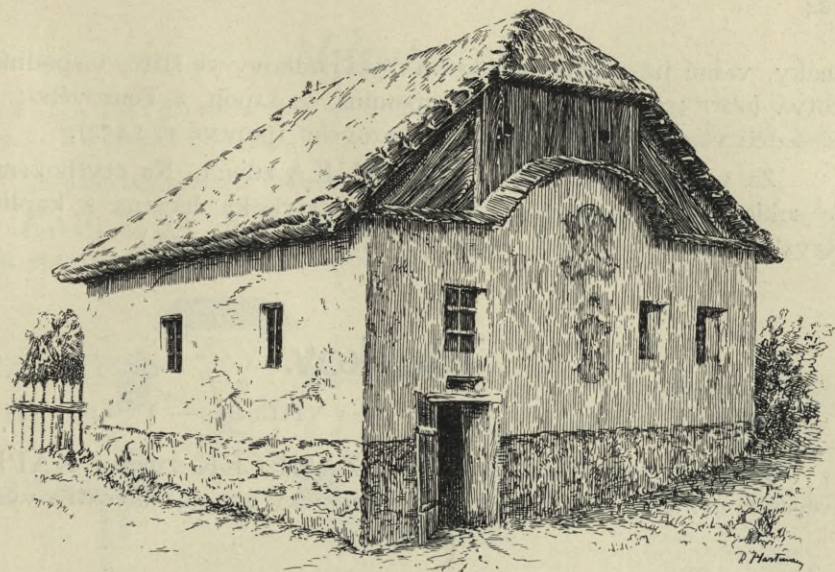
Vnitřek prostý. Loď ploše krytá, oblouk triumfální lomený, na hranách sříznutý, 0·58 m silný. Presbytář skládá se z křížového travée a ze závěru o pěti stranách osmiúhelníka. Jest sklenut goticky do žeber, která zapadají bez konsol ve výši 2·39 m do stěny, jsou 16 cm široká a 22 cm hluboká, na hranách sříznuta a žlábkem opatřena. Okna původní se nezachovala ani vchody. Na sever přistavěna sakristie.

Hlavní oltář z r. 1660 sloupové architektury. Sloupové ovinito jest vinnou révou s hrozny. Na predelle na levo znak Bukovanských s nápisem: JAN BVKOWANSKY | PYNTHA Z BVKOWAN | 1666. Na pravé straně znak švarzenberský.

Kazatelna z konce XVII. stol. má na poprsní malované obrazy sv. evangelistů.

Zvony: 1. 71 cm v prům. a 59 cm vys. Kol koruny pásová ozdoba z dětských figurek, pod ní akantová a níže:

Těšha Panie 1605 Šliff gest tento zvon ke cti
a k chvale Panu Bohu vssemohaucimu do vsi Tě
chničie raddau a s pomoci Jeho milosti Pana Pana Bu



Obr. 352. Tourová. Tvrz.

kovanského z Bukovan a na Bukovanéch a nakladem Gejo M^{ti} vssedh osadnich do chramu panie k zalozeni Sw. Sstiepana ode mnie Baltazara zvonarze na Nowem miestie Prazskem na ssiroky ulicy.

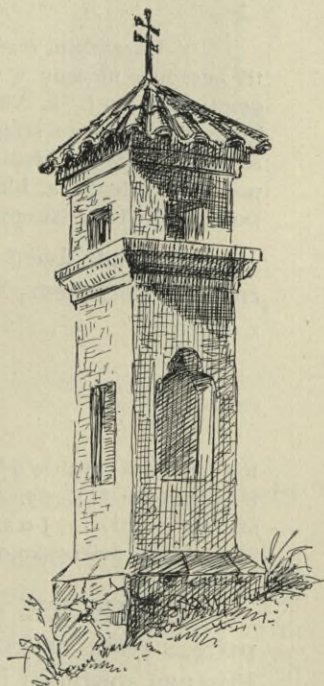
Na druhé straně: JAN BUKOWANSKY
PYNTHA ESTERA BUKOWANSKA ZE WCHY
NIC A STETOWA BUKOWAN A NA BUKO-
WANECH. Pod nápisem sdužené znaky a erby
Bukovanských a Vchynských.

II. So *cm* v prům. a 65 *cm* vys. Kolem
koruny: Per magistrum partholomeum in nova
ciuitate pragensis ex hoc laus Anno d. —
ccccxxii.

Tourová (Tourový).

Renner a Paroubek 221. — Sedláček VII.,
125. — Schaller III., 346. — Sommer VIII.,
119. — Trajer 143. — Sedláček, Slovník 890.

Z TVRZE zachovalo se jen nízké ob-
délné stavení pod doškovou, valbovou střechou.
V přízemí, kde jest dnes chlév, střílnovitá
okénka s ošikmenou hranou. Prvé patro jest
v obytné stavení proměněno a má polokruhový
štít barokní. Mezi okny jsou dva malované



Obr. 352. Tourová. Boží muka.

znaky, valně již setřelé: v horním čtyři podkovy ve štítě, v spodním poli kotva (obr. 352.). Již r. 1359 připomíná se Lipolt z Tourového; potom tu seděli vladykové Želízkové z Tourového (poprvé r. 1452).

Za vsí na křižovatce **BOŽÍ MUKA** zděná. Na čtyřbokém pilíři se soklem, nahoře římsou přepásaným, čtyřboká lucerna s kapličkami. Kryt čtyřboký, prejzový. Konec XVI. stol. (obr. 353.)

Touškov.

Sommer III., 60. — Schaller VIII., 61. — Trajer 545.

Při dvoře jednopatrový barokní **ZÁMEČEK** s mešní **KAPLÍ**, zasvěcenou sv. Maří Magdaleně. Architektonicky bez zajímavosti a významu.

Údraž (Oudraž).

Dr. J. L. Píč, Čechy předhistorické 155. — Renner a Paroubek 209—10. — Sedláček VII., 263. — Schaller III., 105. — Dr. J. Woldřich, Mitth. anthr. Wien XIII., 24, 25; XVI., 85, 86, 87. — Otavan 1881, 178. — J. E. Chadt, Dějiny býv. statku Chřeštovického (1886) 17—26. — Sedláček, Slovník 915.

V Udražském revíru v poloze „Pikhard“ řečené byly tři mohyly, z nichž tři náramky uloženy v museu v Písku. — Poblíž hájovny „u Honzíčka“ skupina deseti mohyl. 1. Věnc, mnoho hlíny, nízké kamenné jádro, popelovitá vrstva, bronzová ozdůbka a střepy; 2. mnoho hlíny, kamenné jádro, hrubé střepy tuhované, šest šípů, tulejka, hřebíčky, náramek se stopami žáru; 3. kužel z kamene a hlíny, popeliště, střepy; 4. hlína, popeliště, střepy, jeden z tuhy. — V Palčickém revíru skupina mohyl (střepy). — V revíru „Valenta“ zvaném skupina mohyl (střepy).

Byly zde dvě tvrze ještě v XVII. stol., které však beze stopy zmizely. Počátkem XVI. stol. drželi tvrz tuto Kestřanští a psali se pak z Údraže.

Újezd Červený.

Renner a Paroubek 193. — Trajer 578. — Sommer VIII., 27. — Schaller III., 65. — Sedláček VII., 179. — Č. Zibrť, Z dějin Zvíkova, str. 41 a 791. — Jos. Kazimour, Příspěvky k hospodář. poměru na panství zvíkovsko-orlickém I., str. 7. — Sedláček, Slovník 920.

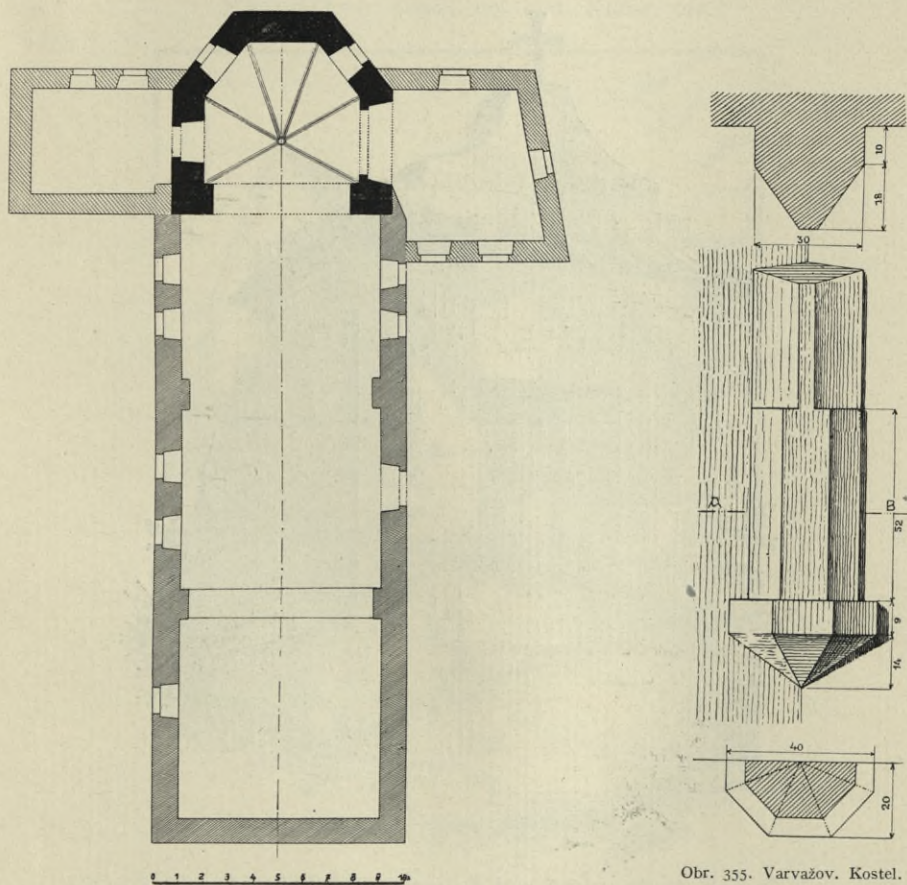
ZÁMEČEK s poplužním dvorem, jednoduché stavení o jednom patře, s krátkými křídly v bocích; na slemení střechy cibulovitá věžička. Přízemní místnosti jsou křížově sklenuty a chodby v přízemí i v patře bývaly kdysi otevřeny. Klenby i stavba nese ráz XVI. stol., vznikly asi za Švamberků (dle listin asi v době 1554—72).

Varvažov.

Renner a Paroubek 174. — Sedláček VII., 130. — Schaller III. 35. — Sommer VIII., 31. — Trajer 341. — Sedláček, Slovník 932.

Na několika místech nalezena pohanská pohřebiště.

KAPLE SV. KATEŘINY jest dle zachované presbytáře původní stavba ze XIII. stol., ač se připomíná teprve až r. 1663. R. 1718



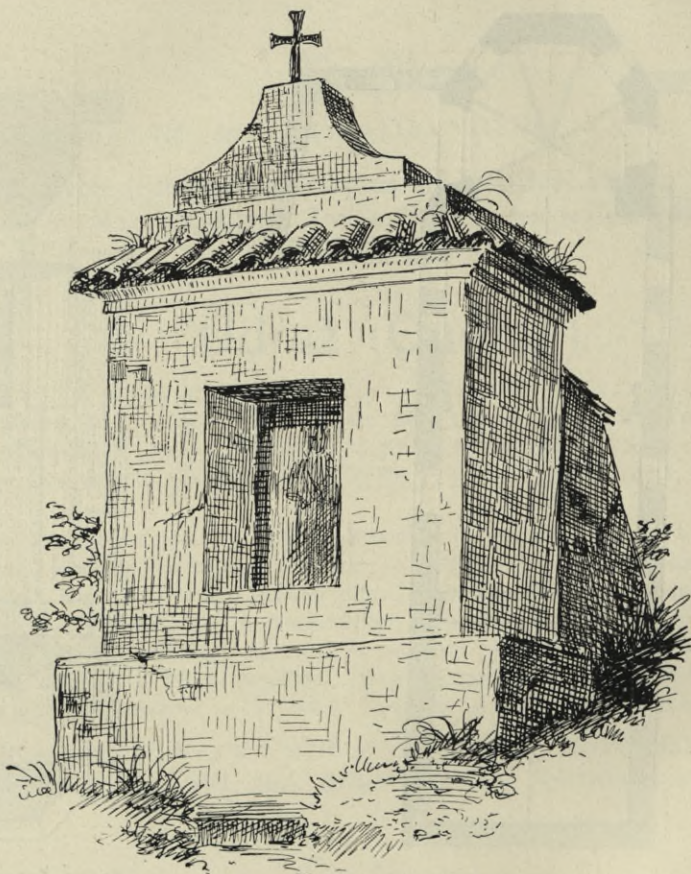
Obr. 354. Varvažov. Půdorys kostela.

Obr. 355. Varvažov. Kostel.
Konsola a profil žebra
v presbytáři.

dal kapli velkopřevor hrabě Ferdinand Dubský opravit. R. 1774 bylo tu zřízeno kaplanství.

Z původní stavby (obr. 354.) zbyl neporušený nynější presbytář orientovaný, polygonálně uzavřený, bez opěráků, s gotickým oknem v průčelí východním. Loď na dvakrát stavěna, menší polovina (při presbytáři) tvoří zároveň přízemí čtyřboké věže, v celé šíři loď o patro převyšující. Věž kryta jehlanem, v jehož čtyřech stranách umístěny jsou barokní vikýře. Ostatek bez významu.

Vnitřek prostý, loď ploše krytá, členěná dvěma páry pilastrů a osvětlená čtyřmi okny. Vchod na straně jižní. Oblouk triumfální segmentový. Presbytář původní, gotický, o pěti stranách osmiúhelníka, sklenutý do žebér jednoduchého profilu, jež se sbíhají v hladkém svorníku a opírají o konsoly jednoduchého tvaru, v patě mají štítky 52 cm vysoké (obr. 355). Presbytář osvětlují 4 okna, z nichž jedno s lomeným obloukem.



Obr. 356. Varvažov. Kaplička.

Na půdě svícničky přes 2 m vysoké, ve dřevě řezané: koule hlavičkami andílčími zdobená neše sedícího andílka jenž drží svícen. Dobrá řezba XVIII. stol.

Zvony: I. 60 cm v prům. a 52 cm vys. Kolem koruny: IOHANN GEORG KÜHNER GOSS MICH IN PRAG 1769. Relief Krista a pod ním listová ozdoba.

2. 32 cm v prům. a 30 cm vys. s týmž nápisem a reliefem sv. Mikuláše.

ZÁMEK barokní o jedné 13osé frontě s vyšším středním risalitem, jenž má okna vyvýšená. XVIII. stol.

Na cestě k Miroticům KAPLIČKA (viz obr. 356). XVIII. stol.

Velká Blánice (Plánice Velká).

Pam. arch. I., 50, II., 82, 124. — Braniš, Dějiny. I., 124, II., 50. — Method XVII., 43. — Renner a Paroubek 215. — Sedláček IV., 143, VII., 91, 93, 103, 120. — Král. České IV., 91—92. — Schaller III., 116. — Sommer VIII., 336. — Trajer 143. — J. Braniš, Obrazy z dějin jihočes. umění 19, 61. — Týž, v Pam. arch. XVII., 43. — Týž v Programu c. k. čes. reálky v Budějovicích 1903, 14—16. — Sedláček, Místop. slov. 29. — Neuwirth, Gesch. der bild. Kunst, 542.



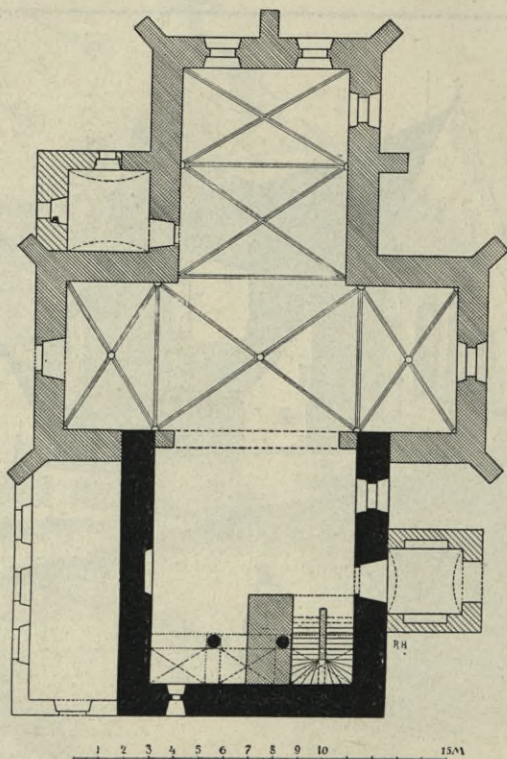
Obr. 357 Velká Blánice, Kostel. Pohled od jihovýchodu.

KOSTEL SV. JILJÍ, původně farní, stal se za Rožmberků, když tito v Bavorově postavili kostel, filiálním k němu. Původem sáhá do konce XII. nebo poč. XIII. stol. (loď), během XV. stol. přistavěna křížová loď s presbytářem (od původně zamýšleného dvojloďí upuštěno) a v neznámé době k lodi přistavěna věž.

K o s t e l má půdorys podoby orientovaného kříže s rameny přímo uzavřenými. Střecha je vysoká, prežová. Všechna kamenická práce je z žuly (obr. 357.—359.).

Z původního románského kostela zbyla pouze empora a hlavní loď s jižním portálem, bez opěráků, se zdívem později zvýšeným (stopy toho na sev. straně); v jihozápadním rohu jejím vystupuje věž o 3 patrech,

se střílnami v 1.—2. patře a s barokními, polokruhem překlenutými okny v nejhořejším patře, krytá nízkým, prejzovým stanem. Portál, k němuž přistavěna v nové době předsíň (obr. 360.), ve světlosti 118 cm široký a 213 cm vysoký, má v pravouhlém ústupku obloun spočívající na čtvrtině osmibokého hranolu do jehlanu přecházejícího, na němž prsten; z něho vyrůstá obloun do výše 118 cm, kdež v náběhu přerušen jest talířovitou hlavicí dole i nahoře oblým páskem spoutanou. Na vnitřní straně



Obr. 358. Velká Blánice. Půdorys kostela.

lící ční žlábek a na vnější straně ostře profilovaný, hruškovitý obloun. Celek jest sklenut do lomeného oblouku, jenž povstal v pozdní gotice osekáním polokruhu do hrotu. Loď je osvětlena ve stěně jižní zbarokisovaným a rozšířeným oknem a v západní malým hrotitým oknem gotickým.

Příčná loď má v rozích, presbytář v rozích a v ose závěrové strany mezi dvěma okny opěráky (obr. 357.) dvakrát ustoupené, s kosinami prejzy krytými. Nad závěry příčné lodi i presbytáře vyzděné vysoké štíty se stopami podbrádkové římsy. Na severu vede do příčné lodi vchod barokní s vodorovným nadpražím. Okna — v příční lodi do jižního ramene,

v presbytáři dvě do závěrové a jedno do jižní stěny prolomené — původně hrotitá*) byla v barokní době rozšířena a sklenuta polokruhem.

K příční lodi na severu přistavěna později sakristie, k lodi pak též na severu márnice.



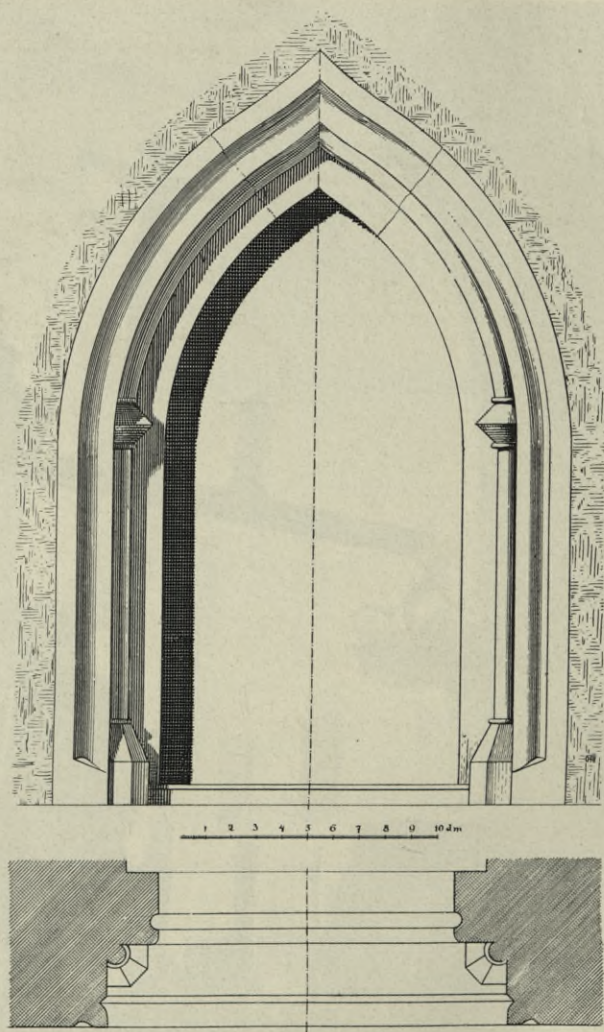
Obr. 359. Velká Blánice. Kostel. Pohled do presbytáře.

Vnitřek lodi jest ploše na rákos krytý**) obdélník, 10·10 m dl.

*) Část původní kružby v márnici.

**) Když v XV. stol. byl kostel rozšiřován, měly býti románská loď i střed příční lodi a presbytáře sklenuty na střední pilíř dvojloďně. Z neznámé příčiny

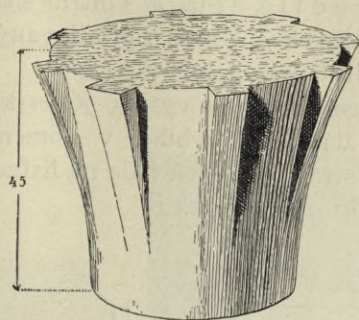
a 8·25 *m* šir., do jehož jihozápadního kouta vsunuta jest věž o čtverečné straně 3·7 *m*, otevřená do lodi parabolickým obloukem. Zbývající západní část lodi zaujímá e m p o r a 2·50 *m* hluboká, spočívající na dvou sloupech, z nichž pravý jest ve zdivu věže ukryt. Levý volný sloup, 1·35 *m* vys.,



Obr. 360. Velká Elínice. Kostel. Portál v hlavní lodi.

má oblý hladký dřík, 0·40 *m* silný, na čtverečné, v rozích listovci zdobené patce, přepásané prstenem; echinus stlačené hlavice nese krycí desku se zbytky nárožníků, a z ní vystupují tři hladké pásy křížové klenby

od toho upuštěno a zbyly jen zbytky (obr. 367.) válcového, 0·425 *m* silného, sloupu v lodi (spojeného s velikou křtitelnicí), a sakristii, a náběhy žeber klenb v presbytáři (obr. 361).

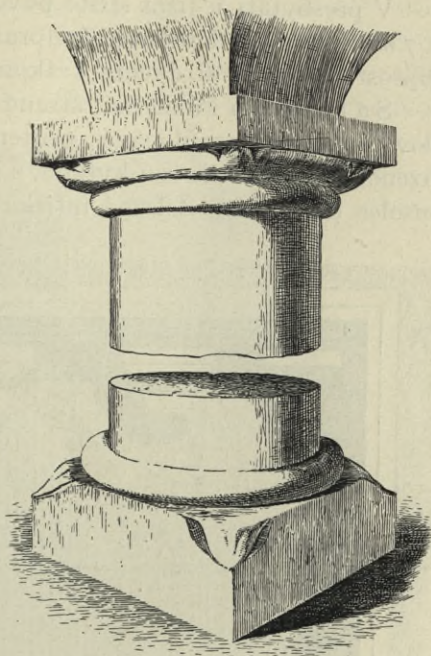


Obr. 361. Velká Blánice. Kostel. Náběhy žeber na vrcholu klenebního sloupu.

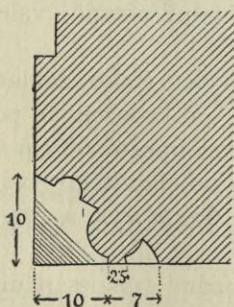
emporové bez žeber (obr. 362.). Empora byla rozšířena později do lodi dřevěnou kruchtou.

Oblouk triumfální, tupě lomený a z kvádrů zděný, má ve světlosti 6·72 *m* šířky; boky jeho, 0·61 *m* silné, jsou na přední hraně ošikmeny.

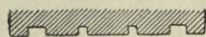
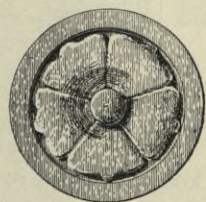
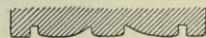
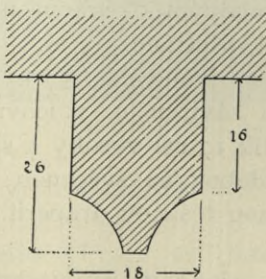
Východní část chrámu jest gotická, 15·50 *m* dl. a v kříži stejně široká; skládá se z příční lodi o třech klenebních polích (z nichž střední má šířku hlavní lodi, ramena transeptu šířku poloviční) a z presbytáře, 6·75 *m* širokého, 8·5 *m* dlouhého, složeného z pole křížového a pravoúhlého závěru. Klenby jsou křížové, žebra klínovitá s mělce profilovanými boky (obr. 363.), konsoly v podobě polovice obráceného osmibokého jehlanu. Svorník závěrový zdočen prohloubenou (obr. 364.) šestilistou růží, svorník v jižním rameni transeptu gotickým Ω .



Obr. 362. Velká Blánice. Kostel. Sloup pod emporou.



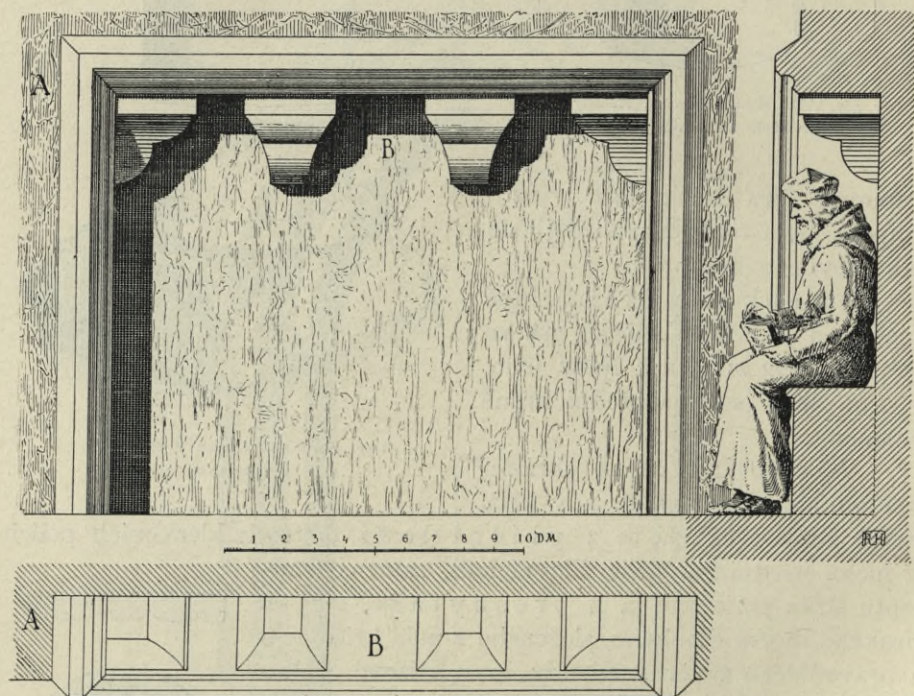
Obr. 363. Velká Blánice. Kostel. Profil žebra v presbytáři a ostění portálu do sakristie.



Obr. 364. Velká Blánice. Kostel. Svorníky v presbytáři a jižním rameni křížové lodi.

V presbytáři v jižní stěně původní *sedile* (1,92 m vnitřní šířky a 1,7 m výšky) s vodorovným nadpražím, žlábkem v koutech profilovaným a uprostřed hrubými dvěma krákorci podloženým (obr. 365.).

Sanktuarium na straně evangelní, 1,3 m vys., 0,76 m šir.; žulová ovruba, profilovaná prutem a žlábkem, vybíhá v lomenici osázenou kraby i křížovou kytkou, s každé strany vyčnívá fiála na listnaté konsolce (obr. 366.). Železná mřížka s rosettami na okraji.



Obr. 365. Velká Blánice. Kostel. Sedile.

Vchod do sakristie s vodorovným nadpražím a s podpěrami v koutech, 0,75 m šir. a 1,7 m vys., profilován pozdně goticky oblounem s plochým hřbetem a celým i polovičním žlábkem (obr. 363.).

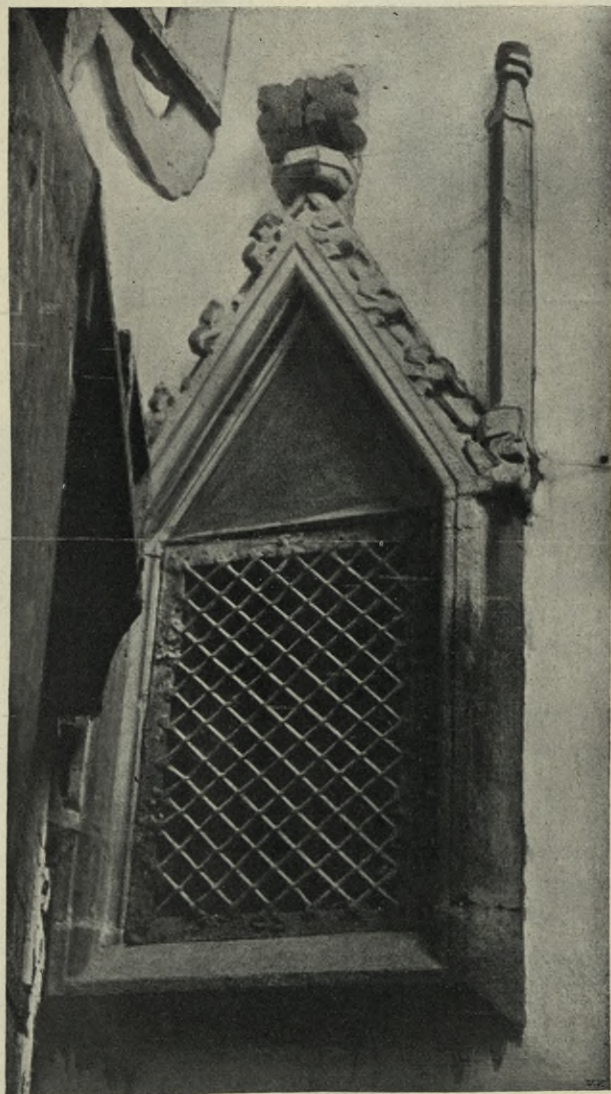
Sakristie s kruhovým okénkem na východní straně, valeně sklenutá, téměř čtverečná, o straně 3,3 m.

V lodi jest umístěna kamenná křtitelnice (jako základní část sloupu). Spočívá na zdviženém, válcovitém a prokrouženém podstavci, z něhož vybíhá dřík 17 cm vysoký a spojený sloupcem 68 cm vysokým, jenž souvisí s nádobou na svěcenou vodu, kalichovitého tvaru, v průměru 86 cm. zdobenou tesanou draperií. Celek 87 cm vys. a 105 cm šir. (obr. 367).

Hlavní oltář, sloupová architektura pozdně renaissanční se sochami sv. Petra a Pavla i dvou jiných svatých biskupů. Ve svrchní

části menší sochy sv. Jeronýma a Řehoře, nejvýše archanděl Michael. Obraz Všech Svatých, v nástavci sv. Trojice.

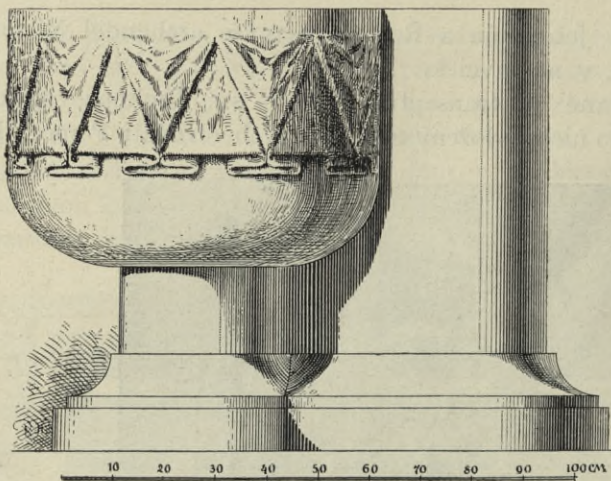
Při severní straně v transeptu oltář sv. Prokopa, složený z bohatých rozvilin, do nichž vloženy sošky svatých čtrnácti Pomocníků;



Obr. 366. Velká Blánice. Kostel. Sanktuarium.

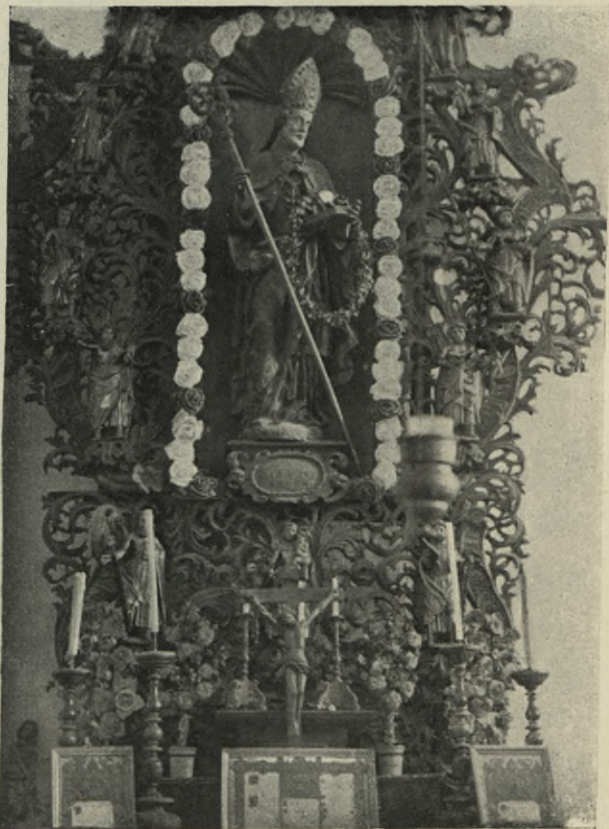
uprostřed ve výklenku v životní velikosti socha sv. Prokopa. Konec XVII. stol. (obr. 368.).

V jižní části transeptu oltář sv. Jana Nepomuckého se sochou světce v bohatých rozvilinách. Nad ní socha sv. Barbory. XVIII. stol. Čtyři ve dřevě řezané barokní svícníky.



Obr. 367. Velká Blánice. Kostel. Křtitelnice.

v zámku na Hluboké (Dr. A. Podlaha, Album Svatovojtěšské [1897], 49, tab. 23; Sto let práce III., 621; Kat. retrospektivní výstavy 1891, č. 199, str. 150), jenž kdysi tvořil střed skládacího oltáře. Obraz s původním stříbrným rámem jest 1·51 m vys. a 1·26 m šir., na něm tři postavy svatých: uprostřed sv. Jiljí v růžovém rouchu s kapucí, u levé nohy vzpřímená laň, v pravé noze vězí šíp, v pozadí červený koberec; v levo sv. Vojtěch s mitrou, v temně zeleném vzorkovaném plášti a ornátu ze světlezeleného brokátu; v pravo sv. Prokop v hnědém hábitě s infulí, v pravici drží dutky; všichni



Obr. 368. Velká Blánice, Kostel. Oltář sv. Prokopa.

K a z a t e l n a pozdně renaissanční (viz obr. 359.) s malovanými obrazy sv. evangelistů na dřevě.

Na břevně v triumfálním oblouku skupina Kalvarie z konce XVII. stol. (obr. 359.) Na bocích oblouku menší sošky Neposkrvněného početí P. Marie a Jana Evang.

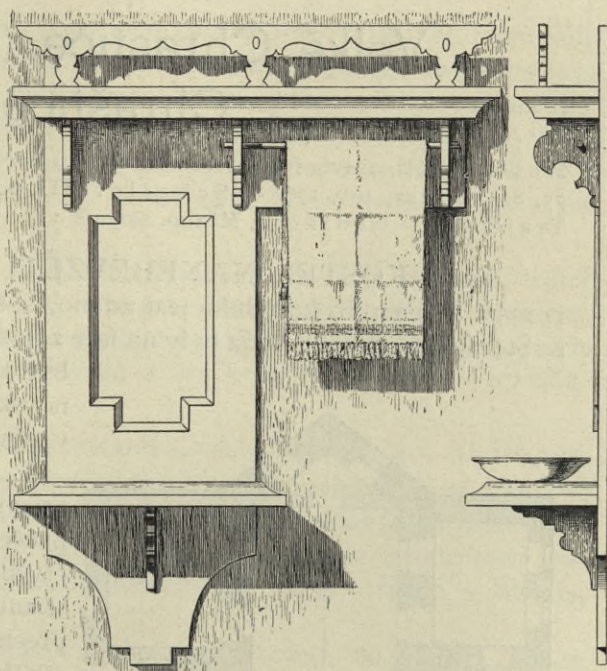
V severní lodi visí tabulový obraz, kopie originálu, chovaného nyní

drží v rukou berlu a knihu; v pozadí tlačenná zlatá půda se vzorem granátového jablka. Obraz má ráz domácí malířské školy z počátku XV. stol.

Lavabo vyřezávané, s poličkou a věšákem na ručník (obr. 369.). Konec XVII. st.

Dle Katalogu retrospektivní výstavy (skupina XXV. 180 a 241) uloženo na zámku Hluboké ve sbírkách knížecích zelené mešní roucho ze XIV. st., jež kdysi bývalo ve zdejším kostele. (M. Z. K. N. Folge XVI. 239.)

V jižní lodi dva náhrobky Malovců ze XVI. stol., s nápisy gotickou minuskulí. Na jednom (z r. 1576) lze čísti pouze . . . fu dussi *Buhracz milosliw byfi* . . .



Obr. 369. Velká Blánice. Kostel. Lavabo.

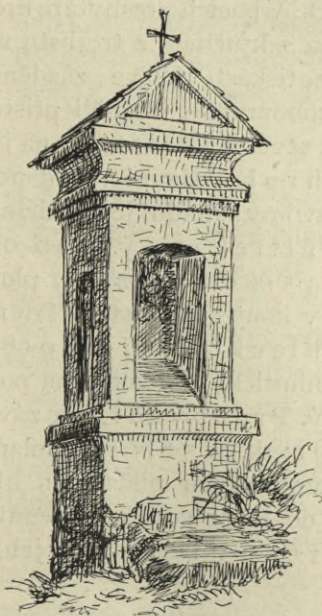
Lavice jednoduché; na jedné z nich: FRANZ FORKA ANNO | 1773.

Zvony: 1. 48 cm v prům. a 38 cm vys. Kolem koruny ozdoba pásová, složená z orlů, jichž křídla jsou protažena v kruhové ozdoby; níže ozdoba ornamentální. Uprostřed relief sv. Jana Nepom. Na plášti znak a nápis: IOHANN ADAL. FERNER IN BUDWEIS | ANNO | 1811.

2. 65 cm v prům. a 55 cm vys. Kol koruny nápis got. minuskulí (obrácený): anno x domini x m^o x Ccccxv x ista x Campana x Na plášti ve čtyřech štítcích (čtverec spojený se čtyřlístem) odznaky evangelistů.

3. 86 cm v prům. a 70 cm vys. Na plášti znak Švarzenberský, u koruny odlita známá legenda mistra *Bartoloměje* z Nov. Města Pražského (1519). Přelit r. 1892 od *A. Pernera* a syna v Čes. Budějovicích.

Pod kostelem na rozcestí stojí barokní, zděná BOŽÍ MUKA z XVIII. st. (obr. 370.).



Obr. 370. Velká Blánice Boží muka.

Velké Chrastice (Krašnice, Chrašnice).

Method XI., 121. — Renner a Paroubek 156. — Sedláček VII., 75, 82, 119, 123, 161, 176. — Schaller III, 62. — Sommer VIII., 67. — Trajer 531. — Sedláček, Místop. slovník 333. — Pamětní kniha farní z r. 1762.

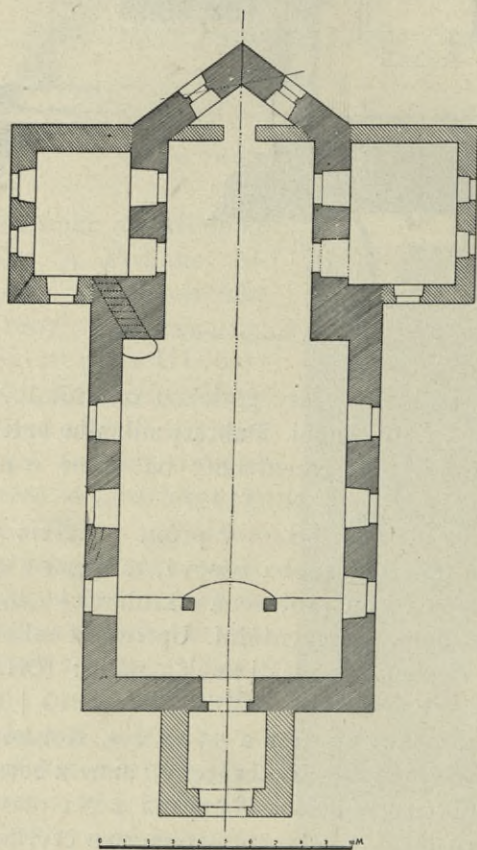
Farní KOSTEL NANEBEVZETÍ P. MARIE připomíná se r. 1356. V inventáři kostelním jest udáno, že stavěn byl r. 1241 Jaroslavem ze Šternberka. Ještě r. 1762 byly na faře zápisy z r. 1366. V letech 1723—24 byl kostel Janem Šťastným Chanovským z Chanovic a na Krašově v nynější podobě přestavěn.

Kostel (obr. 371.) prostý, orientovaný, s věží v západním průčelí o dvou patrech, krytou čtyřbokým jehlanem na hranách sříznutým a v osmibokou lucernu přecházejícím, na níž osmiboká stříška jehlancovitá. Loď prostá, se třemi okny v bocích. Presbytář ustupuje o 1 m od lodi; závěr tvořen dvěma stranami šestiúhelníka; ve třech rozích pilíře o dvou ústupcích. V bocích presbytáře hrotitá okna s kružbou z trojlistu na dvou jeptiškách (dříve zazděná, 1884 probouraná). Později přistavěna na sever a křistie a na jih Boží hrob. Hlavní vchod pod věží ze strany západní jest obdélný

Vnitřek prostý. Loď obdélná 13,5 m dl. a 9 m šir., ploše krytá; v koutech pilastry. Triumfální oblouk, rozpětí 5 m, 0,98 m silný, elliptický, k lomenému podklenutý. Presbytář, i se závěrem 10 m dl. a 5,8 m šir., mladší

příčkou pravoúhle uzavřený a v rozích oblamovanými pilastry s hlavici vyzdobený. Za stěnou závěr dvojboký, do žebor goticky sklenutý; žebra na hranách sříznutá zapadají ve výši 1,65 m v koutech do jehlanových konsol.

Mezi žebry a okny jsou původní malby na omítce z XV. věku, značně blízké zvíkovským. V levo sv. Václav, v pravo archanděl Gabriel,



Obr. 371. Velké Chrastice. Půdorys kostela.

oba skoro v životní velikosti, při nich zbytky jmen latinskou majuskulí; výše při závěru oken na každé straně dvakrát se opakuje menší postava poutníka, stoupající po balvanech, ostatek zakryt dělicí barokní zdí. Pod okny pás z menších postav 84 cm vys. představujících výjevy ze života P. Marie. Pod nimi pásek listového gotického ornamentu a ve výši 1.7 m dobře malovaná visutá draperie. Malby jsou hrubě konturované a jen místy kolorované.

Oltáře nové. Na hlavním socha P. Marie s Ježíškem, sedící, v dřevě řezaná, z konce XVII. stol., na obličejích *Krejčíkem* opravená. Dva ze dřeva řezané relikviáře, 30 cm vysoké, nohy kruhové, listovcem zdobené; nodus okrášlen perlovcem a kol kruhovitě schránky rozviliny akantové. XVIII. stol.

Soška Spasitele z mrtvých vstávajícího, 38 cm vysoká. XVIII. stol.

Kalich, 22.5 cm vysoký, s šestilaločnou nohou, na ní 6 kartuší a v nich vinná réva s hrozny. Dřík šestiboký, tepaným ornamentem, festony a ovocem zdobený; nodus vásovitý a rytým ornamentem vyplněný. Pláštík kupy zdoben ornamentem, snopy, révou s hrozny. Značka: SR.

Monstrance paprsková, mosazná, zlacená, 60 cm vys., 25 cm šir. Ovalní noha, zdobená festonem s lístky na přechodu do stvolu, nodus vásovitý. Melchisedech ovální, zdobený nepravými drahokamy. Po stranách Cyril a Method, nejvyš Bůh Otec a okřídlené andělčí hlavičky. Poč. XIX. stol.

Zvon y: I. 97 cm v prům., 84 cm vys. Kolem koruny: Anno Domini nymlesimo cccc nonagesimo tertio perfectum est opus yslud per magystrum georgyum campanatore(m) | in post festum gregory. Na plášti vysoký relief P. Marie, nad ním znak vladislavský, pod ním listová výzdoba.

II. 72 cm v prům., 64 cm vys. Při koruně pásová ozdoba z drobných figurek a pod touto akantové listy dolů obrácené. Na plášti: Krystof Jan z Swamberka na | Bzikowie a Worliku | wieku sweho cztiry | dretí Cztiry leta a | toho roku 82 ži | woř swig cztasny do | konal.

Naproti: Ke cztí a chwale wšemohawciho | Pa? Boha Slowutny Brykry z | Cymperku Bwonarz na Nowem | mieście w Praze tento zvon ud | ielal do Krasslic puwodem | a gednanim Krozeneho pa | na Prybika Bukowanckynho | Pinity z Bukowan který gest wedle nakla | du Wsadnicz k udielani fehoz | zvonu pomoc | uczynili. Stalo se Teta panie 1582.

Na věnci pás rozkřídlených andělků a nad ním nápis: Prybik Bukowancký z Bukowan na Bukowanesh a | Bynicich leta sweho | cztiryceři sem let.

Na hřbitově empírový náhrobek hrabat z Věžník s kamenným zábradlím prolamovaným (obr. 372.). Na čtyřbokém podstavci, o nějž se opírá plačící ženská postava (silně zvětřalá). Na urně ve čtyřboké kartuši nápis:

RELIGION, TVGEND, WARHEIT- | ERRICHTETEN IN DEN HER-
ZEN ALLER | DIE IHN KANNTEN | EIN UNVERGESSLICHES DENK-
MAL | DEM | GERECHTESTEN JUSTIZVORSTEHER | DEM | DIENST-
FERTIGSTEM PATRIOTEN | DEM | WOHLTHÄTIGSTEN MENSCHEN-
FREUND.

Na čtyřbokém podstavci v čele: FRANZ XAWER | DES HEIL :
ROM : REICHSGRAF VON WIESCHNIK | K. K. KÄMERER | WIRKL :
GEHEIM : RATH | DES K. STEPH. ORD. GROSCKREUZ | OBRIST - LAND-
HOFMEISTER IM | KÖNIG : BÖHM. | PRESIDENT DES K. K. APPEL-
LATION | UND KRIMINAL OBERGERICHTES | DANN | DES K. K.
DEUTSCHLEHENSCHAFT IM | KÖNIGREICH BÖH. |
STARB DEN 14. SEPT. 1789 IM | JAHR 87 SEINES ALTERS.



Obr. 372. Velké Chrástice. Náhrobek Věžníků na hřbitově.

TVRZ zde stávala již ve XIV. stol., neboť se uvádí zde r. 1356 Nedvěd a syn jeho Drslav. V XV. stol. přešly Chrástice na pány Švam-berky. Tvrz, hostinec u Hrochů, uchovala se v přízemí skoro celá i ve sklepech. Síla přízemního zdiva 1.1 m. Obdélné stavení, v něm chodba křížově sklenutá a rožní světnice čtverečná, nyní šenkovna, o 8 m strany, jest zajímavě sklenutá. Jest dvěma pasy se křížujícími a čtyři kouty zbývající skorem plackovitě zaklenuty. Vedle této síně černá kuchyně valeně sklenutá a další místnosti v tom pořadí rovněž valeně s lunetami při oknech. Sklep valeně sklenut. Stavba tato sahá do XVI. stol.

U kostela, blíže fary SOCHA s v. J a n a N e p., v žule tesaná, barokní.

Na faře v předsíni obraz Bolestné P. Marie, z XVIII. stol.

V nedalekých Chraštičkách KAPLE Jana Nepom. se sochou obstojnou, zřízená nákl. Tom. Kaše.

Vodňany.

Městský archiv. (Přepsán částečně pro Archiv Musea král. Čes. r. 1876—7. Viz Pam. arch. X., 803—4, Čas. Č. M. 1907, 451—2, Zpráva o museu 1878, 6—7. Jedna kniha městská z XV. stol. jest od r. 1907 v zemském archivu. Viz též Č e - l a k o v s k ý, Privilegia II., XXX. sl.)

Literatura. (Z í b r t, Bibl. čes. historie III., 710, č. 13215.): Schaller III., 106. — Sommer VIII., 399. — Trajer 161. — Paroubek a Renner 230. — Sedláček VII., 99 sl. — Ottovy Čechy II., 75. — Král. České IV., 76—81. — Braniš, Obrazy z dějin jihočes. umění (1909) 49, 84. — F. Bezecný, Staré paměti Vodňan, Čes. jih 1874, č. 47. — Zl. Praha 1884, 48. — Sedláček, Slovník 971.

Starší pohledy v knize: Denkbuch über die Anwesenheit Franz I. u. Caroline Aug. in Böhmen 1833. (Prag 1836): brána a pohled na náměstí k severu (tab. 7. a 8. Wach a Wetters lith.).

Královské okresní město, jehož jméno v starších lat. listinách Aquileja Bohemorum. Osada původu dávného, na Pasovské stezce ležící, byla bezpochyby za město povýšena Přemyslem Otakarem II., ač se uvádí mezi městy teprve později. Král Jan Lucemburský privilegiem ze dne 1. ledna 1336 povolil městu vybírání daní a zvláštního cla od obchodníků z jižních Čech a Rakous, kteří povinni byli se svým zbožím cestu ku Praze přes Vodňany konati. K této a jiným výsadám (vaření piva a provozování řemesel) přidal Karel IV. ještě právo odúmrtí. R. 1395 dobyl Vodňan Jindřich z Rožberka, hlavní účastník jednoty panské, od jehož rodu již dříve a později město častými nájezdy trpělo. R. 1406 přepadeny byly Vodňany Heraltem z Kunštatu, měšťané oloupeni a mnozí z nich zjímání a zajati. V nastalých bouřích husitských přidalo se město k novému učení, ale r. 1420 od Oldřicha z Rožberka dobyto a obsazeno, avšak ještě téhož roku Žižkou z poddanství toho bylo osvobozeno. Z příchylnosti k husitismu zakoušelo pak mnohá protivenství od Jana z Rožberka. Pro odpor proti Ferdinandu II. bylo město r. 1620 od knížete Bavorského dobyto a dáno císařem v zástavu Marradasovi, v kterémž poddanství setrvalo až do r. 1669, kdy postoupeno panství nad městem Švarzenberkům. Z poddanství toho vykoupilo se město r. 1705.

Disposice půdorysná a hrazení.*) Rozloha města a situace zastavěné plochy, v podstatě stejná s většinou hrazených měst

*) Rozvoj města dobře lze pozorovati z počtu domů a obyvatel. (F. D v o r s k ý v Č. Č. M. LVI., 67.) R. 1567 bylo domů 174, r. 1598 (po velkém požáru 1580)

českých, zůstala v části ohrazené až podnes nezměněna (obr. 373.). Uprostřed čtyřhranné náměstí, z něhož vybíhají v rozích k čtyřem hlavním stranám ulice, křižující se s ulicí okružní. Farní kostel čelem presbytáře hledí do volného nyní náměstí. Podél severní strany řeka Blanice stěžovala s této strany přístup do města, obklíčeného z větší částí trojnásobným věncem



Obr. 373. Vodňany. Půdorys města v hradbách.

A Děk, kostel, B Náměstí, C Brána Pisecká, D Brána Bavorská, E Brána Budějovická.

hradebních zdí; z těch dvě vnitřní sobě bližší uzavírají parkán, obě vnější pak příkop průměrně 12 m široký, do něhož vystupovalo z hlavní,

jen 130 (i s předm.), r. 1604 a 1610 stejný počet, r. 1654 domů 199 (z toho 62 pusté a na předm. z 39 pustých 35), r. 1716 domů v městě 139 a 65 v předm., r. 1830 domů 316, obyv. 2104, r. 1900 domů 609, obyv. 4412. Nejvíce poškodily starobylý vzhled města požáry r. 1722 (shořely domy i kostel s věží) a 1757 (vyhořela radnice se sedmi domy.)

as 5 m vysoké zdi 11 čtverhranných bašt. Z těch zachovaly se dvě na straně jihovýchodní a jiné dvě na straně jihozápadní, bašta při čp. 126 a dvojpatrová až po římsu zachovaná bašta v západní části hradeb jsou podnes obydleny (obr. 374.).

Do města vedly tři brány, sesílené věžemi: bavorská, budějovická (jinak též týnskou zvaná) a písecká; na budějovické bráně byl ve štítě

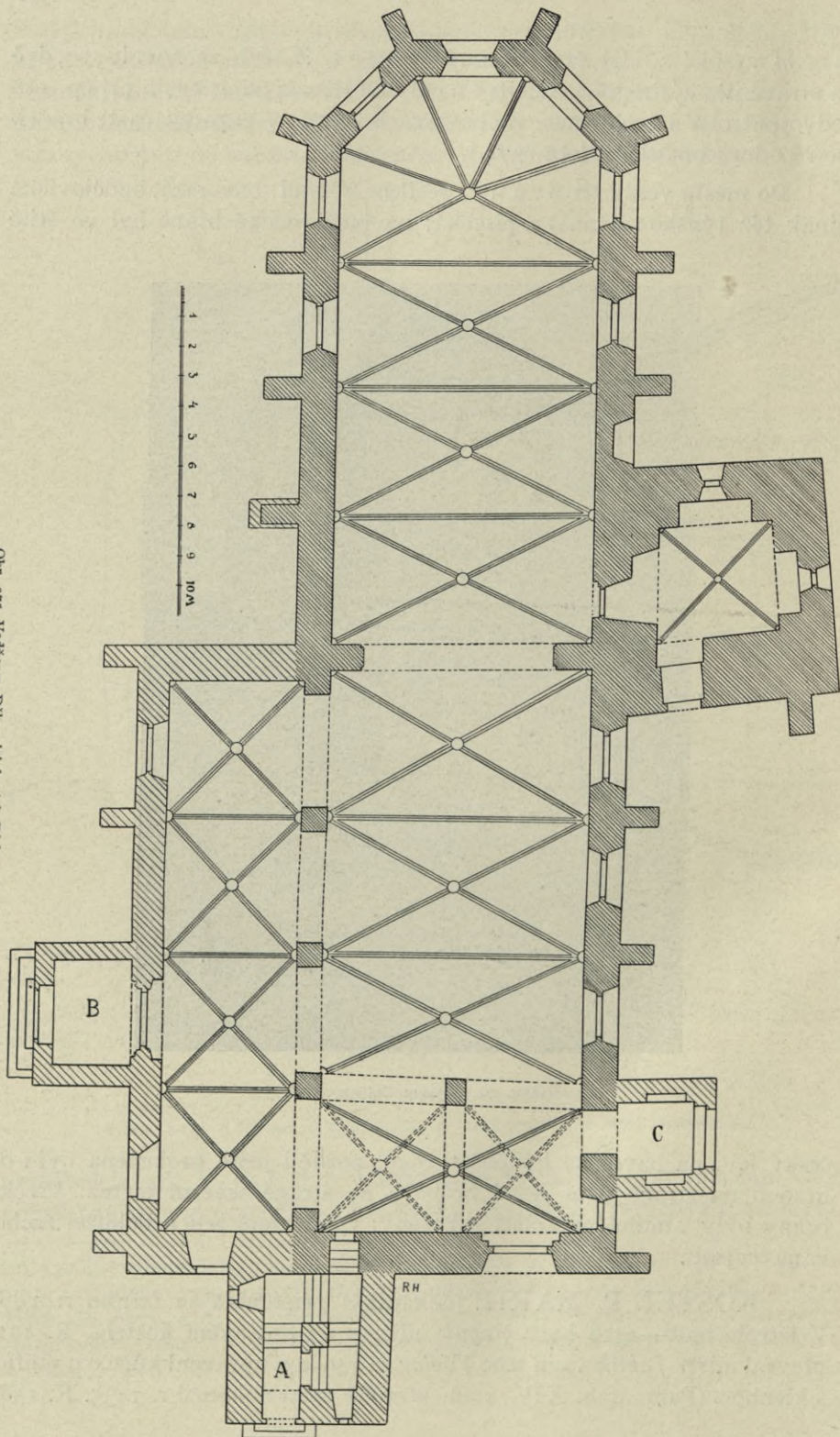


Obr. 374. Vodňany. Bašta hradební.

český lev, na bavorské letopočet 1540; později ještě prolomena byla do hradeb na straně jižní Nová brána a na straně severní fortna. Všecky brány byly v minulém století pobořeny; vyobrazení jejich bohužel zachována nejsou.

KOSTEL P. MARIE (děkanský) připomíná se farním r. 1336. V letech 1406—1418 byly činěny odkazy na dostavění kostela. R. 1415 převzal mistr *Jaklík* a syn jeho *Václav* za 159 kop upravení kůru o 9 pilířích s klenbou (Pam. arch. XIV., 106), kterouž práci dokončil r. 1435. R. 1584,

Obt. 375. Vodňany. Dekanský kostel. Půdorys.



an mistr *Vincenc*, zedník z Budějovic, stavbu kruchty a zaklenutí kostela prováděl, spadlo vše, nové i staré zdi se pobořily a bylo třeba je znovu stavěti. Tehdy vzniklo dvojloží (J. Braniš v Pam. arch. XVII., 210), R. 1699 připomíná se v kostele 12 kalichů (z toho dva s emaily) s patenami,



Obr. 376. Vodňany. Děk. kostel. Pohled od východu. Stav před regotisací.

velká monstrance a dvě stříbrné konvičky, celkem 789 lotů váhy. (Dr. Ant. Podlaha v Methodu XXIV., 119.). R. 1722 shořel kostel s celým městem, s věží a 6 zvony. Věž dostavěna až r. 1734 a opatřeny 3 nové zvony a hodiny a na památku vikáře tehdejšího A. J. Vokouna připevněny jeho iniciály v reliéfu a podoba ryby okouna s letopočtem. R. 1737 postaveny nové varhany *Janem Hönerem* z Bechyně. R. 1865 blesk porouchal

věž, takže byla snesena střecha a dána jen nízká z nouze, až v letech 1875—6 zdívo o 10 stop zvýšeno a střecha postavena dle návrhu *A. Bauma* a *B. Münzbergra*. (Method II., 118.) Poslední oprava provedena *J. Mockrem* v l. 1894—97, při čemž kostel násilně regotisován. Vnitřek vymalován dle návrhu *M. Alše*. (Stav před opravou kostela předvádějí obr. 376-8 a 380-381.)



Obr. 377. Vodňany. Děk. kostel. Pohled od severozápadu. Stav před regotisací.

S t a v b a (obr. 375.) orientovaná, gotická (s přístavbami renesančními) obsahuje presbytář s polygonálním závěrem, hlavní loď stejné s ním délky, šířky a výšky, nižší boční loď na straně severní a vysokou hranolovou věž, přilehlou k jižní straně presbytáře. Loď a presbytář kryty jsou společnou střechou s přímočarým slemenem. Ze západního průčelí vystupuje s lodí stejně vysoké věžovité schodiště (obr. 378.) na kruchtě a do podstřeší, z jižního boku lodi kobka (obr. 378.) a nad ní bývalá klenotnice, z protější strany podobná kobka, nižší (obr. 378.). Přístavby tyto, vesměs renesanční, tvoří se starší gotickou budovou malebně seskupený celek. Přístavbě jižní lodi boční překážela bezprostřední blízkost zde již ode dávna stávajících budov soukromých. Prostý sokl se žlábkem obkličuje ve stejné výši pouze starší části chrámové stavby.

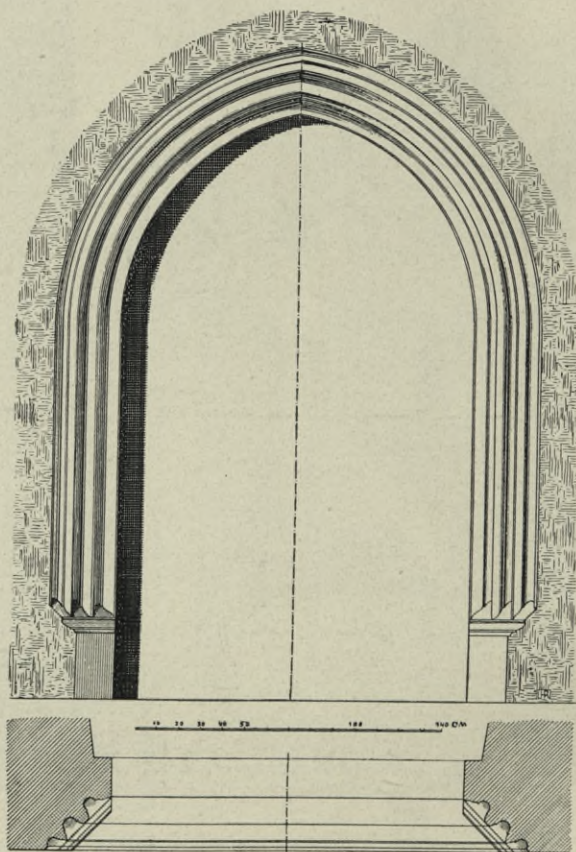
Presbytář opřen v bocích a na hranách pětibokého (z osmiúhelníka) závěru devíti opěrnými pilíři o jednom ústupku (při poslední opravě ve svrchní části doplněny pultovými stříškami s fiálou a křížovou kytkou) a prolomen sedmi dvojdílnými okny s hrotitými oblouky, do nichž zasazena nová kružba.



Obr. 378. Vodňany. Děk. kostel. Pohled od jihozápadu. Stav před regotisací.

Hlavní loď. Na jižní straně dva opěráky, mezi nimi tři okna hrotitá, dvojdílná, s obnovenou kružbou, vedle trojpatrová předsíň, přístavba ze XVI. stol., s renaissančním štítem, polokruhovým vchodem a obdélnými okénky. Přízemní kobka má křížové klenutí s žebry profilu hruškového bez konsol a svorníku. Západní průčelí (obr. 378), do nedávna nízkými přístavbami zatarasené, nyní volné, prolomeno novým vchodem gotickým, nad ním široké hrotité okno s hladkým ostěním bez kružby (původní), nad římsou ozdobný renaissanční štít, členěný ve dvou etážích pilastry a nově škrabanou ornamentikou. Z levého jeho boku vystupuje

do úrovně s hlavní lodí v půdorysu kvadratické schodiště, v něm stupňovitě založená, na hranách okosená pravoúhlá okénka až do nejvyššího patra, nejvyšší renaissanční štít stejné úpravy s předešlými a valbová, kůrkami krytá střecha. K severní straně prodlužuje se společná střecha až k boku nižší vedlejší lodi, která opřena třemi pilíři bez ústupků s novým vrcholením, prolomena jest ve dvou řadách nad sebou



Obr. 379. Vodňany. Děk. kostel. Portál v hlavní lodi na severu.

hrotitými okny (bez kružeb). Jako na protější straně, i zde vystupuje z líce zdi dvojpatrová kobka s polokruhovým vchodem a jednoduchým renaissančním štítem (v něm freskový obraz Madonny od *M. Aleše*), sklenutá žebry bez svorníku a konsol. Vnitřní vchod, lomeně sklenutý, profilován jest hruškovým a oblým prutem a třemi žlábký; jeho šířka 1.66 m, výška 2.66 m (obr. 379.).

Věž, mezi presbytář a loď vsunutá, čtyřpatrová, obdržela po rekonstrukci r. 1876 nový valbový kryt se čtyřmi gotickými vikýři a štíhlou lucerničkou na vrcholu. Pod střechou ciferníky, ke čtyřem stranám otevřená

okna hrotitá ve dvou patrech nad sebou, spodní opatřená panelovanou poprsní, nad nimi tři erbovní štítky, v patru prvním úzká okna obdélníková, v přízemí malá hrotitá s nosy. Zde též na straně západní pravoúhlý vchod do podvěžní sakristie, sklenuté do kříže s žebry vyžlabenými na



☒ Obr. 380. Vodňany. Děk. kostel. Pohled do vnitřku k hlav. oltáři. Stav před regotisací.

kuželovitých konsolách, ve svorníku pětistá růže. (Obr. 384 a 385.) Odtud otevírá se do presbytáře pravoúhlý vchod, profilovaný dvěma pruty a tolikéž žlábků.

Vnitřek (obr. 380—381.).

Hlavní loď 19·10 m dlouhá, 8·75 m široká, o čtyřech polích křížem sklenutých; žebra mělkého hruškového profilu, svorníky hladké

deset konsol s maskami různých podob a výrazných tváří (obr. 382.). Při západní straně dvě kruchtě nad sebou o dvou křížových sklepeních s žebry bez konsol, spodní bez svorníků, svrchní s hladkými terčí, vpředu kvadratický pilíř a dva půlkruhové pásy; na hořejší kruchtě dřevěný balustr, uprostřed konsolovitě vycpátý.



Obr. 381. Vodňany, Děk. kostel. Pohled do vnitřku ke kruchtě. Stav před regotisací.

B o č n í l o d ě, 4,5 m šir., otvírá se do hlavní lodi čtyřmi polokruhovitými oblouky na třech nízkých čtyřbokých pilířích s krycími deskami dolů skrojenými. Klenby tvoří čtyři křížová travée s žebry hrůškovitého profilu, konsoly (obr. 385.) na pilířích i při zdi jehlancové, svorníky malé, hladké. Nad klenutím empora stejné dispozice a podobné úpravy jako přízemí, jenom klenba vyšší a konsoly přizdílní lidskými maskami zdobené (nové).



Obr. 382. Vodňany. Dek. kostel. Varianty hlavíc křtenských v lodi a presbytáři.

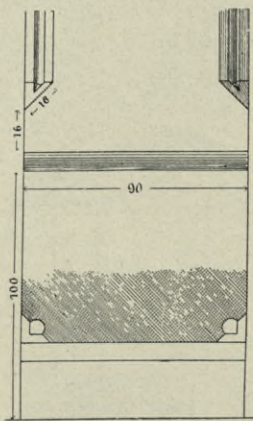
Triumfální oblouk, ve světlosti 6.13 m šir., hrotitý, má hrany okosené, v nich až po náběh žlábek (obr. 383.).

Presbytář, 20 m dl. a 8.73 m šir., skládá se ze tří křížových travců a pěti stran osmiúhelníka. Sklenut jest goticky do žeber hruškovitého profilu, ve čtyřech svornících troj- i čtyřlíst. (Obr. 384.) Žebra opírají se o konsoly v líci zdí hlavicemi lidskými zdobené (obr. 382.) a v koutech i v závěru o konsoly tvaru kuželovitého a jehlancovitého. (Obr. 385.)

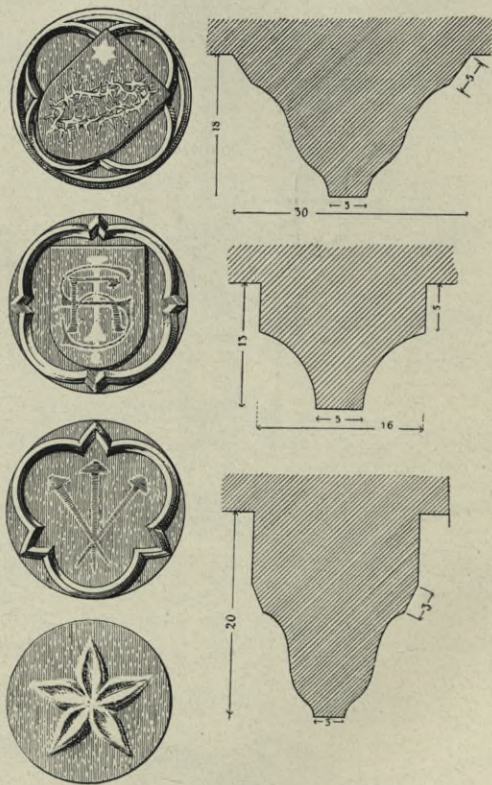
Vnitřní zařízení nové z doby poslední opravy.*)

U jižního vchodu kamenná, hranolovitá pokladnice, na líci čtyřboká růžice a letopočet 1706.

V presbytáři dubové lavice, z doby empiru.



Obr. 383. Vodňany. Děk. kostel. Profil triumfálního oblouku.



Obr. 384. Vodňany. Děk. kostel. Svorník v presbytáři a sakristii, profil žeber v lodí, sakristii a presbytáři.

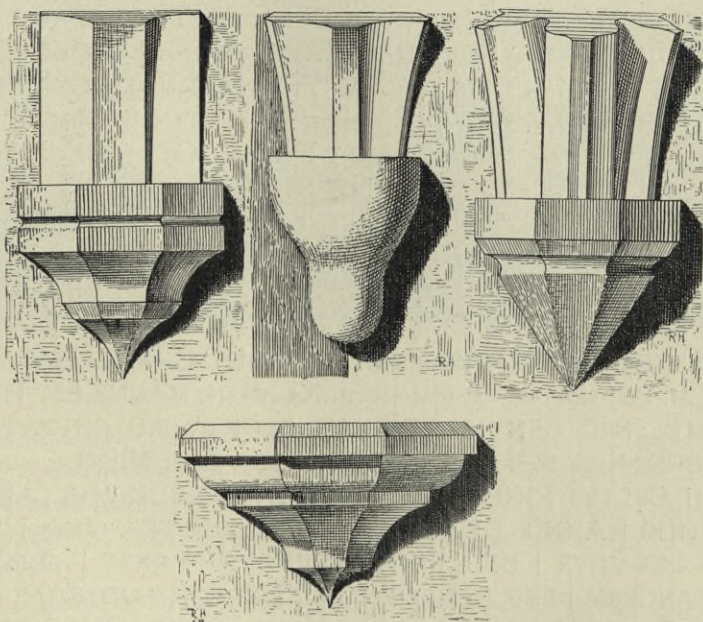
Pod kůrem z povědnice téhož slohu, s letopočtem 1827.

Monstrance paprsková, 85 cm vysoká, na ovální noze věncová a dvojice hlav andělích. V kartuši vyryto: A. 1711 | SUB DECANATU | SAMVELIS | ALEXI. V druhé kartuši znak městský. Na nodu anděl rozkřídlý drží kmen vinné révy s hrozny. Melchisedech kruhový, nejvyšš Bůh Otec, kříž a v pozadí svatozář.

*) Po zrušení literátského kůru prodáno r. 1786 v dražbě graduale za 1 zl. a dva kancionály. (Konrad, Děj. posv. zpěvu II., 113, 350, 411, 455.) R. 1876 dány do musea Křesťanské Akademie v Praze reliquiář renaissanční (Method II., 134; Sto let práce III., 626) a pergamenový kancionál.

Pacificál, 38 cm vysoký, noha ovální, nodus vásovitý. Kolem oblamované kartuše klečí dva andělé s dvojitým paprskem. Na noze vyryto: ANTO : IOAN : FRANZ : FIEDLER : DEC : WODNIAN 1749 D. 4. DEC.

Zvony: I. Marek. 172 cm v prům. a 135 cm vys. Kolem koruny nápis: LETA 1722 DNE 27 MAGE W. 9. HODIN NIEMEC · PRZED POLED:



Obr. 385. Vodňany. Děk. kostel. Varianty konsol klenbočních v sakristii, lodi a presbytáři.

SKRZ OHEN WZKAZI PRZISSLO KOSTEL WIEZ 6 ZWONV A CELI MIE-
STO WODNIANY. Pod tím ozdobné festony, mezi nimi: IOS. GELINEK.

Na plášti: C L

IMMANEM DVM TOTA PERIT WODNIANA PER IGNE:
ET CVM QVINQVEALYS MAXIMA FRUSTRATOR EGO
TERTIO AB IGNE ANNÔ RESTAVROR: QVODQVE REMANSIT
HEV DE SEX! TECVM IANE REFVNDOR EGO:
AVGEOR AD MARCI WENCESLAI NOMINE; NEMPE:
TVRRIS ET VRBIS EGO GLORIA MAJOR ERO.

Naproti:

BENEDICTÔ XIII SVM. PONT : TENENTE
CAROLÔ VI . R : IMPERAWTE
FERDINANDÔ E COM. DE KÛNBVRG PRAG : ARCHIEP
C'ANNOWIZ : S : I : NEPOM : PROMOWENTE

DANIELE A MAYERN PRAEP. METR: ET EPÒ SVFRAGANTE
 PATROWO SENATV VRBIS ACVRAWTE
 ANTONIO WOKAVN POST RELVIT: DEC: EXISTENTE
 EXPENSAS IPSA HAC IVDP. V. ECCLESIA PRAEBENTE
 A CONP. VIII. QVI FVIT
 MDCCXXV.

Nejniže: VALENTIN LISSIACK VON PRAG GOSS MICH IN WODNIAN 1725. Na plášti relief sv. Václava, pod ním: TVTA VT AB IGNI FORET WENCESLAVS AGET | P. ADALBERTVS MOTL | CAPLAN, pak relief sv. Marka, pod ním: DVM PACEM TIBI MARIE DATAM WODNIANA PRECATUR, dále erb města s opisem: SICILVM REGIAE CIVITATIS WODNIAN 1725. Na věnci: RADDA FRANZ GELINEK KRA: RYCH: PHILIPOWSKY. PRIM. M. S. DWORSKY. IOSEPHVS GELINEK. I. ALECHS. I. LEDECKY L. SSWEHLA IAN F: GIRESS: pod ním AVRZEDLNÍK KOSTELNÍ W: RZIDKI. F. IROWEC T. SANDR C. BERONSKY. V. DOVBRAVSKY. Sc.

2. Jan. Vys. 1·10 *m*, v průměru 1·36 *m*. Kolem koruny: IOANNAEAE TRIADI TRIBVS POLI ET SOLI CHARITIBVS VENERATIONEM. Pod tím ozdoba festonová. Na plášti: MAGNA EST HIC GLORIA PATHMI: HIC GENTIS NOSTRAE GLORIA: PULCHRA TRIAS GLORIA IORDANIS. Relief sv. Jana Křtitele a Jana Miláčka, mezi nimi C. Naproti: CVLTVI IONNIS TER GEMINI | E RELIQVIIS CAMPANARUM TERMINIS | ANNÒ DE LACRATAE VRBIS TER VNO | O AVDIAT DEUS TER VNVS | ET A FRACTO FVLGVRE TAXIT | TER FAVSTAM TER SANCTAM | TER BENEDICTAM | LECTOR AUDIEBAS HOC TENVS IANVS BIERO | WIDE WADE ET VISVM NARRA WODNIAN | IANVM TRIFRONTEM | VALENTIN LISSIACK.

3. Matka Boží. Vys. 0·66 *m*, v průměru 0·80 *m*. Na koruně šest hlaviček. Na plášti relief P. Marie a nápis: SENATVS POPVLI QVE WODNIANENSIS | VOTA REPVBLICO SONITV | HONORI MARIAE APPROPRIATA XII. VIII BŘÍS. Naproti zemský znak, pod ním: FVDIT ME IOANNES GEORGIVS KÜHNER AVXILIO FILIJ IOSEPH: LISSIACK 1769. COOPERANTE PR: ANTONIO ALEXIO MAZACARINI DECANO PATRIOTA WODNANENSI. Mezi nápisy reliefy dvou světců. Na věnci pás z akanthů.

4. Umíráček 0·41 *m* v prům. a 0·33 *m* vysoký. Na plášti: NAKLADEM PANA WACZLAWA FIALI SLADKA WODNIANSKEHO A ALZBETI MANZELKI GEHO | ZA DVCHOWNI SPRAVI WEL: KNEZE SAMVELA - ALEXIVSA | DEKANA WODNANSKEHO SLIT GEST V KLATOWECH LETA 1710. Znak města Vodňan, na věnci akantová ozdoba a značka zvonáře Jana Pricqveye z Klatov.

5. Florián 0·39 *m* v prům. a 0·30 *m* vys. Kolem koruny: PROCVRANTE LOCI PATRONO 1834.



Obr. 386. Vodňany. Hřbitovní kostel. Řezaná skupina na hlav. oltáři.

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE, špitální a hřbitovní, jest prastarého založení. Již r. 1414 jakýsi Jakub Jakobel dvůr kostelu a špitálu daroval. Kostel byl r. 1843 zbořen a nový na jeho místě r. 1844 postaven. Vnějšek i vnitřek jest prostý, s věží v průčelí severním a pravc-
úhlým presbytářem.

Na hlavním oltáři výborný obraz sv. Jana Křtitele, darovaný kostelu císařovnou Karolinou Augustou. Pod obrazem plně řezané figury dvanácti apoštolů s Kristem při večeři Páně v životní velikosti (obr. 385). V tumbě řezba kladení Krista do hrobu (obr. 387.). Obě



Obr. 387. Vodňany. Hřbitovní kostel. Řezba v tumbě hlav. oltáře.

řezby, opravené r. 1904 *J. Krejčíkem*, vzájemně se doplňují, stejného původu a díla (2. polov. XVII. stol.); byly sem z hlavního oltáře děkan-ského kostela přeneseny, když byl tento nahrazen novým, pseudogotickým.

Na levém bočním oltáři barokní socha sv. Jana Nep. Na pravém barokní sousoší Kalvarie.

Na amboně kazatelny řezba z mrtvých vstání.

V lodi obraz sv. Josefa s Ježíškem.

V dřívějším kostele býval na postranním oltáři nápis: Ad maiorem dei gloriam nec non in honorem S. Patronorum suorum Praecursoris Christi Joannis Baptistae singularisque thaumaturgi divi Joannis Nepomuceni altare hoc poni et fieri curavit Bartholomeus Fidler molitor Wodnianensis MDCXCIV.

Zvony. I. 45 cm v prům. a 36 cm vys. U koruny: *ia mistr pawel konwarz z prahi ke rzi chwale*. Pod tím: PANV BOHV A · S · IANV (mezi slovy got. větévky). XVI. stol.

2. 41 cm v prům., 31 cm vys. Festonová ozdoba při koruně. Na plášti: IG. KÜHNER FUSOR 1769, naproti relief sv. Trojice.

Většina soukromých DOMŮ v městě pozbyla následkem požárů a nešetrnosti k starým památkám již v minulém století svého starého rázu. Zachovalo se ze starší doby jen málo: na náměstí v čp. 4 jednoduché gotické ostění dveří, v průjezdě domu čp. 2 křížové klenby ze XVI. stol., v čp. 23 vchod s lomeným obloukem, zvenčí podloubí s křížovým gotickým klenutím a renaissanční štít na okraji volutovaný. Na domě čp. 1 ozdobná attika s pěti pilířky a třemi můstky, zavrcholena prolamovanou galerií, na níž v rozích vásy, původně ze XVI. stol. Na budějovickém předměstí dům čp. 43 s barokovým štítem v čele, tři okna s římsami, mezi nimi výklenek se chambranou, v něm baroková soška dřevěná; na jejím podstavci nápis: MARIA | PROTECTRIX ET ADVOCATA | NOSTRA (= 1717.)

Nedaleko města u Strakonické silnice mešní KAPLE SV. VOJTĚCHA, nákladem Kristiána Jonáše r. 1730 vystavěná. Prosté, otdélné, barokní stavení vykroužených nároží, s ustupujícím pravouhlým presbytářem, jehož hrany sříznuty. Na střeše osmiboká lucerna, jehlanem krytá. Okna v lodi elliptická, v presbytáři půlkruhem sklenutá.

Vnitřek prostý. Pozoruhodna jest jenom soška Sedmibolestné P. Marie.

Na téže cestě KAPLIČKA sv. Jana Nepom., zdobená dvěma pilastry a barokním štítem, v jehož bocích dvě vásy. Uvnitř socha téhož světce, slabé práce. Podobná kaplička čtrnácti sv. pomocníků na cestě k Čičenicům, zdobená zevně dvěma pilastry a štítem segmentovitě sklenutým. Obě z XVIII. stol.

Na kamenném mostě přes Blanici žulová SOCHA Jana Nepom., slabé práce.

MUSEUM MĚSTSKÉ (na radnici, teprve v zárodcích) obsahuje vedle četných předmětů lidové a řemeslné práce většinou významu místního (památky rodinné, cechovní, obyčejové, písemné, nábytkové*) atd.), něco tisků ze XVI.—XVIII. stol., sbírku mincí, výšivek, pohledů místních a j. v. Zajímavější po stránce historické a umělecké jsou:



Obr. 388. Vodňany. Museum. Reliéf: Příchod sv. tří králů.

Reliéf v dřevě řezaný: Klanění sv. tří králů, část skládacího oltáře ze XVI. stol. (obr. 388.). [Viz Podlaha ve Vlasti XII, 66.]

Soška Piety, 80 cm vys., ranně barokní, z pol. XVII. st. (obr. 389.).

Krucifix barokní (na chodbě), 60 cm vys.

Malý obraz Madonny na plátně, ze XVI. stol.

*) Na národop. výstavě byla renaissanční truhla z poč. XVII. stol. (Národop. výstava čes.-slov. 1895, 332, s ill.)

Velký obraz P. Marie Montserratské s dvěma donátory u nohou (z hlav. oltáře děkanského kostela), darovaný kostelu hrabaty Marradasy r. 1658, k tomu 4 barokní sochy svatých: Řehoře, Ambrože, Jeronýma a Augustina z téhož oltáře.



Obr. 389. Vodňany. Museum. Soška Piety.

Kopie obrazu P. Marie Pasovské ve skleněném rámcí; vespod nápis: CREDITSCH PINXITPOSSONIÏ ANNO 1754: připsáno: „Царьце Римскаго, Мхрскаго . . . Чешскаго краля аfd. Кетжа Даніе 1640.

Na radnici*) mosazná pečetidla (obr. 390—392.):

*) V archivu rukopis (výklad svát. ev.) Jakuba z Jemnice, děkana ve Vltavotýně, z r. 1542. (Č. Č. M. XVII., 147.)

1. Průměr 42 mm, uprostřed havíř v kukli oběma rukama drží znak, v němž český lev, po stranách odznaky havířské, kolem blána s nápisem: SIGILLVM · CIVITATIS ⌘ WODNIANENSIS A 1562 a věnec vavřínový.

2. Menší, kruhové, v průměru 26 mm, s týmž erbem a opisem bez letopočtu, stejného rázu a písma.

3. Ovální (osy 34 a 39 mm). Uprostřed sv. Václav v koruně a hrano-stajovém plášti s praporcem a erbem knížecím (orlice), v opise mezi vavří-



Obr. 390.—392. Vodňany. Radnice. Městská pečetidla.

novými věnci: SIGILLUM · JUDICIS · CIVITATIS · WODNIANENSIS · A · 1422 · Poč. XVIII. stol.

4. Průměr 22 mm, uprostřed štít s písmenem W, držený štítonošem, po stranách odznaky havířské. Opis: SIGILLVM · CANCELLARIA · WODNIANENSIS.

Vrabsko, Dietrichstein.

Trajer 529. — Sommer VIII., 36, 22. — Schaller III., 60. — Renner a Paroubek 126.

Po tvrzi, kterou měli v držení Vrábští, není stopy. Pravděpodobno jest, že tvrz byla vodní. R. 1727 velkopřevor Gundaker, hrabě z Dietrichsteinu, vystavěl pod Vrábskem při rybníce DVŮR S KAPLÍ srdce Ježíšova, jenž po něm nazván Dietrichstein. Prostá, jednopatrová budova s vížkou, obstavená do čtyřúhelníku hospodářskými staveními.

Vráž.

Dr. J. L. Pič, Čechy předhistorické 160. — Schaller III., 32. — Sommer VIII., 22. — Trajer 555. — Sedláček, Slovník 980. — J. Soukup, Pam. arch. XXII., 317.

V knížecích lesích mohly; nález: bronzové náramky a jehlice v zámeckých sbírkách ve Vráži.

R. 1323 král Jan zastavil Vráž Petru z Rožmberka. R. 1437 a 1556 bylo zde manství, koncem XVI. stol. přešla Vráž koupí na Lobkovice.

LOVECKÝ ZÁMEK knížete Jiřího z Lobkovic, v moderní podobě přestavěný po ohni r. 1881. (původní stavba z r. 1868—75.) Požárem zničeno velmi mnoho cenného starého nábytku, obrazů a památek uměleckého průmyslu. Z věcí zachovaných budí pozornost:

Stolek toaletní barevně intarsovaný, na desce uprostřed vosy, z níž vybíhají rozviliny s květy a ptáky. XVIII. stol.

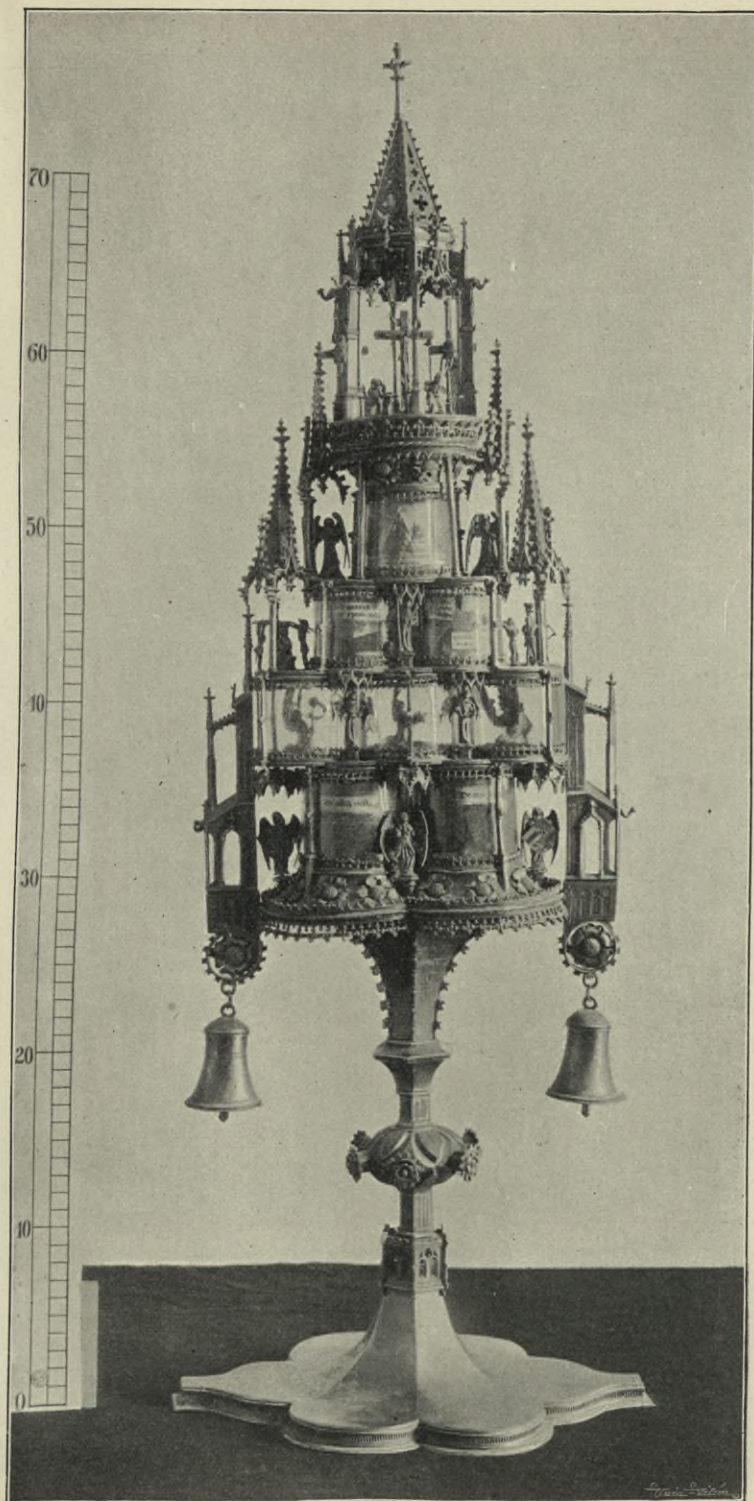
Široká, dvojkřídlová skříň s pilastry na okosených hranách, na křídlech intarsované náplně (mythologické figurky v sloupových arkádách), ve vlysu letopočet 1756.

Sekretář z červeného dřeva s četnými zásuvkami, bohatě vykládaný perletí a stříbrem. XVII. stol.

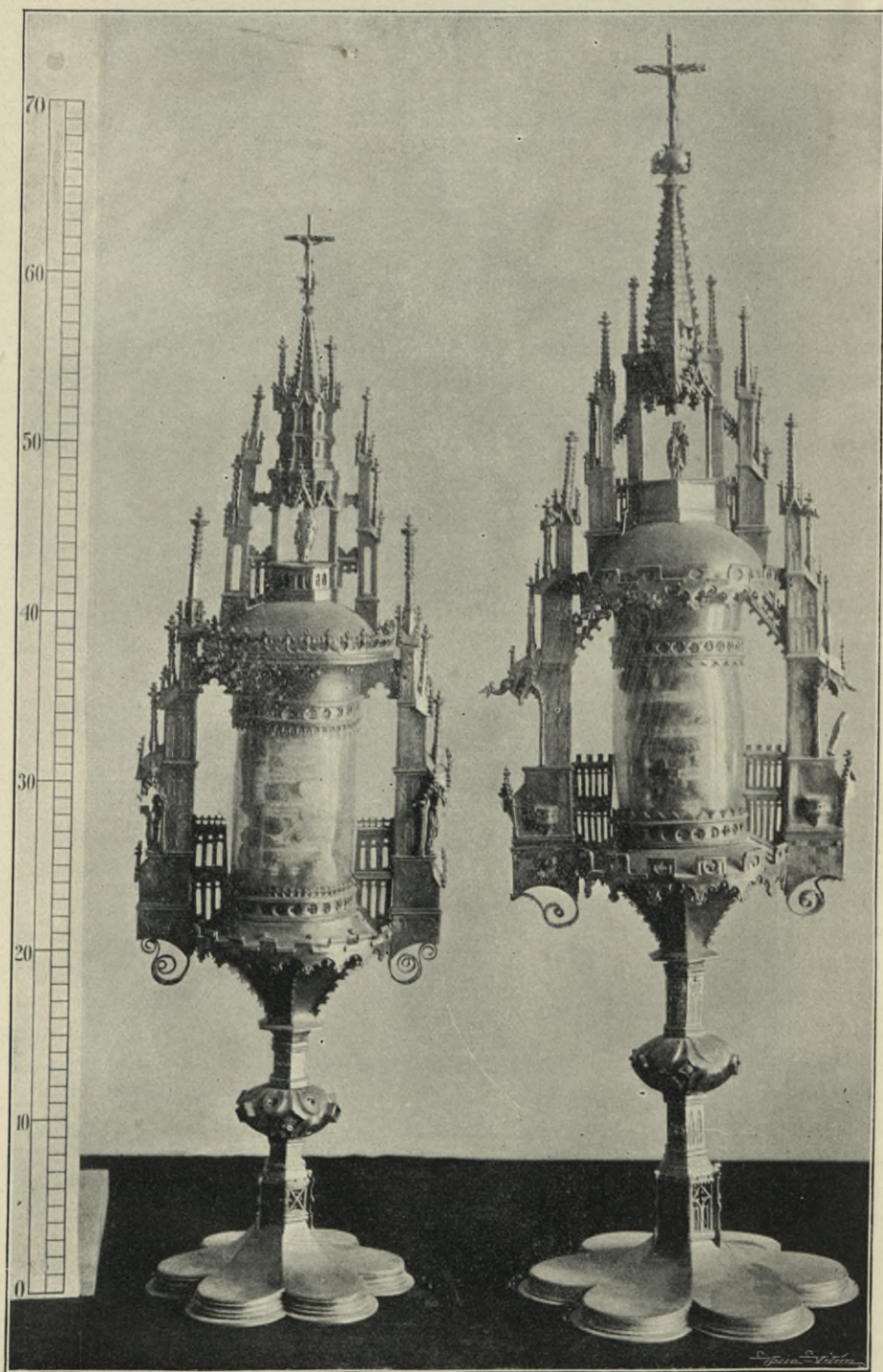
Četné nádoby majolikové a porculánové (majolikové svícny v podobě lvů).

V zámecké kapli sedm gotických relikviářů, tepaných ze stříbra, z pozůstalosti Frant. Jos. hraběte Sternberg-Manderscheida († 1830) a jeho matky, vládnoucí někdy rodinnými statky v území Eifelském. Vzácné tyto památky pocházejí z některé zlatnické dílny porýnské a zhotoveny byly na paměť sňatku Gerharda z Loen a Hainbergu, hraběte z Blankenheimu, s dcerou pánů z Moersu okolo r. 1430 (erby obou rodů na relikviáři č. 1.). Větší část relikviářů zadržena byla s rodinným jménem v době francouzské revoluce a zavlčena do Francie a jen menší jich část odvezena rodinou do Čech, kdež dědictvím a koupí přešla v držení nynějšího majitele. (Jos. Soukup v Pam. arch. XXII, 317, s tab. 18—21.) Všecky relikviáře vyšly ze společné dílny; všem slouží za podnož šestilaločná patka, ze které vyrůstá hranolový stvol dole prolamovanou arkaturou, uprostřed routovým ořechem opatřený. V architektonických nástavcích skleněná válcovitá pouzdra s ostatky, při nichž proužky pergamenové s minuskulovými nápisy. Četné lité figurky andílků a svatých, jemně ciselovaných, rozestavěny jsou pod baldachýnky postranních opěráčků a pod baldachýnem vrcholovým. Zlatnická práce na všech je dokonalá, technika vyspělá, nejdokonalejší čís. 1., 3. a 7.

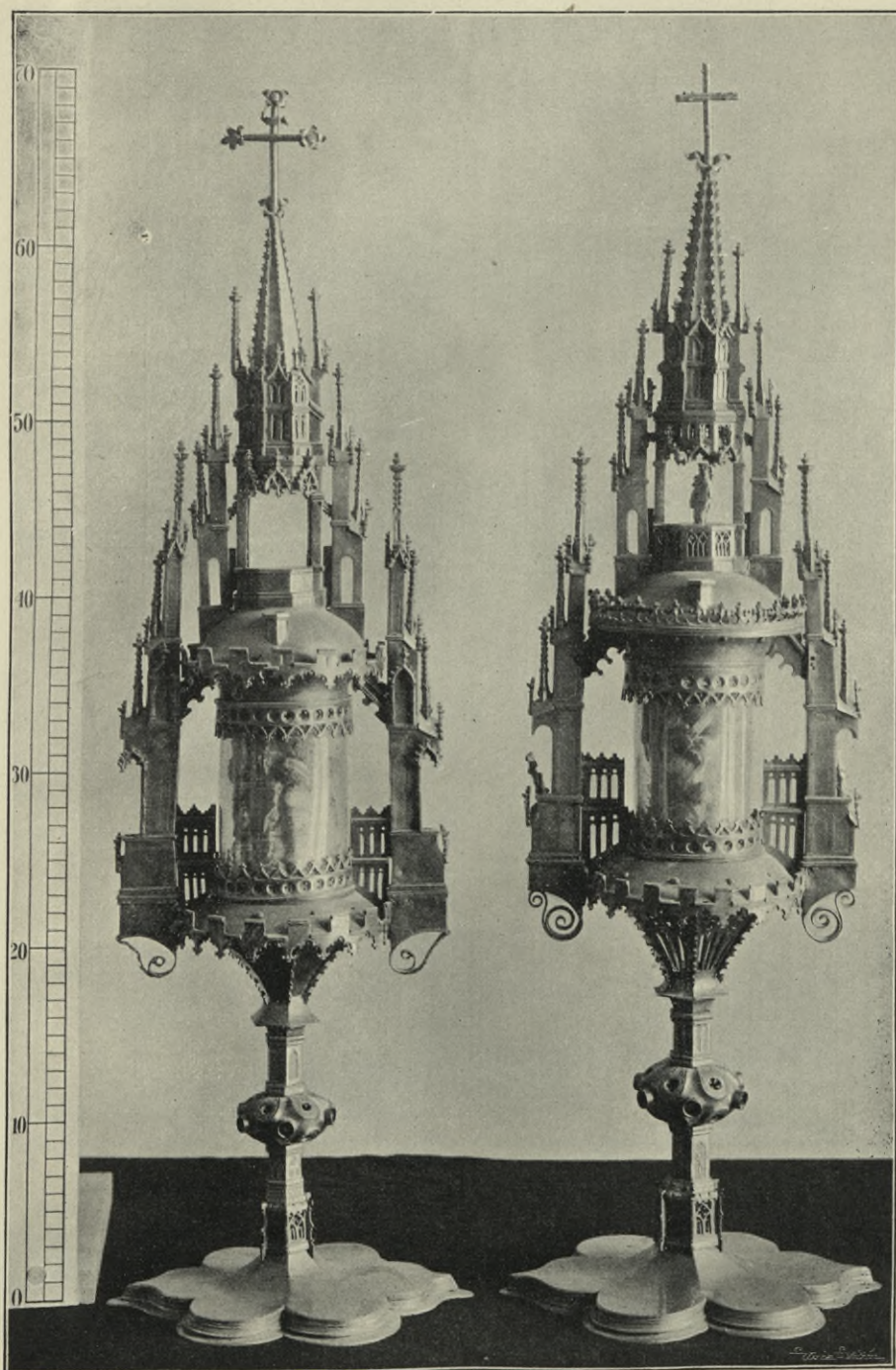
Č. 1. Výška 79 cm, šířka 29,5 cm, postranní listovce šestilaločné nohy prodlužují se v cípy. Nástavec z válcovitých schránek s ostatky, ve čtyřech etážích nad sebou, po obou stranách architektura s opěráčky a otevřenými věžkami, dole zavěšeny jsou zvonky; vrcholení věžovitě



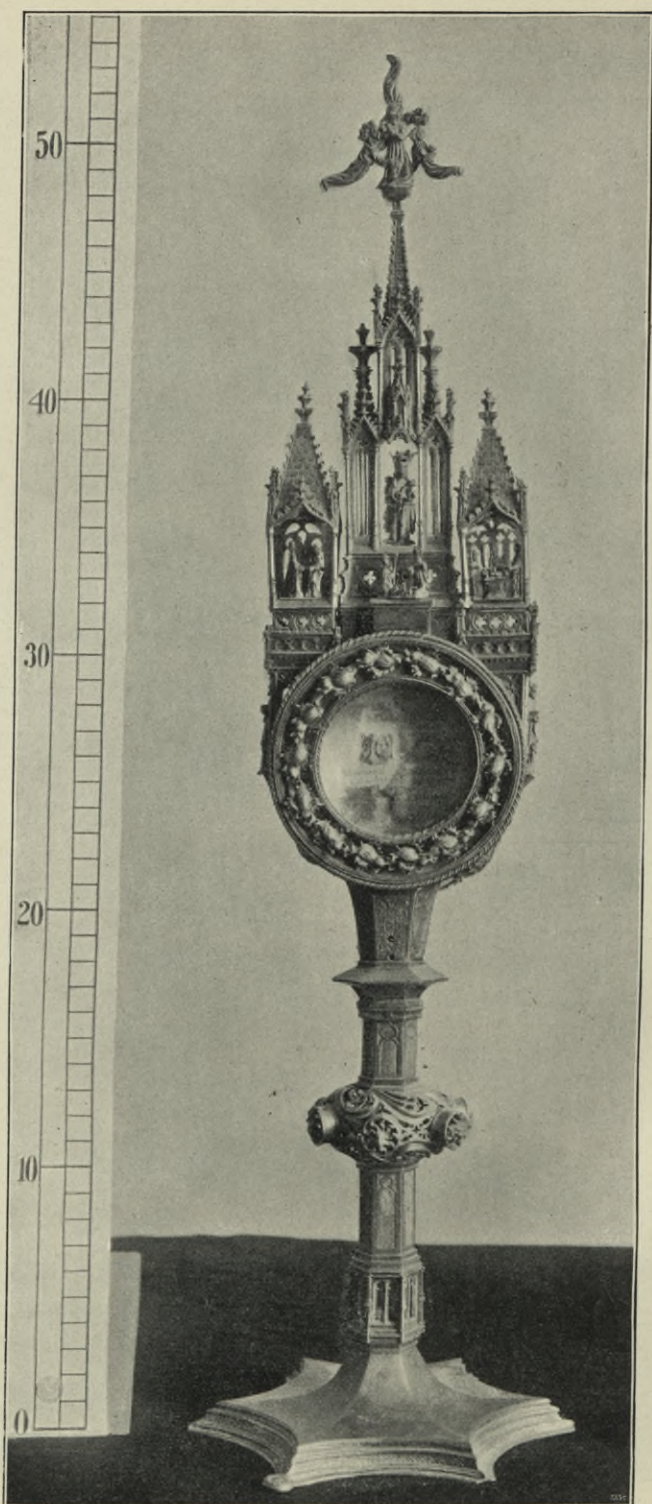
Obr. 393. Vráž. Zámek. Reliquiář čís. 1.]



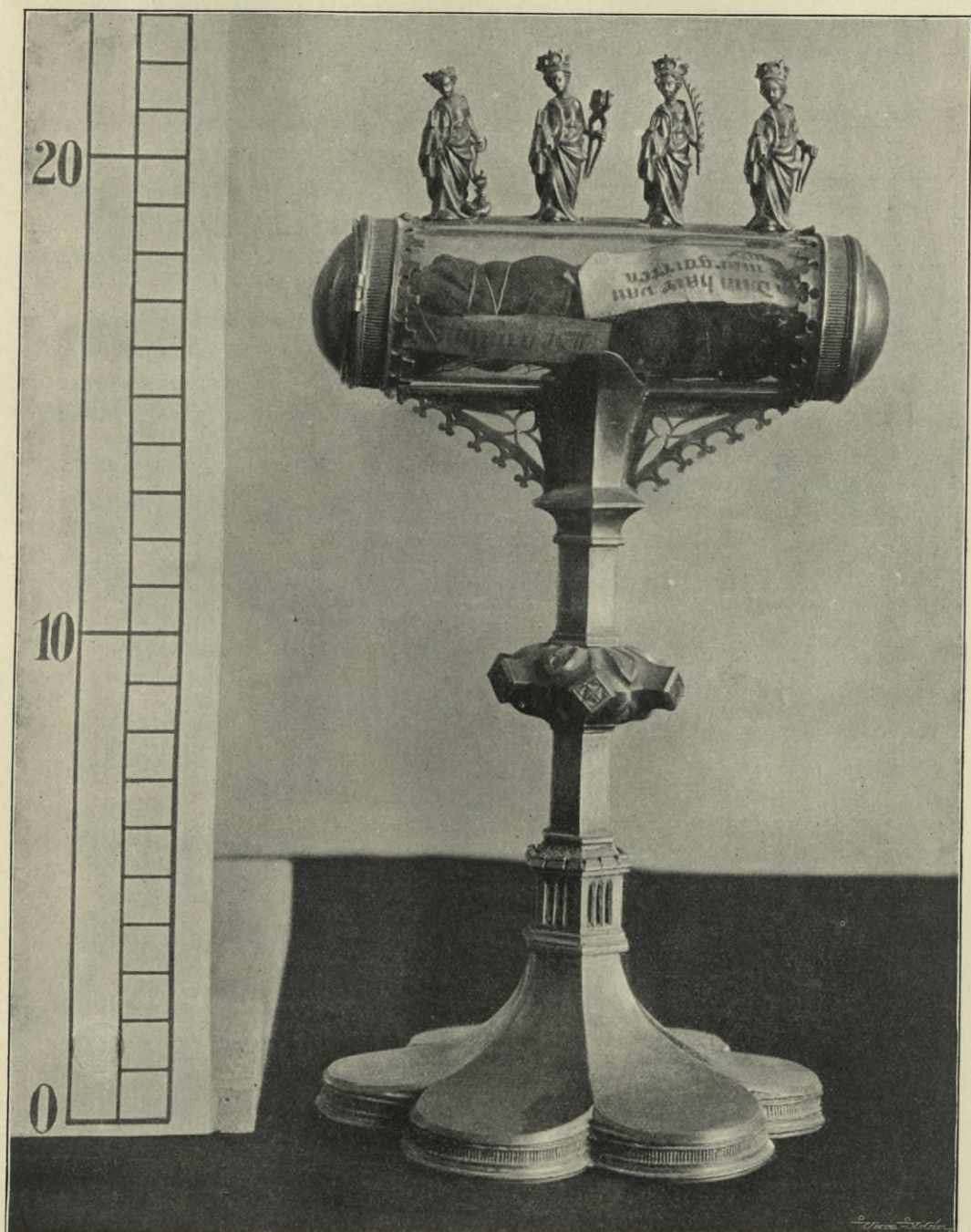
Obr. 394. Vráž. Zámek. Reliquiáře čís. 2. a 4.



Obr. 395. Vráž. Zámek. Reliquiáře čís. 5. a⁻6.



Obr. 376. Vráž, Zámek, Reliquiář čís. 3.



Obr. 397. Vráž, Zámek, Reliquiář_čís. 7.

s prolamovanou stříškou, jehlanová helmice, posetá na hranách žabkami, vybíhá v kříž. Ve spodní etáži drží dva rozkřídlení andílkové emailované rodinné erby. Pod hořejším baldachýnem skupina Ukřižovaného, k jehož oslavě nese se obsah relikviárních schránek a různé nástroje a výjevy umučení Páně, umístěné na příhodných místech. (Obr. 393.)

Č. 2, 4, 5 a 6. Relikviáře běžného typu monstrancového, koncepcí sobě podobné, jich výška 64, 76, 72 a 70 *cm*, šířka 18, 20, 19·5 a 19 *cm*. Soustava opěrných pilířků s oblouky a fiálami, uprostřed stojatá válcovitá schránka v ozdobném kování, krytá kopulovitou stříškou, nad ní baldachýnová věžice se soškou Madonny, pod postranními baldachýnky drobné sošky svatých. (Obr. 394—395.)

Č. 3. Výška 65 *cm*, šířka nástavce 11 *cm*. Nad kruhovou křišťálovou schránkou s ostatky soustava tří otevřených věžiček s jehlanovými, čelně postavenými věžicemi s jehlanovými stříškami, v postranních sousoší Zvěstování P. Marie a Obětování Krista, v prostřední vyvýšené soška Madonny; ta končí na místě křížové kytky skupinou Nanebevzetí P. Marie (obr. 396.).

Č. 7. Relikviář odchylný od ostatních vodorovným uložením křišťálové válcové schránky, podepřené prolamovanými obloučky, uvnitř ostatek roucha sv. Markéty. Na plochém víčku ostatek válece čtyři sošky světic. Výška relikviáře 20 *cm*, šířka 12 *cm* (obr. 397.).

Záhoří Horní.

Renner a Paroubek 212. — Sedláček VII., 125. — Čechy II, 146. — Schaller III., 27. — Sommer VIII., 65. — Trajer 580. — Sedláček, Slovník 1000.

KOSTEL SV. MICHAELA (farní) byl dán císařem Karlem IV. křížovníkům v Písku, odkud byl administrován. R. 1673 stal se opět farním. R. 1689 po požáru byl obnovován.

Jednoduchá s t a v b a (obr. 398.) orientovaná, původem gotická, na hranách osazená kvádry. V západním průčelí zděný barokový štít a přistavěná předsíň s plochým stropem; v ní polokruhový vchod s ošikmenými hranami otvírá se do lodi, jejíž hladké boky prolomeny třemi okny segmentovými. Užší pravoúhlý presbytář má ve východní čelní zdi hrotité okno bez kružby, s žulovým, neprofilovaným ostěním, ostatní okna (jedno na sever, dvě na jih) jsou sklenuta segmentem; na jižní straně pravoúhlý vchod. Nad presbytářem osmiboký sanktus s lucernou a jehlanovou stříškou. V ose chrámové, as 5 *m* od západního průčelí, stojí mohutná hranolovitá věž, 7·9 *m* ve straně, o třech patrech, se čtyřmi hodinovými štíty; kryta jest čtyřbokým jehlanem na hranách sříznutým, v osmibokou lucernu s baňkou přecházejícím. Ve štítové zdi nad obloukem triumfálním (v podstřeší) průchod goticky lomený, ze štěto-

vaného kamene sklenutý. Přízemek věže jest křížově z cihel sklenut a osvětlen střílnovitými okénky se širokými špaletami.

Vnitřek lodi, prostý obdélník 8·3 m široký, 13·6 m dlouhý, ploše krytý. Na západě hudební kůr na dvou pilířích spočívající, sklenutý křížovou klenbou. Triumfální oblouk polokruhový, v síle 1 m, otvírá se do presbytáře, 8·5 m dl., 4·88 m šir., sklenutého ve dvě travée do kříže. Žebra klínovitá, opatřená žlábkem, opírají se prostě okosenou patou o zeď. Na svornících dvojité desítlistá růžice (obr. 399.).

Sanktuarium jest prostý absidovitý výklenek.

Do sakristie valeně sklenuté, vede na východě okno.

Na hlavním oltáři obraz sv. Michala z XVIII. stol.

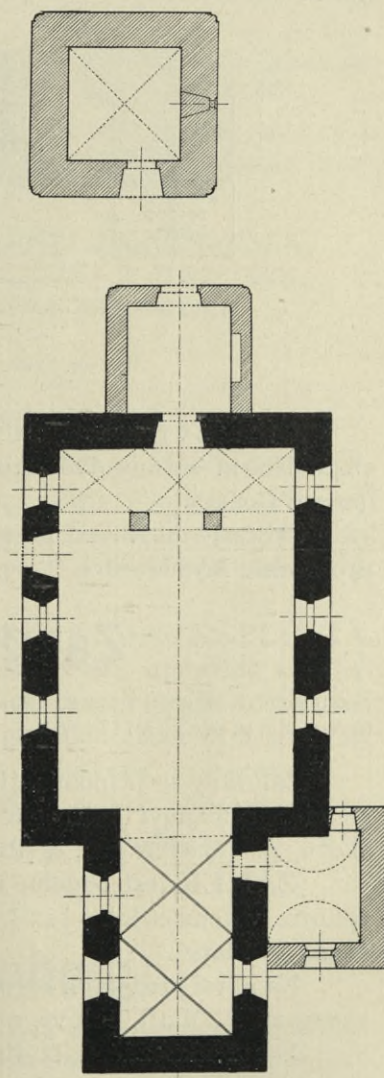
Na vedlejších oltářích obrazy sv. Josefa a P. Marie, od téhož mistra.

Kalich, 22·5 cm vys., průměr kupy 9 cm. Šestilaločná noha, nodus vásovité. Kupa v koši bohatě mušlovým ornamentem vyzdobeném. XVIII. stol.

Cínová křtitelnice, vysoká 27 cm, široká 32 cm, kotlík válcový. Na víku vyryto: P. I. FIALA | 1755.

Kazatelna z XVIII. stol., na poprsní reliefy: Vyvedení sv. Petra ze žaláře, Kristus v zahradě Getsemanské, Obětování Isáka Abrahámem.

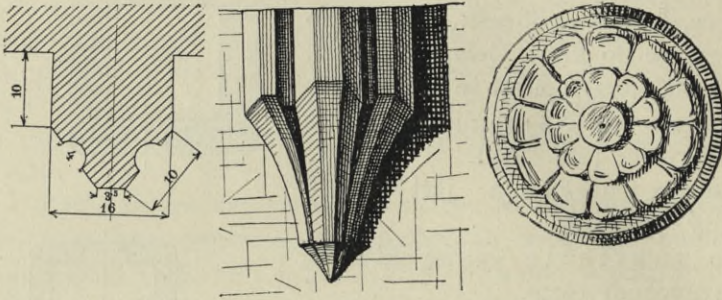
Zvony: I. Sv. Michal, 112 cm v prům., 92 cm vys. Uprostřed relief sv. Michala, pod ním: ANNO 1706. KECCTICEBPAIC A BAIIOBENI CBACTIBO MI- CĚAIA APOCTAOCIA DE BCB | BAPPI NA PAHCCTB EBEP- DEHO AHOEBDOPBIM BAPAD- DANI O. H. D. K. M. | P. P. IANNA KRISTIANA DEBOPPO NA KRAMIOPIC B COGEBCKEM | CECT CECTO BOPB CIBTĚ SKRBE HME ANTONIA SCHEACIOA BOP- NARBE H. | KRAMOPCKIM H CTAREM MICECIE PPAZCKEM. U koruny pásová ozdoba ornamentální. Naproti relief krucifixu.



Obr. 398. Záhoří. Půdorys kostela.

2. 76 cm v prům., 57 cm vys. Kolem koruny dvě listové ozdoby. Na plášti znak zvonařův a opis: JOHAN ADALBERT PERNER IN BVDWEIS ANNO 1839. Relief sv. Bartoloměje.

3. 35 cm v prům., 24 cm vys. Na plášti týž znak zvonařův a letopočet. Kolem koruny listová ozdoba.



Obr. 399. Záhoří, Kostel. Profil a pata žebra, svorník,

4. 100 cm v prům., 85 cm vys. Uprostřed týž znak zvonařův a letopočet 1840. Kolem koruny dvě listové ozdoby. Na plášti relief sv. Pavla a sv. Jana a Donáta.

Při cestě do Novosedel zděná BOŽÍ MUKA s plochým výklenkem pro obraz. XVIII. stol.

Zalužany (Zaluží).

Renner a Paroubek 179. — Sedláček VII., 75. — Schaller III., 62. — Sommer VIII., 66. — Trajer 545. — Sedláček, Slovník 1005.

Zalužany se připomínají již r. 1291. Císař Karel IV. je udělil Oldřichovi Špacmanovi z Kostelce. Od r. 1592 byly v držení rodu Švamberského, po různých pak držitelích přešly na Švarzenberky.

ZÁMEK jest obdélné stavení prosté, bez významu. V jižním rohu pokojík, v domácí k a p l i č k u přeměněný, s oltáříkem, na němž obstojný obraz P. Marie.

Na návsi před kaplí barokové SOCHY : sv. Jana Nepom. a sv. Anny vyučující P. Marii, žulové, z XVIII. stol.

U rybníka zděná čtyřboká KAPLIČKA, bez významu.

Zbenice (Zbynice).

Sedláček VII., 75. — Schaller III., 63. — Heber III., 212. — Renner a Paroubek 180. — Sommer VIII., 66. — Trajer 533. — Sedláček, Slovník 1001.

Již ve XIII. stol. připomínají se bratři Hron a Dětmar ze Zbenic. Později přecházely Zbenice na různé majitele. R. 1547 náležely Janovi

Bukovanskému z Bukovan. Jan Vlk z Kvítkova, který statek dědil po Barboře Vlkové z Mitrovic, prodal Zbenice r. 1618 Vilémovi Šleglovskému ze Šicendorfu. V XVIII. století držel ves klášter sv. Jana pod Skalou. R. 1805 přešly v držení rodu Švarzenberského.

Nynější ZÁMEK jest do čtverce zastavěn, s průčelím o 6 osách a se slabě vyznačeným risalitem uprostřed. V přízemí dva portály po boku risalitu, ellipticky sklenuté a barokně orámované. Okna v přízemku i v patrech barokními chambránami zdobená; okna v risalitu jsou po stranách zdobena lesenami a pseudojonskou hlavicí. Uprostřed bývala vížka s hodinami, nyní snesená. Nad levým portálem mramorové desky s erby a nápisem:

FRANTIS. SSLEGKROWSKI	ALENA SSLEGROWSKA
Z SSICZENDORFV	ROZENA Z STRZITEZE
EM . . . ZICH A STEZOVE	A NA ZBENICZICH.
MISTOPISARZ	
KRALOWSTWI CZESKEHO IHS	

Nad znakem: LETHA PANJE 1626.

Čtverečný dvůr jest lemován kolem pavlačemi, spočívajícími na elliptických obloucích, které z čtyřbokých pilířů vyrůstají. Přízemní místnosti valeně sklenuté s lunetami při oknech. Na sever v průčelí velký sál, prý kaple, nyní sýpka, zaujímá i prvé patro a zde stopy podobných ozdob maltových, jako v risalitu.

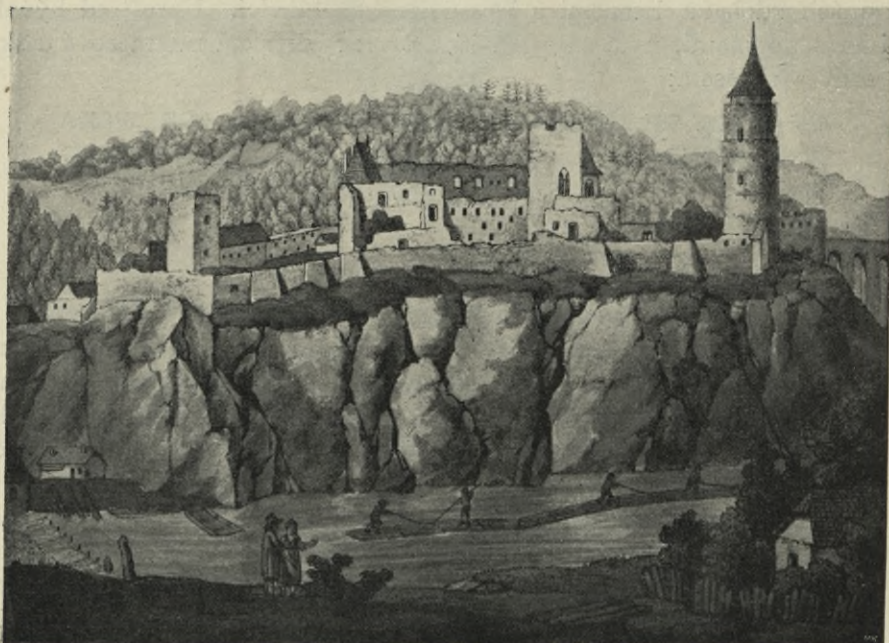
Za zámkem v louce pod rybníkem na kopečku trojboká KAPLIČKA, zdobená v bocích lesenami s hlavicemi korintskými, uprostřed koncha. Nad konchou kartuše se setřelými nápisy. Na západní straně drží kartuš andílkové a uvnitř znaky ve štítech (dnes neznalé). Snad byla kaplička tato Dorotou Bynovou, rozenou Měsíčkovou z Výškova, vystavěna.

Syn její Rudolf postavil před vchodem do zámku obtočně v žule, sekanou SOCHU sv. Jana Nep.; na podstavci nápis: R. E. D. B. | I. B. G. V. B. | P. 16. M. | A. 1703.

Zvíkov (Klingenberg).

Literatura je počtem čísel veliká, ale po bližším zkoumání se její cena rozplývá. Velikou část její zabírá dnešní době již nepochopitelný, ale první léta badání uměleckohistorického dobře charakterisující spor o provenienci věže hlízové (skoro úplně sebral literaturu sporu Dr. Č. Z í b r t v Bibliografii české historie II., 855 sl., č. 6721—43), ostatek jsou po stránce archaeologické nedostatečné a nepřesné popisy a historie majitelů hradu; pravá stavební historie a vývoj půdorysu hradního byly odvívány až do Dr. A. S e d l á č k a, jenž — čerpaje hlavně z rukopisu Benákova — podal poprvé relativně nejvíce; po Sedláčkovi v nejnovější době má nespornou zásluhu Dr. Č. Z í b r t otištěním rukopisu strahovského o prostavení Zvíkova za leta 1431—1573. (Č. Musea král. Čes. 1908); obšírný popis vydal autor s Dr. Z. d. W i r t h e m v Pam. arch. XXIII., 457 sl., tab. LII.—LVII., z něhož jest zde užito všech ilustrací.

☞ Jako prameny pro studium Zvíkova slouží: 1. Stavba sama, její architektonické články a detaily, nápisy a obrazy (vyčerpal nejvíce Benák před zničením některých). — 2. Archivalia v zámku Orlickém a Třeboňském. (Archiv Zvíkovský bohužel byl zničen r. 1622, kdy se ztratila i důležitá registra stavební s titulem Labor castri Zviekov. Březanů v soupis tohoto archivu z r. 1616—17 vydal Dr. Č. Zíbrt l. c.) — 3. Strahovský rukopis o prostavení Zvíkova 1431—1573 (vydaný Dr. Č. Zíbrtem l. c.). — 4. Palacký, Dopisy zvíkovské 1458—1477 (Archi v Čes. I., 227—44) a Kalousek, Listiny zvíkovské a orlické 1357—1549 (ibidem XV., 286—343).



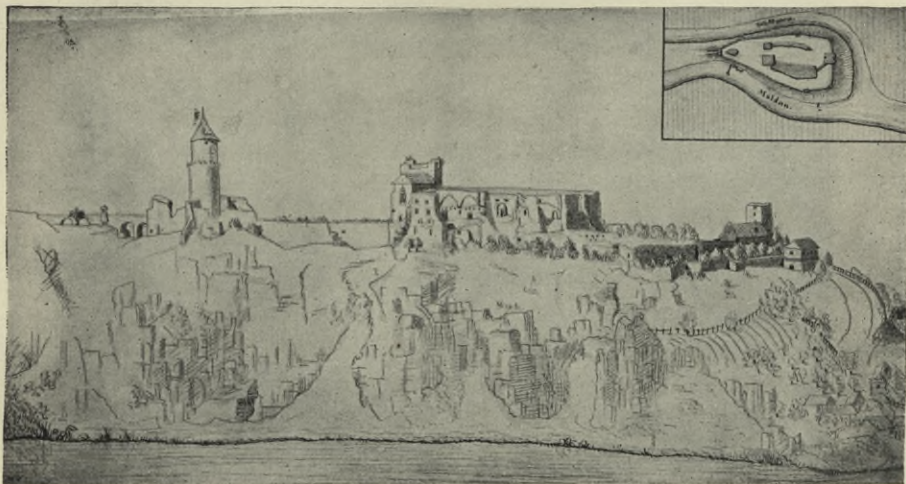
Obr. 400. Zvíkov. Die kresby Scheithauerovy (1803) ryl W. Berger (1806).

Literatura dle důležitosti se dá rozříditi:

1. Odborné spisy a články. M. Milla uer, Die Veste Klingenberg in Böhmen (Hormaierův Archiv, 1817); A. Th. Legis, Der markomannische Thurm der Veste Klingenberg (1829); F. A. Heber, Burgen und Vesten Böhmens II., (1844) 189 až 296 (s ill.); B. Grueber, Kunst des Mittelalters in Böhmen I., 103; Týž, Kaiserburg zu Eger (1864), 21; F. B. Mikovec, Malerisch-historische Skizzen aus Böhmen (1864) 38—49; F. Bernau, Burgen u. Schlösser I., 417—61 (s ill.); Aug. Sedláček, Hrady a zámky, díl I., III., IV., VII., XI (monografie, str. 1—55); J. Braniš, Dějiny středov. umění v Čechách I., 83—6, 130 (stavba), II., 163 (malby); Dr. J. Neuwirth, Gesch. der christl. Kunst in Böhmen 470—2 a častěji; O. Piper, Burgenkunde (1905) 132 sl.; J. Braniš, Obrazy z dějin jihočes. umění (1908) 33—4, ill. 9. 10.; J. Koula, Památky uměl. průmyslu v Čechách a na Moravě (seš. 3. tab. 3. dlaždice, seš. 5. tab. 11. malby); J. Braniš, Staročeské hrady (1909). Mimo to sem patří články v Pam. arch. (I., 236; III., 361; VI., 194 a VII., 450—94.) a v Mitt. d. Zentral-Kommission (I., (1856) 216. IX. (1864), XLI. (s velikou literaturou); XIV., 497; XVII. (1872) 97 (F. R. Bezděka);

XIX. (1874) 6—9, s půdor. a pohl.) uveřejněné. Pouze v rukopise zůstala (v archivu na Orlicí), ale pro obšírný materiál umělecko-historický mezi odbornou literaturu patří něm. i české monografie kněze Martina Benáka z r. 1856. Pouze kamenických značek všimá si obsáhlá práce F. Rzihova, Studien über Steinmetzzeichen in Mitt. d. Z.-Kommission. (N. Folge VII., tab. 18, č. 338—49 a IX., tab. 61, č. 1036—1048.)

2. Historické spisy a články novější. Literaturu sem spadající pro dobu války třicetileté sebral Dr. Č. Zíbrt v Bibl. čes. historie III., č. 13241. Jinak uvádíme zvláště: Schottky v Monatschr. d. Vaterl. Museums II. (1828), 303; Jindy a nyní 1828, 30; W. Rosenauer ve Volksfreund III. (1810); Gerle, Bilder aus Böhmens Vorzeit (1842); P. Tyl, Paměti Zvíkovské (1888); Renner —



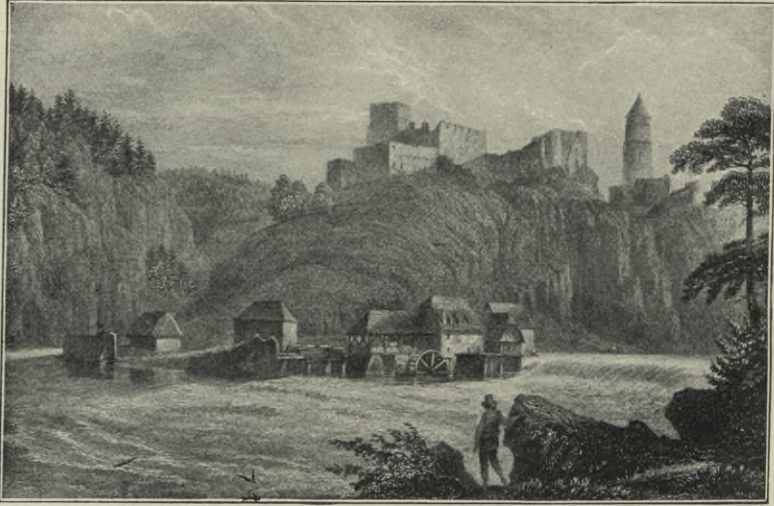
Obr. 401. Zvíkov. Kresba tužkou z r. 1828.

Podskalský, Hrad a panství Zvíkov (1886); Časopis musea král. čes. 1881, 361, 370; 1908 (Zíbrt, Z dějin zámku a panství Zvíkova, 76 sl.); Poutník od Otavy I. (1858) 12, II. (1859) 19 sl.; Otavan XIV., č. 34—40; Světozor II. (1868), 438; VII. (1873), 24 sl.; XV. (1881), 70; Zl. Praha I. (1864) 203—13; XXI. (1884) 74.

3. Topografická literatura a průvodci: Schaller III., 22—6; Sommer VIII., 63; Trajer, Diözese Dudweis, 379 sl.; Matzner, Král. město Písek (1898) 362; Renner a Paroubek, Okresní hejtmánství Písecké, 194; Dr. V. Řezníček v Ottových Čechách II., 152 sl.; Království České (1908) IV., 20 sl.; Jos. Braniš, Průvodce po Zvíkově (Körbruv III. průvodce po král. čes. čís. 7.).

Starší vyobrazení hradu: Ručně kolor. mědirytina (obr. 400.). Scheithauer del. 1803, W. Berger sc. Vydal F. K. Wolf v Praze 1806. (Abb. sämmtl. alten u. neuen Schlösser in Böhmen). — Ručně kolor. mědirytina (32 × 30 cm). L. Janscha del. K. Postl sc. Kolem 1810. — Mědirytina s nápisem: Klingenberg im Prachiner Kreise v časopise Jindy a nyní 1828, 30. — Kresba tužkou z r. 1828, bez sign. (v knihovně Musea král. čes.) (obr. 401.). — Oceloryt Jos. Zutze u A. W. Gerle, Böhmen III., 201. (1823.). — Lith. C. W. Medau u C. E. Rainolda, Reise-Taschenlexikon für Böhmen, 253. (1835.). — Ocelorytina dle K. Würbse u Gerle, Bilder aus Böhmens Vorzeit (1842), (obr. 402.). — Kresby ve skizzáři J. Navrátilově z r. 1843 (v soukr. maj. v Praze). — Anonymní oceloryt. u A. A. Schmidla, Das Königreich Böhmen, 179. (1843.). —

Lith. V. Kühnelova dle J. F. Zwettlera u J. Müllera, Böhmens vorz. malerische Ansichten. (Prag. Wittek). Kolem 1840. — Lithografie (př. fol.) od Kunike. — Rytina J. Farka a Richtera (3 tab.) dle vlastních kreseb Hebrových (orig. kresby půdorysu v Museu města Prahy, č. 8477.) u F. A. Hebera, Burgen l. (1844.) — Barevné lithografie (2 tab.) dle kreseb A. Hauna u F. B. Mikovce, Skizzen l. (1864). — Lith. Jos. Zahradniczka dle W. Kandlera. Chromolith. Al. Leykum ve Vídni. Kolem 1865 (orig. kresba tužkou, lehce kolor. ve sb. zámku v Roudnici). — Dřevoryt dle B. Kutiny v Květech 1873. — Dřevoryty J. Patockovy (5 tab.) dle B. Kutiny u Bernau, Burgen I. (1881.) — Dřevoryt dle F. Chalupy ve Zl. Praze 1884.



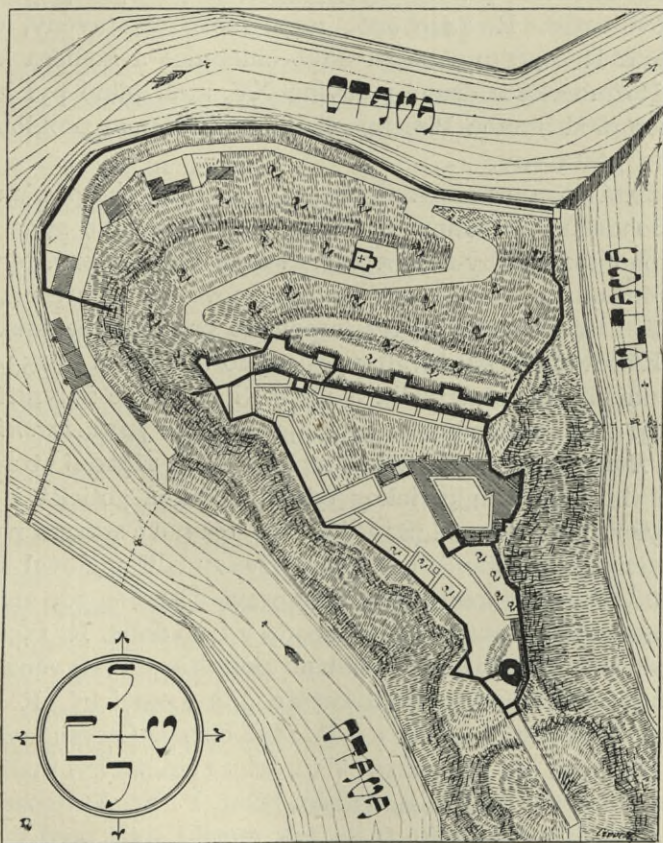
Obr. 402. Zvíkov. Ocelorytina dle K. Würbse (1842).

I. Dějiny hradu.

O původu hradu spolehlivých zpráv není, jistě však je původu pradávného (V. Březan ve svých zprávách z r. 1616 klade dobu založení [bez udání pramene] k roku 760 a připisuje ji knížeti Neklanovi). V listinách vyskytuje se jméno hradu poprvé r. 1229 (Vícemil a jeho bratři Jindřich a Vlček ze Zvíkova). R. 1234 uvádí se hrad výslovně jako majetek koruny, spravovaný purkrabími, z nichž prvním jmenuje se Kunrát z Janovic. V těch dobách stal se zamilovaným místem Václava I., který jej nádherným způsobem ku svému přebývání upraviti kázal a zejména královský palác, jak jej v podstatě ještě dnes spatřujeme, vystavěti dal. Hrad s malými výminkami držela královská koruna až do r. 1431, načež zastaven císařem Zikmundem pánům z Rožmberka (podruhé), od nichž přešel r. 1473 na pány ze Švamberka. Rod tento byl zástavním držitelem až do r. 1574, za kterýž čas na hradě pilně bylo opravováno a přistavováno, uvnitř pak obzvláště mnoho malováno. Kryštof ze Švamberka přejal roku posléze jmenovaného hrad za 47.000 kop v dědičné držení, čímž přestal býti Zvíkov zbožím královským. R. 1622 prodáno konfiskaci propadlé panství Zvíkovské

nejprve Adamovi ze Šternberka a rok potom Janu Oldřichovi knížeti z Eggenberka, od něhož sňatkem dostalo se v trvalé držení knížecího rodu Švarzenberského.

O starobylosti a významu hradu svědčí vedle polohy a jména jeho především podnes zachovaná věž „hlízová“ (jinak neprávem též Markomankou zvaná), kteráž bez odporu je nejstarší částí hradu, jemuž byla



Obr. 403. Zvíkov. Situace hradu.

pevnou, kamennou tvrzí. I valy na jižní straně před hradem se rozkládající dlužno pokládati za zbytky staršího, původního opevnění. Příznivá poloha a hluboké hvozdy přiměly krále Václava I. k tomu, že dal na místě starého, bezpochyby ještě dřevěného hradu vystavět nový palác s potřebnými vedlejšími budovami pro svůj dvůr. V té době dáno též hradu nové, dle starého českého pojmenování utvořené jméno Klingenberg. Činnost stavební na hradě králi českými často navštěvovaném (Otakar II., Karel IV., Václav IV.) neutuchala, o čemž nejedna listinná zpráva se zachovala. Tak za vlády Bavora III. ze Strakonice prohlubován byl ostroh

na nejužším svém místě. Za Oldřicha z Rožmberka (1431) byl hrad a most Vltavský opravován, současně děje se zmínka o některých částech hradu (brána Vltavská, věže Velká, Hlízová a Červená, palác královský, jizba rodinná a jiná velká). R. 1440 vystavěl *Domek*, zednický mistr z Mirovic, Novou bránu a starou vedle věže zazdil. R. 1441 Velká věž šindelem pokryta a novým podsebitím opatřena; zároveň opravena brána Vltavská. R. 1447, kdy pivovar a hospodářská stavení již byla postavena, vyzdviženy nové stáje. R. 1449 opět nové marštale stavěny, cisterna a cesta vyzděna. R. 1451 postavena nová chlebnice a komora kuchařská. Za Jana z Rožmberka v druhé polovině XV. stol. pilně byl hrad opravován, příkop před branou Píseckou či „zadní“ řečenou prohlouben, nové bašty a srub postaveny.

Nová zlatá doba nastala Zvíkovu postoupením jeho pánům ze Švamberka. Za Bohuslava ze Švamberka (1473—1490) a jeho syna Jindřicha pilně bylo toho dbáno, aby sešlý poněkud hrad byl v dobrý, bytelný stav uveden a v hrazení utužen, taktéž palác obnoven a bohatě malbami vyzdoben (síně, kaple a chodby), též kupováno pro hrad benátské a české sklo, obé v Klatovech. Následovali v posloupnosti Kryštof († 1534), po něm syn jeho Jindřich. Ten dal zříditi a upravití hrad vně i uvnitř v duchu své doby, t. j. dílem vlašským, k ruce maje stavitele *Jana Antonína Vlacha* (v listinách *Honz Vlacha*) z Milevska, který opravil západní stranu paláce, v mnohých síních klenbu gotickou odstranil, okna gotická i na straně východní vyboural a nahradil pravoúhlými; též nové stavení nad novými vraty k fraucimoru přistavěno, v němž *Honz* malíř maloval strop a na stěnách znaky, které v pronikavé nové opravě dosud se zde spatřují. Též přístavba velké hlásky o čtvrté patro spadá v tuto dobu. R. 1559 vystavěn špitál v Podhradí. R. 1562 kaple cihlami pokryta a vystavěna nová fara proti železným vratům, kde sídlil kaplan Jan Lomnický. R. 1567 byla brána Písecká kolem štíty ozdobena. R. 1572 oprava Červené věže, r. 1573 pořízen na Hlízovou věž nový krov. V tu dobu zjednáán byl malíř *Knobloch* k některým pracím v kapli a k malbám erbů. P. Fr. Tyl soudí z nápisu „Bohuslav z Vorlíka“ v kapli, že se tak musilo státi před r. 1553, kdy Bohuslav Orlík držel. Nápis v západních arkádách byly psány tímto mistrem. Vedle stavitele *Honz* Vlacha jmenuje se též *Lorenc Vlacha*, který dostavěl fraucimor vedle kostela (1567) a vůkol udělal štít nad Hořejší branou. Z doby Jana Jiřího ze Švamberka zachována tabulka na západním průčelí paláce z r. 1597, kdy tento jsa poručníkem dětí po panu Vilémovi, dal celý hrad škrabanou rustikou ozdobiti. R. 1591 maluje tu sál *Ondřej Perger* (F. Mareš v Pam. arch. XVII., 48).

Avšak již v krátké době na to počíná rozklad hradu, od svých pánů opuštěného a jimi již neobývaného. Udržován jsa k účelům strategickým a obýván vojenskou posádkou, pozbývá svého někdejšího významu a propadá rychlé zkáze. Dal sic nový jeho majitel Jan Oldřich z Eggenberka zpustlý hrad opravití, ale tak nedostatečně, že rozklad pokračoval i když

prešel hrad v majetek knížat ze Švarzenberka. Již r. 1710 rozstoupila se hradba nad dolejší branou, jež byla proto zbořena, též odstraněn železný hřeben té brány, tehdy již za nepotřebný uznávaný. R. 1720 navrhoval hejtman zámku na Orlice, aby zachovány byly na Zvíkově obě brány, kaple sv. Václava, Červená věž, zbrojnice, obilnice a sýpky, ostatek pak aby byl spouště ponechán. Návrh nedošel souhlasu vladaře Krumlovského, naopak prostředky na udržování stávaly se stále skrovnějšími, až konečně zřítla se brána k paláci přiléhající as ní i část paláce toho a odtud pokračovalo pak dílo zkázy podél severní východní strany paláce až ke kapli sv. Václava, kdež klenby zbavené ostatečné opory zvětráním skály buď samy od sebe se zřítily aneb z bezpečnostních ohledů snášeny byly, o ostatních budovách ani nemluvíc.

Opuštěnost Zvíkova dovršena konečně přenesením duchovní správy z Podhradského kostela sv. Mikuláše do nedalekého Oslova a vyklizením hradní kaple. Po zřízení druhého majorátu pro mladší větev Švarzenberského rodu uvažováno bylo o tom, aby Zvíkov učiněn byl sídlem panství; nedošlo však k tomu pro pokročilou zkázu hradu i jeho méně výhodnou polohu, na obvod panství vysunutou. Přes to vše dal kníže Karel (potomní vítěz u Lipska) opravit obě věže a krytu zbavenou hradní kapli nově zastřešiti, ve kteréž snaze i nástupce jeho pokračoval. Skutečným záchrancem slavného Zvíkova stal se konečně vnuk jeho, blahé paměti kníže Karel III., jenž pamětliv někdejšího významu hradu přikročil r. 1880 s veškerým úsilím k zachránění jeho. Dal znovuzřídit veškeré již sesuté klenby ochozu paláce v přízemí i patře, celou stranu jižní a západní, velkou věž i jižní bránu. Jeho přičiněním dostalo se též veškerým nástěnným malbám obnovy, dle tehdejších názorůsprávné, *P. Maixnerem* a *B. Roubalíkem*. Tím jádro hradu, palác, na dlouhé časy zase zabezpečen. Přes to vše ještě mnoho zbývá vykonati, aby Zvíkovu navrácen byl někdejší jeho význam historický a umělecký.

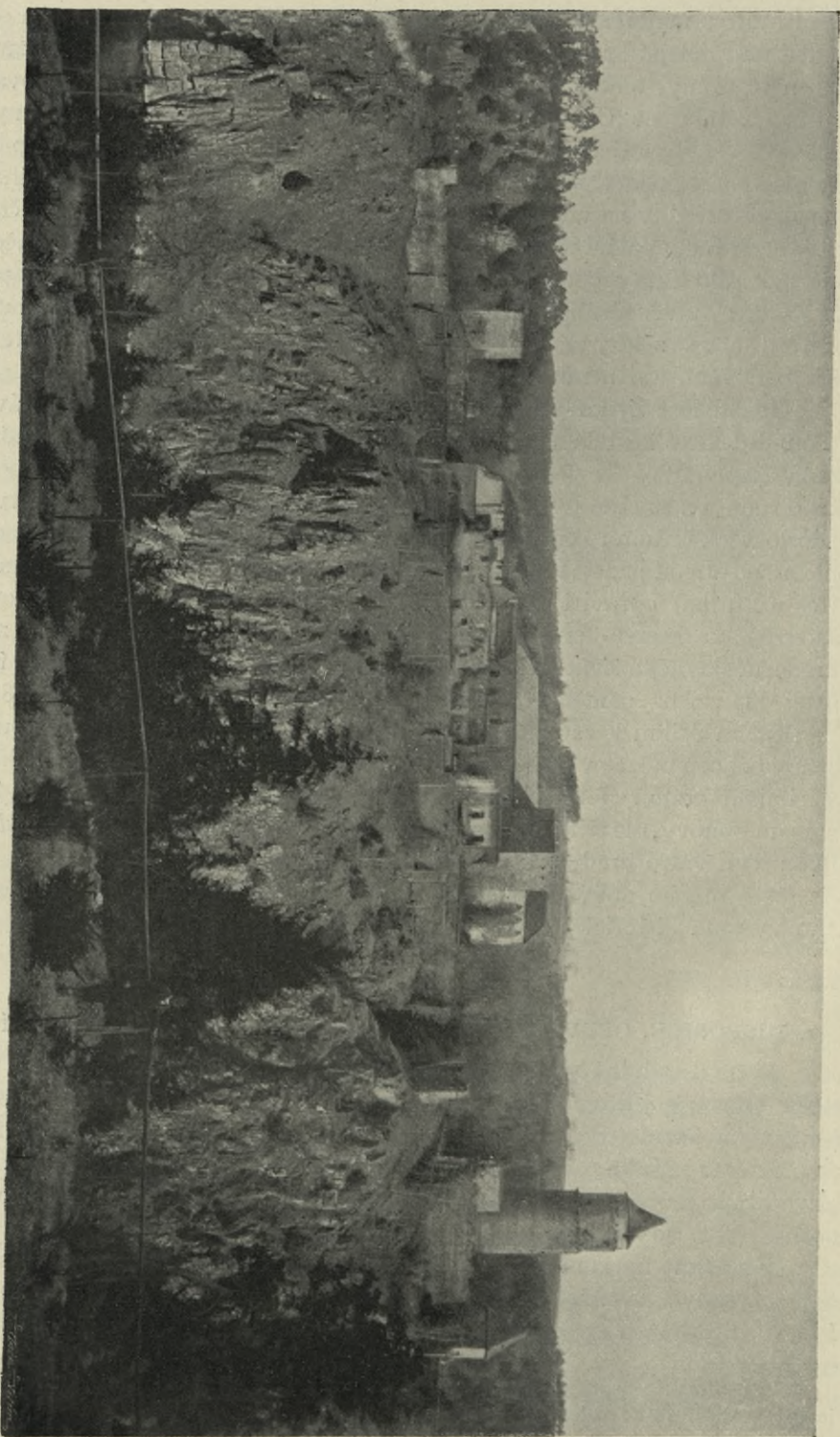
II. Popis hradu.

I. DISPOSICE, OPEVNĚNÍ A HOSPODÁŘSKÉ BUDOVY. PODHRADÍ.

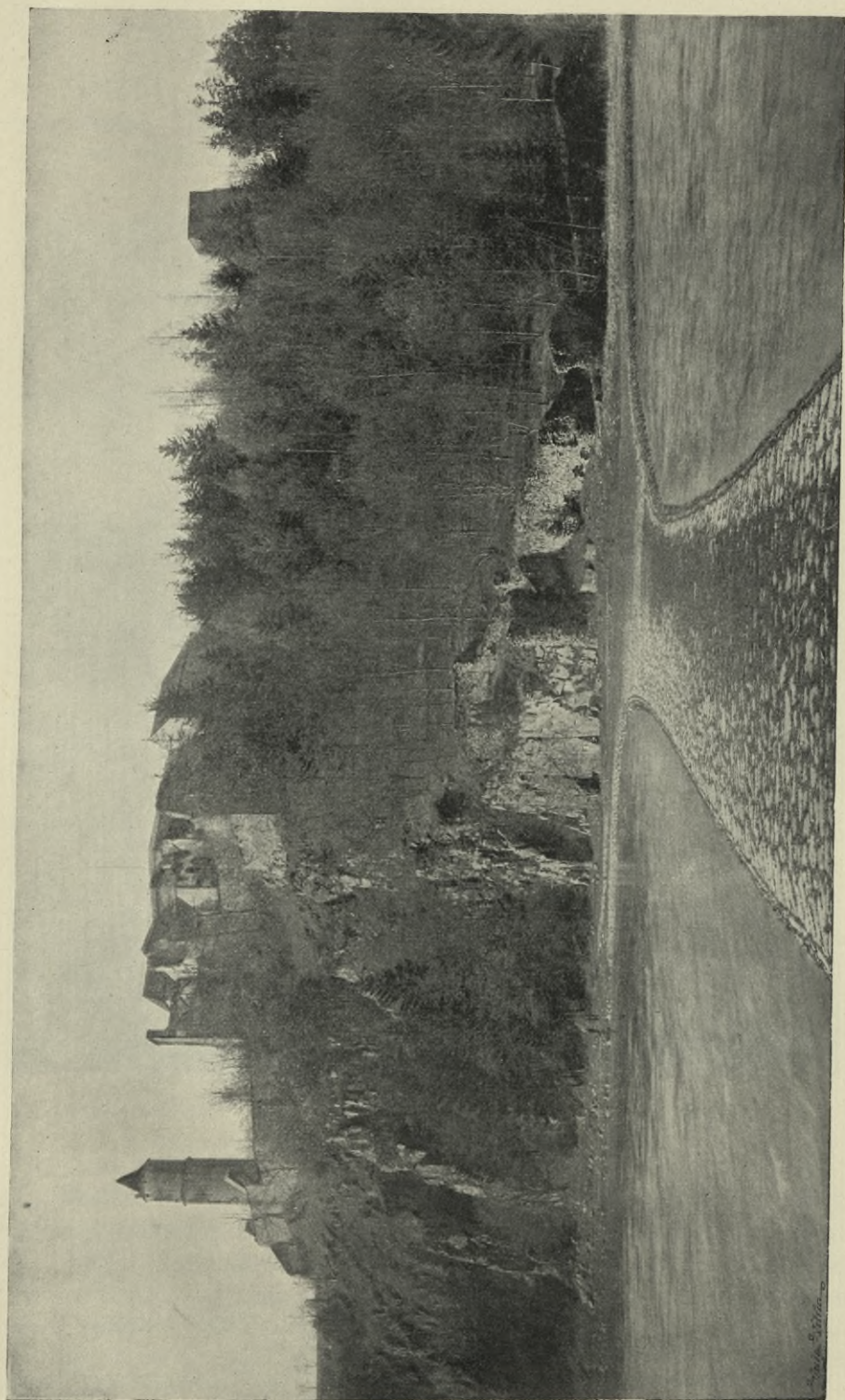
H r a d zdvihá se na vysokém skalnatém ostrohu s úzkou šíjí při stoku Otavy s Vltavou. Do vnitřku vedly ode dávna dvě cesty: dolní (severní) a horní (jižní). Dolní vytáčí se serpentinou od stoku obou řek po příkrém hradním ostrohu vzhůru, horní od Písku přes úzkou šíjí ostrohu přivádí nás bezprostředně před samý hrad náhle se před námi z lesu vynořivší (obr. 403—406.).

Vcházíme na kamenný m o s t (I.)*, vystavěný přes umělou prorvu šíje ostrokové na místě dřevěného zvoditého mostu okolo roku 1777. Prorvu za příčinou zpevnění hradu dali bratři Jindřich a Jan z Rožmberka

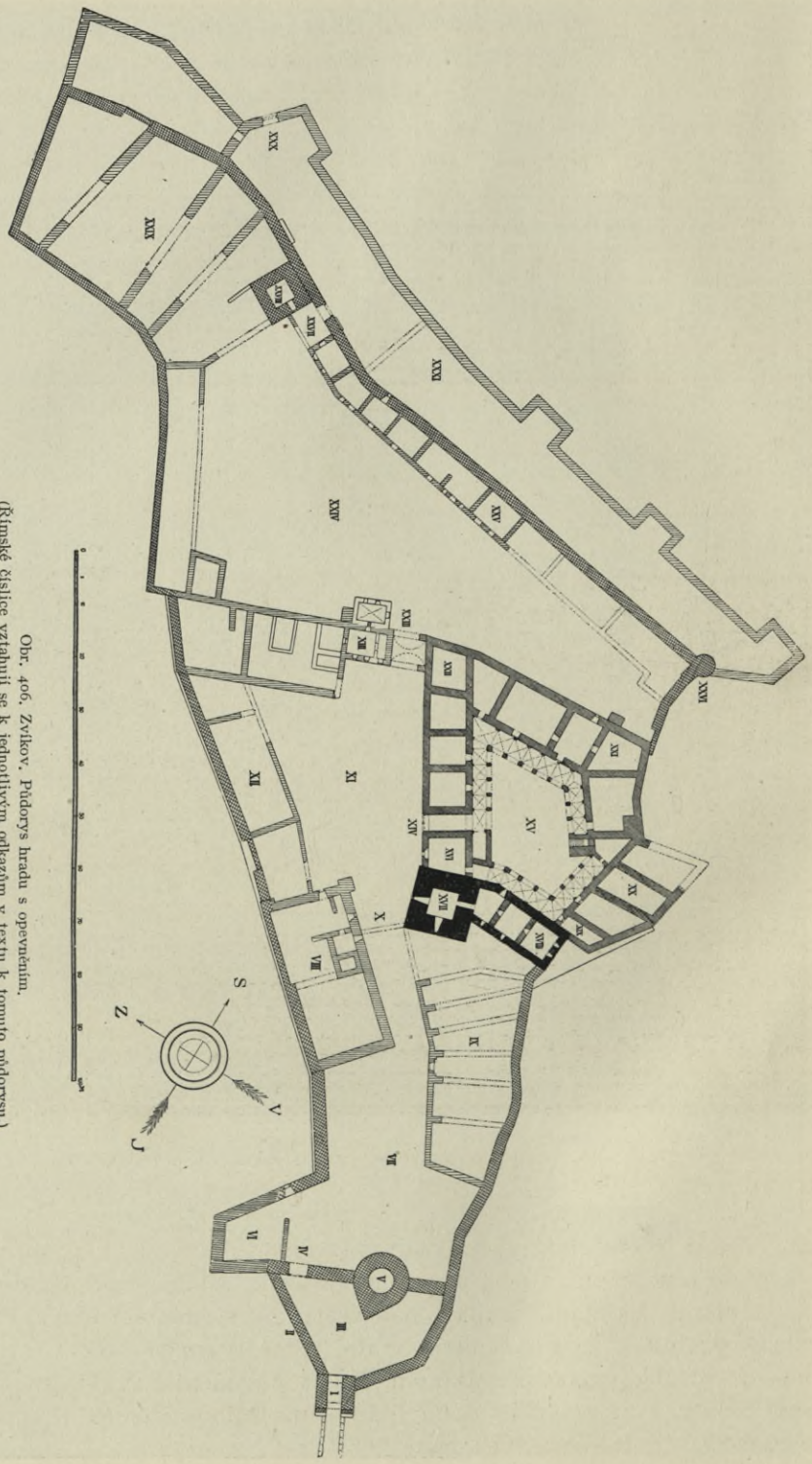
*) Římské číslice v závorkách u jednotlivých stavebních objektů připojené, vztahují se k půdorysu hradu na obr. 406.



Obr. 404. Zvíkov. Celkový pohled na zříceninu od jihozápadu.



Obr. 405. Zvíkov. Celkový pohled na zříceninu od stoku Vltavy a Otavy.



Obr. 406. Zvíkov, Pudorynský hrad s opevněním.
 (Římské číslice vztahují se k jednotlivým odkazům v textu k tomuto pudorynsku.)

mezi lety 1456—57 hlouběji vylámati. Most má čtyři menší a jeden větší oblouk, uprostřed při zábradlí baroková kaplička s obstojnou sochou sv. Jana Nep. Hned za mostem tarasí cestu vnější brána (I.) zvaná „Písecká“ nebo Horní. Vystavěna jest z lomového kamene na čtverečném půdoryse a na hranách osazena kvádry; nároží sesílena jsou vpředu žulovými opě-



Obr. 407. Zvíkov. Pohled na horní bránu s mostem; v pozadí (v levo) bašta krahujec, (v pravo) hlásná věž a palác s kaplí.

ráky, vnější vrata půlkruhem sklenutá (2·54 m široká, 2·06 m vysoká) mají pravoúhlé orámování, v něm otvory pro kladky; ostění profilováno dvěma pravoúhlými, šikmými ústupky, nad vraty dvě střílnovitá okna. Průjezd valeně sklenutý, za ním vnitřní vrata téhož tvaru a ostění, v náběhu římsou vyžlábkovanou přepásaným. Brána původem z XIII. stol. upravena byla r. 1567 v nynější podobě. Úhledná sedlová střecha s prejzovým krytem je z doby poslední opravy (obr. 407. až 409.).

Po levé, otavské straně přiléhá k bráně ozubená hradba (II.) s ochozem, z něhož vede do horní světnice nad branou lomený vchod s žulovým pažením. Hned za branou při pravé straně malého nádvoří (III.) zdvihá se na skále velká věž hlásná (V.), též „okrouhlá“ v XVI. stol. zvaná, čtyřpatrová, válcová stavba 32 m vysoká, v přízemí zdiva 2·8 m



Obr. 408. Zvíkov. Pohled na horní bránu, hlásnou věž, kapli a zříceniny vlastního paláce.

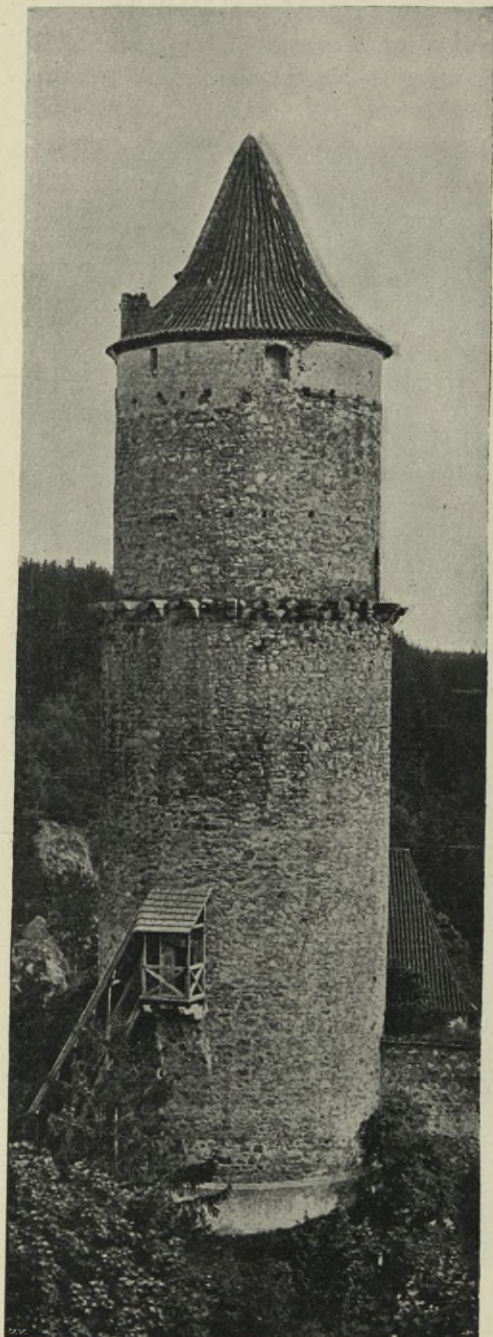
silného, sesíleného na venek směrem ku bráně klínovým kvádrovým pláštěm (obr. 410.). Na první pohled poznáváme v ní repliku hlásky hradu Strakonického a tudíž dílo Bavora III. z konce XIII. stol., kdy Strakonický pán byl vladařem na Zvíkově. Věž má sokl 1 m vysoký, při hořejším kraji mírně vykrojenou šikmou ujímaný. Nad třetím patrem je dokola věnec z kamenných krákců, nosičů bývalého dřevěného podebití; v bocích spatřují se v každém poschodí střílnovitá okénka. Čtvrté patro značně zúžené dal r. 1554 Jindřich star. ze Švamberka

vyzdvihnouti skrze mistra *Vlacha* a v něm světnici pro hlásného upravití. Na hrotité straně spatřuje se tesaný znak Jindřichův a vedle něho malovaný erb druhé jeho manželky, Elišky z Rožmberka. Pod krovem



Obr. 409. Zvíkov. Horní brána. Vnitřní strana a průhled na most. Pohled od hlásné věže.

kuželovité, kůrkami kryté střechy tří římsa z cihel na roh postavených. Původně byl vchod do věže v I. patře, k němuž vystupovalo se po žebříku, odtud vedly do vyšších pater kamenné, v tloušťce zdi založené



Obr. 410. Zvíkov. Hlásná věž. Pohled z nádvoří. †

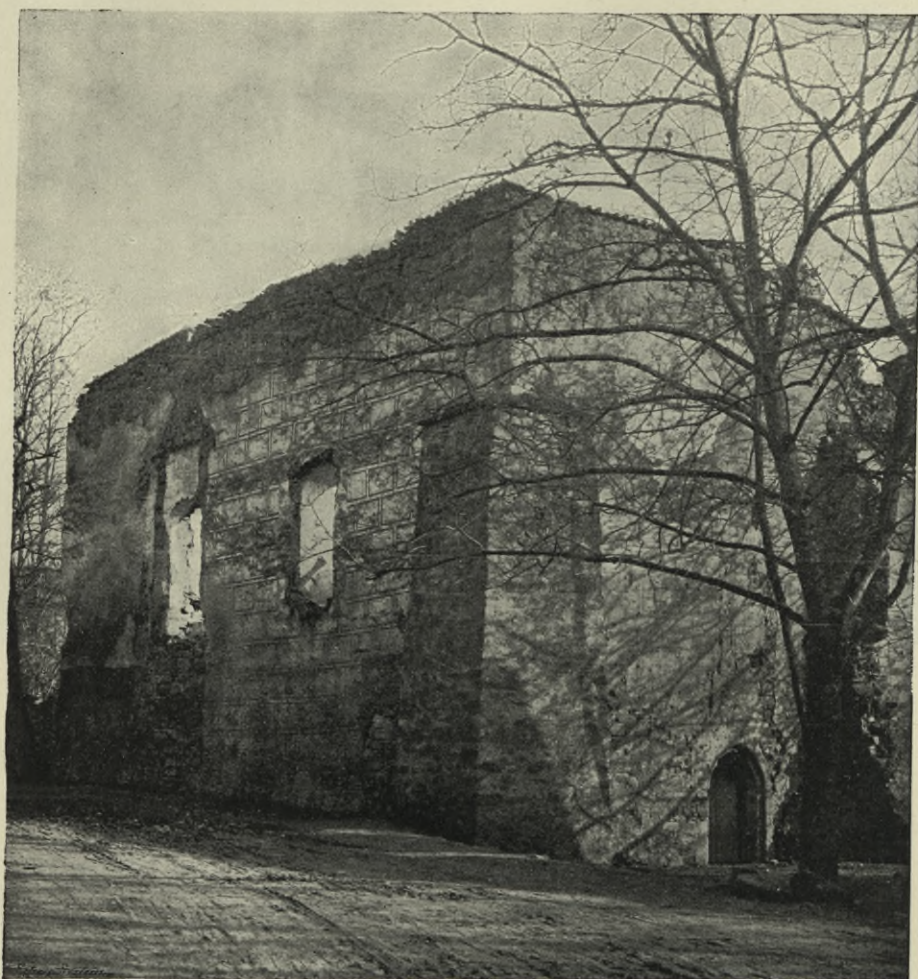
schody; nyní stoupá se do prvního patra po nových schodech dřevěných. Světlost v přízemí 3·75 m, v nejvyšším patře 6·5 m.

K hlásce přiléhá druhá brána, též nová zvaná (IV.), jež r. 1544 nově byla vystavěna; průchod její jest mírně otupeným obloukem sklenut a obložen žulovým, 0·36 m silným ostěním, profilovaným šikmou a oblounem. Na levé straně zeď římsovaná, zdobená škrabanou rustikou dosud zřetelnou. Na straně otavské zbytky bašty do ostrého úhlu vyčníhající, ode dávna nazývané „krahujec“ (VI). Na straně vltavské obklíčují druhé nádvoří (VII.) místnosti klenuté, řečené Plochhaus (IX. Blockhaus, kde se v kládu sázelo), ku kterým vedl vchod s vodorovným nadpražím mělkého, renaissančního profilování.

† Na otavské straně stojící rozsáhlejší jednopatrové stavení (uvnitř sesuté) bylo pivovarem (VIII), který zde již v XV. stol. stával, pak mistrem *Vlachem* r. 1550 nově vystavěn, pak rozšiřován; vyzdoben byl malovaným orlojem a nad ním vížkou. R. 1597 byl nově škrabanou rustikou vylíčen. Zde stávala i třetí brána (X.), opřená o pivovar a Hlízovou věž; dle zbytků na pivováře zanechaných byla 2·62 m široká a asi na sklonku XVI. stol. vystavěna. Do pivovaru vede vchod 1·16 m široký, 2 m vysoký, s hrotitým žulovým ostěním s jednoduchým profilem (obr. 411.).

Za třetí branou vstupujeme do nepravidelného, nyní stromy a keři osazeného prostranství (XI.), uzavřeného s jedné strany Vltavskou

hradbou, s druhé strany nízkou zdí podél hlavní cesty hradní v XVI. stol. přistavěnou (v ní dvířka se zbytky gotického ostění),*) se třetí strany hlavním palácem a se čtvrté branou (XXIII.), přilehlou k paláci. Tato brána (viz obr. 412), řečená „Nová“, vystavěná r. 1541 v prosté



Obr. 411. Zvíkov. Zbytky pivovaru. Pohled od Nové brány.

podobě hladkého, polokruhem sklenutého průjezdu. Jednopatrové stavení nad ní, obsahující „erbovní síň“, spojovalo palác s kancelářským stavením (dnes obydlí kastelánovo).

Průjezdem vystoupíme z vlastního hradu do nižšího předhradí (XXIV.), jež bývalo zároveň hospodářským dvorem, obklíčeným růz-

*) Prostranství toto sloužilo pánům ze Švamberka za zahradu; dříve snad tu býval hřbitůvek, soudě tak dle dvou zde objevených, ve skále vytesaných hrobův.



Obr. 412. Zvíkov, Vnitřní nádvoří. Pohled na západní trakt vlastního paláce a Novou bránu.

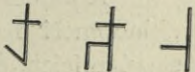


Obr. 413. Zvíkov, Vnější velké nádvoří, Zbytky hospodářských staveb na severní straně.²

nými hospodářskými staveními (obr. 413.). Byly zde konírny, kravíny, kůlny, stodoly a příbytky hospodářské čeledi, z nichž dnes zbývají již jen rozvaliny. Nádvoří má tvar rozložitého trojúhelníka, jímž cesta mírně sklánějící vede k druhé bráně (XXVII.), zvané již r. 1432 „železná“, jinak též přední (Obr. 414.-5.). Stavěna byla znovu r. 1440



Obr. 414. Zvíkov. Přední brána. Vnější strana,

mistrem *Domkem* z Mirovic, od těch dob však nejednou opravována a měněna; při poslední opravě r. 1710 odstraněna železem pobitá mříže (hřeben), kterou pomocí řetězů byla shůry tarasena (odtud též její jméno „železná“) a brána různými námětky zbarokisována. Vnitřní vrata průjezdu (jižní) jsou hladce půlkruhem sklenuta, vnější hrotitá s ostěním žulovým, na hranách ubraným a drážkou opatřeným; tu a tam kamenické značky:  (obr. 414.); světlost její 2·57 m, výška 3·62 m. Nad pravoúhlým orámo-



Obr. 415. Zvíkov. Velké vnější nádvoří. Pohled na červenou věž a přední bránu.

váním baroková římsa s půlkruhovým, lípaným štítem. Na levém nároží opěrák, blíže něho zazděný kruhový oblouk staré branky.

K hájení brány sloužila věž červená (XXVIII.), též (obr. 415.) „hladomoří“ nazývaná, hranolová, čtyřboká stavba o třech patrech, nahoru se zúžujících, dosud ve zdivu zachovaná, ač bez střechy a uvnitř většinou zřícená. Přístup do věže byl z prvního patra sousedních stavení, žulovým,

půlkruhovitě sklenutým vchodem (protější zazděný) a jiným vyšším, k němuž z půdy se stoupalo po žebříku (na záp. straně podobný vchod zazděný). Vchodem tím vstupujeme do jizby s kusým klenutím křížovým: odtud kamenné, v tloušťce zdi založené schody vedou do třetího patra i do zříceného přízemí, v němž bývalo vězení. Okna vesměs úzká, střílnovitá. Dle obrazu z r. 1714 měla věž střechu valbovou s prejzovým krytem.

Branou vstoupíme do parkánu, který v rovné čáře s dlouhou frontou hospodářských stavení až ku bráně a odtud lomeně celý ostroh od Vltavy až k Otavě přepíná. S ním rovnoběžná hradební zeď (vnější)



Obr. 416. Zvíkov. Dolejší brána. Pohled od severozápadu.

oblomuje se na pěti místech pravoúhlými, z líce zdi vystupujícími baštami. Do bašty železné bráně nejbližší vestavěna byla r. 1562—4 kaplanka (XXĚ.) čili nová fara (nyní v ssutinách), na jejíž vnitřních zdech četné, knězem Lomnickým rudkou psané německé průpovědky náboženského obsahu ještě do nedávna se spatřovaly.

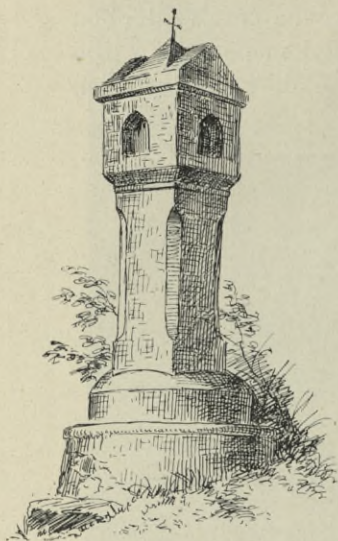
Do levé bašty vedle kaplanky prolomena byla brána přední neb dolejší, již uzavíralo se předhradí. Brána v pravoúhlém žulovém orámování je hrotitá, po obou stranách otvory pro kladky a střílnami opatřená, na vnitřním ostění profilovaná oblounem a vlnou (obr. 416.).

Od brány vede serpentina po příkrém svahu k Otavě; po levé straně spatřujeme (obr. 403.) zbytky kostelíka sv. Mikuláše. Svatyně skrovných rozměrů (6·78 m široká, 8·50 m dlouhá) skládala se z obdélné lodi a užšího presbytáře s $\frac{5}{8}$ bokým závěrem, na jehož hranách opěráky. Budova stávala až do r. 1833, od toho času však opuštěná pustla; dnes z ní zbývají již jen zdi 1—2 m vysoké. Stopy maleb rázu oněch v hradní

kapli (svatí a svěťice s blanami nápisovými, obraz očistce, konsekrační kříže a j.), spatřovaly se na stěnách lodi i presbytáře ještě v letech šedesátých XIX. stol.

Pod kostelíkem cesta se dělí: pravou sejdeme k nepatrným zbytkům někdejší brány Vltavské (obr. 405.), levou při břehu ku bráně Otavské nad mlýnem (obr. 403.), založeným ve stol. XVI., po níž však dnes již ani stopa se nezachovala. Od Otavské brány k Vltavské lemovaly břeh řeky Otavy hrady, které chránily Podhradí proti útokům od vody.

Před samým hradem na cestě z Písku do Zvíkova stojí zděná Boží muka, častými opravami původnosti zbavená a dle zevnějšku do poč. XVI. stol. spadající (obr. 417.).



Obr. 417. Zvíkov. Boží muka u cesty k Písku.

2. VLASTNÍ PALÁC.

a) Vnějšek (obr. 404, 405, 407, 408, 412, 418, 421).

Na nároží vypíná se proslulá věž hlízová (XVII.) [„Markomanka“] do výše 20 m, ve čtverci 12 m široká, o tloušťce zdi v přízemí 3·5 m (obr. 418.). Plášť věže obsahuje 44 vrstvy žulových kvádrů hrubě bosovaných, na stranách však hladce přitesaných (obr. 419.). Spodních 14 vrstev je ze žuly tmavší a skoro každý kámen v silně vypouklé hlíze označen kamenickou značkou. (Obr. 420.) Vrchní vrstvy jsou z kamene světlejšího, značky na nich jen dvojího druhu a rázu již mladšího, v každém kvádru důlek pro zdvihání kamene.*) Vnitřní strany, kde nejsou ovrženy, ukazují nelicný, vrstvený kámen; jádro je zdiva litého. Věž druhdy snad vyšší a zajisté cimbuřím neb podsebitím chráněná, dosahuje dnes jen výše střechy palácové, kde bez římsy jen vnitřní lichou střechou a dřevěným zábradlím je opatřena.

Na jižní straně v přízemí i v patře střilnovitá okénka. V západní straně rovněž takové okénko a nad ním v prvním patře velké okno hrotité (obr. 427) s profilovaným ostěním, snad v pozdější době s nemalým úsilím prolomené, jak by o tom svědčila trhlina ve zdi, dosud patrná. Špaleta jest žlábkem opatřena, kružba v okně má dva dvojnoky s pupkem, opřené

*) Ve příčině stavitelské příbuznosti věže Zvíkovské s věží Chebskou a některých částí hradu Loketského s jedné a stavitelskými památkami starořímskými v jižních zemích sousedních s druhé strany poukazujeme k četným, dosud neustáleným úsudkům v literatuře v předu uvedené. Z poslední doby psali o tomto sporu Dr. Zd. Wirth v Pam. arch. XXIII., 1. c. a J. Braniš ibidem XXIV., 49—50.

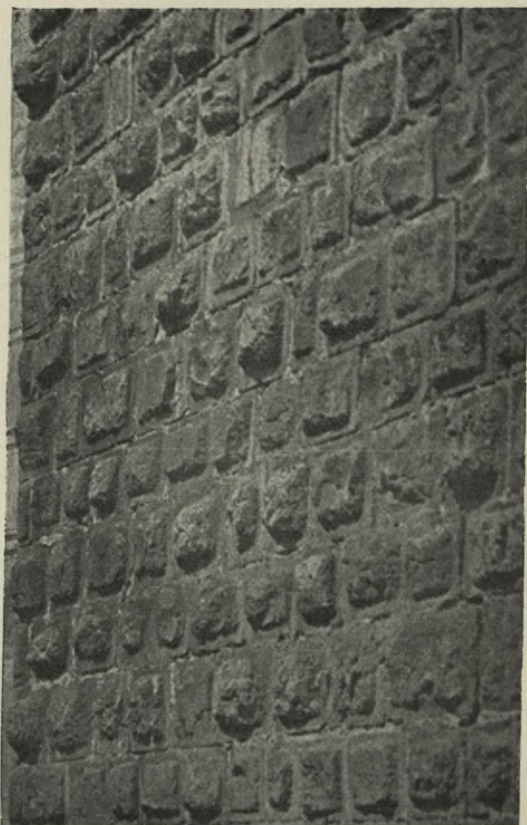
o visutou, druhdy snad prutem podepřenou konsolu. Severní strana jest v přízemí přízděna, východní jen z lomového kamene do výše přes první patro stavěna. Rovnoběžné zdi pod předsíní i kaplí směrem k Vltavě



Obr. 418. Zvíkov. Vnitřní nádvoří. Hlízová věž, s částí předního průčelí paláce; v dále hlásná věž, v pravo pivovar.

do výše 3 m jsou s hlízovou věží snad současně, což na vazbě kamene v koutech jest patrné. Tyto zdi byly provedeny i pod kaplí, jak tomu nasvědčují příčky, které do zdiva vázány nejsou. Snad západní průčelí, kde býval portál, jest s věží hlízovou organicky spojen. Dnes jest to ohozeno a z té příčiny to nemožno konstatovati, jen zbytky polokruhového portálu k tomu ukazují.

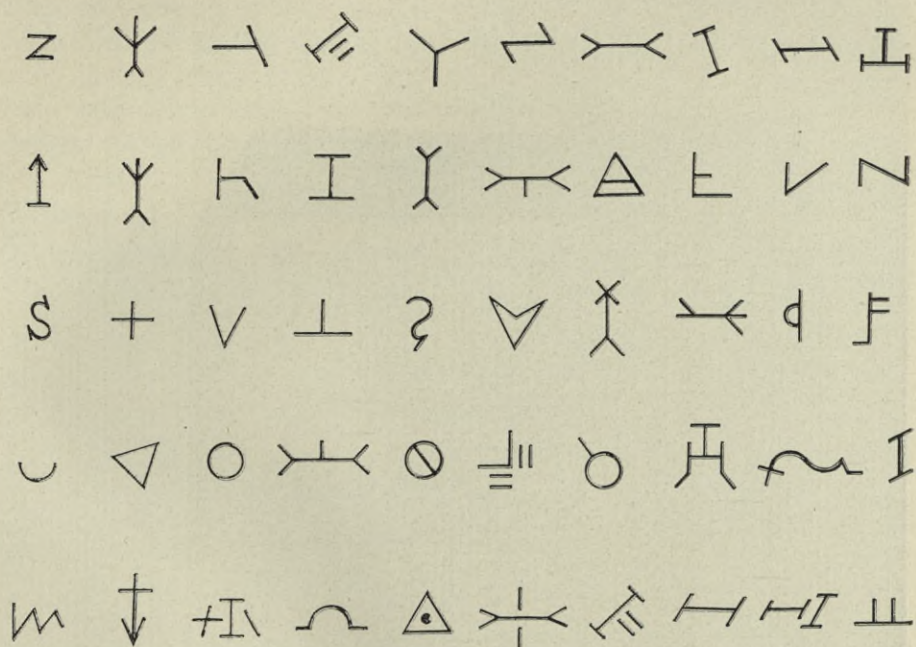
Od západní strany hlízové věže vybíhající jižní trakt (s malou odchylkou k jihu) jest nejkratší z pěti traktův paláce, rozložených kolem nepravidelného, jimi dokonale uzavřeného dvoru (XVIII.) (obr. 421.). Přízemí, uvnitř s Hlízovou věží do výše 3 m zavázané, zevně však bez bosáže, prolomené pouze dvěma střílnovitými okny, tvoří v půdorysu obdélník 17 m dlouhý, 8·5 m široký, v němž vedle předsíně k hlízové



Obr. 419. Zvíkov, Hlízová věž. Ukázka bosovaného zdiva.

věži přilehlé jsou dvě křížem sklenuté síně. Nad nimi vybudována jest kaple sv. Václava, dosud nejskvělejší část hradu. Zvenčí oživena jest kaple mírně vystouplými opěráky bez ústupků (obr. 421.), z nichž však prostřední v XV. neb XVI. stol. obezděn byl žulovým, na 3·98 m z líce zdi vystupujícím pláštěm s ústupkem, opásaným pod horní kosinou podbrádkovou římsou. Mezi opěráky otvírá se dvě nádherných hrotitých oken do kaple a čtvrté při hlízové věži do předsíně (obr. 423). Toto jest menší (0·86 m vnitřní světlosti, se špaletou 1·47 m), dvojdílné, s prutem a kružbou (kruh s hrotem dolů obráceným na dvou lomených obloucích) hrubého, na hraně prostě okoseného profilu. Okna

kaple (tři na straně jižní, jedno v čele západní strany) vynikají většími rozměry (2·24 m vnější, 1·34 m vnitřní šířka, 5·70 m výška), přesnou kamenickou prací, jsou dvojdílná a ve špaletách profilovaná oblounem mezi dvěma žlábků. Kružba vyvíjí se organicky z oblých sloupků, opatřených dole stlačenou patkou na osmibokém podvalku a nahoře hladkou kalichovitou hlavicí, tvořící ve všech oknech dva dvojnásé oblouky s trojlístem v závěru. (Obr. 423.) Střední prut okna strany východní, jinak s ostatními souhlasný, opírá se na okenním splávku o půlkruhový oblouk.

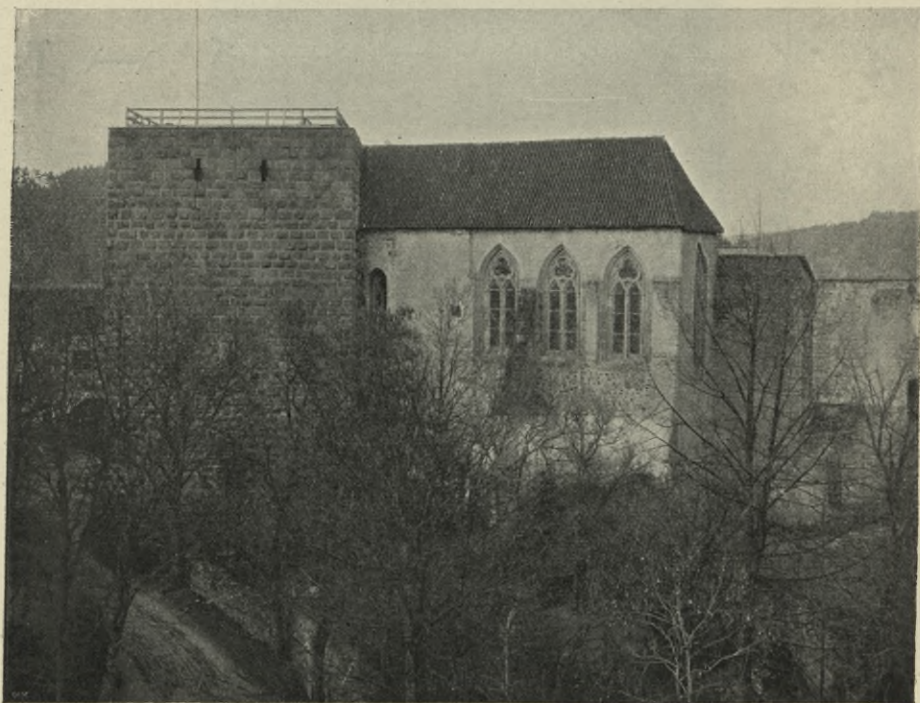


Obr. 420. Zvíkov. Hlízová věž. Kamenické značky na bossách.

Za pravoúhlým závěrem kaple vystupuje zdivo východního traktu značně ku předu a za kosou zdí předsíně obstupuje nádhernou kdysi síň královskou (XX.), největší ze všech síní hradu, bohužel však dnes nejvíce zpuštělou, ano zřícení severovýchodního ostrého rohu tohoto traktu strhlo za sebou i celou klenbu síně a obnažilo okna s nádhernými kdysi kružbami. Odtud dále směrem severovýchodním oblomuje se toto křídlo až k tupé nárožní síni (zřícené).

Severní trakt, 47 m dlouhý, přímou čarou směřuje k Nové bráně. Přízemí jeho dosud je v celistvosti, avšak větší část horního patra s nádhernou kdysi rytířskou síní jest na venek povalena. Do komor přízemních, v nichž byla skladiště zbraní a různé zásobárny, vniká světlo úzkými okny střílnovitými, na dvou místech spatřují se později přizdívané opěrné pilíře. Od Nové brány ostrým úhlem dobíhá k severozápadnímu rohu hlízové věže přední průčelí paláce (obr. 412),

dle podání kdysi dvojpatrové, dnes však jen po jedno patro, obnovené v celé své délce 41·70 m knížetem Karlem III. Byvši nejdéle obýváno, doznalo též nejedné vnitřní i vnější přeměny. Nejvíce změnila jeho podobu renaissanční úprava oken r. 1551, jichž šest bylo hrotitých dvojdílných; celé průčelí dostalo též v XVI. stol. novou omítku se škrabanou rustikou, dnes obnovenou a doplněnou. V přízemí spatřují se jako na ostatních stranách jen střílnovitá okna.



Obr. 421, Zvíkov, Vlastní palác. Pohled s hlázná věže na hlízovú věž a kapli.

Blíže věže hlízové situován je portál, jediný vjezd do paláce, v bossovaném pravoúhlém orámování (obr. 422.). Portál, 2·26 m široký, 3·76 m vysoký, sklenut je lomeným obloukem, žulové ostění profilováno dvěma oblouny a žlábký. Nad portálem obdélníkové pole, nyní prázdné, bylo buď nápisem nebo malovanými erby vyplněno. Nad ním v 1. patře dvě okna polokruhová, sdružená, nejvýše pak kruhové, hluboce vyšpaletované okénko.

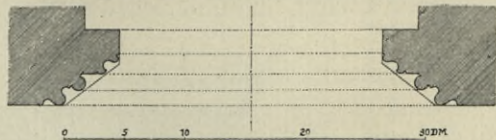
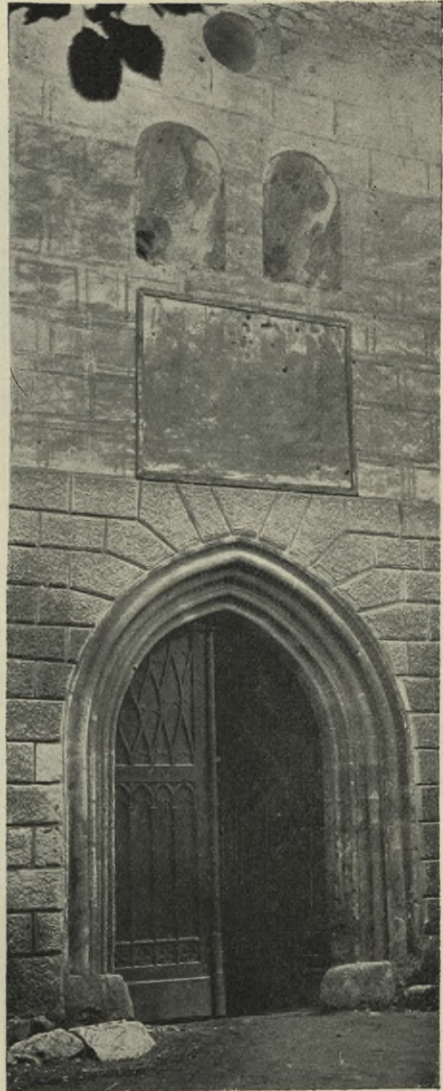
Mezi portálem a věží hlízovou prolomeno v přízemí obdélné okno; nad ním upevněna tabulka plechovými dvířky uzavřená s tímto psaným nápisem: *Letka 597 Ia Ian Antonín Wlach Soused w mieszcie Milow | Iku Progednal semse zde na Banku Zwikowie od Drozzenego P: P: | Jana Girzicho z Schwanbergka na Ronspkerku Boru a Worliku*

geho mi- | loſti Cynſarſke Rady na
tu obmſtku okolo vſſeho zamku teſ
iuvnitř w | Zamku ato dilo Bozi
pomocny vſſedhno ſem urownal prže-
ginacny pomocny rze- | ladky mogli.
K tomuſ pondielj na outery przed
Házení P. M. v Doczny wierzje- d |
giltie p. m. pokuſſeni gſem miel od
zleho ducha takové že mocny pode |
mnau ſazen tak hrubie užaſl až ſem
ven z komory uterzy muſel. | Pan
Buch vſſemocny rarczny naſ ſam
vſſedhny od takového ducha, | oſtrzi-
hajtj, Amen.

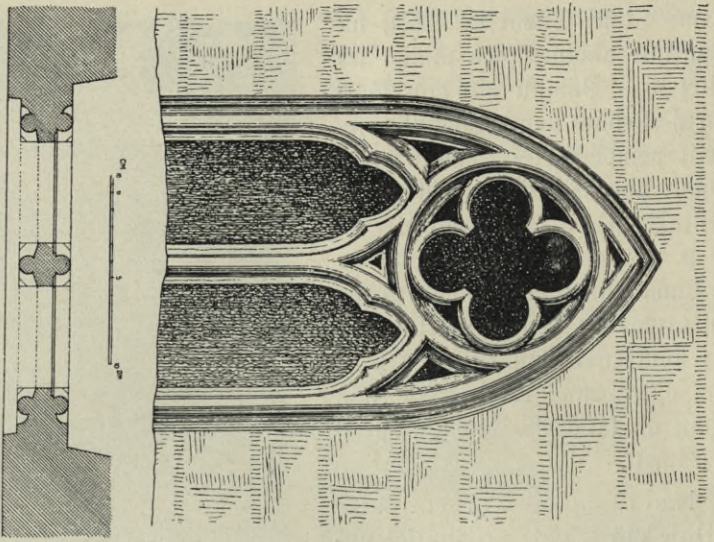
Nad tabulkou v prvém patře osvětluje síň k věži přiléhající vysoké dvojdílné okno s kružbou, v níž čtverlist v kruhu, jinak úpravou a profilací s okny v kapli příbuzné (obnovené). Od portálu na sever dvě okna hrotitá, velká; z těch první (obr. 423.) s čtverlistem je původní, druhé jemu podobné, obnovené. Vedle nich dvě okna obdélná, s žulovými ostěními, podokenní i nadokenní římsou renaissanční profilace. Nad prvním oknem letopočet 1551, kdy mistr *Vlach* gotické klenutí této síně zaměnil kasetovaným stropem a okna ta z gotických přeměnil.

b) *Vnitřek*. (Púdorys obr. 424., řezy na tab. I. a obr. 428.)

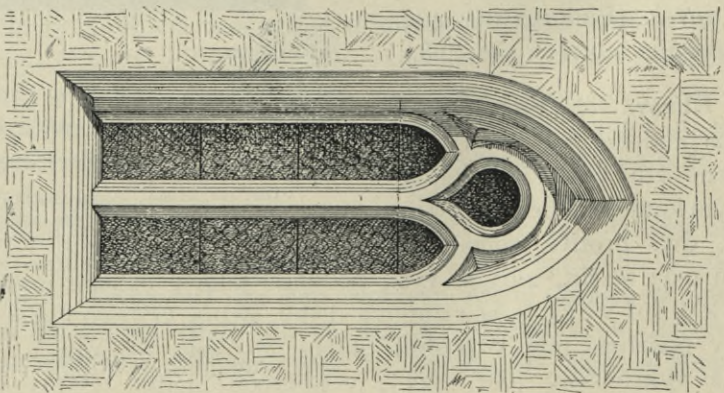
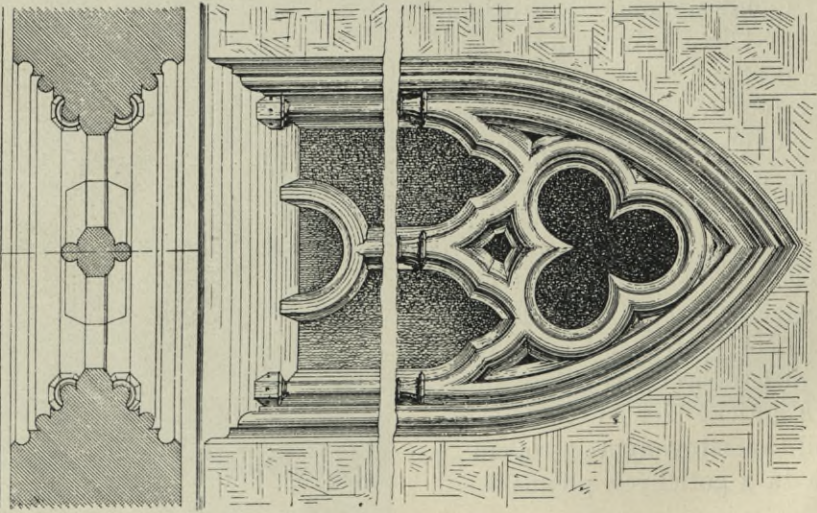
Hlízová věž. V přízemí vedou z předsíně pod kaplí v neovržené zdi věže, zde jen lomovým kamenem lícené a 3·50 m silné, dva hrotité vchody za sebou 0·93 m šir., 2·05 m vys., podobně jako v ochozu profilované, do kobky ve věži, 5 m stranové délky. Žebra křížové klenby v náběhu štítky opatřená jeví v profilu obloun v předu otupený a po stranách mírně vykroužený (obr. 425.); v koutech hladké, žlábkem přerušené

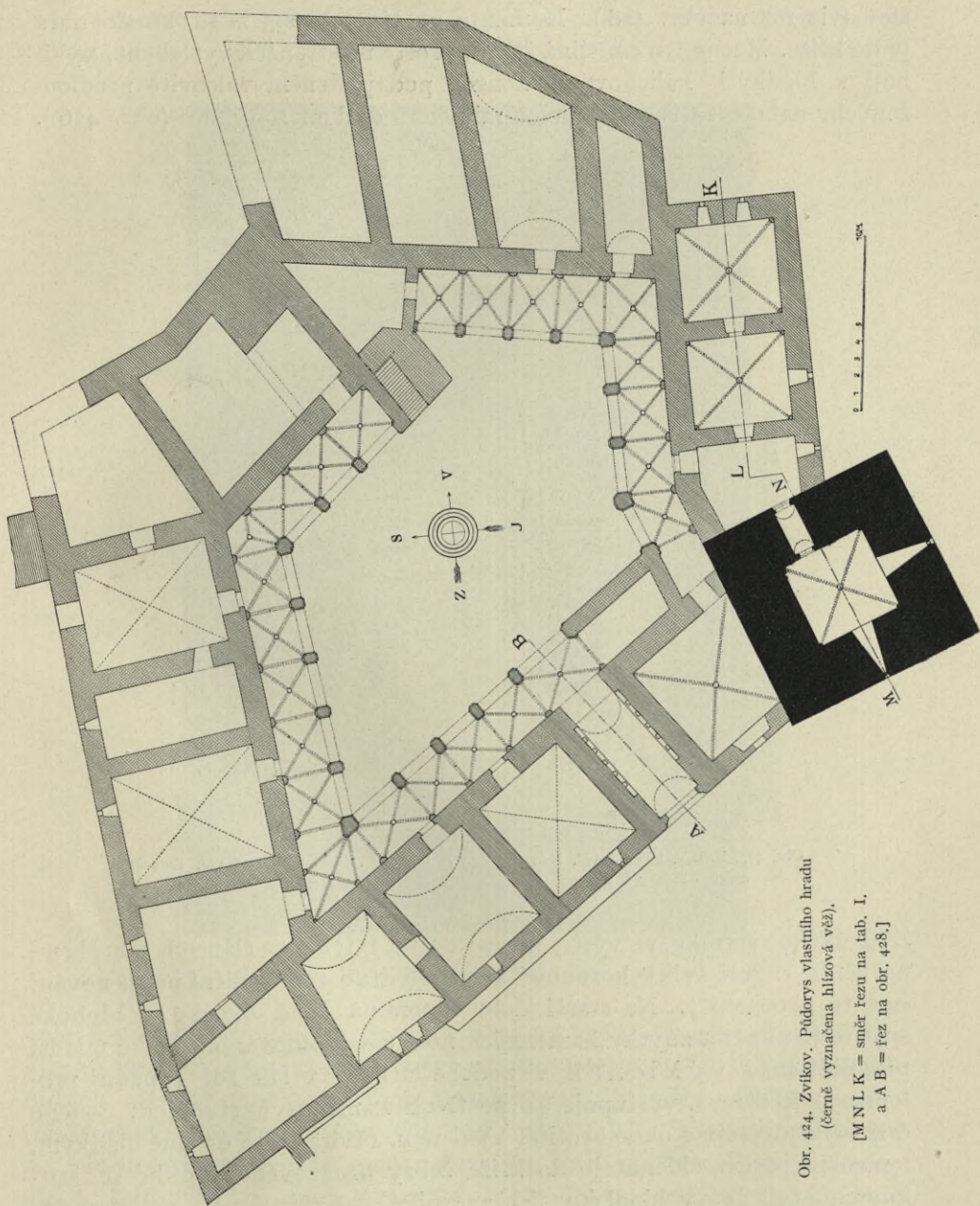


Obr. 422. Zvíkov, Vlastní palác. Portál v záp. průčelí a řez jeho ostěním.



Obr. 423. Zvlkov. Kružby okenní v sluchách záp. traktu, v kapti
(vých. strana) a v předstíni.

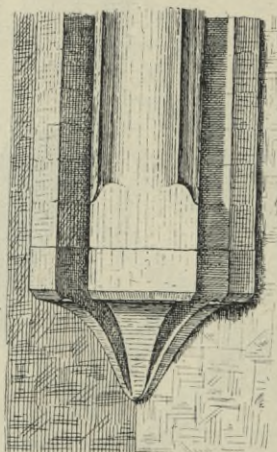
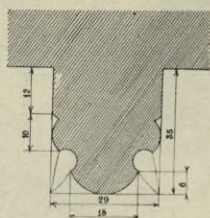




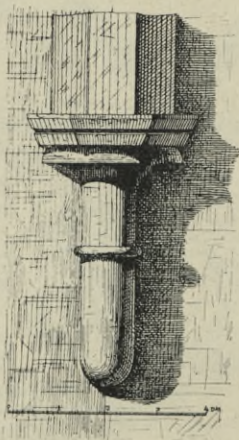
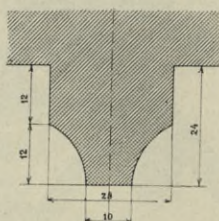
Obr. 424. Zvíkov. Půdorys vlastního hradu
 (černě vyznačena hlízková věž).
 [MNLK = směr řezu na tab. I.
 a AB = řez na obr. 428.]

jehlanové konsoly, svorník hladký. Dvě okna střílnovitá mají hluboké, překlady kryté špalety.

V I. patře vstupuje se do t. zv. korunní komnaty z malované síně (viz řez na obr. 428.). Komnata ve čtverci 5·65 *m* široká sklenuta je do kříže. Mocná, 30 *cm* silná žebra, prostě na stranách vyžlabená, vybíhají z hladkých kalichových konsol, pod prstenem válcovitě prodloužených, nahoře zatížených poloosmibokou deskou s rýhou (obr. 426.).



Obr. 425. Zvíkov, Hlízová věž, Konsola a žebro klenby v přízemí.



Obr. 426. Zvíkov, Hlízová věž, Konsola a žebro klenby v korunní síni.

Z hladkého svorníku ve výši 7 *m* visí dosud řetěz o 13 člancích s kruhem, na němž visíval velký korunný svícen (odtud též tradiční pojmenování síně té „korunní“). Na starší dobu upomíná snad okénko v hluboké špaletě jižní zdi a zbytky kamenných nosičů s profilováním. Době mladší přináležejí snad výklenek v podobě arkýře v síle zdi západní prolomený, k němuž vystupuje se po třech kamenných stupních; v jeho čele velké dvojdílné okno hrotité. Výklenek, otvírající se do síně hladkým, lomeným pásem, sklenut je do kříže žebry hruškového profilu se štítkovými náběhy, v hladkém jich svorníku železný kruh, po stranách arkýře kamenná sedadla (obr. 427.).

Kamenné schodiště v tloušťce zdi při vchodu založené a cihlami do segmentu sklenuté vede do druhého, neklenutého patra, odkudž po

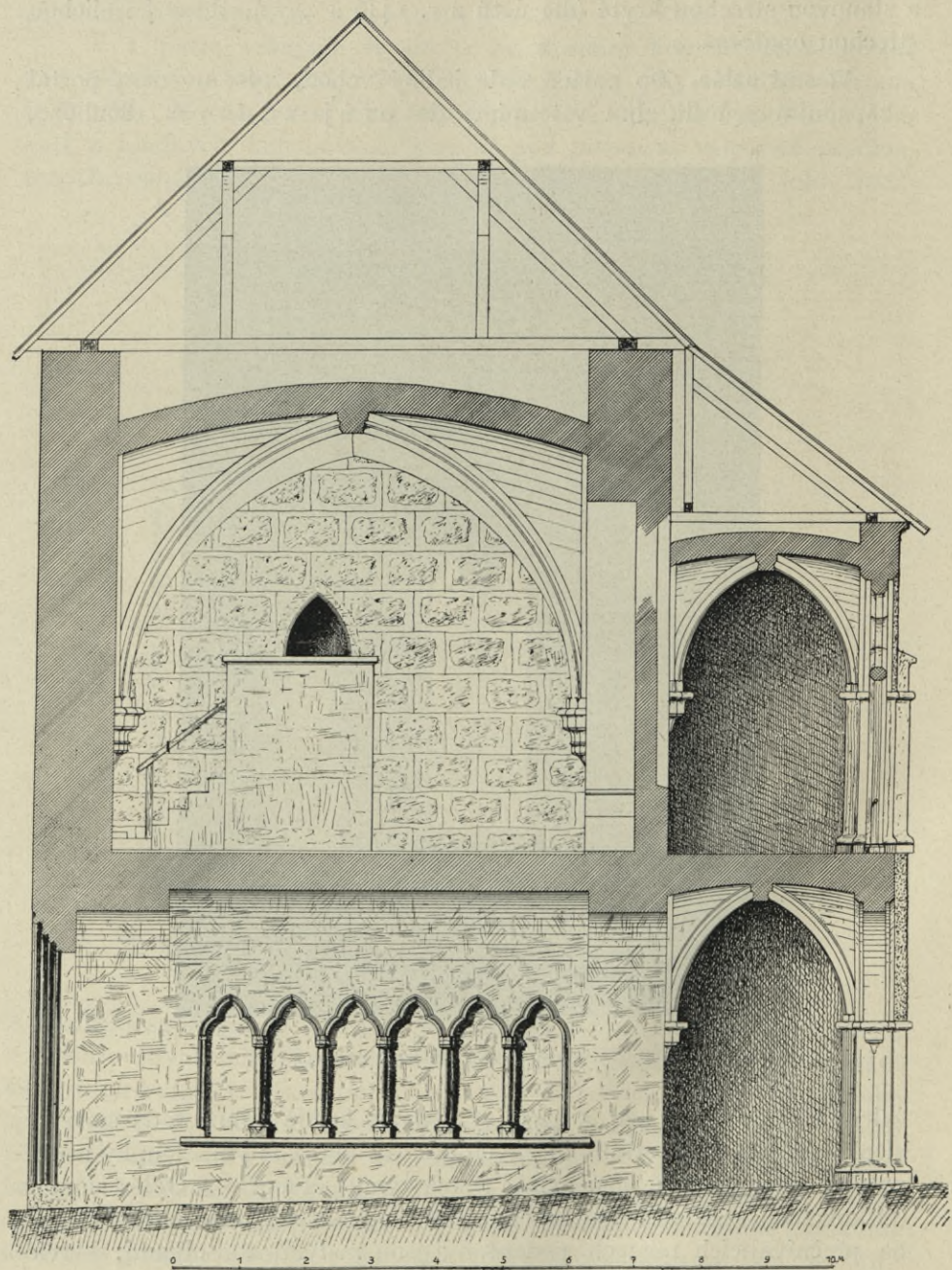
dřevěných schodech vystoupíme na otevřený ochoz věže druhdy cimbuřím a stanovou střechou kryté (dle účtů z r. 1446 a 1573), dnes jen lichou střechou opatřené.

Vlastní palác. Do paláce vede jediný vchod, výše uvedený portál v západním průčelí. Jím vstoupíme do průjezdu 9 m dlouhého,



Obr. 427. Zvíkov. Hlízová věž. Arkýř v korunní síni.

valeně sklenut (obr. 428. a 429.); v něm po každé straně řada šesti výklenků (sedaček pro stráž), dělených od sebe pěti volnými sloupky a sklenutých dvojnásobně lomenými (jetelovými) obloučky. Oblé sloupky (pískovcové) spočívají na krychlových podvalcích, jich talířové patky na přečnávajících místech podepřeny jsou malými konsolkami; hlavice nízké, talířovité, na nich osmiboké krycí desky; oblouky profilované hlubokým žlábkem a prutem spočívají na štítkových patkách. Průjezd otvírá se do nádvoří hrotitým, hladkým pásem žulovým; na kvádrech kamenické značky (obr. 430.).



Obr. 428. Zvíkov, Vlastní palác, Řez průřezem, t. zv. svatební síní a oběma úrovněmi nádvořních arkád.]
 (omylem při reprodukci obráceno).

Nádvorí v podobě nepravidelného, v jednom místě ostrým koutem zalomeného pětiúhelníka obstoupeno je na všech stranách v přízemí i patře gotickými arkádami na 23 pilířích po způsobu ambitů klášterních, z čehož u lidu v pozdějších dobách ujala se pověst, že byl hrad původně klášterem Templářským (obr. 431.). Arkády poskytovaly ještě do nedávna žalostný pohled (viz vyobrazení v Světozoru a Sedláčkových Hradech): v přízemí byla velká část klenutých chodeb zřícena, v patře stály jen holé pilíře a na zdích zbytky konsol, o něž se kdysi opíraly pásy

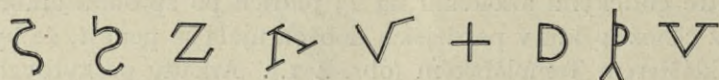


Obr. 429. Zvíkov, Vlastní palác. Průhled průjezdem do arkádového dvora hradního.

a žebra klenby. Přízemní arkády pnou se na žulových hranolových pilířích s nízkými, osmibokými patkami; ve výši 1,75 m opásány jsou pilíře oblou, kalichovitě ohrnutou římsou, jež v bocích oblamuje se kolem čtyřbokých hladkých konsol, o které se opírají vnitřní hladké pásy hrotitých arkádových oblouků s otupenými hranami. *) Od římsy pilířů vystupují na straně do dvora obrácené čtyřboké, lesenám podobné opěráky až k sloupům arkád hořejších, jichž vysedlou část paty podpírají. Hořejší loubení v celkové dispozici, tvářnosti sloupů a jich členitosti shoduje se s přízemím, avšak každá arkáda je osmibokými pruty rozdělena na tři pole, z nichž prostřední ve vrcholu svírá podélný, nahore a dole za-

*) Druhdy bývaly přízemní arkády po způsobu arkád hořejších pruty článkované a kružbou vyplněny, od kteréž nákladné dekorace při poslední rekonstrukci upuštěno.

hrocený čtyřlíst, postranní pak přepiaty jsou obloukem jetelovým. Profil kružby převeden je z profilů osmibokých prutů, jimž za podnož slouží



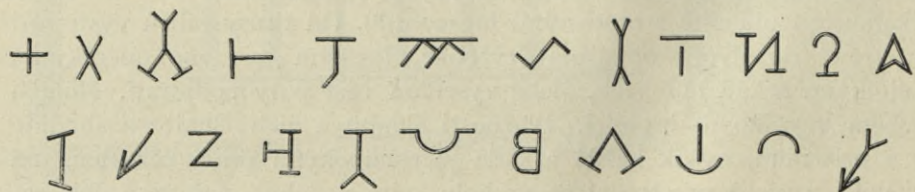
Obr. 430. Zvíkov, Vlastní palác. Značky kamenické na klenebním pásu v průjezdě.

podobné nízké patky. Na pilířích značky (obr. 432.). Chodby arkádové sklenuty jsou v přízemí i patře křížovými klenbami (v kosých úhlech



Obr. 431. Zvíkov, Vlastní palác. Arkády nádvoří (restaurované). Pohled z jižních arkád.

koutových nepravidelnými); výjimku činí východní chodba v horním patře, kdež na základě posunutých protilehlých konsol užito bylo klenby



Obr. 432. Zvíkov, Vlastní palác. Nádvoří arkády. Značky kamenické na pilířích.

síťové („skákavé“). (Obr. 433.—5.). Hmotná žebra i pásy, jevící všude stejný profil oblounu s čelnou lištou a výžlabkem po stranách, vyrůstají ze



Obr. 433. Zvíkov, Arkády nádvoří v přízemí. Pohled západním měrem.

(obr. 436.) štítků charakterisujících XIII. stol. a sbíhají se v hladkých svornících.

Hořejší ochoz (obr. 434.—435.) přístupen jest otevřeným schodištěm z nádvoří, založeným v koutě východní strany nad vchodem, jímž vchází se do podzemních sklepů. Ze starého založení schodiště zbylo jen 6 stupňů, ostatek doplněn. Arkády i klenbu ochozu bylo nutno při poslední opravě po celé délce znovuzřídit na základě zbylých pilířů a přízedních

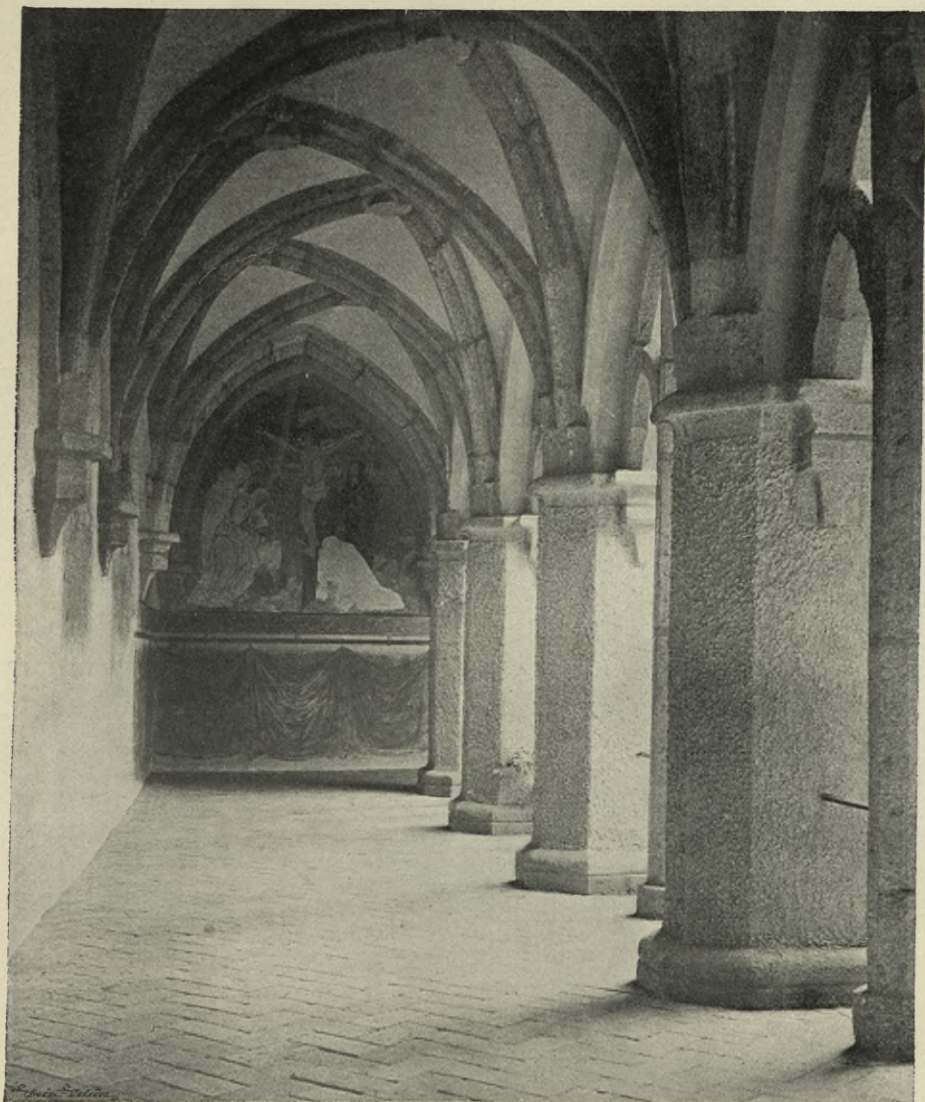
konsol, což bylo úkolem jednak nesnadným, ale i velice nákladným. Ochoz vedoucí od schodiště podél strany východní má klenbu skákavou, odlišnou od ostatních křížových kleneb, konstruovanou na základě zbylých přízvedních konsol, které trčí diametrálně v osách arkád. Ke straně jižní přiléhá ochoz o čtyřech obloucích, z nichž poslední se oblomuje k hlízové věži.

Temperové malby po způsobu klášterních ambitů zdolí klenbová pole hořejšího ochozu. Jsou vesměs obsahu náboženského a jen



Obr. 434. Zvíkov. Arkády nádvoří v I. patře. Pohled do dvou ramen.

menší jich část byla způsobilá k opravě, kterou taktéž *P. Maixner* způsobem až příliš osobitým provedl. Souvislejší celek poskytují jen strany jižní a západní, severní jest již velmi kusá, na východní straně nezachovalo se nic. Pod malbami táhne se rozvilinový pás a pod ním zavěšené koltro. Pořadí na jižní straně zahajuje čelný obraz Ukřižovaného s Marií a Janem po levici a skupinou čtyř truchlících osob po pravici, v pozadí otevřená krajina. (Obr. 435.) V poli vedlejším snětís kříže: Marie drží Krista v náručí, v pravo sv. Jan, v levo sv. Josef, u nohou Marie z Magdaly. Obraz je převážně zmodernisován. V třetím poli sv. Jiří s drakem obvyklého pojetí, taktéž krajinné pozadí s klečící pannou (obr. 437.).



Obr. 435. Zvíkov. Vlastní palác. Arkády nádvoří v prvním patře. Pohled jižním směrem.

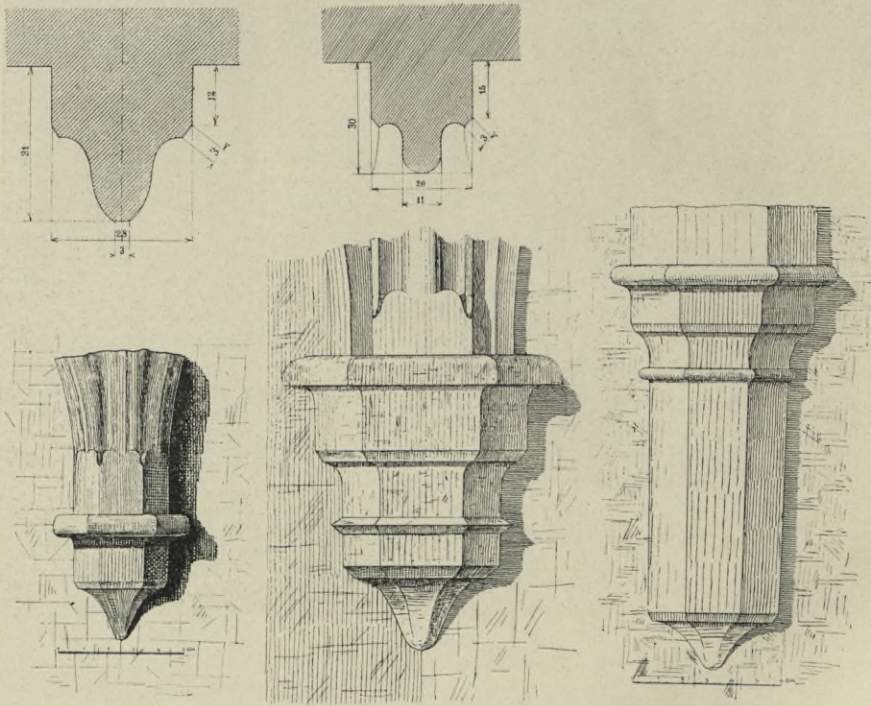
Následující malby (v poli 4.—9.) jsou z větší části setřené a jich obsah nezřetelný.

V poli 10. nejasná scna kamenování sv. Štěpána. V 11. poli korunování Panny Marie, nad hlavou dvě rukou drží korunu, na levé straně nápis got. minuskulí, nezřetelný. Ve 12. poli vera ikon, hlava Kristova v nadživotní velikosti, výrazná a do detailů propracovaná, po stranách zbytky rukou andělů roušku držících. Pod hlavou část nápisu.*)

*) Nápisy tyto jsou ze XVI. stol. a nesou se 1. ke smrti Jáchyma z Hradce který dne 12. pros. 1565 z Vídně jeda v Dunaji utonul; 2. k úmrtí Břetislava z Ryzmberka a Švihova; 3. Jana nejstaršího z Lobkovic († r. 1569).

(Obr. 438.) V poli 14. Kristus žehnající, s figurami po obou stranách, znázorňujícími Piláta, an Krista lidu ukazuje.

Z ostatních nápisů na stěnách, zaznamenaných P. Benákem v Pamětech v archivu na Orlicí (dva z nich otištěny v Památkách arch. VII., 450) zachovaly se jen nečitelné úryvky, ostatní docela opadaly aneb vybledly. Oznamovaly úmrtí členů rodu pánů ze Švamberka: Jindřicha † 1523, Kryštofa star. † 1534, Václava † 1562, Hynka † 1570 a Kryštofa † 1582.



Obr. 436. Zvíkov. Vlastní palác. Konsoly a žebra v arkádách, v t. zv. svatební síni a královské síni.

Z arkád otvírají se do jednotlivých síní vchody hrotité s otupenou hranou a jednoduše vykrouženým pažením. V přízemí jsou (od průjezdu vlevo) tyto síně a komory: 1. zásobárna, síň s novou klenbou valenou; 2. kuchyně podobně klenutá (obě v hlavním průčelí s okny střílnovitými); 3. a 4. na straně severní hrotitý vchod, profilovaný dvěma oblouky (nový) do komor s novým trémovým stropem; 5. a 6. dvoje dveře do komor (na straně severovýchodní) (obr. 439.) s trémovými stropy, bývalých skladišť zbroje; 7. dveře do podobných komor a skladišť; 8. pod schodištěm nové dveře vedoucí do sklepů; 9. a 10. staré dveře do komor s dřevěným stropem na straně východní; 11. (jižní strana) polokruhový výklenek, zazděný bývalý vchod do síní pod kaplí.

Vchodem hrotitým č. 12. vstoupíme do předsíně pod kaplí s trámovým stropem, nuzně střílnou osvětlené, odkud vede v pravo vchod do přízemí hlízové věže; protější vchod vede do sklepení pod kaplí (obr. 440.), děleného příčkou na dvě křížovou klenbou kryté komory, z nichž přední střílnovitým oknem ze strany, zadní dvěma podobnými okny v čele je osvětlena. Žebra hranolová, 26 cm silná, bez (obr. 408.) kruhových svorníků, konsoly hladké, čtyřboké, s krycí deskou. Zdivo do



Obr. 437. Zvíkov. Vlastní palác, Obraz sv. Jiří v arkádách v prvním patře.

výše 3 m patří ještě k původnímu založení a je s hlízovou věží organicky spojeno. Na několika místech značky (obr. 441.).

13. Obyčejné dvěře do staré vrátnice (při průjezdu na pravo).

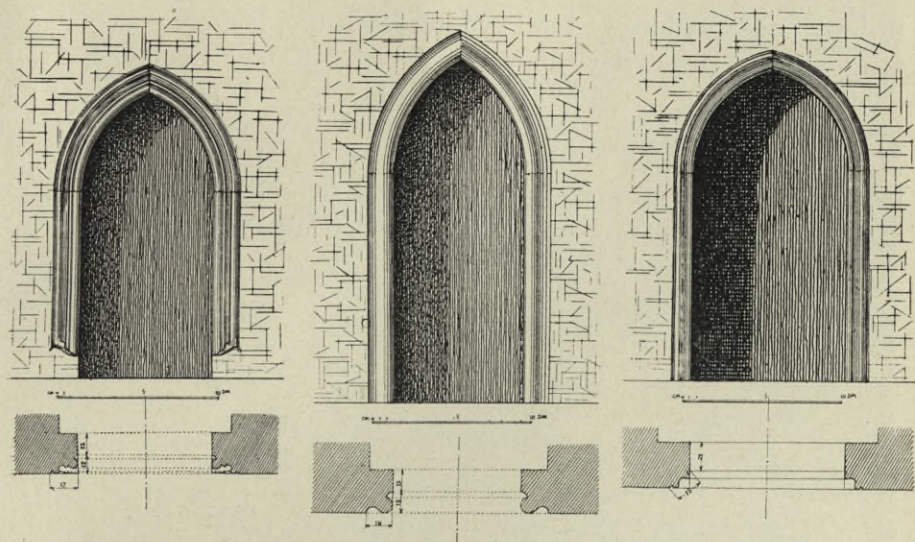
V arkádách v 1. patře ve východní stěně spatřují se dvěře bohatěji než ostatní profilované ve dvou ústupcích a sklenuté dvojlomeným obloukem. (Obr. 442.) Dvěře ty vedly přímo do královské síně, velké místnosti, pěti stranami uzavřené, jejíž okna otvírala se nad skalnatým srázem k Vltavě. Sín, jejíž klenba do druhého patra sahající pro hrozivý stav musila býti snesena, byla nejpřednější ozdobou paláce i hradu. Dosud na východní, jižní a západní stěně lze spatřiti osmiboké přípory přes (obr. 443.—4.) 1 m dlouhé, s kalichovitou, osmibokou hlavicí a krycí deskou se štítkovými náběhy žeber, jež bezpochyby sbíhaly se k volně stojícímu pilíři uprostřed síně. V okenních špaletách (okna, původně hrotitá, byla již za Švamberků v pravoúhlá přeměněna) spatřují

se nezářetelné zbytky maleb, dnes bedněním zakryté, které ještě kolem r. 1828 dobře daly se stopovati. (Rodička Boží s Ježíškem a postavou svatého, v zákłencích oken erby Švamberské, Šternberské a Rožmberské.)



Obr. 438. Zvíkov. Vlastní palác. Zlomek malby na západní stěně v nádvořních arkádách v prvním patře.

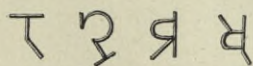
Ve straně jižní hrotitým vchodem (obr. 439.), 1·10 m šir., 2·20 m vysokým a dvěma oblými pruty profilovaným, vstupujeme do předsíně s plochým stropem, osvětlené v čele dvojdílným oknem hrotitým. Po



Obr. 439. Zvíkov, Vlastní palác. Portálky do sakristie v přízemních i horních arkádách (typ.).

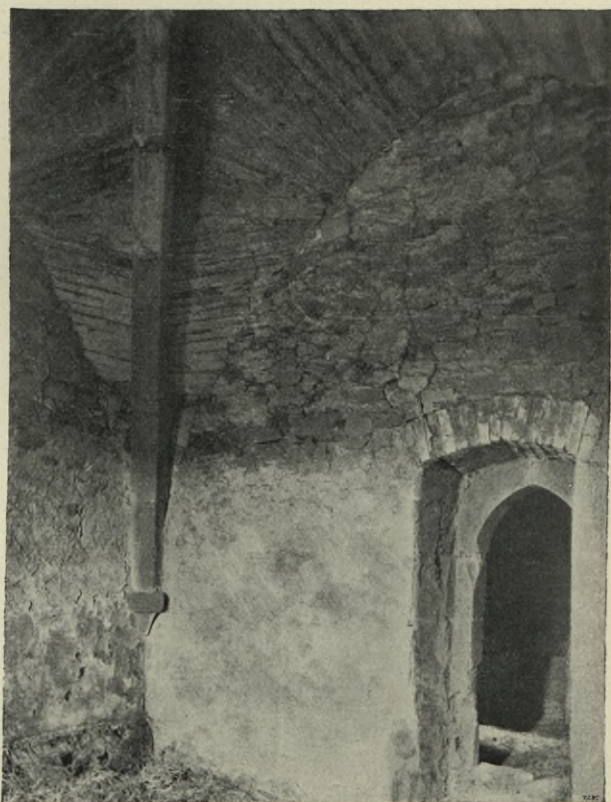
dřevěných schodech vystupujeme hrotitými dveřmi na emporu a nádherným portálem na téže straně do kaple.

Řadu síní restaurovaných v západním



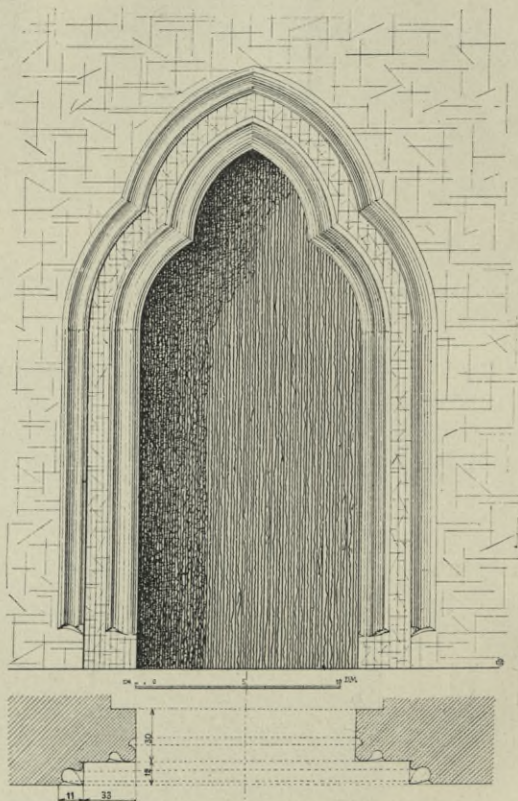
Obr. 441. Zvíkov, Sklepení pod kaplí. Značky na portále a konsolce.

průčelí zahajuje komnata lichoběžného tvaru, 7 m široká a bezmála tolikéž dlouhá a vysoká, přiléhající k hlízové věži, jejíž bossovaná zeď jest jižní její stěnou. Síně honosí se původní křížovou klenbou s těžkými žebry profilu (tab. I.)



Obr. 440. Zvíkov, Vlastní palác, Sklepení pod kaplí.

podobného jako v hlízové věži; svorník je hladký, konsoly podobné arkádovým, avšak bohatěji článkované. V západní stěně dvojdílné, hrotité okno s kamennými sedátky. Stěny, vyjma severní, pokryty jsou malbami z konce XV. stol., obnovenými a místy i volně doplněnými *Petrem Maixnerem*. Na stěně proti oknu mezi ornamentální spleť rozvilin 4 postavy kurfirstů německoorámské církve v životní velikosti (obr. 443.), vesměs tváří mladistvých a s dlouhými kadeřemi. Prvý z nich král český



Obr. 442. Zvíkov, Vlastní palác. Portál do král. síně v horní arkádě.

s korunou a žezlem, oděný dlouhým, svrchním šatem brokátovým, přes něj krátký plášť hranostajový, u nohou zemský erb, nad hlavou nápis „*Rex Boemie*“. Druhý, falckrabí rýnský s knížecí čepicí, v bílé říze, hranostajovém plášťku, drží tři stříbrné poklopené mísy s ubrouskem, u nohou erb (zlatý lev v černém poli), na blance nad hlavou „*Palatinus reiu*“. Třetí, vévoda saský v tmavém rouše svrchním a bílé spodní říze drží meč; při něm erb saský a nápis „*dux Saxonie*“. Poslední markrabě braniborský v podobném oděvu a též s vévodskou čepicí, drží klíč, při něm erb (červená orlice v poli bílém) a nápis „*mar: Brand*“.



Obr. 443. Zvíkov. Vlastní palác. Zbytky t. zv. královské síně. Pohled směrem jihozápadním.

Pod kurfirsty na prostranství ohraničeném cihelnou zdí taneční scéna, obecně za svatbu Švamborskou označovaná, ve skutečnosti však jako předešlé obrazy volná kopie *M. Wohlgemutova* obrazu v H. Schedelově



Obr. 444. Zvíkov. Vlastní palác. Zbytky t. zv. královské síně. Pohled směrem západním.

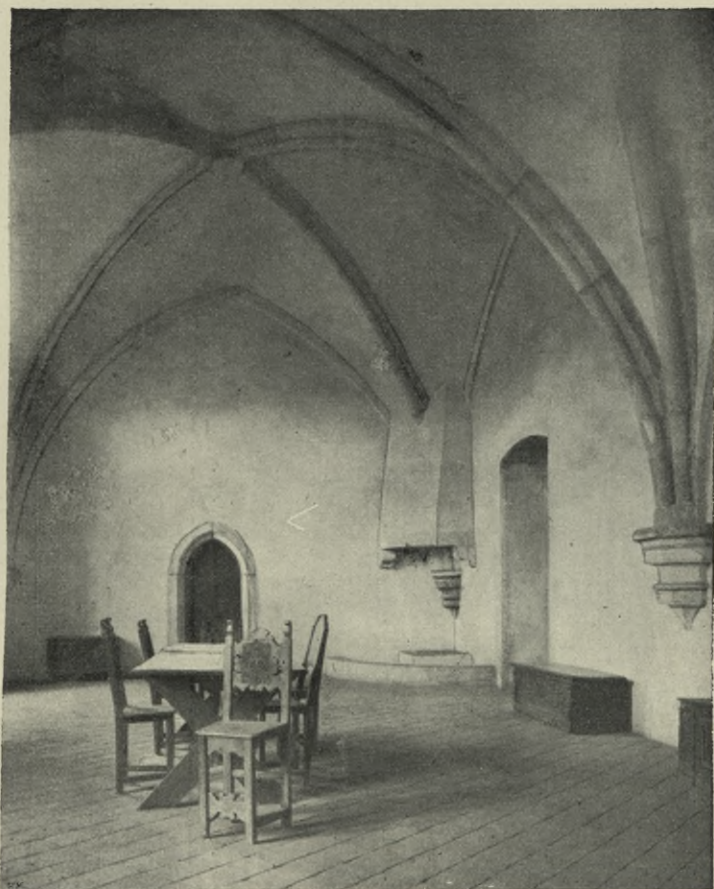
„Liber chronicarum mundi 1493“. Scena (obr. 445.) představuje pět párů mladistvých tanečníků, páni v přiléhavých spodcích a krátkých kabátcích, dámy po pravé ruce v dlouhých šatech s vlečkami (dáma druhého páru v nádhernějších šatech a s vlajícím závojem, považována je za nevěstu). Dva hudebníci na nízké lavici stojíce (pištec a bubeník) obstarávají hudbu, na protějším konci šašek (přimalovaný) se svým žezlem. Pod obrazem červený pás s jednoduchou lodyhovou vlnou a zelené koltro k podlaze splývající vine se podél všech ostatních stěn. Jižní a západní



Obr. 445. Zvíkov. Vlastní palác. Malba v t. zv. svatební síni.

stěnu pokrývá bohatá gotická ornamentika (zeleně malované rozviliny s černými a bílými konturami); na hrbolaté stěně hlízové věže vkomponován do této spleti Amor se šípem; na vedlejší stěně u okna dáma s vlajícím zlatožlutým vlasem v bílém šatě, mladík ji objímající a líbající v rouchu červeném. Na plášti protějšního krbu postava Evy s rozpuštěnými vlasy; v levé špaletě velkého okna postava mladého šlechtice s dlouhými kadeřemi (asi podobizna) v nádherném plášti zeleném a se spodním rouchem sienkovým, v pravici drží sokola. V pozadí barevný koberec. Na protější špaletě dáma s černým baretem, v hnědém aksamitovém šatě bíle lemovaném, drží v ruce kvítek; nad ní v rozvilinách jednobarevná postava mladíka v dlouhé říze a s vlajícím vlasem.

Odtud po dřevěných schodech vystoupíme k hrotitému vchodu s profilovaným ostěním z červeného pískovce a průchodem ve zdi 3 m silné vkročíme do t. zv. korunní komnaty v prvním patře hlízové věže; podobným portálkem na severní straně vejdemo do úzké síně nad průjezdem, osvětlené v čele třemi okenními otvory a valeně



Obr. 446. Zvíkov. Vlastní palác. Síně v západním průčelí (obnovená).

sklenuté. Klenutí prosté a holé stěny poukazovaly k tomu, že byla síň ta pouhou komorou (snad archivální).

Za touto komnatou následuje velká síň (uprostřed západního průčelí), jejíž klenba o dvou křížových polích byla znovuzřízena při poslední opravě dle pozůstalých zbytků konsol a žeber (obr. 446.).

Následující síň nárožní obdržela při rekonstrukci nový dřevěný strop renesanční s profilovanými povaly dle vzoru ve Vlašském dvoře v Kutné Hoře.

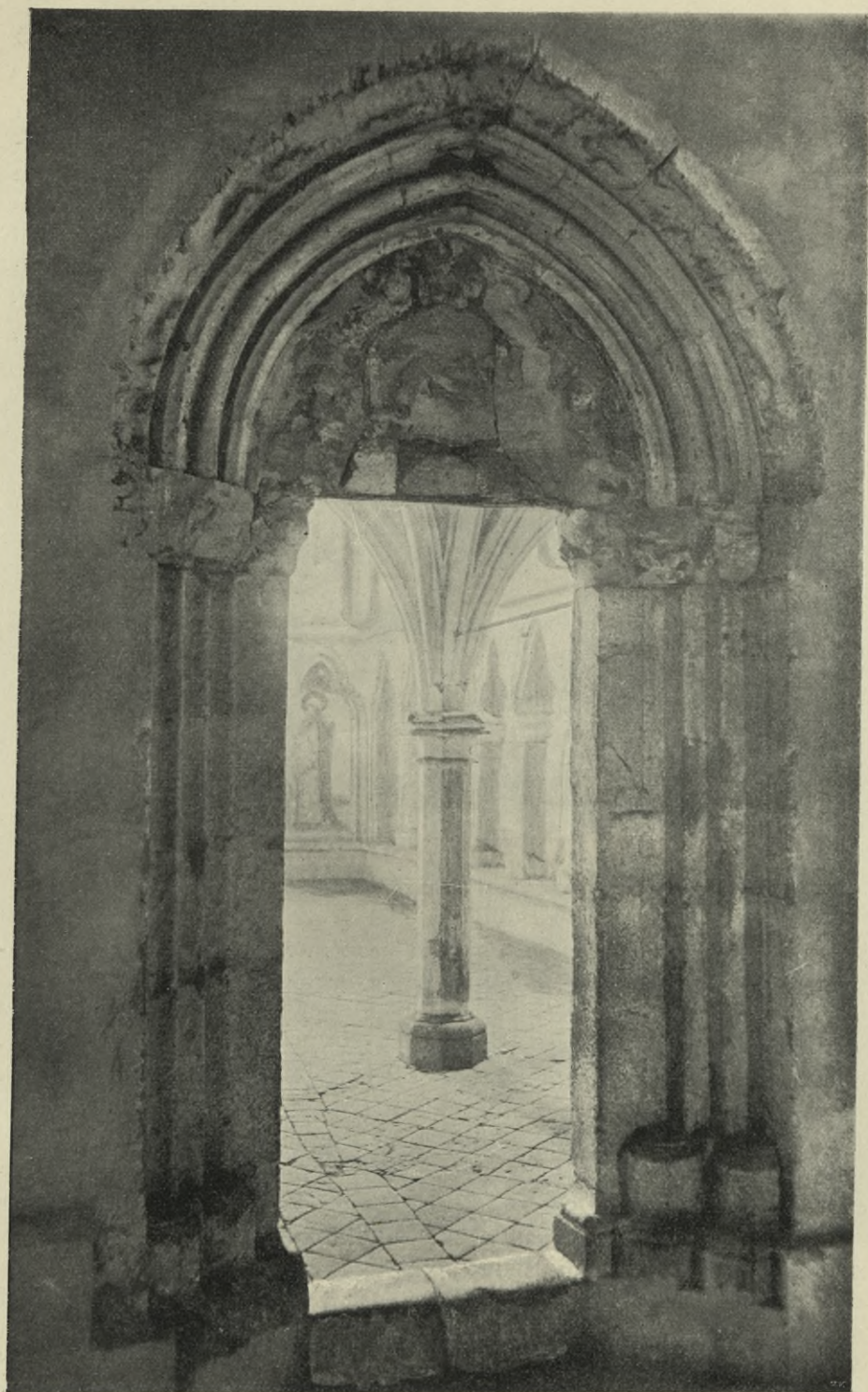
Dvěře na západní straně otvírají se do obdélné komnaty nad Novou branou, vystavěnou r. 1541. Komnata, jinak též zvaná *erbovní síň*, stkvěla se odedávna bohatou malebnou dekorací, jejíž podstatou byly postavy pážat, držících jako štítonoši četné erby rodů s pány ze Švamberka spřízněných, na stěnách a v okenních špaletách malovaných. Byla sic komnata ta jako ostatní pustá, z maleb jen skrovné zbytky viditelné,



Obr. 447. Zvíkov. Vlastní palác. Zbytky t. zv. rytířské síně v severním traktu.

avšak starý, velmi podrobný popis maleb a erbů, uchovaný v klášteře Rajhradském, byl restaurátoru jich prof. *Boh. Roubalíkovi* spolehlivou pomůckou při obnově. Erby zde vyobrazené jsou: rožemberský, rogenдорfský, guttenštejnský, lichtenštejnský, starhemberský, pernštejnský, šternberský, šlikovský, šelnberský, hasenburský, pánů z Cimburka, z Rožmitála, Kostků z Postupic, z Kolovrat a ze Stráže.

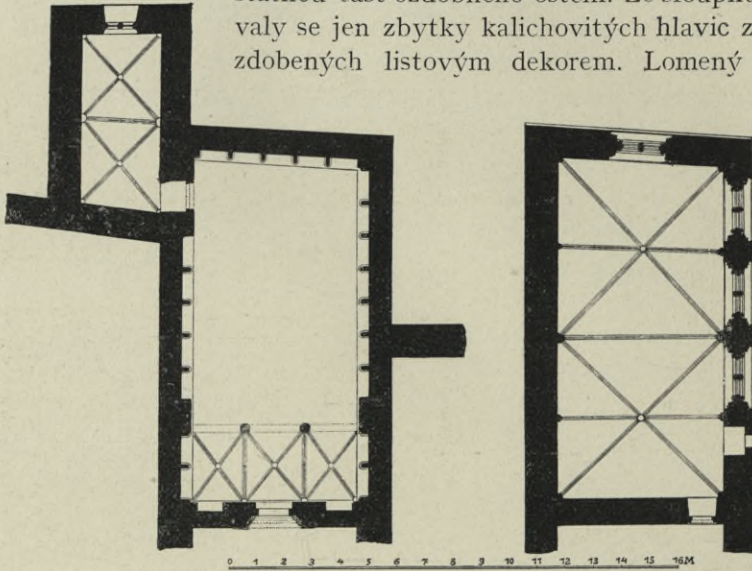
Z komnat a síní severního traktu obnovena byla jediné komnata erbovní síň nejbližší, již panující kníže při svých občasných návštěvách obývá. Kryta jest dřevěným stropem a opatřena nutným nábytkem. Smutný pohled skýtá vedlejší, kdysi velmi nádherná síň rytířská, dnes až na zbytky přípor a konsol pustá a někdejší dvojpolové křížové



Obr. 448. Zvíkov, Vlastní palác, Hradní kaple, Portál.

klenby zbavená (obr. 447.) Z ostatních síní tohoto traktu zůstávají již jen holé zdi.

Kaple hradní je skvostem architektury z doby raní gotiky v Čechách (řez na tab. I.). Vstupujeme do ní v jižním traktu z předsíně portálem, ve světlosti 1·10 m širokým, 2·65 m vysokým; jest vynikajícím dílem kamenickým, ač nejcennější jeho část, tympanon, nadobro je zkažena (obr. 448.). Dva oblé sloupky s talířovitými patkami a mezi nimi jiný slabší hruškového profilu na osmibokých podvalcích tvořily s obou stran podstatnou část ozdobného ostění. Ze sloupků zachovaly se jen zbytky kalichovitých hlavíc z opuky, zdobených listovým dekorem. Lomený oblouk

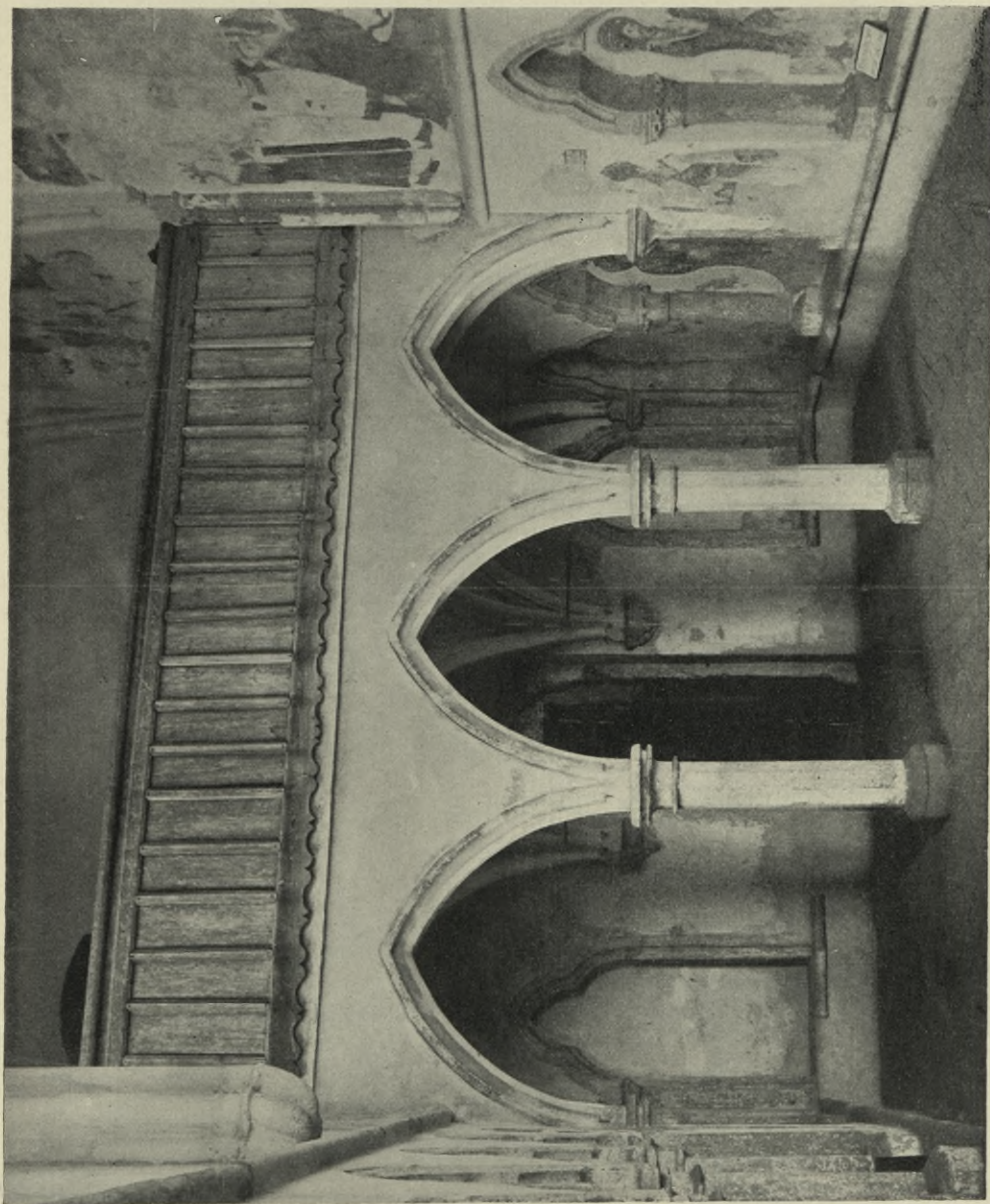


Obr. 449. Zvíkov, Hradní kaple. Půdorys v úrovni podlahy (se sakristií) a klenby.

s články z ostění převedenými a vpředu širokým výžlabkem, plně pracovanými vegetabilními ornamenty vyplněným, obepínal tympanon v koutech ozdobnými konsolkami podepřený. Deska tympanonu, z jemné bělohorské opuky, obsahovala uprostřed sedící postavu, dnes jen v obrysu znatelnou, nad níž vznášející se dva andělé drželi korunu; po stranách postavy klečících donatorů, z nichž levá (ženská) držela model kostelíka (zbyla z něho jen věžička). Skulptury plně pracované byly násilně (prý od vojáků, kteří opuky užívali k cídění zbraně) vylámany až na nepatrné zbytky, ze kterých poznáváme technickou vyspělost kameníkovu.

Kaple jest síň, 12 m dlouhá, 6 m široká (obr. 449.), v půdorysu obdélník s čelnou, poněkud šikmo postavenou závěrovou stranou. Západní část zabrána je emporou, spočívající na třech křížových klenbičkách s dvěma volně stojícími osmibokými pilíři a třemi hrotitými arkádami vpředu. (Obr. 450.) Pilíře mají za podnože nízké hranolové sokly s hladkou patkou a ve výši 1·66 m stlačené kalichovité hlavice s překlo-

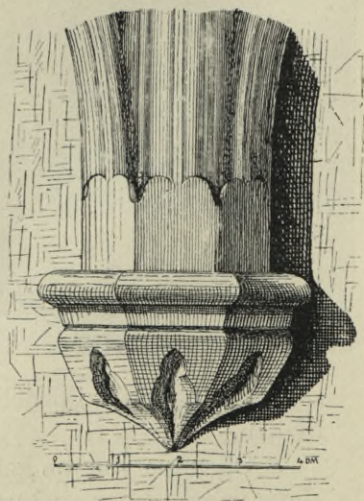
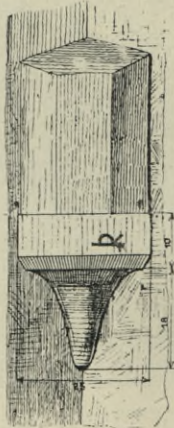
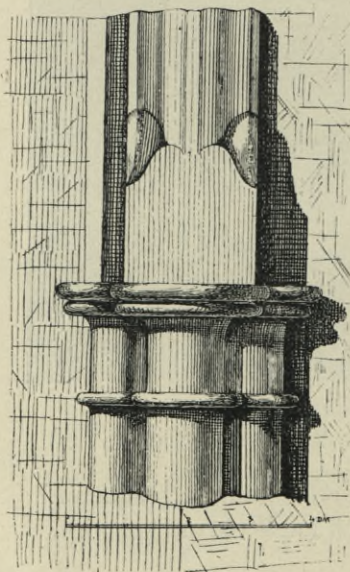
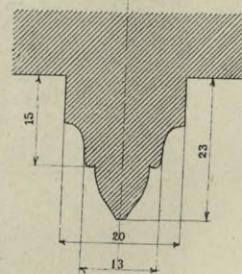
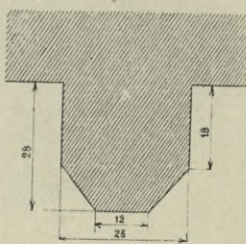
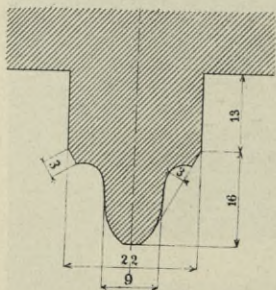
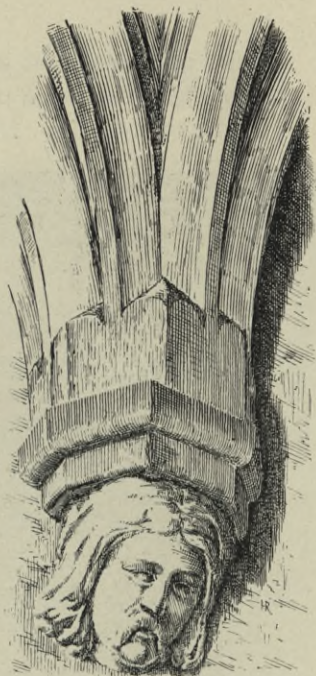
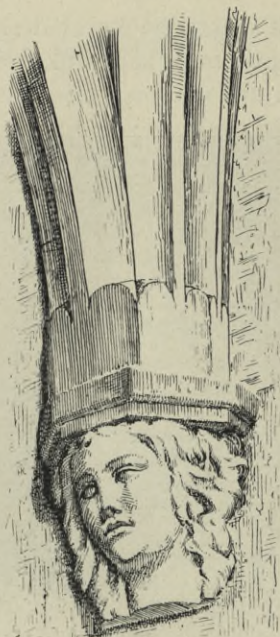
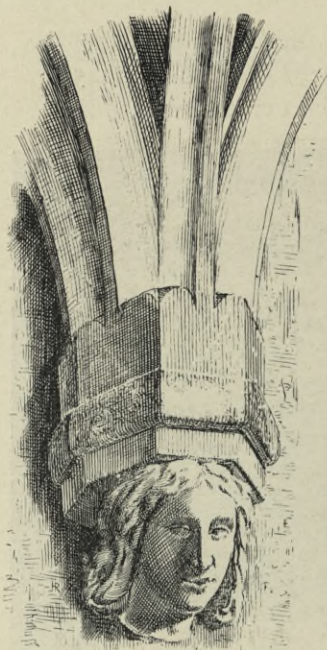
peným okrajem, nad nímž osmiboká krycí deska přejímá pásy a žebra klenbiček, profilovaná po způsobu arkad venkovských, se štítky (obr. 451), a hladkými svorníky. Lícni zeď empory, dnes hladce ovržená, honosila se



Obr. 450. Zvíkov, Hradní kaple, Empora.

zajisté v starších dobách nádhernější výzdobou kamenickou neb malířskou.

■ Od empory obíhá kolem celé kaple mocně vysedlá, na hraně zaoblená římsa ve výši 3·0 m, do které ústí na volných stranách kaple okenní splávky.



Obr. 451. Zvíkov. Hradní kaple. Nahoře konsoly v sakristii, dole konsoly a žebra v kapli, v koberce pod kaplí a v podempfoři.

Stěny pod římsou jsou bohatě členěny dvaaadvaceti výklenky na způsob spojitých sedilí, založených ve výši 40 cm na společném kamenném



Obr. 452. Hradní kaple. Podempoří (arkády na severní straně).

soklu (sedadle). Hrotité trojlísté oblouky výklenků 33 cm hlubokých opírají se o společné oblé sloupky 0.95 m vysoké s kalichovitými hlavicemi, někde hladkými, z větší části však rozmanitými tvary listnatými zdobené; talířo-

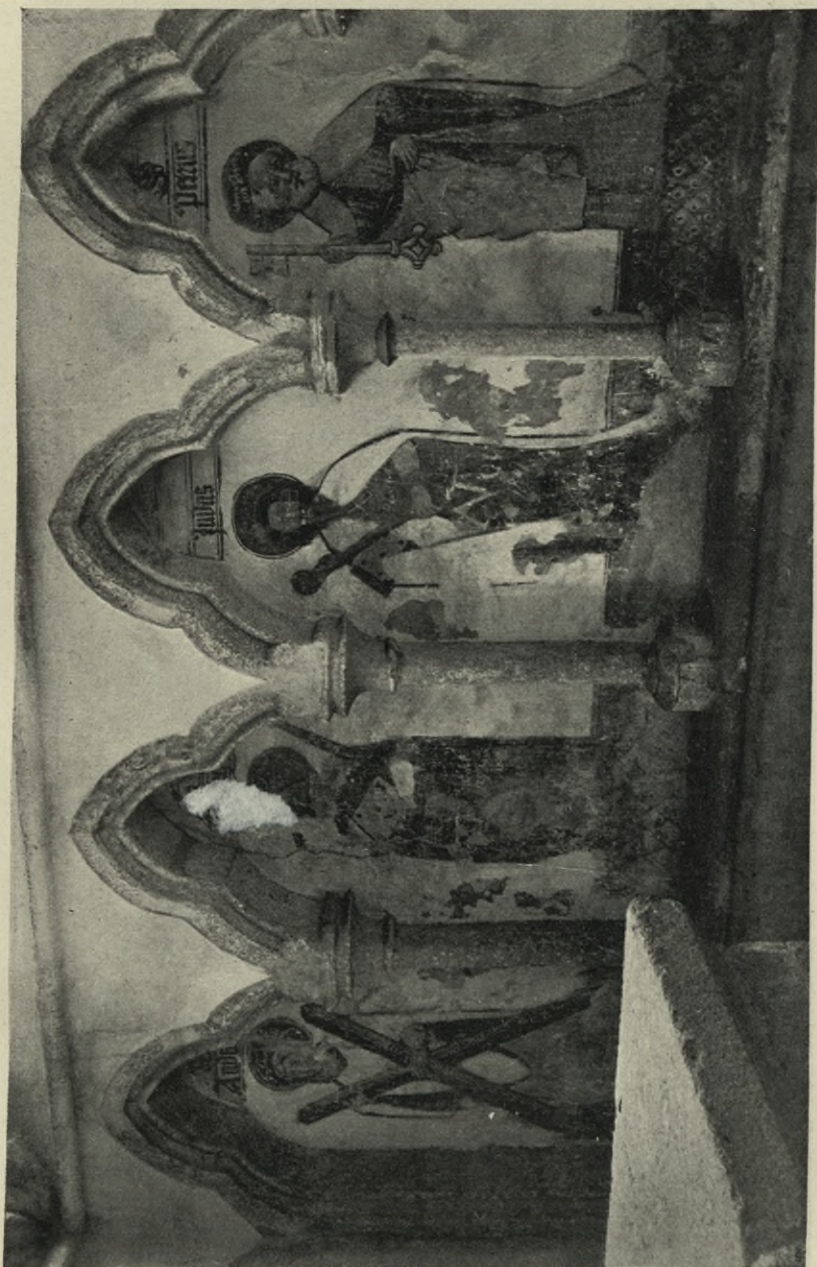
vité patky spočívají na osmibokých podvalcích, o něž se na přečnávajících místech opírají drobnými konsolkami. Účinnost této zajímavé architektoni-

Obr. 453. Zvíkov. Hradní kaple. Arkády s malbami na severní straně.



cké dekorace, s jíž podobnou setkáváme se též na současně budované kapli král. hradu na Bezděži, zvyšuje nemálo bohatá výzdoba malířská nejen

těchto výklenků, ale i ostatních ploch nástěnných a klenbových (obr. 452 až 455.). Bezprostředně nad římsou pnou se vzhůru přípory ze svazku tří

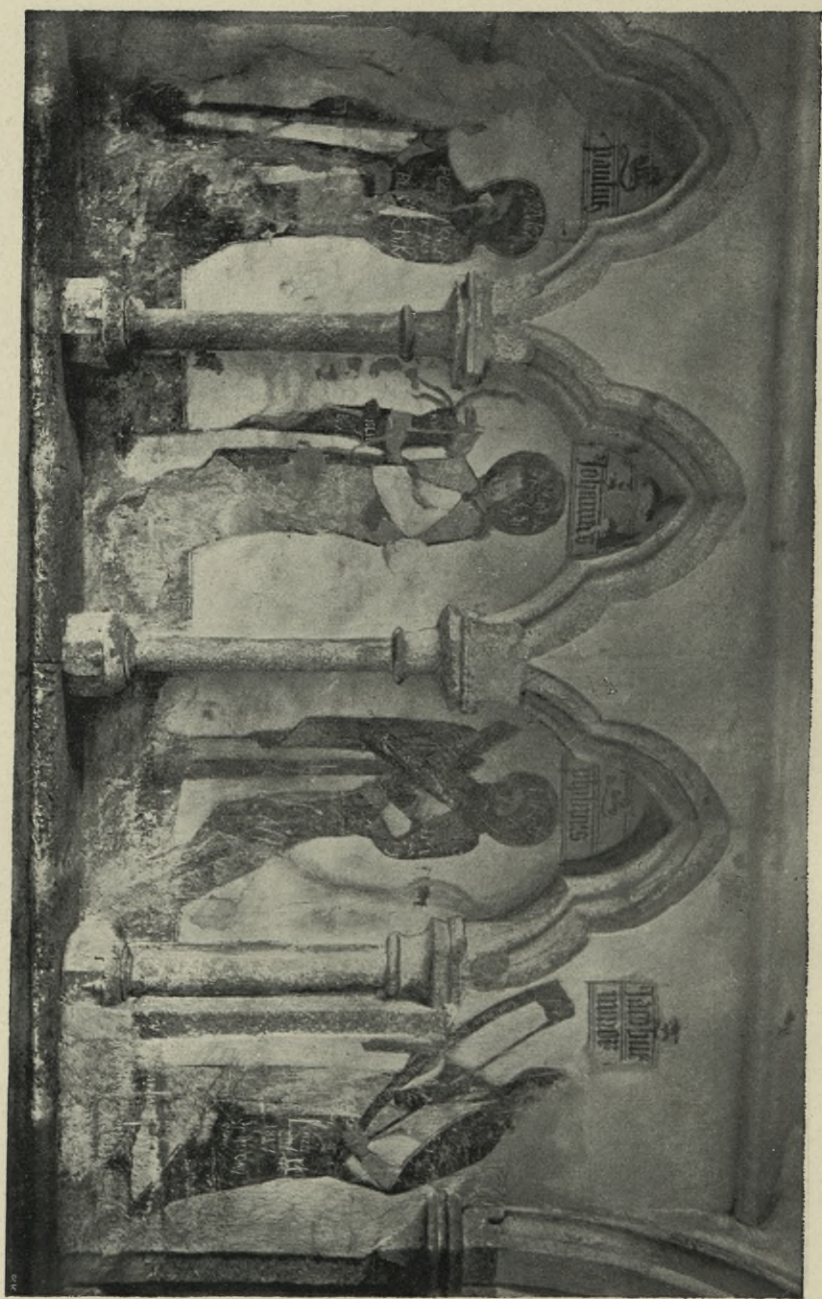


Obr. 454. Zvíkov. Hradní kaple. Arkády na stěně jižní s malbami. (L.)

nebo pěti oblých prutů složené (obr. 451.), nad jichž hladkými kalichovitými hlavicemi rozvětluje se žebrovní dvou šestidílných kleneb kaple,

vrcholících ve dvou svornících, z nichž východní zdoben plastickou hlavou Krista, druhý hladký (obr. 456.).

Obr. 455. Zvíkov, Hradní kaple, Arkády na stěně jižní s malbami. (11.)



Na severní straně kaple přerušeny jsou spodní arkády výklenkem s ankturais lomeným obloukem, okrášleným po stranách malovanou

architekturou a dvěma letícími andílky; hned vedle něho prolomena je stěna hrotitým portálkem (obr. 457.), 0·92 m šir., 2·65 m vysokým,



Obr. 456. Zvíkov. Hradní kaple. Klenba.

jednoduše profilovaným, jímž vchází se do vedlejší sakristie a spolu kaple P. Marie. Místnost tato, 2·80 m široká, 6·30 m dlouhá, hraničí na velkou královskou síň a byla snad původně domácí kaplí. Osvětlena

jest v čele větším dvojdílným oknem hrotitým a přepjata dvěma křížovými klenbami s žebry hruškovitého profilu, jichž štítkové náběhy



Obr. 457. Zvíkov, Hradní kaple, Sanktuarium a portál do sakristie. Část maleb na sev. stěně.

opírají se o konsolky; z těch tři mají podobu lidských masek s dlouhými vlasy (obr. 451.).

Podlaha sakristie a kaple sv. Václava vydlážděna jest čtvercovými, 4 cm silnými dlaždicemi o stranách 19,9 cm dlouhých, střídavě černě, hnědě



Obr. 458. Zvíkov, Hradní kaple, Dlaždičky v kapli a sakristii.



Obr. 459. Zvíkov. Hradní kaple. Dlaždičky v kapli a v sakristii (všechny typy).]

a tmavozeleně polévanými, většinou (obr. 458.—9.) však již vyšlapanými. *)
Dlaždice, s kaplí stejného stáří, vykazují ve 14 variantech různé, v plochem



Obr. 460. Zvíkov, Hradní kaple. Malby v západním poli klenebním na severní stěně.

reliefu tlačené obrazce; některé typy těchto dlažek shledány byly i v síni
blízkého hradu Píseckého a některých soukromých domech tamže (srov.

*) Srov. kachlík mnicha *Petermanna* z XIII. stol. ve sbírce Figdorové
(A. Walcher v *Kunst und Kunsthandwerk* XII., 309.)

obr. 297.). Ornamentální obruba je rázu ještě romanisujícího, v mnohých na místě jejím německé průpovídky apostrofující českého krále a psané



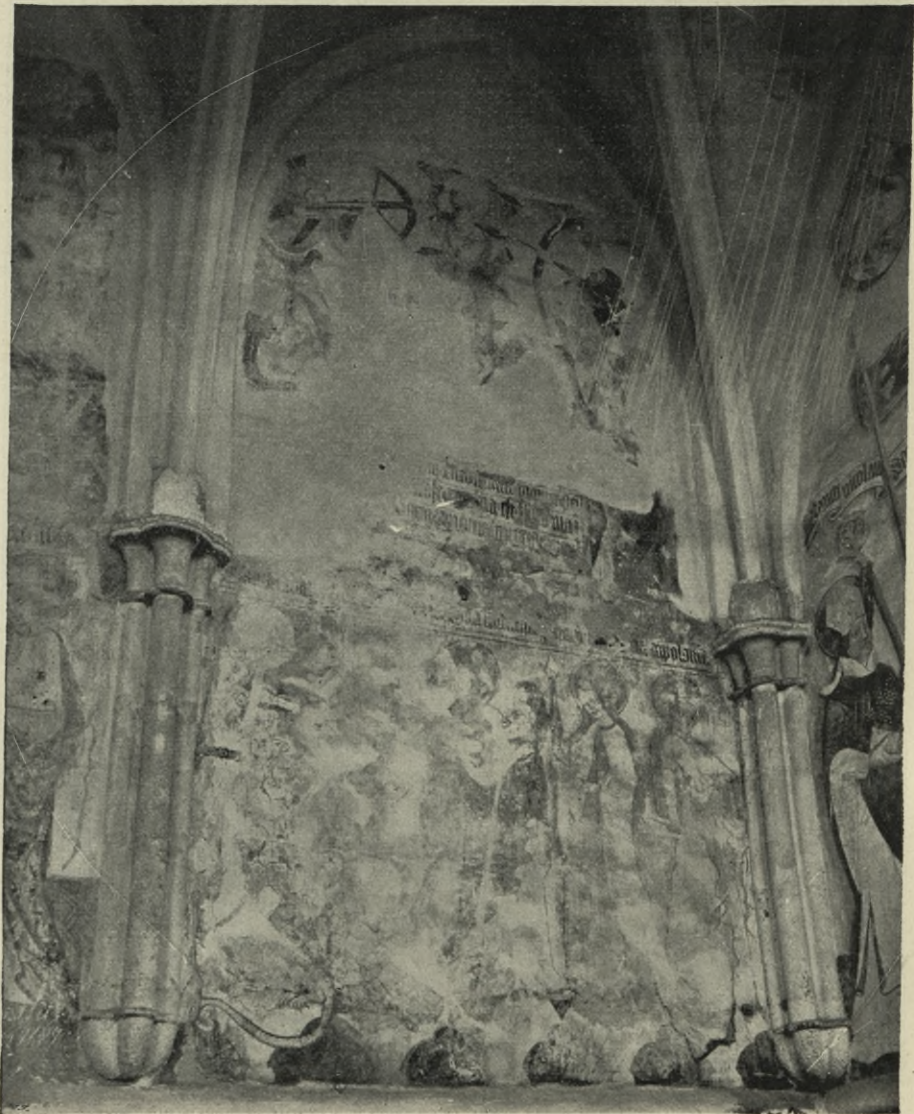
Obr. 46r. Zvíkov. Hradní kaple. Malby ve středním poli klenebním na severní stěně.

ranně gotickou majuskulí; pole vyplňuje heraldická figura lva, vlka, orla, jelena, noha, psa, centaury ve dvou podobách, sfingy a hlavy Hermovy. Z nápisů uvádíme:

1. (lev na levo skákající) + $\text{K} \text{E} \text{B} \cdot \text{P} \text{I} \text{N} \text{I} \text{C} \text{H} \text{K} \text{E} \text{N} \mid \text{M} \text{I} \text{T} \cdot \text{M} \text{I} \text{C} \text{H} \cdot$
 $\text{T} \text{R} \text{E} \text{I} \text{T} \mid \text{D} \text{E} \text{R} \cdot \text{C} \text{M} \text{E} \text{N} \text{E} \cdot \text{V} \text{V} \mid \text{N} \cdot \text{P} \text{E} \text{S} \text{E} \text{M} \cdot \text{S} \text{M} \text{I} \text{T} \cdot$

2. (lev dvojocasý) + DAS · GEWESST · MI | R WOX · DER ·
 EVN | EHE · IST · CAMEI | R · TVBENT · WOX ·

3. (harpje okřídlená) + EVEN | EH · DV · PIST DES
 FRIDES · HORT · | DAS · SAVENT · DEV WORT ·



Obr. 462. Zvíkov, Hradní kaple, Malby ve východním poli klenebním na severní stěně.

4. (centaur) + WERD DI | HE · BEI · DER · CE | ID · WTER ·
 IS · GA | D · TIR · AN · DEN · | SEIB

5. (centaur) + WAR · HAST · DV · GESUND MANNIT ·
 AEDER · | CRIS · TEN HAT · | VO

6. (centaur se štítem a mečem) WIS · 5 | M · ICH · DIR ·
 GETIN · M VICH · POTER · M M 0 5 H .



· Obr. 463. Zvíkov. Hradní kaple. Malby na východní stěně.

7. GIB · IM · DEM · SEGEN · VRO WIRST IM SEN.

Malby, pokrývající téměř všechny stěny kaple i její klenbu, jsou z velké části ještě zbytky původní malířské výzdoby, avšak vlivem a

vkusem doby, kdy byly opravovány, pozměněné. Že při tom nebylo šetřeno původního jich rázu, o tom nejlépe svědčí ta okolnost, že při bedlivějším šetření přichází se pod svrchní vrstvou barevnou na odchylné obrysy maleb starších. Zejména poslední opravy, prováděné v XV. a XVI. stol. pány ze Švamberka, vtiskly malbám pečeť své doby a leckde zavdaly podnět k přeměnám a novým námětům (obr. 452—7, 460—63.).

Ve výklencích spodních arkád jdou postupně od levé strany vchodu (pod emporou). V 1. a 2. výklenku obrazy světců již nezřetelné. V 3. sv. *Matouš* s knihou v levé a kaditelnicí v pravé ruce (obr. 452.), nad hlavou nápis (got. minuskulí) *S. mathew.* Z následujícího obrazu sv. *Matěje* (vedle empory) zbyla jen část spodního těla (obr. 450.) s levou rukou držící knihu; nad hlavou nápis (*Sanctus Mathias Aplus.* Ve výklenku 4. *Jan Křtitel* pravíci žehná, v levíci drží beránka, spodní roucho žluté, plášť červený se zelenou podšívkou; nápis: „*Sanctus Iohannes*“. 5. *Navštívení P. Marie*. Obě postavy menších rozměrů v úboru šlechtičen XV. věku podávají si ruce. Nápis: *Maria saluta Elza | beř z exultavit | Infanſh in utero mathias* (obr. 453.).

6. *Pilát* ukazuje lidu obnaženého *Krista*, v pozadí věžovitě stavení, u *Piláta* prázdná blána nápisová, nad obrazem nápis: *Ecce homo* (obr. 453.).

7. *Svatý Mařík* (*Mauritius*) ve zbroji s korunou na hlavě, v levíci drží štít s rovnoramenným křížem bílým v červeném poli, v pravíci prapor s hrotem; nápis: *Sanctus Mauricius* (obr. 453.).

8. Vpravo od sanktuaria sv. *Anna* (*samatřetí*) s *Ježíškem* a *Marií*.

9. *Svatý Linhart* opat s berlou v levé a okovy v pravé ruce. Nápis: *Sanctus Leonardus*.

Na východní straně:

10. *Ukřižovaný* s *Marií* a *Janem*, v levém rohu nápis: *Salve · crux · digna · | sup om̄ia · ligna · | benigna · Tu · me · | cōsigna · ne · mo | riar · morfe · | maligna*; při pravé straně výklenku v červeném štítku skřížené dŕtky s metlou, při nich nápis: *Arma Ihesu criffi*.

11. Sv. *Šimon* s knihou a pilou; nápis: *Sanctus | Simon*.

12. Výklenek prázdný.

13. *Umučení sv. Erazima* (obr. 463.) (postavy menší): světec obnažen, s biskupskou mitrou na hlavě, leží s rukama spjatýma pod rumpálem, na nějž dva holomci v přiléhajících šatech navinují jeho vnitřnosti. Nápis: *Sc̄te | Craſime in | fercede pro n̄b*.

14. Sv. *Jakub větší* v poutnickém hávu s knihou a mečem; u nohou dvě klečící postavy, při pravé ruce nápis: „*mili ſro | Iacube | apoſſtol | proſ za | mile^o ho*“, nahoře: *Sanctus | Iacobus ap*.

Mezi dvěma posledními výklenky červený štít s křížem, trnovou korunou a třemi hřeby, při tom nápis: *Arma noſtri redētoris*, na blance kříže · i · n · r · i ·

Strana jižní: 15. sv. *Ondřej* s křížem; nápis: *S. | Andreas*.

16. Sv. Tomáš s rozevřenou knihou v levici; nápis: *S. | Thomas.* (Obr. 454.).

17. Sv. Jidáš Tadeáš s knihou a kyjem; nápis: *S. | Judas.*

18. Sv. Petr s knihou a klíčem; nápis: *S. | Petrus.*

19. Sv. Pavel s mečem v pravici; nápis: *S. | Paulus.* (Obr. 455.)



☞ [Obr. 464. Zvíkov. Hradní kaple. Relief na bývalém hlavním oltáři.

20. Sv. Jan Ev. drží v levici kalich, z něhož vystupují tři hádاتا, pravíci žehná. Nápis: *S. | Johannes.* (Obr. 455.)

21. Sv. Filip drží oběma rukama dvojité kříž; nápis: *S. | Philippus.* Vedle na stěně (u empory) sv. Jakub menší se smyčcem; nápis: *S. | Jacobus minor.*

Severní stěna nad kordonovou římsou pokryta je malbami ve dvou odděleních nad sebou; spodní zaujímají pole mezi příporami, svrchní vyplňují hrotitá pole mezi klenbovými oblouky. Nad emporou vyobrazen sv. Jeroným, v pozadí stromy a na nich ptáci znázorňují pobyt jeho na poušti; pod ním nápis: *Sanctus Hieronymus.* V následujícím obraze ve



Obr. 465. Zvíkov. Hradní kaple. Oltář v sakristii.

spodním oddělení klanění sv. tří králův. Postava Bohorodičky s Ježíškem jest nezřetelna, v pozadí otevřená jizba roubená, v ní sv. Josef v kožiše připravuje na misce krmi. Z králů Kašpar a Melichar klečíc obětují zlato a kadidlo, mezi nimi na kolmé pásce „hoc Signum magni Regis est“; Baltazar stojí drží nádobu ciboriu podobnou s myrhou,

z nápisu nad ním čitelně pouze: (myr)ham: nad obrazem vodorovný pás s nápisem: „Caspar rex Et Melchiorus beatus, hic sanctus Baltazar Dei genitricis Maria“. Ve svrchním hrotitém poli obraz Zastínění Panny Marie Duchem svatým: Marie klečí před stolkem, na němž dvě svíce, mezi nimi zjevení anděla s rozpjatými křídly; Duch svatý v podobě holubice snáší se k panně, za níž dva andělkové drží blánu s nápisem: „Regina coeli laetare, aleluja, quia quem meruisti portare alleluja...“ Po pravé straně tohoto obrazu stojí svatý Bartoloměj s krátkým mečem a knihou, po levé straně sv. Vavřinec s knihou a roštěm, vedle nápis *Sanctus Iau...*“ Z třetí postavy sedící nad Marií zbyla jen spodní část červeného roucha (obr. 460.).

Ve spodním obraze vedlejšího pole spatřuje se uprostřed Maria, Pomocnice křesťanů, v nádherném brokátovém rouchu s bohatým pásem, pod rozestřeným jejím pláštěm tulí se postavy věřících všech stavů a hodností s rukama sepjatýma. V pravo větší postava sv. Doroty s košíčkem růží, v levo sv. Jakub starší s holí a palmovou ratolestí dle nápisu na horizontálním pásu nad obrazem: *Sanctus Jacobus Apollolus Sancta Maria Sancta Dorotha*. U nohou sv. Jakuba klečící postava Bohuslava ze Švamberka, jako donatora, v dlouhém, kožesínou lemovaném šatě s podpisem „*bohusslaw z Morlika*“. Z nápisu „*sem moge — mila panno maria | pomahati | racz nam*“ jsou prvá dvě slova při hlavě Mariině, ostatek čte se na bláně v levo. Nad tímto obrazem bohatá kompozice představuje utracení 10.000 rytířův dle legendy ve XIV. stol. zvláště oblíbené; hořejší část obrazu porušena (obr. 461.).

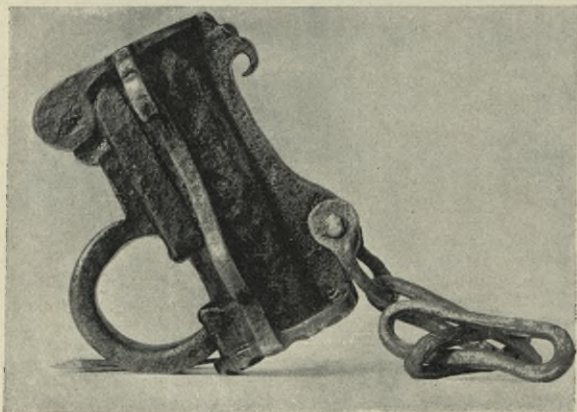


Obr. 466. Zvíkov. Přilbice (nyní v zemském museu).

V poli následujícím: dole pět svatých panen korunovaných, z nich první tři nehrubě znatelné představují sv. Markétu s křížem v ruce a drakem u nohou, sv. Barbaru a sv. Kateřinu s kolem a mečem. Čtvrtá je sv. Voršila s šípem a svatá Apolena s kleštěmi. Nápis nad nimi: *Sancta Margareta, Srta Barbara, Srta Catharina, Srta Ursula, Srta appolonia*. Hořejší obraz z velké části porušený představuje martyrium sv. Šebestiána, nahého ke stromu přivázaného, s každé strany oděnci do něho z kuší šípy vrhají. Pod ním v obdélníku nápis: *Sanct*

sebestiane martir dei | dans se · magna est fides tua i | n agone mortis
intercede pro n̄b. (obr. 462.).

Na východní straně v levo od okna sv. Mikuláš v nadživotní velikosti v biskupském rouše s červeným ornátem a mitrou, drží v pravici knihu, v levici berlu. Vedle něho sv. Václav v plné zbroji, přes něj červený plášť se zelenou podšívkou, pravicí objímá korouhev a štít s černým orlem v červeném poli. Nad postavami blána s nápisem: Sanctu(s) nicolau(s) sanctu(s) Dreſlau(s). Nejvýš visutý štít s erbem Švamberským. Na pravo od okna obrovská postava sv. Krištofa; brodí se opřen o sukovici vodou (2 ryby, štír a žába). Při pravé noze postava



Obr. 467. Zvíkov. Zámek od dveří hradu (nyní v zemském museu).

v kukli s lucernou a holí; Ježíšek na bedrách drží v levici jablko, pravicí ukazuje na blanku s nápisem: Non offorus ē Criſtoforus vocaberis. Nejvýš štít s erbem Šlikovským. Oblouk okenní zdobí malované kraby a křížová kytky (obr. 463.).

Na klenbě znázorněny v jednotlivých polích symboly čtyř evangelistů, kolem nich blány s jich jmény a počátečními větami evangelíí:

Sanctus Matheus Evangelista | Liber Generationis Ihu Xpi | Filius David
filius Abraha. | Sanctus Marcus Evangelista | Initium evangelij Ihu Xpi |
filius dei scilicet scriptum. | Sanctus Iohannes Ewange | In principio erat
verbum | & verbum erat apud | Deum. | Sus Lucas evangelista | Fuit
i diebus he .. (obr. 456.).

Vnitřní zařízení. Mimo malby a oltáře v sakristii a kapli nezůstalo v hradě z původní nádherné výpravy skorem ničeho.

V kapli na oltáři (původní tumba) střed archy, představující oplakávání Krista s křížem sňatého. Řezba vypuklá polychromovaná, 1·20 m vysoká, 1·41 m široká. Kolem Krista, jehož svrchní část těla o Marii je opřena, skupina 7 osob, z nichž Jan pravicí podpírá hlavu Kristovu, Magdalena sklání se nad mrtvolou, aby ji mastí pomazala. (Obr. 464.). V celku výborná řezba z polovice XVI. stol.

Ve vedlejší sakristii úplný zavírací oltář menších rozměrů. V středním plastickém obraze skupina Klanění sv. tří králů: v levo Marie sedíc drží oběma rukama nahého Ježíška, jemuž Kašpar kleče podává skříňku se zlatem, Melichar korunu s hlavy snímá,

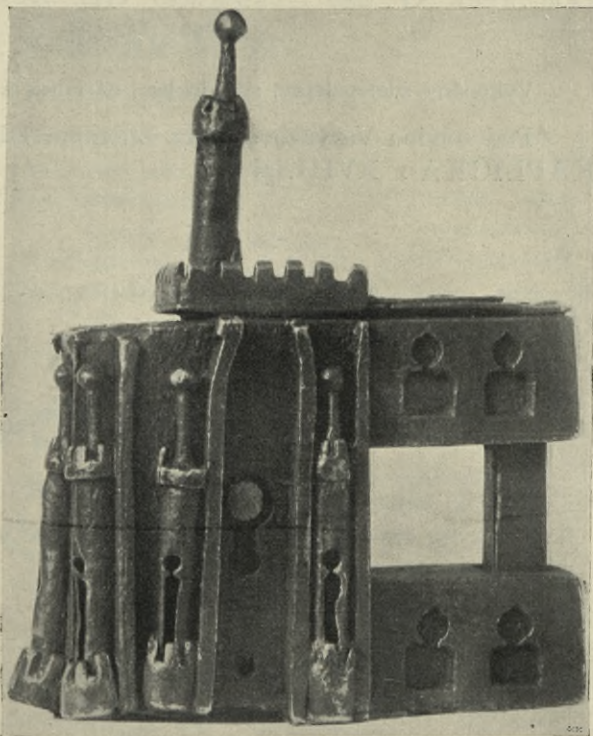
v pravici drží nádobku s kadidlem, Baltazar drží růžek s myrrhou. V pozadí jesle a hrad s cimbuřím. Nad obrazem prolamovaný baldachýn s rozvilinami, pod obrazem panelované dva oblouky s větвовou spleť. Na křídlech malované obrazy nad sebou: v levo nahoře sv. Bartoloměj, dole sv. Jeroným, při něm lev; na pravém křídle postava světice s korunou, dole sv. Kryštof s Ježíškem na bedrách; u všech obrazů pozadí do pola kobercovým, od pola zlatým, rytým vzorkem. Na predelle opatřeno uprostřed mezi dvěma

sloupy skupina sv. Anny (samatřetí) s Ježíškem a Marií, jí po pravici sv. Helena s křížem a sv. Hedvika (?) s kostelíkem, obě v knížecích korunách, po levici sv. Alžběta podávající žebrákovi pokrm, za ní sv. Apolena (?), obě v zlatých [korunách. I tyto obrazy mají zlatou, vzorkovanou půdu. Konec XV. stol. (obr. 465.)

Ostatní nábytek a nářadí jsou jednak přivezeny z Orlíku, jednak dodány z Prahy obchodníkem se starožitnostmi A. V. Rosenbergem v letech 1880 až 1900. Jmenujeme: v tak zv. velké síni dubové, vyřezávané židle z konce XVI. stol.; tři

velké truhly renaissanční (jedna zdobena ornamentem lidovým) a jedna menší, se znaky; v nárožní síni barokní kamna, hnědě polévaná; truhla gotická s plochou řezbou a barokní, s řezanými výplněmi; skříň gotická s lichou kružbou a rozvilinami, na dvířkách řezanými; gotický stůl dvojnohý, ploše vyřezávaný; v hlízové věži leží dvě dělové hlavně z r. 1750.

Veškeré nálezy tu učiněné jsou z části vystaveny ve vitrinách v korunní síni v hlízové věži (kolčí helma [obr. 466.], visací zámek [obr. 467.], klíče, šípy, oštěpy, hroty, kování, dva meče jednostranné, koule železné, ostruhy, podkovy, sekery, motyky a krumpáče, rendlík, dlaždice z kaple, cihla z cimbuří hlízové věže s got. písmeny *dan.*), z části



Obr. 468. Zvíkov. Zámek od hlavních vrat (nyní v zemském museu).

odneseny na Orlík (praehistorické nálezy, peníze Faustiny Starší, choti Antonia Pia, soška světce [viz str. 148.]), z části darovány do Musea král. čes. (zámek od hlav. vrat [obr. 468.]), šišák, dělo a 23 šípy (viz Pam. arch. III. 91, čís. 143, 243.).

Žbonín.

Pam. arch. XI., 588. — Sommer VIII., 35. — Schaller III., 32. — Čechy II., 165.

Vykopány zde: palstav, srp, jehlice, náramek a hroty.

Pod osadou Varvažovem, ku Žbonínu, kde se cesty křižují, zděná KAPLIČKA z XVIII. stol.



SEZNAM MÍST.

- Albrechtice 1.
 Sv. Anna 1.
 Bavorov 2—27.
 Blsko 27—32.
 Božejovice 32.
 Brloh 32—34.
 Bukovany 34—36.
 Cerhonice 36—37.
 Čimelice 37—50.
 Čížová 51—58.
 Dobeš 58—62.
 Dolní Nerestec 63.
 Drahonice 63—64.
 Drhovle 64—67.
 Helfenburk 61—71.
 Heřmaň 71—73.
 Hořesedly 73—74.
 Chelčice 74—79.
 Chřepice 79.
 Karlshof 79—81.
 Kestřany 81—93.
 Klokočín 94.
 Klouky 94.
 Krč 95—101.
 Křešovice 101—105.
 Mirotice 105—109.
 Mirovice 109—122.
 Myslín 122.
 Myšenec 122—134.
 Nevězice 134.
 Orlík 134—161.
 Oslov 162—164.
 Písek 165—273.
 Prameny, literatura, plá-
 ny, vyobrazení 165.
 I. *Nálezy předhisto-
 rické* 165—168.
 II. *Historický přehled*
 168—172.
 III. *Vývoj městského pů-
 dorysu* 172—173.
 IV. *Hradby, brány a*
most 174—183.
 1. Hradby 174 až
 175.
 2. Brány 175 až
 176.
 3. Most 176 až
 183.
 V. *Jednotlivé budovy*
v městě 183—257.
 1. Hrad 183 až
 202.
 2. Kostel Panny
 Marie 202 až
 226.
 3. Klášter s ko-
 stem 226 až
 232.
 4. Hřbitovní ko-
 stel 233—242.
 5. Kostel sv. Vá-
 clava 242—247.
 6. Radnice 247 až
 250.
 7. Špitál 250.
 8. Školy 250.
 9. Masné krámy
 250.
 10. Soukromé do-
 my 250—257.
 VI. *Zaniklé budovy a*
*architektonické de-
 taily* 257—258.
 VII. *Sochy, kaple, po-
 mníky* 258—263.
 VIII. *Museum* 264—273.
 Plíškovice 273.
 Podolí 274.
 Podolsko 274.
 Podskalí 275.
 Pohoří 275—280.
 Probulov 280.
 Protivín 281—293.
 Putim 293—301.
 Radobice 301—304.
 Rakovice 304.
 Řeteč 304.
 Skočice 305—308.
 Smoleč 308.
 Smrkovice 308.
 Staré Sedlo 308—311.
 Stražiště 311—316.
 Strážovice 316—317.
 Strunkovice 317—321.
 Sudoměř 321.
 Těchnič 322—323.
 Tourová 323—324.
 Touškov 324.
 Údraž 324.
 Újezd Červený 324.

Varvažov 325—326	Zvíkov 367—432.	a) Zevnějšek. 386—391.
Velká Blánice 327 až 335.	Prameny, literatura, vy- obrazení, 367—370.	b) Vnitřek. 391 až 432. Hlízová věž. 391—395. Vlastní palác 395—412. Kaple. 412 až 430. Vnitřní zaří- zení. 430 až 432.
Velké Chrástice 336 až 339.	I. <i>Dějiny hradu.</i> 370 až 373.	
Vodňany 339—357.	II. <i>Popis hradu.</i> 373 až 432.	
Vrabsko 357.	1. Dispoice, opev- nění, hosp. bu- dovy. Podhradí. 373—386.	
Vráž 358—364.	2. Vlastní palác. 386—432.	Žbonín 432.
Záhoří 364—366.		
Zalužany 366.		
Zbenice 366—7.		

SEZNAM UMĚLCŮ A ŘEMESLNÍKŮ.

- Aleš Mik., malíř (*1852) 344.
A M viz M A.
Andreas, zvonař z Nov. Města Praž-
ského (1544), 56.
Baltazar, zvonař z Nov. Města Praž-
ského (1605) 323.
Bartoloměj, zvonař z Nov. Města Praž-
ského (přip. 1432—1519) 323, 335.
Bartoloměj, zvonař z Nového Města
Pražského (přip. 1480—1530) 118.
Bauer Jan, kameník z Horažďovic (?)
(přip. 1707—1713) 178, 259.
Baum Ant., architekt (1830—86) 344.
Bayer Pavel, architekt z Prahy (1717)
282.
Belmann Karel, zvonař z Prahy (přip.
1825—1849) 109.
Berger Václav, rytec (1787—1806) 135,
369.
Berka Jan, rytec z Prahy (1758 až po
1823) 165.
Bögl Ant., zvonař z Čes. Budějovic
(1757) 207.
Bochumer Verein-Gußstahlfabrik (1875)
31, 32.
Boutet, uměl. ředitel arsenálu ve Ver-
sailles (poč. XIX. stol.) 156.
Brückner Jan, zvonař z Rožmitálu
(1630) 118.
Brykčí viz z Cimperka.
Buquoy L. hrabě, kreslíř (kolem 1800)
135.
Canova A., sochař (1757—1822) 148.
Cellerín Ant., malíř z Písku (1844) 291.
z Cimperka Bartoloměj, zvonař z Nov.
Města Pražského (přip. 1581—1601)
304.
z Cimperka Brykčí, zvonař z Nov.
Města Pražského (přip. 1550—1599)
131, 241, 279, 299, 337.
Cornelius, zvonař (?) (1546) 246.
Creditsch, malíř z Prešpurku (1754)
356.
Cruce Sylvius, zvonař z Čes. Budějovic
(1704) 78.
Döbler Jiří, rytec z Prahy (1788—1845),
165.
Domek, zedn. mistr z Mirovic (1440)
372, 383.
Donat Ant., lithograf (1794—1829) 135.
Farek J., rytec z Prahy (1844) 370.
Fesca A., rytec (1860) 135.
Flötner Petr, sochař a architekt z Norim-
berka († 1546) 240.
Franck Ant., zvonař z Prahy (1765)
315.
Frycz Tomáš, zvonař z Roudnice (1635)
164.
F. W. viz W. F.
Gartner Jos., varhanář z Prahy (1796
až 1863) 207.
Georg N., zvonař (1693) 62.
Georgius, zvonař (1493) 131, 337.
G H viz H G.

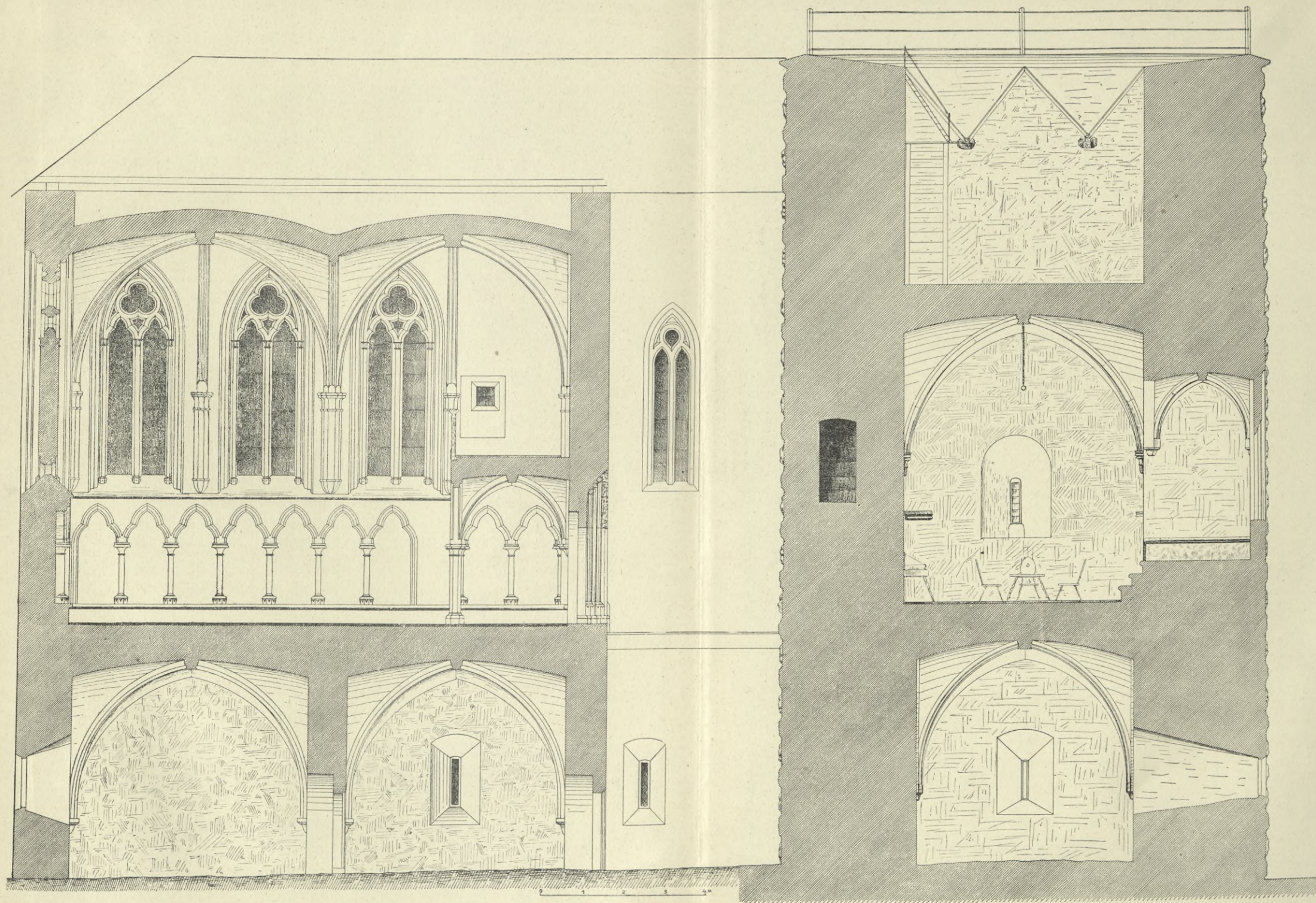
- G. I. K. viz I. G. K.
 G. I. L. viz L. I. G.
 Greger Řehoř, lithograf (1808—1835) 281.
 Grueber B., architekt z Prahy (1806 až 1882) 138.
 Haid Joh. Lorenz, rytec (1748) 268.
 Hamer Ignác, sochař z Čimelic nebo Březnice (přip. 1757—1770) 39, 50, 179, 247.
 Hánek Jakub, řezbář z Písku (přip. 1641—1685) 206, 243.
 Hánek Pavel, truhlář z Písku (přip. 1641—1687) 178, 206, 242.
 Hanzl Václav, cínař z Písku (1754): 179.
 Hanzlík, truhlář (1743), 207.
 Hanzelius Martin, varhanář z Rokycan (1682), 206.
 Haun Aug., malíř z Berlína (* 1815), 135, 370.
 Havel Jakub, sochař a řezbář (1687) 178.
 Heber F. Al., kreslíř z Prahy (1815 až 1849) 370.
 Hellich Jos. V., malíř z Prahy (1807 až 1880) 98.
 Herold Ed., malíř z Prahy (1820—1895) 165.
 HG, zlatník z Nov. Města Pražského (konec XVII. stol.) 313.
 Höner Jan, varhanář z Bechyně (1737) 343.
 Hons Vlach (Jan Antonín), zedník z Milevska (kolem 1530 a 1550) 372, 379, 380, 390.
 Hons, malíř (kolem 1530) 372.
 Huber Leop., sochař z Čes. Budějovic (1764) 247.
 Chalupa F., malíř z Prahy (1828—87) 370.
 Chládek Jan, řezbář (přip. 1715—1757) 207, 224, 236, 243, 268.
 I. G. K., sochař (?) (1715) 260.
 I. G. L. viz L. I. G.
 Isidor Frater, pozlacovač (1766) 247.
 Jačomini Petr, zvonař z Pasova (1760) 225.
 Jan Konvář, zvonař v Sušicích (přip. 1496—1555) 92, 103, 118.
 Janscha L., kreslíř z Vídně (1746—1812) 135, 369.
 Jaklík Václav, stavitel (přip. 1415 až 1435) 341.
 Jarý Jan, řezbář (1685) 206.
 Jelínek, malíř z Čimelic (XIX. stol. i. pol.) 50.
 Jermář V., stavitel ze Sedlice (1737) 247.
 Juhn J. B., malíř a kreslíř († 1844) 165.
 Juranek a Perner, zvonaři v Plzni (1833) 246.
 Juranek a Perner v Plzni (1873) 55.
 Kamarýt Bedřich, malíř (* 1831) 90.
 Kandler Vilém, kreslíř z Prahy (1816 až 1896) 135, 370.
 Kel H., řezbář (XVI. stol.) 152.
 K. I. G. viz I. G. K.
 Kleit F. Daniel, puškař (?) (1690) 156.
 Knobloch, malíř (kolem 1570) 372.
 Koranda Tomáš, tesař (1835) 186.
 Krejčík Josef, řezbář z Prahy (1891) 243, 354.
 Kripner, malíř (1895) 248.
 Kühnel V., lithograf (cca 1835) 135, 370.
 Kühner Jan Jiří, zvonař z Prahy (přip. 1769—1775) 303, 326, 352, 354.
 Kundrata, konvář z Písku (1587) 224.
 Kunike, lithograf z Prahy (kol. 1840) 370.
 Kutina B., kreslíř z Prahy (* 1853) 67, 370.
 Kutschera E., lithograf z Prahy (1855), 165.
 Landsperger Seb., hodinář z Prahy (1768) 247.
 L. J. G., zlatník (1663) 163.
 Lissiack Jos. syn, zvonař z Prahy (1769) 352.
 Lissiack Val., zvonař z Prahy (přip. 1725 † 1749) 225, 352.
 Löffler Hans Christoff, zvonař (1593) 73.
 Lochman Bernard, malíř z Písku (1767) 247, 249, 264.
 Lorenc Vlach, zedník (1567) 372.
 Lów Mik., zvonař z Prahy (přip. 1682 až 1727) 300, 310.
 L S, zlatník (1670) 106.
 M A, zlatník (1718) 23.
 Maerer Cyprián, varhanář ze Strakonice (1639) 205.
 de Maggi Jakub Ant., stavitel z Hluboké (1695) 243.
 Maixner P., malíř z Prahy (1831—84) 373, 400.

- Max Em., sochař z Prahy (1807—1901) 149.
- Max Gabriel, malíř z Prahy (* 1840) 263.
- Medau C. W., lith. dílna v Praze (1835) 135.
- Michelangelo Buonarroti, malíř, sochař a architekt z Říma (1475—1564) 223.
- Micheletto Jacob, graf. dílna v Praze (cca 1820) 135.
- Mikuláš, stavitel (1489), 203, 209, 211.
- Mocker Jos., architekt z Prahy (1835 až 1899) 6, 205, 344.
- Mortinelli Antonín, architekt (1731) 282.
- Müller A., stavitel z Prahy (1760) 247.
- Münzberger B., arch. (* 1846) 344.
- Navrátil J., malíř z Prahy (1798 až 1865) 369.
- Oberdorfer Ludv., malíř z Tábora (1577 až 1579) 137.
- Passini J., rytec (cca 1820) 135.
- Patočka Jan Fr., dřevorytec z Prahy (* 1845) 67, 370.
- Pavel, konvář z Prahy (XVI. stol.) 354.
- Pek Jan, truhlář (1740) 243.
- Perger Ondřej, malíř (1591) 372.
- Perner A. Rob., zvonař z Čes. Budějovic (příp. 1872—1905) 78, 100, 164, 225, 300, 335.
- Perner Jan Vojtěch, zvonař z Čes. Budějovic (příp. 1809—1852) 92, 164, 292, 320, 335, 366.
- Perner Josef, zvonař z Čes. Budějovic (příp. 1774—1780) 307, 320.
- Perner a Juranek viz Juranek.
- Petr Vlach, stavitel z Vodňan (1604) 6.
- Pfanner, stavitel z Prahy (1760) 247.
- Pikoni Ant., konvář (1854) 224.
- Pinquetti Dominik, malíř z Plzně (1688) 206, 223.
- Plachard, puškař (?) v Paříži (1719) 156.
- Plik Mikuláš, zedník z Prahy (1407) 135.
- Porýnská dílna zlatnická (XV. stol.) 358.
- Postl Karel, rytec z Prahy (1769—1818) 135, 369.
- Pricquey Jan, zvonař z Klatov (příp. 1657—1730) 100, 280, 292, 352.
- Pricquey Štěpán, zvonař z Klatov (příp. 1673—1685) 55, 231, 307.
- Pucherna Ant., kreslíř z Prahy (1776 až 1862) 135.
- Richter, rytec z Prahy (1844) 370.
- Roubalík B., malíř (* 1845) 373.
- R S viz S R.
- Rugendas Jos. Christ., rytec a nakladatel v Augsburgu (1708—1781) 268.
- Samuel J., řezbář (?) (XVII. stol.) 152.
- Sandmann Fr. X., malíř z Vídne († 1856) 274.
- Sedláček J., vrch. stav. rada z Třeboně (1905—6).
- Seiffert Samuel, štafir (1767) 247.
- Scheithauer, kreslíř z Prahy (1803) 369.
- Schönfeld Antonín, zvonař ze St. Města Pražského (1706) 365.
- Schönfeld Michael, zvonař ze St. Města Pražského (1695) 32.
- Schorer Melchior, zvonař z Lince (1700) 24.
- Schwaiger Hanuš, malíř z Prahy (* 1854) 122.
- Skála F., malíř z Písku (1845—1860) 165, 231.
- Skreta Karel, malíř z Prahy (1610 až 1674) 46.
- S L viz L S.
- Slavík Josef, tesař z Písku (1804) 205.
- Soukup Jos., kreslíř z Písku (1819 až 1882) 165.
- Spineta Petr, stavitel z Mendrisia na Hluboké (příp. 1652—1695) 6, 228, 243.
- S R, zlatník (XVIII. stol.) 337.
- Suchomel Jan, zvonař z Týna (1742) 103.
- Svoboda Jos., hrnčíř z Písku (1807) 255.
- Šebele Václav, malíř z Písku (1836 až 1899) 221.
- Šindelář Jakub, tesař z Orlíka (1804) 205.
- Štěrba, kameník (1776) 180.
- Štěpánek A., kreslíř z Písku (* 1870) 165.
- Tkadlík Fr. X. (jeho směr), malíř z Prahy (1786—1840) 41.
- Trichtl, kreslíř (cca 1840), 135, 165.
- Wagner Arnošt, truhlář (1684), 151.
- Wach, lithograf (1836) 339.
- Waldhauser Ant., malíř z K. Hory (* 1835) 135.
- Vasti Rochus, puškař (?) (poč. XIX. stol.) 156.
- Vetters, lithograf (1836) 339.
- W. F., kovář (1792) 161, 164.
- Widman Kristián, sochař z Plzně (kolem 1700) 259.
- Vincenc, zedník z Budějovic (1584) 343.
- Wirch Jan, stavitel z Prahy (* 1732 až 1767) 180.

- Vlach viz Petr.
 — viz Hons (Jan Ant.) Vlach.
 — viz Lorenc Vlach.
 Volavka L., zámečník z Písku (1764) 247.
 Wolf F. K., kreslíř z Prahy (1765—1836) 135, 369.
 Wolf Wilhelm, puškař (?) z Warnsdorfu (poč. XIX. stol.) 157.
 Vrána Josef, klempíř (1804) 205.
 Würbs Karel, kreslíř z Prahy (1807 až 1876) 135, 369.
 Wurzel L., sochař z Prahy (1895) 263.
 Vyšín Matěj, král. zemský hydraulik z Prahy (1767) 180.
 Zahradniczek Jos., lithograf (cca 1840 až 1860) 135, 165, 370.
 Zdebus Václav, zedník (1685—1687) 227.
 Zeber Frant., kameník z Horažďovic (1713) 259.
 Zutz Jos., rytec (1823) 135, 369.
 Zwettler J. F., kreslíř a lithograf z Prahy (kolem 1840) 370.

OPRAVY A DOPLŇKY.

- Str. 30. ř. 11 shora: místo 1609 čti 1639.
 „ 36. „ 13 „ „ Pinků čti Pintů.
 „ 79. k heslu Karlov doplň: Původní návrh na zámeček (s půdorysy, pohled a řez) uložen v zám. archivu v Jindř. Hradci. Na vrcholu střechy stála dle tohoto návrhu pyramida. Dle toho, že návrh uložen v Jindř. Hradci, lze souditi, že byla stavba provedena až za Aug. Ant. Lobkovice, jenž měl za choť Marii Ludmilu Annu Černínovou (* 1738, provdána 1753, † 1790).
 „ 81. v nápisu hesla Kestřany chyba tisku Kostřany místo Kestřany.
 „ 106. doplň pod obr.: Mirotice. Půdorys bývalého kostela.
 „ 168. ř. 8. shora: místo Selibor čti Selibov.
 „ 170. „ 1. zdola: „ 1471 čti 1478.
 „ 173. „ 8. „ : „ Bleichhaus čti Blockhaus (Plachaus).
 „ 183. „ 6. „ : „ světnice čti světlice.
 „ 281. k heslu Protivín doplň: Oceloryt, sign. F. Mehl sc. vel. př. 8°.
 „ 293. „ „ „ „ : Asi 1900 převezen odtud do Žehrovic u Mšece železný kovaný kříž. (Ill. u K. Procházky, Čes. Lid [1910], 108.)
 „ 314. ř. 5., 8. a 10. shora: místo Viderspergarů čti Vidersperků.



Tab. I. Zvíkov. Podélný řez hlízovou věží a kaplí.
 (Omylem naznačena bossáž na hlízové věži i v přízemí na straně východní.)



zachovaly, určití — pokud možno — jich vznik a původ, odhadnouti uměleckou a historickou jich cenu a konečně označiti ony památky, na jejichž zachování obzvláště záleží. Vytčen tu programm úmorné drobné práce pro celá takřka pokolení pracovníků, práce však nevyhnutelné, aby se mohlo na jisto postavit, jak umění výtvarné v království Českém se vyvíjelo, odkud první motivy přicházely, jak se vytvářely, jakou měrou umělci cizí zde spolupůsobili, a co přímo z ciziny k nám bylo přivezeno; neboť jen podrobnou znalostí všech památek umění může se dojíti k ocenění vývoje tohoto umění neboli ku správným jeho dějinám. Mimo tento theoretický, velice žádoucí výsledek možno však i očekávati, že podrobné poznání, jak se umění u nás vyvíjelo, nezůstane bez účinku na umělce výtvarné, jakož i na správu zemskou a veřejnost naši, aby zachovány byly ony památky, jež pro vývoj umění domácího jsou zvláště charakteristické a naprosto zasluhují, aby byly ušetřeny a zachovány.

Archaeologická kommissee sestoupila se poprvé 8. května 1893, podala velesl. výboru zemskému dobré zdání o zachování památek domácího umění výtvarného a starožitností domácích vůbec, sjednala svá organizační pravidla a rozdělila se v odbory: praehistorický, historický a lidový. Jakožto přední úlohu vytkla si zdělati *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém*, snesla se na příslušných pravidlech a vyslala své delegáty do jednotlivých okresů. Dosud vyšly třicet tři díly Soupisu. Zvláštní pořadí tvoří *Soupis král. hlav. města Prahy*, jehož část, obsahující Soupis chrámu sv. Víta, pokladu Svatovítského a knihovny kapitulní, podána již veřejnosti.

Přední zásluhu o rychlé uskutečnění podniku tak vážného má zemské zastupitelstvo království Českého, které nejen poskytlo nezbytné podpory hmotné, ale i zvláštními oběžníky praesidiálními doporučilo podnik ten úřadům samosprávným v příslušných okresech; také veledůstojné konsistoře vřelým doporučením podporovaly práce, jež ostatně i širší obecnost provázelo zájmem, porozuměním i všestrannou podporou.

S obzvláštním uznáním sluší podotknouti, že i peněžitá pomoc z okresů zkoumaných na důstojné vydání soupisu se dostavila. Soupis památek Pražských umožňuje značná subvence, kterou k tomu účelu poskytuje král. město Praha.

Do soupisu jsou pojaty:

1. památky praehistorické krátkým označením;
2. památky umění stavitelského, sochařského, malířského od románské doby do počátku XIX. století; předněty uměleckého průmyslu, pokud nejsou v majetku soukromém; stavby historicky důležité, jako hrady, opevnění, mosty a j.

Soupis vydáván jest jazykem českým i v překladě německém pro každý politický okres zvlášť. Ke skupinám okresů podle starodávných krajů přidána bude úvodní stať o památkách lidového umění, a zároveň uvede se příslušná literatura. Při popisování ustanoveno šetření největší stručnosti.

Soupis památek historických a uměleckých v království Českém.

Svazek	I. Politický okres kolínský. Napsal <i>Karel B. Madl</i> . Cena na papíře obyčejném K 3—, na papíře velinovém	K 4.50
•	II. Politický okres lounský. Napsal <i>Dr. Bohumil Matějka</i> . Cena na papíře obyčejném K 2.40, na papíře velinovém	• 3.60
•	III. Politický okres sedlánský. Napsali <i>Dr. A. Podlaha a Ed. Šittler</i> . Cena	• 4.80
•	IV. Politický okres roudnický. Napsal <i>Dr. Bohumil Matějka</i> . Cena	• 7.40
•	V. Politický okres milevský. Napsali <i>Dr. A. Podlaha a Ed. Šittler</i> . Cena	• 6.80
•	VI. Politický okres mělnický. Napsal <i>Dr. A. Podlaha</i> . Cena	• 9.—
•	VII. Politický okres klatovský. Napsali <i>Ferdinand Vaněk a Dr. Karel Hostaš</i> ; Soudní okresy klatovský a nýrský. <i>F. A. Borovský</i> ; Soudní okres plánický. Cena	• 6.—
•	VIII. Politický okres česko-budějovický. Sestavil <i>Josef Braníš</i> . Cena	• 3.60
•	IX. Politický okres rokycanský. Napsal <i>Dr. Antonín Podlaha</i> . Cena	• 6
•	X. Politický okres třeboňský. Provedli <i>Frant. Mareš a Jan Sedláček</i> . Cena	• 3.50
•	XI. Politický okres ehrudimský. Napsal <i>Dr. Karel Chytil</i> . Cena	• 6.50
•	XII. Politický okres sušický. Napsali <i>Dr. Karel Hostaš a Ferdinand Vaněk</i> . Cena	• 6.50
•	XIII. Politický okres příbramský. Napsal <i>Dr. Antonín Podlaha</i> . Cena	• 7.20
•	XIV. Politický okres jindřichohradecký. Napsal <i>Dr. Josef Novák</i> . Cena	• 11.50
•	XV. Politický okres karlínský. Napsali <i>Dr. A. Podlaha a Ed. Šittler</i> . Cena	• 10.—
•	XVI. Politický okres vysokomýtský. Napsal <i>Zdeněk Wirth</i> . Cena	• 8.—
•	XVII. Politický okres domažlický. Napsali <i>Ferdinand Vaněk a Dr. Karel Hostaš</i> . Cena	• 2.50
•	XVIII. Politický okres pelhřimovský. Napsal <i>prof. Josef Soukup</i> . Cena	• 11.50
•	XIX. Politický okres králo-hradecký. Napsal <i>Antonín Cechner</i> . Cena	• 7.80
	Soupis král. hlav. města Prahy. Hradčany. Poklad svatovítský Napsali <i>Ed. Šittler a Dr. Ant. Podlaha</i> . Cena	• 9.—
	Soupis král. hlav. města Prahy. Hradčany. Knihovna kapitulní Napsal <i>Dr. Antonín Podlaha</i> . Cena	• 13.50
	Soupis král. hlav. města Prahy. Chrám Svatovítský. Napsali <i>Dr. Ant. Podlaha a arch. K. Hilbert</i> . Cena	• 17.50
•	XX. Politický okres slanský. Napsal <i>Ferdinand Vělc</i> . Cena	• 14.70
•	XXI. Politický okres mladoboleslavský. Napsal <i>Frant. Běreš</i> . Cena	• 15.—
•	XXII. Politický okres poliáský. Napsal <i>Zdeněk Wirth</i> . Cena	• 6.40
•	XXIII. Politický okres chotěbořský. Napsal <i>Zdeněk Wirth</i> . Cena	• 5.60
•	XXIV. Politický okres českobrodský. Napsal <i>Dr. Ant. Podlaha</i>	• 11.70
•	XXV. Politický okres přeštický. Napsali <i>Dr. Karel Hostaš a Ferdinand Vaněk</i> . Cena	• 6.20
•	XXVI. Politický okres kladenský. Napsal <i>Zdeněk Wirth</i> . Cena	• 5.50
•	XXVII. Politický okres roudnický. Díl II. Zámek roudnický. Napsali <i>Dr. Max Dvořák a Dr. Boh. Matějka</i>	• 15.—
•	XXVIII. Politický okres vinohradský. Napsal <i>Dr. Antonín Podlaha</i>	• 9.—
•	XXIX. Politický okres litomyšlský. Napsali <i>Dr. Bohumil Matějka, Josef Slápaněk a Zdeněk Wirth</i>	• 8.—
•	XXX. Politický okres stříbrský. Napsali <i>Jaroslav Kamper a Zdeněk Wirth</i>	• 8.—
•	XXXI. Politický okres novopacký. Napsal <i>Ant. Cechner</i>	• 7.50
•	XXXII. Politický okres turnovský. Napsal <i>Dr. Josef V. Šimák</i>	• 9.30

Soupis lidových památek v království Českém.

•	I. Lid na Hlinecku. Podává <i>Dr. Karel V. Adámek</i> . Cena	• 6.—
---	--	-------

S. 51



WYDZIAŁY POLITECHNICZNE KRAKÓW

Biblioteka Politechniki Krakowskiej



III-307302

Kraków, Czarnskich 4 — 678. 1. XII. 52. 10,000

Biblioteka Politechniki Krakowskiej



10000301124